नेपाल सरकार

राष्ट्रिय योजना आयोग

वार्षिक विकास कार्यक्रम

(आ.व. २०६८/६९)

श्रावण, २०६८

भूमिका

नेपालको अन्तरिम संविधान २०६३, चालु त्रिबर्षीय योजना र नेपाल सरकारको आ.व. २०६८/६९ को नीति तथा कार्यक्रमको अधिनमा रही राष्ट्रिय योजना आयोगले आर्थिक वर्ष २०६८/६९ को बार्षिक विकास कार्यक्रम तयार गरिएको छ । सरकारले लिएको तीन खम्बे आर्थिक नीति बमोजिम सरकारी, निजी र सहकारी क्षेत्रको समन्वयात्मक सहकार्यबाट आर्थिक विकासको गतिलाई तीव्रता दिने यस विकास कार्यक्रमले सहयोग पुऱ्याउँछ भन्ने विश्वास लिइएको छ। साथै, यस विकास कार्यक्रममा प्रस्तावित क्रियाकलापहरूले जनतालाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने, रोजगार केन्द्रित तथा गरिबी निवारण उन्मुख विकासका विभिन्न रणनीतिहरूको माध्यमबाट चालु योजनाको लक्ष्य पूरा हुने र निजी क्षेत्रको प्रवर्द्धनका लागि लगानीको वातावरण सहज हुन गई रोजगारी वृद्धिमा सहयोग पुऱ्याई आर्थिक विकासले गति लिने पनि विश्वास लिइएको छ । वृहत् शान्ति सम्झौता र नेपालको अन्तरिम संविधानका प्रावधान अनुरूप राज्यको पुनःसंरचना गरी आम नागरिकलाई आर्थिक सामाजिक रूपान्तरणको अनुभूति हुने वातावरण तयार गर्दै सम्बृद्ध, आधुनिक र न्यायपूर्ण नेपालको निर्माण गर्नु अहिलेको प्रमुख चुनौती रहेको छ। यही चुनौतिको सामना गर्न २० वर्षे दीर्घकालीन विकास रणनीतिक योजना तयार गर्ने राष्ट्रिय योजना आयोगको लक्ष्य रहेको छ।

यस विकास कार्यक्रममा उच्च र दिगो आर्थिक विकास हासिल गर्न समावेशीकरण, क्षेत्रीय सन्तुलन र अधिकारमा आधारित विकास नीति अवलम्वन गर्दै कृषि, पूर्वाधार, पर्यटन, उद्योग र निर्यात व्यापारको प्रवर्द्धनमा जोड दिइएको छ भने पुराना र क्रमागत अधुरा विकास कार्यक्रमलाई पूरा गर्न प्राथमिकता दिइएकोछ । विकास प्रक्रियाका हरेक चरणमा सरोकारवालाहरूको प्रत्यक्ष सहभागितालाई सुनिश्चित गर्दै सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई नागरिकको पहुँच पुऱ्याउने कार्यक्रमको सोच रहेको छ । यसरी नै विकासको प्रतिफल पिछडिएको क्षेत्र र समुदायसम्म समन्यायिक ढङ्गले पुऱ्याउन विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने लक्ष्य रहेको छ ।

अन्त्यमा, वार्षिक विकास कार्यक्रम तयार गर्ने कार्यमा सहभागी सम्बन्धित मन्त्रालय/निकाय तथा राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालयका सम्पूर्ण राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूलाई राष्ट्रिय योजना आयोग हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछ ।

श्रावण, २०६८ **राष्ट्रिय योजना आयोग**

विषय-सूची

क्र. स.	विषय	पृष्ठ
	भूमिका	
१.	**आर्थिक वर्ष २०६८/६९ को विकास लक्ष्य, कार्यक्रम तथा बजेट**	
	१.१ पृष्ठभूमि	१
	१.२ मध्यमकालीन खर्च संरचना	१
	१.३ आर्थिक बृद्धिदर	१
	१.४ विकास आयोजनाहरूको क्षेत्र/उपक्षेत्र अनुसारको संख्या	२
	१.५ आ.व. २०६८/६९ को विकास कार्यक्रम बजेटको क्षेत्रगत बाँडफाँड	४
२.	**कृषि, सिंचाइ, वन र भूमिसुधार तथा व्यवस्था**	
	२.१ कृषि, खाद्य सुरक्षा तथा सहकारी	
	२.१.१ कृषि तथा खाद्य सुरक्षा	२९
	२.१.२ सहकारी	५८
	२.२ सिंचाइ	६१
	२.२.१ जल उत्पन्न प्रकोप	७३
	२.३ वन तथा भू-संरक्षण	७७
	२.४ भूमिसुधार तथा व्यवस्था	९६
३.	**यातायात तथा सञ्चार**	
	३.१ सडक तथा अन्य यातायात	१०४
	३.२ सूचना तथा सञ्चार	१५८
४.	**शान्ति, पुनर्निर्माण, पुनर्स्थापना र पुनर्एकीकरण**	१६१
५.	**उद्योग तथा खानी, विद्युत् तथा ऊर्जा र अन्य आर्थिक सेवा**	
	५.१ उद्योग तथा खानी	१६८
	५.२ विद्युत् तथा ऊर्जा	१७४
	५.३ अन्य आर्थिक सेवा	
	५.३.१ पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन	१८७
	५.३.२ वाणिज्य तथा आपूर्ति	१९३
	५.३.३ श्रम तथा यातायात व्यवस्थापन.	२००
	५.३.४ वातावरण	२०९
	५.३.५ विज्ञान तथा प्रविधि (हावापानी समेत)	२१६
	५.३.६ अन्य आर्थिक	२२०
६.	**सामाजिक सेवा**	
	६.१ शिक्षा	२२४
	६.२ स्वास्थ्य पोषण तथा जनसंख्या	२४१
	६.३ खानेपानी तथा सरसफाई	२६३
	६.४ महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण	२७६
	६.५ स्थानीय विकास, समावेशीकरण र निक्षेपण	२९३
	६.६ अन्य सामाजिक सेवा	
	६.६.१ भवन, आवास तथा शहरी विकास	३२२
	६.६.२ युवा तथा खेलकुद	३३४
	६.६.३ संघीय मामिला, संविधानसभा, संसदीय व्यवस्था तथा संस्कृति	३४१
	६.६.४ अन्य	३५२

७. साधारण प्रशासन

७.१ सामान्य प्रशासन
- ७.१.१ सामान्य प्रशासन ३५९
- ७.१.२ कानून तथा न्याय ३६१

७.२ राजस्व तथा आर्थिक प्रशासन ३६२

७.३ राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय
- ७.३.१ योजना ३६४
- ७.३.२ अनुगमन तथा मूल्यांकन ३६४
- ७.३.३ तथ्याङ्क ३६४

८ संवैधानिक अंगहरू

८.१ राष्ट्रपतिको कार्यालय ३७१
८.२ उपराष्ट्रपतिको कार्यालय ३७२
८.३ अदालत सुदृढीकरण र राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठान ३७३
८.४ संविधानसभा/व्यवस्थापिका संसद ३७६
८.५ महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय ३७७
८.६ अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान आयोग ३७९
८.७ लोक सेवा आयोग ३८१
८.८ निर्वाचन आयोग ३८३
८.९ महालेखा परीक्षकको कार्यालय ३८५
८.१० राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोग ३८७

९ विविध

९.१ अर्थ मन्त्रालय-कर्मचारी सुविधा तथा सेवा निवृत्त सुविधा (६०१) ३८८
९.२ अर्थ मन्त्रालय-विविध (६०२) ३८८
९.३ भन्सार महशुल (वैदेशिक सहायता सम्बद्ध) (६०२१०१) ३८८
९.४ दैवी प्रकोप राहत तथा पुनर्स्थापना (६०२१०२) ३८८
९.५ वृहद पूर्वाधार विकास कार्यक्रम (रेलमार्ग, अन्तर्राष्ट्रिय/क्षेत्रीय विमानस्थल, नदी डाइभर्सन) (६०२१०३) ३८८
९.६ जनसहभागितामा आधारित श्रममूलक विकास कार्यक्रम (६०२१०४) ३८८
९.७ भैपरी आउने विकास कार्यक्रम (६०२१०६) ३८८
९.८ आयोजनाहरूको सम्भाव्यता अध्ययन, विस्तृत सर्भे (६०२१०७) ३८८

तालिकाहरु :

१.१ चालु त्रिवर्षीय योजनाको लक्ष्य र आ.व. २०६८/६९ को प्रक्षेपित आर्थिक बृद्धिदर २
१.२ क्षेत्र तथा उपक्षेत्र अनुसार विकास कार्यक्रम/आयोजनाहरूको प्राथमिकताक्रम, रणनीतिक स्तम्भ, गरीबी निवारणउन्मुख संकेत र लैगिक संकेत अनुसारको आयोजना संख्या ३
१.३ आर्थिक वर्ष २०६८/६९ को कार्यगत प्राथमिकता अनुसारको व्यय अनुमान ५
१.४ आर्थिक वर्ष आर्थिक वर्ष २०६८/६९ को कार्यगत रणनीति अनुसारको व्यय अनुमान ११
१.५ आर्थिक वर्ष २०६८/६९ को कार्यगत लैंगिक उत्तरदायी बजेट अनुसारको व्यय अनुमान १७
१.६ आर्थिक वर्ष २०६८/६९ को कार्यगत रणनीति अनुसारको व्यय अनुमान २३

अनुसूचीहरू

अनुसूची १ : आ.व. २०६८/६९ को बजेटको सेवा तथा क्षेत्रगत विवरण
अनुसूची २ : मध्यमकालीन खर्च संरचना (निकाय तथा मन्त्रालयगत त्रिवर्षीय खर्च प्रक्षेपण)
अनुसूची ३ : मध्यमकालीन खर्च संरचना (शीर्षकगत त्रिवर्षीय खर्च प्रक्षेपण सारांश)
अनुसूची ४: आ.व. २०६८/६९ को बजेटका क्षेत्रगत अपेक्षित उपलब्धि सूचकहरू

१. आर्थिक वर्ष २०६८/६९ को विकास लक्ष्य, कार्यक्रम तथा बजेट

१.१ पृष्ठभूमि

आर्थिक वर्ष ०६८/६९ संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक सरकारको वार्षिक विकास कार्यक्रम तर्जुमाको चौथो वर्ष तथा त्रिवर्षीय योजना (२०६७/६८–२०६९/७०) कार्यान्वयनको दोश्रो वर्ष हो । आर्थिक वर्ष २०६७/६८ को लागि २०६७ मंसिरमा अध्यादेश मार्फत बजेट प्रस्तुत भै २०६७ फागुनमा मात्र ब्यवस्थापिका–संसदबाट स्वीकृत भएको थियो । यसरी आर्थिक वर्षको शुरूमा नै बजेट नआउँदा आर्थिक वृद्धि, रोजगारी सिर्जना, भौतिक पूर्वाधार निर्माण लगायतका सम्पूर्ण आर्थिक क्षेत्रहरूमा प्रतिकूल प्रभाव पर्न गई सरकारी लगानीमा सुस्तता आएको छ । विनियोजित बजेट खर्च हुन नसक्दा बजारमा तरलताको अभाव देखिनुका साथै राजस्व संकलनको लक्ष्य प्राप्ति कठिन बन्दै गएको छ भने निजीक्षेत्रको लगानीका लागि आवश्यक वातावरण तयार हुन नसक्दा अर्थतन्त्र संकुचित हुन पुगेको छ ।

यस आ.व. को विकास कार्यक्रम मुख्यतः नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ ले निर्दिष्ट गरेको राज्यको निर्देशक सिद्धान्त र नीति, त्रिवर्षीय योजनाको आधारपत्र, प्रमुख राजनीतिक दलहरूको घोषणापत्र, सरकारले हालै जारी गरेको श्वेतपत्रको आधारमा मुलुकको आर्थिक सामाजिक रूपान्तरणको गर्न अर्थतन्त्रलाई गतिशिलता दिई उच्च आर्थिक वृद्धिदर हासिल गर्ने, मूल्य वृद्धि नियन्त्रण गरी जनतालाई राहत दिने, प्राप्त आर्थिक उपलब्धिको न्यायोचित वितरण गरी गरीबी र असमानता घटाई सामाजिक न्याय स्थापित गर्ने, सन्तुलित र समावेशी विकासको आधारशीला खडा गर्ने, ब्यापक मात्रामा रोजगारी सिर्जना गर्ने र कृषि तथा उद्योगको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्ने उद्देश्य प्राप्तिमा केन्द्रित रहेको छ । साथै, विकास कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा मूलतः पूँजी निर्माण तथा उत्पादन वृद्धिलाई प्राथमिकता दिई सार्वजनिक वितरण प्रणालीमा सुधार र सुशासनको प्रवर्द्धनमा विशेष ध्यान दिइएको छ ।

१.२ मध्यमकालीन खर्च संरचना

सार्वजनिक खर्चमार्फत् समष्टिगत आर्थिक स्थायित्व कायम गरी गरीबी निवारणमा योगदान पुर्‍याउने उद्देश्य प्राप्त गर्न आ.व. २०५९/६० देखि मध्यमकालीन खर्च संरचना अवलम्बन गरिएको छ। दशौं योजनाको शुरू वर्षदेखि तर्जुमा गर्न थालिएको मध्यमकालीन खर्च संरचनालाई यसको सार्वजनिक खर्च व्यवस्थापनमा रहेको महत्वलाई ध्यानमा राखी आर्थिक वर्ष २०६६/६७ देखि तीन वर्षको बजेट प्रक्षेपणसहित यस वार्षिक विकास कार्यक्रममा प्रस्तुत गर्न थालिएको छ। खासगरी यस संरचनाको तर्जुमाले वित्तीय अनुशासन कायम गर्न, प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रमा बजेट विनियोजन बढाउन र विनियोजित बजेटको उचित एवं प्रभावकारी उपयोग गर्ने कार्यमा सहयोग पुर्‍याउने गर्दछ । साथै यसले बहुवर्षीय विकास कार्यक्रम तथा आयोजनाहरूको लागि टेण्डर प्रक्रिया सहज बनाउने र स्रोत साधनको सुनिश्चिता प्रदान गर्नमा सहयोग गरेको छ। आर्थिक वर्ष २०६८/६९मा संचालन हुने विकास कार्यक्रमहरूलाई चालु त्रिवर्षीय योजनाको उद्देश्य, रणनीतिहरू तथा निश्चित आधारहरूमा पुनःप्राथमिकीकरण गरिएको छ ।

मध्यमकालीन खर्च संरचनाले नेपाललाई दातृसँस्थाहरूको सहयोगको समन्वयका लागि विश्वसनीय संरचना प्रदान गरेको छ । यस संरचनालाई दातृ सँस्थाको सहयोगमा एकरूपता (donor harmonization) कायम गर्ने प्रणालीको रूपमा विकास गरी वैदेशिक सहयोगको सुनिश्चितता र विकास क्रियाकलापहरूलाई बृद्धि गर्ने संरचनाको रूपमा विकास गर्नु जरूरी छ। साथै विगत केही वर्षहरू देखि विकास क्रियाकलापहरूमा आएको अवरोधको परिप्रेक्ष्यमा मध्यमकालीन खर्च संरचनालाई दातृ राष्ट्रहरूबाट हुने सहयोगको सुनिश्चितता कायम गर्ने पद्धतिको रूपमा विकास गरिनु आवश्यक छ। यसर्थ, मध्यमकालीन खर्च संरचनाको बजेट प्रक्षेपणलाई यस वार्षिक विकास कार्यक्रममा समावेश गरिएको छ।

१.३ आर्थिक बृद्धिदर

त्रिवर्षीय योजना (२०६७/६८–२०६९/७०) मा औसत बार्षिक आर्थिक वृद्धि दर ५.५ प्रतिशत निर्धारण गरिएको र सो मध्ये कृषि क्षेत्रतर्फ ३.९ प्रतिशत र गैरकृषि क्षेत्र तर्फ ६.४ प्रतिशतको बृद्धि हुने अनुमान गरिएको छ। यस योजनाको प्रथम वर्ष आ.व. ०६७/६८ मा कृषि क्षेत्रतर्फ ३.५ प्रतिशत र गैर-कृषि क्षेत्रतर्फ ५.० प्रतिशतले वार्षिक औषत वृद्धि हासिल गरी कुल औसत ४.५ प्रतिशत आर्थिक बृद्धि दर हासिल गर्ने लक्ष्य राखिएको थियो। तर यस अवधिमा यो बृद्धिदर ३.५ प्रतिशत मात्र भएको अनुमान छ । यसमध्ये कृषि र गैर कृषि क्षेत्रहरूको बृद्धिदर क्रमशः ४.१ प्रतिशत र ३.१ प्रतिशत रहेको अनुमान छ। आर्थिक वर्ष २०६७/६८ मा उत्पादन बृद्धिदर उच्च रहेका गैर कृषि क्षेत्रहरूमा होटल तथा रेष्टुराँ (७.४ प्रतिशत), यातायात संचार तथा भण्डारण (७.१ प्रतिशत), स्वास्थ्य र सामाजिक कार्य (५.९ प्रतिशत), सामुदायिक, सामाजिक तथा व्यक्तिगत सेवाहरू (८.६ प्रतिशत), छन् भने उत्पादन बृद्धिदर न्यून रहेका क्षेत्रहरूमा वित्तीय मध्यस्थता (३.९ प्रतिशत), शिक्षा (२.९ प्रतिशत), घरजग्गा वहाल तथा

व्यापारिक क्रियाकलाप (२.६ प्रतिशत), उद्योग तथा खानी (१.५ प्रतिशत) रहेको छ। थोक तथा खुद्रा व्यापार (-०.२ प्रतिशत) र विद्युत, ग्याँस र पानी (-४.० प्रतिशत) को बृद्धिदर ऋणात्मक रहेको छ (तालिका १.१)।

तालिका नं. १.१
चालु त्रिवर्षीय योजनाको लक्ष्य र आ.व. २०६८/६९ को प्रक्षेपित आर्थिक बृद्धिदर
(प्रतिशतमा)

क्षेत्र	आ.व.२०६६/६७ को प्रगति	त्रिवर्षीय योजनाको लक्ष्य	आ.व.२०६७/६८ को प्रगति	आ.व.२०६८/६९ को प्रक्षेपण
कृषि, मत्स्यपालन र वन	१.३	३.९	४.१	३.७
गैर कृषि क्षेत्र	५.४	६.४	३.१	५.७
उद्योग तथा खानी	१.२	५.०	१.५	३.४
विद्युत ग्याँस तथा पानी	५.४	९.५	-४.०	५.२
निर्माण	५.०	६.५	३.३	५.६
थोक तथा खुद्रा व्यापार	६.७	६.५	-०.२	४.०
होटल तथा रेष्टुराँ	७.२	८.०	७.४	७.८
यातायात, भण्डारण तथा संचार	६.१	८.०	७.१	७.६
वित्तीय मध्यस्यता	२.८	५.०	३.९	४.९
घरजग्गा वहाल तथा व्यापारिक क्रियाकलाप	३.६	५.०	२.६	४.८
सामान्य प्रशासन तथा रक्षा	४.४	५.०	३.०	४.८
शिक्षा	७.३	८.०	२.९	७.३
स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य	४.३	७.५	५.९	७.५
अन्य सामुदायिक, सामाजिक र सेवाका क्रियाकलापहरू	११.८	९.७	८.६	९.५
कुल मूल्य अभिबृद्धि	४.०	५.५	३.५	५.०

आ.व. २०६८/६९ मा आर्थिक बृद्धिदर ५.० प्रतिशत रहने र यसमध्ये कृषि क्षेत्रको ३.७ प्रतिशत र गैर कृषि क्षेत्रको ५.७ प्रतिशत बृद्धि हुने अनुमान गरिएको छ। गैर कृषि क्षेत्रमध्ये उद्योग तथा खानीमा ३.४ प्रतिशत, विद्युत, ग्याँस र पानीमा ५.२ प्रतिशत, निर्माणमा ५.६ प्रतिशत, थोक तथा खुद्रा व्यापारमा ४.० प्रतिशत, होटल तथा रेष्टुराँमा ७.८ प्रतिशत, यातायात, भण्डारण तथा संचारमा ७.६ प्रतिशत वित्तीय मध्यस्थतामा ४.९ प्रतिशत, घरजग्गा, वहाल तथा व्यापारिक क्रियाकलापमा ४.८ प्रतिशत, शिक्षामा ७.३ प्रतिशत, स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्यमा ७.५ प्रतिशत, सामान्य प्रशासन र रक्षामा ४.८ प्रतिशत र अन्य सामुदायिक, सामाजिक र व्यक्तिगत सेवाका क्रियाकलापमा ९.५ प्रतिशत बृद्धि हुने अनुमान गरिएको छ।

१.४ **विकास आयोजनाहरूको क्षेत्र/उपक्षेत्र अनुसारको संख्या**

आ.व. २०६८/६९ मा विभिन्न मन्त्रालय सचिवालय, विभाग, कार्यालय तथा निकायहरू अन्तर्गत कुल ४५९ विकास कार्यक्रमहरू/आयोजनाहरू सञ्चालन हुनेछन्। कुल आयोजनाहरू मध्ये पहिलो प्राथमिकतामा २९१ आयोजनाहरू, दोश्रो प्राथमिकतामा १३८ आयोजनाहरू र तेश्रो प्राथमिकतामा ३० आयोजनाहरू रहेका छन्। त्रिवर्षीय योजनाको रणनितिक स्तम्भ अनुसार सरकारी, निजी र सामुदायिक/सहकारी सवै क्षेत्रको संयुक्त प्रयासमा रोजगारीमूलक तथा गरीबी निवारणउन्मुख दिगो र फराकिलो आर्थिक वृद्धि हासिल गर्ने ६२ आयोजनाहरू, देशको भावी संघीय स्वरूपलाई टेवा पुऱ्याउने र प्रादेशिक आर्थिक वृद्धि समेतलाई सहयोग पुग्ने गरी भौतिक पूर्वाधार तयार गर्ने ९८ आयोजनाहरू, दिगो शान्ति हासिल गर्न समावेशी तथा समन्यायिक विकासलाई जोड दिने ४० आयोजनाहरू, आर्थिक सामाजिक सेवा सुदृढ गरी राज्यको आर्थिक सामाजिक रूपान्तरणमा सघाउ पुऱ्याउने १२४ आयोजनाहरू, सुशासनको प्रत्याभूति गरेर सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी तुल्याउदै विकास कार्यलाई नतिजामुखी वनाउने ९३ आयोजनाहरू र निजी तथा सामुदायिक/सहकारी क्षेत्रको विकास र औद्योगीकरण, व्यापार तथा सेवा क्षेत्रलाई राष्ट्रिय विकासको प्रयासमा मूलप्रवाहीकरण गरी आर्थिक वृद्धि र स्थायित्व सुदृढ गर्ने ४२ आयोजनाहरू संचालन गरिने छन्।

आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने कुल आयोजनाहरू मध्ये ११३ आयोजनाहरूले गरिबी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउने, यस्तै ३४६ आयोजनाहरूले गरिबी निवारणमा तटस्थ रूपमा योगदान पुऱ्याउने, ४५ आयोजनाहरूले लैङ्गिक समानताका लागि प्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउने, १७६ आयोजनाहरूले लैङ्गिक समानताका लागि अप्रत्यक्ष रूपमा योगदान पुऱ्याउने र २३८ आयोजनाहरू लैङ्गिकरूपमा तटस्थ छन् । (तालिका १.२)।

तालिका नं . १.२

क्षेत्र तथा उपक्षेत्र अनुसार विकास कार्यक्रम/आयोजनाहरूको प्राथमिकताक्रम, रणनीतिक स्तम्भ, गरीबी निवारणउन्मुख संकेत र लैगिक संकेत अनुसारको आयोजना संख्या

सि. नं.	शिर्षक	आयोजनाको प्राथमिकता क्रम			रणनीतिक स्तम्भ*						गरिबी संकेत**		लैङ्गिक संकेत***			जम्मा
		P1	P2	P3	१	२	३	४	५	६	१	२	१	२	३	
१	सर्वोच्च अदालत	२	१						३			३			३	**३**
२	अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान आयोग	१							१			१			१	**१**
३	महालेखा परीक्षकको कार्यालय	१							१			१			१	**१**
४	लोक सेवा आयोग	१							१			१			१	**१**
५	निर्वाचन आयोग	१							१			१			१	**१**
६	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	१							१			१			१	**१**
७	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२			१				१		१	१	१		१	**२**
८	अर्थ मन्त्रालय	५	५		८	१			१		६	४		४	६	**१०**
९	उर्जा मन्त्रालय	२४	४	२				१९	९	२	१	२९		२८	२	**३०**
१०	उद्योग मन्त्रालय	६	३	३	१					११	५	७	४	१	७	**१२**
११	कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय (कृषि क्षेत्र)	३३	९		२९	४	२	१	१	५	१८	२४	१३	१६	१३	**४२**
१२	कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय (सहकारी क्षेत्र)	२								२	१	१	१	१		**२**
१३	गृह मन्त्रालय	१					१					१			१	**१**
१४	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय (सडक)	४३	१९	५		५६		८	३		८	५९	१	१३	५३	**६७**
१५	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय (खानेपानी)	१५	५	२	१			२०	१			२२			२२	**२२**
१६	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय (शहरी विकास तथा भवन निर्माण)	६	१०	१	१	१४		१	१			१७			१७	**१७**
१७	पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२	३	१		३		१	१	१	२	४	१	१	४	**६**
१८	विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	१	२	२		४			१			५			५	**५**
१९	भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	७	१		१			३	४			८			८	**८**
२०	महिला, वालवालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	८	२				१०				१०		५	५		**१०**
२१	युवा तथा खेलकूद मन्त्रालय	२					१		१			२		२		**२**
२२	वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	१२	१०		१			३	१	१७	६	१६	१	१०	११	**२२**
२३	वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	४	२				२		१	३	२	४		१	५	**६**
२४	वातावरण मन्त्रालय	१०	२		२			१०				१२		८	४	**१२**
२५	शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	६					४	२				६		२	४	**६**
२६	संघीय मामिला, संविधानसभा, संसदीय व्यवस्था तथा संस्कृति मन्त्रालय	४	६	१			११					११		११		**११**
२७	शिक्षा मन्त्रालय	१४	१५	२	४		१	२६			१०	२१	६	११	१४	**३१**
२८	सामान्य प्रशासन मन्त्रालय		१						१			१			१	**१**
२९	सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	३					१		१	१		३		३		**३**
३०	सिंचाई मन्त्रालय	२३	१०	१	१	१		२४	८		९	२५		२९	५	**३४**
३१	स्थानीय विकास मन्त्रालय	२९	७	४	८	१४	६	६	६		३०	१०	१०	२३	७	**४०**
३२	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	१५	१८	६		१			३८			३९	२	१	३६	**३९**
३३	श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	५	१		३		१		२		४	२		६		**६**
३४	राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	२	२		१				३			४			४	**४**
	जम्मा	**२९१**	**१३८**	**३०**	**६२**	**९८**	**४०**	**१२४**	**९३**	**४२**	**११३**	**३४६**	**४५**	**१७६**	**२३८**	**४५९**

*(१) सरकारी, निजी र सामुदायिक/सहकारी सबै क्षेत्रको संयुक्त प्रयासमा रोजगारीमूलक तथा गरीबी निवारणउन्मुख दिगो र फराकिलो आर्थिक वृद्धि हासिल गर्ने ।

*(२) देशको भावी संघीय स्वरुपलाई टेवा पुऱ्याउने र प्रादेशिक आर्थिक वृद्धि समेतलाई सहयोग पुग्ने गरी भौतिक पूर्वाधार तयार गर्ने ।

*(३) दिगो शान्ति हासिल गर्न समावेशी तथा समन्यायिक विकासलाई जोड दिने ।

*(४) आर्थिक सामाजिक सेवा सुदृढ गरी राज्यको आर्थिक सामाजिक रुपमान्तरणमा सघाउ पुऱ्याउने ।

*(५) सुशासनको प्रत्याभूति गरेर सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी तुल्याउँदै विकास कार्यलाई नतिजामूखी बनाउने ।

*(६) निजी तथा सामुदायिक/सहकारी क्षेत्रको विकास र औद्योगीकरण, व्यापार तथा सेवा क्षेत्रलाई राष्ट्रिय विकासको प्रयासमा मूलप्रवाहीकरण गरी आर्थिक वृद्धि र स्थायित्व सुदृढ गर्ने ।

** (१) गरीबी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउने, (२) गरीबी निवारणमा तटस्थ योगदान पुऱ्याउने ।

***(१) लैङ्गिक समानताका लागि प्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउने, (२) लैङ्गिक समानताका लागि अप्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउने । (३) तटस्थ ।

१.५ आ.व. २०६८/६९ को विकास कार्यक्रम/बजेटको क्षेत्रगत बाँडफाँड

आ.व. २०६८/६९ मा सञ्चालन गरिने विकास आयोजनाहरूमा कुल रू. २ खर्व २३ अर्व ६ करोड २७ लाख ८६ हजार विनियोजन गरिएको छ। साधारण तर्फ रू. १ खर्व ६१ अर्व ८३ करोड ७२ लाख १४ हजार बजेट विनियोजन गरिएको छ।

आर्थिक बर्ष २०६८/६९ को लागि कुल बजेट मध्ये प्राथमिकताक्रमका आधारमा पहिलो प्राथमिकता (P1) आयोजनाहरूका लागि रू. ३ खर्व ४४ अर्व ४९ करोड १ लाख १३ हजार (८९.५० प्रतिशत), दोश्रो प्राथमिकता (P2) आयोजनाहरूका लागि रू. ३४ अर्व ६० करोड ३७ लाख ९६ हजार (८.९९ प्रतिशत) र तेश्रो प्राथमिकता (P3) आयोजनाहरूका लागि रू. ५ अर्व ८० करोड ६० लाख ९१ हजार (१.५१ प्रतिशत) रकम विनियोजन गरिएको छ (तालिका १.३)।

आर्थिक बर्ष २०६८/६९ को विकास कार्यक्रमतर्फको बजेट विनियोजनलाई गरिबी निवारणउन्मुख तथा लैंगिक संकेतका आधारमा विश्लेषण गर्दा गरिबी निवारणलाई प्रत्यक्षतः योगदान गर्ने बजेटको अंश (गरिबीउन्मुख बजेट संकेत ०१) मा रू. १ खर्व ८६ अर्व ६३ करोड ७ लाख ३३ हजार (४८.४९ प्रतिशत), तटस्थ रूपमा योगदान पु-याउने बजेटको अंश (गरिबीउन्मुख बजेट संकेत ०२) मा रू. १ खर्व ९८ अर्व २६ करोड ९२ लाख ६७ हजार (५१.५१ प्रतिशत) रहेको छ (तालिका १.४)।

त्यसैगरी, प्रत्यक्षरूपमा लैंगिक समानताको लागि योगदान गर्ने विकास आयोजनामा विनियोजित बजेटको अंश (लैंगिक बजेट संकेत ०१) मा रू. ७३ अर्व ३३ करोड ३१ लाख ५४ हजार (१९.०५ प्रतिशत), अप्रत्यक्षरूपमा योगदान गर्ने (०२) मा रू. १ खर्व ७६ अर्व २१ करोड ३४ लाख १८ हजार (४५.७८ प्रतिशत) र तटस्थमा (०३) मा १ खर्व ३५ अर्व ३५ करोड ३४ लाख २८ हजार (३५.१७ प्रतिशत) रहेको छ (तालिका १.५)।

कुल खर्चमध्ये त्रिवर्षीय योजनाको रणनीतिक स्तम्भ (१) सरकारी, निजी र सामुदायिक/सहकारी सबै क्षेत्रको संयुक्त प्रयासमा रोजगारीमूलक तथा गरिबी निवारणउन्मुख दिगो र फराकिलो आर्थिक वृद्धि हासिल गर्नेतर्फ रू. २६ अर्ब ५९ करोड ८ लाख ४५ हजार (६.९१ प्रतिशत), (२) देशको भावी संघीय स्वरूपलाई टेवा पुऱ्याउने र प्रादेशिक आर्थिक वृद्धि समेतलाई सहयोग पुग्ने गरी भौतिक पूर्वाधार तयार गर्नेतर्फ रू. ५७ अर्ब ९ करोड ४६ लाख ४९ हजार (१४.८३ प्रतिशत), (३) दिगो शान्ति हासिल गर्न समावेशी तथा समन्यायिक विकासलाई जोड दिनेतर्फ रू. १२ अर्ब ३३ करोड ५७ लाख ९२ हजार (३.२ प्रतिशत) (४) आर्थिक सामाजिक सेवा सुदृढ गरी राज्यको आर्थिक सामाजिक रूपान्तरणमा सघाउ पुऱ्याउने तर्फ रू. ९४ अर्ब ३१ करोड २ लाख ७१ हजार (२४.५ प्रतिशत), (५) सुशासनको प्रत्याभूति गरेर सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी तुल्याउदै विकास कार्यलाई नतिजामुखी वनाउने तर्फ रू. २५ अर्व ४९ करोड २१ हजार(६.६२ प्रतिशत) र (६) निजी तथा सामुदायिक/सहकारी क्षेत्रको विकास र औद्योगीकरण, व्यापार तथा सेवा क्षेत्रलाई राष्ट्रिय विकासको प्रयासमा मूलप्रवाहीकरण गरी आर्थिक वृद्धि र स्थायित्व सुदृढ गर्नेतर्फ रू ७ अर्व २४ करोड १२ लाख ८ हजार (१.८८ प्रतिशत) विनियोजन भएको छ (तालिका १.६)।

तालिका १.३
आर्थिक वर्ष २०६८/६९ को कार्यगत प्राथमिकता अनुसारको व्यय अनुमान

(रू. हजारमा)

	सेवा तथा क्षेत्र	पहिलो प्राथमिकता		दोस्रो प्राथमिकता		तेस्रो प्राथमिकता		जम्मा
		चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
०१	**सामान्य सार्वजनिक सेवा**	**६८,४७,१०,२०**	**२३,३४,९०,३१**	**३,९१,९५,८०**	**२,६६,०६,६५**	**१,६६,७४,४०**	**३,५५,१०**	**१,००,१०,३२,४६**
१.१	**कार्यकारी र विधायिकाको निकाय, वित्तिय र वैदेशिक मामिला**	**३९,३५,०४,३४**	**२,०३,५२,००**	**३,०१,२३,५०**	**२,०३,५२,००**	**१,६३,७५,३०**	**३,५५,१०**	**६२,३७,१२,१९**
१०१	राष्ट्रपति	५,९९,७६	१०,५३,६५	०	०	०	०	१६,५३,४१
१०२	उपराष्ट्रपति	२,०३,२१	११,००	०	०	०	०	२,१४,२१
२०२	संविधान सभा /व्यवस्थापिका - संसद	१,१२,९१,६३	३५,००	०	०	०	०	१,१३,२६,६३
२०६	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	११,५९,२७	२८,००	०	०	०	०	११,८७,२७
२०८	महालेखा परीक्षकको कार्यालय	२०,४८,०८	१,०७,००	०	०	०	०	२१,५५,०८
३०१	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	३,७८,७३,२९	७२,००	०	०	०	०	३,७९,४५,२९
३०५	अर्थ मन्त्रालय	३,१०,६०,९१	१,५४,४६,५५	२,३०,६८,८५	३,१९,५०	७०,००	५,१०	६,९९,७०,९१
३२६	परराष्ट्र मन्त्रालय	१,७४,६७,१५	६,८९,५०	१,०४,१५	१,२२,५०	९०,३०	०	१,८४,७३,६०
३५५	संघीय मामिला,संविधानसभा,संसदीय व्यवस्था तथा संस्कृति मन्त्रालय	३,१५,८७	३,२५	०	०	०	०	३,१९,१२
३५६	सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	०	०	३,५९,६५	०	०	०	३,५९,६५
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	५,७५,१७	४,६१,००	४०,८५	०	०	०	१०,७७,०२
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	२५,००,००	०	९०,००,००	०	०	१,१५,००,००
५०३	अर्थ मन्त्रालय- बाह्रय ऋण भुक्तानी (बहुपक्षीय)	३,३४,७५,००	१०,२८,७०,००	०	०	०	०	१३,६३,४५,००
५०४	अर्थ मन्त्रालय- बाह्रय ऋण भुक्तानी (द्विपक्षीय)	४८,३५,००	३,३७,२५,००	०	०	०	०	३,८५,६०,००
६०१	अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत सुविधा	२४,६२,००,००	०	०	०	०	०	२४,६२,००,००
६०२	अर्थ मन्त्रालय - विविध	६४,००,००	६०,००,००	६५,५०,००	१,०९,१०,००	१,६२,१५,००	३,५०,००	४,६४,२५,००
१.३	**सामान्य सेवा**	**९३,०३,२९**	**४२,५४,६५**	**९०,७२,३०**	**४२,५४,६५**	**२९,१०**	**०**	**२,६०,३७,०५**
२१०	लोक सेवा आयोग	२१,८९,८८	४,७७,७०	०	०	०	०	२६,६७,५८
३२५	पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	०	०	१३,०४,६९	१८,२६,७०	०	०	३१,३१,३९
३२६	परराष्ट्र मन्त्रालय	०	०	३३,४७,८०	६,१०,२५	०	०	३९,५८,०५
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	०	१९,००,००	०	०	२९,१०	०	१९,२९,१०
३५६	सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	१६,९५,७०	४,३८,४५	२७,४२,५०	०	०	०	४८,७६,६५
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	८,२०,००	०	०	०	०	०	८,२०,००
३९१	राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	४५,९७,७१	५,६१,५६	१६,७७,३१	३,१७,७०	०	०	७१,५४,२८
६०२	अर्थ मन्त्रालय - विविध	०	०	०	१५,००,००	०	०	१५,००,००
१.६	**सामान्य सेवा**	**४१,५६,५९**	**२०,००,००**	**०**	**२०,००,००**	**२,७०,००**	**०**	**७०,८८,३४**
२१२	निर्वाचन आयोग	२४,७०,२८	३,६९,७५	०	०	०	०	२८,४०,०३
२१४	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग	८,६१,२१	५२,००	०	०	०	०	९,१३,२१

सेवा तथा क्षेत्र		पहिलो प्राथमिकता		दोस्रो प्राथमिकता		तेस्रो प्राथमिकता		जम्मा
		चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
३१४	गृह मन्त्रालय	७,७२,७५	१,३५,००	०	०	०	०	९,०७,७५
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	५२,३५	१,०५,००	०	०	०	०	१,५७,३५
३४९	शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	०	०	०	२०,००,००	०	०	२०,००,००
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	२,७०,००	०	२,७०,००
१.७	**सार्वजनिक ऋण कारोवार**	**१२,७२,३३,८०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**१९,३६,६७,८०**
५०२	अर्थ मन्त्रालय- आन्तरिक ऋण भुक्तानी	१२,७२,३३,८०	६,६४,३४,००	०	०	०	०	१९,३६,६७,८०
१.८	**विभिन्न तहका सरकारहरु बीच हुने सामान्य प्रकृतिको हस्तान्तरण**	**१५,०५,१२,१८**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**१५,०५,२७,०८**
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	१५,०५,१२,१८	१४,९०	०	०	०	०	१५,०५,२७,०८
०२	**रक्षा**	**१७,२८,१७,९६**	**१,७६,४२,९३**	**१,८३,९५**	**९४,४७,५०**	**८९,८५**	**२,३५**	**२०,०१,८४,५४**
२.१	**सैनिक सुरक्षा**	**१७,२८,१७,९६**	**५०**	**१,७३,९५**	**५०**	**८९,८५**	**२,३५**	**१९,०७,२७,५४**
३०७	उद्योग मन्त्रालय	१४,१५,३०	१५,१७,१८	०	०	०	०	२९,३२,४८
३४५	रक्षा मन्त्रालय	१७,१४,०२,६६	१,६१,२५,७५	१,७३,९५	५०	८९,८५	२,३५	१८,७७,९५,०६
२.२	**नागरिक सुरक्षा**	**०**	**३०,००,००**	**०**	**३०,००,००**	**०**	**०**	**३०,००,००**
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	३०,००,००	०	०	३०,००,००
२.५	**रक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको**	**०**	**६४,४७,००**	**१०,००**	**६४,४७,००**	**०**	**०**	**६४,५७,००**
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	०	०	१०,००	६४,४७,००	०	०	६४,५७,००
०३	**सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा**	**२९,३२,८०,८५**	**३,९८,६३,४०**	**५,०७,२५**	**४३,८०**	**६८,९३**	**२,६५**	**३३,३७,६६,८८**
३.१	**प्रहरी सेवा**	**१७,६३,६३,४४**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**१८,८४,८६,५९**
३१४	गृह मन्त्रालय	१७,६३,६३,४४	१,२१,२३,१५	०	०	०	०	१८,८४,८६,५९
३.२	**अग्नी नियन्त्रण सेवा**	**५४,८५**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**५७,३५**
३१४	गृह मन्त्रालय	५४,८५	२,५०	०	०	०	०	५७,३५
३.३	**न्यायालय**	**१,५९,९७,०७**	**४३,८०**	**५,०७,२५**	**४३,८०**	**०**	**०**	**२,१२,९२,०७**
२०४	अदालत	१,२६,१५,०२	३७,२८,५५	३,५०,००	०	०	०	१,६६,९३,५७
२१६	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	२७,०२,७८	९,३९,००	०	०	०	०	३६,४१,७८
२१८	न्याय परिषद्	१,१४,५४	६५,००	०	०	०	०	१,७९,५४
३११	कानून तथा न्याय मन्त्रालय	५,६४,७३	११,४०	८८,४९	३८,५०	०	०	७,०३,१२
३७१	श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	०	०	६८,७६	५,३०	०	०	७४,०६
३.४	**कारागार**	**५३,४३,९७**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**७१,७५,४७**
३१४	गृह मन्त्रालय	५३,४३,९७	१८,३१,५०	०	०	०	०	७१,७५,४७
३.६	**सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको**	**९,५५,२१,५२**	**०**	**०**	**०**	**६८,९३**	**२,६५**	**११,६७,५५,४०**

	सेवा तथा क्षेत्र	पहिलो प्राथमिकता		दोस्रो प्राथमिकता		तेस्रो प्राथमिकता		जम्मा
		चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
३०१	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	३,९८,८८	५६,७६,०५	०	०	०	०	६०,७४,९३
३१४	गृह मन्त्रालय	१,२८,५९,१८	३८,८५,२५	०	०	६८,९३	२,६५	१,६८,१६,०१
३४९	शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	८,२२,६३,४६	१,१६,०१,००	०	०	०	०	९,३८,६४,४६
०४	**आर्थिक मामिला**	**३३,४४,१४,२२**	**६०,३८,८९,८५**	**५,९२,८७,९५**	**७,११,७६,५४**	**८६,९३,७५**	**१,१४,५४,७७**	**१,०८,८९,१७,०८**
४.१	**सामान्य आर्थिक, व्यापारिक र श्रम**	**६,६१,२८,१५**	**१५,४०**	**२,६९,४६,११**	**१५,४०**	**०**	**०**	**११,४२,६०,४१**
३३०	बाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	८१,७३,४०	१५,३३,९५	३६,५२,००	१५,४०	०	०	१,३३,७४,७५
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	५,४८,५७,४९	१,९३,८४,२०	२,३२,८०,००	०	०	०	९,७५,२१,६९
३७१	श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	३०,९७,२६	२,५२,६०	१४,११	०	०	०	३३,६३,९७
४.२	**कृषि, वन , मत्स्यपालन तथा शिकार**	**१४,८३,७८,३९**	**७७,७९,८१**	**२,१९,१६,५७**	**७७,७९,८१**	**५,५९,३२**	**१,४८,००**	**२९,७३,११,०७**
३१२	कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	१०,७६,८५,०१	१,३१,३३,७६	२७,७२,९७	७,१९,१०	०	०	१२,४३,१०,८४
३२९	बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	२,२६,१३,१५	१,५६,५३,९५	१,४०,५६,१७	४,५३,६०	०	०	५,२७,७६,८७
३३६	भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	१,०४,९१,४७	४९,९६,५५	४२,७८,००	७०,५०	०	०	१,९८,३६,५२
३५७	सिंचाइ मन्त्रालय	७३,२९,२६	८,३८,५१,७२	८,०९,४३	६५,३६,६१	५,५९,३२	१,४८,००	९,९२,३४,३४
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	२,५९,५०	८,९३,००	०	०	०	०	११,५२,५०
४.३	**इन्धन तथा उर्जा**	**२,६९,६९,५५**	**४८,३२,१६**	**४,१६,२४**	**४८,३२,१६**	**८६,९८**	**३,६४,०२**	**२३,९९,७७,९७**
३०७	उद्योग मन्त्रालय	०	०	७५,८५	२,००	८०,२८	२,१०,०२	३,६८,१५
३०८	उर्जा मन्त्रालय	६,७०,५०	३७,२३,०२	३,४०,३९	४८,३०,१६	६,७०	१,५४,००	९७,२४,७७
३३१	वातावरण मन्त्रालय	२,६२,९९,०५	४,३४,५०	०	०	०	०	२,६७,३३,५५
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	२०,३१,५१,५०	०	०	०	०	२०,३१,५१,५०
४.४	**खानी , उत्पादन तथा निर्माण**	**४,८९,५९**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**५७,९०,५९**
३०७	उद्योग मन्त्रालय	४,८९,५९	१,०१,००	०	०	०	०	५,९०,५९
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	०	५२,००,००	०	०	०	०	५२,००,००
४.५	**यातायात**	**६,२२,३५,२१**	**५,७७,६३,००**	**५१,४७,८७**	**५,७७,६३,००**	**२२,४८,८८**	**९४,४३,७५**	**३७,१६,९५,२४**
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	३,५७,२३,१३	२१,९६,७५,०३	२३,२६,८७	५,१६,५३,००	२,४८,८८	९४,४३,७५	३१,९०,७०,६६
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	२,४९,४६,३९	७७,८६,५०	२८,२१,००	६१,१०,००	२०,००,००	०	४,३६,६३,८९
३७१	श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	१५,६५,६९	९५,००	०	०	०	०	१६,६०,६९
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	७३,००,००	०	०	०	०	७३,००,००
४.६	**संचार**	**१,९१,५५,१०**	**७,८३,२७**	**३९,४७,९५**	**७,८३,२७**	**३,००,६४**	**१४,२१,००**	**२,७०,५७,६६**
३३२	विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	४,५०,७८	१,३२,००	१४,४४,९१	१,११,००	३,००,६४	१४,२१,००	३८,६०,३३
३५८	सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	१,८७,०४,३२	६,६७,७०	२५,०३,०४	६,७२,२७	०	०	२,२५,४७,३३

सेवा तथा क्षेत्र	पहिलो प्राथमिकता		दोस्रो प्राथमिकता		तेस्रो प्राथमिकता		जम्मा
	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	६,५०,००	०	०	०	०	६,५०,००
४.७ अन्य उद्योगहरु	**१,०७,७०,०१**	**२,९०**	**९,१३,२१**	**२,९०**	**१५,९२,५८**	**७५,००**	**२,८४,२७,५७**
३०७ उद्योग मन्त्रालय	८६,०८,९४	१,०२,७४,८७	३,७९,२१	२,९०	०	०	१,९२,६५,९२
३२५ पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	२१,६१,०७	४७,९९,००	५,३४,००	०	१५,९२,५८	७५,००	९१,६१,६५
४.८ अनुसन्धान तथा विकास - आर्थिक मामिला	**०**	**०**	**०**	**०**	**३९,०५,३५**	**३,००**	**३९,०८,३५**
३०८ उर्जा मन्त्रालय	०	०	०	०	३९,०५,३५	३,००	३९,०८,३५
४.९ आर्थिक मामीला - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	**२,८८,२२**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**४,८८,२२**
३०५ अर्थ मन्त्रालय	२,८८,२२	२,००,००	०	०	०	०	४,८८,२२
०५ वातावरण संरक्षण	**६२,८४,१९**	**९५,२९,३३**	**६,१३,९६**	**२०,५८,९७**	**३,९०,२५**	**४,००**	**१,८८,८०,७०**
५.१ फोहोर मैला व्यवस्थापन	**४६,१५**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**३६,५९,९१**
३६५ स्थानीय विकास मन्त्रालय	४६,१५	६,१३,७६	०	०	०	०	६,५९,९१
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	३०,००,००	०	०	०	०	३०,००,००
५.२ ढल व्यवस्थापन	**५०,००**	**५,०८,५०**	**१५,३०**	**५,०८,५०**	**०**	**०**	**१५,७३,३०**
३३७ भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	०	०	१५,३०	५,०८,५०	०	०	५,२३,८०
३५७ सिंचाइ मन्त्रालय	५०,००	९,९९,५०	०	०	०	०	१०,४९,५०
५.४ जैविक विविधता र भू-संरक्षण	**०**	**०**	**८६,४०**	**०**	**०**	**०**	**८६,४०**
३२९ बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	०	०	८६,४०	०	०	०	८६,४०
५.६ वातावरण संरक्षण - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	**६१,८८,०४**	**१५,५०,४७**	**५,१२,२६**	**१५,५०,४७**	**३,९०,२५**	**४,००**	**१,३५,६१,०९**
३३१ वातावरण मन्त्रालय	१२,८४,२०	३,६२,००	१,३०,५४	२,७३,००	०	०	२०,४९,७४
३३७ भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	४९,०३,८४	४५,५४,०७	०	०	१,००,३५	४,००	९५,६२,२६
३६५ स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	३,८१,७२	१२,७७,४७	२,८९,९०	०	१९,४९,०९
०६ आवास तथा सामुदायिक सुविधा	**५,२९,१५,९५**	**८,३४,९९,१७**	**७२,०८,७१**	**६६,७७,९२**	**०**	**८५,००,००**	**१५,८८,०१,७५**
६.१ आवास विकास	**७,२७,६९**	**४५,६६,४७**	**७०,६३,०३**	**४५,६६,४७**	**०**	**०**	**२,३३,१४,०९**
३३७ भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	७,२७,६९	१,०९,५६,९०	७०,६३,०३	४५,६६,४७	०	०	२,३३,१४,०९
६.२ सामुदायिक विकास	**१०,००,००**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**१०,००,००**
३६५ स्थानीय विकास मन्त्रालय	१०,००,००	०	०	०	०	०	१०,००,००
६.३ खानेपानी	**४,४९,८५,९०**	**२१,११,४५**	**१,४५,६८**	**२१,११,४५**	**०**	**८५,००,००**	**९,०३,३७,८०**
३३७ भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	४,०८,४५,१८	३,१४,९८,००	१,४५,६८	४,११,४५	०	०	७,२९,००,३१
३६५ स्थानीय विकास मन्त्रालय	४१,४०,७२	०	०	०	०	०	४१,४०,७२
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	३०,९६,७७	०	१७,००,००	०	८५,००,००	१,३२,९६,७७

	सेवा तथा क्षेत्र	पहिलो प्राथमिकता		दोस्रो प्राथमिकता		तेस्रो प्राथमिकता		जम्मा
		चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
६.६	**आवास तथा सामुदायिक सुविधा - अन्यत्र उल्लेख नभएको**	**६२,०२,३६**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**४,४१,४९,८६**
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	६२,०२,३६	३,७९,४७,५०	०	०	०	०	४,४१,४९,८६
०७	**स्वास्थ्य**	**१८,९६,८३,७८**	**४,५२,६८,४६**	**२,९१,५९,३७**	**१५,३०,५०**	**५५,६१,४०**	**०**	**२७,१२,०३,५१**
७.१	**औषधी उत्पादन,उपकरण तथा औजार**	**६६,४०,८५**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**९८,४२,८५**
३७०	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	६६,४०,८५	३२,०२,००	०	०	०	०	९८,४२,८५
७.२	**वहिरंङ्ग सेवा**	**३,८४,६९,७१**	**५,००**	**४,४६,६०**	**५,००**	**०**	**०**	**४,१०,९०,८१**
३३०	बाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	९,८०,००	०	०	०	०	०	९,८०,००
३७०	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	३,७४,८९,७१	२१,६९,५०	४,४६,६०	५,००	०	०	४,०१,१०,८१
७.३	**अस्पताल सेवा**	**३,५४,०८,९४**	**१०,८७,५०**	**२,४९,३८,६८**	**१०,८७,५०**	**३,८५,७२**	**०**	**६,४७,१९,३४**
३१४	गृह मन्त्रालय	०	०	१८,८३,४२	८,१९,००	०	०	२७,०२,४२
३४५	रक्षा मन्त्रालय	०	०	२९,७९,६०	२,३५,००	०	०	३२,१४,६०
३७०	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	१,८९,०८,९४	२८,९८,५०	२,००,७५,६६	३३,५०	३,८५,७२	०	४,२३,०२,३२
६०१	अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत सुविधा	१,६५,००,००	०	०	०	०	०	१,६५,००,००
७.४	**सार्वजनिक स्वास्थ्य सेवा**	**९,४०,६४,४४**	**०**	**२,६४,१४**	**०**	**६,६७,१८**	**०**	**१३,१३,२३,५२**
३७०	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	९,४०,६४,४४	३,६३,२७,७६	२,६४,१४	०	६,६७,१८	०	१३,१३,२३,५२
७.५	**अनुसन्धान सेवा**	**१,५०,९९,८४**	**४,३८,००**	**३५,०९,९५**	**४,३८,००**	**४५,०८,५०**	**०**	**२,४२,२६,९९**
३७०	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	१,५०,९९,८४	६,७०,७०	३५,०९,९५	४,३८,००	४५,०८,५०	०	२,४२,२६,९९
०८	**मनोरंजन,संस्कृति तथा धर्म**	**१,२९,७९,५५**	**५८,८३,७१**	**४५,८५,४१**	**३,००**	**१,४७,९६**	**०**	**२,३५,९९,६३**
८.१	**मनोरंजनात्मक र खेलकुद सेवाहरु**	**६७,१९,७३**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**७०,२७,७३**
३४३	युवा तथा खेलकूद मन्त्रालय	६७,१९,७३	३,०८,००	०	०	०	०	७०,२७,७३
८.२	**सांस्कृतिक सेवा**	**४९,२८,१५**	**०**	**३६,९४,९३**	**०**	**१,४७,९६**	**०**	**१,००,१२,०९**
३५५	संघीय मामिला,संविधानसभा,संसदीय व्यवस्था तथा संस्कृति मन्त्रालय	४९,२८,१५	१२,४१,०५	३२,७०,९३	०	१,४७,९६	०	९५,८८,०९
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	४,२४,००	०	०	०	४,२४,००
८.३	**प्रसारण तथा प्रकाशन सेवा**	**१३,३१,६७**	**३,००**	**८,९०,४८**	**३,००**	**०**	**०**	**६५,५९,८१**
३५८	सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	१३,३१,६७	४३,३४,६६	८,९०,४८	३,००	०	०	६५,५९,८१
०९	**शिक्षा**	**५५,३१,३७,८३**	**२८,३१,५०**	**८,३०,३०,०६**	**८३,५०**	**१,०५,५०**	**०**	**६३,९१,८८,३९**
९.१	**पूर्व प्राथमिक र प्राथमिक शिक्षा**	**२०,०६,६६,३०**	**९,५०**	**८२,५६,५९**	**९,५०**	**०**	**०**	**२०,८९,३२,३९**
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	२०,०६,६६,३०	०	८२,५६,५९	९,५०	०	०	२०,८९,३२,३९
९.२	**माध्यमिक शिक्षा**	**९,७६,४४,३८**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**९,७६,४४,३८**
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	९,७६,४४,३८	०	०	०	०	०	९,७६,४४,३८

सेवा तथा क्षेत्र		पहिलो प्राथमिकता		दोस्रो प्राथमिकता		तेस्रो प्राथमिकता		जम्मा
		चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
९.५	**तहमा वर्गिकृत नहुने शिक्षा (अनौपचारिक शिक्षा)**	**२०,१५,७३,१०**	**०**	**१,९८,९१,२१**	**०**	**५,५०**	**०**	**२२,२२,७६,२६**
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	२०,१५,७३,१०	८,०६,४५	१,९८,९१,२१	०	५,५०	०	२२,२२,७६,२६
९.६	**शिक्षाको लागि सहायक सेवाहरु**	**४,८४,५७,०४**	**७४,००**	**५,४८,८२,२६**	**७४,००**	**१,००,००**	**०**	**१०,४३,६७,३५**
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	४,८४,५७,०४	८,५४,०५	५,४८,८२,२६	७४,००	१,००,००	०	१०,४३,६७,३५
९.८	**शिक्षा अन्यत्र वर्गिकृत नभएको**	**४७,९७,०१**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**५९,६८,०१**
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	४७,९७,०१	११,७१,००	०	०	०	०	५९,६८,०१
१०	**सामाजिक सुरक्षा**	**१०,०७,५१,०९**	**२०,२६,८५**	**३६,३७,१२**	**१०,००,००**	**६०,१०,००**	**०**	**११,३४,२५,०६**
१०.४	**परिवार र शिशु कल्याण**	**८,४८,१९**	**०**	**२८,२१,१७**	**०**	**६०,१०,००**	**०**	**९६,७९,३६**
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	२१,२७,००	०	६०,१०,००	०	८१,३७,००
३७०	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	८,४८,१९	०	६,९४,१७	०	०	०	१५,४२,३६
१०.७	**सामाजिक असमावेशी**	**८,९०,८९,४०**	**०**	**४,२३,७५**	**०**	**०**	**०**	**८,९५,१३,१५**
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	८,९०,८९,४०	०	४,२३,७५	०	०	०	८,९५,१३,१५
१०.८	**सामाजिक सुरक्षा - अनुसन्धान तथा विकास**	**११,००,००**	**०**	**०**	**०**	**०**	**०**	**११,००,००**
३७१	श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	११,००,००	०	०	०	०	०	११,००,००
१०.९	**सामाजिक सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको**	**९७,१३,५०**	**१०,००,००**	**३,९२,२०**	**१०,००,००**	**०**	**०**	**१,३१,३२,५५**
३४०	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	९७,१३,५०	२०,२६,८५	३,९२,२०	०	०	०	१,२१,३२,५५
३४९	शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	०	०	०	१०,००,००	०	०	१०,००,००
	कुल जम्मा	**२,४०,०९,७५,६२**	**१,०४,३९,२५,५१**	**२२,७४,०९,५८**	**११,८६,२८,३८**	**३,७७,४२,०४**	**२,०३,१८,८७**	**३,८४,९०,००,००**
	प्राथमिकता जम्मा	**३,४४,४९,०१,१३**		**३४,६०,३७,९६**		**५,८०,६०,९१**		

तालिका १.४

आर्थिक वर्ष २०६८/६९को कार्यगत गरिबी न्यूनीकरण बजेट अनुसारको व्यय अनुमान

(वित्तीय व्यवस्था सहित)

(रू. हजारमा)

	सेवा तथा कार्य	गरिबी न्यूनीकरण बजेट		तटस्थ बजेट		
		चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	जम्मा
०१	**सामान्य सार्वजनिक सेवा**	१९,१९,०१,३५	१,४९,२३,७०	५४,८६,७९,०५	२४,५५,२८,३६	१,००,१०,३२,४६
१.१	**कार्यकारी र विधायिकाको निकाय, वित्तिय र वैदेशिक मामिला**	६,१६,७४,३०	१७,०२,२६,९५	३७,८३,२८,८४	१७,०२,२६,९५	६२,३७,१२,१९
१०१	राष्ट्रपति	०	०	५,९९,७६	१०,५३,६५	१६,५३,४१
१०२	उपराष्ट्रपति	०	०	२,०३,२१	११,००	२,१४,२१
२०२	संविधान सभा /व्यवस्थापिका - संसद	०	०	१,१२,९१,६३	३५,००	१,१३,२६,६३
२०६	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	०	०	११,५९,२७	२८,००	११,८७,२७
२०८	महालेखा परीक्षकको कार्यालय	०	०	२०,४८,०८	१,०७,००	२१,५५,०८
३०१	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	३,५२,२४,१३	०	२६,४९,१६	७२,००	३,७९,४५,२९
३०५	अर्थ मन्त्रालय	१,७९,२५,००	८९,८२,१०	३,६२,७४,७६	६७,८९,०५	६,९९,७०,९१
३२६	परराष्ट्र मन्त्रालय	०	०	१,७६,६१,६०	८,१२,००	१,८४,७३,६०
३५५	संघीय मामिला,संविधानसभा,संसदीय व्यवस्था तथा संस्कृति मन्त्रालय	०	०	३,१५,८७	३,२५	३,१९,१२
३५६	सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	०	०	३,५९,६५	०	३,५९,६५
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	५,२५,१७	०	९०,८५	४,६१,००	१०,७७,०२
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	१,१५,००,००	१,१५,००,००
५०३	अर्थ मन्त्रालय- बाह्रय ऋण भुक्तानी (बहुपक्षीय)	०	०	३,३४,७५,००	१०,२८,७०,००	१३,६३,४५,००
५०४	अर्थ मन्त्रालय- बाह्रय ऋण भुक्तानी (द्विपक्षीय)	०	०	४८,३५,००	३,३७,२५,००	३,८५,६०,००
६०१	अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत सुविधा	१०,००,००	०	२४,५२,००,००	०	२४,६२,००,००
६०२	अर्थ मन्त्रालय - विविध	७०,००,००	४५,००,००	२,२१,६५,००	१,२७,६०,००	४,६४,२५,००
१.३	**सामान्य सेवा**	८,८१,८७	६२,०५,६६	१,७५,२२,८२	६२,०५,६६	२,६०,३७,०५
२१०	लोक सेवा आयोग	०	०	२१,८९,८८	४,७७,७०	२६,६७,५८
३२५	पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	०	१४,२६,७०	१३,०४,६९	४,००,००	३१,३१,३९
३२६	परराष्ट्र मन्त्रालय	०	०	३३,४७,८०	६,१०,२५	३९,५८,०५
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	०	०	२९,१०	१९,००,००	१९,२९,१०
३५६	सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	०	०	४४,३८,२०	४,३८,४५	४८,७६,६५
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	८,२०,००	०	८,२०,००
३९१	राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	८,८१,८७	०	५३,९३,१५	८,७९,२६	७१,५४,२८
६०२	अर्थ मन्त्रालय - विविध	०	०	०	१५,००,००	१५,००,००
१.६	**सामान्य सेवा**	२,७०,००	२६,६१,७५	४१,५६,५९	२६,६१,७५	७०,८८,३४
२१२	निर्वाचन आयोग	०	०	२४,७०,२८	३,६९,७५	२८,४०,०३
२१४	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग	०	०	८,६१,२१	५२,००	९,१३,२१

सेवा तथा कार्य	गरिबी न्यूनीकरण बजेट		तटस्थ बजेट		
	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	जम्मा
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	७,७२,७५	१,३५,००	९,०७,७५
३३७ भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	०	०	५२,३५	१,०५,००	१,५७,३५
३४९ शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	०	०	०	२०,००,००	२०,००,००
३६५ स्थानीय विकास मन्त्रालय	२,७०,००	०	०	०	२,७०,००
१.७ सार्वजनिक ऋण कारोवार	०	६,६४,३४,००	१२,७२,३३,८०	६,६४,३४,००	१९,३६,६७,८०
५०२ अर्थ मन्त्रालय- आन्तरिक ऋण भुक्तानी	०	०	१२,७२,३३,८०	६,६४,३४,००	१९,३६,६७,८०
१.८ विभिन्न तहका सरकारहरु बीच हुने सामान्य प्रकृतिको हस्तान्तरण	१२,९०,७५,१८	०	२,१४,३७,००	०	१५,०५,२७,०८
३६५ स्थानीय विकास मन्त्रालय	१२,९०,७५,१८	१४,९०	२,१४,३७,००	०	१५,०५,२७,०८
०२ रक्षा	०	०	१७,३०,९१,७६	२,७०,९२,७८	२०,०१,८४,५४
२.१ सैनिक सुरक्षा	०	१,७६,४५,७८	१७,३०,८१,७६	१,७६,४५,७८	१९,०७,२७,५४
३०७ उद्योग मन्त्रालय	०	०	१४,१५,३०	१५,१७,१८	२९,३२,४८
३४५ रक्षा मन्त्रालय	०	०	१७,१६,६६,४६	१,६१,२८,६०	१८,७७,९५,०६
२.२ नागरिक सुरक्षा	०	३०,००,००	०	३०,००,००	३०,००,००
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	३०,००,००	३०,००,००
२.५ रक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	०	६४,४७,००	१०,००	६४,४७,००	६४,५७,००
३३७ भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	०	०	१०,००	६४,४७,००	६४,५७,००
०३ सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा	५,१९,१७,५९	१,१४,३१,५०	२४,१९,३९,४४	२,८४,७८,३५	३३,३७,६६,८८
३.१ प्रहरी सेवा	०	१,२१,२३,१५	१७,६३,६३,४४	१,२१,२३,१५	१८,८४,८६,५९
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	१७,६३,६३,४४	१,२१,२३,१५	१८,८४,८६,५९
३.२ अग्नी नियन्त्रण सेवा	०	२,५०	५४,८५	२,५०	५७,३५
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	५४,८५	२,५०	५७,३५
३.३ न्यायालय	३,००,००	४७,६५,२५	१,६२,०४,३२	४७,६५,२५	२,१२,९२,०७
२०४ अदालत	३,००,००	१७,००	१,२६,६५,०२	३७,११,५५	१,६६,९३,५७
२१६ महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	०	०	२७,०२,७८	९,३९,००	३६,४१,७८
२१८ न्याय परिषद्	०	०	१,१४,५४	६५,००	१,७९,५४
३११ कानून तथा न्याय मन्त्रालय	०	५,५०	६,५३,२२	४४,४०	७,०३,१२
३७१ श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	०	०	६८,७६	५,३०	७४,०६
३.४ कारागार	०	१८,३१,५०	५३,४३,९७	१८,३१,५०	७१,७५,४७
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	५३,४३,९७	१८,३१,५०	७१,७५,४७
३.६ सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	५,१६,१७,५९	९७,५५,९५	४,३९,७२,८६	९७,५५,९५	११,६७,५५,४०

सेवा तथा कार्य		गरिबी न्यूनीकरण बजेट		तटस्थ बजेट		
		चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	जम्मा
३०१	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	०	०	३,९८,८८	५६,७६,०५	६०,७४,९३
३१४	गृह मन्त्रालय	६५,६४,१५	०	६३,६३,९६	३८,८७,९०	१,६८,१६,०१
३४९	शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	४,५०,५३,४४	१,१४,०९,००	३,७२,१०,०२	१,९२,००	९,३८,६४,४६
०४	**आर्थिक मामिला**	२९,८९,२०,९६	३७,५५,२५,४८	१०,३४,७४,९६	३१,०९,९५,६८	१,०८,८९,१७,०८
४.१	**सामान्य आर्थिक, व्यापारिक र श्रम**	८,४८,५२,०७	१,७७,६२,२५	८२,२२,१९	१,७७,६२,२५	११,४२,६०,४१
३३०	बाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	६४,३७,११	३,९०	५३,८८,२९	१५,४५,४५	१,३३,७४,७५
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	७,६८,०२,२१	३२,९९,००	१३,३५,२८	१,६०,८५,२०	९,७५,२१,६९
३७१	श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	१६,१२,७५	१,२१,००	१४,९८,६२	१,३१,६०	३३,६३,९७
४.२	**कृषि, वन , मत्स्यपालन तथा शिकार**	१२,५२,६०,९३	१,९८,४२,८८	४,५५,९३,३५	१,९८,४२,८८	२९,७३,११,०७
३१२	कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	१०,६६,६०,१६	१,१७,४४,०१	३७,९७,८२	२१,०८,८५	१२,४३,१०,८४
३२९	बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	१,६१,८०,४२	९८,५५,६१	२,०४,८८,९०	६२,५१,९४	५,२७,७६,८७
३३६	भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	७,८४,९२	१५,००,००	१,३९,८४,५५	३५,६७,०५	१,९८,३६,५२
३५७	सिंचाइ मन्त्रालय	१६,३५,४३	८,३५,१४,२९	७०,६२,५८	७०,२२,०४	९,९२,३४,३४
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	२,५९,५०	८,९३,००	११,५२,५०
४.३	**इन्धन तथा उर्जा**	२,६५,३३,१०	१९,९८,४९,१०	९,३९,६७	१९,९८,४९,१०	२३,९९,७७,९७
३०७	उद्योग मन्त्रालय	७५,८५	२,००	८०,२८	२,१०,०२	३,६८,१५
३०८	उर्जा मन्त्रालय	२,६९,४०	४,४७,१०	७,४८,१९	८२,६०,०८	९७,२४,७७
३३१	वातावरण मन्त्रालय	२,६१,८७,८५	३,५४,५०	१,११,२०	८०,००	२,६७,३३,५५
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	१,१८,५२,५०	०	१९,१२,९९,००	२०,३१,५१,५०
४.४	**खानी , उत्पादन तथा निर्माण**	०	५३,०१,००	४,८९,५९	५३,०१,००	५७,९०,५९
३०७	उद्योग मन्त्रालय	०	०	४,८९,५९	१,०१,००	५,९०,५९
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	०	०	०	५२,००,००	५२,००,००
४.५	**यातायात**	५,०९,४१,१९	६,३७,९१,८८	१,८६,९०,७७	६,३७,९१,८८	३७,१६,९५,२४
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	२,८९,३२,८७	२२,७४,१४,९०	९३,६६,०१	५,३३,५६,८८	३१,९०,७०,६६
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	२,२०,०८,३२	१,०७,६६,५०	७७,५९,०७	३१,३०,००	४,३६,६३,८९
३७१	श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	०	९०,००	१५,६५,६९	५,००	१६,६०,६९
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	७३,००,००	७३,००,००
४.६	**संचार**	०	३६,५३,९७	२,३४,०३,६९	३६,५३,९७	२,७०,५७,६६
३३२	विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	०	०	२१,९६,३३	१६,६४,००	३८,६०,३३
३५८	सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	०	०	२,१२,०७,३६	१३,३९,९७	२,२५,४७,३३

सेवा तथा कार्य		गरिबी न्यूनीकरण बजेट		तटस्थ बजेट		
		चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	जम्मा
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	६,५०,००	६,५०,००
४.७	**अन्य उद्योगहरु**	१,१३,२८,३२	५,९१,६०	१९,४७,४८	५,९१,६०	२,८४,२७,५७
३०७	उद्योग मन्त्रालय	७६,९३,८७	९८,०६,१७	१२,९४,२८	४,७१,६०	१,९२,६५,९२
३२५	पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	३६,३४,४५	४७,५४,००	६,५३,२०	१,२०,००	९१,६१,६५
४.८	**अनुसन्धान तथा विकास - आर्थिक मामिला**	५,३५	३,००	३९,००,००	३,००	३९,०८,३५
३०८	उर्जा मन्त्रालय	५,३५	०	३९,००,००	३,००	३९,०८,३५
४.९	**आर्थिक मामीला - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको**	०	२,००,००	२,८८,२२	२,००,००	४,८८,२२
३०५	अर्थ मन्त्रालय	०	०	२,८८,२२	२,००,००	४,८८,२२
०५	**वातावरण संरक्षण**	२,८०,८०	४२,७९,४७	७०,०७,६०	७३,१२,८३	१,८८,८०,७०
५.१	**फोहोर मैला व्यवस्थापन**	०	३६,१३,७६	४६,१५	३६,१३,७६	३६,५९,९१
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	४६,१५	६,१३,७६	६,५९,९१
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	३०,००,००	३०,००,००
५.२	**ढल व्यवस्थापन**	०	१५,०८,००	६५,३०	१५,०८,००	१५,७३,३०
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	०	०	१५,३०	५,०८,५०	५,२३,८०
३५७	सिंचाइ मन्त्रालय	०	०	५०,००	९,९९,५०	१०,४९,५०
५.४	**जैविक विविधता र भू-संरक्षण**	०	०	८६,४०	०	८६,४०
३२९	बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	०	०	८६,४०	०	८६,४०
५.६	**वातावरण संरक्षण - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको**	२,८०,८०	२१,९१,०७	६८,०९,७५	२१,९१,०७	१,३५,६१,०९
३३१	वातावरण मन्त्रालय	०	०	१४,१४,७४	६,३५,००	२०,४९,७४
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	१,६२,००	३०,०२,००	४८,४२,१९	१५,५६,०७	९५,६२,२६
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	१,१८,८०	१२,७७,४७	५,५२,८२	०	१९,४९,०९
०६	**आवास तथा सामुदायिक सुविधा**	५,१७,८७,८४	८,५३,८१,०८	८३,३६,८२	१,३२,९६,०१	१५,८८,०१,७५
६.१	**आवास विकास**	२३,२५	४४,५७,४७	७७,६७,४७	४४,५७,४७	२,३३,१४,०९
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	२३,२५	१,१०,६५,९०	७७,६७,४७	४४,५७,४७	२,३३,१४,०९
६.२	**सामुदायिक विकास**	१०,००,००	०	०	०	१०,००,००
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	१०,००,००	०	०	०	१०,००,००
६.३	**खानेपानी**	४,४५,७८,४३	८८,३८,५४	५,५३,१५	८८,३८,५४	९,०३,३७,८०
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	४,०४,४६,११	३,१८,९४,३५	५,४४,७५	१५,१०	७,२९,००,३१
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	४१,३२,३२	०	८,४०	०	४१,४०,७२
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	४४,७३,३३	०	८८,२३,४४	१,३२,९६,७७

सेवा तथा कार्य	गरिबी न्यूनीकरण बजेट		तटस्थ बजेट		जम्मा
	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
६.६ आवास तथा सामुदायिक सुविधा - अन्यत्र उल्लेख नभएको	६१,८६,१६	०	१६,२०	०	४,४१,४९,८६
३६५ स्थानीय विकास मन्त्रालय	६१,८६,१६	३,७९,४७,५०	१६,२०	०	४,४१,४९,८६
०७ स्वास्थ्य	११,७७,५८,९५	३,६८,६२,११	१०,६६,४५,६०	९९,३६,८५	२७,१२,०३,५१
७.१ औषधी उत्पादन,उपकरण तथा औजार	०	३२,०२,००	६६,४०,८५	३२,०२,००	९८,४२,८५
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	०	०	६६,४०,८५	३२,०२,००	९८,४२,८५
७.२ वहिरंङ्ग सेवा	९,८०,००	२१,७४,५०	३,७९,३६,३१	२१,७४,५०	४,१०,९०,८१
३३० बाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	९,८०,००	०	०	०	९,८०,००
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	०	०	३,७९,३६,३१	२१,७४,५०	४,०१,१०,८१
७.३ अस्पताल सेवा	२,०२,१८,१९	३९,५३,५०	४,०५,१५,१५	३९,५३,५०	६,४७,१९,३४
३१४ गृह मन्त्रालय	०	०	१८,८३,४२	८,१९,००	२७,०२,४२
३४५ रक्षा मन्त्रालय	०	०	२९,७९,६०	२,३५,००	३२,१४,६०
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	२,०२,१८,१९	३२,५०	१,९१,५२,१३	२८,९९,५०	४,२३,०२,३२
६०१ अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत सुविधा	०	०	१,६५,००,००	०	१,६५,००,००
७.४ सार्वजनिक स्वास्थ्य सेवा	९,२०,६०,७६	१,४०,८५	२९,३५,००	१,४०,८५	१३,१३,२३,५२
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	९,२०,६०,७६	३,६१,८६,९१	२९,३५,००	१,४०,८५	१३,१३,२३,५२
७.५ अनुसन्धान सेवा	४५,००,००	४,६६,००	१,८६,१८,२९	४,६६,००	२,४२,२६,९९
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	४५,००,००	६,४२,७०	१,८६,१८,२९	४,६६,००	२,४२,२६,९९
०८ मनोरंजन,संस्कृति तथा धर्म	८,२५,५०	३२,४८,४०	१,६८,८७,४२	२६,३८,३१	२,३५,९९,६३
८.१ मनोरंजनात्मक र खेलकुद सेवाहरु	३,४८,००	३,०८,००	६३,७१,७३	३,०८,००	७०,२७,७३
३४३ युवा तथा खेलकूद मन्त्रालय	३,४८,००	०	६३,७१,७३	३,०८,००	७०,२७,७३
८.२ सांस्कृतिक सेवा	२,९४,००	१२,४१,०५	८४,७७,०४	१२,४१,०५	१,००,१२,०९
३५५ संघीय मामिला,संविधानसभा,संसदीय व्यवस्था तथा संस्कृति मन्त्रालय	०	०	८३,४७,०४	१२,४१,०५	९५,८८,०९
३६५ स्थानीय विकास मन्त्रालय	२,९४,००	०	१,३०,००	०	४,२४,००
८.३ प्रसारण तथा प्रकाशन सेवा	१,८३,५०	१०,८९,२६	२०,३८,६५	१०,८९,२६	६५,५९,८१
३५८ सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	१,८३,५०	३२,४८,४०	२०,३८,६५	१०,८९,२६	६५,५९,८१
०९ शिक्षा	५१,२५,११,१५	८,६६,४५	१२,३७,६२,२४	२०,४८,५५	६३,९१,८८,३९
९.१ पूर्व प्राथमिक र प्राथमिक शिक्षा	२०,८९,२२,८९	६,५०	०	६,५०	२०,८९,३२,३९
३५० शिक्षा मन्त्रालय	२०,८९,२२,८९	३,००	०	६,५०	२०,८९,३२,३९
९.२ माध्यमिक शिक्षा	९,७६,४४,३८	०	०	०	९,७६,४४,३८
३५० शिक्षा मन्त्रालय	९,७६,४४,३८	०	०	०	९,७६,४४,३८

	सेवा तथा कार्य	गरिबी न्यूनीकरण बजेट		तटस्थ बजेट		
		चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	जम्मा
९.५	**तहमा वर्गिकृत नहुने शिक्षा (अनौपचारिक शिक्षा)**	१९,५४,८४,४७	०	२,५९,८५,३४	०	२२,२२,७६,२६
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	१९,५४,८४,४७	८,०६,४५	२,५९,८५,३४	०	२२,२२,७६,२६
९.६	**शिक्षाको लागि सहायक सेवाहरु**	१,०४,५९,४१	८,७१,०५	९,२९,७९,८९	८,७१,०५	१०,४३,६७,३५
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	१,०४,५९,४१	५७,००	९,२९,७९,८९	८,७१,०५	१०,४३,६७,३५
९.८	**शिक्षा अन्यत्र वर्गिकृत नभएको**	०	११,७१,००	४७,९७,०१	११,७१,००	५९,६८,०१
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	०	०	४७,९७,०१	११,७१,००	५९,६८,०१
१०	**सामाजिक सुरक्षा**	१०,४९,३९,१५	२९,४५,८५	५४,५९,०६	८१,००	११,३४,२५,०६
१०.	**परिवार र शिशु कल्याण**	६०,१०,००	०	३६,६९,३६	०	९६,७९,३६
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	६०,१०,००	०	२१,२७,००	०	८१,३७,००
३७०	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	०	०	१५,४२,३६	०	१५,४२,३६
११.	**सामाजिक असमावेशी**	८,८०,०६,४०	०	१५,०६,७५	०	८,९५,१३,१५
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	८,८०,०६,४०	०	१५,०६,७५	०	८,९५,१३,१५
११.	**सामाजिक सुरक्षा - अनुसन्धान तथा विकास**	११,००,००	०	०	०	११,००,००
३७१	श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	११,००,००	०	०	०	११,००,००
११.	**सामाजिक सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको**	९८,२२,७५	८१,००	२,८२,९५	८१,००	१,३१,३२,५५
३४०	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	९८,२२,७५	१९,४५,८५	२,८२,९५	८१,००	१,३१,३२,५५
३४९	शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	०	१०,००,००	०	०	१०,००,००
	कुल खर्च	**१,३३,०८,४३,२९**	**५३,५४,६४,०४**	**१,३३,५२,८३,९५**	**६४,७४,०८,७२**	**३,८४,९०,००,००**
	जम्मा	**१,८६,६३,०७,३३**		**१,९८,२६,९२,६७**		

तालिका १.५

आर्थिक tवर्ष २०६८/६९ को कार्यगत लैंगिक उत्तरदायी बजेट अनुसारको व्यय अनुमान (वित्तीय व्यवस्था सहित) रू. हजारमा)

	सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष लाभ		tअप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
		चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
०१	**सामान्य सार्वजनिक सेवा**	११,६४,६७,२५	९१,२३,१०	२४,९१,४८,१७	९१,४६,८१	३७,४९,६४,९८	२४,२१,८२,१५	१,००,१०,३२,४६
१.१	**कार्यकारी र विधायिकाको निकाय, वित्तिय र वैदेशिक मामिला**	१,२६,७९,२५	५३,३६,००	१८,५२,९९,५८	५३,३६,००	२४,२०,२४,३१	१६,९२,७८,८५	६२,३७,१२,१९
१०१	राष्ट्रपति	०	०	०	०	५,९९,७६	१०,५३,६५	१६,५३,४१
१०२	उपराष्ट्रपति	०	०	०	०	२,०३,२१	११,००	२,१४,२१
२०२	संविधान सभा /व्यवस्थापिका - संसद	०	०	६५,८९,०३	०	४७,०२,६०	३५,००	१,१३,२६,६३
२०६	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	०	०	२,२८,५०	०	९,३०,७७	२८,००	११,८७,२७
२०८	महालेखा परीक्षकको कार्यालय	०	१,०७,००	०	०	२०,४८,०८	०	२१,५५,०८
३०१	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२२,८८,०९	०	३,४५,८०,१७	०	१०,०५,०३	७२,००	३,७९,४५,२९
३०५	अर्थ मन्त्रालय	१,०३,९१,१६	८९,८७,२०	२,२९,९२,२३	३,७५,००	२,०८,१६,३७	६४,०८,९५	६,९९,७०,९१
३२६	परराष्ट्र मन्त्रालय	०	०	०	०	१,७६,६१,६०	८,१२,००	१,८४,७३,६०
३५५	संघीय मामिला,संविधानसभा,संसदीय व्यवस्था तथा संस्कृति मन्त्रालय	०	०	०	०	३,१५,८७	३,२५	३,१९,१२
३५६	सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	०	०	३,५९,६५	०	०	०	३,५९,६५
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	५०,००	४,६१,००	५,६६,०२	०	१०,७७,०२
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	१,१५,००,००	१,१५,००,००
५०३	अर्थ मन्त्रालय- बाह्रय ऋण भुक्तानी (बहुपक्षीय)	०	०	०	०	३,३४,७५,००	१०,२८,७०,००	१३,६३,४५,००
५०४	अर्थ मन्त्रालय- बाह्रय ऋण भुक्तानी (द्विपक्षीय)	०	०	०	०	४८,३५,००	३,३७,२५,००	३,८५,६०,००
६०१	अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत सुविधा	०	०	११,५०,००,००	०	१३,१२,००,००	०	२४,६२,००,००
६०२	अर्थ मन्त्रालय - विविध	०	०	५५,००,००	४५,००,००	२,३६,६५,००	१,२७,६०,००	४,६४,२५,००
१.३	**सामान्य सेवा**	११,९७,८२	३६,२३,८१	१,१९,८९,७६	३६,२३,८१	५२,१७,११	३९,९४,५५	२,६०,३७,०५
२१०	लोक सेवा आयोग	११,९७,८२	०	९,९०,०६	४,७७,७०	२,००	०	२६,६७,५८
३२५	पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	०	०	१२,५०,८०	१८,२६,७०	५३,८९	०	३१,३१,३९
३२६	परराष्ट्र मन्त्रालय	०	०	३३,४७,८०	६,१०,२५	०	०	३९,५८,०५
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	०	०	०	०	२९,१०	१९,००,००	१९,२९,१०
३५६	सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	०	०	३७,०५,७०	१६,६०	७,३२,५०	४,२१,८५	४८,७६,६५
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	८,२०,००	०	८,२०,००
३९१	राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	०	१४,००	२६,९५,४०	६,९२,५६	३५,७९,६२	१,७२,७०	७१,५४,२८
६०२	अर्थ मन्त्रालय - विविध	०	०	०	०	०	१५,००,००	१५,००,००
१.६	**सामान्य सेवा**	२,७०,००	१,८७,००	३७,०६,८३	१,८७,००	४,४९,७६	२४,७४,७५	७०,८८,३४
२१२	निर्वाचन आयोग	०	०	२०,७२,८७	०	३,९७,४१	३,६९,७५	२८,४०,०३
२१४	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग	०	०	८,६१,२१	५२,००	०	०	९,१३,२१
३१४	गृह मन्त्रालय	०	०	७,७२,७५	१,३५,००	०	०	९,०७,७५
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	०	०	०	०	५२,३५	१,०५,००	१,५७,३५

सेवा तथा कार्य		प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
		चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
३४९	शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	०	०	०	०	०	२०,००,००	२०,००,००
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	२,७०,००	०	०	०	०	०	२,७०,००
१.७	**सार्वजनिक ऋण कारोवार**	०	०	०	०	१२,७२,३३,८०	६,६४,३४,००	१९,३६,६७,८०
५०२	अर्थ मन्त्रालय- आन्तरिक ऋण भुक्तानी	०	०	०	०	१२,७२,३३,८०	६,६४,३४,००	१९,३६,६७,८०
१.८	**विभिन्न तहका सरकारहरु बीच हुने सामान्य प्रकृतिको हस्तान्तरण**	१०,२३,२०,१८	०	४,८१,५२,००	०	४०,००	०	१५,०५,२७,०८
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	१०,२३,२०,१८	१४,९०	४,८१,५२,००	०	४०,००	०	१५,०५,२७,०८
०२	**रक्षा**	०	०	५,२२,४२,१५	०	१२,०८,४९,६१	२,७०,९२,७८	२०,०१,८४,५४
२.१	**सैनिक सुरक्षा**	०	०	५,२२,४२,१५	०	१२,०८,३९,६१	१,७६,४५,७८	१९,०७,२७,५४
३०७	उद्योग मन्त्रालय	०	०	०	०	१४,१५,३०	१५,१७,१८	२९,३२,४८
३४५	रक्षा मन्त्रालय	०	०	५,२२,४२,१५	०	११,९४,२४,३१	१,६१,२८,६०	१८,७७,९५,०६
२.२	**नागरिक सुरक्षा**	०	०	०	०	०	३०,००,००	३०,००,००
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	३०,००,००	३०,००,००
२.५	**रक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको**	०	०	०	०	१०,००	६४,४७,००	६४,५७,००
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	०	०	०	०	१०,००	६४,४७,००	६४,५७,००
०३	**सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा**	४६,३०,०६	७३,७४,००	२१,४०,४५,१४	१,८४,८८,२०	७,५१,८१,८३	१,४०,४७,६५	३३,३७,६६,८८
३.१	**प्रहरी सेवा**	०	२०,०६,५०	११,८३,८६,१४	२०,०६,५०	५,७९,७७,३०	४८,५९,६५	१८,८४,८६,५९
३१४	गृह मन्त्रालय	०	५२,५७,००	११,८३,८६,१४	२०,०६,५०	५,७९,७७,३०	४८,५९,६५	१८,८४,८६,५९
३.२	**अग्नी नियन्त्रण सेवा**	०	०	०	०	५४,८५	२,५०	५७,३५
३१४	गृह मन्त्रालय	०	०	०	०	५४,८५	२,५०	५७,३५
३.३	**न्यायालय**	४,१४,५४	१,२०,२०	१,२५,०६,५४	१,२०,२०	३५,८३,२४	४६,५०,५५	२,१२,९२,०७
२०४	अदालत	३,००,००	१७,००	१,१७,८४,५६	२,००	८,८०,४६	३७,०९,५५	१,६६,९३,५७
२१६	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	०	०	०	०	२७,०२,७८	९,३९,००	३६,४१,७८
२१८	न्याय परिषद्	१,१४,५४	०	०	६५,००	०	०	१,७९,५४
३११	कानून तथा न्याय मन्त्रालय	०	०	६,५३,२२	४७,९०	०	२,००	७,०३,१२
३७१	श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	०	०	६८,७६	५,३०	०	०	७४,०६
३.४	**कारागार**	०	१३,८१,५०	५३,४३,९७	१३,८१,५०	०	४,५०,००	७१,७५,४७
३१४	गृह मन्त्रालय	०	०	५३,४३,९७	१३,८१,५०	०	४,५०,००	७१,७५,४७
३.६	**सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको**	४२,१५,५२	१,४९,८०,००	७,७८,०८,४९	१,४९,८०,००	१,३५,६६,४४	४०,८४,९५	११,६७,५५,४०
३०१	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	०	०	२०,००	५४,७०,००	३,७८,८८	२,०६,०५	६०,७४,९३
३१४	गृह मन्त्रालय	०	०	१,००	९,००	१,२९,२७,११	३८,७८,९०	१,६८,१६,०१
३४९	शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	४२,१५,५२	२१,००,००	७,७७,८७,४९	९५,०१,००	२,६०,४५	०	९,३८,६४,४६
०४	**आर्थिक मामिला**	१३,४३,२१,७४	१,५६,१६,१४	१५,३९,३९,९४	४१,६२,६१,७२	११,४१,३४,२४	२५,४६,४३,३०	१,०८,८९,१७,०८

	सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
		चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
४.१	**सामान्य आर्थिक, व्यापारिक र श्रम**	३,१२,८५,६८	२२,३४,६५	५,४८,७८,६१	२२,३४,६५	६९,०९,९७	१,७७,३६,७५	११,४२,६०,४१
३३०	बाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	०	०	६२,३२,२०	१५,४०	५५,९३,२०	१५,३३,९५	१,३३,७४,७५
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	२,९७,७२,३३	१०,९३,७५	४,८३,११,१६	२२,०५,२५	५४,००	१,६०,८५,२०	९,७५,२१,६९
३७१	श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	१५,१३,३५	१,२१,००	३,३५,२५	१४,००	१२,६२,७७	१,१७,६०	३३,६३,९७
४.२	**कृषि, वन , मत्स्यपालन तथा शिकार**	६,८०,४८,९२	१०,५५,२८,५६	६,४६,३०,७४	१०,५५,२८,५६	३,८१,७४,६२	७०,७९,२९	२९,७३,११,०७
३१२	कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	६,६४,६५,६४	६७,८५,४६	३,८८,९४,११	५४,३९,३०	५०,९८,२३	१६,२८,१०	१२,४३,१०,८४
३२९	बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	१३,३२,२८	१७,१३,४८	१,६९,३१,३०	१,३४,५०,७५	१,८४,०५,७४	९,४३,३२	५,२७,७६,८७
३३६	भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	०	१५,००,००	२१,६८,५५	१४,०३,७५	१,२६,००,९२	२१,६३,३०	१,९८,३६,५२
३५७	सिंचाइ मन्त्रालय	२,४५,००	३८,२०,००	६३,८३,२८	८,४३,७१,७६	२०,६९,७३	२३,४४,५७	९,९२,३४,३४
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	६,००	३०,००	२,५३,५०	८,६३,००	०	०	११,५२,५०
४.३	**इन्धन तथा उर्जा**	२,२९,९२,०५	४,०३,८०,१८	३८,८९,८८	४,०३,८०,१८	५,९०,८४	१७,१९,४०,०२	२३,९९,७७,९७
३०७	उद्योग मन्त्रालय	०	०	५४,६४	०	१,०१,४९	२,१२,०२	३,६८,१५
३०८	उर्जा मन्त्रालय	०	०	६,३९,४४	७१,९५,६८	३,७८,१५	१५,११,५०	९७,२४,७७
३३१	वातावरण मन्त्रालय	२,२९,९२,०५	१,८५,००	३१,९५,८०	२,४९,५०	१,११,२०	०	२,६७,३३,५५
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	३,२९,३५,००	०	१७,०२,१६,५०	२०,३१,५१,५०
४.४	**खानी , उत्पादन तथा निर्माण**	०	०	४०	०	४,८९,१९	५३,०१,००	५७,९०,५९
३०७	उद्योग मन्त्रालय	०	०	४०	०	४,८९,१९	१,०१,००	५,९०,५९
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	०	०	०	०	०	५२,००,००	५२,००,००
४.५	**यातायात**	६७,२०,००	२५,२८,७४,२८	१,८१,९६,५३	२५,२८,७४,२८	४,४७,१५,४३	४,९०,५९,००	३७,१६,९५,२४
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	०	०	२२,०१,१२	२४,३१,३४,२८	३,६०,९७,७६	३,७८,३७,५०	३१,९०,७०,६६
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	६७,२०,००	१,३०,००	१,५७,४५,९६	९६,४५,००	७३,०१,४३	४१,२१,५०	४,३६,६३,८९
३७१	श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	०	०	२,४९,४५	९५,००	१३,१६,२४	०	१६,६०,६९
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	७३,००,००	७३,००,००
४.६	**संचार**	०	६,७०,००	२१,११,४१	६,७०,००	२,१२,९२,२८	२८,८२,९७	२,७०,५७,६६
३३२	विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	०	१,०१,००	४,१६,७१	२०,००	१७,७९,६२	१५,४३,००	३८,६०,३३
३५८	सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	०	०	१६,९४,७०	०	१,९५,१२,६६	१३,३९,९७	२,२५,४७,३३
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	६,५०,००	०	०	६,५०,००
४.७	**अन्य उद्योगहरु**	५२,७५,०९	१,४५,७२,५५	६३,२८,२७	१,४५,७२,५५	१६,७२,४४	४,४२,७७	२,८४,२७,५७
३०७	उद्योग मन्त्रालय	५२,७५,०९	१,११,४५	३०,४६,६९	९८,४३,५५	६,६६,३७	३,२२,७७	१,९२,६५,९२
३२५	पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	०	२५,००	३२,८१,५८	४७,२९,००	१०,०६,०७	१,२०,००	९१,६१,६५
४.८	**अनुसन्धान तथा विकास - आर्थिक मामिला**	०	१,५०	३९,०४,१०	१,५०	१,२५	१,५०	३९,०८,३५
३०८	उर्जा मन्त्रालय	०	०	३९,०४,१०	१,५०	१,२५	१,५०	३९,०८,३५

सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
४.९ **आर्थिक मामीला - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको**	०	०	०	०	२,८८,२२	२,००,००	४,८८,२२
३०५ अर्थ मन्त्रालय	०	०	०	०	२,८८,२२	२,००,००	४,८८,२२
०५ **वातावरण संरक्षण**	०	०	५६,०६,१६	६३,४३,०४	१६,८२,२४	५२,४९,२६	१,८८,८०,७०
५.१ **फोहोर मैला व्यवस्थापन**	०	०	०	०	४६,१५	३६,१३,७६	३६,५९,९१
३६५ स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	४६,१५	६,१३,७६	६,५९,९१
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	०	०	०	०	३०,००,००	३०,००,००
५.२ **ढल व्यवस्थापन**	०	५,०७,५०	१५,३०	५,०७,५०	५०,००	१०,००,५०	१५,७३,३०
३३७ भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	०	०	१५,३०	५,०७,५०	०	१,००	५,२३,८०
३५७ सिंचाइ मन्त्रालय	०	०	०	०	५०,००	९,९९,५०	१०,४९,५०
५.४ **जैविक विविधता र भू-संरक्षण**	०	०	०	०	८६,४०	०	८६,४०
३२९ बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	०	०	०	०	८६,४०	०	८६,४०
५.६ **वातावरण संरक्षण - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको**	०	५८,३५,५४	५५,९०,८६	५८,३५,५४	१४,९९,६९	६,३५,००	१,३५,६१,०९
३३१ वातावरण मन्त्रालय	०	०	०	०	१४,१४,७४	६,३५,००	२०,४९,७४
३३७ भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	०	०	४९,१९,२४	४५,५८,०७	८४,९५	०	९५,६२,२६
३६५ स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	६,७१,६२	१२,७७,४७	०	०	१९,४९,०९
०६ **आवास तथा सामुदायिक सुविधा**	२,५३,२१,०३	३,४६,१३,३०	१,६४,४६,२४	५,८४,५६,३५	१,८३,५७,३९	५६,०७,४४	१५,८८,०१,७५
६.१ **आवास विकास**	८९,७६	१,३४,१२,३७	७१,०७,३०	१,३४,१२,३७	५,९३,६६	१८,८१,००	२,३३,१४,०९
३३७ भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	८९,७६	२,३०,००	७१,०७,३०	१,३४,१२,३७	५,९३,६६	१८,८१,००	२,३३,१४,०९
६.२ **सामुदायिक विकास**	०	०	०	०	१०,००,००	०	१०,००,००
३६५ स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	०	०	१०,००,००	०	१०,००,००
६.३ **खानेपानी**	२,५२,३१,२७	१,५४,१०,४१	३१,५२,७८	१,५४,१०,४१	१,६७,४७,५३	२८,२६,४४	९,०३,३७,८०
३३७ भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	२,२४,८०,७०	२,५१,७६,९५	२१,५२,६३	६७,२९,५०	१,६३,५७,५३	३,००	७,२९,००,३१
३६५ स्थानीय विकास मन्त्रालय	२७,५०,५७	०	१०,००,१५	०	३,९०,००	०	४१,४०,७२
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	०	१७,९२,४२	०	८६,८०,९१	०	२८,२३,४४	१,३२,९६,७७
६.६ **आवास तथा सामुदायिक सुविधा - अन्यत्र उल्लेख नभएको**	०	२,९६,३३,५७	६१,८६,१६	२,९६,३३,५७	१६,२०	९,००,००	४,४१,४९,८६
३६५ स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	७४,१३,९३	६१,८६,१६	२,९६,३३,५७	१६,२०	९,००,००	४,४१,४९,८६
०७ **स्वास्थ्य**	१०,५८,६८,४८	२७,५६,५१	८,७४,४६,२२	४,३८,०९,९४	३,१०,८९,८५	२,३२,५१	२७,१२,०३,५१
७.१ **औषधी उत्पादन,उपकरण तथा औजार**	०	३०,७५,५०	४१,८७,००	३०,७५,५०	२४,५३,८५	१,२६,५०	९८,४२,८५
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	०	०	४१,८७,००	३०,७५,५०	२४,५३,८५	१,२६,५०	९८,४२,८५
७.२ **वहिरंङ्ग सेवा**	८९,३०,५७	२१,४७,४९	२,९१,९७,१४	२१,४७,४९	७,८८,६०	४,४१	४,१०,९०,८१
३३० बाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	०	०	९,८०,००	०	०	०	९,८०,००
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	८९,३०,५७	२२,६०	२,८२,१७,१४	२१,४७,४९	७,८८,६०	४,४१	४,०१,१०,८१

	सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
		चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
७.३	**अस्पताल सेवा**	१,६९,४५,१२	२३,६७,००	२,४८,४२,२२	२३,६७,००	१,८९,४६,००	९०,००	६,४७,१९,३४
३१४	गृह मन्त्रालय	०	०	१८,६३,४२	८,१९,००	२०,००	०	२७,०२,४२
३४५	रक्षा मन्त्रालय	०	०	२९,७९,६०	२,३५,००	०	०	३२,१४,६०
३७०	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	१,६९,४५,१२	१५,२९,००	१,९९,९९,२०	१३,१३,००	२४,२६,००	९०,००	४,२३,०२,३२
६०१	अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत सुविधा	०	०	०	०	१,६५,००,००	०	१,६५,००,००
७.४	**सार्वजनिक स्वास्थ्य सेवा**	७,८२,६४,२९	३,५१,४५,२५	१,६३,६७,४२	३,५१,४५,२५	३,६४,०५	११,६०	१३,१३,२३,५२
३७०	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	७,८२,६४,२९	११,७०,९१	१,६३,६७,४२	३,५१,४५,२५	३,६४,०५	११,६०	१३,१३,२३,५२
७.५	**अनुसन्धान सेवा**	१७,२८,५०	१०,७४,७०	१,२८,५२,४४	१०,७४,७०	८५,३७,३५	०	२,४२,२६,९९
३७०	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	१७,२८,५०	३४,००	१,२८,५२,४४	१०,७४,७०	८५,३७,३५	०	२,४२,२६,९९
०८	**मनोरंजन,संस्कृति तथा धर्म**	०	०	२१,१६,००	०	१,५५,९६,९२	५८,८६,७१	२,३५,९९,६३
८.१	**मनोरंजनात्मक र खेलकुद सेवाहरु**	०	०	१२,२२,००	०	५४,९७,७३	३,०८,००	७०,२७,७३
३४३	युवा तथा खेलकूद मन्त्रालय	०	०	१२,२२,००	०	५४,९७,७३	३,०८,००	७०,२७,७३
८.२	**सांस्कृतिक सेवा**	०	०	२,९४,००	०	८४,७७,०४	१२,४१,०५	१,००,१२,०९
३५५	संघीय मामिला,संविधानसभा,संसदीय व्यवस्था तथा संस्कृति मन्त्रालय	०	०	०	०	८३,४७,०४	१२,४१,०५	९५,८८,०९
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	०	०	२,९४,००	०	१,३०,००	०	४,२४,००
८.३	**प्रसारण तथा प्रकाशन सेवा**	०	०	६,००,००	०	१६,२२,१५	४३,३७,६६	६५,५९,८१
३५८	सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	०	०	६,००,००	०	१६,२२,१५	४३,३७,६६	६५,५९,८१
०९	**शिक्षा**	१७,६७,३५,११	३,४८,००	४१,९०,९९,७२	१४,३८,२५	४,०४,३८,५६	११,२८,७५	६३,९१,८८,३९
९.१	**पूर्व प्राथमिक र प्राथमिक शिक्षा**	४,८३,३२,३४	०	१६,०५,९०,५५	०	०	०	२०,८९,३२,३९
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	४,८३,३२,३४	९,५०	१६,०५,९०,५५	०	०	०	२०,८९,३२,३९
९.२	**माध्यमिक शिक्षा**	०	०	९,७६,४४,३८	०	०	०	९,७६,४४,३८
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	०	०	९,७६,४४,३८	०	०	०	९,७६,४४,३८
९.५	**तहमा वर्गिकृत नहुने शिक्षा (अनौपचारिक शिक्षा)**	१२,१५,३२,८१	४,७२,४५	७,९४,२१,०५	४,७२,४५	२,०५,१५,९५	०	२२,२२,७६,२६
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	१२,१५,३२,८१	३,३४,००	७,९४,२१,०५	४,७२,४५	२,०५,१५,९५	०	२२,२२,७६,२६
९.६	**शिक्षाको लागि सहायक सेवाहरु**	६८,६९,९६	५,२१,५०	७,९५,५९,७९	५,२१,५०	१,७०,०९,५५	४,०२,०५	१०,४३,६७,३५
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	६८,६९,९६	४,५०	७,९५,५९,७९	५,२१,५०	१,७०,०९,५५	४,०२,०५	१०,४३,६७,३५
९.८	**शिक्षा अन्यत्र वर्गिकृत नभएको**	०	४,४४,३०	१८,८३,९५	४,४४,३०	२९,१३,०६	७,२६,७०	५९,६८,०१
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	०	०	१८,८३,९५	४,४४,३०	२९,१३,०६	७,२६,७०	५९,६८,०१
१०	**सामाजिक सुरक्षा**	९,८१,६०,९७	१९,९५,८५	८०,७०,१३	३०,००	४१,६७,११	१०,०१,००	११,३४,२५,०६
१०.४	**परिवार र शिशु कल्याण**	२१,२७,००	०	६०,१०,००	०	१५,४२,३६	०	९६,७९,३६
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	२१,२७,००	०	६०,१०,००	०	०	०	८१,३७,००
३७०	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	०	०	०	०	१५,४२,३६	०	१५,४२,३६

	सेवा तथा कार्य	प्रत्यक्ष लाभ		अप्रत्यक्ष लाभ		तटस्थ		जम्मा
		चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
१०.७	**सामाजिक असमावेशी**	८,७३,३४,९०	०	७,६१,४५	०	१४,१६,८०	०	८,९५,१३,१५
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	८,७३,३४,९०	०	७,६१,४५	०	१४,१६,८०	०	८,९५,१३,१५
१०.८	**सामाजिक सुरक्षा - अनुसन्धान तथा विकास**	०	०	०	०	११,००,००	०	११,००,००
३७१	श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	०	०	०	०	११,००,००	०	११,००,००
१०.९	**सामाजिक सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको**	८६,९९,०७	३०,००	१२,९८,६८	३०,००	१,०७,९५	१०,०१,००	१,३१,३२,५५
३४०	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	८६,९९,०७	१९,९५,८५	१२,९८,६८	३०,००	१,०७,९५	१,००	१,२१,३२,५५
३४९	शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	०	०	०	०	०	१०,००,००	१०,००,००
	कुल खर्च	६६,१५,०४,६४	७,१८,२६,९०	१,२०,८१,५९,८७	५५,३९,७४,३१	७९,६४,६२,७३	५५,७०,७१,५५	३,८४,९०,००,००
	जम्मा	**७३,३३,३१,५४**		**१,७६,२१,३४,१८**		**१,३५,३५,३४,२८**		

तालिका १.६

आर्थिक वर्ष २०६८/६९ को कार्यगत रणनीति अनुसारको व्यय अनुमान

(वित्तीय व्यवस्था सहित)

रू. हजारमा

सेवा तथा कार्य	०१-रोजगारीमूलक,गरिबी निवारणोन्मुख,दिगो र फराकिलो आर्थिक वृद्रि		०२ - संघीय स्वरुप टेवा पुग्ने भौतिक पूर्वाधार		०३ - समावेशी तथा समन्यायिक विकास		०४ - आर्थिक सामाजिक रुपान्तरण		०५ - सुशासन र सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता		०६ - उद्योग,व्यापार र सेवा क्षेत्रको मूलप्रवाहीकरण		०७ - साधारण प्रशासन		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
०१ सामान्य सार्वजनिक सेवा	५४४९०६१	१०४९६१०	१६६४९४२९	१३३२६७०	१०००००		८८२२५८	१२५१४९०	६६७५५८	४१५२७१			५०३०९७३४	२१९९६१६५	१००१०३२४६
०१.१ कार्यकारी र विधायिकाको निकाय, वित्तिय र	५३२३२३६	८९८२१०	१९५००००	११५००००	१०००००		४०००००	१०५००००	८७०१०	६७०००			३६१४००६८	१५२०५६९५	६२३७१२१९
१०१ राष्ट्रपति								०					५९९७६	१०५३६५	१६५३४१
१०२ उपराष्ट्रपति								०					२०३२१	११००	२१४२१
२०२ संविधान सभा /व्यवस्थापिका - संसद								०					११२९१६३	३५००	११३२६६३
२०६ अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग								०	२२८५०	२८००			९३०७७		११८७२७
२०८ महालेखा परीक्षकको कार्यालय								०	१२५२५	१०७००			१९२२८३		२१५५०८
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	३५४२४१३							०					२४४९१६	७२००	३७९४५२९
३०५ अर्थ मन्त्रालय	१७८०८२३	८९८२१०	१४०००००					०	४७५५०	५३५००			२१९१६०३	६२५४०५	६९९७०९१
३२६ परराष्ट्र मन्त्रालय								०					१७६६१६०	८१२००	१८४७३६०
३५५ संघीय मामिला,संविधानसभा,संसदीय व्यवस्था तथा								०					३१५८७	३२५	३१९१२
३५६ सामान्य प्रशासन मन्त्रालय								०					३५९६५		३५९६५
३६५ स्थानीय विकास मन्त्रालय								०	४०८५				५७५१७	४६१००	१०७७०२
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था				९०००००				०						२५००००	११५००००
५०३ अर्थ मन्त्रालय- बाह्य ऋण भुक्तानी (बहुपक्षीय)								०					३३४७५००	१०२८७०००	१३६३४५००
५०४ अर्थ मन्त्रालय- बाह्य ऋण भुक्तानी (द्विपक्षीय)								०					४८३५००	३३७२५००	३८५६०००
६०१ अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत								०					२४६२००००		२४६२००००
६०२ अर्थ मन्त्रालय - विविध			५५००००	२५००००	१०००००		४०००००	१०५००००					१८६६५००	४२६०००	४६४२५००
०१.३ सामान्य सेवा	१२५८२५	१५१४००	१३०४६९	१८२६७०			०	०	५४२९४८	३११२९६			१०४१२२७	११७८७०	२६०३७०५
२१० लोक सेवा आयोग								०	१७४००	४७७७०			२०१५८८		२६६७५८
३२५ पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय			१३०४६९	१८२६७०				०							३१३१३९
३२६ परराष्ट्र मन्त्रालय								०					३३४७८०	६१०२५	३९५८०५
३३७ भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय								०	२९१०	१९००००					१९२९१०
३५६ सामान्य प्रशासन मन्त्रालय								०	१३५५००				३०८३२०	४३८४५	४८७६६५
३६५ स्थानीय विकास मन्त्रालय								०	८२०००						८२०००
३९१ राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	१२५८२५	१४००						०	३०५१३८	७३५२६			१९६५३९	१३०००	७१५४२८
६०२ अर्थ मन्त्रालय - विविध		१५००००						०							१५००००
०१.६ सामान्य सेवा							०	२०००००	३७६००	३६९७५			४०५०५९	२९२००	७०८८३४
२१२ निर्वाचन आयोग								०	१०६००	३६९७५			२३६४२८		२८४००३

तालिका १.६
आर्थिक वर्ष २०६८/६९ को कार्यगत रणनीति अनुसारको व्यय अनुमान

(वित्तीय व्यवस्था सहित)

रू. हजारमा

सेवा तथा कार्य	०१-रोजगारीमूलक,गरिवी निवारणोन्मुख,दिगो र फराकिलो आर्थिक वृद्धि		०२ - संघीय स्वरुप टेवा पुग्ने भौतिक पूर्वाधार		०३ - समावेशी तथा समन्यायिक विकास		०४ - आर्थिक सामाजिक रुपान्तरण		०५ - सुशासन र सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता		०६ - उद्योग,व्यापार र सेवा क्षेत्रको मूलप्रवाहीकरण		०७ - साधारण प्रशासन		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
२१४ राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग								०					८६१२१	५२००	९१३२१
३१४ गृह मन्त्रालय								०					७७२७५	१३५००	९०७७५
३३७ भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय								०					५२३५	१०५००	१५७३५
३४९ शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय								२०००००							२०००००
३६५ स्थानीय विकास मन्त्रालय								०	२७०००						२७०००
०१.७ सार्वजनिक ऋण कारोवार							०	०					१२७२३३८०	६६४३४००	१९३६६७८०
५०२ अर्थ मन्त्रालय- आन्तरिक ऋण भुक्तानी								०					१२७२३३८०	६६४३४००	१९३६६७८०
०१.८ विभिन्न तहका सरकारहरु बीच हुने सामान्य			१४५६८९६०				४८२२५८	१४९०							१५०५२७०८
३६५ स्थानीय विकास मन्त्रालय			१४५६८९६०				४८२२५८	१४९०							१५०५२७०८
०२ रक्षा			१०००	९४४७००			०	०					१७३०८१७६	१७६४५७८	२००१८४५४
०२.१ सैनिक सुरक्षा							०	०					१७३०८१७६	१७६४५७८	१९०७२७५४
३०७ उद्योग मन्त्रालय								०					१४१५३०	१५१७१८	२९३२४८
३४५ रक्षा मन्त्रालय								०					१७१६६६४६	१६१२८६०	१८७७९५०६
०२.२ नागरिक सुरक्षा				३०००००			०	०							३०००००
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था				३०००००				०							३०००००
०२.५ रक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको			१०००	६४४७००			०	०							६४५७००
३३७ भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय			१०००	६४४७००				०							६४५७००
०३ सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा					६९७१११२	११५३९००	०	०	११५७५०	१०१२६००			२२२९८८४१	१८२४४८५	३३३७६६८८
०३.१ प्रहरी सेवा					१२०१२	४०००	०	०					१७६२४३३२	१२०८३१५	१८८४८६५९
३१४ गृह मन्त्रालय					१२०१२	४०००		०					१७६२४३३२	१२०८३१५	१८८४८६५९
०३.२ अग्नी नियन्त्रण सेवा							०	०					५४८५	२५०	५७३५
३१४ गृह मन्त्रालय								०					५४८५	२५०	५७३५
०३.३ न्यायालय							०	०	११३७५०	४६५६००			१५३६६८२	१३१७५	२१२९२०७
२०४ अदालत								०	१०३७५०	३७१७००			११९२७५२	११५५	१६६९३५७
२१६ महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय								०	१००००	९३९००			२६०२७८		३६४१७८
२१८ न्याय परिषद्								०					११४५४	६५००	१७९५४
३११ कानून तथा न्याय मन्त्रालय								०					६५३२२	४९९०	७०३१२
३७१ श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय								०					६८७६	५३०	७४०६
०३.४ कारागार							०	०					५३४३९७	१८३१५०	७१७५४७

तालिका १.६

आर्थिक वर्ष २०६८/६९ को कार्यगत रणनीति अनुसारको व्यय अनुमान

(वित्तीय व्यवस्था सहित)

रू. हजारमा

सेवा तथा कार्य	०१-रोजगारीमूलक,गरिवी निवारणोन्मुख,दिगो र फराकिलो आर्थिक वृद्रि		०२ - संघीय स्वरुप टेवा पुग्ने भौतिक पूर्वाधार		०३ - समावेशी तथा समन्यायिक विकास		०४ - आर्थिक सामाजिक रुपान्तरण		०५ - सुशासन र सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता		०६ - उद्योग,व्यापार र सेवा क्षेत्रको मूलप्रवाहीकरण		०७ - साधारण प्रशासन		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
३१४ गृह मन्त्रालय								०					५३४३९७	१८३१५०	७१७५४७
०३.६ सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको					६९५९१००	११४९९००	०	०	२०००	५४७०००			२५९७९४५	४१९५९५	११६७५५४०
३०१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय								०	२०००	५४७०००			३७८८८	२०६०५	६०७४९३
३१४ गृह मन्त्रालय								०					१२९२८११	३८८७९०	१६८१६०१
३४९ शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय					६९५९१००	११४९९००		०					१२६७२४६	१०२००	९३८६४४६
०४ आर्थिक मामिला	११३२४९७४	१४५३९४५	१०४७५३०७	२४७६२७५८	११४२३५६	३६३५००	५४०२९८०	३५३९५८६२	१४१२६४८	१९३४३७०	२९७६१९६	४२६५०१२	७५०५१३१	४७६६६९	१०८८९१७०८
०४.१ सामान्य आर्थिक, व्यापारिक र श्रम	९८०७१७	१०३९४५	४६७५९५७	१८४६५७५	७२४१९१		२३०००००	०	२०६२९	१५९०	४०९३७६	१५२४२५	१९६५५६	१४०८०	११४२६०४१
३३० बाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय					७१५९९१			०	१०३००	३९०	४०९३७६	१५२४२५	४६८७३	२१२०	१३३७४७५
३६५ स्थानीय विकास मन्त्रालय	८३७७९२	९१८४५	४६७५९५७	१८४६५७५			२३०००००	०							९७५२१६९
३७१ श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	१४२९२५	१२१००			८२००			०	१०३२९	१२००			१४९६८३	११९६०	३३६३९७
०४.२ कृषि, वन , मत्स्यपालन तथा शिकार	९३४०६१४	१३२४८५०	२१६१५७	१७५७५	४१८१६५	२९८५००	७२५८१२	८८६८९७४	८२३९५७	५३६५००	१५४६२१९	१५३२२७८	४०१४५०४	६७००२	२९७३११०७
३१२ कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	९१७६४१२	६२७८३५	२१६१५७	१७५७५	४१८१६५	२९८५००	८२६०३	२२५००	१२४०५६	१३०२२५	६६०६१६	२६३४१६	३६७७८९	२५२३५	१२४३१०८४
३२९ बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	३७८५०	११३५०					१९७४२६	३०४६६३			८८५६०३	१२६८८६२	२५४६०५३	२५८८०	५२७७६८७
३३६ भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	९१७०७	५५०					१५०१३८	२०५८००	२३४३०५	२९०३७५			१०००७९७	९९८०	१९८३६५२
३५७ सिंचाइ मन्त्रालय	८६९५	५९५८१५					२९५६४५	८३३६०११	४६५५९६	११५९००			९९८६५	५९०७	९९२३४३४
३६५ स्थानीय विकास मन्त्रालय	२५९५०	८९३००						०							११५२५०
०४.३ इन्धन तथा उर्जा	३०५७८५	२५१५०					२३५७४४०	१८२९३६८८	७४९३४	१३४०३८०	९११८	१५९१३०२			२३९९७७९७
३०७ उद्योग मन्त्रालय	७५८५	२००						०			८०२८	२१००२			३६८१५
३०८ उर्जा मन्त्रालय							२५७३५	६०२५३८	७४९३४	२६७८८०	१०९०	३००			९७२४७७
३३१ वातावरण मन्त्रालय	२९८२००	२४९५०					२३३१७०५	१८५००							२६७३३५५
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था								१७६७२६५०		१०७२५००		१५७००००			२०३१५१५०
०४.४ खानी , उत्पादन तथा निर्माण							०	५२००००					४८९५९	१०१००	५७९०५९
३०७ उद्योग मन्त्रालय								०					४८९५९	१०१००	५९०५९
३३७ भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय								५२००००							५२००००
०४.५ यातायात	६९७८५८		५२४८०१९	२२२८८६०८			१९७२८	७७१३२००	४०९४५	४३५००			९५६६४६	१६१०२०	३७१६९५२४
३३७ भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय			२९६९१३८	२०८९८९५८			१९७२८	६९८३२००	१६०००	३४०००			८२५०२२	१६१०२०	३१९०७०६६
३६५ स्थानीय विकास मन्त्रालय	६९७८५८		२२७८८८१	१३८९६५०				०							४३६६३८९
३७१ श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय								०	२४९४५	९५००			१३१६२४		१६६०६९
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था								७३००००							७३००००

तालिका १.६

आर्थिक वर्ष २०६८/६९ को कार्यगत रणनीति अनुसारको व्यय अनुमान

(वित्तीय व्यवस्था सहित)

रू. हजारमा

सेवा तथा कार्य	०१-रोजगारीमूलक,गरिवी निवारणोन्मुख,दिगो र फराकिलो आर्थिक वृद्धि		०२ - संघीय स्वरुप टेवा पुग्ने भौतिक पूर्वाधार		०३ - समावेशी तथा समन्यायिक विकास		०४ - आर्थिक सामाजिक रुपान्तरण		०५ - सुशासन र सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता		०६ - उद्योग,व्यापार र सेवा क्षेत्रको मूलप्रवाहीकरण		०७ - साधारण प्रशासन		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
०४.६ संचार			१७३४८७	१४२१००		६५०००	०	०	८२४८	१२१००	१०२५००		२०५६१३४	१४६१९७	२७०५७६६
३३२ विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय			१७३४८७	१४२१००				०	८२४८	१२१००			३७८९८	१२२००	३८६०३३
३५८ सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय								०			१०२५००		२०१८२३६	१३३९९७	२२५४७३३
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था						६५०००		०							६५०००
०४.७ अन्य उद्योगहरु			१६१६८७	४६७९००			०	०	५३४००		९०८९८३	९८९००७	२०३५१०	५८२७०	२८४२७५७
३०७ उद्योग मन्त्रालय								०			७४९७२५	९८१५०७	१४९०९०	४६२७०	१९२६५९२
३२५ पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय			१६१६८७	४६७९००				०	५३४००		१५९२५८	७५००	५४४२०	१२०००	९१६१६५
०४.८ अनुसन्धान तथा विकास - आर्थिक मामिला							०	०	३९०५३५	३००					३९०८३५
३०८ उर्जा मन्त्रालय								०	३९०५३५	३००					३९०८३५
०४.९ आर्थिक मामीला - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको							०	०					२८८२२	२००००	४८८२२
३०५ अर्थ मन्त्रालय								०					२८८२२	२००००	४८८२२
०५ वातावरण संरक्षण			५०००	९९९५०			६०८२४७	१०५३४१५	३७६३०				७७९६३	५८६५	१८८८०७०
०५.१ फोहोर मैला व्यवस्थापन							४६१५	३६१३७६							३६५९९१
३६५ स्थानीय विकास मन्त्रालय							४६१५	६१३७६							६५९९१
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था								३०००००							३०००००
०५.२ ढल व्यवस्थापन			५०००	९९९५०			१५३०	५०८५०							१५७३३०
३३७ भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय							१५३०	५०८५०							५२३८०
३५७ सिंचाइ मन्त्रालय			५०००	९९९५०				०							१०४९५०
०५.४ जैविक विविधता र भू-संरक्षण							०	०	८६४०						८६४०
३२९ बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय								०	८६४०						८६४०
०५.६ वातावरण संरक्षण - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको							६०२१०२	६४११८९	२८९९०				७७९६३	५८६५	१३५६१०९
३३१ वातावरण मन्त्रालय							६३५११	५७६३५					७७९६३	५८६५	२०४९७४
३३७ भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय							५००४१९	४५५८०७							९५६२२६
३६५ स्थानीय विकास मन्त्रालय							३८१७२	१२७७४७	२८९९०						१९४९०९
०६ आवास तथा सामुदायिक सुविधा	१७७४२०	४७१०७५०	११७३४४०	१४८६३३७	१०००००		४४६०७८३	३६६९११२	१३६५९	१२१०			८७१६४	३००	१५८८०१७५
०६.१ आवास विकास	६१४०	६६०००	७२४४८४	१४८६३३७			०	०					४८४४८		२३३१४०९
३३७ भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	६१४०	६६०००	७२४४८४	१४८६३३७				०					४८४४८		२३३१४०९
०६.२ सामुदायिक विकास					१०००००		०	०							१०००००
३६५ स्थानीय विकास मन्त्रालय					१०००००			०							१०००००

तालिका १.६
आर्थिक वर्ष २०६८/६९ को कार्यगत रणनीति अनुसारको व्यय अनुमान

(वित्तीय व्यवस्था सहित)

रू. हजारमा

सेवा तथा कार्य	०१-रोजगारीमूलक,गरिवी निवारणोन्मुख,दिगो र फराकिलो आर्थिक वृद्दि		०२ - संघीय स्वरुप टेवा पुग्ने भौतिक पूर्वाधार		०३ - समावेशी तथा समन्यायिक विकास		०४ - आर्थिक सामाजिक रुपान्तरण		०५ - सुशासन र सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता		०६ - उद्योग,व्यापार र सेवा क्षेत्रको मूलप्रवाहीकरण		०७ - साधारण प्रशासन		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
०६.३ खानेपानी		८५००००					४४६०७८३	३६६९११२	१३६५९	१२१०			३८७१६	३००	९०३३७८०
३३७ भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय							४०४६७११	३१८९४३५	१३६५९	१२१०			३८७१६	३००	७२९००३१
३६५ स्थानीय विकास मन्त्रालय							४१४०७२	०							४१४०७२
५०१ अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था		८५००००						४७९६७७							१३२९६७७
०६.६ आवास तथा सामुदायिक सुविधा - अन्यत्र उल्लेख	१७१२८०	३७९४७५०	४४८९५६				०	०							४४१४९८६
३६५ स्थानीय विकास मन्त्रालय	१७१२८०	३७९४७५०	४४८९५६					०							४४१४९८६
०७ स्वास्थ्य			१२९२०८	३४८५०	९८०००		०	०	१४२२८२०१	४५२४८९६			७९८५०४६	१२०१५०	२७१२०३५१
०७.१ औषधी उत्पादन,उपकरण तथा औजार							०	०	६२७९००	३१८१५०			३६१८५	२०५०	९८४२८५
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय								०	६२७९००	३१८१५०			३६१८५	२०५०	९८४२८५
०७.२ वहिरंङ्ग सेवा					९८०००		०	०	३७९३६३१	२१७४५०					४१०९०८१
३३० बाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय					९८०००			०							९८०००
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय								०	३७९३६३१	२१७४५०					४०११०८१
०७.३ अस्पताल सेवा			१२९२०८	३४८५०			०	०	२४८५४७९	२५३४५०			३४५८६४७	११०३००	६४७१९३४
३१४ गृह मन्त्रालय								०					१८८३४२	८१९००	२७०२४२
३४५ रक्षा मन्त्रालय								०					२९७९६०	२३५००	३२१४६०
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय			१२९२०८	३४८५०				०	२४८५४७९	२५३४५०			१३२२३४५	४९००	४२३०२३२
६०१ अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत								०					१६५००००		१६५००००
०७.४ सार्वजनिक स्वास्थ्य सेवा							०	०	५००९३६२	३६२४९७६			४४९०२१४	७८००	१३१३२३५२
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय								०	५००९३६२	३६२४९७६			४४९०२१४	७८००	१३१३२३५२
०७.५ अनुसन्धान सेवा							०	०	२३११८२९	११०८७०					२४२२६९९
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय								०	२३११८२९	११०८७०					२४२२६९९
०८ मनोरंजन,संस्कृति तथा धर्म					६८८५३९	६५०५०	०	०	१४३०६२	३८२१६६			९३९६९१	१४१४५५	२३५९९६३
०८.१ मनोरंजनात्मक र खेलकुद सेवाहरु					४५३००		०	०	७६९००				५४९७७३	३०८००	७०२७७३
३४३ युवा तथा खेलकूद मन्त्रालय					४५३००			०	७६९००				५४९७७३	३०८००	७०२७७३
०८.२ सांस्कृतिक सेवा					६४३२३९	६५०५०	०	०	४२४००				१९१४६५	५९०५५	१००१२०९
३५५ संघीय मामिला,संविधानसभा,संसदीय व्यवस्था तथा					६४३२३९	६५०५०		०					१९१४६५	५९०५५	९५८८०९
३६५ स्थानीय विकास मन्त्रालय								०	४२४००						४२४००
०८.३ प्रसारण तथा प्रकाशन सेवा							०	०	२३७६२	३८२१६६			१९८४५३	५१६००	६५५९८१
३५८ सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय								०	२३७६२	३८२१६६			१९८४५३	५१६००	६५५९८१

तालिका १.६

आर्थिक वर्ष २०६८/६९ को कार्यगत रणनीति अनुसारको व्यय अनुमान

(वित्तीय व्यवस्था सहित)

रू. हजारमा

सेवा तथा कार्य	०१-रोजगारीमूलक,गरिवी निवारणोन्मुख,दिगो र फराकिलो आर्थिक वृद्दि		०२ - संघीय स्वरुप टेवा पुग्ने भौतिक पूर्वाधार		०३ - समावेशी तथा समन्यायिक विकास		०४ - आर्थिक सामाजिक रुपान्तरण		०५ - सुशासन र सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता		०६ - उद्योग,व्यापार र सेवा क्षेत्रको मूलप्रवाहीकरण		०७ - साधारण प्रशासन		जम्मा
	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	
०९ शिक्षा	२१९७९८५	११७१००			५१०००		४१३११७२४	१७४४००					२००६६६३०		६३९१८८३९
०९.१ पूर्व प्राथमिक र प्राथमिक शिक्षा							८२५६५९	९५०					२००६६६३०		२०८९३२३९
३५० शिक्षा मन्त्रालय							८२५६५९	९५०					२००६६६३०		२०८९३२३९
०९.२ माध्यमिक शिक्षा							९७६४४३८	०							९७६४४३८
३५० शिक्षा मन्त्रालय							९७६४४३८	०							९७६४४३८
०९.५ तहमा वर्गिकृत नहुने शिक्षा (अनौपचारिक शिक्षा)	१७१८२८४				५१०००		२०३७७६९७	८०६४५							२२२२७६२६
३५० शिक्षा मन्त्रालय	१७१८२८४				५१०००		२०३७७६९७	८०६४५							२२२२७६२६
०९.६ शिक्षाको लागि सहायक सेवाहरु							१०३४३९३०	९२८०५							१०४३६७३५
३५० शिक्षा मन्त्रालय							१०३४३९३०	९२८०५							१०४३६७३५
०९.८ शिक्षा अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	४७९७०१	११७१००					०	०							५९६८०१
३५० शिक्षा मन्त्रालय	४७९७०१	११७१००						०							५९६८०१
१० सामाजिक सुरक्षा	११००००				१४२७९५०	१७४३८५	०	१०००००	६०१०००				८९००८७१	२८३००	११३४२५०६
१०.४ परिवार र शिशु कल्याण					२१२७००		०	०	६०१०००				१५४२३६		९६७९३६
३६५ स्थानीय विकास मन्त्रालय					२१२७००			०	६०१०००						८१३७००
३७० स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय								०					१५४२३६		१५४२३६
१०.७ सामाजिक असमावेशी					३२३१५०		०	०					८६२८१६५		८९५१३१५
३६५ स्थानीय विकास मन्त्रालय					३२३१५०			०					८६२८१६५		८९५१३१५
१०.८ सामाजिक सुरक्षा - अनुसन्धान तथा विकास	११००००						०	०							११००००
३७१ श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	११००००							०							११००००
१०.९ सामाजिक सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको					८९२१००	१७४३८५	०	१०००००					११८४७०	२८३००	१३१३२५५
३४० महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण					८९२१००	१७४३८५		०					११८४७०	२८३००	१२१३२५५
३४९ शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय								१०००००							१०००००
कुल खर्च	१९२५९४४०	७३३१४०५	२८४३३३८४	२८६६१२६५	१०५७८९५७	१७५६८३५	५२६६५९९२	४१६४४२७९	१७२१९५०८	८२७०५१३	२९७६१९६	४२६५०१२	१३५४७९२४७	२६३५७९६७	३८४९०००००
रणनीति जम्मा	२६,५९,०८,४५		५७,०९,४६,४९		१२,३३,५७,९२		९४,३१,०२,७१		२५,४९,००,२१		७,२४,१२,०८		१,६१,८३,७२,१४		

२. कृषि, सिंचाइ, वन र भूमिसुधार तथा व्यवस्था

२.१ कृषि, खाद्य सुरक्षा तथा सहकारी

२.१.१ कृषि तथा खाद्य सुरक्षा

२.१.१.१ पृष्ठभूमि

कृषि क्षेत्र नेपाली अर्थतन्त्रको मूल आधार र बहुसंख्यक जनताको जीविकोपार्जनको प्रमुख श्रोतको रूपमा रहदै आएको छ। नेपालका करीब ७४ प्रतिशत जनता अझैपनि कृषिमा नै आश्रित रहेका छन् ती मध्ये अधिकांश साना र सीमान्तकृत कृषकहरू रहेका छन्। कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको करीब ३५ प्रतिशत आय कृषि क्षेत्रबाट प्राप्त हुने भएकाले गरिवी न्यूनीकरण र खाद्य-सुरक्षामा यस क्षेत्रको बिकासवाट महत्वपूर्ण योगदान पुग्न सक्ने देखिन्छ। यसरी नेपालको अर्थतन्त्रलाई समृद्ध तुल्याउनका लागि कृषि क्षेत्रको अत्यन्त महत्वपूर्ण योगदान रहेको भएतापनि यस क्षेत्रको उत्पादनको वृद्धिदर अपेक्षा गरे अनुसार अझै बढ्न सकेको छैन। कृषि क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्वको वृद्धिमा आशातित रूपमा प्रतिफल पाउन र कृषिलाई अझै प्रतिस्पर्धात्मक व्यवसाय बनाउन सकिएको छैन।

कृषि क्षेत्रको विकासको लागि विगतमा भएका प्रयास फलस्वरूप कृषिजन्य उद्योग जस्तै दुग्ध, पोल्ट्री, चिया, कफी, दाना, मह, खाद्य प्रशोधन, फलफूलमा आधारित उद्योगहरूको विस्तार भएको छ। यस तथ्यवाट राष्ट्रको जीविकोपार्जनमुखी कृषि प्रणाली हालका बर्षहरूमा क्रमिक रूपमा व्यवसायिकरणतर्फ उन्मूख हुदै गएको देखिन्छ भने यसलाई अझ व्यवसायिक, प्रतिस्पर्धी तुल्याई कृषिजन्य वस्तुको आन्तरिक तथा वाह्य बजारको पहिचान गर्दै आयात प्रतिस्थापन एवं निर्यात प्रवर्द्धन गर्न विद्यमान चुनौतीहरूलाई सम्बोधन गर्दै अगाडि बढ्नु जरूरी भएको छ।

कृषि क्षेत्रको उत्पादनलाई अपेक्षाकृत रूपमा वृद्धि गर्दै अन्तरर्राष्ट्रिय स्तरमा हुँदै आएको खाद्यान्न पदार्थको मूल्य बृद्धि, आपूर्तिमा कमीको स्थिति र जलवायु परिवर्तनको परिवेसमा नेपालका विकट भौगोलिक क्षेत्रका जनतामा खाद्य सुरक्षाको प्रत्याभूति दिनका लागि तथा गरिवी न्यूनीकरण गर्न जीविकोपार्जनमुखी कृषि क्षेत्रलाई प्रतिस्पर्धी, व्यवसायिक र रोजगारमूलक तुल्याई रूपान्तरण गर्नु ठुलो चुनौती भएको छ। कृषि क्षेत्रको व्यवसायिकरणका साथै आन्तरिक तथा बाह्य बजारका अवसरहरूको उपयोग गरी कृषिजन्य व्यापार अभिबृद्धि गर्नु तथा कृषिजन्य बस्तुहरूको सहज आपूर्तिको साथै आयात प्रतिस्थापन तथा निर्यात प्रवर्द्धन गर्नु अर्को चुनौती रहेको छ।

कृषि उत्पादन र उत्पादकत्वमा अपेक्षित वृद्धि हुन नसक्नु, मनसुनको अनिश्चितता, जलवायु परिवर्तन, सिंचाईको अभाव, कृषि योग्य भूमिको खण्डिकरण, सीमान्त भूमिमा कृषिको लागि चाप बढ्नु, ग्रामिण क्षेत्रवाट कृषिमा आवद्ध श्रमशक्ति विदेश पलायन, उपयुक्त प्रविधिको प्रयोगमा कमी हुनु, बजारमा किसानको पहूँच कम हुनु जस्ता चुनौतीहरू पनि यस क्षेत्रमा अझै विद्यमान रहेका छन्। त्यसैगरी विषादी, हार्मोन, एन्टिवायोटिक्सहरूको जथाभावी प्रयोग भई मानव, पशुपंछी, खाद्यपदार्थ र समग्र वातावरणमा नकारात्मक प्रभाव परेको छ। छिमेकी मुलुक भारत र चीनमा कृषि क्षेत्रमा ठूलो मात्रामा अनुदानको व्यवस्था भएको हुँदा त्यहाँको तुलनामा नेपालमा उत्पादित कृषि उपजहरूको प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता कम रहने गरेको छ। नेपालको सन्दर्भमा कृषि क्षेत्रमा सरकारी क्षेत्रबाट हुने लगानी न्यून रहदै आएको छ भने निजी क्षेत्रको लगानी आकर्षित गर्ने पर्याप्त प्रयास पनि हुन सकेको छैन।

यस अतिरिक्त पहाडी दुर्गम क्षेत्रमा रासायनिक मलको निरन्तर र पर्याप्त आपूर्ति हुन नसक्नु, कृषिमा व्यवसायिक पकेट क्षेत्रको विकास अपेक्षित रूपमा हुन नसक्नु, कृषि सडक सञ्जालको विकास नहुनु, स्यालो ट्युबेल लगायत सिंचाइ सुविधाको विस्तार हुन नसक्नु, कृषि क्षेत्रमा व्यवसायिक पशुपालनले उचित प्राथमिकता प्राप्त गर्न नसक्नु, कृषि, पशुसेवा र मत्स्य लगायतका अनुसन्धान र कृषि सेवाग्राही बीचको दुरी घट्न नसक्नु, कृषिमा व्यावसायिकरणको लागि भौतिक पूर्वाधार पर्याप्त नहुनु आदि जस्ता समस्याहरू यस क्षेत्रमा विद्यमान रहेकाले समग्र कृषि क्षेत्रमा अपेक्षित रूपमा प्रगति हुन सकेको छैन।

तथापि ग्रामीण स्तरसम्म फैलिएको कृषिका सांगठनिक संरचना तथा जनशक्ति, आवश्यक नीतिगत तथा कानूनी पूर्वाधारको उपलब्धता, कृषि क्षेत्रसँग सम्बन्धित विशेषज्ञहरूको उपलब्धता, दातृ निकायहरूको यस क्षेत्रमा लगानी गर्न बढ्दो आकर्षण र सरकारले समेत यस क्षेत्रको विकासका लागि दिएको प्राथमिकता जस्ता सबल पक्षहरूको माध्यमबाट उल्लेखित चुनौती एवं समस्याहरूको सामना गर्दै यस क्षेत्रको दिगो विकास गरी राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा थप सहयोग पुऱ्याउन सकिने सम्भावना रहेको छ।

यिनै सम्भावनाहरूलाई मध्यनजर राख्दै विद्यमान चुनौती एवं समस्याहरूको सामना गर्दै यस क्षेत्रको दिगो विकास गरी राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा थप सहयोग पुऱ्याउन त्रिबर्षीय योजना (२०६७/६८-०६९/७०) को उद्देश्य, हाल कार्यान्वयनमा रहेको दीर्घकालीन कृषि

योजना, सरकारको घोषित नीति तथा कार्यक्रम अनुरूप"उत्पादनमा बृद्धि गरौ,आत्मनिर्भर बनौ" भन्ने मुल नाराकाका साथ कृषि क्षेत्रको आधुनिकीरण एवं व्यवसायीकरण गरी प्रतिस्पर्धी वनाउने सोचका साथ आ.व. २०६८/६९ मा कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ ।

२.१.१.२ नतिजा सूचकहरूः

तीन वर्षीय अन्तरिम योजना (२०६४/६५-०६६/६७) अवधिको आधारवर्ष २०६४/६५ मा कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर ४.७ प्रतिशत रहेको भएता पनि आ.व. २०६५/६६ मा यो २.१ प्रतिशत मात्र कायम रहन गयो र आ. व. ०६६/६७ मा प्रतिकुल मौसमले गर्दा खाद्यान्न उत्पादन घट्न गएको छ । यस योजना अवधिमा कृषि क्षेत्रमा वार्षिक औसत वृद्धिदर ३.६ प्रतिशत हुने लक्ष्य राखिएकोमा ३.३ प्रतिशत कायम भएको छ ।

त्रिवर्षीय योजनाले (२०६७/६८-२०६९/७०) कृषि क्षेत्रको वृद्धिदर ३.९ प्रतिशतले हासिल गर्ने लक्ष्य राखेको छ । प्रमुख कृषि उत्पादन तथा उत्पादन सामग्रीको आ.व. २०६७/६८ को समष्टिगत स्थिति अनुमान र आ.व. २०६७/६८ देखि आ.व. २०६९/७० सम्मको प्रक्षेपित लक्ष्य निम्न तालिकामा दिइएको छ ।

प्रमुख कृषि उत्पादन तथा उत्पादन सामग्रीको आ.ब. २०६६।६७ को समष्टिगत स्थिति अनुमान र आ.ब. २०६७।६८ देखि आ.ब. २०६९।७० सम्मको प्रक्षेपित लक्ष्य

सिं नं.	कार्यक्रम	ईकाई	०६७।६८ को प्रक्षेपण	०६७।६८ को प्रगति अनुमान	०६८।६९ को प्रक्षेपण	०६९।७० को प्रक्षेपण
१.	खाद्यान्न वाली	हजार मे.ट	८५८०	८६१६	९०५०	९६३३
२.	आलु	हजार मे.ट	२४९५	२५९७	२५७८	२७५५
३.	दलहन	हजार मे.ट	२७७	२६६	३३४	३७७
४.	नगदे वाली					
	तेलहन	हजार मे ट	१६२	१७५	१७६	१९०
	उखु	हजार मे.ट	२८९४	२९३२	३०६४	३२३८
	सुर्ती	हजार मे ट	२.४	२.४	२.४	२.४
	जुट	हजार मे.ट	२३	१३	२६	२८
५.	वागवनी					
	फलफूल	हजार मे.ट	७२५	७२५	७५०	७७५
	तरकारी	हजार मे.ट	३२०१	३२०१	३४०१	३६०१
६.	अन्य वाली					
	चिया	मे.ट	१६१६२	१७०२२	१६१९९	१६२०८
	रेशम कोया	मे.ट	५०		६०	९०
	अलैची	मे.ट	७४०९	५२१२	७७६५	८२७१
	मह	मे.ट	११५०	१२००	१२००	१४००
	अदुवा	मे.ट	२०२५६६	२४००००	२१५६१३	२२८५०१
	लसुन	मे.ट	४५२३६	४४२३६	५१०५५	५७०२२
	वेसार	मे.ट	४०७०६	४०७०६	४५१३१	४९६४३
	खुर्सानी	मे. ट	२७३४२	२७३४२	२९२०७	३१२५२
७.	तरकारी वीउ उत्पादन	के.जी.मा	६२१५	६२१५	६५००	६८००
८.	फलफूल बिरूवा उत्पादन (कफी समेत)	संख्या	१६६०१०	१६६०१०	२५१०००	२८२०००
९.	माछा भुरा उत्पादन तथा वितरण	संख्या हजारमा	१४३९२५	१४३९२५	१६४७५०	१७८७००
१०	माछा	मे.टन	५२०७०	५२०७०	५३९६०	५६०००
११.	पशुजन्य उत्पादन					
	दुध	हजार मे.टन	१५८१	१५५७	१६७६	१७७४
	मासु	हजार मे.टन	२५९	२७७	२७५	२८७
	फुल	करोड गोटा	७२	७०	८३	९३

आ.व. २०६८/६९ मा कृषि तथा खाद्य सुरक्षा क्षेत्रमा कुल ४२ कार्यक्रम तथा आयोजनाहरू संचालन हुनेछन् । यी आयोजनाहरूमध्ये मध्यकालीन खर्च संरचना अनुसार प्रथम र द्बितीय प्राथमिकतामा क्रमशः ३३ र ९ आयोजनाहरू रहेका छन् ।

कृषि तथा खाद्य सुरक्षा क्षेत्रतर्फ आ.व. २०६८/६९ मा कुल रू.११ अर्व ९३ करोड ५८ लाख ४९ हजार लाख बजेट विनियोजन भएको छ। जस मध्ये साधारण तर्फ रू २३ करोड ०८ लाख ४७ हजार (२%) र विकास तर्फ रू ११ अर्व ७० करोड ५० लाख ०२ हजार (९८%), चालु खर्चतर्फ रू १० अर्ब २३ करोड ९७ लाख ७३ हजार (८६%) र पूँजीगत खर्चतर्फ रू. १ अर्व ६९ करोड ६० लाख ७६ हजार (१४%) विनियोजन भएको छ। यसमा नेपाल सरकारको श्रोतबाट रू ८ अर्व करोड ९८ करोड ३७ लाख ३६ हजार(७५%), बैदेशिक अनुदान तर्फ रू २ अर्व १ करोड ४९ लाख ८६ हजार (१७%) र वैदेशिक ऋण तर्फ रू ९३ करोड ७१ लाख २७ हजार (८%) खर्च ब्यहोरिने छ।

कृषि तथा खाद्य सुरक्षा क्षेत्रको वार्षिक विकास कार्यक्रम

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कुल लागत (रू हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू(लक्ष्य)
३१२१०१–३/४ (४०-३/४-२११) **कृषि अनुसन्धान तथा विकास कोष**	• आ.ब. २०५८/५९ देखि सालबसाली • कुल लागत : नखुल्ने	• अनुसन्धानवाट प्राप्त नतिजाले कृषक तथा कृषि सम्बन्धी स्थान बिशेषका समस्याहरू निराकरण गर्न सहयोग पुग्ने ।	• ७७ वटा आयोजनाहरू कार्यान्वयनमा रहेकोमा आयोजनाहरू अनुगमन तथा मूल्याङ्कन भई ७२ वटा आयोजनाहरू सम्पन्न भईसकेका ।	• कृषि अनुसन्धान तथा विकास क्षेत्रमा कृषकका समस्यामा आधारित प्रस्तावहरू आव्हान गर्ने, छनौट गर्ने, सम्झौता गरी सञ्चालन गर्नुको साथै हाल कार्यान्वयनमा रहेका आयोजना प्रस्तावहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरिने । • सम्झौता सम्पन्न भैसकेका आयोजनाहरूको लागि अनुदान उपलब्ध गराइने ।
३१२१०२–३/४ (४०-३/४-२२०) **दीर्घकालीन कृषियोजना अनुगमन तथा समन्वय कार्यक्रम**	• आ.व. २०५४/५५ देखि सालबसाली • कुल लागत : नखुल्ने	• कृषि क्षेत्रको जनशक्ति विकास हुने । • कृषि तथ्याङ्कमा सुधार हुने । • योजना तर्जुमा, अनुगमन र मूल्याङ्कन पद्धतिमा सुदृढीकरण हुने । • नेपालवाट निर्यात हुने कृषि वस्तु, कृषि क्षेत्रका कार्यक्रमहरूको प्राथमिकता जस्ता विषयहरूमा अध्ययन कार्य संचालन हुने ।	• कृषि क्षेत्रमा आईपरेका विभिन्न महामारी, खडेरी तथा अतिवृष्टि आदिमा कृषकहरूलाई राहत उपलब्ध गराईएको । • गरिवी मापन अनुगमन प्रणालीको विकास भएको ।	• १० जिल्लामा अति विपन्न वर्ग लक्षित विशेष कार्यक्रम संचालन गर्ने । • PPP को अवधारणा अनुसार निजी क्षेत्र को सहकार्यमा ११ जिल्लामा "एक गाँउ एक उत्पादन" कार्यक्रम (OVOP) संचालन गरिने । • आवश्यकता अनुसार राहत कार्यक्रम संचालन गर्ने । • कृषि क्षेत्रमा जनशक्ति विकास कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
३१२१५२–३/४ (४०-३/४-२२४) **खाद्य सुरक्षा प्रवर्द्धन कार्यक्रम**	• आ.व. २०६७/६८ देखि शुरू • कुल लागत नखुल्ने ।	• उन्नत बिउ बिजनको प्रवर्द्धन भै खाद्य सुरक्षामा टेवा पुग्ने । • श्रोतकेन्द्रमा प्रजननयोग्य बोका पाठी उत्पादन भै मासु उत्पादन तथा आय स्तरमा सहयोग पुग्ने । • कृत्रिम तथा पाकृतिक गर्भाधान वाट गाई भैसीको नश्ल सुधारमा सहयोग पुग्ने ।	• गाईको नश्ल सुधारको लागि ५००० डोज फ्रोजन सिमेन आयात गरी बितरण गरिएको । • मल्टिप्लायर हर्ड विकासको लागि ८ जिल्लामा २०० समूह समिति गठन भएको । • भैसीको नश्ल सुधारको लागि १० जिल्लामा समूह समिति गठन भएको । • १७ वटा सहभागीतामूलक जातीय छनौट कार्यकम सम्पन्न भएको । • ६ वटा दीगो माटो व्यवस्थापन (भकारो सुधार तथा मुत्र संकलन) कार्यक्रम सम्पन्न भएको ।	• मध्य तथा सुदूरपश्चिमका १० जिल्लाहरूमा २०० हे.मा बीउ सुरक्षाको क्रममा प्रजनन, मूल तथा उन्नत बीउ उत्पादन तथा व्यवस्थापन गर्ने । • पशुजन्य उत्पादन बृद्धिको क्रममा उन्नत नश्लका गाई, भैंसी, र बाखाको स्रोत विकास तथा कृषक स्तरबाट उत्पादन, व्यवस्थापन तथा बजार व्यवस्थापन कार्यक्रम संचालन गर्ने । • उत्पादनशील स्थानीय जातका बीउ तथा पशु नश्लहरूको संरक्षण सम्बर्द्धन गर्ने । • भैसीको नश्ल सुधार कार्यक्रम (१० जिल्ला) । • दुधालु गाईको वंश सुधार कार्यक्रम (१४ जिल्ला) ।

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कुल लागत (रू हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू(लक्ष्य)
			• ३३ वटा कृषकहरूलाई बीउ उत्पादन र पोष्टहार्भेष्ट सम्बन्धी तालिम सम्पन्न भएको । • २६ वटा कृषकहरूलाई गुणस्तर नियन्त्रण तथा बजार व्यवस्थापन तालिम सम्पन्न भएको ।	
३१२१५३–३/४ (४०-३/४-२२५) **उच्च मूल्यका कृषि बस्तु विकास आयोजना**	• आ.व. २०६७/६८ देखि २०७२/७३ सम्म । • कुल लागत : US $ १८.८७ मिलियन	• कृषि तथा गैरकाष्ठ वन पैदावर तथा जडीवुटी उत्पादन तथा बजार व्यवसायीहरू वीच सुदृढ सम्बन्धको विकास सँगै उच्च मुल्य वस्तुको नाफामूलक, बजारमुखी उत्पादनबाट करिब १३५०० घरधुरी लाभान्वित हुने । • गरिव सिमान्तकृत उत्पादकहरूको उच्च मुल्य वस्तु विकासको श्रृंखलामा उच्च सहभागिता र पँहुच पुग्ने ।	• आयोजनाको कार्यालय स्थापना र कर्मचारीको व्यवस्था भई काम शुरू भएको । • आयोजना कार्यान्वियन म्यानुअलको मस्यौदा तयार भएको । • आयोजनाको वेभ साईट निर्माण भएको । • Value Chain प्रथमिकिकरण गोष्ठी सम्पन्न भएको ।	• Value Chain Baseline अध्ययन गर्ने । • Value Chain विश्लेषण गर्ने । • समुह गठन तथा सशक्तिकरण कार्यक्रम संचालन गर्ने । • सामाजिक तथा लैङ्गिक समावेशीकरण कार्यक्रम संचालन गर्ने । • Value Chain कोषको स्थापना गर्ने । • १८ वटा बिभिन्न कृषि बस्तुहरूको Value Chain बिकास हुने । • गैर सरकारी संस्थाहरू र निजी क्षेत्रसँग साझेदारीमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
३१२१५४–३/४ (४०-३/४-२२६) **उच्च पहाड कृषि व्यवसाय तथा जिबिकोपार्जन आयोजना**	• आ.व. २०६७/६८ देखि २०७४/७५ सम्म • कुल लागत US $ ३०.२ मिलियन	• उच्च पहाडका कृषि व्यवसायमा सुधार भै आय तथा रोजगारीमा बृद्धि हुने । • प्रतिवर्ष २० मिलियन US $ वरावर अत्तिरिक्त उत्पादन र ७५०० प्रत्यक्ष रोजगारी बढ्ने । • जिल्ला स्थित कृषि विकास कार्यालय तथा पशु सेवा कार्यालयहरूको क्षमता विकास हुने । • उत्पादन हुने बस्तुहरूको Value chain development हुने ।	• आयोजनाको डिजाईन तथा कार्यान्वयन योजना तयारी भै सकेको । • एशियाली विकास बैंकसँग २० मिलियन US $ वरावरको Grant Agreemnet भएको । • Financial Project Agreement को लागि क्याविनेट वाट स्वीकृत गराउन पेश भएको ।	• प्राविधिक परामर्श तथा अनुदान उपलब्ध गराई उच्च पहाडको कृषि व्यवसाय विकासमा सहयोग गर्ने । • दुई जिल्लाका कृषि विकास कार्यालय तथा पशु सेवा कार्यालयहरू अन्तर्गतका सेवाकेन्द्रहरूको पुर्वाधार सुधार गर्ने । • याक फार्म स्याङ्बोचे र वीउ बिजन प्रशोधन केन्द्र जुम्लाको पुर्वाधार विकास गर्ने । • जलवायु परिवर्तनका असरहरूलाई न्यून गर्न विभिन्न नर्सरी स्थापना र रेन्जल्याण्ड सुधारका कार्यहरू गरिने ।

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कुल लागत (रू हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू(लक्ष्य)
३१२१०३–३/४ (४०-३/४-२४१) **विशेष कृषि उत्पादन कार्यक्रम**	• आ.व. २०५७/५८ देखि सालबसाली • कुल लागत : नखुल्ने	• रासायनिक मलको नियमित आपूर्ति गरी उत्पादन बृद्धि गर्न सहयोग पुग्ने । • प्राङ्गारीक/जैविक/भर्मिक मल कृषकहरूवाटै उत्पादन भई आयात प्रतिस्थापन गर्न सहयोग पुग्ने ।	• दुई लाख ९० हजार मेट्रिक टन रासायनिक मलमा अनुदान उपलब्ध गराई सकिएको । • सहयोग स्वरूप प्राप्त रासायनिक मलखादको परिचालन र भण्डारको व्यवस्थापन गर्ने कार्य भएको ।	• सहयोग स्वरूप प्राप्त हुने मलखादको परिचालन एवं भण्डारण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइने । • दई लाख मेट्रिक टन रासायनिक मलमा अनुदान उपलब्ध गराइने । • प्राङ्गारीक/जैविक/भर्मिक मल उद्योगमा अनुदान उपलब्ध गराइने । • प्राङ्गारीक प्रमाणिकरण । • मल तथा बीउको माग, आपूर्ति तथा खपत स्थितिको अध्ययन । • मलको गुणस्तर, आपूर्ति, वितरण अनुगमन । • कृषकस्तरमा प्राङ्गारिक/जैविक/भर्मिक मल उत्पादन गर्न अनुदान उपलब्ध गराउने ।
३१२१०४–३/४ (४०-३/४-२६२) **साना तथा मझौला कृषकहरूको आयस्तर बृद्धि आयोजना**	• आ.व. ०६७/६८ देखि २०७३/७४ सम्म • कुल लागत : US $ ३३.५४ मिलियन	• मध्य तथा सुदुर पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्रमा उच्च मूल्य जाने कृषि उपजहरूको मूल्य श्रृंखला (Value Chain) बाट उत्पादन बृद्धि तथा बजार व्यवस्थापन भएको हुने । • साना तथा मझौला कृषकहरूले उत्पादन गरेको उच्च मूल्य जाने कृषि उपजहरूको बजार तथा आपूर्ति सुनिश्चिता भएको हुने ।	• आयोजनाको Project Preparatory Technical Assistance अन्तरगत विस्तृत आयोजना प्रस्ताव तयार भएको । • आयोजना संचालनको लागि पकेट क्षेत्र छनौट, समूह गठन/पुनर्गठन तथा कृषक स्तरीय समस्या पहिचान गरिएको । • आयोजनाको लागि आवश्यक तथ्यांक एवं जिल्ला प्रोफाइल तयार गर्ने कार्यक्रम सम्पन्न भएको । • आयोजनाको तयारीका लागि एसियाली विकास वैंकको तथ्य पत्ता लगाउने मिसनका भ्रमण सम्पन्न भई आयोजना निर्माण भएको । • साझेदार संस्थाहरूसंग सम्झौता भएको । • एशियाली विकास बैकको Inception Mission सम्पन्न भएको ।	• केन्द्रीय -१ र जिल्ला - १० अभिमुखिकरण गोष्ठी गर्ने । • १० जिल्लाको आधारभूत सर्भेक्षण (Baseline Study) र मूल्य श्रृखंला (Value Chain) अध्ययन गराउने । • सुदुर पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्रमा ५ र मध्य पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्रमा ५ बटामा गैर सरकारी सस्थाहरूसंग सम्झौता गरी समूह तथा सामाजिक परिचालन गर्ने । • राष्ट्रिय सेवा प्रदायक कृषि उद्यम केन्द्र मार्फत १० वटा कृषि बजार संजाल अध्ययन गरी बजार संजाल तथा कृषि सूचना प्रणालीको स्थापना गर्ने । • नेदरल्याण्ड सहयोग नियोग मार्फत मूल्य श्रृंखला अध्ययन तथा सो सम्बन्धी कार्यहरू संचालन गराउने । • लाभान्वित वर्ग (Beneficiary) मार्फत मागमा आधारित उच्च मूल्य जाने वस्तु उत्पादन तथा बजार प्रबर्द्धन अनुसन्धान तथा विकास कार्यक्रम र पोष्ट हार्भेष्ट कार्यक्रम संचालन गर्न अनुदान उपलब्ध गराई २०० वटा उप आयोजना संचालन गराउने । • बिभिन्न विषयहरू (सामाजिक परिचालन, लैङ्गीक समता, जलवायु परिवर्तन) मा कृषकहरूलाई तालिम दिई कृषक जागरण अभियान संचालन गर्ने । • गैर सरकारी संस्थाहरू र निजी क्षेत्रसँग साझेदारीमा कार्यक्रम

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कुल लागत (रू हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू(लक्ष्य)
				सञ्चालन गर्ने ।
३१२१०५–३/४ (४०-३/४-२७०) **कृषि बिकास योजना जनकपुर**	• आ.व.२०२८ देखि सालबसाली • कुल लागत : नखुल्ने	• उपलब्ध सिचाई सुविधाको उपयोगवाट वाली सघनता १५० बाट २७५ प्रतिशत बृद्धि भई उत्पादन तथा उत्पादकत्व बृद्धिमा सघाउ पुग्ने । • उन्नत विउको उत्पादन भई खाद्यान्नको उत्पादन बृद्धि गर्न सहयोग पुग्ने ।	• २८० वटा डिप ट्यूबवेल र ५०२४ वटा स्यालो ट्यूबवेल जडान गरि सकिएको २८६१२ हे. जमिन सिंचित भई १८६७५९ जना कृषकहरू लाभान्वित भएका । • आयोजनाले आ.व. २०६७/०६८ मा डिपटयुववेल ४ वटा तथा स्यालो टयुववेल १५० वटा जडान तथा मर्मत कार्यहरू निर्माण प्रक्रियामा रहेको ।	• कोशी देखि नारायणी नदी सम्म तराईका ९ जिल्लामा डिपट्युववेल ३ वटा, स्यालो ट्युवेल २३० वटा जडान, पम्प जडान १५, ट्रान्सफरमर जडान १०, पम्प हाउस ६ वटा निर्माण गरिने । • नयाँ पक्कि कुलो निर्माण ४ किलो मिटर तथा पुरानो कुलो मर्मत गरी जम्मा १२०० हे. मा थप सिंचाई सुबिधा उपलब्ध गराउने । • मुल बीउ २० टन (धान १२, गहु ८), फलफुल बिरूवा ९५०० वटा, (आँप ४०००, लिचि २०००, रूखकटर १०००, मेवा २००० र कागति ५००) उत्पादन तथा बिकि बितरण गर्ने कार्यक्रम संचालन गरिने ।
३१२१०६–३/४ (४०-३/४-२८०) **रेशम खेती विकास कार्यक्रम**	• आ.व. ०३४/०३५ देखि सालबसाली • कुल लागत : नखुल्ने	• ४१ मे.ट.रेशम कोया उत्पादन भई कृषकहरूको आयस्तरमा बृद्धि हुने ।	• हाल १३५० हेक्टरमा किम्बु खेती गरिएता पनि ४५० हेक्टर मात्र कीरा पालनमा उपयोगमा आएको । • २६.१ मे.टन रेशम कोया उत्पादन भएको । • कृषकबाट उत्पादित रेशम कोया सरकारीस्तरबाट खरिद गर्ने गरेकोमा हाल निजी क्षेत्रबाट खरिद गर्ने परिपाटीको विकास गरिएको ।	• किम्बु क्षेत्र विस्तार थप ४१ हेक्टर । • रेशम कोया उत्पादन ३८ मे.ट । • रेशम विज कोया उत्पादन १५०० के.जी । • रेशम किरा मातृ श्रोत संरक्षण ३५ जात । • रेशम प्रविधि सम्बन्धी तालिम २ पटक । • रेशम प्रविधि प्रसार । • चौकी कीरा पालन तथा कृषकहरूलाई वितरण गर्ने २३७५ बक्स ।
३१२१०७–३/४ (४०-३/४-२९१) **बागवानी विकास कार्यक्रम**	• शुरू मिति : आ.व. २०१८/०१९ देखि सालबसाली • कुल लागत : नखुल्ने	• बागवानी कार्यक्रम अन्तर्गत प्रत्यक्षरूपमा २७४ जनाले र जिल्ला स्तरमा २५५० हेक्टरमा हुने फलफुलको क्षेत्र विस्तारबाट ५४५७ जनाले थप रोजगारीको अवसर प्राप्त हुने । • उत्पादन विविधिकरण, मूल्य अभिवृद्धि एवं व्यवसायिकरणबाट फलफूल, कफी, चिया तथा पुष्प वालीको आयात प्रतिस्थापनमा सहयोग पुग्ने ।	• फलफूल तर्फ ७०६९७२ मे.टन तथा कफी तर्फ ५५८ मे.टन (पार्चमेन्ट कफि) उत्पादन भएको । • कागती मिसन कार्यक्रम अन्तरगत आ.ब.२०६६/६७ मा २५० हे. कागति बगैंचा थप स्थापना भएको ।	• फलफूलका वेर्ना उत्पादन तथा विक्री । • फलफुल विरूवा स्याहार (२२०५०० वटा बेर्ना) । • तरकारी तथा आलंकारिक बेर्ना उत्पादन तथा बिक्री (७७९००० गोटा बेर्ना) । • कागती बगैचा स्थापना (मिसन कागती अन्तरगत,१५० हे. • कफी क्षेत्र विस्तार- १५० हे. । • फलफुल प्रशोधन तथा विक्री(जाम ब्रान्डी)/(जाम, सुकुटी १२५ किलो, ब्रान्डी ३२१५ लि) । • कार्यक्रम सुपरिवेक्षण अनुगमन, निरीक्षण तथा प्राविधिक सेवा उपलब्ध गराउने (फार्म /केन्द्र - १८ वटा , निजी ३० फर्म , निजी नर्सरी २०, पकेट क्षेत्र) ।

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कुल लागत (रू हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू(लक्ष्य)
		• १०० हेक्टरमा स्याउको क्षेत्र विस्तार हुने, ५० हजार गुणस्तरिय स्याउ वेर्ना उत्पादन तथा विक्री । • स्याउको ५ वटा सेलार स्टोरेज निर्माण, ५ वटा ग्रेडर मेशिन खरिद ।		• अध्ययन परिक्षण, प्रविधि मूल्यांकन तथा प्रबिधि विकास गर्ने • एक घर एक बगैचा अन्तर्गत ५ जिल्ला (मनाङ्ग, मुस्ताङ्ग, जुम्ला, डोल्पा र मुगु) मा क्षेत्र विस्तार र स्याउ बगैंचा व्यवस्थापन । • गुणस्तरीय बिरूवा उत्पादन । • स्याउको ग्रेडिङ्ग, प्याकिङ्ग सुधार ।
३१२१०८–३/४ (४०-३/४-३००) **आलु तरकारी तथा मसला विकास कार्यक्रम**	• आ.व. २०५८/०५९ देखि सालबसाली • कुल लागत : नखुल्ने	• तरकारी मूल बीउ ३६४४ के.जी. उत्पादन भई करीब ४० लाख राजश्व आर्जन हुने । • तरकारी बेर्ना १२ लाख ३४ हजार उत्पादन भई ६५० हे वाट ८००० मे.टन ताजा तरकारी उत्पादन हुने । • आलु बीयाँ (टि.पि.एस.)२० के.जी. र बेसिक बीउ आलु २२ मे.टन उत्पादनवाट करिव (२२० हे मा) २६० मे.टन थप आलु उत्पादन हुने । • थप १ लाख ७५ हजार पि.बि.एस.,१५ मे.टन बेसिक-१ बीउ आलु उत्पादन हुने । • ७ वटा रष्टिक स्टोर निर्माण हुने भई ५५ मे.टन श्रोत बीउ सुरक्षित भण्डारण हुने । • २० वटा बीउ उत्पादक समूह/संस्था सुदृढ हुने । • बीउ प्रमाणिकरण पद्धति वाट गुणस्तरीय वीउ आपूर्तिमा सुधार हुने । • २०० हेक्टर अलैची क्षेत्र विस्तार भई करिव १०० मे.टन	• ३४८६ के.जी. तरकारी बीउ, ३२ लाख तरकारी बेर्ना, ३ मे.टन ताजा तरकारी, १९ के.जी.आलु बीयाँ, २२ मे.टन बीउ आलु, २० के.जी. अलैंची बीउ, ३ लाख अलैंची बिरूवा उत्पादन भएको । • मसलाबाली तर्फ ४ मे.टन अदुवा तथा बेसारको पाना, ५०० के.जी. कन्दमूल तरकारी बाली उत्पादन भएको । • अगुवा कृषक तालिम (८ पटक), स्थलगत घुम्ती तालिम (१०१ पटक), स्कुल हर्टिकल्चर तालिम (३० पटक) संचालन गरिएको । • सप्तरी, सिराहा, धनुषा, सर्लाही, बारा, पर्सा, रूपन्देही, बाँके र बर्दिया जिल्लाहरूमा २५५० हेक्टरमा प्याज खेती भई करिब ४७३२८ मे.टन प्याज गानो उत्पादन भएको ।	• तरकारी मूल बीउ उत्पादनका लागि करीव २० के.जी.प्रजनन बीउ लगाउने । • तरकारी बेर्ना उत्पादनका लागि श्रोत बीउ लगाउने । • आलु बीयाँ उत्पादनका लागि बीउ आलु ५०० के.जी. लगाउने । • बेसिक बीउ आलु उत्पादन गर्न प्रि-बेसिक बीउ आलु वितरण । • बीउ आलु उत्पादन, प्रमाणिकरण तथा व्यवस्थापन (बीउ आलु आत्मनिर्भर) कार्यक्रम अन्तर्गत जालीघर निर्माण–२, पि.बि.एस. रिसाइक्लिङ्ग, बेसिक बीउ आलु उत्पादन, रष्टिक स्टोर निर्माण, क्षमता अभिवृद्धि, बीउ प्रमाणिकरण पद्धति प्रारम्भ गर्ने । • ५ लाख अलैंची बिरूवा उत्पादन गर्ने । • २ लाख अलैची विरूवा विक्री वितरण गर्ने । • अलैंची बगैंचा स्याहार सम्भार गर्ने । • छिर्के फुर्के तथा गानो कुहिने रोगबाट अलैंची बगानको व्यवस्थापन । • अलैंची नयाँ बगान स्थापना । • अलैंची निजी नर्सरी स्थापना एवं सुदृढिकरण । • अदुवा तथा बेसारको पाना (बीउ) उत्पादन गर्ने । • फार्म/केन्द्रका प्रभाव क्षेत्रका अगुवा कृषक तालिम (१० पटक),स्थलगत घुम्ती तालिम (९१ पटक),स्कुल हर्टिकल्चर तालिम (३८ पटक) संचालन गर्ने । • मिसन प्याज कार्यक्रम अन्तर्गत प्याज उत्पादन गर्नका लागि २५५० हेक्टर क्षेत्रफल विस्तार गर्ने ।

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कुल लागत (रू हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू(लक्ष्य)
		थप अलैची उत्पादन हुने । • पूर्वाञ्चलका ६ जिल्लाका १२ हे.मा रहेका रोगग्रस्त अलैंची वगानको प्रतिस्थापन, निजी नर्सरी स्थापना/सदृढिकरण तथा ३० हे.मा नयाँ वगान स्थापना हुने । • अदुवा, बेसार बीउ (पाना) ४ मे.टन उत्पादन भई करिव १०० मे.टन उत्पादन हुने । • अभियानमुखी प्याज कार्यक्रमबाट करिब ४७६८५ मे.टन प्याज गानो उत्पादन हुने ।		
३१२१०९–३/४ (४०-३/४-३०१) **बीऊ प्रवर्द्धन तथा गुण नियन्त्रण कार्यक्रम**	• २०५८/५९ देखि सालबसाली • कुल लागत : नखुल्ने	• स्थान बिशेषका विभिन्न बालीका नयाँ जातहरूको उन्मोचन तथा दर्ता गरी खेती गर्न सिफारिस हुने । • दर्ता प्रक्रियाबाट आयातित जातहरूको(Hybrids,OPVs, GMO/LMO) सूचिकृत गरी विक्रिवितरणमा निजी बीउ व्यवसायीहरूलाई बीउको गुणस्तरमा नियमन हुने । • बीउ बिजनको माग अनुसार नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्, राष्ट्रिय बीउ विजन कम्पनी लि., निजी तथा सहकारीको समन्वयमा राष्ट्रिय बीउ बिजन वासलात तयार गरी विभिन्न बालीका स्रोत बीउको (Source Seed) उत्पादन र	• २० पटक रा.बि.बि.समिति, उपसमितिहरू तथा अस्थायी प्राविधिक उपसमितिहरूको बैठक संचालन भएको । • प्रयोगशालाहरूबाट क्रसचेक परीक्षण, अन्तर्राष्ट्रिय बीउ परीक्षण, सेवामूलक आदि जम्मा ११४३ वटा बीउ नमूना परीक्षण भएको । • २००० मे.टन बीउ प्रमाणिकरण (Tagging) , १३३ वटा बीउ बजार नमूना परीक्षण भएको । • १ पटक गहुँ बालीमा DUS Test परिक्षण भएको । • राष्ट्रिय बीउ बिजन समितिबाट बीउ बिजन व्यवसायीहरूलाई दोस्रो चौमासिकमा १०७ जना र हालसम्म कूल १४७० जनालाई अनुमति प्रमाणपत्र प्रदान गरिएको ।	• २४ पटक रा.बि.बि.समिति, उपसमितिहरू तथा अस्थायी प्राविधिक उपसमितिहरूको बैठक संचालन । • ५ पटक बीउ बिजन माग तथा आपूर्ति अन्तरक्रिया/गोष्ठी संचालन । • १ पटक दिर्घकालीन बीउ बिजन सोच (Seed Vision) वारे सरोकारवाला बीच परामर्श गोष्ठी (राष्ट्रियस्तर) । • प्रयोगशालाहरूबाट क्रसचेक परीक्षण, अन्तराष्ट्रिय बीउ परीक्षण, सेवामूलक आदि जम्मा ९९२ वटा बीउ नमूना परीक्षण । • २०० हेक्टर बीउ बाली खेत निरीक्षण । • २००० मे.टन बीउ प्रमाणिकरण (Tagging) • १५० वटा बीउ बजार नमूना परीक्षण । • २ पटक धान र गहुँ बालीमा DUS Test परिक्षण ।

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कुल लागत (रू हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू(लक्ष्य)
		आपूर्ति व्यवस्था हुने । • करिव १२०० वटा बीउ नमूना परीक्षणको आधारमा २००० मे.टन श्रोत बीउ प्रमाणीकरण (Certification) हुनुका साथै गुणस्तरयुक्त बीउको बिक्री वितरण र प्रयोगमा वृद्धि हुने । • गहुँ र मकै बालीका जातहरूको DUS परीक्षण गरी जातीय पहिचान (Varietal Descriptor) विवरण तयार गरी जात उन्मोचन गर्न सहज हुने । • सूचित बीउ बिजनको बिक्री वितरण एवं बीउ बिजन ऐन नियमको पालना गरी गुणस्तरयुक्त बीउका मापदण्ड र परिचालन वारे २८५ जना बीउ व्यवसायीहरूलाई तालिम दिई क्षमता अभिवृद्धि हुने ।	• "बीउ बिजन उत्पादन तथा व्यवस्थापन"सम्बन्धी तालिम ७६० जनालाई दिईएको । • बीउ बिजन कम्पनीहरूलाई निरीक्षण र अनुगमन गरिएको ।	
३१२११०–३/४ (४०-३/४-३२०) **मत्स्य विकास कार्यक्रम**	• आ.ब. २०१८/१९ देखि सालबसाली • कुल लागत : नखुल्ने	• विभिन्न जलश्रोतको उत्पादन २१,५०० मे.टनबाट माछा मारी जीविकोपार्जन गर्ने सिमान्त बर्ग/समुदायका परिवारका ४ लाख ६२ हजार जनाको जीवनस्तरमा सुधार हुने । • जैविक विविधता संरक्षणमा सघाउ पुग्ने । • राष्ट्मा निजी क्षेत्रबाट कुल ५३९६० मे.टन माछा उत्पादन भई प्रत्यक्ष आम्दानी (राजश्व) रू. १ करोड ४० लाख र	• १२ करोड २९ लाख ह्याच्लीङ, १ करोड ४५ लाख फ्राई, ६५ लाख फिंगरलिङ गरी कुल १४ करोड ३९ लाख मत्स्य विज उत्पादन तथा वितरण भएको । • २५ हजार रेन्वो ट्राउटको भुरा, २० हजार सौन्दर्यका माछा उत्पादन तथा वितरण भएको । • निजी मत्स्य ह्याचरी/नर्सरीबाट मत्स्य विज उत्पादनको अनुगमन एवं प्राविधिक सेवा प्रवर्द्धन गरिएको । • अभियानमुखी मत्स्य उत्पादन कार्यक्रमको रूपमा निजीस्तरमा ७०	• १४ करोड २० लाख ह्याच्लीङ, १ करोड ५४ लाख फ्राई, ७३ लाख फिंगरलिङ गरी कुल १६ करोड ४७ लाख ५० हजार मत्स्य विज उत्पादन तथा वितरण । • ५० हजार सौन्दर्यका माछा उत्पादन तथा वितरण । • निजी मत्स्य ह्याचरी/नर्सरीबाट मत्स्य विज उत्पादनको अनुगमन एवं प्राविधिक सेवा । • अभियानमुखी मत्स्य उत्पादन कार्यक्रमको रूपमा निजीस्तरमा १०० हेक्टर जलाशय नयां पोखरी निर्माण, उत्पादन ब्यबस्थापन सघनता तथा बजार ब्यबस्थापन । • खाद्य सुरक्षा/जैविक विविधता कार्यक्रम अन्तर्गत प्रविधि परिमार्जन, समन्वयात्मक, सेवामुलक एवं तथ्यांक विश्लेषण गर्ने ।

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कुल लागत (रू हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू(लक्ष्य)
		अप्रत्यक्ष ८ अर्ब ८८ करोड आम्दानी हुने । • प्रति व्यक्ति प्रतिबर्ष १८३५ ग्राम माछाको उपलब्धता भई पोषणमा सुधार आउने । • ३ प्रतिशतले माछाको आयात प्रतिस्थापित हुने । • मध्य पहाडको अनुदानबाट थप २० मे.ट. माछा उत्पादन हुने । • उन्नत जातका फिंगरलिङको ओपन स्टकबाट प्राकृतिक जलाशयबाट हालको ८५० के.जी प्रति हेक्टरबाट १२०० के.जी प्रतिहेक्टर उत्पादकत्व पुग्ने । • हालको टाउट माछाको उत्पादन १०० मे.ट. बाट १२५ मे.ट. पुग्ने ।	हेक्टर जलाशय नयां पोखरी निर्माण, उत्पादन ब्यबस्थापन सघनता तथा बजार ब्यबस्थापन गरी ब्यबसायिक कृषि कार्यक्रम सन्चालन गरिएको ।	• प्राविधिक मत्स्य व्यवसायी/कृषकको क्षमता अभिबृद्धि गर्ने । • मत्स्य स्वास्थ्य ब्यबस्थापन कार्यक्रम सन्चालन गरिने । • माछा संरक्षण ब्यबस्थापन र जनचेतना मुलक कार्यक्रम सन्चालन गरी जलीय जैविक विविधता संरक्षण कायम राख्न प्रयत्न गरिने । • आय आर्जनका लागि महिला समुदायलाई समुहमा आबद्ध गरी घोल, करेसा पोखरी, केजमा मत्स्य पालन कार्यक्रम सन्चालन गरी गरिवी न्युनिकरण गर्नमा सघाउ पुऱ्याईने । • स्थानीय निकायहरूसँगको लागत साझेदारीमा स्थानीय निकायहरूको स्वामित्वमा रहेका पोखरीहरूको मर्मत संभार गरी माछापालन कार्यक्रम संचालन गरी २०० मे.टन माछा उत्पादन गर्ने । • मध्य पहाडमा सम्भाव्यताको आधारमा पोखरी अनुदान १० हे. । • प्राकृतिक जलाशयमा उत्पादकत्व बृद्धिका लागि उन्नत जातका फिंगरलिङ ओपनस्टक गर्ने र व्यवसायिकरण गर्ने । • एक गाउँ एक उत्पादन (OVOP) मा नपरेका जिल्लाहरूमा सम्भाव्यताको आधारमा टाउट माछाको बिस्तार गर्न दानामा अनुदानको व्यवस्था गर्ने ।
३१२१११–३/४ (४०-३/४-३३०) **खाद्यपोषण तथा प्रविधि कार्यक्रम**	• आ.व.२०२७/२८ देखि सालवसाली कुल लागत नखुल्ने	• खाद्य वस्तुहरूमा हुन सक्ने मिसावट, न्यून गुणस्तर तथा प्रदुषण जस्ता अवान्छनिय कृयाकलापहरू नियन्त्रण हुने । • उत्पादनस्तरमा स्वच्छता तथा गुणस्तर कायम हुने । • ५ बटा खाद्यवस्तुहरूको स्तर निर्धारण /परिमार्जन हुने । • सेवाग्राहीको माग अनुसार विश्वसनीय तथा भरपर्दो प्रयोगशाला सेवा उपलब्ध हुने । • खाद्य वस्तुहरूमा हुन सक्ने विषादी तथा अन्य संभाव्य	• बजार अनुगमन कार्यकमहरू संचालन गरी बार्षिक रूपमा ३३०० वटा शंकास्पद/दुषित नमूनाहरू संकलन गरी जाँच परिक्षण गर्दै आएको । • वार्षिक रूपमा १००० पटक खाद्य उद्योग, १००० पटक होटेल, रेष्टुरा तथा मिठाई पसलको निरिक्षण/अनुगमन गरी स्वच्छता कायम गर्ने काम गरी आएको । • ११४ वटा खाद्य पदार्थहरूमा अनिवार्य गुणस्तर निर्धारण गर्ने कार्य पुरा भएको । • खाद्य तथा दाना पदार्थहरू गरी बार्षिक १५००० नमूना सम्मको परिक्षण गर्ने	• खाद्य पदार्थहरूमा हुन सक्ने अवान्छनीय तथा क्रियाकलापहरू नियन्र्त्रण गर्न कम्तिमा ५००० पटक बजार निरिक्षण गरी शंकास्पद ३००० वटा खाद्य नमूनाहरू संकलन गर्ने । • १००० पटक खाद्य उद्योग,१००० पटक होटेल, रेष्टुरा तथा मिठाई पसलको निरिक्षण गर्ने । • ५ साँचो सन्देशमा आधारित भई ३६ पटक सडक राजमार्ग वरपरका भोजनालय तथा होटेलहरूको स्वच्छता निरिक्षण गर्ने । • खाद्यवस्तुहरूको विकि वितरणमा संलग्न हुने होटेलका सेफ तथा व्यवसायी, स्कूलका वाल/बालिकाहरूलाई लक्षित गरी खाद्य स्वच्छता विषयक ५ पटक आधारभूत तालिम दिने । • राजमार्ग तथा सडक केन्द्रीत मूख्य वजारमा खाद्य स्वच्छता तथा गुणस्तर समूह गठन गरी उपभोक्ता जागरण कार्यकमहरू

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कुल लागत (रू हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू(लक्ष्य)
		जोखिमहरूको पहिचानको लागि नतिजामूलक परिक्षण अनुसन्धानहरू हुने। • Acreditation तर्फका आधारभूत कामहरू पुरा हुने । • सडक राजमार्ग वरपरका भोजनालय तथा होटेलहरूमा स्वच्छता कायम हुन जाने । • कृषि जन्य खाद्यवस्तुहरूलाई प्रसोधनस्तर/ value chain मा सहयोग गर्न प्रविधि प्याकेजमा आधारित प्रविधि प्रोफाइल तयार हुने । • खाद्य पोषण ज्ञान विस्तार माध्यमवाट कुपोषण न्यूनीकरणमा सधाउ पुग्ने ।	काम हुदै आएको । • प्रयोगशाला सेवालाई विश्वसनिय तथा भरपर्दो बनाउन प्रयोगशाला /Accreditation/तर्फका आधारभूत कामहरू पुरा गर्ने कार्य भईरहेको । • २०० वटा खाद्य वस्तुहरूमा पौष्टीक तत्व विश्लेषण गरी ३ किसिमका वन तथा कृषिजन्य खाद्य वस्तुहरूलाई स्टेपलफुडस् रूपमा पहिचानमा ल्याउन पोषक तत्वहरूको विश्लेषण लगायत परिकार विकास सम्वन्धी काम भएको । • बाल/बालिकाहरूको लागि उपयुक्त बाल आहार विकास गरी परीक्षण प्रर्दशन गर्ने कामहरू भएको । • वार्षिक रूपमा ३४७ पटक सूचना सन्देशहरू प्रशारण गरी उपभोक्ता ज्ञान विस्तार गर्ने काम भएको । • पूर्वाधार विकास तर्फ क्रमागत आयोजना अन्तरगत क्षे.खा.प्र.गु.नि का. विराटनगर र नेपालगंजमा भवन निर्माण गर्ने काम भएको ।	सञ्चालन गर्ने । • थप ५ वटा खाद्य वस्तुहरूमा अनिवार्य गुणस्तर निर्धारण तथा परिमार्जन गर्ने काम गर्ने । • ५० पटक दाना उधोगहरूको निरीक्षण/नमूना संकलन तथा जाँच परिक्षण गरी गुणस्तर निगरानी गर्ने । • थप पूर्वाधारहरू जुटाइ Laboratory Accreditation सम्बन्धी कार्य गर्ने । • खाद्य तथा दाना पदार्थहरू गरी १५००० भन्दा वढी नमूनाहरूको परिक्षण गरी प्रयोगशाला सेवा दिने । • ४२० जना संम्भाव्य खाद्य उद्यमी व्यवसायी विकास गरी स्वरोजगार प्रवर्द्धन गर्ने । • न्यून उपभोगका कृषिजन्य खाद्य वस्तुहरूलाई स्टेपलफुडस् रूपमा उपभोग एंव पहिचानमा ल्याउन वस्तुगत रूपमा ५ किसिमका परिकार विकास गर्ने । • पोषणयुक्त/सरल बाल आहार विकास गर्न परिक्षण अनुसन्धान लगायत फिडिड ट्रायलहरू गर्ने । • २०० वटा खाद्य वस्तुहरूमा पौष्टीक तत्व विष्लेशण गर्ने • केन्द्र देखि क्षेत्रीयस्तर तथा क्वारेन्टाईन सम्म उपकरण खरिद गरि क्षमता वृद्धि गर्ने । • विराटनगर र नेपालगंजमा प्रयोगशाला भवन निर्माण कार्य पुरा गर्ने ।
३१२११२–३/४ (४०-३/४-३४०) **बाली संरक्षण कार्यक्रम**	• आ.ब. २०४९/५० देखि सालबसाली • कुल लागत : नखुल्ने	• स्थलगत रूपमा रोग किरा नियन्त्रण भई खडा बाली तथा बाली उत्पादन पछि रोग किरावाट हुने क्षति १५ देखी २० प्रतिशत कम भई आयोजनाले ढाकेको क्षेत्रमा उत्पादन वृद्धि भई खाद्य सुरक्षामा टेवा पुग्ने । • फलफूल, तरकारी तथा अन्नमा पोष्ट हार्भेष्ट भण्डारण क्षति	• क्षेत्रीय बाली संरक्षण प्रयोगशाला कन्चनपुर, पोखरा र नेपालगन्जमा च्याउ विउ उत्पादनका भौतिक पुर्वाधार खडा भई १३५०० बोत्तल च्याउ विउ उत्पादन भएको । • १७ वटा जिल्लामा सघन रूपमा र बाकी ५८ जिल्लामा सीजन लङ आई पी.एम कृषक पाठशाला कार्यक्रम संचालनमा आएको । • राष्ट्रिय बाली संरक्षण संगठन	• क्षेत्रीय बाली संरक्षण प्रयोगशालाहरूबाट १४५०० बोत्तल च्याउ विउ उत्पादन हुने । • ६ वटा बाली विरूवाका प्रमुख रोग तथा कीरा(लाहि, आँपको मधुवा किरा, धानको सिथब्लाईट, गहुँको पहेंलो सिन्दुरे, मकैको थेग्ले) व्यवस्थापन अभियानमूलक कार्यक्रम । • सहकार्यमा १७ वटा Plant Clinic सञ्चालन हुने । • सहकार्यमा १८ क्विन्टल जैविक तथा वानस्पतिक विषादी उत्पादन हुने । • क्षेत्रीय पेष्ट म्याप अध्यावधिक गर्ने ४ वटा । • वानस्पतिक विषादीको नर्सरी स्थापना ५ वटा ।

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कुल लागत (रू हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू(लक्ष्य)
		कम हुने । • आई पी एम लागु भएको क्षेत्रमा घातक विषादीको प्रयोगमा कमी र जैविक तथा वानस्पतिक विषादीमा वृद्धि भई मानिस वातावरण तथा पशुपन्छिमा नकारात्मक असर कम हुने ।	NPPO को सचिवालय बाली संरक्षण निर्देशनालयमा स्थापित भएको । • अलैची, मकै र अदुवाको रोग व्यवस्थापनको प्रचार प्रसार भई , खुम्रे किरा, फड्के किरा, आँपको क्याटरपिलर, काउली बालीको क्लवरूट आदिको व्यवस्थापन कार्य शुरू भएको । • पिपिडि कम्पोनेन्टबाट ३६० वटा सिजनलङ्ग र ३० वटा सघन आई पि एम कृषक पाठशाला एवं एफ ए ओ कम्पोनेन्टबाट २४० वटा सघन आई पि एम कृषक पाठशाला संचालन भएको । • ९.५ क्वीन्टल मेटारिजीयम, १०० के.जि. बोभ्रो उत्पादन, ५क्विन्टल एनपिभि उत्पादन, ३ क्विन्टल ट्राईकोडर्मा आदि जैविक तथा वानस्पतिक जैविक विषादी उत्पादन भएको ।	• सघन रूपमा आई पी.एम कृषक पाठशाला कार्यक्रम संचालन ३० वटा, सीजन लङ आई पी.एम कृषक पाठशाला १०५ वटा कार्यक्रम संचालन गर्ने, एफ ए ओ कम्पोनेन्टबाट संचालित पाठशालाको अनुसरण कार्यक्रम संचालन हुने । • फलफूल, तरकारी तथा अन्नमा पोष्ट हार्भेष्ट भण्डारण तथा व्यवस्थापन प्रविधि अध्ययन परिक्षण ६ वटा र एकीकृत अन्न विउ भण्डारण पाठशाला १ संचालन हुने । • राष्ट्रिय बाली संरक्षण संगठन (NPPO) बिकास र सुधार । • प्रमुख निर्यात योग्य बाली आँप, अलैंची, गुलाव, जर्वेरा फूल, चिया र कार्नेसनको पेष्ट रिस्क एनालाईसिस हुने ।
३१२११३–३/४ (४०-३/४-३५०) **व्यवसायिक कीट विकास कार्यक्रम**	• आ.ब. २०५२/५३ देखि सालबसाली • कुल लागत : नखुल्ने	• १५०० मे.टन. ताजा च्याउ उत्पादन भई कृषकहरूको आयस्तर बृद्धिमा सहयोग पुग्ने । • ११०० मे.टन मह उत्पादन भई कृषकहरूको आयस्तर बृद्धिमा सहयोग पुग्न हुने । • ५४ वटा मौरी श्रोतकेन्द्रहरूको व्यवस्थापन तथा संरक्षण हुने । • १६५ कृषक तथा उद्यमीले व्यवसायिक कीटसम्बन्धी तालिम प्राप्त गर्ने ।	• १३०० मे.ट. ताजा च्याउ उत्पादन भएको । • कृषकस्तरमा मह उत्पादन (१०००) मे.ट भएको । • ५४ वटा मौरी श्रोत केन्द्र स्थापना भएको । • कृषक स्तरमा आधुनिक घार निर्माण सम्बन्धी सिकर्मी तालिम कृषकहरू ३२५ जनालाई प्रदान गरिएको ।	• च्याउ खेती प्रविधि प्रसारको लागि प्राविधिक पुस्तिकाहरू प्रकाशन वितरण गर्ने । • ५०% अनुदानमा गरिव विपन्न परिवारलाई च्याउको विउ वितरण (१२०० बोटल) गर्ने । • च्याउको विउ उत्पादन प्रयोगशाला स्थापना (१ वटा) गर्ने । • ५५ वटा मौरी श्रोतकेन्द्रहरूले व्यवस्थापन सेवा प्रदान गर्ने । • मौरी श्रोतकेन्द्रहरूको स्थापना (२ वटा) गर्ने । • कृषकस्तरमा मह उत्पादन (१६०० मे.ट) हुने । • २५ र ५० प्रतिशत अनुदानमा मौरी घार तथा सामग्री वितरण ।
३१२११४–३/४ (४०-३/४-३६०) **वाली विकास**	• आ.ब. २०४९/५० देखि सालबसाली	• १३०४ मे.टन बीउ उत्पादन भई खाद्य सुरक्षामा टेवा पुग्ने • अभियानमुखी मकै/भट्मास कार्यक्रमवाट ५०५६०	• १३ जिल्लामा संचालित कार्यक्रममा ९०० मे .टन बीउ उत्पादन भएको । • ३ जिल्लामा. १३५ मे.टन वीउ उत्पादन भई सहकारी/समूहहरूको बीउ	• ७०० हे. मा व्यवसायिक बीजबृद्धि सहयोग तथा सुदृढीकरण कार्यक्रम गर्ने । • १३८ हेक्टरमा सामुदायिक बीउ बैंक स्थापना गर्ने । • अभियानमुखी मकै/भट्मास उत्पादन कार्यक्रम अर्न्तगत

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कुल लागत (रू हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू(लक्ष्य)
कार्यक्रम	• कुल लागत : नखुल्ने	मे.टन.मकै उत्पादन भई आयात प्रस्थापनमा सहयोग पुग्ने । • ३५२ मे.टन थप तेलहन वाली उत्पादन हुने । • २५८२८ मे.टन जुट रेसा उत्पादन भई कृषकको आयस्तरमा बृद्धि हुने । • ३०६४४९१ मे.टन उखु उत्पादन भई चिनी उत्पादनमा सहयोग पुग्ने । • २४० मे.टन कपास उत्पादन हुने ।	उत्पादन, बिक्री वितरण कार्यमा सघाउ पुगेको । • अभियानमुखी मकै/भट्मास उत्पादन आयोजना वाट करिब ४३७१४ मे.टन मकै उत्पादन भएको । • उत्पादकत्व औषत ६.२४ मे.टन/हे. रहेको ।	८१०० हेक्टर क्षेत्रफलमा मकै खेती विस्तार । • ४४० हेक्टरमा अभियानमुखी तेलबाली कार्यक्रम सन्चालन गर्ने । • १४४१३ हेक्टरमा जुट बाली विकास तथा प्रवर्द्धन । • ६७१०० हेक्टरमा उखु उत्पादन गरिने र २ वटा उखु बिरूवा नर्सरी स्थापना । • ५०८८ वटा बीउ नमुना परिक्षण । • ४४६४ हे.मा बीउ बाली निरीक्षण । • २०७१ मे.टन बीउ प्रमाणीकरण ।
३१२११५–३/४ (४०-३/४-३७१) **कृषि सूचना तथा संचार केन्द्र**	• आ.ब. २०६०/६१ देखि सालबसाली • कुल लागत : नखुल्ने	• कृषि सामग्री प्रकाशन र वितरणबाट कृषि विकासमा संलग्न कृषक समुदाय, प्राविधिकहरू, वैज्ञानिकहरू, व्यवसायिक, उद्योगी, सरोकारवाला निकायहरू/संस्था/व्यक्तिको कृषि प्रकाशन सामग्रीमा पहुंच वृद्धि भै ज्ञान, सीप र व्यवहारमा सुधार आउने । • रेडियो नेपालको सहकार्यमा हुने दैनिक कृषि कार्यक्रम उत्पादन एवं प्रसारण ज्ञान, सीप अनुभव र अनुसन्धान तथा सफल कार्यक्रमहरूको वारेमा जानकारी भै क्षमता अभिवृद्धि हुने । • रेडियो, एफ. एम. र टेलिसेन्टरबाट विभिन्न	• विभिन्न खाद्यान्न, नगदे तथा औद्यौगिक वालीहरू, तरकारी फलफूल, मसला, आलु, मत्स्यपालन, पशुपालन,कुखुरापालन,मौरी/च्याउ/रेशम खेती कृषि वजार, माटो परीक्षण, वाली संरक्षण, कृषक समुह/सहकारी, खाद्य प्रविधि, साना सिंचाई सम्बन्धी विकसित एवं उन्नत प्रविधिहरू समावेस गरी प्रविधियुक्त कृषि द्वैमासिक पत्रिका, पम्पलेट, फोल्डर, कृषि डायरी, क्यालेन्डर प्रकाशन गरी केन्द्र, क्षेत्र र जिल्लास्तरका निकायहरूमा एकलाख भन्दा बढि प्रति वितरण गरिएको । • रेडियो नेपाल र टेलिभिजनबाट वार्षिक ३६५ दिन कृषि कार्यक्रम उत्पादन र प्रसारण गरिएको । • रेडियो नेपालको समाचार बुलेटिनमा र नेपाल टेलिभिजनबाट प्रसारण हुने समाचारमा कृषि समाचार प्रत्येक दिन	• कृषि द्वैमासिक प्रकाशन (३६००० प्रति), पुस्तिका प्रकाशन (३६००० प्रति), फोल्डर प्रकाशन (३६००० प्रति), कृषि क्यालेण्डर (२०००० प्रति), कृषि डायरी प्रकाशन (१०००००प्रति) छपाई गरी ७५ वटै जिल्ला, क्षेत्र र केन्द्रस्तरका निकायहरु एवं कृषक कृषि संग सम्बन्धित संघ/संस्था, विज्ञहरू, प्रसार कार्यकर्ता, उद्यमी व्यवसायीहरूलाई निशुल्क वितरण गर्ने । • वार्षिक ३६५ दिन केन्द्रिय प्रसारणबाट रेडियो नेपालसंगको सहकार्यमा कृषि कार्यक्रम उत्पादन तथा प्रसारण गर्ने । • नेपाल टेलिभिजनसंगको सहकार्यमा कृषि कार्यक्रम उत्पादन तथा प्रसारण ३६५ दिन गर्ने । • नेपाल टेलिभिजनबाट कृषि समाचार प्रसारण ३६५ दिन गर्ने । • सामुदायिक टेलिभिजनसंगको साझेदारीमा टेलिभिजन कृषि कार्यक्रम प्रसारण (१०४ पटक) गर्ने । • कृषि वेव साईट, ईमेल, स्पेस, इन्टरनेट सेवा संचालन गर्ने । • कृषि डकुमेन्ट्री निर्माण (१६ वटा) गर्ने । • रेडियो नेपालसंगको सहकार्यमा क्षेत्रिय कृषि कार्यक्रम उत्पादन तथा प्रसारण (२६० पटक) (स्थानिय भाषामा समेत)

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कुल लागत (रू हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू(लक्ष्य)
		जिल्लाका स्थानिय समय र भाषमा कृषि कार्यक्रम उत्पादन र प्रसारणवाट सरोकारवालाहरूलाई ज्ञान, सीप अनुभव आदानप्रदान तथा सफल कार्यक्रमहरूको वारेमा जानकारी भै क्षमता अभिवृद्धि हुने । • विभिन्न जिल्लाहरूका एफ.एमबाट स्थानीय समयलाई ध्यान दिई कृषि कार्यक्रम प्रसारण गरिने र ती कार्यक्रम उद्यमी व्यवसायी र किसानहरूले सुनेर आफ्नो व्यवसायमा सुधार हुने ।	प्रसारण गरिएको । • विभिन्न जिल्ला स्थित ३५ वटा रेडियो एफ. एम. वाट स्थानीय कृषि कार्यक्रम उत्पादन र प्रसारण भएको । • कृषि सूचना अभिलेख सुदृढिकरण गरिएको । • रेडियो नेपालको क्षेत्रीय प्रसारण केन्द्रको सहकार्यमा २६० वटा कृषि कार्यक्रम उत्पादन तथा प्रसारण भएको ।	गर्ने । • ६० वटा एफ.एम संगको सहकार्यमा कृषि कार्यक्रम उत्पादन तथा प्रसारण गर्ने । • क्षेत्रिय कृषि चौमासिक बुलेटिन प्रकाशन गर्ने (क्षेत्रीय स्तरमा) ।
३१२११६–३/४ (४०-३/४-३८१) **कृषि प्रसार तथा तालिम कार्यक्रम**	• आ.ब. २०४४/४५ देखि सालबसाली • कुल लागत : नखुल्ने	• कृषि प्रसार प्राविधिक वार्तालाप कार्यक्रम सम्पन्न भई समस्याको समाधानमा मद्दत पुग्ने । • मौसमी रिपोर्ट तयार हुने । • उत्कृष्ट कृषक समूह पुरस्कृत हुने । • अनुगमन तथा निरीक्षण कार्यक्रमवाट जिल्ला कृषि विकास कार्यालयको कार्यक्रम कार्यान्वयनको प्रभावकारितामा बृद्धि हुने । • तालिम संचालन गरी कृषक तथा प्रविधिकहरूको क्षमता अभिबृद्धि हुने ।	• १२७९ जना कृषि अधिकृतहरूलाई १९१ वटा २७८२ जना प्रा.स/ना.प्रा.स हरूलाई र ३९२ वटा अगुवा कृषकस्तर तालिमबाट ६३५७ जना अगुवा कृषकहरूलाई प्राविधिक तथा रोजगारमूलक तालिम प्रदान गरिएको । • कृषि विकास जर्नल, डि.ए.टी. न्युजलेटर र द्वैमासिक तालिम बुलेटिनहरू प्रकाशन गरिएको । • ४०० प्रति नर्मस/निर्देशिका प्रकाशन र वितरण गरिएको । • २०० प्रति मौसमी प्रतिवेदन प्रकाशन एवं वितरण गरिएको ।	• १० वटा अधिकृतस्तर तालिममा २०० जना कृषि अधिकृतहरूलाई विभिन्न व्यवस्थापकीय तथा प्राविधिक विषयहरूमा क्षमता अभिबृद्धि तालिम संचालन गर्ने । • २५ वटा प्रा.स/ना.प्रा.स स्तर तालिममा ४१७ जना प्रा.स/ना.प्रा.सको क्षमता अभिबृद्धि तालिम संचालन गर्ने । • ३९ वटा अगुवा कृषकस्तर तालिममा ६९६ जना अगुवा कृषकहको क्षमता अभिबृद्धि तालिम संचालन गर्ने । • कृषि विकास जर्नल २५० थान, डि.ए.टी. न्युजलेटर २७०० थान, तालिम म्यानुअल ५०० थान, वार्षिक तालिम कार्यक्रम र प्रगति पुस्तिका ८०० थान प्रकाशन हुने । • उत्कृष्ट कृषक समुहलाई पुरस्कृत गर्ने ।
३१२११७–३/४	• आ.व. २०६४।६३५देखि	• ३४० मे. टन खाद्यान्न वालीको उन्नत वीउ उत्पादन भई खाद्य	• Batch 1 अन्तर्गत २७ र Batch 2 अन्तर्गत ३८ वटा सिंचाई उप	• सिंचित कमाण्ड क्षेत्रमा बाली, जल तथा माटो व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रदर्शन, वीज वृद्धि, स्थलगत तालिम, माटो परीक्षण,

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कुल लागत (रू हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू(लक्ष्य)
(४०-३/४-३८२) **समुदाय व्यवस्थित सिंचित कृषि क्षेत्र कार्यक्रम (कृषि)**	आ.व. २०६९।७० • कुल लागत : US $ 2.0 Million	सुरक्षामा सहयोग पुग्ने । • सघन तथा उन्नत सिंचित कृषि प्रविधि प्रचार/प्रसार वाट कुल १५,१८७ घर परिवार प्रत्यक्ष लाभान्वित हुने । • २७९८ भूमिहिन, दलित, महिला र सीमान्तकृत समुदायका कृषकहरूले समूहमा आवद्ध भई जीविकोपार्जन सुधारका विभिन्न उपाय सम्बन्धी जानकारी प्राप्त हुने ।	आयोजनाहरूको detailed design सम्पन्न भइसकेको । • पूर्वाञ्चलका १६ जिल्ला तथा मध्यमाञ्चलका १९ जिल्लाहरू गरी जम्मा ३५ जिल्लाहरूमा कृषि विकास कार्यक्रम अन्तर्गत ४२० कृषक समूह तथा जिविकोपार्जन सहयोग कार्यक्रम अन्तर्गत ७० कृषक समूहहरू गठन एवं परिचालन भइसकेका । • विभिन्न सिंचाई उप आयोजनाहरूका ४५ जवान अगुवा कृषकहरूलाई प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालीम प्रदान गरिएको ।	क्रप कटिङ्ग, उन्नत बीउ वितरण र कृषक भ्रमण आदि कार्यक्रम संचालन गर्ने । • उप-आयोजनाहरूको प्रभावित क्षेत्रमा बसोवास गर्ने तर सिंचाइ आयोजनाको कार्यक्रमको फाईदा वाट बन्चित २०७९८ परिवार (भूमीहिन, महिला तथा सीमान्तकृत समुदाय) को जीविकोपार्जनमा टेवा पुऱ्याउन तरकारी, माईक्रो ईरिगेशन कीट, च्याउ बीउ वितरण तथा तालिम, मौरीपालन, भर्मीकम्पोष्ट र जीविकोपार्जन चेतना अभिवृद्धि सम्बन्धी तालिम आदि कार्यक्रम संचालन गर्ने । • Batch घ मा थपिएका ४२ उप आयोजनामा अभिमुखिकरण कार्यक्रमहरू संचालन हुने ।
३१२१४१–३/४ (४०-३-३८५) **खाद्य संकट संवोधन कार्यक्रम**	• शुरू ०६४/६५ सालबसाली • कुल लागतः रू.१,०१,८२,४०	• साना सिचाई निर्माण तथा मर्मतबाट १५० हे. थप सिचाई सुविधा पुगी खाद्य सुरक्षामा सहयोग पुग्ने । • विउ प्रतिस्थापन दर ४ प्रतिशतबाट १० प्रतिशत पुग्ने । • रासायनिक मल तथा उन्नत वीउ ढुवानी कार्यक्रमवाट उत्पादनमा बृद्धि भई खाद्य सुरक्षामा सहयोग पुग्ने ।	• २०३७ वटा साना सिचाई मर्मत तथा निर्माण भएको । • बिउ प्रतिस्थापन दर ४ प्रतिशत बाट ७ प्रतिशत पुगेको । • रासायनिक मल ढुवानी ५४२५ मे. टन. भएको । • नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषदतर्फ श्रोत बिउ उत्पादन सुरू भएको ।	• सामुदायिक विउ वृद्धि कार्यक्रमको लागि भण्डारण तथा सुकाउने भुई निर्माण । • नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद तर्फ बीउ उत्पादन सपोर्ट कार्यक्रम (८७० मे.टन) । • National Food Security and Nutritional Plan तयारी गराउने । • रासायनिक मल तथा उन्नत बिउ ढुवानी सहयोग (सेवा केन्द्र सम्म) । • ५० प्रतिशत अनुदानमा उन्नत तथा श्रोत बिउ बितरण (मकै, धान, गहुँ, आलु) । • साना सिचाई कार्यक्रम बिस्तार ।
३१२११८–३/४ (४०-३/४-४००) **माटो परीक्षण तथा सुधार सेवा कार्यक्रम**	• सालबसाली • कुल लागत : नखुल्ने	• २००० कृषकले माटो जाँच सेवा प्राप्त गरी ८४०० हेक्टर क्षेत्रफलमा माटो सुधार तथा सन्तुलित मलखाद ब्यबस्थापन हुन गई थप ३३३६ मे.टन थप खाद्यान्न उपलब्ध हुने ।	• ३०७५ माटो जाँच भएको, १२७ माटो परिक्षण शिबीरबाट ७५०० हेक्टर क्षेत्रफलमा माटो सुधार भएको । • डडेलधुरा जिल्लाको उर्बराशक्ति नक्सा तयारी भएको । • रासायनिक मल नियमन कार्य प्रभाबकारी भएको ।	• माटो नमूना बिश्लेषण - ३५७५ । • माटो परिक्षण शिबिर - १३९ । • रसायनिक मल बिश्लेषण - ८३० । • माटो उर्बराशक्ति नक्सा तयार - २ जिल्ला । • दिगो माटो व्यवस्थापन प्रविधि प्रदर्शन । • ७ जिल्लामा १५५ बटा प्रविधि प्रदर्शन । • २ वटा प्रयोगशाला भवनको निर्माण ।
३१२११९–३/४		• कृषि उपज बजार स्थापना तथा	• २०० वटा बजार पूर्वाधार निर्माणतर्फ	• १३ वटा बजार हवमा कृषि सूचना केन्द्रको स्थापना ।

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कुल लागत (रू हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू(लक्ष्य)
(४०-३/४-४५०) **कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन तथा बजार विकास कार्यक्रम**	• आ.ब ०४९।५० देखि सालबसाली • कुल लागत : नखुल्ने	सुदृढीकरण गरी कृषि वस्तुको कारोवारमा वृद्धि हुने । • प्राङ्गारिक एवं अन्य निकासीजन्य कृषि बस्तुको निर्यातमा बृद्धि हुर्ने । • मूख्य बालीहरूको लाभ लागत प्रतिबेदन तयार हुने । • काठमाण्डौ उपत्यकामा कर्णाली लगायत अन्य क्षेत्रका प्रागारिक कृषि उत्पादनहरूको बिकी बितरणमा वृद्धि हुने ।	बजार स्थल संरचना निर्माण एवं सुधार कार्य संचालन भैरहेको । • व्यवसाय प्रवर्द्धनसंग संवन्धित राष्ट्रिय प्राङ्गारिक मेला १, पुष्प मेला २, चितवन महोत्सब १ संचालन भएको । • ५ वटै विकास क्षेत्रहरूमा कृषि मेला ५ वटा संपन्न भएको । • निर्यात प्रवर्द्धनको लागि अर्गानिक परीक्षणमा सहयोग, अदुवाको आयात निर्यात सम्बन्धी अध्ययन, बिभिन्न माध्यमबाट कृषि बजार सूचना प्रवाह नियमित रूपमा भइरहेको । • पृथ्वी तथा सिद्धार्थ राजमार्ग कोरीडोर क्षेत्रमा व्यवसायिक कृषि कार्यक्रमका साथै कृषि कारोवार केन्द्रहरूको संरचना निर्माणको कार्य भैरहेको ।	• जुम्ला र मुस्ताङ्ग जिल्लामा स्याउ प्याकेजिङ्ग सामग्री तथा लेवलिगं सेवा उपलब्ध गराउने । • निर्यातजन्य कृषि उत्पादन क्षेत्रको भौगोलिक नक्शांकन गर्ने । • तथ्यांक संकलन श्रोत र बिधिको पुनरावलोकन । • अन्तर्राष्ट्रिय मेलामा स्टल व्यवस्थापनमा अनुदान । • मोरङ्ग, पर्सा र काठमाडौ उपत्यका भित्र गरी ३ स्थानमा कृषि उत्पादनको थोक वजार निर्माण गर्ने । • सुर्खेत जिल्लाको विरेन्द्रनगरमा निर्माणाधीन क्षेत्रीय कृषि थोक वजार सम्पन्न गर्ने । • तराई मध्यपहाड तथा उच्च पहाडका जिल्लाहरूमा कृषि थोक वजार एवं संकलन केन्द्र स्थापना एवं संचालन सम्वन्धी सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने । • संभाव्य जिल्लाहरूमा प्राथमिकता दिई कृषि उत्पादन संकलन केन्द्र निर्माण गर्ने । • पुराना थोक वजार संकलन केन्द्र तथा हाटवजार आदिमा आवश्यकता अनुसार निर्माण एवं सुधार कार्य गर्ने । • वजारस्थल निर्माण गर्दा पशुहाटवजार कार्यक्रमसँग समन्वय गरी निर्माण गर्ने ।
३१२१२०–३/४ (४०-३/४-४६४) **सहकारी खेती साना सिंचाई तथा मल बीऊ ढुवानी कार्यक्रम (कृषि ईन्जिनियरिङ. निर्देशनालय समेत)**	• आ.व.२०५७५ ८ देखि सालबसाली • कुल लागत : नखुल्ने	• सहकारीमा आधारित साना सिंचाई स्किम संचालनवाट थप ९०९ हेक्टरमा सिंचाई सुविधा उपलव्ध भई ९६८ हेक्टरमा सिंचाई व्यवस्थापन सुधार हुने, वाली सघनता २०० % वाट २५० % पुग्ने, १३९६८ जनसंख्या लाभान्वित हुने । • साना सिंचाई निर्माण तथा मर्मत सम्भार वाट थप ६९४७ हेक्टरमा सिंचाई सुविधा उपलव्ध भई ४८०० हेक्टरमा सिंचाई व्यवस्थापन सुधार हुने वाली सघनता १५० % वाट	• ९४७ वटा स्कीम संचालन भई ३५९६९ हेक्टरमा सिंचाई सुविधा उपलव्ध (नयाँ निर्माणको थप र पुरानो मर्मत सम्भारको समेत) भई ८९०६७ जनसंख्या लाभान्वित भएका । • साना सिंचाई निर्माण तथा मर्मत सम्भारवाट हालसम्ममा जम्मा १८४२३ वटा स्कीम संचालन भई २२४३७७ हेक्टरमा सिंचाई सुविधा उपलव्ध (नयाँ निर्माणको थप र पुरानो मर्मत सम्भारको समेत) भई ७१९२७९ जनसंख्या लाभान्वित भएका । • रासायनिक मल ढुवानीमा अनुदान कार्यक्रम संचालनवाट हाल सम्ममा	• ७३ जिल्लामा गरी ७३ वटा सहकारीमा आधारीत साना सिंचाई स्कीम संचालन हुने । • ७५ वटै जिल्लाहरूमा गरी १२४७ वटा समूहमा आधारित साना सिचाई निर्माण तथा मर्मत सम्भार गरिने । • २६ वटा दुर्गम पहाडी तथा उच्च हिमाली जिल्लाहरूमा २२७५.३९ मे.टन रासायनिक मल तथा ९५.८ मे. टन उन्नत वीउवीजन ढुवानीमा अनुदान दिने कार्यक्रम सञ्चालन गरिने । • विभिन्न ४५ वटा जिल्लाहरूमा ७० वटा सहकारी खेती स्किम संचालन गरिने । • एक पटक स्वतन्त्र निकायवाट सहकारी सिंचाई, साना सिंचाई तथा मल वीउ ढुवानी कार्यक्रमको प्रभावकारिता अध्ययन गरिने । • सामुदायिक पोष्ट हार्भेष्ट सेवा केन्द्र स्थापना कार्यक्रम अन्तर्गत (झापा, सुनसरी, चितवन, रूपन्देही, बर्दिया र

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कुल लागत (रू हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू(लक्ष्य)
		१७५ % पुग्ने, ५२३७५ जनसंख्या लाभान्वित हुने, • रासायनिक मल ढुवानीमा अनुदान कार्यक्रम संचालनबाट कृषकहरूको उत्पादनमा बृद्धि हुने, ६९७७९ जनसंख्या लाभान्वित हुने । • उन्नत वीउ विजन ढुवानीमा अनुदान कार्यक्रम संचालनबाट कृषकहरूको उत्पादनमा बृद्धि हुने, ५३०० जनसंख्या लाभान्वित हुने । • सहकारी खेती स्किम संचालन वाट सहकारी खेतीको प्रबर्द्धन भई आयमूलक नगदेवाली, फलफूल तथा तरकारी वालीको क्षेत्र विस्तार भई रोजगारीको अवशर सिर्जना हुने । • सामुदायिक पोष्ट हार्भेष्ट सेवा केन्द्र विकास कार्यक्रम अन्तर्गत २००० मे.टन उन्नत विउ उत्पादन हुने र करिव ५००० कृषकहरूलाई रोजगारी प्राप्त हुने ।	जम्मा २१२२१ मे. ट. मल ढुवानी भई ५०९४१८ जनसंख्या लाभान्वित भएका । • उन्नत वीउ विजन ढुवानीमा अनुदान कार्यक्रम संचालनवाट हाल सम्ममा जम्मा ५३८ मे. ट. वीउ ढुवानी भई ७४२९२ जनसंख्या लाभान्वित भएका । • सहकारी खेती स्किमवाट २२८ वटा स्कीम संचालन भएका । • मध्य पश्चिमान्चल र सुदूर पश्चिमान्चलमा ११ नयां सामुदायिक पोष्ट हार्भेष्ट सेवा केन्द्र निर्माण गर्ने लक्ष्य अनुरूप मध्य पश्चिमको वर्दिया र सुदुर पश्चिमको कन्चनपुर जिल्लामा थ्रेसिङ्ग फ्लोर र कम्पाउण्ड वाल निर्माण गर्न १५-१७ प्रतिशत समूहको र वाँकी नेपाल सरकारको लगानीमा दुवै जिल्लामा निर्माण कार्य शुरू भैरहेको । • झापा र सुनसरीमा निर्माणाधीन सामुदायिक पोष्ट हार्भेष्ट सेवा केन्द्रको अधुरो काम मध्ये सुनसरीमा कम्पाउण्ड वाल फिनिसिङ्ग, शौचालय निर्माण र सामुदायिक भवन निर्माण तथा झापामा सामुदायिक भवन र सेलर मेशिन जडान कार्य समूहको १७-२०% र वाकी नेपाल सरकारको लगानीमा शुरू भैरहेको । • चितवनमा निर्माणाधीन सामुदायिक पोष्ट हार्भेष्ट सेवा केन्द्रको अधुरो काम मध्ये गोदाम घर र कम्पाउण्ड वाल निर्माण गर्न समूहको २८% र बाँकी नेपाल सरकारको लगानीमा कार्य भैरहेको । • रूपन्देहीमा निर्माणाधीन सामुदायिक	कन्चनपुरको) अधुरा कार्यहरू निर्माण सम्पन्न गरिने । • निर्माणाधीन सा.पो.हा.से.के. को क्षमता विस्तारका लागि २५% अनुदानमा मेशिनरी सामान उपलव्ध गराउने । • कृषिमा यात्रिकीरण गर्न कृषक/कृषक समूह/सहकारी र वित्तिय संस्थाको साझेदारीमा व्याज अनुदानमा कृषि औजार खरिद गरिने । • श्रोत संरक्षण प्रविधि प्रदर्शन अन्तर्गत मिनी टिलर, मिनी कम्वाइन हार्भेष्टरको प्रयोग तथा प्रदर्शन, न्युनतम खनजोत प्रविधि प्रदर्शन र यान्त्रिक प्रविधिवाट गहुं कटाई प्रविधिको प्रदर्शनी गरिने । • कृषि इन्जिनियरिङ्गको प्रचार प्रसारका लागि वार्षिक पुस्तिका, परम्परागत तथा प्रयोगमा भएका प्रविधिहरूको Indigeneous and Applied Technology Inventory तयारी गरिने ।

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कुल लागत (रू हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू(लक्ष्य)
			पोष्ट हार्भेष्ट सेवा केन्द्रको अधुरो काम मध्ये मेशिनरी सेड फिनिसिङ्ग, ट्रान्जीट सेड र कम्पाउण्ड वाल निर्माण गर्न समूहको २४% र वाकी नेपाल सरकारको लगानीमा कार्य भैरहेको । • निर्माणाधीन सामुदायिक पोष्ट हार्भेष्ट सेवा केन्द्रको क्षमता विस्तार गर्न २५% अनुदानमा चितवनमा कम्वाइन हार्भेष्ट र रूपन्देहीमा सेलार ग्रेडर मेशिनरी सामग्री आपूर्ति गरिएको ।	
३१२१४२–३ (४०-३-४७०) **दिगो भू-व्यवस्थापन आयोजना**	• आ.ब. २०५९/६० देखि २०६७/६८ सम्म • कुल लागत : नखुल्ने	• ७ जिल्लाका ४/४ गा वि स मा कृषि विकास समिति गठन भई गा वि स को श्रोत परिचालनमा सहयोग पुग्ने । • ११२ दलित तथा विपन्न परिवार प्रत्यक्ष लाभान्वित हुने तथा ३५०० परिवारले सेवा प्राप्त गर्ने । • ७ जिल्लामा किसान-किसान कृषि प्रसार समिति गठन भई कृषि प्रसार सेवा विस्तार हुने ।	• तेश्रो चरणमा मध्य पहाडी १२ जिल्लामा १५३४ भकारो सुधार तथा १५३४ बटा कम्पोष्टमल व्यवस्थापन प्रदर्शन भएको ।	• प्रचार प्रसार सामग्री प्रकाशन तथा बितरण-६ । • प्राबिधिक तालिम - १० । • अधिकृत स्तर तालिम - २ । • भकारो सुधार - ५६ । • महिला, दलित, जनजाती र बिपन्नहरूको लागि बिभिन्न प्रबिधि प्रदर्शन - ११२ । • कृषक पाठशाला संचालन - ६ ।
३१२१२२–३/४ (४०-३/४-४७३) **व्यवसायिक कृषि विकास तथा व्यापार प्रवर्द्धन आयोजना**	• आ.व. २०६६।६७ देखि २०७२ /७३ सम्म • २६.५४ मिलियन अमेरिकी डलर	• खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण विभाग अन्तर्गतका प्रयोगशालाहरूको लागि औजार उपकरणहरू उपलब्ध भएको हुनेछ जसले गर्दा SPS सेवाको क्षमता तथा प्रभावकारिता अभिबृद्धि हुने । • कृषक समुह तथा कृषि उद्यमीहरू प्रतिस्पर्धात्मक रूपमा सहभागी भई अनुदान प्राप्त गरेका हुने ।	• ५६ वटा उपआयोजना फिल्ड भेरिफिकेशन पछि स्वीकृत हुने गरी छनौट । • ४८ वटा उपआयोजनासँग सम्झौता भई कार्यान्वयन भइरहेको । • ३ वटा Inspection van खरिद भई खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण विभागमा वितरण । • दोस्रो पटकको PCN Call मा १५०० वटा PCN प्राप्त भई मूल्याङ्कन कार्य जारी ।	• खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण विभाग, पशु सेवा विभाग र कृषि विभागको लागि प्रयोगशाला प्रयोजनको लागि मेशिनरी औजार खरिद । • Fumigation Chamber र Entry Facility Green house तयार गर्ने । • Pest risk analysis training। • MIS को Software तयार गर्ने । • १५० वटा उप आयोजना छनौट तथा संचालन ।

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कुल लागत (रू हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू(लक्ष्य)
		• विभिन्न तालिममा सहभागी भई प्रयोगशालाबाट दिइने सेवाको गुणस्तरमा बढोत्तरी हुने ।	• प्राविधिक सहयोग समूह र Public Awareness Company नियुक्ति भई कार्य भईरहेको ।	
३१२१२३–३/४ (४०-३/४-४७४) **व्यवसायिक कृषि विकास आयोजना**	• शुरू आ.ब. २०६४/६५ देखि २०७०/७१ सम्म • कुल लागत : U.S $ २४.१ मिलियन	• आयोजना क्षेत्रका ११ जिल्लाहरूमा, व्यवसायिक कृषि गठबन्धन (Commercial Agriculture Alliance – CAA) मार्फत समुदायमा आधारित वजार संरचना तथा गैह्र पूर्वाधार आयोजनाहरूमा सार्वजनिक तथा निजी क्षेत्रको लगानी बृद्धि भई कृषिको व्यवसायीकरणमा टेवा पुग्ने । • व्यवसायिक कृषि गठबन्धनमा (CAA) गरिब तथा अर्ध व्यवसायिक तथा निर्वाहमूखी सरोकारवालाहरू, भूमीहिन, कृषक, महिला, जनजाति तथा दलित वर्गको पहुँच भई आयस्तर बृद्धि हुने । • बजार मूल्य सूचना प्रणालीको बिकास: कृषकहरूले, वजार सूचना सञ्जाल मार्फत कृषि जन्य बस्तुहरूको वजार सूचना समयमा नै (Timely) उपलब्ध हुने । • ९१ वटा विविध तालिम कार्यकमबाट आयोजनाका साझेदारहरूको (कृषक, कृषक समुह, सहकारी, कृषि व्यापारी, सरकारी तथा गैह्र सरकारी	• समुदायमा आधारित २२ वटा वजार पूर्वाधारका उप आयोजनाहरू र १५० वटा कृषि जन्य बस्तुको मूल्य वढाउन गैर पूर्वाधार उप आयोजनाहरू संचालन भएको । • व्यवसायिक कृषि कोषको संचालन गर्न कमर्सियल एग्रिकल्चर एलायन्स (CAA) को मुख्य तथा ११ वटै जिल्लामा शाखा कार्यालय स्थापना भै सकेको । • CAA's Complaint Redressal Mechanism, Code of Conduct, Business Plan तयारी भैसकेको । • २६७ जनाले CAA को सदस्यता प्राप्त गरिसकेको । • CAA मार्फत ५२ वटा सामुदायिक पूर्वाधार उपआयोजनाहरू र १९७ गैर पूर्वाधार उपआयोजनाहरू स्वीकृत भै कार्यान्वयनको स्थितिमा रहेको । • १०१६ समूह गठन भई २६,२८२ परिवार समूहमा आबद्व भई बीउ, मल, सिंचाई सामाग्री, कृषि औजार, प्राबिधिक सहयोग प्राप्त गरेको ।	• व्यबसायिक कृषिमा लगानी तथा व्यबस्थापन अन्तरगत बजार पूर्वाधारका २० उप आयोजना र गैह्र पूर्वाधारका २२५ उप आयोजनामा लगानी हुने । • सरोकारवालाहरूको समावेसी विकास अन्तरगत जनजाति, मधेशी, दलित, अपाङ्ग र पिछडिएकाबर्गलाई कार्यक्रममा समाहित गरिने । • ६१ वटा पकेट क्षेत्रमा उत्पादन कार्यक्रम संचालन र १०१६ समूहहरू उत्पादनमा क्रियाशील बनाईने । • १५ वटा एफ. एम. मार्फत बजार सूचना प्रबाह हुने । • मासिक कृषि बजार सूचनाको प्रकाशन हुने र यो प्रकाशन ५००० ब्यक्तिहरूलाई उपलब्ध गराईने । • CAF संञ्चालनको लागि CAA लाई अनुदान रकम उपलब्ध गराउने । • गैर सरकारी संस्थाहरू र निजी क्षेत्रसँग साझेदारीमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कुल लागत (रू हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू(लक्ष्य)
		संस्थाहरू) क्षमता अभिबृद्धि हुने ।		
३१२१२४–३/४ (४०-३/४-४७५) **सिचांई तथा जलश्रोत व्यवस्थापन आयोजना, एकीकृत जल तथा बाली व्यबस्थापन कार्यक्रम**	• शुरू आ.ब. २०६५/६६ देखि २०६९/७० सम्म • कुल लागत : ३१३५४२	• सिंचित क्षेत्रमा बाली सघनता १६८ बाट २०५ प्रतिशत पुग्ने । • धानको उत्पादकत्व २.९ बाट ३.५ मे.टन प्रति हेक्टर, गहुँ २.० बाट २.८ मे.टन प्रति हेक्टर, मकै २.१, बाट ३.२ मे.टन प्रति हेक्टर पुग्ने ।	• बाली सघनता १६८ बाट १९४ प्रतिशत पुगेको । • धानको उत्पादकत्व, २.९, बाट ३.२५ मे.टन प्रति हेक्टर, गहुँ, २.० बाट २.२९ मे.टन प्रति हेक्टर, मकै २.१, बाट २.४७ मे.टन प्रति हेक्टर पुगेको ।	• ३२१ हेक्टरमा खाद्यान्न बीज बृद्धि । • मागमा आधारित लगानी सहयोग अनुदान १३१ । • १०७ वटा कृषक पाठशाला संचालन (अन्नवाली, दालवाली , आलु तथा तरकारी वाली) । • १०७ वटा कृषक वाट कृषक पाठशाला संचालन । • ६६२ हेक्टरमा उत्पादन प्रदर्शन । • १०७ वटा क्षमता अभिवृद्धि । • माटो सुधार कार्यकम । • प्लाष्टिक टनेलमा तरकारी खेती प्रदर्शन । • फार्म मेशिनरी प्रदर्शन तथा वितरण ।
३१२१२५–३/४ (४०-३/४-५००) **पशु स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम**	• आ.ब. २०५२/५३ देखि सालबसाली • कुल लागतः नखुल्ने	• पशु स्वास्थ्य सेवा सम्वद्ध खोप उत्पादन, खोप व्यवस्थापन, खोप कार्य संचालन, पशु सेवा गुणस्तर नियमन, पशु क्वारेन्टाइन सेवा सञ्चालन, पशु रोग रोकथाम, स्थानीय तहमा प्राविधिक परामर्श जस्ता कार्यहरू सञ्चालनबाट रोग नियन्त्रण भई पशु स्वास्थ्यमा सुधार हुने साथै स्वस्थ्य पशु तथा स्वस्थकर पशुजन्य पदार्थ उत्पादनमा बृद्धि भई आर्थिक बृद्धिमा टेवा पुगी जनस्वास्थ्यमा समेत सकारात्मक प्रभाव पर्ने ।	• विभिन्न खोपहरू (पि.पि.आर., एच्.एस्, विक्यू, एन्थ्रेक्स, स्वाइन फिभर, रानिखेत, गम्वोरो, फावल पक्स, एच.एस. एरोसोल) उत्पादन तथा वितरण, पि.पि.आर. खोप कार्यक्रम संचालन, टिस्युकल्चर रेबीज भ्याक्सीन उत्पादन, पैठारी गरिएका पशुपंक्षी तथा पशुपंक्षीजन्य पदार्थहरूको निरीक्षण, प्रमाणीकरण, पशुपंक्षीका रोगहरूको प्रयोगशाला अन्वेषण, पशु स्वास्थ्य सम्वन्धी ऐन नियम कार्यान्वयन, पशुपंक्षीका विभिन्न रोग नियन्त्रण, विश्व पशु स्वास्थ्य संगठन लगायतका संघसंस्थामा पशु रोग अवस्थाको रिर्पोटिंग, सरोकारवाला निकायहरूमा सूचना प्रवाह तथा समन्वय जस्ता कार्यक्रमहरू सम्पन्न भएको । • जनस्वास्थ्यको संरक्षणको लागि जुनोटिक रोग रोकथाम र नियन्त्रणमा टेवा	• WTO/SPS Agreement लाई मध्यनजर राखी प्रयोगशाला सुदृढीकरण तथा रोग निदान कार्यलाई प्राथमिकता दिईने । • दुध तथा मासुको उत्पादकत्वमा ह्रास गर्ने प्रमुख पशु रोग खोरत सार्क क्षेत्रबाट सन् २०२० भित्र नियन्त्रण गर्ने अन्तराष्ट्रिय नीति अनुसार रोग नियन्त्रणका क्रमिक पाइलाहरू अवलम्वन गर्दै जोनिंगको सिद्धान्त अवलम्वन गर्ने गरी राष्ट्रिय खोरेत रोग नियन्त्रणका प्रारम्भिक कार्यक्रम संचालन गर्ने । • केन्द्रिय जैबिकी उत्पादन प्रयोगशालाबाट पशुपंक्षीका करिव १ करोड ७२ लाख मात्रा १३ प्रकारका खोप उत्पादन गरी विक्रि वितरण गर्ने । • पि.पि.आर. खोप २० लाख मात्रा उत्पादन गरी १७ लाख भेडा बाखामा निशुल्क पि.पि.आर. खोप लगाउने । • वर्ड फ्लु, पि.पि.आर., गगौंटि, जापानिज इन्सेफलाइटिस, पि.आर.आर.एस लगायतका रोगको सर्भिलेन्स तथा निदान गर्ने, राष्ट्रिय रिफरल प्रयोगशालाको रूपमा कार्य गरी अन्तर्राष्ट्रिय प्रयोगशालाहरूसंग सम्बन्ध स्थापना गर्ने, जनस्वास्थ्यमा प्रत्यक्ष असर गर्ने, रोगको छोटो समयमा नै पहिचान गरी स्वदेशमा नै रोगको निदान गरिने र प्रयोगशालाको नतिजालाई अझ विश्वासिलो बनाउन

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कुल लागत (रू हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू(लक्ष्य)
			पुर्‍याउन रेबिज भ्याक्सिन ३० हजार मात्रा र मानव प्रयोजनको लागि टिस्यूकल्चर भ्याक्सिन दुई हजार मात्रा उत्पादन तथा परीक्षणका कार्यक्रमहरू संचालन भएको । • भेडा बाखामा पि.पि.आर.रोगबाट बचाउन १८ लाख भेडा बाखामा मास पि.पि.आर.खोप लगाउने कार्य संचालन हुंदै गरेको ।	डिफरेन्सियल डायग्नोसिस गरी सेवाग्राहीलाई भरपर्दो नतिजा प्रदान गर्ने । • पशु स्वास्थ्य सूचना प्रणाली व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • खोरेत रोग निदान, र तथा सिमा विहिन पशु रोग स्वाइन फिभर र ब्लु टङ्गको सर्भिलेन्स तथा निदान कार्यक्रम संचालन गर्ने । • देश भित्र पशुपंक्षीका रोग भित्रिन नदिई पशुधन र जनधनको सुरक्षा गर्ने, अवैध आयात रोक्न नाका अनुगमन तथा चोरी पैठारी नियन्त्रण गर्न स्थानीय स्तरमा चोरी पैठारी नियन्त्रण कार्यदल गठन तथा परिचालन हुने क्वारेन्टाइन कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
३१२१२६–३/४ (४०-३/४-५१०) **पशु विकास सेवा(गाई, भैसी, बाखा र अन्य समेत) कार्यक्रम**	• आ.ब. २०५२/५३ देखि सालबसाली • कुल लागतः नखुल्ने	• बृहत्तर पशुपालन पकेट प्याकेज कार्यक्रम, गरिवी निवारण व्यवसाय उन्मुख बाखापालन कार्यक्रम, चक्रिय बंगुर विकास कार्यक्रम, पूर्वी पहाडी पशु विकास कार्यक्रम, कृत्रिम गर्भाधान कार्यक्रम, ग्रामीण युवा स्वरोजगार पशु विकास कार्यक्रम, भूमिहीन वर्ग विशेष लक्षित कार्यक्रम, गाई/भैसी बंश सुधार कार्यक्रम जस्ता कार्यक्रमहरूबाट कुल १९ हजार परिवारको आयस्तर बृद्धि हुने । • थप दैनिक २ लाख लिटर दूध आपूर्ति हुने ।	• २ लाख भन्दा बढी गाई भैंसीहरूमा कृत्रिम गर्भाधान भई १ लाख भन्दा बढी उन्नत पाडापाडी, बाच्छाबाच्छीहरू उत्पादन हुने अनुमान गरिएको । • २ लाख २० हजार डोज जमेको वीर्य र ९० हजार लिटर तरल नाइट्रोजन उत्पादन तथा खरिद भएको । • २ जिल्लामा संचालित यूरिया मोलासेस मिनरल ब्लक नमूना प्रर्दशन तथा प्रविधि विस्तार कार्यक्रम, ३ जिल्लामा संचालित एकीकृत भेडा विकास कार्यक्रम थप कार्यक्रम सहित संचालन भई ५४०० परिवार प्रत्यक्ष लाभान्वित हुने भएको । • ४,००० बाखा, ४०० प्रजननको लागि बोका, १२०० गोटा बंगुरका पाठापाठी वितरण गरिएको ।	• ३ लाख भन्दा बढी गाई भैंसीहरूमा कृत्रिम गर्भाधान गरिने • ३ लाख ७५ हजार डोज जमेको वीर्य र १३० हजार लिटर तरल नाइटोजन उत्पादन तथा खरिद गरिने । • बृहत्तर पशुपालन पकेट प्याकेज कार्यक्रम २० प्याकेज (१८ जिल्ला), अपस्केलीङ्ग व्यवसायीक बाखापालन कार्यक्रम (५ जिल्ला), कार्पेट ऊनको लागि भेडा विकास कार्यक्रम (३ जिल्ला), चक्रिय बंगुर विकास कार्यक्रम (२ जिल्ला), बाखा श्रोत केन्द्र स्थापना (१ जिल्ला), गाई/भैसी वंश सुधार कार्यक्रम (२४ जिल्ला) संचालन गरिने । • ग्रामीण युवा स्वरोजगार पशु विकास कार्यक्रम १३ जिल्लामा, भूमिहिन विपन्न लक्षित पशु विकास कार्यक्रम ५ जिल्लामा, यूरिया मोलासेस मिनरल ब्लक नमूना प्रर्दशन तथा प्रविधि विस्तार कार्यक्रम ५ जिल्ला, जैविक विविधता स्रोत संरक्षण, संवर्द्धन तथा उपयोग कार्यक्रम ११ जिल्ला,एकीकृत भेडा विकास कार्यक्रम ३ जिल्लामा संचालन हुने । • बाखा पैचो फिर्ता कार्यक्रम अन्तरगत १५०० बाखा र खरिद कार्यक्रमबाट ४० प्रजननको लागि बोका वितरण गर्ने ।
३१२१२७–३/४ (४०-३/४-५११)	• आ.ब. २०६१/६२ देखि सालबसाली	• देशका प्रमुख बजारहरूसंग बजार सञ्जालको विकास भई देश भित्र नै गुणस्तरीय पशुहरू	• स्थानीय निकायको सहकार्यमा १५ वटा हाट बजार निर्माण, ५७ वटा मासुपसल, ४० वटा डेरी उद्योग प्रवर्द्धन कार्यक्रम	• सहकार्यमा १० स्थानमा पशुहाट बजार तथा प्रस्तावको आधारमा ५ स्थानमा नँया संकलन केन्द्र र १० स्थानमा संकलन केन्द्रको सुधार गर्ने ।

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कुल लागत (रू हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू(लक्ष्य)
पशुपंक्षी बजार प्रवर्द्धन कार्यक्रम	• कुल लागतः नखुल्ने	उत्पादन बृद्धि भई आयात प्रतिस्थापनमा सघाउ पुग्ने र व्यवस्थित पशु पंक्षी बजार विकासमा टेवा पुग्ने ।	सम्पन्न भएको ।	• पशु वजार निर्माण गर्दा कृषि हाटवजार कार्यक्रमसँग समन्वय गरी निर्माण गर्ने । • नगरपालिका तथा नगरउन्मुख गा.वि.स.हरूको सहकार्यमा ९ वटा पशु बधशाला/बधस्थल निर्माण गर्ने । • ५० स्थानमा मासु पसल सुधार गर्ने र ६५ स्थानमा डेरी उद्योग प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गरिने ।
३१२१२८–३/४ (४०-३/४-५२०) **पशु विकास फार्महरू**	• आ.ब. २०२१/२२ देखि सालबसाली • कुल लागत : नखुल्ने	• पशुपंक्षीहरूको जातीय श्रोत पहिचान, विश्लेषण तथा संरक्षण र कृषि अनुसन्धानबाट सिफारिस भएका उन्नत पशु पंक्षीहरू एवं घाँस बीउहरूको श्रोत सम्बर्द्धन गरी पशुपालक कृषकहरूको आय तथा रोजगार बृद्धि हुने ।	• गाई भैंसी, भेंडा, बाखा तथा वंगुर आदिको ८४२ माउ पशुवस्तुको न्यूक्लियस हर्डको व्यवस्थापन भई १,६११ वटा उन्नत पशुहरू र १ लाख ७० हजार वटा चल्लाहरू उत्पादन भई वितरण भएको । • ३२ टन गुणस्तरयुक्त घाँसको बीऊ उत्पादन भै वितरण भएको ।	• ९०२ वटा गाई भैंसी, भेंडा, बाखा तथा वंगुरको न्यूक्लियस हर्डको रूपमा व्यवस्थापन गरी यसबाट उत्पादित १,६१० मध्ये ११०५ वटा वाच्छा वाच्छी/पाठा पाठी तथा छतौरा छतौरी वितरण गर्ने, पशु आहाराको लागि ३६ मे.टन उन्नत जातको घांसको प्रमाणित वीऊ उत्पादन गरी विक्री वितरण गरिने । • १ लाख ७० हजार कुखुराका चल्ला कृषकहरूलाई उपलब्ध गराइने ।
३१२१२९–३/४ (४०-३/४-५५०) **कवुलियती वन तथा पशु विकास कार्यक्रम**	• आ.ब. २०६२/६३ देखि २०६९/७० सम्म • कुल लागत : १२.७७ करोड डलर	• २२ जिल्लाका ३३०० कृषक समुहमा ४४,३०० गरिव घरधुरीलाई ३१००० हेक्टर कबुलियती बन क्षेत्र हस्तान्तरण गरी त्यस मार्फत वन पैदावर उत्पादनमा वृद्धि ल्याई ८९०० हेक्टर कवुलियती वन क्षेत्रमा घांस बिकास गरी ७४,२५० वटा बाखा र ३१३६ वटा बोका बितरण भै बाखापालन व्यवसाय बाट कृषकहरूको रोजगारी तथा आयआर्जन मा बृद्धि हुने ।	• कार्यक्रमको शुरूदेखि हालसम्म गठित भएका प्रत्येक समूहका सदस्यहरूलाई बाखापालन तालिम प्रदान गरी हाल सम्म ५२८१५ वटा बाखा र २७८८ बोका बितरण भैसकेको । • कुल हस्तान्तरण हुने कवुलियति बन मध्ये ८८६५ हेक्टर बन क्षेत्रमा घांसे वालीको बिकास भएको ।	• कृषक परिवारमा हस्तान्तरण हुने कुल वन क्षेत्र मध्ये २,३३२ हेक्टर कबुलियती बन क्षेत्रमा घाँस बिकास गर्ने । • कृषक समूहहरूमा १३५०० वटा बाखा र ६४४ वटा बोका बितरण गर्ने । • २२ जिल्लामा २८१५५ कृषक परिवारमा कूल हस्तान्तरण हुने कवुलियति वन मध्ये ८८१५ हेक्टरमा घाँस खेती विकास भई २२ लाख १६ हजार क्वीन्टल उत्पादन हुने र यस अवधिसम्म ६९३४० बाखा वितरणबाट उत्पादित पाठापाठीबाट २ लाख थप पाठापाठी विक्री योग्य हुने ।
३१२१३०–३/४ (४०-३/४-५७०) **पशु सेवा तालिम कार्यक्रम**	• आ.ब. २०५२/५३ देखि सालबसाली • कुल लागत :	• पशु स्वास्थ्य, पशु व्यवस्थापन र पशुजन्य पदार्थहरूको गुणस्तर सुधार र नियमन सम्वद्ध क्षेत्रमा जनशक्तिको क्षमता विकास गराउने तथा ग्रामीण	• क्षमता विकासका लागि विभिन्न तहका तालिम कार्यक्रम सञ्चालनबाट थप १०७ जना अधिकृत, ३२५ जना सहायक स्तर र ८१६ जना अगुवा कृषक/पशु उद्यमीहरूले तालिम प्राप्त गरी क्षमता	• क्षमता विकासका लागि विभिन्न तहका तालिम कार्यक्रम सञ्चालनबाट अधिकृतस्तर १४२ जना, सहायकस्तर ४३३ जना, उद्यमी, कृषकस्तर १००५ जनालाइ तालिम प्रदान गरिने । • क्षमता विकास तालिमः सेवा प्रबेश, पशु अनुवांशिक स्रोत

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कुल लागत (रू हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू(लक्ष्य)
	नखुल्ने	पशु स्वास्थ्य कार्यकर्ता एवं अगुवा कृषकहरूको तालिम संचालनद्वारा पशुसेवा क्षेत्रका प्राविधिक जनशक्ति र कृषकहरूको क्षमता विकासमा टेवा पुग्ने ।	अभिबृद्धि भएको ।	संरक्षण संबर्धन तथा उपयोग, उद्यमशिलता विकास तथा व्यवसायीक योजना तर्जुमा, समन्वय तथा बजेट कार्यक्रम तर्जुमा, मासु निरिक्षण, पशु प्रजनन् तथा कृ.ग., प्रशिक्षक प्रशिक्षण, आधारभूत जि आइ एस, पशु अनुवांशिक स्रोत संरक्षण, संबर्धन तथा उपयोग, फिल्ड इपिडिमियोलोजि तालीम । • कृषकस्तर तालिमः व्यवसायीक गाई भैसी पालन, व्यवसायीक बाखापालन, स्वच्छ मासु उत्पादन, व्यवसायिक कुखुरा पालन ।
३१२१३१–३/४ (४०-३/४-५९१) **सामुदायिक पशु विकास आयोजना**	आ.ब. ०६१/६२ देखि २०६७/६८ कुल लागत : नखुल्ने ।	• सघन पशु उत्पादन कार्यक्रम संचालन हुने २२ जिल्लाहरूमा ९२ वस्तुगत पकेटका ४,८०० र ९४ सामुदायिक पकेटका ६,१४७ गरी कुल १०,९४७ कृषक परिवारमा गरिवी न्यूनीकरणका लागि संचालित प्याकेज कार्यक्रमहरूबाट प्रत्यक्ष लाभान्वित हुने । • ५ उच्च पहाडी जिल्लाका करिव १७३९ कृषकहरू वहुपक्षीय नमूना कार्यक्रमबाट प्रत्यक्ष रूपमा लाभान्वित हुने । • आयोजनाको विभिन्न रोजगार मूलक कार्यक्रमबाट करिव ८,१७६ जनाले थप रोजगारी पाउने ।	• आयोजनाको अवधिमा ९६,९१५ कृषक परिवारमा पशु उत्पादकत्व वृद्धि कार्यक्रम मार्फत प्रत्यक्ष सेवा पुऱ्याइएको । • पशु प्रशोधन तथा वजारीकरण कार्यक्रम मार्फत हालसम्म १,१०० पशु जन्य उद्योग व्यवसाय स्थापना भई ६००० जनालाई रोजगारी पुऱ्याइएको ।	• समुदाय विकास तथा क्षमता अभिबृद्धि अन्तरगत २२ जिल्लामा १२०२ वटा क्षेत्रीय, जिल्ला र स्थलगत विभिन्न तालीम संचालन भै २७००० जना कृषक, उद्यमी र प्राविधिक कर्मचारीहरूको क्षमता अविवृद्धि गर्ने । • पशु उत्पादकत्व सुधार : बटम अप प्लानिङ्ग अन्तर्गत २६०० हेक्टर जमीनमा घाँस लगाई १२,८५० मे.टन सुख्खा पदार्थ उपलब्ध गराउने । • प्रशोधन तथा वजारीकरण अन्तर्गत साझेदारीमा ६१ वटा डेरी पसल सुधार (साना डेरी समेत), २४ वटा चिस्यान केन्द्र स्थापनामा सहयोग पुऱ्याइने, ५८ वटा वधस्थल स्थापना तथा सुधार, ५३ वटा पशु हाटबजार, ८४ वटा मासु प्रशोधन तथा विक्री कक्ष सुधार र ३८ वटा व्यवसायिक डेरी फार्म सुदृढिकरण गरिने ।
३१२१३२–३/४ (४०-३/४-५९२) **वर्ड फ्लु नियन्त्रण आयोजना**	• आ.ब. २०६३/६४ देखि २०६७/६८ सम्म • कुल लागत :	• प्रस्तावित कार्यक्रमबाट ७५ बटै जिल्लामा एभियन इन्फलुएन्जा रोग लाग्न नदिन र लागि हालेमा तुरून्त नियन्त्रण हुने व्यवस्था हुने र उक्त रोग अन्यत्र फैलिन नदिई जन स्वास्थ्यमा सकारात्मक प्रभाव	• झापा, कास्की, नवलपरासी, रूपन्देही, बाँके र कैलाली जिल्लाहरूमा देखा परेको र ति क्षेत्रहरूमा उक्त रोग नियन्त्रणमा आएको ।	• सर्भेलेन्स कार्यकम अन्तर्गत १२,५४० नमूना संकलन तथा परिक्षण गरिने । • २७५ जना ग्रामीण कृषकहरूलाई कुखुरा पालन सम्बन्धी र बर्ड फ्लु सम्बन्धी सूचना प्रबाह गर्ने तालिम दिइने । • DIATC लाई तयारी अवस्थामा राखिने र देशमा बर्डफ्लु रोग देखा परेको खण्डमा रोगको रोकथाम गर्न Stampingout control programme कार्यक्रम साथै क्षतिपूर्ति र

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कुल लागत (रू हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू(लक्ष्य)
	नखुल्ने	पर्ने ।		पुनःस्थापना कार्यक्रम सञ्चालन गरिने ।
३१२१३६–३/४ (४०-३/४-७१०) **कृषि अनुसन्धान कार्यक्रम**	• आ.ब. २०४८/४९ देखि सालबसाली • कुल लागत : नखुल्ने	• कृषि उत्पादकत्व वृद्धि तथा गरिबी निवारणमा योगदान गर्ने प्रविधि विकास कार्यमा सहयोग हुने ।	• विभिन्न हावापानीको लागि खाद्यान्न, दलहन तथा तरकारी बालीहरूको वर्णशंकरलगायतका रोगकीरा कम लाग्ने उन्नत जातहरू र तिनका खेती प्रविधिहरू सिफारिस भएका । • **धानः** राधा-३२ (सुख्खा सहने), घैया-१, लल्का बासमती, हर्दिनाथ-२, तरहरा १, खुमल १०, खुमल १३ सुख्खा सहन सक्ने ३ वटा जातहरू (सुख्खा-१, सुख्खा-२, सुख्खा-३) सिफारिसको क्रममा रहेको । • **मकै :** पोसिलो मकै-१, मनकामना-४, मनकामना-५, मनकामना - ६ • **गहुँ :** डब्लु.के.-१२०४, आदित्य, नेपाल-९७१, बिजय • **आलु :** खुमललक्ष्मी, आइपिवाई-८ • **मुसुरो** :महेश्वरभारती, सगुन • **भटमासः** पूजा • **चनाः** तारा, अवरोधी • **मुंगः** कल्याण र प्रतिक्षा	• धानमा खडेरी र डुवान सहन सक्ने उपयुक्त जात एवं प्रविधिको छनौट तथा विकास । • गहुँमा रोग अवरोधक र बढी उत्पादन दिने उन्नत जातको विकास । • विभिन्न बाली बस्तुहरूको उत्पादन लागत घटाउन श्रोत संरक्षण र यान्त्रिक प्रविधिहरूको विकास । • तरकारी तथा फलफूलको लागि प्लास्टीक घर, शित भण्डारण एवं उत्पादनोपरान्त प्रविधिको विकास । • तरकारी, फलफूल, चिया, कफी, अदुवा आदिको प्रांगारिक खेती र वातावरण-मैत्री रोग कीरा व्यवस्थापन प्रविधि विकास । • अलैंचीमा छिर्केफुर्के समस्या निदानको लागि टिस्यु कल्चर तथा उनन्त बीउ प्रविधिको विकास तथा विस्तार • आयातित (प्राउन, टिलापिया, ट्राउट) माछाको भुरा उत्पादन प्रविधिमा सुधार लगायत व्यवसायिक खेती प्रविधिको विकास । • मध्य पहाडी क्षेत्रमा टिलापिया माछा प्रजनन तथा खेती प्रविधि । • पूंजीगत तर्फ खुमलटारमा बिजुलीको फिडर लाइन जडान, फार्म/केन्द्रहरूमा डीप बोरिङ्ग, फार्म मेशिनरी, प्रयोगशाला उपकरण तथा अधुरो निर्माण । • जलवायु परिवर्तनबाट कृषि क्षेत्रमा पर्ने असर न्यूनीकरण गर्न प्रविधिको विकास गर्ने ।
३१२१३७–३ (४०-३-७७३) **राष्ट्रिय दुग्ध विकास वोर्ड**	• आ.व. २०५६/५७ देखि सालबसाली • कूल लागत नखुल्ने	• पशुपालन व्यवसायबाट महिला, दलित एवं पिछडिएका वर्गको आयआर्जनमा बृद्धि गराउन आवश्यक प्राविधिक सेवा उपलब्ध हुने । • दुग्ध पदार्थको उपभोगमा वृद्धिभई दुग्ध वजार विस्तार हुन सहयोग पुग्ने व्यवसायिक पशु पालन फार्म स्थापना र	• दुग्ध उद्योगहरूको स्थापनाभई मिल्क होलिडे समाप्त भएको । • सरकारी, सहकारी तथा निजीस्तरबाट सर्लाहीमा धुलो दुग्ध उद्योग स्थापना हुने क्रममा रहेको । • दलित, महिला तथा पिछडिएका वर्गलाई पशुपालन मार्फत आय आर्जनका कार्यक्रम सम्बन्धी तालिम दिई स्वरोजगारीको सृजना भएको ।	• महिला, जनजाति, दलित, अपाङ्ग तथा पिछडिएका वर्गलाई पशुपालन मार्फत आय आर्जनका लागि प्राविधिक सेवा उपलब्ध गराउने । • दूग्ध पदार्थको उपभोग/उत्पादन बढाउन सुचनामुलक सन्देशहरू प्रचार/प्रसार गर्ने । • व्यवसायिक पशुपालन फार्म व्यबस्थापनको लागि अनुदान • सन्तुलित पशु आहारा व्यबस्थापन सम्वन्धी तालीम ।

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कुल लागत (रू हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू(लक्ष्य)
		संचालन सम्बन्धी विशेष तालीमबाट परम्परागत व्यवसाय गर्दै आएका कृषक समुदाय व्यवसायिक फर्म स्थापना गरी/गराई सोबाट पशुपालनलाई उत्पादन तथा उत्पादकत्व बढाउन सहयोग पुग्ने । • निजी तथा सहकारी क्षेत्रलाई उच्च गुणस्तरको दुध तथा दुग्ध पदार्थ उत्पादन तथा विविधीकरण गर्न प्रोत्साहित गर्ने ।		
३१२१४३–३ (४०-३-७७४) **उखु तथा चिनी विकास समिति (बोर्ड)**	• आ.व.२०६६/० ६७ देखि • कुल लागत : नखुल्ने	• उखु नीति तयार गरी कार्यान्वयन गर्न शुरू गरिने तथा उखुको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गरिने ।	• उखु तथा चिनी विकास समितिको स्थापना भएको ।	• उखु तथा चिनी विकास समिति सम्बन्धी ऐन नियम तर्जुमा ।
३१२८०१–३ ४०-३-८०१ **(कर्णाली अञ्चल बिशेष कृषि बिकास कार्यक्रम)**	• आ.ब. २०५२/५३ देखि सालबसाली • कुल लागत : नखुल्ने	• कर्णाली अन्चलमा कृषि उत्पादन एवं रोजगारी बृद्धिमा सहयोग पुग्ने ।	• कर्णाली अन्चलमा बाली सघनता तथा उत्पादकत्व बृद्धि, फार्म जल उपयोग व्यवस्थापन, खाद्यान्न बीज बृद्धि, रेशम खेती विकास, नगदेबाली विकास, फलफूल तरकारी, मौरी, आलु मसला बाली विकास सम्बन्धी कार्यहरू, माटो, बीऊ, बाली संरक्षण, पशु विकास कार्यक्रम जस्ता कार्यक्रमहरू संचालन भएको ।	• कर्णाली अन्चलमा दलित, जनजाति, युवा, महिला तथा पछाडि परेका समूह समेतलाई कृषि उत्पादन तथा व्यवसायमा संलग्न गराई आ-आफ्ना प्राथमिकता अनुरूप कार्यक्रम जिल्ला विकास समितिबाट स्वीकृत भई कार्यान्वयन हुने । • स्याउ, सिमी ढुवानी अनुदान कार्यक्रम संचालन हुने । • पशु विकास कार्यकम संचालन हुने ।
३१२८०३–३/४ (४०-३/४-८१३) **पशु सेवा प्रसार कार्यक्रम**	• आ.ब. २०५२/५३ देखि सालबसाली • कुल लागत : नखुल्ने	• पशु तथा पशुजन्य उत्पादन बृद्धिका साथै कृषकको आय तथा रोजगार बृद्धिमा टेवा पुग्ने ।	• पशु सेवा प्रसार कार्यक्रम ७५ वटै जिल्लामा संचालन गरिएको ।	• जिल्लाको स्थानीय आवश्यकतामा आधारित पशु सेवा प्रसार कार्यक्रम ७५ वटै जिल्लामा संचालन गरिने । यी कार्यक्रमहरू जिल्ला विकास समितिबाट स्वीकृत भई कार्यान्वयन हुने ।

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कुल लागत (रू हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू(लक्ष्य)
३१२८०२–३/४ (४०-३/४-८०५) **कृषि प्रसार कार्यक्रम (जिल्ला स्तर)**	• आ.व.२०५२/५३ देखि सालबसाली • कुल लागत : नखुल्ने	• कृषि उत्पादन बृद्धिका साथै कृषकको आय तथा रोजगार बृद्धिमा टेवा पुग्ने ।	• स्थानीय जिल्ला विकास समितिबाट स्वीकृत भई ७५ वटै जिल्लाहरूमा कार्यान्वियन भईरहेको ।	• जिल्लाको स्थानीय आवश्यकतामा आधारित कृषि प्रसार कार्यक्रम ७५ वटै जिल्लामा संचालन गरिने ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता	रणनीतिक	गरिबी मुद्दा	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
			कृषि तथा खाद्य सुरक्षा													
			साधारण प्रशासनतर्फ	**२८१,८५९**	**२३०,८४७**	**२०६,१३७**	**२४,७१०**	**२३०,८४७**			**२४६,५९१**	**२५८,२९७**				
१	३१२ ०११ -३/४	४०-३/४-११०	कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	७०,३२२	५३,५९१	४१,०९१	१२,५००	५३,५९१			५३६३८	५०६३३	१	७	२	३
२	३१२ ०१२ -३/४	४०-३/४-१२०	कृषि विभाग	२५,३३९	२७,१३५	२६,४२५	७१०	२७,१३५			२९४८५	३२३३५	१	७	२	३
३	३१२ ०१३ -३/४	४०-३/४-१२१	क्षेत्रीय कृषि निर्देशनालयहरू	४८,१४०	४६,५४०	४३,९१५	२,६२५	४६,५४०			५०२१५	५२६७०	१	७	२	३
४	३१२ ०१४ -३/४	४०-३/४-१३०	पशु सेवा विभाग	७१,२००	२४,७३८	२०,५३८	४,२००	२४,७३८			२६४१५	२७८५०	१	७	२	३
५	३१२ ०१५ -३/४	४०-३/४-१३१	क्षेत्रीय पशु सेवा निर्देशनालयहरू	२५,८९१	३१,४९३	२६,८१८	४,६७५	३१,४९३			३४३३८	३६३०९	१	७	२	३
६	३१२ ०१६ -३	४०-३-१३२	नेपाल पशु चिकित्सा परिषद्	१,७६७	२,२००	२,२००		२,२००			२५००	२५००	२	७	२	३
७	३१२ ०२० -३	४०-३-१६२	कपास विकास समिति	९,८००	१३,८५०	१३,८५०		१३,८५०			१५०००	१६०००	२	७	२	३
८	३१२ ०२१ -३	४०-३-१६३	चिया, कफी तथा अलैंची विकास बोर्ड	२९,४००	३१,३००	३१,३००		३१,३००			३५०००	४००००	२	७	२	३
			विकास कार्यक्रमतर्फ	**८,९०४,६५६**	**११,७०५,००२**	**१०,०३३,६३६**	**१,६७१,३६६**	**८,७५२,८८९**	**२,०१४,९८६**	**९३७,१२७**	**१३,६६२,०८९**	**१४,७८४,७५९**				
			केन्द्रस्तर कार्यक्रम/आयोजना	**७,१०८,११८**	**९,७८२,५०२**	**८,१५४,६३६**	**१,६२७,८६६**	**६,८३०,३८९**	**२,०१४,९८६**	**९३७,१२७**	**११,५५२,०८९**	**१२,६७४,७५९**				
९	३१२ १०१ -३/४	४०-३/४-२११	कृषि अनुसन्धान तथा विकास कोष	६५,८०२	६७,३४४	६६,९९४	३५०	६७,३४४			७६७१७	८०७१५	१	१	१	२
१०	३१२ १०२ -३/४	४०-३/४-२२०	दीर्घकालीन कृषि योजना अनुगमन तथा समन्वय कार्यक्रम	१५०,८९८	१४४,६२०	१४४,०००	६२०	१४४,६२०			१५५६९५	१६३११५	१	१	२	३
११	३१२ १५२ -३/४	४०-३/४-२२४	खाद्य सुरक्षा प्रवर्द्धन आयोजना	४३,२६६	५७,५३५	५१,१७२	६,३६३	१२,२६२	४५,२७३		४८२२०		१	१	१	१
१२	३१२ १५३ -३/४	४०-३/४-२२५	उच्च मूल्य कृषि वस्तु विकास आयोजना	१४,७०६	२७८,११३	२७४,२४३	३,८७०	३५,२२८	१२१,४४३	१२१,४४२	३४९६२२	३५६५२२	१	१	१	१
१३	३१२ १५४ -३/४	४०-३/४-२२६	उच्च पहाड कृषि व्यवसाय तथा जिविकोपार्जन सुधार आयोजना	६,७७९	३७०,४४१	३१४,०८२	५६,३५९	४९,२०४	३२१,२३७		४१५३८०	९२६१५०	१	१	१	२
१४	३१२ १०३ -३	४०-३-२४१	विशेष कृषि उत्पादन कार्यक्रम	२,५००,०००	३,१००,८१०	३,१००,८१०		३,१००,८१०			३६२२८१५	४१५४७७०	१	१	२	३
१५	३१२ १०४ -३/४	४०-३/४-२६२	बाली विविधीकरण आयोजना (साना तथा मझौला कृषकको आय वृद्धि आयोजना)	२३,००८	२८४,४२५	२३९,७७०	४४,६५५	६२,२०५	२२२,२२०		६१०६६०	६९४२०८	१	१	२	२
१६	३१२ १०५ -३/४	४०-३/४-२७०	कृषि बिकास योजना, जनकपुर	५८,९८५	७०,५०५	२५,२०५	४५,३००	७०,५०५			७६०६१	८१३११	२	१	२	२
१७	३१२ १०६ -३/४	४०-३/४-२८०	रेशम खेती विकास कार्यक्रम	५५,८६९	६२,४३६	५७,२९६	५,१४०	५०,९३६	११,५००		७५१३७	७६३३७	२	६	२	२
१८	३१२ १०७ -३/४	४०-३/४-२९१	बागवानी विकास कार्यक्रम	९८,६३३	१२२,८३८	१००,७३८	२२,१००	१२२,८३८			१६५९७२	१७९९३०	१	१	१	१
१९	३१२ १०८ -३/४	४०-३/४-३००	आलु तरकारी तथा मसला विकास कार्यक्रम	१०६,५०३	१५२,६६०	१४६,७३०	५,९३०	१५२,६६०			१७३३९२	१७७१४५	१	१	१	१
२०	३१२ १०९ -३/४	४०-३/४-३०१	बीऊ प्रवर्द्धन तथा गुण नियन्त्रण कार्यक्रम	१७,८२७	२२,३१६	२२,११६	२००	२२,३१६			२५४३७	२७६४२	१	१	२	३
२१	३१२ ११० -३/४	४०-३/४-३२०	मत्स्य विकास कार्यक्रम	१०२,६००	१४५,४७८	१०७,१०१	३८,३७७	१४५,४७८			२०९५१८	२२८५२२	१	१	१	१
२२	३१२ १११ -३/४	४०-३/४-३३०	खाद्यपोषण तथा प्रविधि कार्यक्रम	१०४,९८८	१०५,१०३	८२,६०३	२२,५००	१०५,१०३			१०११६९	९४२८७	१	४	२	३
२३	३१२ ११२ -३/४	४०-३/४-३४०	बाली संरक्षण कार्यक्रम	१४८,४३८	१६७,५९५	१५९,९९५	७,६००	८४,५१०	८३,०८५		१५७९००	१६६६७५	१	१	१	२
२४	३१२ ११३ -३/४	४०-३/४-३५०	व्यवसायिक कीट विकास कार्यक्रम	१७,८०२	२१,३५१	१७,९०६	३,४४५	२१,३५१			२९०५६	२७५१६	२	१	२	२
२५	३१२ ११४ -३/४	४०-३/४-३६०	वाली विकास कार्यक्रम	५३,८१४	६२,५६०	५६,०६०	६,५००	६२,५६०			१४६५३०	५२८३१	१	१	१	१
२६	३१२ ११५ -३/४	४०-३/४-३७१	कृषि सूचना तथा संचार केन्द्र	२८,६६६	४२,९२३	४२,०७३	८५०	४२,९२३			५५६६५	५७६८०	१	१	१	२
२७	३१२ ११६ -३/४	४०-३/४-३८१	कृषि प्रसार तथा तालिम कार्यक्रम	६०,२००	५६,५०४	४९,८७९	६,६२५	५६,५०४			७२२३२	७५५६९	१	६	२	२
२८	३१२ ११७ -३/४	४०-३/४-३८२	समुदाय व्यवस्थित सिंचित कृषि क्षेत्र कार्यक्रम (कृषि)	१६,६९५	१७,६११	१६,२७१	१,३४०	३,४८३		१४,१२८	२०६८१	२३९६२	१	१	२	२
२९	३१२ १४१ -३/४	४०-३/४-३८५	खाद्य संकट संबोधन कार्यक्रम	३७६,२७०	७०१,६६५	३४८,८३०	३५२,८३५	१,७५७	१०५,२८०	५९४,६२८	५३३०७७	४८८१४०	१	३	२	२

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता	रणनीति तक	गरिबी मुख	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
३०	३१२ ११८ -३/४	४०-३/४-४००	माटो परीक्षण तथा सुधार सेवा कार्यक्रम	३०,४४६	३५,३३८	२८,२६३	७,०७५	३५,३३८			३६९१७	३८९५९	२	२	२	३
३१	३१२ ११९ -३/४	४०-३/४-४५०	कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन तथा बजार विकास कार्यक्रम	१३९,३७७	१४८,३२५	३४,६९०	११३,६३५	१४८,३२५			१९२४२०	१९४५९५	१	१	१	१
३२	३१२ १२० -३/४	४०-३/४-४६४	सहकारी खेती साना सिंचाई तथा मल बीऊ ढुवानी कार्यक्रम (कृषि ईन्जिनियरिङ. निर्देशनालय समेत)	२०२,२३४	२५४,२८१	९०,०५६	१६४,२२५	२५४,२८१			३५६१०५	३४१८१६	१	५	१	१
३३	३१२ १४२ -३	४०-३-४७०	दिगो भू-व्यवस्थापन आयोजना	२,९५१	४,०३३	४,०३३			४,०३३		११९३०	१११३५	२	२	२	२
३४	३१२ १२२ -३/४	४०-३/४-४७३	व्यवसायिक कृषि विकास तथा व्यापार प्रवर्द्धन आयोजना	३५७,५१०	६८४,३६५	३७०,८७२	३१३,४९३	४०,६०२	६४३,७६३		९४४५८४	९४६९८४	१	१	२	२
३५	३१२ १२३ -३/४	४०-३/४-४७४	व्यवसायिक कृषि विकास आयोजना	३३०,२६३	४८९,७७२	४८५,२२२	४,५५०	३२,६२०	४५७,१५२		४२५६०२	४८७४०७	१	१	२	२
३६	३१२ १२४ -३/४	४०-३/४-४७५	सिचांई तथा जलश्रोत व्यवस्थापन आयोजना, एकिकृत जल तथा बाली व्यबस्थापन कार्यक्रम	८६,३१७	१३१,४१४	९२,१०४	३९,३१०	९,०७०		१२२,३४४	९४१७१	९४१७१	१	२	२	३
३७	३१२ १२५ -३/४	४०-३/४-५००	पशु स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम	१४७,२५५	१६५,७४०	१५१,४६२	१४,२७८	१६५,७४०			२१५४७८	२२८६६३	१	१	२	३
३८	३१२ १२६ -३/४	४०-३/४-५१०	पशु विकास सेवा (गाई, भैसी, बाखा र अन्य समेत) कार्यक्रम	१४५,५१५	२५२,८३८	१६०,८९८	९१,९४०	२५२,८३८			२६३४६४	२७४५६६	१	६	१	१
३९	३१२ १२७ -३/४	४०-३/४-५११	पशुपंक्षी बजार प्रवर्द्धन कार्यक्रम	६४,०१९	८१,१८५	१०,६३५	७०,५५०	८१,१८५			९७२१४	१०७०२३	१	१	१	१
४०	३१२ १२८ -३/४	४०-३/४-५२०	पशु विकास फार्महरू	८३,५८८	९०,४८८	७६,४९८	१३,९९०	९०,४८८			१२७६२३	१३३९५५	१	१	२	३
४१	३१२ १२९ -३/४	४०-३/४-५५०	कवुलियती वन तथा पशु विकास कार्यक्रम	६७,९०७	८५,६३८	८३,०२७	२,६११	१,०५३		८४,५८५	८९२७६	९९०९५	१	६	१	१
४२	३१२ १३० -३/४	४०-३/४-५७०	पशु सेवा तालिम कार्यक्रम	२८,१४०	३०,२४७	२९,७९७	४५०	३०,२४७			४४९९८	४७३४३	२	१	२	३
४३	३१२ १३१ -३/४	४०-३/४-५९१	सामुदायिक पशु विकास आयोजना	१३३,२३७	१३३,५५८	१२३,२५८	१०,३००	१३३,५५८			१४६८००	१४६८००	१	६	१	२
४४	३१२ १३२ -३/४	४०-३/४-५९२	वर्ड फ्ल्यू नियन्त्रण आयोजना	२६१,०४०	६२,९४७	५२,४४७	१०,५००	६२,९४७			५७३७१	६१२२०	२	२	२	३
४५	३१२ १३६ -३/४	४०-३/४-७१०	कृषि अनुसन्धान कार्यक्रम	९६०,८९०	१,०६०,०००	९२०,०००	१४०,०००	१,०६०,०००			१३०००००	१३०००००	१	१	२	३
४६	३१२ १३७ -३	४०-३-७७३	राष्ट्रिय दुग्ध विकास वोर्ड	१३,२३०	१५,०००	१५,०००		१५,०००			२५०००	२५०००	२	३	२	३
४७	३१२ १४३ -३	४०-३-७७४	उखु बोर्ड चिनी तथा उखु विकास समिति)	२,४५०	२,५००	२,५००		२,५००			३०००	३०००	२	१	२	३
			जिल्लास्तर कार्यक्रम/आयोजना	**१,७९६,५३८**	**१,९२२,५००**	**१,८७९,०००**	**४३,५००**	**१,९२२,५००**			**२,११०,०००**	**२,११०,०००**				
४८	३१२ ८०१ -३	४०-३-८०१	कर्णाली अञ्चल विशेष कृषि विकास कार्यक्रम (जिल्लास्तर))	३५,३००	३९,०००	३९,०००		३९,०००			५००००	५००००	१	३	१	१
४९	३१२ ८०२ -३/४	४०-३/४-८०५	कृषि प्रसार कार्यकम (जिल्ला स्तर)	९६०,८२५	१,०२९,०००	१,०००,०००	२९,०००	१,०२९,०००			११४००००	११४००००	१	१	१	१
५०	३१२ ८०३ -३/४	४०-३/४-८१३	पशु सेवा प्रसार कार्यक्रम (जिल्लास्तर)	८००,४१३	८५४,५००	८४०,०००	१४,५००	८५४,५००			९२००००	९२००००	१	१	२	२
			जम्मा	**९,१८६,५१५**	**११,९३५,८४९**	**१०,२३९,७७३**	**१,६९६,०७६**	**८,९८३,७३६**	**२,०१४,९८६**	**९३७,१२७**	**१,३२२,२८६**	**१,३४१,४१२**				

२.१.२ सहकारी

१. पृष्ठभुमि

नेपालको अन्तरिम संविधान,२०६३ को भावना अनुरूप चालु त्रिवर्षीय योजनाले सहकारीताको माध्यमबाट आम जनताहरूको श्रम, सीप, पूँजी तथा स्रोतलाई सामूहिक हितका लागि संगठित रूपमा परिचालित गरी आर्थिक समृद्धि, सामाजिक रूपान्तरण र समन्यायिक विकासको आधारशीला तयार गर्ने उद्देश्य लिएको छ। उक्त उद्देश्य र नीति अनुसार समाजवाद उन्मुख, जनमुखी र लोककल्याणकारी सिद्धान्तमा आधारित राष्ट्रिय अर्थ व्यवस्था सुदृढ गर्न सार्वजनिक, सहकारी र निजी क्षेत्रको साझेदारीमा जोड दिँदै सहकारी कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिईनेछ।

२. नतिजा सूचक

योजना अवधिमा राखिएका भौतिक प्रगति खुलाउने केही प्रमुख सूचकहरूको लक्ष्य, प्रगति र आ.व. ०६८।६९ को लक्ष्य निम्न बमोजिम रहेको छ।

सहकारी क्षेत्रका केही प्रमुख प्रतिफल सूचकहरूको लक्ष्य तथा प्रगति

सि.नं.	प्रतिफल सूचक	चालु त्रिर्षीय योजनाको लक्ष्य	आ.व. २०६७/०६८ सम्मको अनुमानित स्थिति	आ.व. २०६८/०६९ को लक्ष्य
१.	प्रत्यक्ष रोजगारी	८० हजार	५००००	१००००
२.	तालीम प्राप्त सहकर्मीको संख्या	७५ हजार	४८०००	१२०००
३.	सहकारी प्रशिक्षकको संख्या	३००	१५०	५०
४.	सरकार-सहकारी साझेदारीमा ठुला उद्यम व्यवसायको स्थापना	५	१	२
५.	सरकार-सहकारी साझेदारीमा साना सहकारी उद्योग संचालन	२००	५३	५०
६.	प्रारम्भिक सहकारी संस्थाहरूको गठन र संचालन	२७,०००	२०,०००	२,०००

आ.व. २०६८/६९ मा सहकारी क्षेत्रमा कुल २ वटा कार्यक्रम तथा आयोजनाहरू सञ्चालन हुनेछन्। दुवै आयोजनाहरू मध्यमकालीन खर्च संरचना अनुसार प्रथम प्राथमिकता क्रममा रहेका छन्।

सहकारी क्षेत्रतर्फ आ.व. २०६८/६९ मा कुल रू.४९ करोड ५२ लाख ३५ हजार बजेट विनियोजन भएको छ। जसमध्ये चालु खर्च तर्फ रू २२ करोड ७६ लाख १० हजार (४६%), र पूँजीगत खर्चतर्फ रू.२६ करोड ७६ लाख २५ हजार (५४%) रहेको छ। सहकारी क्षेत्रमा विनियोजित रकम नेपाल सरकारको श्रोतबाट ब्यहोरिने छ।

सहकारी क्षेत्रको वार्षिक विकास कार्यक्रम

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. ०६८।६९ मा संचलान हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३१२१३३–३/४ (४०-३/४-६००) सहकारी प्रशिक्षण केन्द्र	आ.व.२०१९।२० देखि सालवसाली कुल लागतः नखुल्ने	• सहकारीकर्मीहरूको क्षमता विकास भई स्वरोजगारी तथा आर्थिक क्रियाकलापमा वृद्धिभई गरिवि निवारणमा सहयोग पुग्ने ।	• सहकारी प्रशिक्षण सम्वन्धी तालिम कार्यक्रम केन्द्र क्षेत्रिय र जिल्लास्तरमा संचालन गरी ४०,००० व्यक्तिहरूलाई तालीम दिई उनीहरूको क्षमता वृद्धि गर्ने कार्य भएको ।	• पुर्व सहकारी शिक्षा, सचेतना, व्यवस्थापन, लेखापालन, सीप विकास, प्रशिक्षक प्रशिक्षण, व्यापार तथा व्यवसाय प्रवर्द्धन जस्ता तालीम कार्यक्रमहरू संचालन गरिने । • तालिम कार्यक्रममा केन्द्र र क्षेत्रीयस्तरमा क्रमशः १००० र ३०००, समेत जम्मा ४००० व्यक्तिहरूलाई सहभागी बनाईने ।
३१२१३४–३/४ (४०-३/४-६२०) सहकारी क्षेत्र सुदृढीकरण आयोजना	सालवसाली कुल लागत : नखुल्ने	• सहकारी क्षेत्रको प्रवर्द्धन र विकास कार्यमा सहयोग पुग्ने । • सहकारी शिक्षा ,सूचना र संचारको विकास हुने । • सहकारी क्षेत्रमा सुशासन कायम हुने ।	• ७५ जिल्लामा सहकारी संघ संस्थाहरूको नियमन तथा व्यवस्थापन भएको । • २७७८ वटा कृषक तथा अन्य समुह सहकारीकरण भएका । • ३५० निष्कृय सहकारी संस्थाको दर्ता खारेजी भएको । • १५ हजार संघ संस्थाहरूको अनुगमन भएको । • २४० सहकारी शिविर संचालन भएको । • १८००० व्यक्तिहरूलाई छोटो समयको तालीम उपलब्ध गराईएको । • सहकारी व्यवसाय प्रवर्द्धन गर्ने क्रममा विभिन्न ९० वटा सहकारी उद्यमहरू संचालनको प्रकृया थालनी भएको ।	• सरकार सहकारी साझेदारीमा २ वटा ठुला उद्योग (चिनी, कफि, चिया, प्रशोधन र धुलो दुध कारखाना) निर्माण शुरू गर्ने । • ५० वटा साना तथा मझौला सहकारी उद्योग स्थापना गर्ने । • ७५ वटै जिल्लामा सहकारी संघ संस्थाको नियमन सम्वन्धी कार्य संचालन गर्ने । • पुर्व सहकारी शिक्षा, सहकारी सचेतना, सहकारी व्यवस्थापन र सहकारी लेखा तालीम संचालन गरी वार्षिक ६००० जनालाई तालिम उपलब्ध गराइने । • सहकारी संघ संस्था मार्फत संचालित कृषिजन्य उद्योग/प्रशोधन उद्योगहरूको विकास, विस्तार गर्न अनुदान उपलब्ध गराइने । • सहकारी स्तरबाट संचालन भएका कृषिजन्य वस्तुहरूको वजार संचालन, व्यवस्थापन, भौतिक पूर्वाधार विकास र विस्तारमा अनुदान उपलब्ध गराइने । • कफि, जडिवुटी, चिया, अदुवा, अलैची, र सुन्तला जातका फलफुलको Value Addition Program संचालन गर्ने । • महिला तथा अपाङ्गहरूद्धारा संचालित सहकारीसंस्थाहरूलाई विशेष कार्यक्रम संचालनमा सहयोग गर्ने । • राष्ट्रिय सहकारी संघको भवन निर्माण शुरू गर्ने ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

सहकारी

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
			सहकारी													
			साधारण प्रशासनतर्फ	**१७३,१५५**	**१६२,१७७**	**१५७,३५२**	**४,८२५**	**१६२,१७७**			**१६९,५१०**	**१७१,६१०**				
१	३१२ ०१७ -३/४	४०-३/४-१४०	सहकारी विभाग	९,९३४	१०,१९२	९,७६७	४२५	१०,१९२			११११५	१२४१५	१	७	२	२
२	३१२ ०१८ -३/४	४०-३/४-१४१	डिभिजन सहकारी कार्यालयहरू	१४६,८२१	१२८,९८५	१२८,८८५	१००	१२८,९८५			१३३३९५	१३४१९५	१	७	२	२
३	३१२ ०१९ -३/४	४०-३/४-१६१	राष्ट्रिय सहकारी विकास बोर्ड	१६,४००	२३,०००	१८,७००	४,३००	२३,०००			२५०००	२५०००	२	७	२	२
			विकास कार्यक्रमतर्फ	**१७७,५७२**	**३३३,०५८**	**७०,२५८**	**२६२,८००**	**३३३,०५८**			**३८५,६२०**	**३७९,७८०**				
४	३१२ १३३ -३/४	४०-३/४-६००	सहकारी प्रशिक्षण केन्द्र	४८,८००	८१,३५८	३१,०५८	५०,३००	८१,३५८			५६९००	४२४००	१	६	२	२
५	३१२ १३४ -३/४	४०-३/४-६२०	सहकारी क्षेत्र सुदृढीकरा आयोजना	१२८,७७२	२५१,७००	३९,२००	२१२,५००	२५१,७००			३२८७२०	३३७३८०	१	६	१	१
			जम्मा	**३५०,७२७**	**४९५,२३५**	**२२७,६१०**	**२६७,६२५**	**४९५,२३५**			**५५५,१३०**	**५५१,३९०**				

२.२ सिंचाइ

(क) पृष्ठभूमि

कृषि प्रधान मुलुक नेपालको कूल क्षेत्रफल १,४७,१८,१०० हेक्टर मध्ये करिव २६,४१,००० हेक्टर जमीन कृषि योग्य भएको र सो मध्ये करिव १७,६६,००० हेक्टर मात्र सतह र भूमिगत जलस्रोतवाट सिंचाई सुविधा पुऱ्याउन सकिने सम्भावना रहेको छ । उपलब्ध अपार सतह तथा भूमिगत जलस्रोतको अधिकतम सदुपयोगवाट वर्षैभरी सिंचाइ सुविधा पुऱ्याई कृषि उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गरी गरिबी न्यूनिकरणमा टेवा पुऱ्याउनु यस क्षेत्रको सर्वोपरी चुनौती रहेको छ ।

चालु तीन वर्षीय योजनाले कृषियोग्य भूमिमा बाह्रै महिना सिंचाइ सुविधा पु-याउने लक्ष्य लिएको छ । साथै यस सम्बन्धी कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा जलवायु परिवर्तनबाट सिंचाइ आयोजनाहरूको निर्माण एवं विकासमा पर्न सक्ने नकारात्मक प्रभाव न्यूनीकरण गर्नु पर्ने चुनौति समेत थप भएको छ ।

आ.व. ०६८/६९ को वार्षिक कार्यक्रमहरू तर्जुमा गर्दा सरकारको नीति र कार्यकम तथा चालु त्रिवर्षीय योजनामा उल्लेख भए बमोजिम कृषि उत्पादन र उत्पादकत्वमा गुणात्मक बृद्धि गर्न निर्माणाधिन मझौला सिंचाइ र सुदूर पश्चिमाञ्चल क्षेत्र तथा कर्णाली अञ्चलमा सञ्चालित आयोजनाहरूको निर्माणमा विशेष प्राथमिकता दिइएको छ । सीमान्तकृत कृषकहरूको जीवनस्तर बृद्धि गर्न नयां प्रविधिमा आधारित सिंचाइ कार्यक्रमहरूको साथै बहुउद्देश्यीय डाइभर्सन आयोजनाहरूको कार्यान्वयन गर्दै जाने नीति लिइएको छ । सिक्टा, बागमती, बबई जस्ता ठूला सिंचाइ आयोजनाहरूका अतिरिक्त विभिन्न अवधिमा निर्मित आयोजनाहरूको मर्मत सम्भार कार्यलाई निरन्तरता दिँदै विद्यमान सिंचाइ प्रणालीहरूको प्रभावकारी उपयोग गरिनेछ ।

(ख) नतिजा सूचकहरू

कार्यक्रमले राखेको उद्देश्यहरू हासिल गर्न यस आ.व. को लक्ष्य निम्नबमोजिम तोकिएको छ ।

केही प्रमुख प्रतिफल सूचकहरूको लक्ष्य तथा प्रगति

प्रतिफल सूचकहरू	योजनाको लक्ष्य (हे.) (०६७/६८-०६९/७०)	०६८/६९ को लक्ष्य (हे.)
सतह सिंचाइ आयोनाहरूवाट सिंचित क्षेत्रफल बिस्तार	२४,७००	७,६००
भूमिगत सिंचाइ आयोजनाहरूवाट सिंचित क्षेत्रफल विस्तार	१,२३,७००	४५,१००
नयाँ प्रविधि सिंचाइ कार्यक्रमवाट सिंचित क्षेत्रफल विस्तार	१,७००	५००
कृषक कूलो सुधारवाट सिंचाइ सुविधा	५०,६००	२१,४००
बिद्यमान सरकार व्यवस्थित सिंचाइ प्रणालीहरूको दीगो व्यवस्थापनबाट सिंचाइ सुविधा (सालवसाली रूपमा)	३,२६,०००	३,२६,०००

यस वर्ष कूल २५ सिंचाइ विकास कार्यक्रम तथा आयोजनाहरू सञ्चालन हुनेछन् । यी आयोजनाहरूमध्ये मध्यावधि खर्च संरचना अनुसार प्रथम, दोश्रो र तेश्रो प्राथमिकतामा क्रमशः १६, ८ र १ आयोजनाहरू रहेका छन् ।

३. सिंचाइ क्षेत्रको : वार्षिक विकास कार्यक्रम

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३५७१०१-३/४ (६८-३/४-३११) **प्रणाली व्यवस्थापन तथा तालिम कार्यक्रम** (SMTP)	**आयोजना शुरू मिति:** आ.ब. २०५९।६० **आयोजना सम्पन्न हुने मिति:** सालबसाली कुल लागत: सालबसाली	• मर्मत संभार स्तरमा रहेका सिंचाइ प्रणालीहरूमा जल उपभोक्ता संस्था गठन भइ तिनीहरूको क्षमता अभिवृद्धि हुने । • कृषि उत्पादकत्व बढाउने कार्यमा सहयोग पुग्ने । सिंचाइ सेवा शुल्क संकलनमा बृद्धि हुने । • कार्यमूलक अध्ययन अनुसन्धानको माध्यमबाट सिंचाइ प्रणालीहरू व्यबस्थित हुदै जाने ।	• मर्मत संभार स्तरमा रहेका विभिन्न सिंचाइ प्रणालीहरूमा जल उपभोक्ता संस्था पुर्नगठन गरी संस्थाहरूलाई सक्षम बनाउने क्रममा बिभिन्न तालिम तथा गोष्ठी संचालन गरिएको । • सिंचाइ संचार सामाग्री उत्पादन, प्रचार, प्रसार र वितरण गरेको । • उत्पादन र उत्पादकत्व बढाउन कृषि कार्यालयसंग समन्वय गरी विभिन्न सिंचाइ प्रणालीहरूमा जल व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यमूलक अनुसन्धान गरेको । • सिंचाइ नीति/नियमाबली अनुरूप सिंचाइ सेवा शुल्क संकलन कार्य ज.उ.स. मार्फत भइरहेको ।	• जल उपभोक्ता संस्थालाई नहर मर्मत संभार, संचालन र आय आर्जन सम्बन्धी कार्यमुलक तालिम दिने । • सिंचाइसंग सम्बन्धित प्रचार प्रसार सामाग्रीको प्रकाशन तथा वितरण गर्ने । • मर्मत संभारमा रहेका सिंचाइ प्रणालीहरूमा भए गरेका कार्यहरूको अनुगमन गर्ने । • जल उपभोक्ता संस्थाहरूको तालिम गोष्ठी आदिको माध्यमबाट क्षमता विकास गरी सिंचाइ सेवा शुल्क संकलनमा बृद्धि गर्ने र सो को परिचालनबाट सिंचाइ आयोजनाहरूको दिगो बिकास तथा व्यवस्थापनमा सहयोग पुऱ्याउने । • उत्कृष्ट जल उपभोक्ता संस्थालाई राम्रो काम गरे बापत पुरस्कृत गर्ने । • प्राबिधिक कर्मचारीहरूको क्षमता अभिबृद्धि सम्बन्धी तालिम, गोष्ठी आदि संचालन गर्ने ।
३५७१०२-३/४ (६८-३/४-३१२) **सिंचाइ संस्थागत विकास कार्यक्रम**	**आयोजना शुरू मिति:** आ.ब. २०५९/६० **आयोजना सम्पन्न हुने मिति:** सालबसाली **कुल लागत:** सालबसाली	• सिंचाइ विभागको संस्थागत विकासमा सहयोग हुने ।	• सिंचाइ मन्त्रालय र सिंचाइ बिभागको भवन सुरक्षा, सरसफाई, लिफ्ट, खानेपानी, विद्युतीकरण, टेलिफोन, पुस्तकालय ब्यबस्थापन, तालिम संचालन, बगैंचा व्यवस्थापन, भवन मर्मत संभार आदि कार्य गरी सिंचाइ बिभागबाट संचालित कार्यक्रमहरू सुचारू रूपमा यथा समयमै सम्पन्न गरी संस्थागत बिकासमा टेवा पुऱ्याएको ।	• सिचाइ मंत्रालय र सिंचाइ बिभागको भवनको सुरक्षा, सरसफाई, लिफट संचालन, खानेपानी, विद्युतीकरण, टेलिफोन, पुस्तकालय, बगैचा आदिको ब्यबस्थापन लगायत मर्मत सम्भारको कार्यहरु गर्ने । • सिंचाइ कार्यालयहरूका भवनहरूको आवश्यक मर्मत सम्भार गर्ने । • आवश्यक तालिम कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने । • सिंचाइ बिकास सम्बन्धी बिभिन्न निर्देशिका तथा सफ्टवेयरहरू बिकास एवं बितरण गरी संस्थागत बिकासमा टेवा पुऱ्याउने ।
३५७१०३-३/४ (६८-३/४-३१६) **सिंचाइ तथा जलस्रोत व्यवस्थापन आयोजना** (	**आयोजना शुरू मिति:** आ.ब. २०६३/६४ **आयोजना सम्पन्न हुने मिति:** आ.ब. २०६९/७० **कुल लागत:** ६५	• पश्चिमाञ्चल, मध्यपश्चिमाञ्चल र सूदुर पश्चिमाञ्चल क्षेत्रका १८,००० हे. पुनर्स्थापन हुने, १,३६० हे. मा थप सिंचाइ सेवा उपलब्ध हुने र २६,००० हे. को	• सतह सिंचाइ तर्फ ९६ वटाको निर्माण कार्य शुरू भएको, २६ वटा योजनाहरूको निर्माण कार्य सम्पन्न भएको । • भुमिगत सिंचाइ तर्फ ३ बटा Cluster मा Deep Tubewell (DTW) निर्माण, ३ वटा Shallow Tubewell (STW)	• १० वटा सिंचाइ उपयोजनाहरू निर्माण कार्य सुरू गरिने । • क्रमागत ७० वटा उपयोजनाहरू मध्ये ५० वटा सम्पन्न गर्ने । • ३० वटा सिंचाइ उपयोजनाहरूको अध्ययन कार्य गर्ने । • कन्काई सिंचाइको Essential Structure Improvement (ESI) कार्य सम्पन्न गर्ने साथै

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
सिंचाइ) (IWRMP)	मिलियन यू.एस.डलर	व्यवस्थापन हस्तान्तरण हुने ।	Cluster मा electrification कार्य सम्पन्न । • २ वटा DTW cluster मा diesel पम्पलाई electric पम्पमा पुनस्थापना गर्ने काम सम्पन्न भएको । • कन्काई सिंचाइ प्रणाली, महाकाली सिंचाइ प्रणाली (प्रथम चरण), सुनसरी मोरङ्ग सिंचाइ प्रणालीको सितागंज शाखा र नारायणी सिंचाइ प्रणालीको ब्लक २ र ८ को ज.उ.स. सँग व्यबस्थापन हस्तान्तरण बारे सम्झौता भएको । • सिंचाइ बिभागमा GIS based MIS स्थापनको लागि desktop system को कार्य सम्पन्न ।	ज.उ.स.को संस्थागत बिकास गर्ने । • महाकाली सिंचाइ प्रणाली, नारायणी सिंचाइ प्रणाली तथा सुनसरी मोरङ्ग सिंचाइ प्रणालीको ESI र ज.उ.सं को क्षमता अभिबृद्धि कार्य अगाडि बढाउने । • सिंचाइ प्रणालीहरूमा एकीकृत बाली तथा जल व्यबस्थापन सम्बन्धी कार्यहरूलाई निरन्तरता दिने ।
३५७१०५-३/४ (६८-३/४-३१९)	**सिंचाइ सम्भाव्यता अध्ययन तथा निर्माण गुणस्तर कार्यक्रम**			
क. डाइभर्सन आयोजना	**आयोजना शुरू मितिः** आ.ब. २०६८/६९ **आयोजना सम्पन्न हुने मितिः** सालबसाली **कुल लागतः** सालबसाली	• ठूला बहुउद्देश्यीय आयोजनाहरूको अध्ययन कार्य भएको हुने ।	• कालीगण्डकी-तिनाउ, कालीगण्डकी-नवलपरासी डाइभर्सन आयोजनाहरूको पूर्व-सम्भाव्यता अध्ययन कार्य सम्पन्न ।	• तमोर-मोरङ्ग, सुनकोशी-तावा, कालीगण्डकी-तिनाउ, कालीगण्डकी-नवलपरासी, त्रिशुली-चितवन, सुनकोशी-मरीन, सेती-कैलाली जस्ता डाईभर्सन आयोजनाहरूको पूर्व संभाव्यता र केहीको विस्तृत अध्ययन समेत गरीने छ ।
ख. अन्य **१. सिंचाइ विकास कोष**	**आयोजना शुरू मितिः** आ.ब. २०६८/६९ **आयोजना सम्पन्न हुने मितिः** सालबसाली **कुल लागतः** सालबसाली	• सिंचाइ विकास कोषको अवधारणा कार्यान्वियन भइ सिंचाइ आयोजनाहरूमा स्रोत व्यवस्थापन सहज भएको हुने	• यसको अवधारणा र नीतिगत पक्षमा काम प्रारम्भ भएको ।	• सिंचाइ विकास कोष/घुम्ती लगानी अवधारणा लागू गर्न आवश्यक तयारी पूरा गर्ने र सुरू गर्ने ।
२.सिंचाइ सम्भाव्यता अध्ययन तथा निर्माण गुणस्तर कार्यक्रम	**आयोजना शुरू मितिः** आ.ब. २०५९/६० **आयोजना सम्पन्न हुने मितिः** सालबसाली **कुल लागतः** सालबसाली	• थप सिंचाइ क्षेत्र विकासको लागि सम्भाव्य योजनाहरूको पहिचान एवं विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन तयार गर्दै जाने । • पांचै विकास क्षेत्रमा निर्माण	• पूर्वान्चल, मध्यमाञ्चल र पश्चिमान्चलका ४१ जिल्लाहरूको GIS Database तयारी कार्य सम्पन्न । • त्रिशुली-चितवन डाइभर्सन आयोजनाको पूर्व-सम्भाव्यता अध्ययन कार्य भैरहेको ।	• पश्चिमान्चलका बाँकी तथा मध्य पश्चिमान्चलका केही जिल्लाहरूको GIS Database तयार गर्ने । • अन्य सिंचाइ आयोजनाहरूको विस्तृत संभाव्यता अध्ययन कार्य गर्ने । • अनुसन्धान तथा बिकासको कार्यलाइ निरन्तरता दिने । • सिंचाइ विकास कोषको अवधारणा लागू गर्न आवश्यक

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		सामाग्री र निर्माण भएका सिंचाइ संरचनाहरूको गुणस्तरमा बृद्धि हुने ।	• ४ सिंचाइ आयोजनाहरूको विस्तृत संम्भाव्यता अध्ययन कार्य सम्पन्न । • अनुसन्धान तथा बिकासका लागि Institute of Engineering संग MOU भएको । • सिंचाइ संरचनाहरूको गुणस्तर परीक्षण गर्न स्थापित प्रयोगशालाहरू संचालन भैरहेको ।	तयारी पूरा गर्ने । • केही सिंचाइ आयोजनाहरूको विस्तृत संम्भाव्यता अध्ययन कार्य गर्ने । • प्रयोगशालाको लागि आबश्यक उपकरण र रसायन खरीद गर्ने । • पांचै विकास क्षेत्रमा निर्माण सामाग्री र निर्माण भएका संरचनाहरूको गुणस्तर परीक्षण गर्ने कार्य लाई निरन्तरता दिने । • प्रयोगशाला भवनहरूको सुधार गर्ने ।
३५७१०७-३/४ (६८-३/४-३२१) **यान्त्रिक व्यवस्थापन कार्यक्रम**	**आयोजना शुरू मितिः** आ.ब. २०५९/६० **आयोजना सम्पन्न हुने मितिः** सालबसाली **कुल लागतः** सालवसाली	• सिंचाइसंग सम्बन्धित यान्त्रिक उपकरणहरू मर्मत एवं सञ्चालन भई सिंचाइको लागि पानी संचालनमा सहयोग पुग्ने ।	• ७० थान हेभी इक्वीपमेन्टको मर्मत गरिएको । • २२१ थान चालू रहेको मेशिनहरू आकस्मिक तथा साधारण मर्मत गरी संचालन गरेको • हेभी मेशिनहरू ७९१०० घण्टा संचालन गरेको । • ४ थान Excavator मेशीनहरू खरीद भै संचालनमा रहेको ।	• ८ थान हेभी इक्वीपमेन्टको मर्मत गर्ने । • ३० थान चालु रहेको मेशीनहरू आकस्मिक तथा साधारण मर्मत गरी संचालन गर्ने । • संचालनमा रहेका हेभी मेशीनहरू ८,००० घण्टा संचालन गर्ने । • ४ लट हेभी मेशीनहरूका मुख्य-मुख्य पार्टहरू निर्माता कम्पनीवाट आयात गर्ने । • १० थान हल्का गाडीहरूको मेजर मर्मत गर्ने । • १ थान Excavator मेशिन खरीद गर्ने ।
३५७१०८-३/४ (६८-३/४-३२२) **समुदाय व्यवस्थित सिंचित कृषि क्षेत्र आयोजना** (CMIASP)	**आयोजना शुरू मितिः** आ.ब. २०६२/६३ **आयोजना सम्पन्न हुने मितिः** २०६९/७० **कुल लागतः** US$ ३८.६ **मिलियन**	• आयोजना क्षेत्रका १३,७०० हे. कृषक ब्यबस्थित सिंचाइ प्रणालीहरूमा आबश्यक पुर्नस्थापना कार्य गरी कृषकहरूलाई ब्यबस्थित सिंचाइ सेवा उपलब्ध गराई कृषि उत्पादनमा बृद्धि हुन गई गरिबी न्यूनीकरणमा टेवा पुग्ने ।	• Batch I तर्फ १४ जिल्लाका २७ उप-आयोजनाहरूको निर्माण प्रारम्भ भई १६ वटा सम्पन्न भएको । • Batch II तर्फ २१ जिल्लाका ४० वटा उप-आयोजनाहरू स्वीकृत भई टेण्डर प्रक्रियामा गै सकेको । • Batch III तर्फ ४१ वटा उप-आयोजनाहरूको SPPR (Sub Project Preparation Report) स्वीकृत भई सकेको । जसमध्ये २२ वटा उप-आयोजनाहरूको DDR (Detail Design Report) स्वीकृत भई टेण्डर प्रक्रियामा गै सकेको । • ५,००० हे. मा सिंचाइ सुबिधा ब्यबस्थित भएको ।	• Batch I तर्फका बांकी ११ वटा क्रमागत उप-आयोजनाहरूको निर्माण सम्पन्न गरिने । • Batch II तर्फका ४० वटा उप-आयोजनाहरू मध्ये २० वटा सम्पन्न गरी बांकीलाई निरन्तरता दिने । • Batch III तर्फका बांकी १९ वटा उप-आयोजनाहरूको DDR स्वीकृत गराई सबै ४१ उप-आयोजनाहरूको निर्माण कार्य सुरू गर्ने । • ५,५०० हे. मा सिंचाइ सुबिधा ब्यबस्थित हुने ।

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३५७११३-३/४ (६८-३/४-३६०) **भूमिगत जलस्रोत विकास समिति**	**आयोजना शुरू मितिः** आ.ब. २०५९/६० **आयोजना सम्पन्न हुने मितिः** सालबसाली **कुल लागतः** सालबसाली	• तराई लगायत काठमाडौं र केही भित्री मधेसका जिल्लाहरूको भूमिगत जल सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान तथा अनुगमन गर्ने । • भूमिगत जल प्रयोग सम्बन्धी ऐन कानून तयार गर्ने ।	• तराईका २० वटा जिल्ला तथा काठमाडौं उपत्यकामा भूमिगत जल अनुगमन कार्य गरी भूमिगत जल विकासको लागि आवश्यक तथ्यांक संकलन भएको । • भूमिगत जलको विकासको लागि ल्कष्टरहरू पहिचानको लागि ९ गोटा सम्भाव्यता अध्ययन भएको । • १४ गोटा डिप तथा ४ गोटा मेडियम डेप्थ अनुसन्धान ट्यूववेल निर्माण भैसकेको । • ९ जिल्लाहरूमा वाटर क्वालिटी/आर्सेनिक अध्ययन भएको ।	• भूमिगत जलस्रोत विकास समिति तथा शाखा कार्यालयहरूको संचालन, हाईड्रोजियोलोजिकल अध्ययन, अन्वेषण, डिप, मेडियम तथा स्यालो ट्यूववेलहरू निर्माण कार्यगर्ने । • काठमाडौं उपत्यका लगायत तराई तथा मध्य पहाडका २२ जिल्लाहरूमा भूमिगत जल मनिटरिङ्ग गर्ने । • सम्मानित सर्वोच्च अदालतको आदेश कार्यान्वयन सम्बन्धमा अध्ययन अनुसन्धान गर्ने । • नेपालको Groundwater को Status, Need Assessment तथा Master Plan सम्बन्धमा Terms of Reference (TOR) तयार गर्ने कार्य ।
३५७११४-३/४ (६८-३/४-३६२) **भूमिगत स्यालो तथा डीप ट्युबवेल सिंचाइ आयोजना**	**आयोजना शुरू मितिः** आ.ब. २०५४/५५ **आयोजना सम्पन्न हुने मितिः** आ.व.२०७४/७५ **कुल लागतः** रू. १५ अर्ब ५० करोड	**स्यालो ट्यूववेल तर्फ** • स्यालो ट्यूववेल निर्माण गरी थप ४,४०,००० हेक्टर जमिनमा सिंचाइ सुविधा उपलब्ध हुने । **डिप ट्यूववेल तर्फ** • डिप ट्यूववेल निर्माण गरी थप,४०,००० हेक्टरमा थप सिंचाइ सुविधा उपलब्ध हुने ।	**स्यालो ट्यूववेल तर्फ** • ३१,९०० वटा स्यालो ट्यूववेल निर्माण भई ७२,६०० हेक्टरमा सिंचाई सुविधा उपलब्ध भएको । **डिप ट्यूववेल तर्फ** • १३४ वटा डिप ट्यूववेल निर्माण भई ५,२६० हेक्टरमा सिंचाई सुविधा उपलब्ध भएको ।	**स्यालो ट्यूववेल तर्फ** • २६ जिल्लाहरूमा उप आयोजनाको तयारी, अनुगमन तथा मुल्यांकन कार्य गर्ने • १४,००० स्यालो ट्यूववेल निर्माण गरी ३५,००० हेक्टरमा थप सिंचाइ सुविधा उपलब्ध गराउने । • कृषकहरूको सीप अभिबृद्धि तालिम तथा स्यालो ट्यूववेलहरूको अन्वेषण तथा अध्ययन गर्ने । **डिप ट्यूववेल तर्फ** • ८ वटा नयां डिप ट्यूववेल निर्माण गर्ने । • बोरिङ्ग कार्य सम्पन्न हुने ८ वटा र क्रमागत ४० वटा डिप ट्यूववेलहरूको सम्पूर्ण बाकी कार्य सम्पन्न गरी १,६०० हे. मा थप सिंचाइ पुऱ्याउने । • कृषकहरूलाई तालिम दिने तथा डिप ट्यूववेलको अन्वेषण तथा अध्ययन गर्ने ।
भूमिगत जल सिंचाइ सेक्टर आयोजनातर्फ		• ब्यबस्थित सिचाइ सुबिधा उपलब्ध भई कृषि उत्पादनमा बृद्धि हुने ।	• १०,८७० स्यालो ट्यूववेल निर्माण भएको । • ३०० कि.मि. फार्म सडक निर्माण तथा सुधार गरिएको ।	• उपभोक्ताहरूलाई ट्यूववेलहरूको मर्मत तथा संचालन लगायत अन्य कृषि संग सम्बन्धित तालीम दिई संस्थागत बिकासमा टेवा पुग्ने ।
३५७११६-३/४ (६८-३/४-३६४) **डीप तथा स्यालो**	**आयोजना शुरू मितिः** आ.ब. २०६१/६२ **आयोजना सम्पन्न हुने**	• २२ वटा डिप ट्यूववेल तथा १३५० वटा स्यालो ट्यूववेल निर्माण सम्पन्न भई ४,९३०	• २२ वटा डिप ट्यूववेल सिंचाइ प्रणाली निर्माण सम्पन्न । • धनुषा तथा महोत्तरी जिल्लामा १,०००	• सप्तरी, सर्लाही, रौतहट ,बारा, पर्सा, चितवन, नवलपरासी, रूपन्देही तथा कपिलवस्तुमा १,३५० स्यालो ट्यूववेल निर्माण गर्ने ।

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
ट्युववेल सिंचाइ आयोजना	**मितिः** २०६८/६९ **कुल लागतः** रू. ४२ करोड ६३ लाख ४९ हजार	हेक्टरमा थप सिंचाइ सुविधा उपलब्ध भई कृषि उत्पादनमा बृद्धि हुने । • तराईका ९ जिल्लामा २,७०० स्यालो ट्यूववेल निर्माण भई ८,१०० हेक्टरमा थप सिंचाइ उपलब्ध हुने ।	वटा स्यालो ट्यूववेल निर्माण सम्पन्न । • सिराहा जिल्लामा ३५० वटा स्यालो ट्यूववेल निर्माण सम्पन्न ।	
३५७११७-३/४ (६८-३/४-३६५) **सुर्खेत उपत्यका सिंचाइ आयोजना**	**आयोजना शुरू मितिः** आ.ब. २०६४/६५ **आयोजना सम्पन्न हुने मितिः** आ.ब. २०६८/६९ **कुल लागतः रू. १ अरब**	• सिंचित क्षेत्र अभिवृद्धिका साथै सुर्खेत उपत्यकाको २,००० हे. मा सिंचाइ सेवा व्यवस्थित हुने ।	• आयोजनाको विस्तृत सर्भेक्षण गरी लागत अनुमान सहितको प्रतिवेदन तयार भएको । • स्रोतमा पानी उपलब्धता बारे अध्ययन भैरहेको । • आयोजना बारे नागरिक सुनुवाइ भएको ।	• स्रोतमा पानी उपलब्धताको एकीन भैसकेपछि तदनुरूप प्रतिबेदन परिमार्जन गरी आयोजना स्वीकतिको प्रकृया अगाडि बढाइने ।
३५७११८-३/४ (६८-३/४-३७०) **प्रणालीको क्षमता अभिबृद्धि कार्यक्रम** (SEEP) **(मर्मत सम्भार आयोजना)**	**आयोजना शुरू मितिः** आ.ब. २०५९/६० **आयोजना सम्पन्न हुने मितिः** सालबसाली **कुल लागतः** सालबसाली	• सम्पन्न भै सकेका विभिन्न सिंचाइ प्रणालीहरूको आवश्यकता अनुसार मर्मत संभार भई कृषकहरूलाई ब्यबस्थित सिंचाइ सुबिधा उपलब्ध गराउने ।	• संयुक्त व्यवस्थापनमा रहेका विभिन्न सिंचाइ प्रणालीहरूको करिब ३,२६,००० हे. कमाण्ड क्षेत्र भित्र सिंचाइ सेवा पुऱ्याउन सिंचाइ प्रणालीको नियमित मर्मत संभार तथा संचालन गरिएको । • अन्य कतिपय कृषक व्यवस्थित प्रंणालीहरूको मर्मत गरी नहर संचालन तथा दिगो व्यवस्थापनको कार्यमा सहयोग पुऱ्याइएको । • केही पहाडी सिंचाइ प्रणालीहरूको पुर्नस्थापना कार्य शुरू भएको ।	• मर्मत संभार कार्यक्रम अन्तर्गत संयुक्त ब्यबस्थापनमा संचालित सिंचाइ प्रणालीहरूको सालबसाली नियमित मर्मत संभार कार्य गरी सिंचाइ सेवा ब्यबस्थित गर्ने । • माग भै आएका र सम्भाब्य देखिएका कृषक व्यवस्थित सिंचाइ प्रणालीहरूको मर्मत संभार कार्य गरी सिंचाइ सेवा ब्यबस्थित गर्ने । • सिंचाइ विभागले कृषि विभाग,नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद् र कृषि विकास बैंकसंग समन्वय गरी एकीकृत बाली तथा जल व्यवस्थापन कार्यक्रम संचालन गर्ने । • कृषि प्रविधिहरू एकीकृत गरी कृषक समक्ष पुऱ्याई उत्पादकत्व र बाली सघनतामा वृद्धि गरी पानीको उत्पादकत्व बढाउने । • केही पहाडी सिंचाइ प्रणालीहरूको पुनर्स्थापनाको कार्य चालु रहने ।
३५७११९-३/४ (६८-३/४-३७१) **बृहत् सरकारी सिंचाइ योजनाको पुनर्स्थापना**	**आयोजना शुरू मितिः** आ.ब. २०६१/६२ **आयोजना सम्पन्न हुने मितिः** २०६८/६९ **कुल लागतः** रू. १ अर्ब ५० करोड	• ४ वटा वृहत सिंचाइ आयोजनाहरूको (७१४०० हे.) पुर्नस्थापना गरी सिंचाइ सुबिधा ब्यबस्थित हुने ।	**नारायणी अञ्चल सिंचाइ प्रणाली तर्फ :** • ६५ कि.मि. मूल नहरको पुर्नस्थापना भएको । • शाखा प्रशाखा नहर ३३९ कि.मि. पुर्नस्थापना भएको । • सर्भिस रोड मर्मत सुधार ४३ कि.मि.	**नारायणी अञ्चल सिंचाइ प्रणाली तर्फ :** • मुल नहर, शाखा प्रशाखा नहर, नहर संरचनाहरूको पुर्नस्थापना कार्यलाई निरन्तरता दिने । • सर्भिस रोड मर्मत सुधार कार्य गर्ने । • कमाण्ड क्षेत्र बचाउ कार्य गर्ने । • शाखा प्रशाखा नहर लाइनिङ गर्ने ।

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			भएको । • संरचना एवं गेट निर्माण सुधार १८४ गोटा भएको । • कमाण्ड क्षेत्र बचाउ कार्य १,७२५ हेक्टरमा भएको ।	• अन्य बृहत सिंचाइ प्रणालीहरूको अध्ययन तथा पुर्नस्थापन कार्य क्रमिक रूपमा शुरू गर्ने ।
३५७१२०-३/४ (६८-३/४-४०४) **बागमती सिंचाइ आयोजना**	**आयोजना शुरू मितिः** आ.ब. २०३५/३६ **आयोजना सम्पन्न हुने मितिः** आ.व. २०६८/६९ **कुल लागतः** रू. ६ अरब २ करोड २६ लाख	• सर्लाही तथा रौतहट जिल्लामा थप कमाण्ड क्षेत्र विकास हुने । • कमाण्ड क्षेत्र विकासबाट ४५,६०० हेक्टरमा ब्यबस्थित सिंचाइ सेवा उपलब्ध हुने ।	• बागमती नदीमा व्यारेज निर्माण भएको । • ४५,६०० हे का लागि करिव २८२ कि.मि. मुल नहर, शाखा नहर तथा प्रशाखा नहर निर्माण गरिएको । • ९७५ कि.मि. सेकन्डरी तथा टर्सरी नहर निर्माण गरी करीव ३५,००० हे. मा कमाण्ड क्षेत्र विकास गरिएको । • करीव ३०० कि.मि. नहर निरीक्षण तथा लिंक सडक निर्माण गरिएको । • १३,००० हे. कमाण्ड क्षेत्र संरक्षणको कार्यमध्ये ८,५०० हे. कमाण्ड क्षेत्र संरक्षणको कार्य सम्पन्न भएको ।	• जग्गा अधिग्रहण कार्य । • १० कि.मि. सेकेण्डरी नहरको निर्माण । • १,००० हेक्टरमा कमाण्ड क्षेत्र बचाउ कार्य गर्ने । • ४५,६०० हेक्टरमा निर्मित नहर संरचनाहरूको मर्मत गरी नहर संचालन गर्ने । • पश्चिमी मूल नहरको ५०० मि. र त्यस अन्तर्गत ७०० मि. शाखा नहरहरूको सुदृढिकरण गर्ने ।
३५७१२१-३/४ (६८-३/४-४०९) **बबई सिंचाइ आयोजना**	**आयोजना शुरू मितिः** आ.ब. २०४५/४६ **आयोजना सम्पन्न हुने मितिः** आ.व. २०६९/७० **कुल लागतः** रू. २ अरब ८७ करोड १२ लाख १६ हजार	• बर्दीया जिल्लाको ३८,२४० हे. जमिनमा भरपर्दो सिंचाइ सुविधा उपलब्ध हुने ।	• हेडवर्क्स निर्माण भएको । • मुल नहर २८ कि.मि. सम्पन्न । • शाखा प्रशाखा नहर ८४ कि.मि. सम्पन्न। • ११,२०० हे. मा व्यवस्थित सिंचाइ सेवा उपलब्ध भएको । • साईफन निर्माणको कार्य शुरू भएको । • जग्गा अधिग्रहण कार्य भैरहेको ।	• हेडवर्क्स तथा मूल नहर संचालन । • मूल नहर बिस्तारको निर्माण कार्य गर्ने । • शाखा/प्रशाखा नहरको निर्माण गर्ने । • साईफन निर्माणको कार्यलाई निरन्तरता दिने । • जग्गा अधिग्रहण कार्य गर्ने ।
३५७१२२-३/४ (६८-३/४-४११) **महाकाली सिंचाइ आयोजना (तेस्रो चरण)**	**आयोजना शुरू मितिः** आ.ब. २०६३/६४ **आयोजना सम्पन्न हुने मितिः** आ.व. २०७०/७१ **कुल लागतः** रू. ८ अरब	• ३३,५०० हे. थप क्षेत्रमा सिंचाइ सुबिधा उपलब्ध भै कृषि उत्पादन बढ्न गई देशको अर्थतन्त्रमा थप योगदान पुग्ने ।	• मूल नहरको प्रथम ३ कि.मि. निर्माणको लागि १८ हे. जग्गा अधिग्रहण कार्य भएको । • प्रथम ३ कि.मि. मूल नहर निर्माणको माटोको काम सम्पन्न भएको । • आयोजनाको EIA स्वीकृत भै सकेको ।	• मूल नहरको प्रथम ३ कि.मि. पछिको ९.७ कि.मि. सम्मको निर्माणको लागि जग्गा अधिग्रहण गर्ने । • मूल नहरको प्रथम ३ कि.मि. पछिको ९.७ कि.मि सम्ममा माटोको कार्य क्रमशः शुरू गर्ने ।

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३५७१२३-३/४ (६८-३/४-४१२) **सुनसरी मोरङ सिंचाइ आयोजना (तेस्रो)**	**आयोजना शुरू मितिः** आ.ब. २०५४/५५ **आयोजना सम्पन्न हुने मितिः** आ.व. २०६७/६८ **कुल लागतः** सालबसाली	• योजना अन्तरगत सुन्सरी र मोरङ जिल्लाको गरी ६८,००० हे. जमिन मध्ये बर्षेबाली, हिउंदे बाली र चैतेबालीको सिंचाइ सुविधा उपलब्ध गराउन निर्माण भएका नहरहरूको आबश्यक मर्मत तथा पुनः निर्माण गरी नहर संचालन हुने ।	• ५३ किलोमिटर लामो मुल नहर बिकसित क्षेत्र अन्तरगतको नहर/ नहरी तथा ड्रेजर मेसिन समेतको मर्मत संभार गरी नहर संचालन गरिएको । • जीर्ण भएका केही ठूला संरचनाहरूको बचावट कार्य लाई निरन्तरता दिइएको । • कोशी नदीको कटानवाट महेन्द्रनगर गा.वि.स. तथा चतरा मूल नहर को बचावटको लागि कोशीमा तटवन्ध तथा स्परहरूको निर्माण । • मूल नहरको ४८ आर. डि. को संरचना बचावट कार्य सुरू गरेको ।	• सिंचाइ प्रणालीको मर्मत संभार गरी नहर संचालन गर्ने । • प्रणाली दिगो व्यवस्थापनको कार्य । • जीर्ण नहर संरचनाहरू मध्ये केहीको पुनर्स्थापना/पुनः निर्माण कार्यहरू लाई निरन्तरता दिने । • नहरमा थीग्रीएको बालुवा सफा गर्न ड्रेजर (dredger) खरीद प्रकृया शुरू गर्ने ।
३५७१२४-३/४ (६८-३/४-४१४) **प्रगन्ना तथा बड्कापथ सिंचाइ आयोजना**	**आयोजना शुरू मितिः** १ जनवरी १९९९ **आयोजना सम्पन्न हुने मितिः** आ.व. २०७०/७१ **कुल लागतः** रू. २ अरब ६० करोड	• दाङ्ग जिल्लाको देउखुरी उपत्यका भित्रका चैलाही, सोनपुर, सिसनिया र लालमटिया गा.वि.स. का ५,८०० हे. जग्गामा बर्षैभरी भरपर्दो सिंचाई सुविधा उपलब्ध हुने । • बडकापथ सिचाइ आयोजना तयार हुने ।	• राप्ती नदीको किनारमा तीन स्थानमा Side Intake निर्माण तथा अन्य तीन ठाउंमा डाइभर्सन weir निर्माण । • नहर प्रणाली (८०७ कि.मि.) मा ठूला/साना गरी ४५० वटा विभिन्न संरचना निर्माण । • नदी नियन्त्रण कार्यका लागि ९.९ कि.मि. तटबन्ध निर्माण । • ५६०० हे. जमीनमा वर्षैभरी भरपर्दो सिंचाई सुविधा उपलब्ध भएको । • बडकापथ सिचाइ आयोजनाको EIA प्रतिबेदन स्वीकृत भएको ।	• सिंचाइ संरचनाहरूको नियमित मर्मत संभार तथा नहर संचालन । • केही संरचनाहरू निर्माण गर्ने । • कृषक उपभोक्ताहरूको संस्थागत विकासको कार्य । • बडकापथ सिंचाइ आयोजनाको निर्माण कार्यहरू क्रमशः शुरू गर्ने ।
३५७१२५-३/४ (६८-३/४-४१८) **सिक्टा सिंचाई आयोजना**	**आयोजना शुरू मितिः** आ.ब. २०५९/६० **आयोजना सम्पन्न हुने मितिः** आ.व. २०७०/७१ **कुल लागतः** रू. १२ अर्ब ८० करोड	• बांके जिल्लाको ३६,००० हेक्टर जमिनमा थप सिंचाइ सुविधा उपलब्ध गराउने संरचनाहरूको निर्माण हुदै जाने ।	• Head Works को निर्माण कार्य सम्पन्न । • मूल नहरको १५ कि.मी सम्मको निर्माण कार्य ९० % सम्पन्न ।	• मूलनहरको १५ कि.मि. सम्मको क्रमागत निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने । • मूलनहरको १५ देखि ३५ कि.मि. सम्मको कार्यको लागि ठेक्का पट्टाको व्यवस्था गरी कार्य सुरू गर्ने । • मूलनहरको ३५ देखि ५० कि.मि. खण्डको सर्भेक्षण तथा लागत अनुमान तयार गर्ने । • नहर तथा संरचना निर्माणको लागि जग्गा अधिग्रहण गर्ने । • परामर्श सेवा सम्वन्धी कार्य गर्ने ।

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				• Head Works को Gate को डिजाइन तथा लागत अनुमान तयार गर्ने र सो को ठेक्का पट्टाको व्यवस्था गरी निर्माण कार्य सुरू गर्ने ।
३५७१२६-३/४ (६८-३/४-४२७) **नयाँ प्रविधिमा आधारित सिंचाइ आयोजना**	**आयोजना शुरू मितिः** आ.ब. २०६०/६१ **आयोजना सम्पन्न हुने मितिः** सालबसाली **कुल लागतः** सालबसाली	• नयां प्रविधिमा आधारित सिंचाइ प्रणालीको विकासबाट थप १०,००० हे. जमिनमा सिंचाइ सुविधा उपलब्ध हुने ।	• नयां प्रविधिसंग सम्बन्धित १६ वटा अध्ययन अनुसन्धान सहितका प्रतिवेदन तयार पारिएको । • बिभिन्न जिल्लामा गरि करीब २,९०० हेक्टर भूमिमा सिंचाइ सेवा पुगेको । • पांचै बिकास क्षेत्रमा केही नमुना योजनाहरूको निर्माण कार्य सम्पन्न भएको ।	• Non-Conventional सिंचाइ प्रविधिको विकासको लागि अध्ययन एवं अनुसन्धान गर्ने । • बिभिन्न जिल्लामा कृषक उपभोक्ताबाट माग भै आएका नयां प्रबिधिमा आधारित सिंचाइ योजनाहरू (जस्तै स्प्रिंक्लर, थोपा, पोखरी आदि) संभाब्यताका आधारमा संचालनमा ल्याउने । • क्रमागत ७५ वटा आयोजना सम्पन्न गरी थप करिब ५०० हेक्टरमा सिंचाइ सेवा उपलब्ध गराउने ।
३५७१२७-३/४ (६८-३/४-४२९) **मझौला सिंचाइ आयोजना**	**आयोजना शुरू मितिः** आ.ब. २०६१/६२ **आयोजना सम्पन्न हुने मितिः** सालबसाली **कुल लागतः** रू. ५ अरब	• मझौला सिंचाइ योजनाहरूको निर्माण सम्पन्न भई करिब ३५,००० हे. मा सिंचाइ सेवा उपलब्ध भई कृषि उत्पादनमा वृद्धि हुने ।	• हालसम्ममा कूल १४१ वटा योजनाहरू सम्पन्न भै ३,८०० हे. मा थप सिंचाइ सेवा उपलब्ध भएको तथा १७,३०० हे. पुनर्स्थापना भएको । • आयोजनाहरूको बिस्तृत संभाब्यता अध्ययन भएको ।	• क्रमागत ८४ वटा आयोजनाहरू सम्पन्न गर्ने र बाँकी क्रमागत योजनाहरूलाई निरन्तरता दिने । • अध्ययनबाट सम्भाब्य भएका केही सिंचाइ आयोजनाहरूको निर्माण कार्य शुरू गर्ने । • नयाँ आयोजनाहरूको अध्ययन गर्ने ।
३५७१२८-३/४ (६८-३/४-४३१) **दरौदी पालुङटार सिंचाइ (नदी नियन्त्रण) आयोजना**	**आयोजना शुरू मितिः** आ.ब.२०६५/६६ **आयोजना सम्पन्न हुने मितिः** आ.व. २०६८/६९ **कुल लागतः** रू. १० करोड ५० लाख ।	• त्यस क्षेत्रका बिपन्न उपभोक्ता किसानहरूको आयआर्जनमा वृद्धि भई गरीवी निवारणमा टेवा पुग्ने ।	• दरौदी पालुङटार सिंचाइ योजनाको बिस्तृत अध्ययन सम्पन्न गरेको । • जरेवर चोरकाटे, भुसुण्डी बोहोराबेसी र झोलुङ्गे फाँट क्षेत्रमा करिब १७५० मि. तटबन्ध निर्माण कार्य सम्पन्न भएको । • झोलुङ्गे फाँट सिंचाइ प्रणालीमा निर्माण कार्य भैरहेको । • दरौदी बेसिनका ७ वटा सिंचाइ प्रणालीहरूको अध्ययन कार्य सम्पन्न ।	• क्रमागत नदी नियन्त्रण कार्य लाई निरन्तरता दिने । • सिंचाइ आयोजना स्वीकृत गराई निर्माण कार्य संचालन गर्ने । • किसान व्यवस्थित सिंचाइ प्रणालीहरूको मर्मत संभार गर्ने । • अध्ययन कार्यलाई निरन्तरता दिने ।
३५७१२९-३/४ ६८-३/४-४३२ **कर्णाली अंचल सिंचाइ विकास कार्यक्रम**	**आयोजना शुरू मितिः** आ.ब. २०६५/६६ **आयोजना सम्पन्न हुने मितिः** आ.व.२०७०/७१ **कुल लागतः** रू. २५ करोड	• कर्णाली क्षेत्रका बिपन्न उपभोक्ता किसानहरूको आयआर्जनमा वृद्धि भई गरीवी न्यूनिकरणमा टेवा पुग्ने ।	• ८ वटा योजना स्वीकृत भई निर्माण कार्य संचालन भइरहेको । • १४ वटा आयोजनाहरूको बिस्तृत अध्ययन भएको ।	• क्रमागत ६ वटा आयोजनाहरूको निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने । • २ वटा आयोजनाहरूको निर्माण कार्य चालु रहने । • ५ वटा आयोजनाहरूको निर्माण कार्य सुरू गर्ने । • केही नयाँ आयोजनाहरूको अध्ययन कार्य गरिने ।

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३५७१३०-३/४ (६८-३/४-४३३) **सेती महाकाली सिंचाइ विकास कार्यक्रम**	**आयोजना शुरू मिति:** आ.ब.२०६५/६६ **आयोजना सम्पन्न हुने मिति:** आ.व. २०७०/७१ **कुल लागत:** रू. २५ करोड ५० लाख	• सु.प. क्षेत्रका बिपन्न उपभोक्ता किसानहरूको आयआर्जनमा वृद्धि भई गरीवी न्यूनिकरणमा टेवा पुग्ने ।	• ५ वटा आयोजनाहरूको निर्माण कार्य संपन्न भएको । • ६ वटा कमागत आयोजनाहरूको निर्माण कार्य चालु रहेको । • १६ वटा आयोजनाहरूको बिस्तृत अध्ययन भएको ।	• क्रमागत ६ वटा आयोजनाहरूको निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने । • ९ वटा आयोजनाहरूको निर्माण कार्य सुरू गर्ने । • केही नयाँ आयोजनाहरूको अध्ययन कार्य गरिने ।
३५७१३२-३/४ (६८-३/४-४३५)	**रानी, जमरा कुलरिया सिंचाइ आयोजना (प्रणाली आधुनिकीकरण समेत)**			
रानी जमरा कुलरिया सिंचाइ आयोजना	**आयोजना शुरू मिति:** आ.ब.२०६६/६७ **आयोजना सम्पन्न हुने मिति:** आ.व. २०७५/७६ **कुल लागत:** रू. ११ अरब २५ करोड	• कैलाली जिल्लाको २०,३०० हे. मा व्यवस्थित सिंचाइ सेवा उपलब्ध हुने ।	• इन्टेक निर्माण कार्यको ठेक्का पट्टाको व्यवस्था भै निर्माण कार्य सुरू भएको । • आयोजनाको IEE कार्य सम्पन्न भएको । • कार्यालय भवन तथा नदी नियन्त्रण कार्यको ठेक्का पट्टाको व्यवस्था भै निर्माण कार्य सुरू भएको ।	• इन्टेक निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने । • कार्यालय भवनको निर्माण तथा नदी नियन्त्रण कार्यलाई निरन्तरता दिने । • बिभिन्न अध्ययन कार्यहरू गर्ने । • जग्गा अधिग्रहण गर्ने । • परामर्श सेवा सम्वन्धी कार्य गर्ने ।
रानी, जमरा, कुलरीया नहरहरूको आधुनिकिकरण आयोजना	**आयोजना शुरू मिति:** आ.ब.२०६८/६९ **आयोजना सम्पन्न हुने मिति:** **कुल लागत:**	• रानी, जमरा, कुलरीया नहर प्रणालीहरूको आधुनिकिकरण भै system efficiency मा बृद्धी हुने ।	• नहर प्रणालीहरूको आधुनिकिकरण कार्यका लागि दातृनिकायसगं negotiation सम्पन्न भएको ।	• रानी, जमरा, कुलरीया शाखा नहरहरूको आधुनिकिकरण, फिडर नहरको निर्माण, command area को बचावट कार्य, ग्रामिण सडकहरूको upgrading, कार्यालय भवनहरूको निर्माण, परार्मश सेवा, आदी कार्यहरू ।
३५७१३५-३/४ (६८-३/४-४४०) **भेरी-बबइ डाइभर्सन बहुउद्देश्यीय आयोजना**	**आयोजना शुरू मिति:** आ.ब.२०६८/६९ **आयोजना सम्पन्न हुने मिति:** आ.व. २०७३/७४ **कुल लागत:** रू. १४ अरब ५६ करोड ८ लाख २० हजार	• भेरी नदीको ४० घ.मी./से. पानीलाई बबइ नदीमा फर्काइ बाँके र बर्दिया जिल्लाका करिब ६०००० हे. भूभागमा बाह्रै महिना सिंचाइ सुविधा उपलब्ध हुने । • करिब ४८ मे.वा. जलविद्युत उत्पादन हुने ।	• आयोजनाको अध्ययन तथा विस्तृत डिजाइन कार्य ब.शि.न. ६८-३/४-३१९ सम्पन्न भइसकेको । • आयोजना सञ्चालनका लागि स्रोत व्यवस्था तथा अन्य पूर्वाधारहरूको व्यवस्थाका लागि प्रक्रिया शुरू भएको	• आयोजनाको संस्थागत कानुनी संरचना तयार गर्ने । • आयोजनाको लागि आबश्यक श्रोतको बन्दोबस्त गर्ने । • आयोजनाको निर्माण कार्यको ठेक्का बन्दोबस्त गर्ने । • अन्य अध्ययन कार्यहरू गर्ने ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

सिंचाइ

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबीमुखी संकेत	लैंगिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
			साधारण प्रशासन तर्फ	**४३२,२४८**	**४४५,५०५**	**४३९,५९८**	**५,९०७**	**४४५,५०५**			**४७०,५११**	**५३१,३४९**				
१	३५७ ०११ -३/४	६८-३/४-११०	सिंचाइ मन्त्रालय	१८,९५०	२३,३०१	१७,३९४	५,९०७	२३,३०१			२९,५४७	७०,७५६	१	७	३	३
२	३५७ ०१२ -३	६८-३-१३०	सिंचाई विभाग	६८,९००	८२,४७१	८२,४७१		८२,४७१			८६,०५७	९०,५८८	१	७	३	३
३	३५७ ०१३ -३	६८-३-१३१	क्षेत्रीय सिंचाइ निर्देशनालयहरू	५७,४४७	५६,९७५	५६,९७५		५६,९७५			५९,५५७	६१,९५४	१	५	३	३
४	३५७ ०१४ -३	६८-३-१३२	सिंचाई विकास डिभिजन-सब डिभिजन समेत	२२१,०५३	२१७,७५४	२१७,७५४		२१७,७५४			२२६,३६६	२३५,२००	१	५	३	३
५	३५७ ०१५ -३	६८-३-१३३	सिंचाई व्यवस्थापन डिभिजन - ८	५२,९७८	५१,६८८	५१,६८८		५१,६८८			५४,६४०	५७,६०९	१	५	३	३
६	३५७ ०१६ -३	६८-३-१३४	यान्त्रिक कार्यालय - ३	१२,९२०	१३,३१६	१३,३१६		१३,३१६			१४,३४४	१५,२४२	२	५	३	३
			विकास कार्यक्रम तर्फ	**४,७२६,२५१**	**७,३८४,१६२**	**३१९,९८६**	**७,०६४,१७६**	**५,१३८,०२६**	**१,२४८,०५१**	**९९८,०८५**	**८,६७२,४९९**	**९,६२१,६६२**				
७	३५७ १०१ -३/४	६८-३/४-३११	प्रणाली व्यवस्थापन तथा तालिम कार्यक्रम	७,७६४	८,०९५	७,३९५	७००	८,०९५			९,२८०	१०,२३७	२	४	२	२
८	३५७ १०२ -३/४	६८-३/४-३१२	सिंचाइ संस्थागत विकास कार्यक्रम	१८,९१३	२०,४५४	११,१००	९,३५४	२०,४५४			२५,०२५	२७,८८२	२	४	२	२
९	३५७ १०३ -३/४	६८-३/४-३१६	सिंचाई तथा जलस्रोत व्यवस्थापन आयोजना (सिंचाई)	३५२,८४८	१,१३८,७२४	६२,२०६	१,०७६,५१८	१३६,९१५	१,००१,८०९		१,२९०,७४३	१,४२३,६४३	१	४	२	२
१०	३५७ १०५ -३/४	६८-३/४-३१९	सिंचाई सम्भाव्यता अध्ययन तथा अनुसन्धान कार्यक्रम	१३७,६४७	६१,२६५	१,२६५	६०,०००	६१,२६५			६१,६१८	६४,४३०	२	४	२	२
११	३५७ १०७ -३/४	६८-३/४-३२१	यान्त्रिक व्यवस्थापन कार्यक्रम	१३,३६५	१७,४४४	१,३४४	१६,१००	१७,४४४			१९,०८०	२०,३७०	२	५	२	२
१२	३५७ १०८ -३/४	६८-३/४-३२२	समुदाय व्यवस्थित सिंचित कृषि क्षेत्र आयोजना	१९९,०५८	६०४,५१०	८,६९५	५९५,८१५	२३,५८१		५८०,९२९	६२६,७३५	६५०,५४५	१	१	१	२
१३	३५७ ११३ -३/४	६८-३/४-३६०	भूमिगत जलस्रोत विकास समिति	७०,६७४	७०,७३२	५५,९३२	१४,८००	७०,७३२			७४,१६०	७७,३३८	३	५	२	२
१४	३५७ ११४ -३/४	६८-३/४-३६२	भूमिगत स्यालो ट्युबवेल सिंचाइ आयोजना	२८४,८७३	४९९,३९५	१७,८८५	४८१,५१०	४९९,३९५			५२५,६२३	५७७,२९१	१	४	१	२
१५	३५७ ११६ -३/४	६८-३/४-३६४	डीप तथा स्यालो ट्युववेल सिंचाई आयोजना	१०,७६०	१५१,७८२	७८२	१५१,०००	३,०१२	१४८,७७०		१४०,३९५	१४३,६१५	१	४	१	२
१६	३५७ ११७ -३/४	६८-३/४-३६५	सुर्खेत उपत्यका सिंचाई आयोजना	२,६८७	१,२५६	२५६	१,०००	१,२५६			१,५५०	१,८४५	२	४	२	२
१७	३५७ ११८ -३/४	६८-३/४-३७०	मर्मत सम्भार तथा पुनर्स्थापना	२९४,३५०	४०६,७५५	२४,५५५	३८२,२००	३९६,७५५	१०,०००		४११,३८९	४२०,४४३	१	४	१	२
१८	३५७ ११९ -३/४	६८-३/४-३७१	बृहत् सरकारी सिंचाई योजनाको पुनर्स्थापना	४९,३६८	६२,०२७	१२,०२७	५०,०००	६२,०२७			६८,९२४	७४,८६६	१	४	२	२
१९	३५७ १२० -३/४	६८-३/४-४०४	बागमती सिंचाइ आयोजना	२९२,४७१	४०१,५८८	१५,४४८	३८६,१४०	२२३,६८२		१७७,९०६	३२१,२४३	३१९,२१७	१	४	२	२

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
२०	३५७ १२१ -३/४	६८-३/४-४०९	बबई सिंचाइ आयोजना	२२५,३४०	२९८,५००	५,१०७	२९३,३९३	२९८,५००			२७८,३४०	२९९,१२०	१	४	२	२
२१	३५७ १२२ -३/४	६८-३/४-४११	महाकाली सिंचाइ आयोजना (कन्चनपुर)	७९,२५७	१८१,७३७	१०,२२५	१७१,५१२	१८१,७३७			१९७,६६७	२१८,५७५	२	४	२	२
२२	३५७ १२३ -३/४	६८-३/४-४१२	सुन्सरी मोरङ सिंचाइ आयोजना (तेस्रा)	१९०,४७८	२९७,९२१	२५,८२०	२७२,१०१	२९७,९२१			३०६,१५०	३२२,५९५	२	४	२	२
२३	३५७ १२४ -३/४	६८-३/४-४१४	प्रगन्ना तथा बड्कापथ सिंचाई आयोजना, दाङ	३१,३७३	४१,१०१	३,२०७	३७,८९४	४१,१०१			४५,९९०	५३,७६५	२	४	२	२
२४	३५७ १२५ -३/४	६८-३/४-४१८	सिक्टा सिचाई आयोजना	१,२८४,७००	९९६,४५०	१५,७०५	९८०,७४५	९९६,४५०			१,१६०,५४०	१,१७४,६९०	१	४	२	२
२५	३५७ १२६ -३/४	६८-३/४-४२७	नयाँ प्रविधिमा आधारित सिंचाई आयोजना	९६,०६५	१२८,०३०	२,७९३	१२५,२३७	१२८,०३०			१५३,१३०	१७३,३०१	१	४	१	२
२६	३५७ १२७ -३/४	६८-३/४-४२९	साना तथा मझौला सिंचाई आयोजना	७३४,३६७	९८१,१६७	४,०४४	९७७,१२३	९८१,१६७			१,०४२,२४४	१,१४६,८७९	१	४	१	२
२७	३५७ १२८ -३/४	६८-३/४-४३१	दरौदी-पालुङटार सिंचाई (नदी नियन्त्रण) आयोजना	१०,८००	२३,६२४	८९०	२२,७३४	२३,६२४			२६,२७०	३०,२००	१	४	१	२
२८	३५७ १२९ -३/४	६८-३/४-४३२	कर्णाली अञ्चल सिंचाई विकास कार्यक्रम	१०,११८	५०,८२५	२२५	५०,६००	५०,८२५			२०१,२००	२०१,४२५	१	४	१	२
२९	३५७ १३० -३/४	६८-३/४-४३३	सेती महाकाली सिंचाई विकास कार्यक्रम	१६,२९४	४९,८९०	२९०	४९,६००	४९,८९०			५५,७९०	७०,९४०	१	४	२	२
३०	३५७ १३२ -३/४	६८-३/४-४३५	रानी जमरा सिंचाई आयोजना	३१२,६८१	७८५,९४०	२७,७९०	७५८,१५०	४५९,२१८	८७,४७२	२३९,२५०	१,५१९,४६३	२,००८,५००	१	४	२	२
३१	३५७ १३५ -३/४	६८-३/४-४४०	भेरी बबइ डाइभर्सन बहुउद्देश्यीय आयोजना		१०४,९५०	५,०००	९९,९५०	१०४,९५०			१०९,९५०	१०९,९५०	१	२	२	२
			जम्मा	**५,१५८,४९९**	**७,८२९,६६७**	**७५९,५८४**	**७,०७०,०८३**	**५,५८३,५३१**	**१,२४८,०५१**	**९९८,०८५**	**९,१४३,०१०**	**१०,१५३,०११**				

२.२.१ जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण

(क) पृष्ठभूमि

नेपाल मौसमी वर्षा प्रणाली भएको मुलुक हो । सालभरि हुने वर्षाको ८०% भन्दा बढी पानी तीन महिना भित्र पर्ने, विषम भू-वनावट, सक्रिय भौगर्भिक स्थिति तथा अवैज्ञानिक भू-उपयोग जस्ता कारणहरूले जल उत्पन्न प्रकोपका समस्याहरू अझ जटिल बन्न पुगेका छन् । भू-क्षय, बाढी, पहिरो, गेग्रान वहाव, नदी किनारा कटान तथा डुवान र धार परिवर्तन जस्ता प्रकोपका समस्याहरू व्यापक रूपमा भोग्नु परिरहेको छ । मुलतः वर्षायाममा यस्ता प्रकोपले सम्वन्धित जनतामा डर त्रास पैदा गरी आक्रान्त बनाउने गरेको छ । प्रत्येक वर्ष जनधन, बस्ती, कृषि योग्य जमिन तथा विकासका पूर्वाधारमा ठूलो क्षति हुने गरेको छ । सीमित स्रोत तथा साधनको परिचालन गरी यस्ता प्रकोपको न्यूनीकरण गर्न अत्यावश्यक भएको छ ।

जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रणको लागि बिशेष गरी प्रकोप नियन्त्रण कार्यक्रम, जल उत्पन्न प्रकोप न्युनीकरण सहयोग कार्यक्रम (DMSP) र भारतीय अनुदानमा संचालित आयोजनाहरूलाई निरन्तरता दिइएको छ । प्रकोप नियन्त्रण कार्यक्रम अन्तर्गत अध्ययनबाट संभाव्य र अति आवश्यक भएका स्थानहरूमा प्रकोप नियन्त्रण कार्यहरू तथा जनसहभागितामा आधारित तटबन्ध कार्यक्रम (जनताको तटवन्ध) संचालन हुनेछन् । साथै भित्री-मधेश तथा पहाडी क्षेत्रका नदी किनारामा रहेका बस्ती तथा कृषि योग्य टारहरूको संरक्षण गर्न बस्ती/टार संरक्षण कार्यलाई समेत निरन्तरता दिइनेछ । लोथर खोला उप-जलाधार क्षेत्रको बाँकी कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । सिन्धुली-बर्दिवास र मुग्लिङ्ग नारायणघाट सडक अन्तर्गतका प्रकोप नियन्त्रण सम्वन्धी कार्यहरूको आवश्यकतानुसार मर्मत सम्भार कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

(ख) नतिजा सूचकहरू

अध्ययनबाट सम्भाव्य र अति आवश्यक स्थानहरूमा गरिने प्रकोप नियन्त्रण सम्वन्धी कार्यको सूचक नदी किनार संरक्षण कार्यको लम्वाइ तथा अन्य रोकथाम विधि अनुसार सूचकहरू तय गरिने छ । बस्ती/टार बजार संरक्षण कार्यको सूचक बस्ती टार बजारको स्थित घर, टहरा, जग्गाको क्षेत्रफललाई लिइनेछ । गुरूयोजनामा आधारित कार्यहरूको सूचक भने संरक्षण गरिएको नदी किनाराको लम्बाईलाई लिइनेछ ।

यस वर्ष कूल ४ जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण कार्यक्रम तथा आयोजनाहरू सञ्चालन हुनेछन् । जसमा प्रथम र दोश्रो प्राथमिकतामा क्रमस ३ र १ आयोजनाहरू रहेका छन् ।

४. जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण क्षेत्रको वार्षिक विकास कार्यक्रम

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३५७१०९-३/४ (६८-३/४-३४०) नदी नियन्त्रण (प्रकोप नियन्त्रण कार्यक्रम) • अध्ययनबाट सम्भाव्य र अति आवश्यक भएका स्थानहरूमा प्रकोप नियन्त्रण	• सालबसाली (कूल लागत एकिन नहुने ।)	• विभिन्न नदीहरूमा नदी किनार सुदृढिकरण हुने । • पुरातात्विक स्थान, पहिरो तथा गेग्रान वहाव जस्ता समस्याहरूको स्थान बिशेषमा नियन्त्रण कार्य हुने ।	• हालसम्म करिब ४२ कि.मी. नदी किनारा संरक्षण भएको । • पुरातात्विक स्थान, पहिरो तथा गेग्रान वहाव जस्ता समस्याहरूको स्थान बिशेषमा नियन्त्रण कार्य भएको ।	• भौतिक पूर्वाधार, बस्ती, खेती योग्य जमिनको संरक्षणका लागि आवश्यक कार्यहरू संचालन गरिने । • रोजगारी सृजना हुने किसिमका क्रियाकलापहरूलाई प्रथमिकता दिई कार्यान्वयन गरिने ।
• जनसहभागीतामा आधारित तटवन्ध कार्यक्रम (जनताको तटवन्ध)	• रू. १६७७५३५२ आ.व. (०६६।०६७ - ०७१।७२)	• कन्काई, रतुवामावा, जलाद, रातो, भिम, लखनदेही, नारायणी, पूर्वी राप्ती, तिनाउ-दानव, पश्चिम राप्ती, कर्णाली, दोधा र महाकाली समेत १३ नदीहरूमा जनसहभागिता समेत गरी नदी किनार तटबन्ध तथा रिभेटमेन्ट निर्माण, स्पर निर्माण कार्य गरिने । • प्रकोपग्रस्त स्थानहरूको संरक्षण कार्य हुने । • ३७९.३८ कि.मी. नदीको किनारमा तटबन्ध स्पर निर्माण तथा रिभेटमेन्ट कार्य हुने । • भौतिक पूर्वाधार मानवबस्ती, खेती योग्य जमीन लगायतको संरक्षण हुने । • जग्गाको उकास हुने । • रोजगारीको अवसर बढ्ने ।	• ४९.५२ कि.मी. नदीको किनारा संरक्षण भएको । • करीब २४६ हे. जग्गा उकास भएको । • विभिन्न भौतिक पूर्वाधार मानव बस्ती, खेती योग्य जमीन लगायतको संरक्षण भएको । • करीब १८००० जना श्रमिकका लागी वर्ष भरी रोजगारीको सृजना भएको ।	• कन्काई, रतुवामावा, जलाद, रातो, भिम, लखनदेही, नारायणी, पूर्वी राप्ती, तिनाउ-दानव, पश्चिम राप्ती, कर्णाली, दोधा र महाकाली समेत १३ नदीहरूमा जनसहभागिता समेत गरी करीब ४५ कि.मी. नदी किनार तटबन्ध तथा रिभेटमेन्ट निर्माण, स्पर निर्माण कार्य । • नदी च्यानलाइजेसन गर्ने कार्य बायोइन्जिनियरिङ्ग कार्य (बृक्षारोपण, ट्राफिङ्ग आदि) । • आपतकालिन कार्य । • अध्ययन, गुरूयोजना तयारी कार्य गरिने । • उकास भएको जग्गा व्यवस्थापन गर्ने ।
३५७११०-३/४ (६८-३/४-३४१) जल उत्पन्न प्रकोप प्रविधि परियोजना *(प्रकोप न्यूनिकरण सहयोग कार्यक्रम)*	• सालबसाली • (०६३/६४ देखी ०६६/६७ सम्मको खर्च रू. १९६८४८ हजार	• मोडेल साइटको कार्यान्वयनबाट प्रविधि विकासका साथै संरक्षण कार्य समेत हुने । • जनचेतना अभिवृद्धि गरिने ।	• साबो ड्याम, चेक ड्याम, सब सर्फेस ड्रेनेज, बायोइन्जिनियरीङ्ग कार्य, क्यास्केड ड्रेव, टोवाल, रिटेनिङ्ग वाल, Horizontal Drilling लगायतका संरचनाहरूको निर्माण भएको ।	**अनुसन्धान तथा विकासमुलक कार्यहरू** • लोथर खोला उपजलाधार क्षेत्रको मोडेल साइट कार्यान्वयनलाई निरन्तरता दिने । • जोखिम नक्सा तयारी गर्ने । • मुग्लिन नारायणघाट सिन्धुली-वर्दिवास जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण आयोजनाबाट निर्माण सम्पन्न भएका

ब.उ. शि. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				संरचनाहरूको मर्मत सुधार कार्य गरिने । • केरूङ्गे खोला तथा ल्याङ्गखोला जलाधार क्षेत्र संरक्षण कार्यको सुरूवात गरिने । • हाङ्गदेवा तथा बाजुरा पहिरो नियन्त्रण कार्य संचालन गरिने ।
३५७११२-३/४ (६८-३/४-३५१) **भारतीय अनुदान सहयोगमा सञ्चालित नदी नियन्त्रण आयोजनाहरू** (बागमती, कमला, लालबकैया, खाँडो आदि)	• सालबसाली • ०६६/६७ सम्मको खर्च : २२४००००	• २४१ कि.मि. नदी किनार सुदृढीकरण हुने । • भौतिक पूर्वाधार मानवबस्ती, खेती योग्य जमीन लगायतको संरक्षण हुने ।	• १४७ कि.मी. तटबन्ध निर्माण सम्पन्न भएको ।	• बागमती तथा कमला नदीमा बाँकी तटबन्ध निर्माण तथा सडक (Service road) मा ग्राभेल गरिने कार्यलाई निरन्तरता दिइने । • लालबकैया, खाँडो तथा गागन नदीमा तटबन्ध निर्माण कार्य गरिने ।
३५७१३१-३/४ (६८-३/४-४३४) **बस्ति/टार संरक्षण कार्यक्रम**	• बस्ती/टार संरक्षण कार्यक्रम २०६७/६८ बाट सुरू हुने । सालबसाली • ०६६/६७ सम्मको खर्च : रू २२५००	• उच्च जोखीममा रहेका पहाड तथा भित्रि मधेशका बस्ती तथा कृषियोग्य टारहरूको संरक्षण हुने ।	• ८ वटा बस्ती/टार संरक्षणको कार्य भएको ।	• भित्री मधेस तथा पहाडी क्षेत्रको ठूला तथा मझौला नदी किनारमा रहेका खेती योग्य टारहरू, गाउँ, बजार, बस्ती तथा सार्वजनिक महत्वका स्थलहरूको गुरूयोजना तयार गरी गुरूयोजनामा आधारित संरक्षणका क्रियाकलाप संचालन गरिने छ ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण विभाग

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
			साधारण प्रशासन तर्फ	**५९,१४०**	**६१,५७२**	**६१,५७२**	**०**	**६१,५७२**	**०**	**०**	**६६,२४०**	**७०,१६५**				
३२	३५७ ०१७ -३	६८-३-१७०	जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण विभाग	५९,१४०	६१,५७२	६१,५७२		६१,५७२			६६,२४०	७०,१६५	१	५	३	३
			विकास कार्यक्रम तर्फ	**१,८४६,२७१**	**२,१३७,१४५**	**३३,६४५**	**२,१०३,५००**	**१,३०७,१४५**	**८३०,०००**	**०**	**२,७५१,०५०**	**३,३२०,५१५**				
३३	३५७ १०९ -३/४	६८-३/४-३४०	नदी नियन्त्रण	१,१७२,६५८	१,३२५,८१५	२२,८१५	१,३०३,०००	१,०९५,८१५	२३०,०००		१,६७५,४६५	१,९९७,७५०	१	४	१	२
३४	३५७ ११० -३/४	६८-३/४-३४१	जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण प्रविधि परियोजना	७१,९३०	९२,०१५	७,०१५	८५,०००	९२,०१५			१२०,०००	१३२,९३०	२	५	२	२
३५	३५७ ११२ -३/४	६८-३/४-३५१	भारतीय अनुदान सहयोगमा सञ्चालित नदी नियन्त्रण योजनाहरू (बागमती, कमला, खाँडो र लालबकैया समेत)	५७७,१२९	६८१,२८०	३,२८०	६७८,०००	८१,२८०	६००,०००		९१२,४९५	१,१३९,१९५	१	४	२	२
३६	३५७ १३१ -३/४	६८-३/४-४३४	बस्ति/टार बजार संरक्षण कार्यक्रम (इन्द्रावती बगर कोरिडोर आयोजना समेत)	२४,५५४	३८,०३५	५३५	३७,५००	३८,०३५			४३,०९०	५०,६४०	१	४	२	२
			जम्मा	**१,९०५,४११**	**२,१९८,७१७**	**९५,२१७**	**२,१०३,५००**	**१,३६८,७१७**	**८३०,०००**		**२,८१७,२९०**	**३,३९०,६८०**				

२.३ वन तथा भू-संरक्षण

२.३.१ पृष्ठभूमि

नेपालको अर्थतन्त्रको मेरूदण्डको रूपमा रहेको कृषि, उद्योग, पर्यटन, जलस्रोत, वातावरण र जैविक विविधताको आधारशिलाको रूपमा वन एक महत्वपूर्ण सम्पदाको रूपमा रहँदै आएको छ । वनक्षेत्र अन्तर्गत स्वच्छ पानी, काठ-दाउरा, जडिबुटी, वन्यजन्तु, ढुङ्गा, गिट्टी, वालुवालगायत गैरकाष्ठ वन पैदावार, जैविक विविधता, वातावरणीय सेवा र सुबिधाहरूजस्ता महत्वपूर्ण स्रोतहरू नेपाली जनजीवनका अपरिहार्य वस्तु भएकोले यस्ता स्रोतहरूको दिगो व्यवस्थापन गरी उत्पादनमा वृद्धि र बुद्धिमत्तापूर्ण उपयोग गर्दै आर्थिक, सामाजिक तथा वातावरणीय क्षेत्रमा वनक्षेत्रको योगदान वृद्धि गर्नु आजको आवश्यकता रहेको छ । वनक्षेत्रले जलवायु परिवर्तनका असरहरुको न्यूनीकरण गरी परिवर्तित अवस्थामा जनजीवनका लागि अनुकूलित हुने क्षमतामा समेत अहम् भूमिका निर्वाह गर्ने हुनाले यसको उचित संरक्षण, व्यवस्थापन तथा दिगो विकासमा जोड दिनु आवश्यक छ ।

यस सन्दर्भमा चालु त्रिवर्षीय योजनाले वनसम्पदाको वैज्ञानिक व्यवस्थापनका लागि सहभागितामूलक व्यवस्थापनद्वारा पारिस्थितिकीय सेवाको प्रवाह तथा प्रवर्द्धन गर्दै वनको उत्पादकत्वमा वृद्धि गर्ने र वनजन्य क्रियाकलापहरूको प्रवर्द्धन तथा व्यावसायिकीकरणबाट रोजगारी सिर्जना गरी गरीबी न्यूनीकरणमा टेवा पुऱ्याउने उद्देश्य लिएको छ ।

त्रिवर्षीय योजनाको उद्देश्य, सामयिक नीति तथा कार्यक्रमहरूको आधारमा रही आ.व. २०६८/६९ को कार्यक्रम तयार गरिएको छ । आ.व. २०६८/६९ मा पशुपालन, श्रोत संरक्षण र वातावरण सन्तुलनलाई सहयोग पुग्ने गरी वृक्षारोपणलाई अभियानका रूपमा अघि बढाई “एक व्यक्ति एक विरूवा” को अवधारणा बमोजिम २ करोड ७५ लाख विरूवाहरू देश भरिमा वृक्षारोपण गरी वन क्षेत्रको विस्तार गरिनेछ। विश्वमै अति दुर्लभ र लोपोन्मुख मानिएको बाघको संरक्षण र ब्यबस्थापन गर्ने अभियान सन्चालनका लागि विशेष कार्यक्रम वनाई कार्यान्वयनमा ल्याइने छ । वनजन्य पदार्थमा आधारित उद्योग व्यवसायको प्रवर्द्धनलगायत वनक्षेत्रका अन्य कार्यक्रम तथा क्रियाकलापको कार्यान्वयनका लागि हरित कोषको व्यवस्थाद्वारा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा प्रभावकारिता अभिवृद्धि गरिने लक्ष्य लिइएको छ । सामुदायिक वनले वातावरण संरक्षणमा पुऱ्याएको योगदानलाई ध्यानमा राख्दै यस कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गरिनेछ। तराई मधेशमा स्थानीय जनताको माग अनुसार साझेदारी वनको अवधारणालाई पनि अघि बढाइनेछ। सामुदायिक तथा साझेदारी वनको संस्थागत विकासका लागि जन लेखापरीक्षणको व्यबस्था गरिनेछ। वातावरणीय तथा जैविक दृष्टिकोणबाट महत्वपूर्ण विभिन्न वन क्षेत्रलाई संरक्षित क्षेत्रको रूपमा घोषणा गरी संरक्षणका गतिविधि संचालन गरिनेछ । वन श्रोतको व्यवसायीकरण तथा उत्पादकत्व अभिवृद्धिका लागि सघन वन व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। गरीवीको रेखामुनि रहेका विपन्न जनतालाई वन क्षेत्रको खालि जग्गा कबुलियति वनको रूपमा उपलब्ध गराई जीविकोपार्जन र रोजगारीको आधार बनाइनेछ। चुरे र शिवालिक क्षेत्रको संरक्षण गर्न एकीकृत चुरे संरक्षणको कार्ययोजना तर्जुमा गरी लागु गरिनेछ। वन्यजन्तु र पंक्षीपालन तथा जडिवुटी र जडिवुटीजन्य वस्तुको उत्पादन तथा प्रशोधनमा लगानी अभिवृद्धि गर्न मौजुदा ऐन तथा नियम तथा प्रयोगशालामा सुधार गरिनेछ। विगतमा दाताहरुको सहयोग कार्यक्रम अलग अलग रूपमा विभिन्न कार्यक्रममार्फत सञ्चालन भैरहेको भए तापनि आ.व. २०६८/६९ देखी "बहुसरोकारावाला वन कार्यक्रम" शीर्षकमा वजेट व्यवस्थापन गरी एकीकृत रूपमा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने प्रयास गरिनेछ। संरक्षण क्षेत्रहरूको क्षमता सुदृढिकरणको साथै वन्यजन्तु संरक्षणका लागि यसै बर्ष देखि क्षेत्रीय सहयोग आयोजना कार्यक्रमको शुरूवात हुनेछ। शहरी क्षेत्रको हरियाली प्रवर्द्धन गर्ने मनसायले शहर केन्द्रीत वृक्षारोपणको अभियान सञ्चालन गरिने लक्ष्य लिइएको छ । काठमाण्डौको गोदावरी बनस्पति उद्यान लगायत देशका अन्य उद्यानहरूलाई ब्यबस्थित गरी नागरीकहरूलाई बौद्धिक ज्ञान एवं मनोरंन्जन गर्ने स्थलका रूपमा विकास गर्दै लगिनेछ।

जलवायु परिवर्तन र यसको प्रभावको अनुकूलन तथा न्यूनीकरण गर्ने दिशामा नेपाल सरकार सचेत तथा पूर्ण प्रतिवद्ध छ । सन् २०१२ को अन्तसम्ममा नेपालको वन विनास तथा वनको क्षयीकरणको रोकथाम गर्दै दिगो वन व्यवस्थापन, वन संरक्षण र विकास तथा सिमसार क्षेत्रहरूको दिगो व्यवस्थापन तथा विकास गरी कार्वन संचितिमा बृद्धि ल्याउदै विश्व कार्वन व्यापारवाट प्रतिफल प्राप्त गर्न आवश्यक नीति, संयन्त्र र प्रणालीको विकास गरिने छ ।

वन, जैविक विविधता तथा भू-संरक्षणका कार्यक्रमहरूमा सो सम्वन्धी क्रियाकलापहरू समावेश गरिने छन् । वन डढेलो नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम बहुपक्षीय सरोकारवालाहरूको सहभागितामा ७५ जिल्लामा सञ्चालन गरिने छ । आ.व.०६८/६९ मा ४९० वटा सामुदायिक वनको रूपमा हस्तान्तरण गरिनेछ । जसमा जलवायु परिवर्तनको प्रभावसंग जुध्न अनुकुलन हुने खालका कार्यक्रमहरू समावेश गरिने छन् । समुदायको स्वामित्वमा रहने गरी वन श्रोतमा आधारित उद्यम तथा व्यवसायलाई प्रवर्द्धन गर्न तथा हरित रोजगारीका व्यापक अवसर सिर्जना गर्न सार्वजनिक-सामुदायिक-निजी लगानीमैत्री वातावरण तयार गरिनेछ। यसवाट ग्रामीण क्षेत्रका विपन्न वर्ग, महिला, जनजाति तथा युवावर्गलाई रोजगार श्रृजना हुनुको साथै ग्रामीण विकासमा समेत टेवा पुग्नेछ। संवेदनशील चुरे क्षेत्रको संरक्षणको लागि वहुसरोकारवालाहरूको संलग्नतामा एकीकृत चुरे संरक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छन् ।

आकाशे पानीमा निर्भर पाखो वारीको उत्पादकत्व वृद्धि गर्न आवश्यक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छन् । उपल्लो तटको संरक्षण विना तल्लो तटको संरक्षण प्रायः असम्भव हुने हुंदा यसको संरक्षणको लागि तल्लो तट-उपल्लो तट अन्तरसम्वन्ध (Upstream-Downstream linkages) कायम गरी जलाधार क्षेत्रको संरक्षण गर्ने नीति अवलम्वन गरिने छ ।

२.३.२ नतिजा सूचकहरू

भौतिक प्रगति खुलाउने केही प्रमुख सूचकहरूको आगामी आ.व. २०६८/६९ को लक्ष्य निम्न बमोजिम रहेको छ ।

सि.न.	प्रतिफल सूचक	चालु त्रिवर्षिय योजनाको लक्ष्य	आ.व. २०६७०६८ सम्मको अनुमानित स्थिति	आ.व. ०६८/६९ को लक्ष्य
१	कबुलियती एवं सामुदायिक वन मार्फत् विपन्न वर्गका घरधुरी लाभान्वित	२१४८०	१६८५३६८	७०००
२	सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह गठन,	१७००	१४४४०	४९३
३	गरीवीको रेखामुनीका समुदायका लागि कबुलियती वन समूह गठन	६४४	२७५६	-
४	विरूवा रोपण	४.५ करोड		२ करोड ७५ लाख

२.३.३ वन तथा भू-संरक्षण क्षेत्रका केही प्रमुख प्रतिफल सूचकहरूको लक्ष्य

आ.व. २०६८/६९ मा वन तथा भू-संरक्षण क्षेत्रमा कुल २२ वटा कार्यक्रम तथा आयोजनाहरू सञ्चालन हुनेछन् । यी आयोजनाहरूमध्ये मध्यमकालीन खर्च संरचना अनुसार प्रथम र दोश्रो प्राथमिकतामा क्रमशः १३ र ९ आयोजनाहरू रहेका छन् ।

वन तथा भू-संरक्षण क्षेत्रतर्फ आ.व. २०६८/६९ मा कुल रू. ५ अर्व २८ करोड ६३.२७ लाख बजेट विनियोजन भएको छ। जसमध्ये साधारणतर्फ रू. २ अर्व ५७ करोड १९.३३ लाख (४९%), विकासतर्फ रू.२ अर्व ७१ करोड ४३.९४लाख (५१ %) र चालु खर्चतर्फ रू.३ अर्व ६३ करोड ०.२२ लाख (६९%), पुँजीगत खर्चतर्फ रू.१ अर्व ६५करोड ६३.०५लाख (.३१%) बजेट विनियोजन भएको छ। यसमा नेपाल सरकारको श्रोतबाट रू.४ अर्व ३७ करोड ८८.१५ लाख (८३.%), वैदेशिक अनुदान रू. ८४ करोड २८.८९ लाख (१५%) र वैदेशिक ऋण ६ करोड ४६.२३ लाख (२ %) खर्च व्यहोरिनेछ ।

वार्षिक विकास कार्यक्रम आ.व. २०६८।६९

१. क्षेत्र/मन्त्रालयः वन तथा भू-संरक्षण

ब.उ. शी. नं. र कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लागत (रू. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३२९१०१–३/४ (५९-३/४-२००) **वन अनुसन्धान तथा सर्भेक्षण आयोजना**	सालवसाली • **कुल लागतः** १२५२७ नेपाल सरकार र १२६८०० फिन्ल्याण्ड सरकारबाट अनुदान	• वन अनुसन्धान तथा वन स्रोत सर्वेक्षणबाट योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयनमा सहयोग पुगेको हुने । • वनको बैज्ञानिक व्यवस्थापन भएको हुने । • राष्ट्रिय वन स्रोत सर्वेक्षण गर्ने क्रममा भौतिक संरचना तयार भएको हुने । • राष्ट्रिय वन स्रोत सर्वेक्षणको विधि तयार भएको हुने । • राष्ट्रिय वन स्रोत सर्वेक्षणको उपयुक्त तरिकाले तथ्यांक संकलन भएको हुने ।	• प्राकृतिक वन व्यवस्थापन, नर्सरी प्रविधी तथा वृक्षारोपण, कृषि/वन प्रवर्द्वन तथा वनको सामाजिक आर्थिक प्रभाव लगायतका क्षेत्रहरूमा उपयूक्त प्रविधिहरूको विकास गरी वनको समूचित संवर्द्धन र सदुपयोग भएको ।	• बिजयसालको Ex-situ conservation गरी Quality seed production का लागि Breeding Seed Orchard (BSO) प्लटको अध्ययन जारी राख्ने । • उत्कृष्ट लप्सीको BSO (काभ्रे) अध्ययन कार्य जारी राख्ने (किटनाशक रसायन छर्ने, Weeding गर्ने) । • बाँस सम्वन्धी अध्ययनको प्रतिवेदन र विभागवाट वृक्षारोपण र नर्सरी सम्वन्धी गरीएका अध्ययनको Abstract प्रकाशित गर्ने । • नर्सरी प्रविधि सम्वन्धी ६ वटा नर्सरीहरू (चाल्नाखेल, तरहरा, हेटौंडा, जोगीकुटी, सुर्खेत र झंझटपुर) मा अनुसन्धान तथा प्रदर्शन गर्ने (३ गैर काष्ठ तथा रूख प्रजातिहरूको नर्सरी प्रविधीको अनुसन्धान समेत) । • वनको जानकारी प्रकाशन तथा वितरण गर्ने (२००० प्रति) । • राष्ट्रियस्तरको वन श्रोत सर्वेक्षण कार्य जारी जारी राख्ने । • विभाग Focal Point रहेको अन्तरराष्ट्रिय संघ/संस्था/संजालसंग सम्वन्ध विकास गर्ने कार्य जारी रहने । • वाह्य मिचाहा प्रजाति सम्वन्धी Knowledge base तयार गर्ने । • जलवायु परिवर्तन अनुकुलन तथा न्यूनीकरण सम्वन्धमा कार्यमूलक अनुसन्धान गर्ने ।

ब.उ. शी. नं. र कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लागत (रू. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३२९१२३–३/४ (५९-३/४-२०५) **रेड फरेष्ट्री तथा जलवायु परिवर्तन कार्यक्रम**	• साल वसाली **कुल लागतः** रू.११५२७१२	• REDD सम्वन्धी क्षेत्रीय स्तरको गोष्ठी हुने । • प्रचार प्रसार सामग्री उत्पादन तथा वितरण हुने ।	• REDD सम्वन्धी क्षेत्रीय स्तरको गोष्ठी तथा अन्तर्क्रिया सम्पन्न । • REDD सम्वन्धी विभिन्न अन्तरराष्ट्रिय गोष्ठिमा सहभागिता (जस्तैः COP 15) • World Bank बाट स्विकृत R-PP मा उल्लेखित कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन ।	• REDD नमूना परीक्षण । • जलवायु परिवर्तन अनुकूलनमा वनक्षेत्रको भूमिका सम्वन्धी अध्ययन । • रेडियो तथा डकुमेण्ट्री कार्यक्रम निर्माण तथा प्रसारण । • REDD सचेतना संवन्धी तालिम, गोष्ठीहरूको संचालन
३२९१०२–३/४ (५९-३/४-२३०) **जडिवुटी विकास कार्यक्रम**	• सालवसाली • **कुल लागतः** ४१९५५	• Formulated Product उत्पादन (Slimming Capsule) भएको हुने । • जडीबुटी खेती प्रविधि हस्तान्तरण ७ जिल्लामा हुने । • जडीबुटीको खेती तथा संकलन प्रविधि विकास हुने । • सात जिल्लामा महिलाको संलग्नतामा होम हर्वल गार्डेन स्थापना भै प्राथमिक उपचार तथा परम्परागत ज्ञान पद्धतिको संरक्षण सम्वर्द्धनमा तथा आय आर्जनमा सहयोग पुग्ने । • उच्च मूल्यका जडीवुटी खेती विस्तार तथा प्रशोधन उद्यमको विकासबाट जीविकोपार्जनको अवसरमा वृद्धि हुने । • सामुदायिक तथा कवुलियती वन समूहमा गरीबीको रेखामुनीका विपन्न वर्गमा आयआर्जन वृद्धिका लागि उच्च मुल्यका जडीवुटी खेती हुने । • जडीबुटी खेती तथा निजी/सार्वजनीक/ सामुदायिक/ कवुलियती वनमा जडीवुटी खेती विस्तार हुने । • संकटपूर्ण अवस्थामा रहेका जडिबुटी प्रजातीको वासस्थान संरक्षण हुने । • सुगन्धित वनस्पति तथा गैह्काष्ठ वन पैदावरको प्रशोधन उद्यमको स्थापना तथा	• हाल सम्म अमला क्यान्डी, कफ हर्वल चिया र समर रिफ्रेसिङ्ग चिया formulate गरीएको । • Arthritis pain को मलम उत्पादन गर्न literature review गरी formulation गर्नेकार्य अघि बढाइएको । • सतावरीको तुलनात्मक गुणस्तर पहिचान र बजार अध्ययन अनुसन्धान गर्न मकवानपुर, कैलाली र धनुषाको विभिन्न स्थानबाट कुरीलाको sample संकलन कार्य गरी गुणस्तर निर्धारण गर्ने कार्य गरीएको । • प्राथमिक उपचारका लागि महिलाहरूको संलग्नतामा स्थापित होम हर्वल गार्डेनका २२ समूहमा विभिन्न जडिबुटीका बेर्ना वितरण, तालिम र आवश्यक सहयोग गर्नुका साथै त्यहाँ संचालित क्रियाकलापहरूको नियमित अनुगमन तथा अन्तर्क्रिया गरीएको । • जडीवुटी विकास कार्यक्रम संचालन कार्यविधी तयार गरी लागू भएको । • यार्सागुम्वाको श्रोत अध्ययन तथा दिगो संकलन विधिको अध्ययन भई प्रकाशन भएको । • कर्णाली अञ्चलका सबै जिल्ला लगायत १२ जिल्लामा जडिबुटी खेती सम्बन्धी अध्ययन	• महिलाहरूको संलग्नतामा होम हर्वल गार्डेन संचालन गर्ने । (सात जिल्लामा) • जडीबुटी खेती प्रविधि हस्तान्तरण तालिम संचालन गर्ने । (सात जिल्ला-१० पटक) • जडीबुटीको Harvesting Technology विकास गर्ने (१० प्रजाती) • जडीबुटी खेती सम्बन्धी प्रविधि हस्तान्तरण तालिम संचालन गर्ने । • हरित स्वरोजगार क्रियाकलापमार्फत आर्थिक दृष्टिवाट महत्वपूर्ण पहिचान गरीएका र फोकल टिमले छानेका ८ लाख विरूवा उत्पादन गर्ने । • टिमुर, तेजपात, अमला, Aloe Vera, लप्सी, ओखर, रूद्राक्ष, रिठठा, लौठे सल्ला, जैतुन आदी प्रजातीका गरी ८० हजार विरूवा उत्पादन तथा खरीद गर्ने । • १५० हेक्टर सामुदायिक तथा सार्वजनिक जग्गामा समुदायलाई उत्पादन तथा खरीद गरीएका ३ लाख विरूवा निः शुल्क उपलब्ध गराई वृक्षारोपण तथा व्यवस्थापन गर्ने । • निजी कृषक/ उद्यमी, गरीव तथा विपन्न वर्गलाइ ५ लाख विरूवाको लागि ढुवानी तथा वृक्षारोपण सहयोग, गरी निजी, सामुदायिक र सार्वजनिक जग्गामा रोपण गर्ने । • ३५ जिल्लामा साझेदारीबाट हरित स्वरोजगार

ब.उ. शी. नं. र कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लागत (रू. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		संचालन हुने । • सरकारी, निजी/सार्वजनिक साझेदारी हरित स्वरोजगार कार्यक्रम कार्यान्वयन वाट रोजगारीका अवसरमा वृद्धि हुने । • आर्थिक दृष्टिबाट महत्वपूर्ण पहिचान गरीएका लौंठसल्ला, ओखर, अमला जस्ता औषधीजन्य प्रजातीका विरूवा खेती मार्फत स्थानीय स्तरमा आय आर्जनको अवसर उपलब्ध हुने र रोजगारी सृजना हुने । • जडीबुटी संरक्षण तथा खेती विस्तारको विषयमा व्यापक प्रचारप्रसार भई जनचेतना अभिवृद्धी मार्फत खेती प्रविधिको अनुसरण हुने ।	अनुसन्धान भएको । • हुम्ला जिल्लामा जडिबुटी प्रशोधन केन्द्र स्थापना भएको । • महत्वपुर्ण जडीबुटीको गुर्जो, पिपला, चिराइतो, कुरीलो र टिमुर खेती प्रविधि अध्ययन भई प्रकाशन भएको । • जडीबुटी खेती प्रविधि हस्तान्तरण सम्बन्धी विभिन्न किसिमका तालिम सम्पन्न भएको । • विभिन्न जातको जडीबुटी विरूवाहरू उत्पादन गरी सामुदायिक वन तथा निजी क्षेत्रमा जडिबुटी बृक्षारोपण भएको ।	कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने । • ३० वटा लघु उद्यम स्थापना र संचालन गर्ने । • जडिबुटी प्रजातीको वासस्थान संरक्षण, जडिबुटी नमुना प्लट स्थापना, मर्मत तथा व्यवस्थापन, जडिबुटी श्रोत केन्द्र स्थापना तथा श्रोत सर्वेक्षण गर्ने । • ३० वटा जडीवुटी तथा गैह्र काष्ठ वन पैदावार जन्य वन उपजमा आधारित वन उद्यम कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • १५० वटा तालीम, गोष्ठी, कोचिङ, बैठक सञ्चालन गर्ने । • ३५ जिल्लामा विभिन्न संचार माध्यमबाट जडिबुटी सम्बन्धी सुचना प्रसारण गर्ने ।
३२९१०३–३/४ (५९-३/४-२६०) **जैविक विविधता कार्यक्रम**	सालवसाली **कुल लागतः** नखुल्ने	• जैविक विविधता तथा जैविक सुरक्षा सम्वन्धी कानूनको खाका तयार हुने । • जैविक विविधता संरक्षण सम्वन्धी प्रचार प्रसार/प्रोत्साहन हुने । • जैविक विविधता संरक्षणको लागि राष्ट्रिय समन्वय समितिको गठन हुने । • जैविक विविधता सम्वन्धी नीतिगत ढांचा तयार हुने ।	• जैविक विविधता अभिलेखिकरणको कार्यको शुरूवात भएको । • जैविक विविधता अभिलेखिकरण तालिम निर्देशिका तयार भएको । • जैविक विविधता तथा अन्तराष्ट्रिय पर्वतीय पुरस्कार वितरण भएको । • जैविक राष्ट्रिय रणनीति /कार्ययोजना निर्माण प्रकाशन भएको ।	• जैविक विविधता सम्वन्धी तालिम संचालन गरिने । • जैविक विविधता सम्वन्धी सुचना गृह सम्वन्धी अन्तर्क्रिया गरिने । • जैविक रणनिति तथा कार्ययोजना सम्वन्धी पुनरावलोकन तथा कार्ययोजना तयारी गरिने । • प्रचार प्रसार तथा पुरस्कार प्रदान गरिने । • जैविक विविधता सम्वन्धी गोष्ठी कार्यशाला तथा वैठक छलफल कार्यक्रम आयोजना गरिने ।
३२९१०४–३/४ (५९-३/४-२८०) **वन तालिम केन्द्र**	सालवसाली **कुल लागतः** रू. ३७९१०	• वन क्षेत्रसंग सम्वन्धित प्राविधिक एवं अप्राविधिक जनशक्तिको क्षमता तथा सीपमा अभिवृद्धि भई कार्य सम्पादन क्षेत्रमा सहयोग हुने । • लैङ्गिक समता तथा सामाजिक समावेशीकरण रणनीतिको अभिमूखिकरण तथा कार्यान्वयनको क्षमता विकास भएको हुने ।	• अधिकृत स्तरका कर्मचारीहरूको निमित्त केन्द्रमा एक तालिम शाखा र सहायक स्तरका कर्मचारीहरूको लागि पा‌ाच वटै विकास क्षेत्रमा एक एक वटा क्षेत्रीय वन तालिम केन्द्रको ब्यवस्था गरीएको । • वन क्षेत्रमा कार्यरत प्राविधिक एवं अप्राविधिक जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने उद्धेश्य अनुरूप विभिन्न तालिमहरूवाट	• विकास र संरक्षणको लागि व्यवस्थापन, वन प्रमाणीकरण, योजना तर्जुमाको लागि GIS/GPS अभिमूखीकरण तालिम संचालन गर्ने । • जलवायु परिवर्तन र REDD, वन क्षेत्रमा लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण तालिम, जैविक विविधता अभिलेखीकरण, वफरजोन म्यानेजमेण्ट, एण्टी पोचिङ एण्ड वाइल्ड

ब.उ. शी. नं. र कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लागत (रू. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			१२०८ जना जनशक्ति लाभान्वित भएको । • पाँच पटक लैङ्गिक समता तथा सामाजिक समावेशीकरण रणनीतिको अभिमुखिकरण तथा कार्यान्वयनको क्षमता विकास कार्य भएको ।	लाइफ ट्रेड, वातावरण प्रभाव मूल्यान तालिम, एकिकृत जलाधार व्यवस्थापन तालिम, गैरकाष्ठ वन पैदावारमा आधारित वन उद्यम र वजारीकरण तालिम संचालन गर्ने । • सामाजिक सशक्तिकरण, सुशासन, लैङ्गिकता र सूचनाको हक, विकासको लागि परिवर्तन, जैविक विविधता संरक्षण र अभिलेखीकरण अभिमुखिकरण तालिम, गैरकाष्ठ वन पैदावार उद्यम विकास सहजीकरण तालिम संचालन गर्ने । • M&E and MIS Database व्यवस्थापन सम्वन्धी तालिम गर्ने । • खोंटेसल्लाको वन सम्बर्धन तथा खोंटो संकलन अनुगमन तालिम, कानूनी कार्यविधि तथा मुद्धा अनुसन्धान र दायरी तालिम संचालन गर्ने । • Land Management and Soil Conservation Training, Landscape Planning and Ecosystem Management Training, सम्पन्नता स्तरीकरण तथा सामाजिक समावेशीकरण तालिम, सकारात्मक सोंच तालिम, जि.पि.एस. ह्याण्डलिङ्ग तालिम, गैरकाष्ठ वन पैदावार मापन तथा व्यवस्थापन, विवाद व्यवस्थापन, कम्प्यूटर आधारभूत तालिम गर्ने ।
३२९१०६–३/४ (५९-३/४-३१०) **राष्ट्रिय वन विकास तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम**	• सालवसाली **कुल लागतः** नखुल्ने	• बैज्ञानिक पद्धतिद्वारा वन व्यवस्थापन कार्यको थालनी हुने । • वन पैदावारको सरल तथा सहज आपूर्ति सहज, रोजगारी अभिवृद्धि तथा राजश्व संकलन प्रभावकारी हुने । • अतिक्रमण तथा चोरी निकासी नियन्त्रण, डढेलो नियन्त्रण कार्यक्रमबाट वन जंगलको संरक्षण प्रभावकारी रूपमा हुने ।	• राष्ट्रिय वनलाई व्यवस्थापन गरी काठ दाउराको आपूर्तिलाइ प्रभावकारी वनाउने मूख्य उद्देश्य पुरा गर्न निरन्तर काम भैरहेको । • पंचवर्षीय वन कार्ययोजना तयारी तथा निरन्तर कार्यान्वयन संस्थागत भएको । • डालेघांस, काठदाउरा तथा जडिबुटी प्रजातिका ३७ लाख विरूवाहरू उत्पादन	• २ वटा चक्ला वन व्यवस्थापन योजना तयारी तथा कार्यान्वयन गर्ने । • २ वटा साझेदारी वन व्यवस्थापन योजना तयार गर्ने । • ३ वटा पंचवर्षीय जिल्ला वन कार्ययोजना तयारी गर्ने । • १००० हेक्टर अतिक्रमण हटाइ सो क्षेत्रमा पुनस्थापना वृक्षारोपण, व्यवस्थापन तथा

ब.उ. शी. नं. र कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लागत (रू. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		• पंचवर्षीय वन कार्ययोजनाको तयारीले जिल्ला वन कार्यालयहरूले संचालन गर्ने कार्यक्रमको रूपरेखा स्पष्ट पार्नुको साथै वातावरणीय पक्षको प्रभाव, अध्ययन एवं मूल्याङ्कन हुने । • संवेदनशील चुरे क्षेत्रको संरक्षण, तराईको जल भण्डारणमा वृद्धि हुने । • वन क्षेत्र वाहिर वन विकास भएको हुने । • स्थानीय सरकार, सरोकार समूह तथा जिल्ला वन कार्यालयको त्रिपक्षीय साझेदारी कायम हुने । • वन्यजन्तुबाट हुने हानी नोक्सानी न्यूनीकरण हुने । • जैविक विविधता संरक्षण, पर्यापर्यटकीय विकास तथा सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण कायम हुने । • योजनावद्ध विकास, सूचना प्रवाह तथा प्रभावकारी समन्वय कायम भएको हुने ।	गरी निजी वन प्रवर्धनमा सहयोग पुर्‍याएको । • करिव २० हजार श्रमदिन रोजगार सृजना भएको । • ४ जिल्लामा साझेदारी वन व्यवस्थापन भएको । • वन अतिक्रमण र चोरी निकासी नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन कार्य सुदृढ भएको । • जंगली जनावरबाट हुने हानी नोक्सानीमा नियन्त्रण । • राष्टिय वन विकास तथा व्यवस्थापनमा जनसहभागिता वृद्धि भएको ।	संरक्षण गर्ने । • ३०० कि.मि. अग्नि रेखा निर्माण तथा व्यवस्थापन साथै ६०० कि.मि. अग्नि रेखा मर्मत तथा सुधार गर्ने । • ४ वटा संरक्षित वन योजना तयार तथा ५ वटा संरक्षित वन योजना कार्यान्वयन गर्ने । • १५ वटा नर्सरीको क्षमता अभिवृद्धि तथा निर्माण गर्ने । • ३००० रूख दाउरा तथा गैह्काष्ठ प्रजातिका विरूवा उत्पादन । • १०० हेक्टर सार्वजनिक जग्गामा समूह गठन गरी आयआर्जनका कार्यक्रम सहितको वृक्षारोपण । • ३ क्षेत्रको सिमसार क्षेत्रहरूको छनौट तथा व्यवस्थापन । • १२ स्थानमा प्राचिन, पौराणीक र पर्यावरणीय क्षेत्र संरक्षणको लागि सहयोग । • ३० जिल्लामा DFCC स्थापना गर्ने । • रेसुङ्गा वन विकास कार्यक्रमको लागि (इको क्लबमार्फत) २ पटक वन संरक्षण गोष्ठी साथै ३० पटक स्थानीय एफ. एम. बाट वन संरक्षणको लागि चेतनामूलक सन्देश प्रसारण गर्ने । • ४० वटा भवन तथा पोष्टहरू निर्माण ।
३२९१०८–३/४ (५९-३/४-३१४) **कबुलियती वन तथा पशु विकास कार्यक्रम**	शुरू मिति २०६२/६३ सम्पन्न हुने मिति २०६९/७० **कुल लागत:** १२.७७ मिलियन अमेरिकी डलर	• गरीबीको रेखामुनीका विपन्न वर्गका लागि जग्गा उपलव्ध, आयआर्जनमुखी वृक्षारोपण तथा पशु विकासको कार्यक्रम प्याकेजको रूपमा सन्चांलन भई जिविकोपार्जनको अवसरमा वृद्धि हुने । • समूहलाई उपलव्ध गराईएको वनको पुनर्स्थापना भई वातावरण सन्तुलनमा सहयोग पुग्ने ।	• ५,१०१ गोटा कवुलियती वन क्षेत्र तथा समूह पहिचान र गठन भएको । • ४३,९५२ परिवार लाभान्वित भएको । • २३,२१२ हेक्टर वन क्षेत्रको कवुलियती वन कार्य योजना तयारी र क्षेत्र हस्तान्तरण भएको । • कार्यक्रमको उपलब्धिहरू स्वतस्फूर्तरूपमा अन्य क्षेत्र तथा कार्यक्रमहरूमा विस्तार	• ५९३ वटा कार्ययोजना नवीकरण गर्ने । • ५१०१ वटा कबुलियती वन समूह व्यवस्थापन कार्यमा सहयोग पुर्‍याउने । • २३२१२ हेक्टर कबुलियती वन क्षेत्र विकास तथा व्यवस्थापन गर्ने । • १ लाख ३३ हजार फलफूल तथा आयमुलक विरूवा खरिद गरी समूहमा आवद्ध गरीबीको रेखामुनीका विपन्न वर्गलाई वितरण गर्ने ।

ब.उ. शी. नं. र कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लागत (रू. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		• गरीबीका रेखामुनी रहेका घर परिवारको हरित रोजगार श्रृजना जीविकोपार्जन सुधार गर्न सहयोग पुग्ने । • सक्रिय ऋण एवं बचत परिचालनबाट ग्रामीण क्षेत्रमा वैकल्पिक रोजगारका अवसर सृजना हुने ।	भएको ।	• १ लाख ४६ हजार गैह्रकाष्ठ प्रजाती (जडिबुटि तथा बहु उद्देश्यीय) का विरूवा खरिद गर्ने । • १ लाख ३५ हजार विरूवा समूह नर्सरीवाट उत्पादन एवं खरिद गर्ने ।
३२९१०९–३/४ (५९-३/४-३३०) **वन सम्वर्द्धन तथा वृक्ष सुधार केन्द्र**	सालवसाली **कुल लागतः** नखुल्ने	• सवै खाले वन व्यवस्थापन कार्यक्रममा महत्वपूर्ण रूख प्रजातिहरूको संरक्षण तथा अनुवांशिक सुधार हुने र स्थानीय स्तरमा उपर्युक्त वन संरक्षण प्रविधि विकास हुने । • महत्वपूर्ण प्रजातिको गुणस्तरीय विउ उपलव्ध भएको हुने ।	• राष्ट्रिय वन कार्यक्रममा महत्वपूर्ण ठानिएका रूख प्रजातिहरूको संरक्षण तथा अनुवांशिक सुधार गरीएको । • उपयुक्त वन सम्बर्द्धन प्रविधि विकास गरी स्थानीय स्तरमा उपलब्ध गराउने कार्यक्रमहरू पाँचवटै विकास क्षेत्रमा सञ्चालित गरीएको । • २५ वटा वन सम्बर्धन नमुना स्थलहरू व्यबस्थापन गरीएको । • संकटापन्न अवस्थामा पुगेका सिवक्थोर्न, बिजयसाल, श्रीखण्ड लौठसल्ला, छतिवन, रूद्राक्ष, काउलो, तेजपात लगायतका प्रजातीहरूको In-situ/Ex situ Gene conservation र व्यवस्थापन कार्य संचालन गरीएको । • ३१ वटा ब्रिडिड सिडलिंग अर्चड (BSO) स्थापना तथा व्यवस्थापन गरीएको । • ३९ जिल्लामा २६ प्रजातीका ७५ वटा बीऊ उत्पादन क्षेत्रको पहिचान एवं दर्ता गरी तिनको व्यवस्थापन गरीएको । • भू-सूचना प्रणाली (GIS) मा आधारित रहेर यस ईकाइले राष्ट्रिय, क्षेत्रीय तथा जिल्लास्तरीय पारिस्थितिकिय नक्शा तयारी तथा वितरण गरीएको ।	• विभिन्न प्रजातीको ४००० के.जी. गुणस्तर प्रमाणित भएको बीउ खरीद एवं वितरण गर्ने । • १० वटा सीड स्ट्याण्ड पहिचान, स्थापना तथा व्यवस्थापन गर्ने । • १ वटा वीउ प्रयोगशाला संचालन व्यवस्थापन गर्ने । • २ वटा ब्रिडिङ्ग. सिडलिंग अर्चड स्थापना साथै ३४ वटाको संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्ने । • ५ स्थानमा संकटापन्न वन प्रजाति संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्ने । • १ वटा वन प्रजातिका वंशाणुगत स्रोतमा जलवायु परिवर्तनको प्रभाव मूल्यांकन अध्ययन गर्ने । • ५ वटा वन सम्बर्द्धन नमूना स्थल स्थापना साथै २० वटाको व्यवस्थापन र मूल्याङ्कन गर्ने । • १ वटा राष्ट्रिय वन संवर्द्धन कार्याशाला गोष्ठी सम्पन्न गर्ने ।
३२९११०–३/४	सालवसाली **कुल लागतः** नखुल्ने।	• संरक्षण सरोकारवाला वीच सूचना प्रवाह सुदृढ हुने, वन प्रतिको अधिकार तथा	• वन संरक्षण तथा व्यवस्थापनमा जनचेतना अभिबृद्धि कार्यक्रम कार्यान्वयनमा द्रुतता	• ५२ वटा वन वाटिका कार्यक्रम उत्पादन तथा प्रसारण गर्ने ।

ब.उ. शी. नं. र कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लागत (रू. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
(५९-३/४-३५०) **प्रचार प्रसार कार्यक्रम**		दायित्वको वारेमा सचेतना अभिवृद्धि हुने । • प्रचार प्रसार मार्फत वन संरक्षण तथा व्यवस्थापनमा जनससहभागिता अभिवृद्धि हुने ।	आएको । • श्रव्य दृश्य कार्यक्रम लगायत ब्रोसर, पम्पलेट, पुस्तक, पुस्तिका, स्थानीय एफ.एम.सँग नेटवर्किङ.समेतको रेडियो स्पट प्रसारण, कल्पवृक्ष पुस्तिका प्रकाशन तथा वितरणवाट कार्यक्रम सरोकारवालाहरूवीच लोकप्रिय वन्दै गएको ।	• ३ वटा रेडियो फिल्म उत्पादन तथा ५ वटा रेडियो स्पट प्रसारण गर्ने । • ३ वटा टेलि स्पट निर्माण तथा प्रसारण गर्ने । • १२ अंकको हाम्रो कल्पवृक्ष पत्रिका प्रकाशन तथा वितरण गर्ने । • हाम्रो वन, विभिन्न ब्रोसर तयारी, प्रकाशन तथा वितरण गर्ने । • प्रचार प्रसार कार्यक्रमको ५ वटा स्थानमा प्रभाव अध्ययन गर्ने ।
३२९१११–३/४ (५९-३/४-३५२) **तराई तथा सिवालिक क्षेत्रका लागि जैविक विविधता कार्यक्रम**	शुरू मिति: २०५९/६० सम्पन्न हुने मिति: २०६६/६७ **कुल लागत:**	• २५% वन क्षेत्र व्यवस्थापन योजना अन्तर्गत व्यवस्थापन हुने । • ३ वटा जिल्लाहरूले जिल्ला वन क्षेत्र विकास कार्यक्रमको लागतको ६०% खर्च आन्तरिक श्रोत परिचालनबाट व्यहोर्न सक्षम हुने । • वन उपभोक्ता समूह तथा उपभोक्ता समूह बाहिरका ५०% गरीब परिवारलाई वन उपभोक्ता समूह तथा सेवा प्रदायकबाट प्रदान गरिने । • वन उपभोक्ता समूहबाट संचालन भएका कार्यक्रमहरू मध्ये ७५% पहिचान भएका गरीव समूह प्रति लक्षित हुने । • विपन्न वर्गका ३२ जना विद्यार्थीले छात्रवृत्ति प्राप्त गर्ने ।	• गैरसरकारी सेवा प्रदायक छनौट, जिल्ला वन समन्वय समितिको स्थापना र संचालन एवं साझेदारी वन सम्वन्धी निर्देशिकाहरू तयार भएको । • ८ जिल्लामा जिल्ला वन समन्वय समितिको कार्यालय स्थापना भएको । • ८ गोटा जिल्ला वन क्षेत्र योजना तयार भएको । • ८ गोटा (१८६६४ हे.) साझेदारी वन कार्ययोजन स्विकृत भै कार्यान्वयन भैरहेको । • २६० हे. सार्वजनिक जग्गामा कृषि वन विकास कार्यक्रममा ५६८३ विपन्न भूमीहिन घरधुरी संलग्न भएको । • ६०० हे. (९५८८ घरधुरी) मा निजी वन विकास भएको । • गरीव तथा विपन्न वर्गका वन उपभोक्ता घरधुरीका ३२ जना विद्यार्थीहरूलाई वन विज्ञान अध्ययन छात्रवृत्ति प्रदान गरीएको । • ८२ किसिमका उद्यमहरू स्थापना भै १३०७६ घरधुरी लाभान्वित भएको ।	• ३ गोटा साझेदारी वन कार्ययोजना कार्यान्वयनमा सहयोग गर्ने । • १५ गोटा सामुदायिक वन कार्ययोजना तयारी तथा नवीकरण गर्ने । • १० लाख गोटा जडिवुटी लगायतका विरूवा वितरण गर्ने । • १९ गोटा समूह गठन गरी सार्वजनिक कृषिवन कार्यक्रम संचालन गर्ने । • १५० घरधुरीलाई वायोग्यास स्थापना सहयोग गर्ने । • २४० वटा उन्नत चुल्हो वितरण गर्ने । • १९ वटा निजी कृषिवन समूह गठन र सहयोग गर्ने ।
३२९११२–३/४ (५९-३/४-५००)	सालवसाली **कुल लागत:** नखुल्ने	• ४ प्रजातिको टिष्युकल्चर प्रविधि विकास हुने । • १० प्रजातिको विस्तृत रासायनिक विश्लेषण	• ८०० सिसी स्टेभिया, सुगन्धवाल, अश्वगन्धा, जरवेरा उत्पादन गरीएको र समुदायमा विरूवा परिक्षण गरीएको ।	• १० वटा वनस्पतिको फाइटोकेमिकल, फर्माकोलोजीकल अध्ययन गर्ने । • टिस्यूकल्चर प्रविधिबाट विरूवा उत्पादन गर्न

ब.उ. शी. नं. र कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लागत (रू. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
वनस्पति अध्ययन तथा अनुसन्धान (वनस्पति विकास कार्यक्रम)		अध्ययन हुने । • पाँचऔले, जटामसी, लप्सि, कुरीलो र कुट्कीको Molecular Characterization हुने । • उचाइंगत विभिन्न स्थानको सजिवन संकलन तथा तेल प्रतिशत परिक्षणको आधारमा असल प्रजाति छनौट हुने । • Catalogue of Nepalese Flowerign Plants Vol. तथा Flora of Nepal Vol. III, प्रकाशन हने । • जलवायु परिवर्तनबाट वनस्पतिमा पर्ने प्रभाव अध्ययनबाट भावी रणनीति तय हुने । • महत्वपूर्ण ८ प्रजातिको जडीबुटी खेती प्रविधिको विकास हुने ।	• ३ वटा हर्वेरियम व्यवस्थापन तथा सुदृढीकरण गरीएको । • Dendrobium eriiflorum टिष्युकल्चर प्रोटोकल विकासका लागि अध्ययन गरीएको । • जटामसी, सुगन्धवाल, सुगन्धकोकिला गरी जम्मा १६५ नमूनाहरूको परिक्षण गरी प्रमाणीकरण सेवा दिइएको । • Reference Chromatogram मा ३ विरूवा अध्ययन भएको । • Catalogue तथा Database पुनर्लेखन कार्य सुचारू रहेको । • वानस्पतिक पहिचान, नामाकरण, (१००००० वटा) अध्ययन, अनुसन्धान, फर्माकोलोजिकल, रसायनिक तथा सुक्ष्म जीव अध्ययन, अनुसन्धान (१० प्रजाति) तथा विश्लेषण सेवा, बैज्ञानिक प्रकाशन, नेपाल फ्लोराको लागि फ्यासिकल प्रकाशन आदि कार्यक्रमहरू संचालन भएको । • जाट्रोपाको सर्वे, गुणस्तर निर्धारण तथा तेल प्रतिशत अध्ययन भएको र जैविक इन्धन उत्पादन प्रविधि विकास कार्य जारी रहेको ।	८०० बोटलमा सुगन्धवाल, अश्वगन्धा र जरवेराको कल्चर तयार गर्ने । • ४ प्रजातिमा टिष्युकल्चर प्रविधि विकास (जटामसी, लप्सि, पांचऔले, स्टेभिया) गर्ने । • ६ वटा high value species वनस्पतिको molecular characterization साझेदारीमा गर्ने । • Catalogue of Nepalese Flowerign Plants Vol. तथा Flora of Nepal Vol.III, अनुसन्धान जर्नल, न्यूजलेटर, ब्रोशर, वार्षिक प्रतिवेदन आदि प्रकाशन गर्ने । • १० प्रजातिमा खेती प्रविधि अनुसन्धान (पांचऔले, जटामसि, सुगन्धवाल, अतिस, कुट्की, कुरीलो, घ्यू कुमारी, तुलसी, लप्सि, पिपला, तेजपात, मुसली आदि) गर्ने । • जलवायु परिवर्तनबाट वनस्पतिमा पर्ने प्रभाव अध्ययन गर्ने । • विभिन्न स्थानबाट संजिवन विउ संकलन गरी तेल परिमाण विश्लेषण गर्ने।
३२९११३–३/४ (५९-३/४-६१०) **जलाधार व्यवस्थापन आयोजना**	सालबसाली **कुल लागतः** नखुल्ने	• जलाधार व्यवस्थापन कार्यक्रममा सहयोग पुग्ने । • बेशिन एप्रोच अनुसार सांगठनिक सुधारभै मुलुकभर भूसंरक्षण सेवा विस्तार भएको हुने ।	• भू-क्षय, बाढी पैह्रो जस्ता प्राकृतिक प्रकोपका असर न्यून गर्न ५६ जिल्लामा संचालित भू तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यक्रमलाइ प्राविधिक सहयोग पुरयाई रहेको । • बेशिन एप्रोच अनुसार सांगठनिक सुधार प्रयास जारी रही ७३ जिल्लामा भूसंरक्षण सेवा विस्तार भएको । • जलश्रोत क्षेत्रसँग समन्वयात्मक कार्यक्रम सञ्चालन शुरूवात भएको ।	• प्राकृतिक प्रकोप व्यवस्थापन गर्ने (८ गोटा), सुक्ष्म जलाधार व्यवस्थापन प्रदर्शन गर्ने (२ गोटा), बेशिन एप्रोच अनुसार सांगठनिक सुधारको निरन्तरता दिने (१ पटक) । • भू-संरक्षण कृयाकलाप प्रविधिको वस्तुगत अध्ययन गर्ने (२ स्थानमा) । • माटो पानी परिक्षण गर्ने (१ पटक) । • बार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशन १ पटक, आकस्मिक भूक्षय सूचना संकलन एवं प्रतिवेदन तयार गर्ने (१ पटक) ।

ब.उ. शी. नं. र कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लागत (रू. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			• ८ वटा प्राकृतिक प्रकोप व्यवस्थापन भै जोखिम न्यूनीकरण भएको ।	• जलवायु परिवर्तन अनुकूलन आयोजना प्रस्ताव तयारी गर्ने (१ गोटा) । • नदी उकास जग्गा निर्देशिका प्रयोग तालिम संचालन गर्ने (१ पटक) । • कम्प्युटर नेटवर्क अपग्रेडिंग र सफ्टवेयर व्यवस्थापन गर्ने (१ पटक) । • विभागीय श्वेत पुस्तक परिमार्जन गर्ने (१ गोटा) ।
३२९११४–३/४ (५९-३/४-७१०) **वन्य जन्तु आरक्ष आयोजना**	सालवसाली कुल लागतः नखुल्ने	• सिमसार क्षेत्र संरक्षण भई यसबाट स्थानीय समुदायहरू लाभान्वित हुने । • दुर्लभ वन्यजन्तुको अवस्था वारेमा अध्ययन भई व्यवस्थापन र संरक्षणमा सहयोग पुग्ने । • जैविक विविधता संरक्षणमा सघाउ पुग्ने । ४ वटा आरक्षमा वन्यजन्तु संरक्षण र तिनको वासस्थान सुधार हुने । • पर्या पर्यटनको विकास एवं प्रवर्द्धनमा टेवा पुग्ने । • वन्यजन्तुबाट हुने मानव क्षतिको राहत नीति तयार हुने ।	• दूर्लभ तथा महत्वपूर्ण वन्यजन्तुहरूको वासस्थान सुधार र वन्यजन्तु संरक्षणमा स्थानीय जनसहभागीता जुटाई निकुञ्जको सीमावर्ती क्षेत्रका स्थानीय जनता, विद्यार्थी लगायतलाई जनचेतना जगाउने उदेश्यले संरक्षण शिक्षा तथा सामग्री उपलव्ध गराइएको । • प्रजाती संरक्षण तथा अनुसन्धानका कार्यक्रम सम्पन्न भएको । • सामुदायिक विकास चोरी शिकार नियन्त्रणका लागि विभिन्न कार्यक्रम संचालन भएको । • महासन्धी संफौता कार्यान्वयन भएको । • भौतिक पूर्वाधार निर्माण सुधार लगायत कार्यक्रमहरू सम्पन्न भएको ।	• दिवस समारोह, जनसमन्वय गोष्ठि, संरक्षण सम्वन्धी स्कूल शिक्षा जस्ता कार्यक्रम ३८ पटक संचालन गर्ने । • ७० हेक्टर घांसे मैदान व्यवस्थापन गर्ने । • ८ स्थानमा पानी पोखरी तथा सिमसार क्षेत्र मर्मत तथा सुधार गर्ने । • ५ वटा संरक्षित क्षेत्रमा बाघ संरक्षण विशेष कार्यक्रम संचालन गर्ने । • ढोरपाटन शिकार आरक्षमा १ पटक नाउर गणना गर्ने । • २५ कि.मी. वनपथ मर्मत सुधार गर्ने । • ९ वटा काठेपुलहरू मर्मत सुधार गर्ने ।
३२९१२७–३/४ (५९-३/४-७१५) **वन्यजन्तु संरक्षणका लागि क्षेत्रीय सहयोग आयोजना**	शुरू वर्षः २०६८ श्रावण समाप्त हुने वर्षः २०७२ आषाढ कुल लागतः ३० लाख यू.एस. डलर	• चोरी शिकार, अवैध व्यापार र अन्य चुनौती नियन्त्रण गर्नका लागि क्षेत्रीय तहमा दिगो संरचना तयार हुने । • क्षेत्रीय तहमा साभ्का अनुसन्धान र ज्ञानको साभ्केदारीबाट क्षमता अभिवृद्धिमा सहयोग पुग्ने । • क्षेत्रीय तहमा कानून कार्यान्वयन गर्ने निकायहरूबीच समभ्कदारीमा अभिबृद्धि हुने ।	• कार्यान्वयन हुन बांकी	• CITES सचिवालयको स्थापना र सुदृढीकरण गर्ने । • बाघ पाइने संरक्षित क्षेत्रहरूमा भू-परिधिय नीतिको तर्जुमा र कार्यान्वयन । • वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण तथा अनुसन्धान र सूचना आदान प्रदानका गतिविधिहरू । • बाघ पाइने क्षेत्रमा कार्यरत कर्मचारीको तालीम, गोष्ठी र सूचना आदान प्रदानका क्रियाकलापहरू मार्फत क्षमता अभिबृद्धि ।

ब.उ. शी. नं. र कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लागत (रू. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		• कम्तीमा ३ वटा क्षेत्रीय तहका वन्यजन्तु कानून कार्यान्वयन र संरक्षित क्षेत्रहरूमा नमुना (Piloting) विकास गरिने । • वाघको वासस्थानको संरक्षण व्यवस्थापन गरिने । • चोरी शिकार र अवैध व्यापार नियन्त्रणमा सहयोग पुग्ने । • बाघ पाइने क्षेत्रका कर्मचारीहरूको क्षमता अभिबृद्धि हुने ।		
३२९१२८–३/४ (५९-३/४-७१६) **पहाडी संरक्षित क्षेत्रहरूको क्षमता अभिबृद्धि आयोजना**	२०६८ श्रावण देखि २०७१ असार सम्म कुल लागत : ५ लाख युएस डलर	• संरक्षित क्षेत्रहरूको Database तयार हुने । • पहाडी संरक्षित क्षेत्रहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि क्षमता अभिबृद्धि हुने । • पहाडी संरक्षित क्षेत्रहरूको क्षमता अभिबृद्धिको लागि नीतिगत खाका तयार हुने ।	• नयाँ आयोजना	• पहाडी संरक्षित क्षेत्रहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि क्षमता अभिबृद्धिको आवश्यकता पहिचान । • क्षमता अभिबृद्धि कार्ययोजना तयारी । • सीप तथा क्षमता अभिबृद्धि तालिम संचालन । • MIS को तयारी तथा कार्यान्वयन । • संरक्षित क्षेत्र व्यवस्थापन योजना तयारी ।
३२९११५–३/४ (५९-३/४-७२०) **राष्ट्रिय निकुन्ज आयोजना**	सालवसाली, कुल लागत : नखुल्ने	• दुर्लभ तथा अन्य प्रजातीको संरक्षणमा सघाउ पुग्ने । • १० वटा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा २ वटा संरक्षण क्षेत्रमा वासस्थान एवं पारिस्थितिक प्रणाली सुधार हुने । • सिमसार क्षेत्रहरूको संरक्षण जैविक विविधता संरक्षण कार्यमा योगदान पुग्नुको साथै पर्या-पर्यटन को विकास एवं प्रवर्द्धनमा टेवा पुग्न गई राजश्व आम्दानीमा बृद्धि हुने । • वन्यजन्तुको वासस्थानको संरक्षण हुने । • वन्यजन्तुबाट जनमानसमा हुने क्षतिको रोकथाम हुने । • संरक्षण शिक्षा सूचना केन्द्रबाट स्वदेशी तथा विदेशी अध्ययन तथा अनुसन्धानकर्ताले निकुञ्ज सम्वन्धी आवश्यक सूचना प्राप्त	• निकुञ्जहरूमा सिमसार क्षेत्रको व्यवस्थापन भएको । • १० वटा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा २ वटा संरक्षणक्षेत्रमा वासस्थान एवं पारिस्थतिक प्रणाली सुधार भएको । • अग्नि नियन्त्रण, चरिचरण व्यवस्थापन भएको । • प्रजाती संरक्षण, धार्मिक स्थल संरक्षण सुधार, पर्या-पर्यटन विकास भएको । • भौतिक पूर्वाधार निर्माण तथा सुधारका कार्य भएको । • चोरी शिकार नियन्त्रणका लागि विभिन्न कार्यक्रम भएको ।	• दिवस समारोह, वन्यजन्तु सप्ताह, जनसमन्वय गोष्ठी, जैविक विविधता संरक्षण अन्तर्क्रिया आदि ८० पटक संचालन गर्ने । • ३३ हेक्टर घांसे मैदान व्यवस्थापन गर्ने । • ९ पटक आगलागी नियन्त्रणका कार्यक्रम संचालन गर्ने । • २ स्थानमा घडीयाल तथा कछुवा संरक्षण कार्य गर्ने । • १ स्थानमा गिद्द संरक्षण कार्यक्रम संचालन गर्ने । • ३० कि.मी. वनपथ मर्मत सुधार गर्ने । • १९ वटा काठेपुल मर्मत सुधार गर्ने । • भक्तपुरको सूर्यविनायकमा अन्तर्राष्ट्रियस्तरको चिडियाखाना स्थापनाको लागि भौतिक पूर्वाधार निमार्णको कार्य थालनी गर्ने । • महत्वपूर्ण जैविक विविधता र संरक्षण क्षेत्रको

ब.उ. शी. नं. र कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लागत (रू. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		गर्ने । • जंगलबाट बाहिर निस्की दु:खदिने वन्यजन्तुको व्यवस्थापन एवं उद्दार हुने ।		अध्ययन गरी विस्तार कार्य अगाडि बढाइने ।
विकास कार्यक्रम जिल्लास्तरतर्फ				
३२९८०१–३/४ (५९-३/४-८०१) **सामुदायिक वन विकास कार्यक्रम**	सालवसाली **कुल लागतः** नखुल्ने	• वन व्यवस्थापन मार्फत जीविको पार्जनमा सुधार हुने, थप ३०,००० हेक्टर सरकारी वन क्षेत्र हस्तान्तरण हुने । • सघन वन व्यवस्थापन, स्वशासन, संस्थागत विकास र समावेशीकरण सुदृढ हुने । • सघन वन व्यवस्थापन तथा वन व्यवसायिकरण अभिवृद्धि हुने । • परिमार्जित कार्ययोजनाहरू कार्वन मैत्री हुने • सार्वजनिक वन कार्यक्रम मार्फत १७ लाख परिवारमा वन सेवा पुग्ने । • वनको व्यवस्थापन भई स्थानीयस्तरमा वनजन्य पैदावारको आपूर्ति हुने । • सामुदायिक वनको उत्पादकत्व वृद्धि गरी प्राप्त वन पैदावारबाट उपभोक्ताहरूको आधारभूत आवश्यकता पूरा हुने र बढी भएको वन पैदावार समूह बाहिर बिक्री गरी प्राप्त आम्दानीबाट वन विकास, गरीबी न्यूनिकरण र सामुदायिक विकासका कार्यहरू हुने । • स्थापित सामुदायिक वनको समुचित संरक्षण तथा व्यवस्थापनबाट वन कार्वन संचितीमा वृध्दि भै वातावरणमा कार्वन उत्सर्जनमा न्यून पार्न सहयोग पुग्ने । • वृहत्त वृक्षारोपणबाट वन क्षेत्रको विकास हुने । • जडिबुटी एवं वन पैदावरमा आधारित उद्यमबाट स्थानीयस्तरमा रोजगारी सृजना हुने ।	• देशभरी जम्मा १४ हजार ४४० वटा सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहलाई १२ लाख २९ हजार ६६९ हेक्टर सामुदायिक वन हस्तान्तरण भै १६ लाख ५९ हजार ८०५ घरधुरी लाभान्वित भई रहेको । यस मध्ये तीन वर्षिय योजनाको लक्ष्य १५०० उपभोक्ता समूह गठन र व्यवस्थापन रहेकोमा आ.व. २०६५/६६ सम्म ११५३ समूह गठन र व्यवस्थापन भएको । • ५६ जिल्लाहरूमा सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह गठन, सामुदायिक वनको कार्ययोजना तयारी तथा परिमार्जनको कार्यक्रम भएको । • सामुदायिक वन कार्यक्रमहरूमा उद्यमशीलताको विकास, सघन वन व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन । • ३४१ वटा सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह गठन गरी सामुदायिक वन हस्तान्तरण गरीएको । • ११९९ वन कार्य योजना तयार तथा वन हस्तान्तरण भएको । • १५११ वटा वन कार्य योजना परिमार्जन गरीएको । • ७७६२ वटा सामुदायिक वनको निरीक्षण अनुगमन गरीएको ।	• ४९० वटा उपभोक्ता समूह गठन, जलवायु परिवर्तनको प्रभावसंग जुध्न अनुकुलन हुने गरी ४६० वटा सामुदायिक वनको कार्ययोजना तयारी गरी करिव ३५,००० हेक्टर वन समूहलाई हस्तान्तरण गर्ने । • जलवायु परिवर्तनको प्रभाव संग जुध्न अनुकुलन हुने गरी १६०० सामुदायिक वनको कार्ययोजना पुनरावलोकन गर्ने । • विगत देखि नै व्यवस्थापनमा रहेका १२००० वटा सार्वजनिक वनको निरिक्षण तथा अनुगमन गर्ने । • ३५ जिल्लामा गरीबीको रेखा मुनी रहेकाहरूलाई आय आर्जनका कार्यक्रमहरूमा समावेश गराउन सामुदायिक वन क्षेत्र भित्र १७५ वटा कबुलियती वन समूहहरू गठन गरी करिव १७५० हेक्टर वन क्षेत्रको व्यवस्थापन जिम्मेवारी हस्तान्तरण गर्न लगाई सोही समूहहरू मार्फत प्रविधि हस्तान्तरण गरी आय आर्जन तथा रोजगार प्रवर्द्धन गर्ने । • मध्य तथा उच्च पहाडी क्षेत्रमा ४० वटा नर्सरीको क्षमता वृद्धि तथा स्तर सुधार गरी स्थायी प्रकृतिको नर्सरी निर्माणबाट विभिन्न प्रजातीका काष्ठ, जडिबुटी तथा गैरकाष्ठ वन पैदावारका ४० लाख विरूवा तथा सामुदायिक समूहले थप ३५ लाख विरूवा उत्पादन गर्ने । • १३० हेक्टर वृक्षारोपण गर्ने । • ७५ वटा हरित उद्यम विकास तथा हरित

ब.उ. शी. नं. र कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लागत (रू. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				रोजगारी वन उपभोक्ता समूहको साझेदारीमा गर्ने । • १५ न.पा/न.वि.स. मा शहरी वन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • ३० जिल्लामा जिल्लाको आवश्यकता अनुसारको एक जिल्ला एक नविन विशेष कार्यक्रम संचालन गर्ने । • ५० जिल्लामा स्कुल वन कार्यक्रम संचालन गर्ने । • १४०० पटक तालिम, गोष्ठी, अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • १५ जिल्लामा निजी वनको सम्भाव्यता अध्ययन गरी कार्ययोजना तयार गर्ने । • काठमाण्डौ उपत्यका र तराइका सीमा क्षेत्रमा हरियाली कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
३२९८०४–३/४ (५९-३/४-८१०) **जिल्ला भू संरक्षण कार्यक्रम**	सालवसाली **कुल लागतः** नखुल्ने	• भू तथा जलाधार संरक्षण हुने र स्थानीय समूहहरूको जीविकोपार्जनमा सुधार हुने, हिमाल, पहाड, तराई क्षेत्रको संरक्षणमा सहयोग पुग्ने । • १,८७,००० घरधुरी लाभान्वित भै विपन्न वर्गको आय आर्जन हुने तथा उनीहरूको जीवनस्तरमा सुधार हुने । • ३ बेशिनको उपल्लो र तल्लो तटिय क्षेत्रमा जलउत्पन्न प्रकोप न्यून हुने । • भूक्षय रोकथामबाट जैविक विविधताको संरक्षण हुनुका साथै क्षेत्रीय र राष्ट्रिय महत्वका तालतलैयाको संरक्षण हुने । • ७५ जिल्लामा भूसंरक्षण सेवा प्रवाह हुने ।	• उपजलाधार योजना तर्जुमा, प्राकृतिक प्रकोप रोकथाम, विकासका पूर्वाधार संरक्षण, भूमि उत्पादकत्व संरक्षण, पानी मुहान संरक्षण, संरक्षण आयमूलक कार्यक्रम, भू संरक्षण तालिम भ्रमण, वायोइन्जिनियरिङ्ग खोला किनारा संरक्षण, खहरे नियन्त्रण, रनअफ हार्भेष्टिङ्ग ड्याम आदि कार्यहरू भएको । • बेशिन एप्रोच अवधारणानुसार ५६ जिल्ला भूसंरक्षणा कार्यालय मार्फत ७३ जिल्लामा भू तथा जलाधार संरक्षण सेवा प्रवाह भएको ।	• उप जलाधार योजना २२ वटा, सेडिमेन्ट छेकबाध संरचना ११२ स्थान, विकासका पूर्वाधार संरक्षण १५० कि. मि., भूमि उत्पादकत्व संरक्षण ६०० हे. विरूवा उत्पादन २३ लाख गोटा, पानी श्रोत संरक्षण ३०० वटा, ५०० विपन्न वर्गका घरधुरीमा आयमूलक भुसंरक्षण कार्यक्रम संचालन गर्ने । • ११२ वटा संस्थामा संरक्षण शिक्षा अभियान संचालन गरीने,७२० व्यक्तिलााई आयमुलक एवं कम खर्चिलो भूसंरक्षण तालिम प्रदान गर्ने । • ५६ जिल्लामा भु-संरक्षण दिवस मनाउने । • २२४ स्थानमा साझेदारी भूसंरक्षण कार्यक्रम गर्ने । • २०० हेक्टरमा वर्षामा आधारित खेती प्रणाली अबलम्बन गर्ने । • ३ बेशिनमा विशेष जलाधार एकिकृत संरक्षण

ब.उ. शी. नं. र कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लागत (रू. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
३२९८०५–३/४ (५९-३/४-८२१) **सामुदायिक विकास तथा वन** र **जलाधार संरक्षण आयोजना**	सालवसाली **कुल लागतः** नखुल्ने	• कास्की, पर्वत, स्यांगजा, तनहुँ, म्याग्दी, बाग्लुंग ,सिन्धुपाल्चोक र काभ्रपलांचोकमा भू तथा जलाधार व्यवस्थापन एवं संरक्षणमा सहयोग पुग्ने ।	• भू-उपयोग विकास, प्राकृतिक प्रकोप रोकथाम, विकासका पूर्वाधार संरक्षण, साना जलाधार संरक्षण प्रदर्शन, संरक्षण आयमूलक कार्यक्रम, सामुदायिक श्रोत व्यवस्थापन योजना कार्यान्वियन आदि कार्यहरू भएको।	• प्राकृतिक प्रकोप रोकथाम १६ वटा, विकासका पूर्वाधार संरक्षण १८ कि. मि., भूमि उत्पादकत्व संरक्षण ६९ हेक्टर, पानी मुहान संरक्षण १७ वटा, साझेदारी भूसंरक्षण कार्यक्रम २४ गोटा, विपन्न वर्गका लागि आयमुलक भूसंरक्षण कार्यक्रम २०० घरधुरी, २०० वडामा सामुदायिक श्रोत व्यवस्थापन योजना कार्यान्वयन, बिरूवा उत्पादन २००००० गोटा गर्ने । • १६ संस्थामा संरक्षण शिक्षा अभियान संचालन गर्ने, २४० जनालाई आयमुलक र कम खर्चिलो भुसंरक्षण तालिम दिने, ८ पटक जलाधार अवधारणा गोष्ठी गर्ने, ८ गा.वि.समा गाविसस्तरीय वडा संरक्षण समिति संजाल निमाण गर्ने ।
३२९८०६–३/४ (५९-३/४-८३२) **वनस्पति संरक्षण तथा उद्यान विकास कार्यक्रम**	सालवसाली **कुल लागतः** नखुल्ने	• देशको विभिन्न जलवायुमा रहेको वनस्पति उद्यानहरू ex-situ, in-situ संरक्षणका साथै एक वातानुकुल हरित गृह निर्माणबाट ex-situ अध्ययनमा सहयोग पुग्ने, १० स्थानमा शोभनिया विरूवा उत्पादन तथा सौर्न्दयीकरण, विभिन्न किसिमको उद्यान संरचना वाटिकाहरूको संरक्षण, व्यवस्थापन, लोपोन्मुख तथा संकटापन्न प्रजातिको संरक्षण कार्य योजनाबाट संरक्षण व्यवस्थापनमा प्रभावकारीता आउने । • लगभग १ लाख हर्वेरियम नमुनाहरूको संरक्षण, GTI, GSI, CITES को प्रभावकारी कार्यान्वयन हुने । • ७ जिल्लामा जैविक श्रोत तथा परम्परागत ज्ञान (TK) अभिलेखिकरणबाट स्थानीय	• ११ वनस्पति उद्यानहरूको संरक्षण तथा विकास, ९ स्थानमा नर्सरी तथा फूल विरूवा व्यवस्थापन, ११ स्थानमा ल्याण्डस्केप जाती विशेष उद्यान संरक्षण तथा सम्वर्द्धन, ४ हजार विरूवा उत्पादन भएको । • स्वेदशी शाभनीय फूल विरूवाको अध्ययन अनुसन्धान भई आय मूलक पुष्प खेती कार्यक्रम संचालन भएको । • ३ प्रजातिको स्वदेशी फूल विरूवा अध्ययन अनुसन्धान भएको । • २४ पटक केन्द्रीय उद्यान सेवाबाट सेवा तथा सजावट उपलब्ध गराइएको । • पशुपति क्षेत्रको वनकालीमा धार्मिक महत्वका विरूवाहरू वृक्षारोपण भएको ।	• गोदावरीमा एउटा ग्रिन हाउस निर्माण गर्ने । • लोपोन्मुख तथा संकटापन्न प्रजातिको संरक्षण गर्न कार्ययोजना तयारी गर्ने । • ल्याण्डस्केप जाति विशेष उद्यान व्यवस्थापन गर्ने । • हर्वेयिरयमको एकलाख नमुनाहरू संरक्षण गर्ने । • CITES मा पेरका अर्किडको पहिचान पुस्तक तयार तथा प्रकाशन गर्ने । • नेपालको फूलफुल्ने रैथाने वनस्पतिको अध्यावधिक अभिलेख Vol. III. तयार तथा प्रकाशन गर्ने । • जैविक श्रोत र वनस्पतिको परम्परागत ज्ञानको अभिलेखिकरण गर्ने । • ल्याण्डस्केप गार्डेनिङ्ग तथा गार्डेन डिजाइनिङ्ग

ब.उ. शी. नं. र कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लागत (रू. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		श्रोतको पहिचान तथा अन्य अनुसन्धानको पाटो खुल्ने । • ८ जिल्लामा जडीबुटी सम्बन्धि प्रभावकारी सूचना व्यवस्थापन, फूलफुल्ने रैथाने वनस्पतिको अध्यावधिक अभिलेख तयार तथा प्रकाशन हुने । • विभिन्न स्थान र जलवायुबाट संकलित १६ प्रजाति जडीबुटीको संरक्षण हुने ।		व्यवस्थापन विषयक तालिम संचालन गर्ने ।
३२९८०७–३/४ (५९-३/४-८३४) **वनस्पति सदुपयोग कार्यक्रम (जडिवुटि प्रवर्द्धन आयोजना)**	सालवसाली **कुल लागतः** नखुल्ने	• जडीबुटीको संरक्षण, सम्वर्द्धन, सदुपयोग र खेती प्रविधि विस्तार गरी स्थानीय वासिन्दाहरूको आय आर्जनमा टेवा पुऱ्याउने । • दुई जिल्लामा Contract Farming बाट आपूर्ति श्रृंखलामा सहयोग पुग्ने । • एक गाउं एक उत्पादन अन्तरगत ७ जिल्लामा जडीबुटी खेती विस्तार हुने । • ७ जिल्लामा QPM विरूवा उत्पादन भएको हुने । • सार्वजनिक जग्गा, सार्वजनिक वन निजी/कवुलियती वनमा विपन्न वर्गको लागि जडीबुटी खेती गरिने । • सल्यानमा टिमुर सुकाउने ड्रायर समुदायलाई प्रदान (२५ घरधुरी) • जडीबुटी खेतीबाट साना किसानहरूको आय आर्जनमा वृद्धि हुने । • जडीबुटी खेती निजी कृषकहरूमा आय आर्जनमा वृद्धि हुने ।	• ७ स्थानमा १०५ किसिमको जडीबुटीहरूको डोमेष्टीकेसन तथा जर्मप्लाज्म संरक्षण व्यवस्थापन भएको । • नेपालका फूल फुल्ने रैथाने (Endemic) वनस्पतिहरूको अद्यावधिक अभिलेख तयार तथा प्रकाशन गर्ने सिलसिलामा दोश्रो भाग प्रकाशन तथा तेश्रो भागको पाण्डुलिपि तयार भएको । • ३ जिल्लामा जडीबुटी खेती नमूना फार्म तिन प्रजाति चिराइतो, तेजपात र सर्पगन्धाको विरूवा उत्पादन तथा विस्तार भएको । • एक गाँउ एक उत्पादन कार्यक्रम अन्तर्गत सल्यानमा टिमुर र कैलालीमा सतावरीको खेती भएको ।	• सार्वजनिक जग्गा, सा.व.निजी/कवुलियती वनमा विपन्न वर्गको लागि जडीबुटी खेती गर्ने (३० समूहमा) । • एक गाउँ एक उत्पादनको लागि जडीबुटी टिमुर, सतावरी, चिराइतो, तेजपपात, पिपला, क्यामोमाइल, मेन्था, कुट्की, लप्सि, सर्पगन्धा ७ जिल्लामा विस्तार गर्ने । • QPM विरूवा उत्पादन तथा वितरण गर्ने । • सल्यान र जुम्लाको तीन समूहमा Contract Farming गर्ने । • साना किसान जडीबुटी खेती कार्यक्रम संचालन गर्ने । • निजी जग्गामा जडीबुटी खेती विस्तार गर्ने ।
३२९१२४–४ (५९-४-६११) **राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रम**	सालवसाली आ.व.२०६७६८ देखि शुरू भएको	• एकीकृतरूपमा चुरेको पारिस्थिकीय प्रणालीको दिगो व्यवस्थापन गर्दै उपल्लो तटीय र तल्लो तटीय वातावरणीय अन्तरसम्बन्धबाट तराई/मधेश क्षेत्रको समेत संरक्षण हुने ।	• २२ जिल्लामा एकीकृत चुरे क्षेत्र वन संरक्षण योजना तर्जुमा गर्ने कार्य सम्पन्न भई रहेको । • २३ जिल्लामा चुरे क्षेत्रमा रहेका सार्वजनिक वनहरूको सीमित उपयोगको अवधारणामा	• एकीकृत चुरे क्षेत्र संरक्षण योजना तयार गर्ने । • सामुदायिक वनहरूको संरक्षणमुखी कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्ने । • चुरे क्षेत्रमा रहेका सार्वजनिक वनहरूको सिमित उपयोगको अवधारणामा संरक्षणमुखी

ब.उ. शी. नं. र कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने, समाप्त हुने वर्ष र कुल लागत (रू. हजारमा)	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		• तराई एवं चुरे क्षेत्रमा अवस्थित जैविक, वातावरणीय एवं भू स्खलनका हिसावले अति संवेदनशिल रहेका वन क्षेत्र, जैविक विविधता संरक्षण साथै व्यवस्थापन कार्यक्रममा सहयोग पुग्ने । • चुरे क्षेत्रमा रहेका सा.व.हरूमा सीमित उपयोगको संरक्षणमुखी क्रियाकलापवाट चुरेको संरक्षण हुने । • आगलागी, वन डढेलो तथा चोरी निकासी नियन्त्रण भई चुरेको प्रभावकारी संरक्षण हुने । • चुरे तथा शिवालिक क्षेत्रको संरक्षण भई जैविक विविधतामा स्तरोन्नति गरी स्थानीय समूहहरूको जीविकापार्जनमा सुधार हुने । • हरित स्वरोजगार मार्फत विपन्न वर्गका घरधुरीको आय आर्जनमा वृद्धि भई जीवनस्तरमा सुधार हुने । • चुरेको संरक्षणवाट महत्वपूर्ण जैविक मार्गहरूको संरक्षण हुने । • तराईको जल भण्डार सुरक्षित हुन सहयोग पुग्ने । • वृहत वृक्षारोपण मार्फत चुरे तथा शिवालिक क्षेत्रको क्षतिग्रस्त भूमिको पुनरूत्थान हुने साथै तराईका वन नभएका ठाउमा वन विस्तारको आधारस्तम्भ खडा हुने • वनमा पर्ने चाप कम गर्न समूहका विपन्न तथा दलित वर्गलाई वनमा आधारित साना उद्यम कार्यक्रम संचालनमा सहयोग गरी रोजगारीको अवस्था सृजना हुने साथै जीविकोपार्जनमा अभिवृद्धि हुने ।	हरित वार्षिक स्विकार्य कटान परिमाण पूर्णरूपमा हटाई संरक्षणमुखी कार्ययोजना वनाउन पुनरावोलकन गर्ने कार्य थालनी भएको । • तराई क्षेत्रमा रहेका नदी उकास र सार्वजनिक जग्गाको व्यवस्थापन गरी कृषिवन र जडीवुटी खेती गरी हरियालीमा वृद्धि गर्ने तथा गरीवीको रेखामुनीका समुदायको आयस्तरमा वृद्धि हुने कार्यक्रमहरूमा व्यापकता दिने व्यवस्था मिलाउन कार्य शुरू गरीएको । • भिरालो जमिन, ग्रामीण कच्ची सडक किनारामा अम्रिसो, भुई घांस, डालेघांस रोपण तथा स्याहार सम्भार कार्य गर्ने शुरू गरीएको । • वन विकासमा आधारित साना उद्यम कार्यक्रम (चुरे तथा तराई क्षेत्रका सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिका विपन्न तथा दलित वर्गलाई समावेश गरी समूह र कार्यक्रमको साझेदारीमा साना उद्यम कार्यक्रम संचालन गर्ने कार्यको थालनी भएको । • कार्यक्रमको सफलताको लागि स्कुल वन कार्यकम, रेडियो कार्यकम, सार्वजनिक सुनुवाई र परीक्षण, अनुगमन, संरक्षण अन्तरकृया जस्ता कार्यक्रमहरू संचालनमा रहेका ।	कार्ययोजना वनाउन बाँकी सवै सार्वजनिक वनको कार्ययोजना पुनरावोलकन सम्पन्न गर्ने । • ५०० हेक्टर जैविक, वातावरणीय एवं भू स्वखलनका हिसावले अति संवेदनशील रहेका विभिन्न ठाउमा रहेका चुरे वन क्षेत्रहरू (Hot Spots) को पुनरूत्पादन संरक्षण गर्ने । • चुरे क्षेत्रमा १०० हेक्टर अतिक्रमित वनक्षेत्र खाली गरी वृक्षारोपण गरी वनको पुनर्स्थापना गर्ने । • विगतमा संचालनमा रहेका २० वटा वन नर्सरी मर्मत संभार गर्ने । • विभिन्न प्रजातीका ६० लाख गुणस्तरिय विरूवा उत्पादन गर्ने । • उत्पादन भएका सवै विरूवा तराईका निजी जग्गा र सार्वजनिक जग्गामा रोपण गर्ने । • विपन्न तथा दलित वर्गलाई समावेश गरी समूह र कार्यक्रमको साझेदारीमा साना उद्यम ३० वटा साना उद्यम सचांलन गर्ने । • चुरे जलाधार व्यवस्थापन योजना तयार गर्ने । • ५२ गोटा सर्विक्षेत्र एवं संरक्षण पोखरी सुधार कार्यक्रम संचालन गर्ने । • ७ नदी प्रणाली को संरक्षया प्याकेज उपचार गर्ने । • ३५ गोटा रेनफल तथा रनअफ हार्भेटिड ड्याम निर्माण गर्ने । • ८० गोटा साझेदारी भूसंरक्षण कार्यक्रम सन्चालन गर्ने ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं. – नयाँ ब.उ.शी.नं.	बजेट शीर्षक नं. – साविक ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन – कुल जम्मा	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन – चालु	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन – पूँजीगत	स्रोत – नेपाल सरकार	स्रोत – वैदेशिक अनुदान	स्रोत – वैदेशिक ऋण	प्रक्षेपित बजेट – आ.व. २०६९/७०	प्रक्षेपित बजेट – आ.ब. २०७०/७१	प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
			साधारण प्रशासन	**२,६४५,२३७**	**२,५७१,९३३**	**२,५४६,०५३**	**२५,८८०**	**२,५७१,९३३**			**२,८३८,५२८**	**३,०७३,०४९**				
१	३२९ ०११ -३/४	५९-३/४-११०	वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	४७,५४९	३८,७५५	३०,७५५	८,०००	३८,७५५			४३९३५	४५७४०	१	७	२	३
२	३२९ ०१२ -३/४	५९-३/४-१२०	वन विभाग	२८,३७६	३५,३८८	३३,३१३	२,०७५	३५,३८८			३७०३१	३८४८९	१	७	२	३
३	३२९ ०१३ -३/४	५९-३/४-१२१	क्षेत्रीय वन कार्यालयहरू	४३,७८३	४४,०९५	४१,२६०	२,८३५	४४,०९५			४४९५०	४५६७५	२	७	२	३
४	३२९ ०१४ -३/४	५९-३/४-१२२	जिल्ला वन कायोलयहरू, वन सुरक्षा सैनिक समेत	१,२७१,५९५	१,२४६,४४५	१,२४३,१४५	३,३००	१,२४६,४४५			१३४२९२७	१४७३१४२	१	७	१	३
५	३२९ ०१५ -३/४	५९-३/४-१३०	वनस्पति विभाग	६४,६४०	६५,५४१	६४,२४१	१,३००	६५,५४१			७२२६६	८२४९१	१	७	२	३
६	३२९ ०१६ -३/४	५९-३/४-१४०	भू तथा जलाधार संरक्षण विभाग	१८,१३०	१९,७७५	१९,०७५	७००	१९,७७५			२३१४०	२५५९५	१	७	१	३
७	३२९ ०१७ -३/४	५९-३/४-१५०	राष्ट्रिय निकुन्ज तथा वन्य जन्तु संरक्षण विभाग	८३,०९२	३३,२८८	३२,२४८	१,०४०	३३,२८८			३६५०३	४०२२६	१	७	२	३
८	३२९ ०१८ -३/४	५९-३/४-१५२	राष्ट्रिय निकुन्ज सुरक्षा टोली	९९९,०४०	१,००६,५५०	१,०००,९००	५,६५०	१,००६,५५०			११३३१००	११९७२००	२	७	२	३
९	३२९ ०१९ -३/४	५९-३/४-१५४	हात्तीसारहरू	६३,१९७	५४,७५३	५३,७७३	९८०	५४,७५३			७४७१८	९२११३	२	७	२	३
१०	३२९ ०२० -३	५९-३-१६०	वन अनुसन्धान तथा सर्भेक्षण विभाग	२५,८३५	२७,३४३	२७,३४३		२७,३४३			२९९५८	३२३७८	१	७	२	२
			विकास कार्यक्रम तर्फ	**१,४८९,१४२**	**२,७१४,३९४**	**१,०८३,९६९**	**१,६३०,४२५**	**१,८०६,८८२**	**८४२,८८९**	**६४,६२३**	**२,७४१,०३५**	**२,९७८,८८९**				
			केन्द्रस्तर कार्यक्रम/आयोजना	**९००,५०२**	**१,८२४,३५२**	**७४०,१९७**	**१,०८४,१५५**	**१,००६,४८०**	**७५३,२४९**	**६४,६२३**	**१,७३२,२१०**	**१,८८७,७६२**				
११	३२९ १०१ -३/४	५९-३/४-२००	वन अनुसन्धान तथा सर्भेक्षण आयोजना	८९,०६९	१३८,६९५	१३७,८९०	८०५	११,८९५	१२६,८००		१५४१०५	१७५७१०	२	४	१	३
१२	३२९ १२३ -३/४	५९-३/४-२०५	रेड फरेष्ट्रि तथा जलवायु परिवर्तन कार्यक्रम	८,३८९	१५२,५२७	१५१,१३५	१,३९२	८,३४६	१४४,१८१		१७५६५०	२१७६९५	१	६	२	२
१३	३२९ १०२ -३/४	५९-३/४-२३०	जडिवुटी विकास कार्यक्रम(कर्णाली जडिबुटि प्रशोधन समेत)	२७,९१८	४९,२००	२२,८५०	२६,३५०	४९,२००			९३५५०	९४१५०	१	१	२	२
१४	३२९ १०३ -३	५९-३-२६०	जैविक विविधता कार्यक्रम	५,८३०	२,७८०	२,७८०		२,७८०			३०३०	३३४०	२	६	२	३
१५	३२९ १०४ -३/४	५९-३/४-२८०	वन तालिम केन्द्र	२३,९५०	३१,८३०	३१,४८०	३५०	३१,८३०			४४४३०	५४१५०	२	६	१	२
१६	३२९ १०६ -३/४	५९-३/४-३१०	राष्ट्रिय वन विकास तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम	४२,९७१	६६१,८१०	१०,३१०	६५१,५००	२११,८१०	४५०,०००		३१०९००	३३१४६०	१	६	२	३

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१७	३२९ १०८ -३/४	५९-३/४-३१४	कवुलियती वन तथा पशु विकास कार्यक्रम	९४,५९४	१०३,३९४	४०,९०६	६२,४८८	६,५०३	३२,२६८	६४,६२३	१०८६६९	१०१०७१	१	४	१	२
१८	३२९ १०९ -३/४	५९-३/४-३३०	वन सम्वर्द्धन तथा वृक्ष सुधार केन्द्र	१२,९३४	१६,२८४	७,७८४	८,५००	१६,२८४			१७२९०	१८८४६	२	६	२	३
१९	३२९ ११० -३/४	५९-३/४-३५०	प्रचार प्रसार कार्यक्रम	२,६५१	५,०४०	५४०	४,५००	५,०४०			६६१०	७६५५	२	६	२	३
२०	३२९ १११ -३/४	५९-३/४-३५२	तराई तथा सिवालिक क्षेत्रका लागि जैविक विविधता कार्यक्रम	२८,८८१	३०,९२६	१८,४९६	१२,४३०	३०,९२६			३५९११	३८२५२	१	६	२	३
२१	३२९ ११२ -३/४	५९-३/४-५००	वनस्पति अध्ययन तथा अनुसन्धान कार्यक्रम	१३,४२६	१६,८५०	१२,०००	४,८५०	१६,८५०			२४२८३	२९७०६	१	६	२	२
२२	३२९ ११३ -३/४	५९-३/४-६१०	जलाधार व्यवस्थापन आयोजना	७,६९९	८,८२४	५,५२४	३,३००	८,८२४			१११७९	११७६४	२	६	२	३
२३	३२९ १२४ -३/४	५९-३/४-६११	राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रम	१७७,६५०	२६०,०००	१८,६३०	२४१,३७०	२६०,०००			३०३३४५	३२५४७०	१	४	२	३
२४	३२९ ११४ -३/४	५९-३/४-७१०	वन्य जन्तु आरक्ष आयोजना	१६७,४३१	१०६,७२३	९२,३०३	१४,४२०	१०६,७२३			१४७८४०	१७१०७५	२	६	२	३
२५	३२९ ११५ -३/४	५९-३/४-७२०	राष्ट्रिय निकुन्ज आयोजना	१९७,१०९	२३९,४६९	१८७,५६९	५१,९००	२३९,४६९			२९५४१८	३०७४१८	१	६	२	३
			विकास कार्यक्रम जिल्लास्तर तर्फ	**५८८,६४०**	**८९०,०४२**	**३४३,७७२**	**५४६,२७०**	**८००,४०२**	**८९,६४०**	**०**	**१,००८,८२५**	**१,०९१,१२७**				
२६	३२९ ८०१ -३/४	५९-३/४-८०१	सामुदायिक वन विकास कार्यक्रम	१०६,२६७	१६६,६४०	७०,४७०	९६,१७०	१६६,६४०			१७४८०५	२०६०७५	१	६	१	१
२७	३२९ ८०४ -३/४	५९-३/४-८१०	जिल्ला भू संरक्षण कार्यक्रम	४१६,९२३	४९१,४०५	१४५,१४५	३४६,२६०	४९१,४०५			५३३७५१	५५७४४५	१	६	१	२
२८	३२९ ८०५ -३/४	५९-३/४-८२१	सामुदायिक विकास तथा वन / जलाधार सरक्षण आयोजना	४३,५९०	५७,७४२	१७,६०२	४०,१४०	५७,७४२			११०५०४	१२७३७९	१	६	१	३
२९	३२९ ८०६ -३/४	५९-३/४-८३२	वनस्पति संरक्षण तथा उद्यान विकास कार्यक्रम	८,७४५	१२,१८०	९,९८०	२,२००	१२,१८०			२१०८८	२४२४४	२	६	२	२
३०	३२९ ८०७ -३/४	५९-३/४-८३४	वनस्पति सदुपयोग तथा बजारीकरण कार्यक्रम	१३,११५	१२,४३५	१०,९३५	१,५००	१२,४३५			१८६७७	२१४८४	२	६	२	२
३१	३२९ १२७ -३/४	५९-३/४-७१५	वन्यजन्तु संरक्षणको लागि क्षेत्रीय सहयोग प्रवर्धन आयोजना		१४१,०००	८१,०००	६०,०००	६०,०००	८१,०००		१३३०००	१३४५००	१	१	२	२
३२	३२९ १२८ -३	५९-३-७१६	पहाडी संरक्षित क्षेत्रहरूको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि आयोजना		८,६४०	८,६४०			८,६४०		१७०००	२००००	१	१	२	२
			जम्मा	**४,१३४,३७९**	**५,२८६,३२७**	**३,६३०,०२२**	**१,६५६,३०५**	**४,३७८,८१५**	**८४२,८८९**	**६४,६२३**	**२,९९२,६३३**	**३,२४८,७५९**				

२.४ भूमिसुधार तथा व्यवस्था

२.४.१ पृष्ठभूमि

नेपाल कृषि प्रधान देश भएकोले सर्वसाधारण जनताको भूमिमाथिको निर्भरता अत्यधिक रहेको छ । राष्ट्रको सामाजिक तथा आर्थिक रूपान्तरण लगायत सर्वाङ्गीण विकासको निम्ति गरिने सबै किसिमका विकास निर्माणका कार्यहरूमा प्रत्यक्ष वा परोक्ष रूपमा भूमि वा भूमिश्रोतको परिचालन हुने भएकोले यसको समुचित व्यवस्थापन विना समुन्नत राष्ट्र निर्माणको परिकल्पना गर्न सकिदैन । अर्कोतर्फ भूमिसंग सर्वसाधारण जनताको सानिध्यताको सम्वेदनशिलतालाई मध्यनजर गरी भूमिमाथि सवैको न्यायिक पहुँच, भू-स्वामित्वको सुरक्षाको प्रत्याभूति, सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्दै सुशासन कायम राख्नु राज्यको प्रमुख दायित्व हुन आउँछ ।

भूमिवाट समाजलाई अधिकतम फाइदा प्राप्त गर्न भूमिलाई दिगो रूपमा उपयोग र व्यवस्थापन गरी आर्थिक र सामाजिक विकासमा टेवा पुऱ्याई समृद्ध नेपालको निर्माण गर्नु आवश्यक छ । दिगो विकासको लागि भूमिसँग सम्बन्धित विषयमा सरोकार राख्ने कृषि, वन, आवास, शहरी योजना जस्ता निकायहरूसँग आवश्यक समन्वय गरी भूमि सम्बन्धी सही, भरपर्दो र आधिकारिक सूचना संकलन र प्रशोधन गर्न आवश्यक भूमि सम्बन्धी प्रणालीहरू विकास गरी कम्प्यूटर मार्फत एकद्वार प्रणालीवाट सेवा प्रवाह गर्ने व्यबस्थाको लागि पहल भैरहेको छ ।

भूमिहीन र आर्थिक दृष्टिले पछाडिपरेका वर्गको भूमिमा पहुँच सीमित मात्र रहेको छ । भूमिमाथि दोहोरो नियन्त्रणको परिपाटी व्यवहारमा अझै कायम रहेको छ । समयमा भू-उपयोग नीतिको तर्जुमा नहुनु र खेतीयोग्य जग्गा टुक्रिई कित्ताहरू थपिनु समस्याको रूपमा रहेको छ । यसका अतिरिक्त भूस्वामित्व र भूमिस्रोत एवं उपयोग सम्बन्धी सूचना तथ्यांकहरूको नियमित अद्यावधिकरण गर्ने कार्य अपेक्षाकृत कमजोर रहेको छ । यसैगरी भूमिहीन मोही तथा अव्यवस्थित बसोबासीको लगत/सूचना उपलब्ध छैन । यस पृष्ठभूमिमा परम्परागत भू-स्वामित्वमा सुधार गर्दै वैज्ञानिक भूमि व्यवस्थापनद्वारा भूमिको उत्पादकत्व वृद्धि गरी अर्थतन्त्रको विकासमा यस क्षेत्रको भूमिका वढाउनु आजको आवश्यकता भएको छ ।

त्रिवर्षीय योजनाको उद्देश्य र सरकारका घोषित नीति तथा कार्यक्रमका आधारमा रही आ.व.२०६८/६९ को कार्यक्रम तयार गरिएको छ । आ.व. २०६८/६९ मा सामाजिक न्याय, उत्पादनका साधनको न्यायोचित वितरण र आर्थिक वृद्धि हासिल गर्ने उद्देश्यले वैज्ञानिक भूमिसुधार लागु गर्दै जमीनमा स्थानीय भूमिहीन तथा जोताहा किसानको पहुँच कायम गर्नेतर्फ कार्यक्रमहरू केन्द्रित गरिएका छन् । अछाम जिल्लाको पुन नापी गर्ने, मालपोत तथा नापी कार्यालयहरूको भौतिक पूर्वाधारको सुधार गर्ने, कम्प्यूटरमा आधारित सेवा विस्तार गर्ने जस्ता कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईएको छ । जमीनमा स्थानीय भूमिहीन तथा जोताहा किसानको पहुँच कायम गर्दै भूमिको वैज्ञानिक उपयोग गर्ने कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।

२.४.२ नतिजा सूचकहरू

भौतिक प्रगति खुलाउने केही प्रमुख सूचकहरूको योजना अवधिमा राखिएका लक्ष्य, प्रगति र आ.व. २०६८/६९ को लक्ष्य निम्न बमोजिम रहेको छ ।

भूमिसुधार तथा व्यवस्था क्षेत्रको केही प्रमुख प्रतिफल सूचकहरूको लक्ष्य

क्र.सं.	प्रतिफल सूचक	चालु त्रिवर्षिय योजनाको लक्ष्य	आ.व. २०६७/६८ सम्मको अनुमानित स्थिति	आ.व.२०६८/६९ को लक्ष्य
१	गा.वि.स स्तरीय भू-उपयोग नक्शा तयार गर्ने	१२० गा.वि.स.	२७ गा.वि.स.	२४ गा.वि.स.
२	नक्शा अध्यावधिक	५० सिट दूर संवेदन विधिबाट नक्शा अद्यावधिक भएको हुने	२३ सिट	२७ सिट
३	गा.वि.स./न.पा.को नक्शाको पुन: संस्करण	१४५० सिट	२७५० सिट पुन संस्करण भएको	८० सिट नक्शा पुन:संस्करण गर्ने
४	मुक्त कमैया पुनर्स्थापन गर्ने	५०२९	३५२	४६७७ मुक्त कमैया पुनस्थापना हुने

आ.व. २०६८/६९ मा भूमिसुधार तथा व्यवस्था क्षेत्रमा कुल ८ वटा कार्यक्रम तथा आयोजनाहरू सञ्चालन हुनेछन् । यी आयोजनाहरू मध्ये मध्यमकालीन खर्च संरचना अनुसार पहिलो र दोस्रो प्राथमिकतामा क्रमशः ७ र १ वटा आयोजनाहरू रहेका छन् ।

भूमिसुधार तथा व्यवस्था क्षेत्रतर्फ आ.व. २०६८/६९ मा कुल रू.१ अर्ब ९८ करोड ३६ लाख ५२ हजार बजेट विनियोजन भएको छ । जसमध्ये चालुतर्फ रू. १ अर्ब ४७ करोड ६९ लाख ४७ हजार (७४.४५ ५) र पूँजीगततर्फ रू ५० करोड ६७ लाख ०५ हजार (२५.५४ ५) बजेट विनियोजन भएको छ । यसमा नेपाल सरकारको श्रोतबाट सम्पूर्ण खर्च व्यहोरिनेछ ।

भूमिसुधार तथा व्यवस्था क्षेत्रको वार्षिक विकास कार्यक्रम

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८।०६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३३६०१७–३/४ (५५-३/४-२१०) भू-सूचना तथा अभिलेख कार्यक्रम	२०५७ सालदेखि सालबसाली । कुल लागतः नखुल्ने ।	• नापी कार्यालयहरूमा रहेका करिब ८० लाख कित्ताहरूको Database तयार हुने । • नापी कार्यालयहरूमा रहेको फिल्डबुकहरूको १६ लाख पाना Scanning भएको हुने । • मालपोत कार्यालयहरूमा रहेको ६ लाख मोठश्रेस्ता विवरणहरू कम्प्युटरकृत भएको हुने । • मालपोत कार्यालयहरूमा रहेको रजिष्ट्रेशन लगायत हक हस्तान्तरण सम्बन्धी ३० लाख फारामहरू स्क्यान भएको हुने । • मालपोत कार्यालयहरूमा रहेको ५ लाख मिसिल डायरी इन्ट्रि भएको हुने ।	• २९ नापी कार्यालयहरूमा रहेको करिब ८८,८०,१६७ कित्ताको नापी नक्शा डिजीटाईज सम्पन्न गरिएको । • नापी कार्यालयहरूमा रहेको करिब २१,३०,९२१ पाना फिल्डबुकहरूको स्क्यानिङ्ग गरिएको । • ७४ नापी कार्यालयहरूमा रहेको एमोनिया प्रिन्ट नक्शा संकलनको साथै स्क्यान समेत गरी नक्शा नापी विभागमा सुरक्षित गरिएको । • मालपोत कार्यालयहरूमा रहेको २,३१,४५,२९३ कित्ता विवरण कम्प्युटरकृत भै ६८ मालपोत कार्यालयहरूमा Data base अद्यावधिक भैरहेको ।	• ५४ वटा नापी कार्यालयहरूमा रहेका कित्ताहरूको कित्ता नापी नक्शाहरू Digitise गर्ने । • ५४ नापी कार्यालयहरूमा रहेको फिल्डबुकहरूका पाना स्क्यानिङ्ग गर्ने। • २० मालपोत कार्यालयहरूमा कम्प्युटर प्रविष्ट हुन बाँकी मोठश्रेस्ता विवरणहरू कम्प्युटरिकृत गर्ने । • उपत्यकाका ५ मालपोत कार्यालयहरूमा रहेको रजिष्ट्रेशन लगायत हक हस्तान्तरण सम्बन्धी फारामहरू स्क्यान गर्ने । • उपत्यकाका मालपोत कार्यालयहरूमा रहेको मिसिल डायरी कित्ता इन्ट्रि गर्ने ।
३३६१०१–३/४ (५५-३/४-२२०) मालपोत अभिलेख सुरक्षा तथा सुदृढीकरण आयोजना	२०५५/०५७, देखि सालबसाली कुल लागतः नखुल्ने	• १ मालपोत कार्यालयको लागि जग्गा खरिद गरिएको हुने । • ३ वटा जिल्लामा नया भवन निर्माण कार्य सुरू गरिएको हुने । • ७ वटा कार्यालयको भवन निर्माण चालू रहने । • १७ वटा कार्यालयमा फर्निचर खरिद हुने । • ३० वटा कार्यालयमा श्रेष्ता वाइन्डिङ तथा तामेली व्यवस्थापन हुने । • ३ वटा कार्यालयमा रहेका क्षतिग्रस्त जग्गाधनी श्रेष्ता (आंशिक) तयार हुने ।	• ६ वटा कार्यालयको भवन निर्माण चालू रहेको । • १३ वटा कार्यालयमा फर्निचर खरिद गरिएको । • ३० वटा कार्यालयमा श्रेष्ता वाइन्डिङ तथा तामेली व्यवस्थापन गर्ने कार्य सम्पन्न भएको । • २ वटा कार्यालयमा रहेका क्षतिग्रस्त जग्गाधनी श्रेष्ता कायम गर्ने कार्य चालु रहेको र १ वटाको शुरू हुने अवस्थामा रहेको ।	• मालपोत कार्यालयको लागि जग्गा खरिद गर्ने । • झापा, चावहिल र बर्दियामा भवन निर्माण कार्य शुरू गर्ने । • ७ वटा कार्यालयको भवन निर्माण कार्य चालु रहने । • १७ वटा कार्यालयमा फर्निचर खरिद गर्ने । • ३० वटा कार्यालयमा श्रेष्ता वाइन्डिङ तामेली व्यवस्थापन गर्ने । • ३ वटा कार्यालयमा रहेका जग्गाधनी श्रेष्ता फिल्डमा गई तयार गर्ने । • ३० वटा कार्यालयहरूको निरिक्षण अनुगमन गर्ने ।

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८।०६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३३६१०२–३/४ (५५-३/४-२५५) **राष्ट्रिय भू-उपयोग आयोजना**	२०५७, देखि सालबसाली कुल लागतः नखुल्ने	• चितवन जिल्लाका ३ र नवलपरासी जिल्लाका २१ गा.वि.सहरूमा डाटा हस्तान्तरण र प्राविधिक सहयोग भई भू-उपयोग कार्यक्रम कार्यान्वयनको सुरूवात भएको हुने । • २ जिल्लाका २१ गा.वि.सको गा.वि.स स्तरीया भू-उपयोग नक्शा / डाटा तयार भएको हुने ।	• ७५ जिल्लाको जिल्लास्तरीया नक्शा तयार भएको । • ४ नगरपालिकाको नगरपालिका स्तरीय तथा २७ गा.वि.स.को गा.वि.स.स्तरीय नक्शा तयार भएको ।	• चितवन र नवलपरासी जिल्लाका गा.वि.सहरूमा भू-उपयोग कार्यक्रम कार्यान्वयनको लागि स्थानीय तहमा डाटा हस्तान्तरण र प्राविधिक सहयोग गर्ने । • २ जिल्लाका २४ गा.वि.सको गा.वि.स स्तरीय भू-उपयोग नक्शा/ डाटा तयार गर्ने ।
३३६१०३–३/४ (५५-३/४-२६०) **भूमिसुधार कार्यक्रम, मुक्त कमैया र हलिया पुनःस्थापन**	२०५२ सालदेखि सालबसाली । कुल लागतः नखुल्ने ।	• बाँकी रहेका ४६७७ मुक्त कमैया पुनःस्थापित भएको हुने । • ३००० पुनःस्थापित मुक्त कमैयाहरूले घर निर्माण खर्च प्राप्त गरेको हुने । • ५०० जना पुनस्थापित मुक्त कमैयाहरूले करिव ३५ गोटा विभिन्न प्रकारका सीप विकास तथा व्यावसायिक तालीम प्राप्त गरेको हुने । • ११६६ मुक्त कमैया परिवारलाई उपयुक्त जग्गा सट्टाभर्ना मिलान भएको हुने । • १९९८५ मुक्त हलियाहरूलाई परिचय पत्र वितरण गरी पुनःस्थापनाको कार्य अगाडि बढाइने ।	• ३५२ मुक्त कमैया परिवारहरूलाई जग्गाधनी दर्ता प्रमाणपूर्जा वितरण गरिएको । • ११३४ परिवारहरूलाई घर निर्माण सहयोग वापत रू. १,००,६६,०००।– वितरण गरिएको । • ५७८ जना मुक्त कमैयाहरूलाई विभिन्न किसिमका सीप विकास तथा व्यवसायिक तालीम प्रदान गरिएको । • ३४ परिवारलाई उपयुक्त जग्गा सट्टाभर्ना मिलान भएको । • मुक्त हलियाहरूको तथ्याङ्क शान्ति तथा पुर्ननिर्माण मन्त्रालयबाट प्राप्त भएको । • मुक्त हलिया पुनःस्थापन कार्यलाई शीघ्रता दिन १२ वटा जिल्लाहरूमा प्रमुख जिल्ला अधिकारीको संयोजकत्वमा ५ सदस्यीय मुक्त हलिया पुनःस्थापन तथा अनुगमन कार्यदल गठन गरिएको ।	• मुक्त कमैयाहरूलाई पुनःस्थापन गर्ने। • पुनस्थापित मुक्त कमैया परिवारलाई घर निर्माण खर्च प्रदान गर्ने । • पुनस्थापित मुक्त कमैयाहरूलाई करिव ३५ गोटा विभिन्न प्रकारका तालीमहरू मुक्त कमैयाहरूलाई प्रदान गर्ने । • मुक्त कमैया परिवारलाई उपयुक्त जग्गा सट्टाभर्ना मिलान गरिने । • हलियाहरूको तथ्याङ्क विश्लेषण, वर्गीकरण, प्रमाणीकरण र परिचय पत्र वितरण गरी पुनःस्थापन कार्य अगाडि बढाइने ।
३३६१०५–३/४ (५५-३/४-३२०) **भूमि व्यवस्थापन प्रशिक्षण केन्द्र**	२०२५ सालदेखि साल बसाली कुल लागतः नखुल्ने	• ३० जनाले जुनियर नापी तालीम, १६ जनाले सिनियर नापी तालीम प्राप्त गरेको हुने । • २० जनाले GIS १५ जनाले Advance GIS ५० जनाले Digital Mapping र Total Station, ५० जनाले नाप नक्शा तथा भूमि व्यवस्थापन सम्वन्धी तालिम प्राप्त	• BE in Geomatics Engineering कोर्षको ४ समूहबाट ९५ जना संचालनमा रहेको । • ३० कार्य दिनको GIS Digital Cadastral तालीम सम्पन्न भएको । • १५ कार्य दिनको Total Station, ३० कार्य दिनको Remote Sensing तालीम कार्यक्रम	• जुनियर नापी तालीम ३० जनाको संचालन गर्ने । • सिनियर नापी तालीम १६ जनाको संचालन गर्ने । • GIS तालीम १५ कार्य दिनको २ पटक संचालन गर्ने ।

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८।०६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		गरेको हुने । • भूमि व्यवस्थापनको क्षेत्रमा लामो अवधिको तालीम प्राप्त गरेका दक्ष जनशक्ति उत्पादन हुने । • ५ विकास क्षेत्रमा १ /१ पटक सुशासन तथा नैतिक शिक्षा सम्बन्धी तालिम संचालन गरिएको हुने । • २४ जना ४ वर्षे B.E in Geomatics Engineering Course गरेका दक्ष जनशक्ति उत्पादन हुने । • डिजिटल कित्ता नापी, GIS लगायतका क्षेत्रमा आधुनिक प्रविधिको तालीम प्राप्त गर्ने ।	सम्पन्न भएको । • नाप नक्शा तथा भूमि व्यवस्थापन सम्बन्धी तालीम सम्पन्न भएको । • २९ जनाको १ वर्षे जुनियर नापी तालीम संचालन भै रहेको । • १६ जनाको १६ महिने सिनियर नापी तालीम, ४० जनाको १ वर्षे आधारभूत नापी तालीम संचालन भैरहेको ।	• Digital Cadastre विषयक १५ कार्य दिने तालीम ५ पटक संचालन गर्ने । • Advance GIS तालीम १५ कार्य दिन १ पटक, Digital Mapping र Total Station सम्बन्धी तालीम १५ कार्य दिन ५ पटक संचालन गर्ने । • नाप नक्शा तथा भूमि व्यवस्थापन सम्बधि ७ कार्य दिने तालीम २ पटक संचालन गर्ने । • ७ कार्य दिनको अभिमुखीकरण तालीम संचालन गर्ने । • सुशासन तथा नैतिक शिक्षा सम्बन्धी ३ कार्य दिने तालीम ५ पटक संचालन गर्ने । • प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालीम १० जनाको संचालन गर्ने ।
३३६१०६–३/४ (५५-३/४-३३०) **क) कित्तानापी कार्यक्रम**	२०२१, देखि सालबसाली कुल लागतः नखुल्ने	• २००० हेक्टर गाउँब्लक नापी तथा ४००० हे पुनः नापी गरिएको हुने । • ४०० वटा कित्तानापीको लागि ट्रिग सिट उत्पादन हुने । • द्वन्दबाट क्षति भएको अछाम र अर्घाखाँची २ जिल्लामा नाप नक्शा कार्य शुरू भएको हुने । • कार्यक्रम संचालनको लागि आवश्यक यन्त्र उपकरण र फर्निचरको व्यवस्था भएको हुने ।	• १३८७७ हेक्टर नाप नक्शा भएको । • गत साल नाप नक्शा भएको जग्गाको श्रेस्ता पूर्जा तयार भएको । • बनेपा नगरपालिकामा डिजिटल प्रविधिबाट नाप नक्शा सम्पन्न भई धुलिखेल नगरपालिकामा कार्य शुरू भएको । • कित्तानापीको लागि १०१४ वटा ट्रिग सिट उत्पादन भएको । • अछाम जिल्लाको ६ गा.वि.स.मा नाप नक्शा चालु रहेको ।	• २००० हेक्टर गाउँब्लक नापी गर्ने । • ४००० हेक्टर पुनः नापी गर्ने । • ४०० वटा कित्तानापीको लागि ट्रिग सिट उत्पादन गर्ने । • द्वन्दबाट क्षति भएको अछाम र अर्घाखाँची जिल्लामा नाप नक्शा कार्य शुरू गर्ने । • कार्यक्रम संचालनको लागि आवश्यक यन्त्र उपकरण र फर्निचरको व्यवस्था गर्ने ।
ख) नापी कार्यालय सुदृढीकरण	२०५८, देखि सालबसाली कुल लागतः नखुल्ने	• ५ वटा नापी कार्यालयको भवन निर्माण भैरहेको हुने र ३ नयाँ जिल्लामा भवन निर्माण शुरू भएको हुने । • १५ वटा नापी कार्यालयहरूको भौतिक	• स्याङजा, कंचनपुर र ललितपुर नापी कार्यालयहरूको भवन निर्माण सम्पन्न । धनुषा, भक्तपुर, मकवानपुर, कलंकी र धादिङ नापी कार्यालयको भवन निर्माण चालू	• भक्तपुर, मकवानपुर, कलंकी, धादिङ र धनुषाको नापी कार्यालयको भवन निर्माण लाई निरन्तरता दिने तथा चितवन, विराटनगर र रौतहटको

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८।०६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		अवस्था सुधार भएको हुने । • १५००० कित्ता नक्शा संख्या तयार भएको हुने । • १००० थान विभिन्न नापी कार्यालयहरूका जीर्ण रहेका नक्शाहरू ट्रेस भएको हुने ।	भएको । • ४५ वटा नापी कार्यालयहरूको भौतिक अवस्था तथा श्रेस्ता निर्माण र अभिलेख सुधार भैरहेको । • नक्शा ट्रेस ३८२२ संख्या र कित्ता नक्शा ४७८३२ संख्या तयार भएको ।	भवन निर्माण शुरू गर्ने । • १५ वटा नापी कार्यालयहरूको भौतिक अवस्था सुधार गर्ने । • कित्ता नक्शा १५००० संख्या तयार गर्ने । • विभिन्न नापी कार्यालयहरूका जीर्ण रहेका नक्शाहरू ट्रेस गर्ने ।
३३६१०७–३/४ (५५-३/४-३४०) **क) स्थलरूप नापी कार्यक्रम**	२०३०, देखि सालबसाली कुल लागतः नखुल्ने	• ५० सिट दूर सम्वेदन प्रविधिबाट नक्शा अध्यावधिक भएको हुने । • ३० सिट नक्शा पुनः छपाई भएको हुने • १० सिट नक्शा फिल्ड भेरिफिकेशन भएको हुने । • १० सिट १:५००० माननापको नक्शा कम्पाईलेशन भएको हुने । • ५० ठाउँमा Remote Sensing को लागि G.C.P. भएको हुने ।	• २३ सिट नक्शा अध्यावधिक भएको । • १२१ सिट नक्शा पुनः छपाई भएको । • ३४ सिट नक्शाको फिल्ड भेरिफिकेसन भएको । • २२ सिट १:५००० माननापको नक्शा कम्पाईलेशन भएको ।	• ५० सिट दूर सम्वेदन प्रविधिबाट नक्शा अध्यावधिक गर्ने । • ३० सिट नक्शा पुनः छपाई गर्ने । • १० सिट नक्शा फिल्ड भेरिफिकेशन गर्ने । • १० सिट १:५००० माननापको नक्शा कम्पाईलेशन गर्ने । • Remote Sensing को लागि ५० ठाउँमा G.C.P. Survey गर्ने ।
ख) राष्ट्रिय भौगोलिक सूचना पूर्वाधार आयोजना	२०५५, देखि सालबसाली कुल लागतः नखुल्ने	• ३९७३ सिट VDC/Municipality नक्शा पुनः संस्करण भएको हुने । • बृहत अटलासको लागि डाटा संकलन हुने । • १२ महिना मेटाडाटा Clearing house system संचालन भएको हुने । • १ सेट १:५००००० र १:१०००००० माननापको नक्शा डाटावेश तयार भएको हुने • ७५ सिट जिल्ला नक्शा तयार भएको हुने । • १४ सिट अञ्चल नक्शा तयार भएको हुने ।	• २७५० सिट VDC/Municipality नक्शा पुनः संस्करण भएको । • ३ सिट १:५००००० माननापको नक्शा डाटावेश तयार भएको र १ सिट १:१०००००० माननापको डाटावेश तयारीको लागि editing तथा generalization भएको । • बृहत अटलास तयारीको लागि अध्ययन तथा अन्तरक्रिया भएको । • १२ महिना मेटाडाटा Clearing house system संचालन भएको ।	• बृहत अटलासको लागि डाटा संकलन गर्ने । • १२ महिना मेटाडाटा Clearing house system संचालन गर्ने । • १ सेट १:५००००० र १:१०००००० माननापको नक्शा डाटावेश तयार गर्ने । • २५ सिट जिल्ला नक्शा तयार गर्ने । • १४ सिट अञ्चल नक्शा तयार गर्ने ।
३३६१०८–३/४ (५५-३/४-३५०) **खगोल तथा भूमापन महाशाखा**	२०२६, देखि सालबसाली कुल लागतः नखुल्ने	• ११ प्रथम दर्जा नियन्त्रण विन्दूमा जि.पि.एस. सर्भेक्षण भएको हुने । • २६ दोश्रो दर्जा जियोडेटिक विन्दू पूर्वेक्षण, संभार संरक्षण हुने ।	• ५४ विन्दू प्रथम दर्जा नियन्त्रण विन्दूमा GPS सर्भेक्षण भएको । • ८९ विन्दू प्रथम दर्जा जियोडेटिक विन्दू पूर्वेक्षण, संभार, संरक्षण भएको ।	• ११ प्रथम दर्जा नियन्त्रण विन्दूमा जि.पि.एस. सर्भेक्षण गर्ने । • २६ दोश्रो दर्जा जियोडेटिक विन्दू पूर्वेक्षण, संभार संरक्षण गर्ने ।

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८।०६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		• २८५ दिन नगरकोट वेधशालामा नियमित जि.पि.एस. सर्भेक्षण कार्य भएको हुने । • २ राष्ट्रिय महत्वका संरचना लगायतका विन्दूहरूमा नियमित आवधिक सर्भेक्षणको निरन्तरता दिइएको हुने । • ८० कि.मि. बनेपा बर्दिबास सडकखण्ड सर्भेक्षण कार्य भएको हुने । • सगरमाथाको उचाईमापनको आधार तयार भएको हुने ।	• १०२ भू-आकर्षण विन्दू सर्भेक्षण भएको । • ५८२० कि.मि. समतलन सर्भेक्षण कार्य भएको । • ६७७ दिन नगरकोट वेधशालामा जि.पि.एस. सर्भेक्षण कार्य सम्पन्न भएको । • २ राष्ट्रिय महत्वका संरचना लगायतका विन्दूहरूमा नियमित आवधिक सर्भेक्षणको निरन्तरता भएको ।	• २८५ दिन नगरकोट वेधशालामा नियमित जि.पि.एस. सर्भेक्षण कार्य गर्ने । • २ राष्ट्रिय महत्वका संरचना लगायतका विन्दूहरूमा नियमित आवधिक सर्भेक्षणको निरन्तरता दिने । • ८० कि.मि. बनेपा बर्दिबास सडकखण्ड सर्भेक्षण कार्य गर्ने । • सगरमाथाको उचाईमापनको लागि २०० कि.मि. समतलन सर्भेक्षण गर्ने ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबीन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
			भुमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय													
			साधारण प्रशासन	**१,०१७,०७९**	**१,०१०,७७७**	**१,०००,७९७**	**९,९८०**	**१,०१०,७७७**			**१,०७४,५८२**	**१,१५६,३०४**				
१	३३६ ०११ -३/४	५५-३/४-११०	भुमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	२८,८३१	२७,४७५	२३,९९५	३,४८०	२७,४७५			३२३०८	३३६४०	१	७	२	३
२	३३६ ०१२ -३/४	५५-३/४-१२०	भुमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग	२६,७३९	३०,६९५	२७,८९५	२,८००	३०,६९५			३२९३९	३५७७०	१	७	२	३
३	३३६ ०१३ -३/४	५५-३/४-१२१	मालपोत कार्यालयहरू	४६३,७४८	४७१,६६५	४७०,३४०	१,३२५	४७१,६६५			५०५७९२	५६२६८२	१	७	२	३
४	३३६ ०१४ -३/४	५५-३/४-१३१	भुमिसुधार कार्यालयहरू	८३,६७१	८४,८२९	८३,८२९	१,०००	८४,८२९			९०६१९	९७०३८	१	७	२	३
५	३३६ ०१५ -३/४	५५-३/४-१४०	नापी विभाग	१४,९३३	१४,०९३	१३,३१८	७७५	१४,०९३			१६२२४	१६४७४	१	७	२	३
६	३३६ ०१६ -३/४	५५-३/४-१४१	नापी कार्यालय (८३)	३९९,१५७	३८२,०२०	३८१,४२०	६००	३८२,०२०			३९६७००	४१०७००	२	७	२	३
			विकास कार्यक्रम तर्फ	**८३५,७६४**	**९७२,८७५**	**४७६,१५०**	**४९६,७२५**	**९७२,८७५**	**०**	**०**	**१,१६१,४९४**	**१,२०४,१९१**				
७	३३६ ०१७ -३/४	५५-३/४-२१०	भू-सुचना तथा अभिलेख कार्यक्रम	१४०,७११	१४७,२०३	११९,२७८	२७,९२५	१४७,२०३			१७४११४	१३२०७४	१	५	२	३
८	३३६ १०१ -३/४	५५-३/४-२२०	मालपोत अभिलेख सुरक्षा तथा सुदृढिकरण कार्यक्रम	६४,७७०	१२३,४५०	१७,४५०	१०६,०००	१२३,४५०			१४६०५०	१५८६३५	१	५	२	३
९	३३६ १०२ -३/४	५५-३/४-२५५	राष्ट्रिय भू-उपयोग आयोजना	७५,१८७	९२,२५७	९१,७०७	५५०	९२,२५७			१२९०१३	१३००४०	१	१	२	३
१०	३३६ १०३ -३/४	५५-३/४-२६०	भूमिसुधार कार्यक्रम, मुक्त कमैया र हलिया पुनर्स्थापन	२५०,७००	२०१,१९७	५१,१९७	१५०,०००	२०१,१९७			२४२८५२	२५८७४३	१	५	१	२
११	३३६ १०५ -३/४	५५-३/४-३२०	भूमि व्यवस्थापन प्रशिक्षण केन्द्र	४७,६१७	५२,८३०	४६,३८०	६,४५०	५२,८३०			५५३९८	५४३०९	२	५	२	३
१२	३३६ १०६ -३/४	५५-३/४-३३०	कित्तानापी कार्यक्रम नापी शाखा सुदृढिकरण समेत)	१७१,६८३	२५४,४२२	७५,४२२	१७९,०००	२५४,४२२			२८७८७०	३१८८७०	१	४	२	३
१३	३३६ १०७ -३/४	५५-३/४-३४०	स्थलरूप नापी कार्यक्रम (रा.भौ.सु.पू आयोजना समेत)	५१,३२४	५७,६३१	३९,३३१	१८,३००	५७,६३१			८६०५५	१०१०७५	१	४	२	३
१४	३३६ १०८ -३/४	५५-३/४-३५०	खगोल तथा भू-मापन कार्यक्रम	३३,७७२	४३,८८५	३५,३८५	८,५००	४३,८८५			४०१४२	५०४४५	१	४	२	३
			जम्मा	**१,८५२,८४३**	**१,९८३,६५२**	**१,४७६,९४७**	**५०६,७०५**	**१,९८३,६५२**			**२,२३६,०७६**	**२,३६०,४९५**				

३. यातायात तथा सञ्चार

३.१ सडक तथा अन्य यातायात

३.१.१ पृष्ठभूमि

नेपालमा सडक यातायात परिवहनको प्रमुख माध्यम हो। आर्थिक विकास र सामाजिक एकीकरणका लागि सडक यातायातले महत्वपूर्ण सहयोग पुऱ्याउँछ। यसै कुरालाई ध्यानमा राखी सडक विस्तार र पुल निर्माण कार्यलाई प्राथमिकताका साथ अघि बढाइएको छ । हालसम्म विभिन्न स्तरका गरी जम्मा २०३६७ कि.मि. सडक निर्माण भएको छ भने जम्मा १४१० वटा मोटरेवल पुल निर्माण कार्य सम्पन्न भइसकेको छ। मनाङ, डोल्पा, हुम्ला र मुगु जिल्लाका सदरमुकामहरू सडक यातायातले जोड्न सकिएको छैन। उत्तर - दक्षिण कोरिडोर र दक्षिण - उत्तर जोड्ने सडकहरूलाई प्राथमिकतामा राखिएको छ। बझाङको चैनपुर - ताक्लाकोट, हुम्लाको सिमीकोट - हिल्सा र लिमी लाप्चा (कैलास मानसरोवर), मुगुको गमगढी - न्याक्चाल्याग्ना, डोल्पाको मरीम्- धौ, गोरखाको चुम्चेत - छेकम्पार, दोलखाको जिरी- सल्लेरी - ढिङ्गी, ताप्लेजुङको ओलाङचुङगोला सडकको सर्भेक्षण र निर्माण समेत शुरू गरिनेछ। दक्षिणतर्फको बघौडा क्षेत्र-बाँके र बैकुल - गौर सडक प्राथमिकतामा निर्माण गरिनेछ।

काठमाडौ तराई जोड्ने द्रूतमार्ग, मध्यपहाडी लोकमार्ग, हुलाकी मार्ग तथा पूराना र नयाँ उत्तर-दक्षिण लोकमार्गका खण्डहरू जस्ता सामरिक महत्वका सडकहरूको निर्माण कार्य उच्च प्राथमिकताका साथ भइरहेको छ। यसै गरी काठमाडौ उपत्यकामा आवागमनलाई सहज बनाउन चालु आ.व.मा शुरू गरिने नागढुङ्गा - नौबिसे खण्डमा सुरूङ्ग निर्माण, मुस्ताङ - डोल्पाको निर्माण र पूर्व - पश्चिम तथा काठमाडौ - पोखरा विद्युतीय रेलमार्गको निर्माण कार्यलाई महत्वका साथ लिइएको छ।

सडक निर्माण सँगसँगै अन्य आर्थिक क्रियाकलापमा बृद्धि गरी निर्मित संरचनाहरूबाट उचित प्रतिफल प्राप्त गर्नु, निर्मित सडक तथा पुलहरूको उपयोगमा दिगोपना कायम गर्नु, सडकको पहुँच विस्तारमा क्षेत्रीय सन्तुलन कायम गर्नु, जैविक विविधताको संरक्षण गर्नु, सडक निर्माणबाट हुन सक्ने सम्भावित प्राकृतिक प्रकोपहरूलाई कम गर्नु, सडक तथा पुल निर्माणमा निजी क्षेत्रलाई सहभागी गराउनु यस क्षेत्रका प्रमुख चुनौतीहरू हुन। त्यसैगरी विद्युतीय रेलमार्ग सञ्चालनको लागि आवश्यक पर्ने ऊर्जा व्यवस्था गर्नु तथा विकासका अन्य पूर्वाधारहरूसँग यस क्षेत्रको अन्तरसम्बन्ध स्थापित गर्नु यस क्षेत्रका अन्य चुनौतीहरू हुन। सडक तथा पुल मर्मत सम्भार कार्यमा उचित ध्यान पुग्न नसक्नु, सम्भाव्यता अध्ययन सम्पन्न भइनसकेका आयोजनाहरूलाई कार्यक्रममा समावेश गरिनु, साना आयोजनाहरूमा बढी समय र स्रोत खर्च गर्नु परेकोले ठूला तथा सामरिक महत्वका आयोजनाहरूमा ध्यान केन्द्रित गर्न नसकिनु यस क्षेत्रका प्रमुख समस्याहरू हुन्।

३.१.२ नतिजा सूचकहरू

प्रतिफल सूचकहरू	चालु त्रिवर्षीय योजना (०६७/६८ – ०६९/७०) को लक्ष	हालको स्थिति	आ.व. ०६८/६९ को लक्ष
सडक निर्माण सबै प्रकारका (कि.मि.)	१०४०	५०१	४५० कि.मी.
सडक स्तरोन्नति, पुनःनिर्माण र सुदृढीकरण (कि.मि.)	२४००	५९८	४३० कि.मी.
आवधिक मर्मत सम्भार (कि.मि.)	३६००	१७०	७२३ कि.मी.
नियमित मर्मत सुधार (कि.मि.)	९४००	९४००	९४०० कि.मी.
पुल निर्माण (संख्या)	२००	४५	७५ वटा
जिल्ला सदरमुकाम जोड्ने (संख्या)	४	०	थप २ जिल्ला सदरमुकाम (मनाङ्ग, मुगु)

सडक तथा अन्य यातायात क्षेत्रमा आ.व. ०६८/६९ मा कूल ६६ आयोजनाहरू सञ्चालन हुनेछन् । यी आयोजना/कार्यक्रमहरू मध्ये मध्यमकालीन खर्च संरचना अनुसार पहिलो, दोस्रो र तेस्रो प्राथमिकतामा क्रमश ४३, १९ र ४ वटा आयोजना/कार्यक्रमहरू रहेका छन् । कूल विनियोजन रू. ३१ अर्ब ९० करोड १४ लाख २० हजार मध्ये चालु तर्फ रू. ८० करोड ५५ लाख ९६ हजार र पुँजीगत तर्फ रू. ३१ अर्ब ९ करोड ५८ लाख २४ हजार छुट्याइएको छ ।

यातायात क्षेत्रको वार्षिक विकास कार्यक्रम

ब.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३३७१०१ - ३/४ (४८ - ३/४ - २०१)	सगरमाथा लोकमार्ग (गाईघाट - दिक्तेल खण्ड)	• शुरू: २०५१/५२ • सम्पन्न: एकिन नभएको • लागत: २४१ करोड	• १३१ कि.मी. सडक निर्माण हुने	• ६ कि.मि. सडक कालोपत्रे, ३२ कि.मि. सडक ग्राभेल, र १३ कि.मि. सडक ट्र्याक खुलेको ।	• ७ कि.मि. ग्राभेल, १५ कि.मि. सडक ट्र्याक, सडक सुदृढिकरण,, स्ट्रक्चर, ड्रेन निर्माण तथा मर्मत सम्भार गरिने ।
३३७१०२ - ३/४ (४८ - ३/४ - २०२)	विश्वेश्वर प्रसाद कोईराला मार्ग (बनेपा - सिन्धुली - बर्दिवास)	• शुरू: २०५२/५३ • सम्पन्न: २०७१/७२ • लागत: २११७ करोड	• १६० कि.मी. सडक निर्माण हुने	• ११६.५ कि.मि. सडक कालोपत्रे,, ६.५ कि.मि. सडक ग्राभेल भएको तथा ३७ कि.मि. सडक ट्र्याक खोलीएको ।	• ३ कि.मि. सडक कालोपत्रे, मर्मत सम्भार, तेश्रो खण्डको ६ कि.मी. सडक निर्माण हुने ।
३३७१०३ - ४ (४८ - ३/४ - २०३)	राप्ती लोकमार्ग (शितलपाटी - मुसिकोट खण्ड)	• शुरू: २०६५/६६ • सम्पन्न: २०६९/७० • लागत: ५९ करोड	• तुल्सीपुर - सल्यान खण्ड ८६ कि.मि. सडक कालोपत्रे हुने (१७६ मध्ये ९० कि.मि. सडक सुधार आयोजनावाट स्तरोन्नति कार्य भईरहेको)	• सल्यान मुसिकोट खण्ड ८६ कि.मि. ग्राभेल गरिएको ।	• RSDP बाट शीतलपाटी मुसिकोट खण्डमा सडक कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नती हुने ।
३३७१०४ - ३/४ (४८ - ३/४ - २०४)	कर्णाली लोकमार्ग (सुर्खेत - जुम्ला खण्ड)	• शुरू: २०४८/४९ • सम्पन्न: २०६९/७० • लागत: ४४२ करोड	• १०६ कि.मी. सडक निर्माण (२३२ कि.मी. मध्ये १२६ कि.मि. सडक क्षेत्र विकास योजनावाट स्तरोन्नति कार्य भईरहेको)	• ५५ कि.मि. सडक कालोपत्रे, कालीकोट - जुम्ला खण्ड: १०६ कि.मि. ट्र्याक खोलिएको ।	• सडकको ग्रेड तथा मोड सुधार, मर्मत सम्भार गर्ने । नियमित यातायात सञ्चालन हुने ।
३३७१०५ - ३/४ (४८ - ३/४ - २०५)	महाकाली लोकमार्ग (दार्चुला - टिङकर खण्ड)	• शुरू: २०४१/४२ • सम्पन्न: एकिन नभएको • लागत: ११० करोड	• १२० कि.मी. सडक निर्माण	• ९ कि.मि. ट्र्याक खुलेको, पुरै १२० कि.मी. सडकको EIA सम्पन्न भएको ।	• नख्खु पुललाई शुरू विन्दु मानी कार्य शुरू गरिने । • १५ कि.मि. ट्र्याक खोल्ने ।
३३७१०६ - ३/४ (४८ - ३/४ - २०६)	कान्ती लोकपथ	• शुरू: २०५५/५६ • सम्पन्न: २०७४/७५ • लागत: १२७ करोड	• ९३ कि.मि. सडक निर्माण	• ११ कि.मि.सडक कालोपत्रे,, ३६ कि.मि. ग्राभेल, ४६ कि.मि. ट्र्याक, बागमती पुल निर्माण कार्यको ५० प्रतिशत कार्य भएको ।	• १.५ कि.मि. सडक कालोपत्रे, १६ कि.मी. सडकमा मोड तथा ग्रेड सुधार एवं सडक चौडा पार्ने कार्य गरिने ।
३३७१९८ - ३/४ (४८ - ४ - २०८)	सेती लोकमार्ग (टिकापुर - लोडे - चैनपुर - ताक्लाकोट)	• शुरू: २०६६/६७ • सम्पन्न: एकिन नभएको	• २८८ कि.मि. सडक निर्माण	• १० कि.मि. सडकमा ग्राभेल भएको, २५ कि.मि. ट्र्याक खुलेको ।	• १५ कि.मी. ट्र्याक खोलीने, ४ कि.मी. सडक ग्राभेल गरिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		• लागतः नखुल्ने			
३३७३०२ - ४ (४८ - ४ - २४८)	**पर्यटन सडकहरू**	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	• निम्नानुसारका सडक निर्माण तथा स्तरोन्नति कार्य गरिने • निम्नानुसारका सडकहरूको विस्तृत अध्ययन सर्वेक्षण सम्पन्न गर्ने ।		
	सुकेटार - पाथीभरा सडक, ताप्लेजुङ्ग	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	• ११ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	• ७ कि.मि. ट्र्याक खुलेको ।	• ४ कि.मि. ट्र्याक खोलिने तथा ग्राभेल गरिने ।
	विप्लाटे माई पोखरी सडक, ईलाम	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	• ११ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	• २.५ कि.मी. ग्राभेल, सोलिङ्ग, ४ वटा कलभर्ट, ग्याबीयन गरिएको ।	• ३ कि.मी. ग्राभेल, सोलिङ्ग, २ वटा ह्यूम पाइप, ग्याबीयन गरिने ।
	फिक्कल - वरवोटे - सुदुंग - माझगाउं - लालीखर्क - श्रीअन्तु - गुफाताल सडक, ईलाम	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	• २१ कि.मी सडक निर्माण/स्तरोन्नती	• १६ कि.मी. ट्र्याक खुलेको ।	• ५ कि.मी. सडक चौडा र ग्रेडिङ्ग, २ वटा कजवे, २ वटा ह्यूम पाइप, ग्याबीयन वाल निर्माण गरिने ।
	झुम्का - प्रकाशपुर - मधुवन - लौकही - कोशी टप्पु पर्यटन सडक सुनसरी	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	• १५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	• ३.५ कि.मी. ग्राभेल, गरिएको ।	• ४ कि.मी. ग्राभेल गरिने ।
	राजविराज - सखडा भगवती सडक, सप्तरी	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	• १० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	• ६ कि.मी. कालोपत्रे, ४ कि.मी. ग्राभेल, १ वटा कलभर्ट निर्माण भएको ।	• ४ कि.मी. कालोपत्रे, ०.६ नाला, ५ वटा कलभर्ट निर्माण गरिने ।
	जनकपुर बृहत्तर परिक्रमा सडक, धनुषा, महोत्तरी	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	८३ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	८३ कि.मी. ट्र्याक खुलेको ,	९ कि.मि.सडक ग्राभेल गरिने ।
	नगरकोट - सांखु खण्डको नगरकोट - भट्टेडांडा - कात्तीके सडक, भक्तपुर	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	३.५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	१ कि.मी. कालोपत्रे भएको ।	२.५ कि.मी. कालोपत्रे, टेवा पर्खाल, ड्रेन निर्माण गरिने ।
	लोथर - परेवाकोट - लाम्वगर पर्यटकीयमार्ग,	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	१५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	२ कि.मी. सुधार, स्टक्चर निर्माण भएको ।	५ कि.मि. सडक सुधार गरिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	चितवन				
	सौरहा पर्यटकीय सडक, चितवन	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	६ कि.मी.सडक निर्माण/स्तरोन्नती	६ कि.मी. सडक मर्मत भएको ।	५ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
	भरतपुर - रामपुर - मेघौली सडक, चितवन	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	३२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	१७ कि.मी. कालोपत्रे, ८ कि.मी. ग्राभेल तथा ८ कि.मी. माटे सडक निर्माण भएको ।	१३ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
	छेपेटार - चोरकाटे - चित्रेपोखरी - भच्चेक - दूधपोखरी (मनाशलु मार्ग) गोरखा	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	६७ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	६७ कि.मि. ट्र्याक खुलेको, १.५ कि.मि. ग्राभेल गरिएको ।	५ कि.मि. सडक चौडा गरिने, मोड सुधार, ग्राभेल र स्ट्रक्चर निर्माण गरिने ।
	आँबु खैरेनी छिम्केश्वरी सडक, तनहुं	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	१५ कि.मी. ट्र्याक खुलेको ।	५ कि.मी. ट्र्याक खोलिने एवं ग्रेड तथा मोड सुधार कार्य गरिने ।
	पोखरा - सातताल पर्यटकीय सडक, कास्की	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	५० कि.मि. सडक स्तरोन्नति एवं निर्माण	१५ कि.मी. ट्र्याक खुलेको ।	बेगनास ताल भञ्ज्याङ्ग आनन्दज्योती माझ्ठाना सौरे सडकको १५ कि.मि. ट्र्याक खोलिने, ग्रेड तथा मोड सुधार गरिने ।
	जी.पी.मार्ग (सुम्रेखोला - सिरूवारी - लिमिठाना) स्याङ्गजा, पर्वत	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	१३ कि.मी. ट्र्याक खुलेको ।	७ कि.मि. ट्र्याक खोलिने, ग्रेड तथा मोड सुधार गरिने ।
	बौद्ध परिपथ (रामग्राम - लुम्बिनी -तिलौराकोट), रूपन्देही	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	५५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	१.१ कि.मी. कालोपत्रे गरिएको ।	२ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
	प्रतापपुर - त्रिवेणीधाम सडक, नवलपरासी	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	१३ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	१ कि.मी. कालोपत्रे गरिएको ।	२ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
	मौलाकालीका सडक, नवलपरासी	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	७ कि.मि. सडक स्तरोन्नति एवं निर्माण	४ कि.मी. कालोपत्रे, ३ कि.मी. ट्र्याक समेत पुरै ७ कि.मी. ट्र्याक खुलेको ।	२ कि.मी कालोपत्रे, २ कि.मी. नाली, टेवा पर्खाल निर्माण गरिने ।
	तम्घास - रेसुङ्गा सडक, गुल्मी	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको	८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	०.४ कि.मि. सडक कालोपत्रे तथा सडक चौडा तथा ग्याबिन वाल निर्माण	७ कि.मि. कालोपत्रे तथा ड्रेन कार्य गरिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		लागत: नखुल्ने		गरिएको ।	
	भिंग्री - स्वर्गद्वारी सडक, प्युठान	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१४ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	१४ कि.मी. ट्र्याक खुलेको र ४ कि.मी. सडक स्तारेन्नती भएको ।	१४ कि.मि. सडक ग्राभेल गरिने ।
	रामारोशन - विनायक सडक, अछाम	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	५० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	६ कि.मी. माटे सडकमा स्तरोन्नती भएको ।	५ कि.मी. ट्र्याक खोली टेवा पर्खाल निर्माण कार्य गरिने ।
	साँफे - बुढाकोट - खप्तड पर्यटकीयमार्ग, अछाम	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	४५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	१५ कि.मी. माटे सडकमा स्तरोन्नती भएको ।	५ कि.मी. ट्र्याक खोली टेवा पर्खाल निर्माण कार्य गरिने ।
	दार्मा टाँके कान्लापास सडक, हुम्ला	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	३० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती		विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी १० कि.मी. ट्र्याक खोलिने ।
	रोङ्गा गोल्जुङ गत्लाङ सोम्दाङ सडक, रसुवा	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी स्तरोन्नती कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	बोहोरे भञ्ज्याङ दनुस्वाँरा पार्च्याङ सडक, नुवाकोट	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	चरिकोट कालीन्चोक सडक, दोलखा	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	लार्खाफेली घाम्सा सल्लेरी सडक, धादिङ	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	पिटले मकवानपुरचुली मकवानपुर गडी, मकवानपुर	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	भद्रकाली १ धनमना अमले सिन्धुलीगडी सडक, सिन्धुली	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	दरवाङ देविस्थान	शुरू: २०६८/६९			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	धारापानी ताकम ढोरपाटन सडक, म्याग्दी, बाग्लुङ्ग	सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	पुर्तिघाट - जैदी - कुश्मीशेरा, वाग्लुङ	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	लामीडाँडा खार्पा कुभिण्डे - ऐसेलु खर्क, खोटाङ	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	ककनी पालखर्क चुलिडिम्वा पिके दुधकुण्ड, ओखलढुङ्गा	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	चौलाखर्क किन्जा माकान्जे जुनवेसी सडक, सोलू	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	घुम्ती रक्सुन आलीताल चौडवन्डली चिरकीटे सडक, डडेलधुरा/डोटी	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	कुसुमुसे चाकुरे पातारासी डोल्फु रारा सिजा नाक्मा सडक, जुम्ला	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	वाह्रविसे - भैरवकुण्ड सडक, सिन्धुपाल्चोक	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	क) खाचिकोट - नुवाकोट अर्घाकोट, आर्घाखाँची ख) छत्रगंज दरवार - बल्कोट सडक,	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	अर्घाखाँची				
	साँखु पञ्चस्थली मन्दिर छालिंग तेलकोट, काठमाण्डौ	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	जितपुर काभ्रेस्थली साङला भ्कोर मनमैजु, काठमाण्डौ	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	खलंगा - कुपिण्डेदह - वालुवासंग्रही हुँदै सुर्खेत सडक, सल्यान	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	कास्किको पुम्दीभुम्दी - स्याङजाको फेदिखोला , कास्की/स्याङजा	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	खुदि - पामचोक - भलामचौर - घलेगाँउ, लमजुङ	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	लाटीकोइली देखि काकेविहार भग्नावेस सडक कालोपत्रे, सुर्खेत	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	मदन आश्रित मार्ग (कलुवापुर - बेलौरी) सडक , कंचनपुर	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	ब्रम्हदेव - बैतडी पञ्चेश्वर - महाकाली नदी किनार हुदै दार्चुला सदरमुकाम, दार्चुला	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	डाडीभाडी - वुडेली - हाडाकोट - मटेला - ठाँटिकाँध -	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	स्याउलीकाँध - राकम कर्णाली, दैलेख				
	छाब्दी वाराही मोटर मार्ग, तनहुँ	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी पिच कार्य प्रारम्भ गरिने । दमौली - छाब्दी बराहा बन्दीपुर सर्वेक्षण समेत
	भाँडेवगर - जयपृथ्वी नगर सडक, बझाङ	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	शान्तीनगर - इरौटार - हासपोखरी सडक, इलाम	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	खैरहनी (पर्सा) - कुमरोज - हैरनरी हुदै सौराहा जाने सडक, चितवन	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	साँफे - हात्तिकोट - कुशकोट - ठाँटी - ऋषि दह - मालिका सडक, अछाम	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	बेलवा - धनौरा - ठाकुर द्वारा - भुरीगाँउ - बानी याभार, बर्दिया	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	फुलिवन - थवाङ ट्याक खोल्ने, रोल्पा	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	वेनीघाट - जनगाउँ - लामिडाँडा - सोलोमाजा - चितवन, धादिङ	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	बेनीघाट-तीनमाने-पोखरीथोकबजार,	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	गोरखा	लागतः नखुल्ने			
	वलेफी - जलवीरे - तेम्वाथान सडक , सिन्धुपाल्चोक	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	सेतीदोभान - भुद्रमपोला - पञ्चमुल - तमाखुवारी - घण्टे देउराली, स्याङजा	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	अर्चलवोट - वैरेचालीसे - तमाही - डुम्रेभञ्ज्याङ - पर्वत, स्याङजा	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	वाँसगडी मोतिपुर सरोहा मैनापोखरी जमुनि, वर्दिया	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	तानसेन रिडी वाइपास (होलाङ्गदी ढुंगेगढी) सडक, पाल्पा	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	मोहना - वाइसीविचवा - त्रिभुवनवस्ती - कालीकावजार - छोटिभन्सार - वन्दाताल, कैलाली/कञ्चनपुर	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	माडर - सिराह - मिचैया सडक कालोपत्रे, सिराहा	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	कोट गाविस ६ देखि वालुवा गोगने गाविस शिवालय हुँदै लेकखर्क ४ पान्धारे, भोजपुर	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।

ब.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	चैनपुर - पोखरीवजार - नुनढाकी - गुफापोखरी, ताप्लेजुङ्ग/तेह्रथुम/शंखुवासभा	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	वलेटक्सार टाहाटिम उल्लीखोला सडक. , गुल्मी	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	झडेवा गोठादी - महलपोखरी सुनवल - महेशपुर - बासटारी झेडवा खैरनी	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	शंखादेवी, धाराचौर, ढेङ्गेन सडक, ललितपुर	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	परोहा-मुर्गिया-लुम्बिनी	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	पातो - तरही - स्वर्गपट्टी - सिमराहा - कोदारकट्टी मोगाह, सप्तरी	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	सवैला देखि इनरूवा मिथिलेश्वर मयूवाही, धनुषा	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	गजेहडा ३ तल्लो प्रतिक्षालय - गंगौलीया - मुखियाचोक - ववनी - राजापानी, कपिलवस्तु	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	रामजानकी १५ दिने परिक्रमा सडक	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	स्तरोन्नती	लागतः नखुल्ने			
	विस्तृत अध्ययन गरिने सडकहरू : १. छ्योे भिप्रा देउराली सडक, मुस्ताङ २. छार्का मुस्ताङ सडक, डोल्पा ३. चिमाडुग्री कालै सडक, मुगु ४. सिमिकोट रलिङ्ग सडक, हुम्ला ५. त्रिवेणी कालीकासर्मी सडक, डोल्पा जुम्ला ६. दमकडा तिन्टीआप सारदा उ.मा.वि, पाल्पा ७. ककनी १ पात्लेदेखि बेल्कोट गाविस ९ को चिरकेश्वर महादेवस्थान पर्यटक सडक				
३३७१०७ - ४ (४८ - ४ - २४९)	केन्द्रीयस्तरका विभिन्न क्रमानुगत सडक आयोजनाहरू	सालवसाली	स्थानीय स्तरमा सडक संजाल विकास हुने	आ.व. ०६७/६८ मा थप ५० कि. मि. ट्र्याक खुलेको, १५ कि.मी. ग्राभेल, ३ कि.मी. कालोपत्रे भएको ।	३ कि.मी. कालोपत्रे, २० कि.मी. ग्राभेल, ९० कि.मी. ट्र्याक खोलिने ।
३३७१०८ - ३/४ (४८ - ३/४ - २५५)	नारदमुनी थुलुङ मार्ग (हिले - लेगुवाघाट - भोजपुर)	शुरू: २०५५/५६ सम्पन्नः ०६६/६७ लागतः ८७ करोड	९३ कि.मि. सडक निर्माण	१० कि.मि. सडक कालोपत्रे, ४७ कि.मि. ग्राभेल, ३५ कि.मि. ट्र्याक खुलेको ।	४ कि.मी. ग्राभेल गरिने ।
३३७११० - ४ (४८ - ४ - २६४)	गणेशमान सिंह मार्ग थानकोट - चित्लाङ)	शुरू: २०६१/६२ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः १५ करोड	२० कि.मि. सडक निर्माण ।	२.५ कि.मि. सडक कालोपत्रे ४ कि.मि. ग्राभेल, १३.५ कि.मि. ट्र्याक खुलेको ।	• ४ कि.मि. सडक कालोपत्रे, मर्मत सम्भार, सडकको ग्रेड तथा मोड सुधार गरिने । • स्तरोन्नती गर्नको लागि विस्तृत डिजाइन सम्पन्न गरिने ।
३३७१११ - ४ (४८ - ४ - २७०)	बाग्लुङ्ग - बेनी - जोमसोम	शुरू: २०५०/५१ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः ५६ करोड	९७ कि.मि. सडक निर्माण	• बाग्लुङ्ग - बेनी १७ कि.मी. सडक मध्ये ६ कि.मी. कालोपत्रे ११ कि.मी. माटे सडक निर्माण भएको । • बेनी जोमसोम ८० कि.मी. माटे सडक निर्माण भएको ।	• बाग्लुङ्ग - बेनी खण्डमा ३ कि.मी. सडक कालोपत्रे, स्ट्रक्चर तथा नाली निर्माण एवं ७ कि.मी. ग्राभेल कार्य गरिने । • बेनी जोमसोम खण्डमा यायात संचालन तथा मोड र ग्रेड सुधार गरिने ।
३३७११२ - ४ (४८ - ४ - २७२)	छिंचु - जाजरकोट	शुरू: २०५५/५६ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः १०४ करोड	१०७ कि.मि. सडक निर्माण	२२ कि.मि. कालोपत्रे, ४० कि.मि. ग्राभेल, ४५ कि.मि. ट्र्याक खुलेको ।	RSDP अर्न्तगत कालोपत्रे शुरू हुने ।
३३७११४ - ४ (४८ - ३/४ - २७५)	जयपृथ्वी बहादुर सिंह मार्ग (खोड्पे - बझांग)	शुरू: २०३८/३९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः ८७ करोड	५० कि.मि. सडक निर्माण (११० मध्ये ६० कि.मि. सडक क्षेत्र विकास योजनावाट स्तरोन्नति कार्य भईरहेको)	५० कि.मि. ट्र्याक खुलेको ।	RSDP अर्न्तगत कालोपत्रे हुने ।
३३७११७ - ४ (४८ - ४ - २८२)	गंगटे - लव्धु समुन्द्रटार - गल्फुभञ्ज्याङ सडक	शुरू: २०४८/४९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः ३१ करोड	५० कि.मि. सडक निर्माण ।	२५ कि.मि. कालोपत्रे, ५ कि.मि. ग्राभेल, २० कि.मि. ट्र्याक खुलेको ।	३ कि.मि. कालोपत्रे, ५ कि.मि. ट्र्याक खोलिने, सडकको ग्रेड तथा मोड सुधार एवं मर्मत सम्भार कार्य गरिने ।
३३७१२० - ३/४	सालभण्डी -	शुरू: २०६५/६६	१८४ कि.मी.सडक निर्माण ।		

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
(४८ - ४ - २८५)	सन्धिखर्क - ढोरपाटन सडक	सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	सालभुण्डी - अर्घाखांची सिमाना सम्मको २४ कि.मि. सडक खण्ड	३ कि.मि. कालोपत्रे १ कि.मी. ग्राभेल २० कि.मी.ट्रयाक	२० कि.मि.मा ट्रयाक सुधार गरिने ।
			अर्घाखाँची सिमाना - डाङ्गे - खुर्सानी - निगाली देउराली सडक खण्ड, निगाली देउराली - पाली सडक खण्ड, पाली - खगेडी - वेलाहा - पुदवाङ्ग - सन्धिखर्क सडक खण्ड र सन्धिखर्क - हंशपुर - सौतामारे ७० कि.मि.	३ कि.मी. कालोपत्रे ४ कि.मी. ग्राभेल ५९ कि.मि. ट्रयाक	४ कि.मी. ट्रयाक खोलिने । ४० कि.मी.ट्रयाक सुधार गरिने ।
			सौतमारे - पुर्कोट - सर्सेनी - अर्खावाङ्ग - गंगरे - बोहोरा गाउँ - ढोरपाटन सडक निर्माण ५० कि.मि.	१४ कि.मि. ट्रयाक खुलेको ।	६ कि.मी. ट्रयाक खोलिने ।
३३७१९९ - ४ (४८ - ४ - २८६)	चेपाङ्ग मार्ग (ठोरी - भण्डारा - लोथर - मलेखु)	शुरूः २०६६/६७ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	करिव ६० कि.मि. सडक निर्माण	१० कि.मी. ग्राभेल ४२ कि.मी. ट्रयाक समेत गरी ५२ कि.मी. सडक निर्माण भएको ।	१० कि.मी. ग्राभेल, ८ कि.मि.सडक ट्रयाक खोलिने, मोड तथा ग्रेड सुधार गरिने ।
३३७२२४ - ३/४ (४८ - ३/४ - २९४)	हुलाकी राजमार्ग (पुलहरू समेत)	शुरूः २०६३/६४ सम्पन्नः २०७०/७१ लागतः ५ अर्ब	१५२५.५ कि.मि. कालोपत्रे सडक निर्माण	प्रथम चरणमा परेका करिब ६४१ कि.मि. सडकहरूको निर्माण कार्य गर्न नेपाल सरकार तथा भारत सरकार वीच **१५ जनवरी २०१० मा** सहमती पत्रमा हस्ताक्षर भएको छ। प्रथम चरणमा परेका सडकहरूमध्ये **१८ वटा** सडकहरूको IEE स्वीकृत भै बाँकीको ड्राफ्ट रिपोर्ट प्राप्त भएको । **४५ वटा** पुलहरूको ठेक्का पट्टा भएको र **५ वटा** पुलहरू निर्माण सम्पन्न हुने । **२० वटा** सडकको स्तरोन्नतीको लागि टेण्डर आह्वान भएको । **१६ वटा** सडकको जग्गा अधिग्रहणको लागि सूचना प्रकाशित कार्य भैसकेको। बाँकी **४ वटाको** सडक विभागको स्वामीत्वमा आइसकेकोले सूचना प्रकाशन गर्न नपर्ने ।	भारतीय सहयोगमा निर्माण हुने **१९ वटा** र नेपाल सरकार बाट निर्माण हुन १ गरी कुल जम्मा **२० वटा** प्रथम चरणका तराई सडकहरूका ६४ कि.मी. सडक कालोपत्रे गर्ने कार्य तथा **४० वटा** पुलहरूको निर्माण कार्य चालु रहने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	प्रथम चरण अन्तर्गतका		निम्न उल्लेखित २० वटा सडकहरूको निर्माण एवं स्तरोन्नति गरिने ।		
	म.रा.मा.चारआली - चन्द्रगढी केचना सडक (मेची राजमार्ग) झापा		४० कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	ठेक्का पट्टा सम्पन्न भइसकेको ।	निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	म.रा.मा.कानेपोखरी) - रंगेली सडक, मोरङ्ग		२५.३७ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	ठेक्का पट्टा सम्पन्न भइसकेको ।	निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	पुर्व - पश्चिम राजमार्ग कल्याणपुर) - सुवर्णणपाट्टी सडक, सप्तरी		१७.२९ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	ठेक्का पट्टा सम्पन्न भइसकेको ।	निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	पुर्व - पश्चिम राजमाग बीरेन्द्रबजार - यदुकुवा - महिनाथुर सडक, धनुषा		३२.३५ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	ठेक्का पट्टा सम्पन्न भइसकेको ।	निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	जनकपुर - यदुकुहा सडक, धनुषा		१७.०५ कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	ठेक्का पट्टा सम्पन्न भइसकेको ।	निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	पुर्व - पश्चिम राजमार्ग माईस्थान - गौशालाबजार - सम्सी सडक, महोत्तरी		२६.९० कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	ठेक्का पट्टा सम्पन्न भइसकेको ।	निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	पुर्व - पश्चिम राजमार्ग - बरहथवा - (नयाँ रोड) - मधुवाणी सडक, सर्लाही		४०.३१ कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	ठेक्का पट्टा सम्पन्न भइसकेको ।	निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	पुर्व - पश्चिम राजमार्ग (तामागढी) - सिमरौनगढ		३९.३१ कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	ठेक्का पट्टा सम्पन्न भइसकेको ।	निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	सडक, बारा				
	पुर्व - पश्चिम राजमार्ग मानवत - कलैया - मटिअर्वा सडक, बारा		२७ कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	ठेक्का पट्टा सम्पन्न भइसकेको ।	निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	पुर्व - पश्चिम राजमार्ग जितपुर - तौलिहवा - खुनुवा सडक, कपिलवस्तु		३३.२४ कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	३२ कि.मि. सडक कालोपत्रे भएको ।	निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	नेपालगञ्ज - बघौडा सडक, बाँके		४४.५० कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	ठेक्का पट्टा सम्पन्न भइसकेको ।	निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	पुर्व - पश्चिम राजमार्ग भुरीगाउँ - गुलेरिया - मुर्तिया सडक, बर्दिया		३६ कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	ठेक्का पट्टा सम्पन्न भइसकेको ।	निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	पुर्व - पश्चिम राजमार्ग लम्की - टिकापुर - खक्रौला सडक, कैलाली		२७ कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	निर्माण कार्य प्रारम्भ भएको ।	निर्माण सम्पन्न गरिने ।
	जनकपुर - जटाही सडक, धनुषा		१२.६० कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	ठेक्का पट्टा सम्पन्न भइसकेको ।	निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	पुर्व - पश्चिम राजमार्ग लमही - कोइलावास सडक		३४ कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	ठेक्का पट्टा सम्पन्न भइसकेको ।	निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	पुर्व - पश्चिम राजमार्ग नवलपुर - मलङ्गवा सडक		२६.५९ कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	ठेक्का पट्टा सम्पन्न भइसकेको ।	निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	जनकपुर - भिट्टामोड सडक, धनुषा, महोत्तरी		१८.७५ कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	ठेक्का पट्टा सम्पन्न भइसकेको ।	निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	सती - भजनी - धनगढी सडक,		६१ कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	निर्माण कार्य प्रारम्भ भएको ।	निर्माण कार्य चालु रहने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	कैलाली				
	जलेश्वर हर्दी खोला हुलाकी सडक, महोत्तरी		२७ कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	ठेक्का पट्टा सम्पन्न भइसकेको ।	निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	त्रिभुवन राजपथ (बीरगञ्ज - ठोरी हुलाकी सडक सडक, पर्सा		५२ कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	निर्माण कार्य प्रारम्भ भएको ।	निर्माण कार्य चालु रहने ।
	दोश्रो चरण अन्तर्गत निर्माण गरिने सडकहरू		निम्न उल्लेखित २९ वटा सडकहरूको निर्माण तथा स्तरोन्नति गरिने	चालु आ.व. २०६७/६८ मा दोश्रो चरणमा परेका १५ वटा सडकहरूको IEE / EIA कार्य चालु। कुल ७५ वटा पुलहरू मध्ये १४ वटाको निर्माण चालु रहेको ।	दोश्रो चरणका सवै सडकहरूको र बाँकी ३७ वटा पुलहरूको विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन गरिने । १४ वटाको निर्माण चालु रहने ।
	भद्रपुर - रतुवा खोला - अम्बरी सडक, झापा, मोरङ्ग		५६ कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति		विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन गरिने ।
	केशलिया - भिमपुर - देवानगञ्ज		९ कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति		विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन गरिने ।
	हरिनगरा - लौकही, सुनसरी		१३ कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति		विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन गरिने ।
	कञ्चनपुर - राजविराज - सिराहा - कमला, सप्तरी, सिराहा		८० कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति		विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन गरिने ।
	कमला - जनकपुर - मनरा - धनुषा, महोत्तरी		४४ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति		विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन गरिने ।
	हर्दि - मलगंवा - बडहरवा - कलौया, सर्लाही, बारा		८० कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति		विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन गरिने ।
	जगतपुर - मेघौली - कोलुवा - बहुवन, चितवन, नवलपरासी		३८ कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति		विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन गरिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	त्रिवेणी - बरूवा - नारायणचोक - परासी, नवलपरासी		२५ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति		विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन गरिने ।
	तौलिहवा - बहादुरगंज - रामनगर - चिराइनाका - धानखोला, कपिलबस्तु		५६ कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति		विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन गरिने ।
	कालाकट्टी - गढवा - राजापुर, दाङ्ग		४७ कि.मि.सडक निर्माण तथा स्तरोन्नति		विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन गरिने ।
	पुर्व - पश्चिम राजमार्ग (सिक्टा) - काम्दी, बाँकै		३७ कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति		विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन गरिने ।
	ढोडरी - राजापुर - सति - बर्दिया, कैलाली		२७ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति		विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन गरिने ।
	धनगढी - बेलौरी - बेलडाडी - दैजी - कैलाली, कञ्चनपुर		५८ कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति		विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन गरिने ।
	सहायक राजमार्ग				
	गान्धि मनमोहन मार्ग (पथरीबजार इण्डिया बोर्डर), मोरङ		२५ कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति		विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन गरिने ।
	पुर्व - पश्चिम राजमार्ग (इनरूवा) कप्तानगंज, सुनसरी		२४ कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति		विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन गरिने ।
	केशलिया - चिम्दी - हरिनगरा, सुनसरी		१२ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति		विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन गरिने ।
	पुर्व - पश्चिम राजमार्ग (कठौना) पातो सडक, सप्तरी		१६.५० कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति		विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन गरिने ।
	पुर्व - पश्चिम		२१ कि.मि. सडक निर्माण एवं		विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन गरिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	राजमार्ग (ट्राफिकचोक) बनिनिया सडक, सप्तरी		स्तरोन्नति		
	पुर्व - पश्चिम राजमार्ग (बाँके) संग्रामपुर सडक, सर्लाही		२२ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति		विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन गरिने ।
	पुर्व - पश्चिम राजमार्ग, (फुलजोर) बयलबास - त्रिभुवनगर, सर्लाही		२४ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति		विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन गरिने ।
	गढीमाई - बरियारपुर - कवही, बारा		१० कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति		विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन गरिने ।
	ठोरी - भरतपुर सडक, चितवन, पर्सा		६६ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति		विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन गरिने ।
	पुर्व - पश्चिम राजमार्ग (दुम्किबास) त्रिवेणी सडक, नवलपरासी		२० कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति		विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन गरिने ।
	कथवा - त्रिवेणी सडक, नवलपरासी		१९ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति		विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन गरिने ।
	पुर्व - पश्चिम राजमार्ग (खरिन्दापुर) सितलपुर - भिल्मी सडक, कपिलबस्तु		१८ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति		विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन गरिने ।
	राजापुर - दौलतपुर, बर्दिया		७ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति		विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन गरिने ।
	पुर्व - पश्चिम राजमार्ग (कलुवापुर) बेलौरी सडक,		३० कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति		विस्तृत सर्वेक्षण तथा डिजाइन गरिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	कञ्चनपुर				
३३७१२२ - ४ (४८ - ४ - २९६)	ब्यास मार्ग (बुद्ध सिंह मार्ग समेत)	शुरू: २०५२/५३ सम्पन्न: २०७०/७१ लागत: ३१ करोड	क) व्यास मार्ग: ३१ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति ख)बुद्धसिंह मार्ग २५ कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	क) व्यास मार्ग १६ कि.मि. कालोपत्रे, , ११ कि.मि. ग्राभेल, ४ कि.मि. माटे सडक निर्माण भएको । ख) बुद्धसिंह मार्गमा ०.५ कि.मि. सडक निर्माण/स्तरोन्नति गरिएको ।	क) व्यास मार्ग : ६ कि.मि. कालोपत्रे, सडकको ग्रेड तथा मोड सुधार र सडक चौडा गरिने । ख) बुद्धसिंह मार्ग : १.५ कि.मि. सडक निर्माण/स्तरोन्नति गरिने ।
३३७१२३ - ४ (४८ - ४ - २९७)	**क्षेत्रीयस्तरका सडकहरू**	शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	निम्नानुसारका सडकहरूको निर्माण तथा स्तरोन्नति गरिने ।		
	दोभान - शानथान्का - लिङतेप - पाकुम, ताप्लेजुङ्ग	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	३० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	७ कि. मि. ट्र्याक खुलेको ।	८ कि.मि. ट्र्याक खोलिने ।
	थर्पु - वरडांडा (पांचथर) - सावलाखु - मेहेले - याम्फुदिन (ताप्लेजुङ्ग)	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	३५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	५ कि.मी. ट्र्याक निर्माण भएको ।	५ कि.मि. ट्र्याक निर्माण, ग्रेड, मोड सुधार गरिने ।
	जिरमले - सन्दकपुर - समालबुँग सीमा सडक, इलाम	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	६० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	५७ कि.मी. ट्र्याक खुलेको ।	३ कि.मी.ट्र्याक, स्ट्रक्चर निर्माण गरिने ।
	रवि मधुमल्ला उर्लावारी सडक,कालोपत्र, मोरङ्ग, इलाम, पाँचथर	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	५० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	५० कि.मी ट्र्याक खुलेको ।	१० कि.मि. सडक ग्राभेल, मोड तथा ग्रेड सुधार गरिने ।
	रक्शे - नेपालटार - मंगलवारे	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: १२ करोड	१२.५ कि.मि. सडक स्तरोन्नति	४ कि.मि. ग्राभेल, ९ कि.मी. माटे सडक निर्माण भएको ।	९ कि.मि. सडक ग्राभेल गरिने ।
	गौरादह - स्कूलचौन - डिल्लीबाँध - पाथिभरा चोक - दामुना - चिलरा	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१३ कि.मि. सडक निर्माण	१३ कि.मी. सडक ग्राभेल तथा ठेक्का ब्यबस्था भएको ।	५ कि.मि. सडक कालोपत्रे गरिने ।
	शहिद चन्द्र मार्ग (अनारमुनी -	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको	११ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	२ कि.मी. बेस कोर्स निर्माण भएको ।	४ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	गरामुनी - हल्दीवारी - जलथल), झापा	लागतः नखुल्ने			
	भोजपुर - घुर्पीसे वैदार भञ्ज्याङ्ग - दिङ्गला - तुम्लीङ्गटार	शुरूः २०६६/६७ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	५० कि.मी. सडक निर्माण	३५ कि.मी. सडक ट्र्याक खुलेको ।	१० कि.मि. ट्र्याक खोलिने, ग्रेड सुधार, मोड सुधार र स्तरोन्नती गरिने ।
	भेडेटार - राजारानी कालोपत्रे, धनकुटा	शुरूः २०६४/६५ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	१९ कि.मि. सडक निर्माण	५ कि.मि.सडक कालोपत्रे र ४ कि.मि.ग्राभेल तथा १० कि.मि. ट्र्याक खुलेको ।	१४ कि.मि. सडक कालोपत्रे गरिने ।
	भेडेटार - वुधवारे - रवी - राँके सडक	शुरूः २०६४/६५ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	११६ कि.मि. सडक स्तरोन्नति	५ कि.मि. कालोपत्रे, ३१ कि.मि. ग्राभेल, ८० कि.मि. ट्र्याक खुलेको ।	५ कि.मि. कालोपत्रे, १० कि.मि. ग्राभेल तथा ड्रेन निर्माण गरिने ।
	वसन्तपुर - गुफा - दोभान	शुरूः २०६६/६७ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	४२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	६.५ कि.मि. ट्र्याक खुलेको ।	७ कि.मि. ट्र्याक खोलिने ।
	संखुवासभा - बसन्तपुर - गुफापोखरी - सभापोखरी, संखुवासभा	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	४० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	२५ कि.मि. ट्र्याक खुलेको ।	१० कि.मि. ट्र्याक खोली सडक चौडा गरिने ।
	सोनापुर - कदमगाछी - बनरझुला - सिसौनी - बडहरा - हरैचा	शुरूः २०६६/६७ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	१५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	०.३ कि.मी. ड्रन निर्माण भएको ।	४ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
	रामनगर - भुताहा - वसन्तपुर - घुस्की सडक, सुनसरी	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	३० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	१.५ कि.मी ग्राभेल, १ कि.मी. माटोको काम, १ वटा स्लाब कलभर्ट, १ वटा ह्यूम पाइप तथा कलभर्ट निर्माण भएको ।	१० कि.मी. ग्राभेल, ५ वटा ह्यूम पाइप, ग्यावीयन तथा माटोको कार्य गरिने ।
	इनरूवा सुनसरी - दुहवी - तेतरिया - मोतिपुर - कसेनी - दर्वे शा हसनदह -	शुरूः २०६५/६६ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	११५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	३३ कि.मि. ट्र्याक, २ कि.मि. कालोपत्रे, २ कि.मी. ग्राभेल, ह्यूम पाइपको कार्य भएको ।	५ कि.मी. ग्राभेल, १ कि.मी. माटोको काम, ७ वटा ह्यूम पाइप र ग्यावीयनको कार्य गरिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	ईटहरा - राजघाट - नारायण झोडा - चन्द्रगढी सडक				
	धरान मंगलवारे - विष्णु पादुका सूर्य कुण्ड हुँदै वराह क्षेत्र सडक, विराटनगर	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	२५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	०.८ कि.मी. ग्राभेल, २ कि.मी. माटे सडक र ग्यावीयन निर्माण भएको।	२ कि.मी. ग्राभेल, २ कि.मी. माटे स्तर, ड्रेन निर्माण गरिने।
	हरैंचा - सिसवनी - वडारा - सोनापुर - चांदवेला, मोरङ्ग, सुनसरी	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	२५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	३ कि.मी. ग्राभेल गरिएको।	२ कि.मी. ग्राभेल, ३ वटा ह्यूम पाइप निर्माण गरिने।
	सप्तरी कुशाह - मौआहा वेलही - छोटी भन्सार	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	१३ कि.मी. सडक ग्राभेल र ५ कि.मि. ट्र्याक खुलेको।	५ कि.मि. ट्र्याक खोली ग्राभेल गरिने।
	भारत वोर्डर - बनिनीया - शम्भुनाथ, सप्तरी, उदयपुर	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	५ कि.मि ट्र्याक १० कि.मि ग्राभेल भएको।	६ कि.मि ट्र्याक र ११ कि.मि ग्राभेल गरिने।
	सांघुटार ओखलढुंगा	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	४७ कि.मि. सडक निर्माण	३५ कि.मी ट्र्याक खुलेको।	८ कि.मी. ट्र्याक खोलिने तथा स्ट्रक्चरको कार्य गरिने।
	बडालु - माम्खा डाडाँगाउँ रातमाटे लेकखर्क, ओखलढुंगा, सोलु	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	५ कि.मि. ट्र्याक खोलिएको।	१५ कि.मि. ट्र्याक खोलिने तथा संरचना निर्माण कार्य गरिने।
	जिरी - श्यामा - लप्सा सडक, दोलखा	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	३५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	ग्यावीयन, कलभर्ट तथा ५ वटा पाइप सोलिङ्गको कार्य गरिएको।	२ कि.मी. ग्राभेल, ५ वटा पाइप तथा कलभर्ट, ग्यावीयन र सोलिङ्गको कार्य गरिने।
	पुर्व पश्चिम लोकमार्ग - लक्ष्मीनिया - कान्तीवजार - खैरवनी	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	२७ कि.मी. सडक निर्माण	७ कि.मी.ग्राभेल तथा २० कि.मी. माटे सडक निर्माण भएको।	५ कि.मि सडक कालोपत्रे गरिने।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	धनुषा लक्ष्मीपुर वगेवा - निकालगाउँ - सपही - धनकटी - रमदैया	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	८ कि.मी. सडक निर्माण	८ कि.मी. ग्राभेल गरिएको ।	५ कि.मि. सडक कालोपत्रे गरिने ।
	मनकामना - काउले - भाल्चे - साल्मे, नुवाकोट	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	२४ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	२४ कि.मि. ट्रयाक खोलेको तथा सडक संरचनाहरू निर्माण गरिएको ।	५ कि.मि. ग्राभेल तथा सडक संरचनाहरू निर्माण गरिने ।
	काउलेथाना - छहरे - तलाखु, नुवाकोट	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	३७ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	२५ कि.मि. ट्रयाक खुलेको तथा सडक संरचना निर्माण गरिएको ।	१२ कि.मि. ट्रयाक, ५ कि.मि. ग्राभेल तथा सडक संरचनाहरू निर्माण गरिने ।
	छहरे - ठांटीभन्ज्याङ्ग - गोल्फुभन्ज्याङ्ग सडक, नुवाकोट	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	३८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	२४ कि. मि. ट्रयाक खुलेको तथा सडक संरचनाहरू निर्माण गरिएको ।	१४ कि.मि. ट्रयाक, ५ कि.मि. ग्राभेल तथा सडक संरचना निर्माण गरिने ।
	कागेस्वरी - चक्रपथ - फिकुरी - गागल - नयांपाटी - वुढानीलकन्ठ - मुर्कुटभन्ज्याङ्ग - किर्तिपुर - ललितपुर	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	४० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	१.५ कि.मि. ट्रयाक खुलेको तथा सव वेस कोर्ष निर्माण गरिएको ।	३ कि.मि. सव वेस, १ कि.मि. नाला तथा मेशिनरी ग्याभेन वालहरू निर्माण गरिने ।
	सितापाईला - भिमढुंगा - धार्के	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	२५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	०.२ कि.मि. कालोपत्रे, १ कि.मि ग्राभेल तथा अन्य मेशिनरी कार्य गरिएकौ ।	०.७ कि.मि. कालोपत्रे, १ कि.मि. ग्राभेल तथा ग्याभेन, ढुङ्गा, सोलिङ्ग आदिको कार्य गरिने ।
	मनमोहन मार्ग (साँखु - फट्केश्वर - चौतारा)	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	साँखु - फट्केश्वर - मेलम्ची खण्ड २७ कि.मि. सडक स्तरोन्नति	३९ कि.मि. ट्रयाक, ०.५ कि.मि. ग्राभेल ०.५ कि.मि. सोलिङ्ग तथा ग्यावियन निर्माण कार्य गरिएको ।	२.५ कि.मि. नाला तथा टेवा पर्खाल र ह्युम पाइप निर्माण गरिने ।
	सुन्दरीजल - थकनी - महांकाल - हेलम्बु - मेलम्ची, काठमाडौ, सिन्धुपाल्चोक	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	६० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	७ कि.मि. ट्रयाक खोलिएको ।	१० कि.मि. ट्रयाक खोलिने तथा ग्याभेन, ढुङ्गा आदिको कार्य गरिने ।
	आई.टि.पार्क, वनेपा - काठमाण्डौ	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: एकिन नभएको	१.५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	०.७ कि.मी. सडक ग्राभेल गरिएको तथा ०.८ कि.मी. ट्रयाक खोलेको ।	स्ट्रक्चर निर्माण एवं १.५ कि.मि. सडक कालोपत्रे गरिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	विश्वविद्यालय जोड्ने सडक, काभ्रे	लागतः नखुल्ने			
	भक्तपुर - नाला - धुलीखेल	शुरूः २०६६/६७ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	१४ कि.मि. सडक स्तरोन्नति	१० कि.मि. सडक कालोपत्रे तथा ४ कि.मि. सडक ग्राभेल भएको ।	४ कि.मि. कालोपत्रे गरिने तथा सडकको चौडाई बढाउने, ग्रेड तथा मोड सुधार गरिने ।
	नमोबुद्ध - पनौती - लामाटार - लुभु - ग्वार्को	शुरूः २०६६/६७ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	३९.१ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	०.६ कि.मि. कालोपत्रे तथा सडक संरचनाहरू निर्माण गरिएको ।	१.५ कि.मि. कालोपत्रे तथा अन्य सडक संरचनाहरू निर्माण गरिने ।
	पर्सा - बारा - रौतहट गण्डक नहर सडक	शुरूः २०६५/६६ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	८० कि.मि. सडक स्तरोन्नति	८० कि.मि. ट्र्याक खोलिएको ।	२ कि.मि. सडक कालोपत्रे गरिने ।
	औरेया - वंकुल - हिमालीवास - निजगढ	शुरूः २०६६/६७ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	४० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	०.४ कि.मि. कालोपत्रे र ४ कि.मि. ग्राभेल गरिएको ।	१.५ कि.मि. सडक कालोपत्रे गरिने ।
	गौर - बन्कुल - हिमानीवास - सन्तपुर, रौटहट	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	३५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	९ कि.मि. ग्राभेल, १.१ कि.मि ट्र्याक खोलिएको र ५ कि.मि. सडक चौडा गएिको ।	४ कि.मि. ट्र्याक, ५ कि.मि. ग्राभेल र १ कि.मि सडक कालोपत्रे गरिने ।
	गौर - पिपरा - समनपुर - सन्तपुर - नुनथर सडक	शुरूः २०६६/६७ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	३८ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	३८ कि.मि. ट्र्याक खोलिएको तथा २ कि.मि. कालोपत्रे गरिएको ।	२ कि.मि. सडक कालोपत्रे गरिने ।
	गौर कलैया ठोरी	शुरूः २०६६/६७ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	८० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	१.७ कि.मि. सडक कालोपत्रे गरिएको ।	२ कि.मि. सडक कालोपत्रे गरिने ।
	खैराङ - दामन - डाँडाबास - दुम्सीखर्क सडक, मकवानपुर	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	७५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	१.५ कि.मि. ट्र्याक खोलिएको तथा अन्य सडक संरचनाहरू निर्माण गरिएको ।	२ कि.मि. सडक ट्र्याक खोलिने ।
	टांडी - शक्तिखोर - फिसलिङ्ग (धाडिङ्ग) पर्यटन मार्ग	शुरूः २०६६/६७ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	६५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	५ कि.मी. कालोपत्रे, १० कि.मी. ग्राभेल, ५१ कि.मी. माटे सडक निर्माण भएको ।	५ कि.मि. कालोपत्रे तथा १० कि.मि. सडक ग्राभेल गरिने ।
	भण्डारा - पिठुवा - भोजाड,(उत्तराखण्ड)	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको	३० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	१० कि.मी.ग्राभेल तथा २० कि.मी. माटे सडक निर्माण भएको ।	२० कि.मि. सडक ग्राभेल गरिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	सडक भरतपुर, चितवन	लागतः नखुल्ने			
	जुगेडी - दाहाखानी - लोथार सडक, चितवन	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	३० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	१८ कि.मी. ट्र्याक खुलेको तथा ३ कि.मी. सडक ग्राभेल गरिएको ।	१२ कि.मि. ट्र्याक खोलिने तथा १० कि.मि. सडक ग्राभेल गरिने ।
	छेपेटार सातदोवाटो लुईटेल पालुङ्गटार लम्जुङ्ग हुलाकी मार्ग	शुरूः २०६५/६६ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	४२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	१६ कि.मि. ग्राभेल ४२ कि.मि. ट्र्याक खोलेको ।	१० कि.मि. कालोपत्रे तथा १० कि.मि. ग्राभेल र अन्य सडक संरचनाहरू निर्माण गरिने ।
	तुर्तुरे - ठांटिपोखरी - छापथोक - आँपपिपल - हर्मी	शुरूः २०६६/६७ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	४२ कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	१६ कि.मि. ग्राभेल र ४२ कि.मि. ट्र्याक खोलिएको ।	७ कि.मि. ग्रेड कटिङ्ग तथा मोड सुधार, ग्राभेल संरचना निर्माण तथा ५ कि.मि. सडक चौडा गरिने ।
	मालीकापाल - भीमपोखरा - धम्पा - पाङगाम - फापरखेत - बिहु सडक, बाग्लुङ्ग	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	५० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	२५ कि.मी. ट्र्याक खुलेको ।	१० कि.मि. ट्र्याक खोलिने ।
	मिर्मी - विर्घा - रूद्रवेनी सडक, स्याङ्गजा, गुल्मी	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	१७.५ कि.मी. सडक स्तरोन्नती तथा निर्माण	१७.५ कि.मी. सडक ट्र्याक खुलेको ।	५ कि.मि. सडकमा ग्राभेल र मोड तथा ग्रेड सुधार गरिने ।
	करापुटार - नाल्मा - वेशीसहर	शुरूः २०६६/६७ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	३५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	२९ कि.मी. ट्र्याक खुलेको ।	६ कि.मी ट्र्याक खोलिने ।
	सुन्दरबजार - खत्रीठाटीँ - पाणीनी - भोर्लेटार, लमजुङ, कास्की	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	२६ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	२६ कि.मी. ट्र्याक खुलेको, ४ कि.मी. ग्राभेल गरिएको ।	• ४ कि.मी. सडक ग्राभेल र ग्रेड तथा मोड सुधार गरिने • सत्रसय पुलदेखि नेटा सम्म स्तरोन्नती गरिने ।
	भानुमार्ग, तनहुँ, क) भन्सार - चन्द्रावती सडक - कालोपत्रे, ख) चन्द्रावती - पुलीमराङ - कुन्सा सडक मोडसुधार,	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	क) १५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती ख)१५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	क) ४ कि.मी. कालोपत्रे, ११ कि.मी. ग्राभेल तथा १५ कि.मी. माटे सडक निर्माण गरिएको । ख) ०.५ कि.मि. सडकमा मोड तथा ग्रेड सुधार कार्य भएको ।	क) १ कि.मी कालोपत्रे गरिने र ग्रेड तथा मोड सुधार कार्य गरिने । ख) १ कि.मि. सडकमा मोड तथा ग्रेड सुधार कार्य गरिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	स्तरोन्नति र ग्राभेल				
	भीमकाली मार्ग (पाल्पा, स्याङ्गजा, तनहुं, लम्जुङ्ग)	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	४५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	८०० मी. कालोपत्रे, २ कि.मी. ग्राभेल र ४२.२ कि.मि. माटे सडक निर्माण गरिएको ।	२ कि.मी. ग्राभेल, गेड तथा मोड सुधार गरी सडक चौडा गर्ने कार्य गरिने ।
	खैरेनी - भिमाद सडक, तनहुँ	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१२ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	९ कि.मी. कालोपत्रे तथा ३ कि.मी. माटे सडक निर्माण भएको ।	१ कि.मी. कालोपत्रे गरिने, ३ कि. मि. ग्राभेल गरिने ।
	महेशपुर - सूर्यपुरा - त्रिवेणी	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	३० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	२ कि.मी. ग्राभेल, कलभर्ट तथा ड्रेन निर्माण कार्य भएको ।	२ कि.मी. सडक ग्राभेल गरिने तथा ड्रेनको कार्य गरिने ।
	पूर्व - पश्चिम लोकमार्ग - रामापुर लुम्विनी उधान सडक	शुरू: २०६५/६६ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१८.५ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	१० कि.मी. सडक ग्राभेल भएको ।	८.५ कि.मि. ग्राभेल गरिने ।
	गौडाकोट - जुभुङ्ग - मजुवा - गेरवुङ शान्तिपुर सडक, गुल्मी, वाग्लुङ्ग	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	४० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	१८ कि.मी. ट्र्याक खुलेको ।	१० कि.मि. ट्र्याक खोलिने र मोड तथा ग्रेड सुधार कार्य गरिने ।
	गुल्मी (फल्दीवारी) - छापढुंगा - नयांपोखरा - अर्खवाङ्ग - गगेरी, वाग्लुङ्ग	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	६५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	३५ कि.मी. ट्र्याक खुलेको ।	१० कि.मि. ट्र्याक खोलिने र मोड तथा ग्रेड सुधार कार्य गरिने ।
	दुम्कीवास - सर्दी - मट्टेरी - रहवास - झडेवा	शुरू: २०६५/६६ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	३० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	३० कि.मी. ट्र्याक खुलेको ।	१० कि.मि. ग्राभेल गरिने ।
	रामपुर - मित्याल - आरूङ्गखोला, पाल्पा, नवलपरासी	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	७६ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	७६ कि.मी. ट्र्याक खुलेको ।	मोड तथा ग्रेड सुधार, स्ट्रक्चर निर्माण गरिने ।
	डवरा - कोठेनदी वोर्डर - कपिलवस्तु सडक, कपिलवस्तु	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	२० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	५ कि.मि. ग्राभेल गरिएको ।	१० कि.मि. ट्र्याक खोलिने तथा ५ कि.मि. ग्राभेल गरिने ।
	सुलीचौर - थवाङ्ग	शुरू: २०६७/६८	६६ कि.मी. सडक	२० कि.मी. ट्र्याक खुलेको ।	१ कि.मी. ट्र्याक खोलिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	सडक, रोल्पा	सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	निर्माण/स्तरोन्नती		
	मच्छी - ठुलोवेशी - भिमगिट्टे सडक, प्यूठान, बाग्लुङ्ग	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	३५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	१० कि.मी. ट्र्याक खुलेको ।	२ कि.मी. ट्र्याक खोलिने ।
	भुरीगाउं - तेलपानी सुर्खेत	शुरूः २०६४/६५ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	५३ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	५ कि.मि. मोड सुधार तथा सडक चौडा गर्ने कार्य भएको ।	१० कि.मि. ग्राभेल तथा मोड सुधार र सडक संरचनाहरू निर्माण गरिने ।
	तुल्सीपुर - पुरनधारा - सुर्खेत (दाङ्ग, सुर्खेत)	शुरूः २०६६/६७ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	८६ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	५ कि.मि. सडक मोड सुधार, सडक चौडा गर्ने कार्य भएको	१० कि.मि.ग्राभेल तथा मोड सुधार र सडक संरचना निर्माण गरिने ।
	तल्लो डुंगेश्वर - काफलपानी - दुल्लु - कुसापानी, कालीकोट, दैलेख	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	८० कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	८.६ कि.मि. ट्र्याक खुलेको ।	५ कि.मि. ट्र्याक खोलिने ।
	गंगटे - आरूणढुंगा - ढाडखेते - थलो - जाजरकोट, सुर्खेत, जाजरकोट	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	३० कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	५.५ कि.मि. ट्र्याक खुलेको ।	६ कि.मि. ट्र्याक खोलिने ।
	जुम्ला - खलंगा - चोत्रो - दुनै सडक, डोल्पा, जुम्ला	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	२०० कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	३.५ कि.मि. ट्र्याक खुलेको ।	३ कि.मि. ट्र्याक खोलिने ।
	विन्ध्यावासीन लामतडा चदरीकुना - त्रिपानी - कालीकोट, दैलेख, कालीकोट	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	६४ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	९.२ कि.मि. ट्र्याक खुलेको ।	६ कि.मि. ट्र्याक खोलिने ।
	नेपालगन्ज - होलीया - बेतहनी सडक, बांके	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	१४ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	५ कि.मि. कालोपत्रे भएको ।	५ कि.मि. कालोपत्रे गरिने ।
	चुनवाङ्ग - महत - हुकाम - मैकोट -	शुरूः २०६५/६६ सम्पन्नः एकिन नभएको	८५ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	१० कि.मि. ट्र्याक खुलेको ।	५ कि.मि. ट्र्याक खोलिने ।

ब.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	शहरतारा सडक	लागतः नखुल्ने			
	कपुरकोट - जिनवाङ - राँक सडक, सल्यान, रोल्पा	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	३५ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	२० कि.मि. ट्र्याक खुलेको ।	५ कि.मि. ट्र्याक खोलिने ।
	सहजपुर - बोगटान दिपायल, कैलाली, डोटी	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	१०८ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	७३ कि.मि. ट्र्याक खुलेको ।	५ कि.मि. ट्र्याक खोलिने तथा ग्रेड सुधार तथा मोड सुधार कार्य गरिने ।
	खुटिया - बी.पी.नगर - गढशेरा - दिपायल सडक	शुरूः २०६६/६७ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	७० कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	२० कि.मि. ट्र्याक खुलेको ।	५ कि.मि. ट्र्याक खोलिने ।
	मौवा - नागदह सडक, डोटी	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	२० कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	२० कि.मि. ट्र्याक खुलेको ।	मोड तथा ग्रेड सुधार कार्य गरिने ।
	उग्रतारा - मेलौली सडक, डडेलधुरा, बैतडी	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	९५ कि.मि. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नति	२० कि.मि. ट्र्याक खुलेको ।	५ कि.मि.ट्र्याक खोलिने ।
	दैजी - जोगबुडा सडक, डडेलधुरा	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	४६ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	६ कि.मि. सडक ग्राभेल भएको तथा ४० कि.मी. ट्र्याक खुलेको ।	मोड तथा ग्रेड सुधार गरिने ।
	लम्की - राजकाडा कैलाली - कुइनेघाट, कैलाली, सुर्खेत	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	६५ कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	५ कि.मी. ट्र्याक खुलेको, ८ कि.मी. सडक ग्राभेल भएको ।	४ कि.मी. ट्र्याक खोलिने ।
	कन्चनपुर - कालीकावजार - त्रिभुवनवस्ती - भानु - मोहना नदी	शुरूः २०६६/६७ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	४० कि.मी. सडक निर्माण/स्तरोन्नती	४० कि.मी.ट्र्याक खोलिएको ।	५ कि.मी. ग्राभेल गरिने ।
	पाटन - पन्चेश्वर (सलेना खण्ड), बैतडी	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने	६५ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	१५ कि.मि. ट्र्याक खुलेको ।	५ कि.मि.ट्र्याक खोलिने ।
	भर्तोला - जोलजिवी - शेरा सडक, दार्चुला	शुरूः २०६७/६८ सम्पन्नः एकिन नभएको	३० कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति		२ कि.मि. ट्र्याक खोलिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		लागतः नखुल्ने			
	फत्तेपुर (सप्तरी)-बेलटार (उदयपुर)-चिसापानी (खोटाङ्ग)	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण गर्ने
	ओखरपौवा कुमारी कोल्पुटार गल्छी सडक, नुवाकोट	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण तथा IEE, EIA अध्ययन गरिने । तथा निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	स्याउबारी लोकिल यार्सा गोसाइकुण्ड सडक, रसुवा	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	मुडे मेलुङ सडक दोलखा	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	धादिङवेसी किम्तडफेदी सडक सुधार, धादिङ	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	धोवी तिलौरी दुरागाउँ भुजी कोलडाँडा प्रिति सडक, रामेछाप	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	किम्दङ मन्थलि तालढुंगा सडक, मकवानपुर	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	मधुटार रातोमाटे डाँडा सिलामे सडक स्तरोन्नती, सिन्धुली	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	सिधुवा शुक्रवारे म्याङलुङ सडक, तेह्रथुम	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	डिमुवा राम्ला चित्रे सडक, पर्वत	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	झुलाघाट गोकुलेश्वर	शुरूः २०६८/६९			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	लटिनाथ खण्डेश्वरी सडक, वैतडी, दार्चुला	सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	नगरकोट-गौरी बिसौना- सिपाघाट सडक, काभ्रे	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	मौरेलेख त्रिपुराकोट सडक, डोल्पा	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	गच्छे धनचौर भालुवाङ सडक, अर्घाखाँची, दाङ	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	घुम्ति पाल्पा सडक स्तरोन्नती, पाल्पा	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	अर्मादुली खदि गोताम जाजरकोट, रूकुम	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	म.रा.मा लक्ष्मिनिया फुलकाहा रघुनाथपुर सडक, महोत्तरी	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	ब्रम्हदेव जोगबुढा सलेना गोगन चिरकटे सडक, डडेलधुरा	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	रारा लिहिन जागिवाडा मोख्ला नराकोट थोवाघाट कनका सुन्दरी मन्दिर, जुम्ला	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	घुमखहरे मखरे हुमराखम सुर्खेत जाजरकोट सडक, जाजरकोट	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	एक्काइस किलो वाफल सकुट, सिन्धुपाल्चोक	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	कुश्मिसेरा दमिक राजाखानी हुग्दिसीर बरेन शान्तिपुर, वाग्लुङ	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	पानीटंकी जुके भोटेपोखरी धारापानी मनियन डाँडा, कास्की	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	पोकली ककनी ओखलढुङ्गा सडक, ओखलढुङ्गा	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	सित्खा भिरपानी - गोगनपानी - धारापानी - फुल्या सडक, रामेछाप/सिन्धुली	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	शिवनगर पार्वतीपुर मेघौली, चितवन	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	थानकोट मातातिर्थ कल्याणपुर भैसेपाटी, काठमाण्डौ	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	वयरवन - मंगलवारे - हर्कपुर सडक ग्राभेल, मोरङ	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	भाण्टाबारी मुस्लिम टोल भारतीय सीमा , सुनसरी	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	केवावेसी - विहीवारे - फाक्सीहुदै -	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	माम्लीङ सडक , संखुवासभा	लागतः नखुल्ने			
	अम्मरपुरी - वुनिटार - पोखरा निस्कने, नवलपरासी	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	भत्काडा - बडाल - रेल सडक, डडेलधुरा	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	वैजापुर - विनौना - फत्तेपुर - कमदी - नेपाल गञ्ज, बाँके	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	चिसापानी(धनुषा) - डकाहा - चकमके - वाहुनतिल्पुङ्ग - चण्डी भञ्ज्याङ्ग - नवलपुरघाट पलापु (वखलढुङ्गा), सिन्धुली	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	चिलाङदी - चापापानी - राम्दी मोटरवाटो, पाल्पा	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	सालझुण्डी - सुँगुरेढुङ्गा, पाल्पा	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	सेतीवेनी - गोर्ल्याङ - लुंखु - कार्कीनेटा - आर्थर - राम्जा - भदौरे पोखरा, पर्वत	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	तरहराबजार - गाविस भवन - लवीपुर - उब्दी - पडरीया - वरछोवा सडक, सुनसरी	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	चिसापानी - सिगारेवास - टक्सार, कास्की	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	भेडीया(सप्तरी) - गजेथुम्का(उदयपुर) - नाम्चेबजार (सोलुखुम्वु), सप्तरी/उदयपुर/सोलुखुम्वु	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	तामाकोशी कोरीडोर (लामावगर - लाप्ची - फलाक), दोलखा	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	सिधुवा - सुकवारे - पिंयुवादोभान - म्याङलुङ वजार, धनकुटा/ तेह्रथुम	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	मण्डलीथान - केवरे भञ्ज्याङ - चापाकोट - गजरकोट सडक, स्याङजा/पाल्पा/ तनहु	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	रूम्जाटार - चार्खु - ठोट्ने - बेलकोट - आँपसोरा - खानीभञ्ज्याङ - कुईभिरा मोटरबाटो, ओखलढुङ्गा	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	प्रसौनी देवी गाविस - लिपमिमाल, वारा	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	लोथर (चितवन) -	शुरू: २०६८/६९			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	स्याम्राङ - स्यादुल - चरौदी (धादिङ) चितवन/धादिङ	सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	नगरकोट - गैरीविसौना - सिपाघाट सडक, (भक्तपुर, काभ्रे, सिन्धुपाल्चोक)	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	टक्सार - मानेभञ्ज्याङ - बासी यू वाटो निर्माण, भोजपुर	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	मस्टामाण्डौ - नवाठाना - नन्देगडा - विन्देवासिनी - शोडषा - ऋषिदह, अछाम	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	कालीकोट - थिन्पु वाजुरा - जुकोट - मुगु - सुकढिक हुम्ला - कर्णाली कोरीडोर, बाजुरा	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	गोरूवाल भञ्ज्याङ - सन्दकपुर - च्याङथापु सडक,इलाम/पाँचथर	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	फत्तेपुर वेलटार चिसापानी खोटाङ सडक सप्तरी /उदयपुर, खोटाङ	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	विजौरी हलवार सडक (सहिदमार्ग) कालोपत्र	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	, दाङ	लागतः नखुल्ने			
	कोलोनजोरघाट - साँघुटार - खिजि - चण्डेश्वरी - भुसिम सडक, रामेछाप/ओखलढुङ्गा	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	काउलेदोभान सिन्धुकोट धुसेनी तालामाराङ, सिन्धुपाल्चोक	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	तुरतुरे (तनहु) - साइलीटार - दुधपोखरी, लमजुङ	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	लखौरी रेलवे लाइनदेखि कपटौल हुँदै झिमकोन्हिया सडक, धनुषा	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	खुलालु लालु झुम्रा लैफु, कालिकोट	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	भाँडसर भारतीय वोर्डर देखी - कौडेना - जानकीनगर - हरीवनहुदै - सिन्धुलीको क्यानखोला सडक, सर्लाही	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	निजगढ धियाल सडक, वारा/मकवानपुर	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	वारविसे धुस्कुन पिस्कर सडक,	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	सिन्धुपाल्चोक	लागतः नखुल्ने			
	मुस्ताङ - डोल्पा सडक, मुस्ताङ, डोल्पा	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	चुटाहा मौलापुर जयनगर, बारा/ रौतहट/ सर्लाही	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	म्याङलुङ टुडिखेल तमोर राकेभञ्ज्याङ, तेह्रथुम	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	महावुलेक पादमघाट चिल्खाया घुन्खाया राँचुली रडा नाग्मा सडक, कालिकोट	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	भार्से(गुल्मी) - खारा गाँउ - ग्वाघा वरेङ्ग वजार , गुल्मी/वाग्लुङ	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	मुलखर्क मंगलवारे, संखुवासभा	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	खलङगा - मार्के - कालीमाटी रामपुर - काप्रेचौर हुँदै कोहलपुर, वाँके सडक, सल्यान	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	मच्छी - सौतामारे - पुकोटदह(गुल्मी) सडक स्तरोन्नती, प्युठान	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	तम्घास - खाम्सेपानी - नयाँगाउँ - नादी -	शुरूः २०६८/६९ सम्पन्नः एकिन नभएको लागतः नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	सूर्यटारी - नेटाखर्क - पुर्कोटदह - बाँदीकोट, गुल्मी/प्यूठान				
	तरहरा भवानीपुर कुमरखत भलुवाचौरी नराहा सडक, सुनसरी				विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	फुलवारी - आर्थर डाँडाखर्क - रापु - राम्जाठाँटी - तिलाहार दिमुवा सडक, स्याङजा/पर्वत	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	विस्तृत अध्ययन गरिने सडकहरू: १. भित्री मधेश जोड्ने पूर्व पश्चिम सडक २. ताम्सालिङ लोकमार्ग (चक्रपथ) ३. मनाङ - लमजुङ - गोर्खा पर्यटकीय सडक ४. चैले घोकर सडक, मुस्ताङ ५. गमगढी धैनरीगा सडक, मुगु ६. दुधराक्ष-३ मौसमचोक वालापुर रूपन्देहि पाल्पा दरखासी जुठापौवा कचल, रूपन्देही पाल्पा ७. एकतिनको पञ्चमुखी चिनसीमाना सडक, मनाङ ८. कतौनार खु क्याङछिमी चिन सीमाना सडक, मनाङ ९. मान्मा (कालीकोट) - चौर - वडालकोट - सिकु - राम्नाकोट - खिन - धौलागोह - सापाटा - रारा, कालिकोटा १०. माल्कोट - उच्छप - दमाया ठोग्ना - रामारोसन (अछाम) ११. फिदीम म्याङलुङ सडक, पाँचथर तेह्रथुम १२.हुमताङ देखि पुर्णेडाँडा हुँदै टेम्केसम्म, भोजपुर				
३३७१२४-४ (४८-४-३०२)	दमक चिसापानी	शुरू: २०५९/६० सम्पन्न: २०७०/७१ लागत: २७ करोड	४४ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती ।	६.५ कि.मि. कालोपत्रे, ४.५ कि.मी. ग्राभेल, ३३ कि.मि. ट्रयाक खुलेको ।	४ कि.मी. ग्राभेल गरिने ।
३३७१२५ - ३/४ (४८ - ३/४-३१५)	धरान - चतरा - गाईघाट - कटारी - सिन्धुलीबजार - हेटौंडा	शुरू: २०५४/५५ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: ४० करोड	३२५ कि.मी. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नती ।	६३ कि.मि. कालोपत्रे १६७ कि.मि. ग्राभेल र १०१ कि.मि. ट्रयाक खुलेको ।	१० कि.मी. मा मोड तथा ग्रेड सुधार गरिने, ८ कि.मी. कालोपत्रे गरिने ।
३३७१२६ - ४ (४८ - ४ - ३५८)	तल्लो ढुङ्गेश्वर - सातखम्वा - दुल्लु - पिपलकोट - दैलेख	शुरू: २०५२/५३ सम्पन्न: २०६८/६९ लागत: नखुल्ने	४५ कि.मी. सडक निर्माण	३२ कि.मि. ट्रयाक खुलेको ।	५ कि.मि. कालोपत्रे गरिने, ३ कि.मि. ट्रयाक खोलिने तथा ३ कि.मी. ग्राभेल गरिने ।
३३७१२७ - ४ (४८ - ४ - ३५८)	देवस्थल - कैनडांडा - चौरजहारी	शुरू: २०५४/५५ सम्पन्न: २०६८/६९ लागत: नखुल्ने	४२ कि.मी. सडक निर्माण	४२ कि.मि. ट्रयाक खुलेको ।	मर्मत सम्भार, सडकको ग्रेड तथा मोड सुधार कार्य गरिने ।
३३७१२८ - ४ (४८ - ४ - ३६८)	गुमी - पाटिहाल्ना चौर, सुर्खेत	शुरू: २०५०/५१ सम्पन्न: एकिन नभएको	४५ कि.मी. सडक निर्माण	३७ कि.मि. ट्रयाक खुलेको ।	३ कि.मि. ट्रयाक खोलिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		लागत: १३ करोड			
३३७१२९ - ३/४ (४८ - ३/४ - ३७५)	स्याप्रुवेशी - रसुवागढी	शुरू: २०६१/६२ सम्पन्न: २०६७/६८ लागत: १६० करोड	१५.७ कि.मी. सडक निर्माण।	१५.७ कि.मी. ट्र्याक खुलेको, ट्र्याक तथा मोड सुधार कार्य जारी, पुल निर्माण कार्य शुरू भएको।	७ कि.मि. ग्राभेल गरिने।
३३७१३० -४ (४८ - ३/४ - ३७६)	टनकपुर लिंक सडक	शुरू: २०५९/६० सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१२ कि.मी. सडक स्तरोन्नती।	मुआब्जा वितरण करिव सम्पन्न, ५ कि.मी. ट्र्याक खोलीएको।	७ कि.मी. ट्र्याक खोलीने। ५ कि.मि. सडक कालोपत्रे गरिने ।
३३७१३१ - ४ (४८ - ४ - ३८६)	मुसिकोट - बुर्तिबाङ्ग	शुरू: २०५६/५७ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१४५ कि.मी. सडक निर्माण।	मुसिकोट - रूकुमकोट खण्डमा ३५ कि.मी. ट्र्याक खोलीएको।	३५ कि.मि. ट्र्याक खोलिने। मोड सुधार, ग्रेड सुधार तथा स्ट्रक्चरको कार्य गरिने।
३३७१३३ - ३/४ (४८ - ३/४ - ३९४)	**सडक सुधार आयोजना (RIP)**	शुरू: २०६३/६४ सम्पन्न: २०६८/६९ लागत: नखुल्ने			९० कि.मी. सडक कालोपत्रे तथा मर्मत सम्भार गरिने ।
	राप्ती लोकमार्ग (अमिलिया - तुल्सीपुर - सल्यान खण्ड)	शुरू: २०६३/६४ सम्पन्न: २०६८/६९ लागत: ७९.५ करोड	९०.७ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	८०.७ कि.मि. कालोपत्रे, १० कि.मि. ग्राभेल	१० कि.मि. कालोपत्रे गरिने।
	सुर्खेत - रानीमत्ता - दैलेखको सुर्खेत - सियाकोट खण्ड	शुरू: २०६३/६४ सम्पन्न: २०६७/६८ लागत: २८.५ करोड	४३.८ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	३८.८ कि.मी. कालोपत्रे , ५ कि.मि. ग्राभेल	५ कि.मि. कालोपत्रे गरिने।
	सांफेबगर - मार्तडी (सांफेबगर - वार्ज्जु गाड खण्ड)	शुरू: २०६३/६४ सम्पन्न: २०६७/६८ लागत: ३० करोड	३०.७ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	३०.७ कि.मि. कालोपत्रे भएको।	मर्मत संभार कार्य गरिने।
	सांफेबगर - मार्तडी (वार्ज्जु गाड - मार्तडी खण्ड)	शुरू: २०५३/५४ सम्पन्न: २०६६/६७ लागत:	२७ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	२७ कि.मि. कालोपत्रे भएको।	मर्मत संभार कार्य गरिने।
	सांफेबगर - मंगलसेन	शुरू: २०६३/६४ सम्पन्न: २०६७/६८ लागत: २८ करोड	३९ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	३९ कि.मि.कालोपत्रे भएको।	मर्मत संभार कार्य गरिने।
	वसन्तपुर - म्याङ्गलुङ्ग	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: २०६९/७० लागत:	२६ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	२१ कि.मि. कालोपत्रे, ५ कि.मि. ट्र्याक खुलेको।	५ कि.मि. कालोपत्रे गरिने।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	ओखलढुङगा हिलेपानी - दिक्तेल	शुरू: २०६३/६४ सम्पन्न: २०६९/७० लागत: ४१ करोड	४० कि.मी. सडक स्तरोन्नती (३२ कि.मी. कालोपत्रे, ८ कि.मी. ग्राभेल)	७ कि.मि. कालोपत्रे, ३३ कि.मी. ग्राभेल भएको ।	२५ कि.मि. कालोपत्रे गरिने ।
	भालुवाङ - प्यूठान	शुरू: २०६३/६४ सम्पन्न: २०६७/६८ लागत: ३० करोड	६७.५ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	६७.५ कि.मि. कालोपत्रे भएको ।	मर्मत संभार कार्य गरिने ।
	चन्द्रनिगाहपुर - गौर	शुरू: २०६३/६४ सम्पन्न: २०६७/६८ लागत: ३१ करोड	४४ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	३९ कि.मि. कालोपत्रे भएको ।	५ कि.मि. कालोपत्रे गरिने ।
	चकचके - लिवाङ	शुरू: २०६३/६४ सम्पन्न: २०६७/६८ लागत: ४१ करोड	६३.४ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	६३.४ कि.मि. कालोपत्रे भएको ।	मर्मत संभार कार्य गरिने ।
	टोखा - गुर्जे भञ्याङ्ग - छहरे	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: २०६९/७० लागत: ३५ करोड	२६ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	२६ कि.मि. ट्रयाक खुलेको ।	२० कि.मि. कालोपत्रे गरिने ।
	सांखु - मेलम्ची	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: २०६९/७० लागत: ४८ करोड	३२ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	९ कि.मि. कालोपत्रे गरिएको तथा २३ कि.मि. ट्रयाक खुलेको ।	१० कि.मि. कालोपत्रे गरिने ।
	मालढुङ्गा - वेणी	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: २०६८/६९ लागत: नखुल्ने	१३ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	३ कि.मी. सडक कालोपत्रे भएको तथा १० कि.मि. ट्रयाक खुलेको ।	१० कि.मि. कालोपत्रे गरिने ।
	रिडी (गुल्मी)-बल्कोट-माडीचौर- सुलीचौर-सुर्खेत सडक	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	सडक निर्माण तथा स्तरोन्नति		सडक निर्माण तथा स्तरोन्नति कार्य गरिने ।
३३७१३४ - ४ (४८ - ४ - ३९९)	मिर्दी - क्याक्मी - भिमाद	शुरू: २०६३/६४ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: २१ करोड	५९ कि.मी. सडक निर्माण ।	५९ कि.मि. ट्रयाक खुलेको ।	१० कि.मि. खण्डमा मोड तथा ग्रेड सुधार गरिने तथा स्ट्रक्चर निर्माण गरिने ।
३३७१३५ - ४ (४८ - ४ - ४००)	पुतलीखेत - कार्कीनेटा - कुश्मा	शुरू: २०६३/६४ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: १९ करोड	४७ कि.मी. सडक निर्माण ।	४३ कि.मि. ट्रयाक खुलेको ।	४ कि.मि. ट्रयाक खोल्ने र सडकको मोड तथा ग्रेड सुधार गरिने ।
३३७१३६ - ३/४	११ किलो - छेपेटार	शुरू: २०६४/६५	४८.६ कि.मी. सडक निर्माण ।	३ कि.मी. कालोपत्रे, १८.६ कि.मि. ट्रयाक,	२.५ कि.मि. कालोपत्रे, ३ कि.मि. ग्राभेल,

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
(४८ - ३/४ - ४०१)	- भालुस्वारा - वारपाक)	सम्पन्न: २०६८/६९ लागत: नखुल्ने		२७ कि.मि. ग्राभेल भएको ।	मर्मत संभार, सडकको ग्रेड तथा मोड सुधार गरिने ।
३३७१३७ - ३/४ (४८ - ३/४ - ४०२)	शहिद मार्ग (घोराही - नुवागाउं - तिला - घर्तिगाउं - थवाङ - मुसिकोट)	शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	१७७ कि.मी. सडक निर्माण ।	५६ कि.मि. ग्राभेल, ११९ कि.मि. ट्रयाक खुलेको ।	१५ कि.मि. ट्रयाक, ५ कि.मी. ग्राभेल तथा ग्यावियन टेवा पर्खाल निर्माणका साथै सडकको ग्रेड तथा मोड सुधार कार्य गरिने ।
३३७१३८ - ३/४ (४८ - ३/४ - ४०३)	मध्य पहाडी ((पुष्पलाल) लोकमार्ग	शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	५९० कि.मी. सडक निर्माण ।	३० कि.मि. ग्राभेल, ३३६ कि.मि. ट्रयाक खुलेको ।	१०० कि.मी. ट्रयाक खोल्ने, १५ कि.मी. ग्राभेल गर्ने तथा १४० कि.मी. कालोपत्रे कार्य गरिने ।
३३७१३९ - ४ (४८ - ४ - ४०४)	नाग्मा गमगढी	शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: २०६८/६९ लागत: एकिन नभएको	८८ कि.मी. सडक निर्माण ।	५६ कि.मि. ट्रयाक खुलेको ।	३२ कि.मी. ट्रयाक खोलिने ।
३३७१४० - ४ (४८ - ४ - ४०५)	जाजरकोट - दुनै, डोल्पा	शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: २०७०/७१ लागत: एकिन नभएको	११६ कि.मी. सडक निर्माण ।	५५ कि.मि. ट्रयाक खुलेको ।	२० कि.मि. ट्रयाक खोलिने ।
३३७१४१ - ३/४ (४८ - ३/४ - ४०६)	काठमाण्डौ तराई मधेश फाष्ट ट्रयाक	शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	७७ कि.मी. सडक निर्माण ।	५१ कि.मी. ट्रयाक खोलीएको ।	२६ कि.मी. सडक ट्रयाक खोलिने ।
३३७१४२ - ३/४ (४८ - ३/४ - ४०७)	सडक क्षेत्र विकास आयोजना	शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: ०७१/७२ लागत: १२३२ करोड	७०० कि.मी. सडक स्तरोन्नती । २५५० कि.मी. सडक आबधिक मर्मत सुधार ।	२८८ कि.मि.सडक स्तरोन्नती भएको । ४५५ कि.मि.सडक आवधिक मर्मत भएको ।	८० कि.मि. सडक .स्तरोन्नती गरिने । ७२३ कि.मि. आवधिक मर्मत गरिने ।
	सतवांझ - त्रिपुरासुन्दरी - झुलाघाट सडक	शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: २०६८/६९	२२.५ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	२२.५ कि.मि. कालोपत्रे, (ओटासिल) गरिएको ।	मर्मत संभार कार्य गरिने ।
	सतवांझ - गोकुलेश्वर सडक	शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: २०६८/६९	१२५ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	५४ कि.मि. कालोपत्रे (ओटासिल) गरिएको ।	५० कि.मि. सडक सववेस कार्य, तथा अन्य स्ट्रक्चर कार्य गरिने ।
	खोड्पे - झोटा - चैनपुर सडक	शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: २०७०/७१	११७ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	६० कि.मि. कालोपत्र (ओटासिल) गरिएको ।	३० कि.मि. सडकमा सववेस कार्य, तथा अन्य स्ट्रक्चर कार्य गरिने ।
	सुर्खेत - कालिकोट सडक	शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: २०६८/६९	२३६.६४ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	१२६ कि.मि. कालोपत्रे, १०८ कि.मी. सडक ओटासिल स्तरमा स्तरोन्नति भएको ।	११० कि.मि. सडकमा ढुङ्गा माटो स्ट्रकचर सम्बन्धि कार्य गरिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	तल्लोडुङ्गेश्वर–सियाकोट–दैलेख सडक	शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: २०६८/६९	२३.८७ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	८.३७ कि.मि. कालोपत्रे, १६.५ कि.मी. सडक ओटासिल स्तरमा स्तरोन्नति भएको ।	मर्मत संभार कार्य गरिने ।
	सितलपाटी - मुसिकोट सडक सल्यान, रूकुम	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: २०७०/७१	८५.५ कि.मी. सडक स्तरोन्नती		ढुङ्गा माटो, स्ट्रक्चर सम्बन्धि कार्य गरिने ।
	छिन्चु - जाजरकोट सडक	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: २०७०/७१	८०.६ कि.मी. सडक स्तरोन्नती		ढुङ्गा माटो, स्ट्रक्चर सम्बन्धि कार्य गरिने
	आवधिक मर्मत कार्य	शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: २०७१/७२	बिगत आ.व.हरूको २५५० कि.मी. आवधिक मर्मत ।	४५५ कि.मि. सडक आवधिक मर्मत भएको ।	७५० कि.मि. सडक आवधिक मर्मत गरिने । (सडक बोर्ड समेतबाट मर्मत कार्य गरिने ।)
३३७१४३ - ३/४ (४८ - ३/४ - ४०८)	काठमाडौ - भक्तपुर सडक विस्तार	शुरू: २०६४/६५ सम्पन्न: २०६७/६८ लागत: १९६ करोड	९.१ कि.मि. सडक सुदृढिकरण एवं विस्तार, २ वटा पुल निर्माण	९.१ कि.मि. सडक निर्माण कार्य सम्पन्न भएको । ९.१ कि.मी. सर्भिस सडकमा सववेश कार्य सम्पन्न भएको ।	९.१ कि.मी. सर्भिस सडकमा कालोपत्रे गरिने तथा ट्राफिक सेफ्टी सम्बन्धी कार्य गरिने ।
३३७१४४ - ४ (४८ - ४ - ४०९)	फिक्कल श्रीअन्तुडाँडा सडक	शुरू: २०६५/६६ सम्पन्न: २०६७/६८ लागत: १४ करोड	१४ कि.मि. सडक स्तरोन्नति	४ कि.मी. कालोपत्रे, १० कि.मि. ग्राभेल भएको ।	३.५ कि.मि. कालोपत्रे गरिने ।
३३७१४५ - ३/४ (४८ - ३/४ - ४११)	उत्तर दक्षिण लोकमार्ग (कर्णाली, कालीगण्डकी, कोशी लगायत)	शुरू: २०६५/६६ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने			
	उत्तर दक्षिण लोकमार्ग (कर्णाली)	शुरू: २०६५/६६ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	**सडक निर्माण** ● खुलालु - सिमिकोट (हुम्ला) खण्डमा करिब २०० कि.मी. ● हिल्सा - सिमिकोट खण्ड (हुम्ला) ८८ कि.मी. ● लिमि लाप्चा कैलाश मानसरोवर सिमिकोट,	● ४ कि.मि. खुलालु सिमिकोट ट्र्याक खुलेको । ● ४० कि.मि. हिल्सा सिमिकोट ट्र्याक खुलेको । (स्थानिय निकायबाट भएको ४० कि.मी. समेत) ।	● खुलालु सिमिकोट सडकमा ३ कि.मि. ट्र्याक खोलिने । ● हिल्सा सिमिकोट सडकमा २० कि.मि. ट्र्याक खोलिने । ● लिमि लाप्चा कैलाश मानसरोवर, न्याक्चे लाग्ना र मरिम तिञ्जे धो सडकको निर्माण शुरू गरिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			हुम्ला करिब ९० कि.मि. सडक ● न्याक्चे लाग्ना सडक तिब्बत सीमा, मुगु, करिब ८५ कि.मि. सडक ● मरिम - तिन्जे - धो सडक (डोल्पा) करिब ७० कि.मि. सडक		
	उत्तर दक्षिण लोकमार्ग (कालीगण्डकी)	शुरू: २०६५/६६ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	● २४३ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति (गैंडाकोट - आर्यभञ्ज्याङ - मिर्मी - मालुङ्गा - फलेबास खण्ड) ● ५८ कि.मि. सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति (कुस्मा - फलेवास - सेतीवेनी - मिर्मी), ● करिब ५० कि.मि. सडक निर्माण (जोमसोम - कोराला खण्ड) ● हर्मीचौर अर्वेनी पुर्तिघाट खण्ड (७ कि.मी.)	१९ कि.मि. कालोपत्रे ५ कि.मि. ग्राभेल, २३० कि.मि. ट्र्याक खुलेको ।	● १२ कि.मि. ट्र्याक ,१० कि मी ग्राभेल, मोड तथा ग्रेड सुधार गरिने । ● हर्मिचौर-अर्वेनी-पुर्तिघाट खण्डको ७ कि.मि. ट्र्याक खोलिने ।
	उत्तर दक्षिण लोकमार्ग (कोशीः वसन्तपुर देखि किमाथाङ्का)	शुरू: २०६५/६६ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	वसन्तपुर देखि किमाथाङ्का सम्मको १९५ कि.मि.सडक निर्माण एवं स्तरोन्नति	५३ कि.मि. कालोपत्रे, ३७.७ कि.मि. ग्राभेल, ७१ कि.मि. ट्र्याक, ३७.५ कि. मि. विस्तृत सर्भेक्षण भएको ।	● विस्तृत सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरिने । ● २५ कि.मि. ट्र्याक, १० कि मी ग्राभेल, तथा ७२ कि.मि.को EIA गरिने ।
	उत्तर दक्षिण लोकमार्ग (तामाकोशी - लामाबगर - चीन सिमाना)	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	३० कि.मि. सडक निर्माण	१ कि.मि. ट्र्याक खुलेको ।	३ कि.मि. ट्र्याक खोलिने ।
	उत्तर दक्षिण लोकमार्ग (धनकुटा मूलघाट लुम्बुघाट माझीटार	शुरू: २०६५/६६ सम्पन्न: एकिननभएको लागत: नखुल्ने	१२३ कि.मि. सडक निर्माण	३१ कि.मि. ट्र्याक खुलेको ।	● विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन सम्पन्न गर्ने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	दोभान - ओलाङ्गचुङ्गगोला सडक, ताप्लेजुङ्ग				• १७ कि.मि. ट्र्याक, १० कि.मी. ग्राभेल गरिने ।
	उत्तर दक्षिण लोकमार्ग (नल्याङ्ग भञ्ज्याङ्ग - छेकम्पार - चुम्चेत - सिर्दिबास, गोरखा)	शुरू : ०६८/६९ सम्पन्न : एकीन नभएको लागत : नखुलेको	करिब ३० कि.मि. सडक निर्माण		सम्भाव्यता अध्ययन गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	उत्तर दक्षिण लोकमार्ग (चैनपुर - ताक्लाकोट) बझाङ्ग	शुरू : ०६८/६९ सम्पन्न : एकीन नभएको लागत : नखुलेको	करिब ८० कि.मि. सडक निर्माण		सम्भाव्यता अध्ययन गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	जिरी - सल्लेरी - ढिङ्गी (तिब्बत सीमा), दोलखा	शुरू : ०६८/६९ सम्पन्न : एकीन नभएको लागत : नखुलेको			सम्भाव्यता अध्ययन गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	निजगढ पतौरा बंकुल गौर सडक रौतहट	शुरू : ०६८/६९ सम्पन्न : एकीन नभएको लागत : नखुलेको			सम्भाव्यता अध्ययन गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
	बघौडा क्षेत्र भारत सीमा, बाँके	शुरू : ०६८/६९ सम्पन्न : एकीन नभएको लागत : नखुलेको			सम्भाव्यता अध्ययन गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
३३७३२३ - ४ (४८ - ४ - ४१४)	तम्घास - सिमलटारी - प्यूठान सडक	शुरू : ०६८/६९ सम्पन्न : एकीन नभएको लागत : नखुलेको	करिब ७५ कि.मि.सडक निर्माण तथा स्तरोन्नति		५ कि.मि सडक ग्राभेल गरिने ।
३३७१४६ - ४ (४८ - ३/४ - ४१५)	बेनीघाट - आरूघाट - लार्के भञ्ज्याङ्ग	शुरू: २०६५/६६ सम्पन्न: २०७५/७६ लागत: नखुल्ने	१५७ कि.मी. सडक निर्माण ।	६६ कि.मि. ट्र्याक खुलेको ।	६ कि.मि. ट्र्याक खोलीने तथा यातायात संचालनको कार्य गरिने ।
३३७३१२ - ३/४ (४८ - ३/४ - ४१६)	व्यापारिक मार्ग विस्तार आयोजना	शुरू : ०६८/६९ सम्पन्न : एकीन नभएको लागत : नखुलेको	DPR तयारीको प्रकृयामा रहेको ।		DPR तयार गरी ठेक्का व्यवस्था हुने ।
	रानी विराटनगर ईटहरि धरान सडक		५० कि.मी. सडक ६ लेनमा विस्तार	DPR कार्य सम्पन्न भएको, IEE कार्य प्रक्रियामा रहेको ।	ठेक्का व्यवस्थापन गरी निर्माण कार्य शुरू गरिने ।
	विरगंज पथलैया सडक		२८ कि.मी. सडक ६ लेनमा विस्तार	DPR कार्य सम्पन्न भएको, IEE कार्य प्रक्रियामा रहेको ।	ठेक्का व्यवस्थापन गरी निर्माण कार्य शुरू गरिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	सूर्यविनायक धुलिखेल सडक		१६.२ कि.मी. सडक ६ लेनमा विस्तार	DPR कार्य सम्पन्न भएको, IEE कार्य प्रक्रियामा रहेको ।	ठेक्का व्यवस्थापन गरी निर्माण कार्य शुरू गरिने ।
	वेलहिया बुटवल सडक		२४ कि.मी. सडक ६ लेनमा विस्तार	DPR कार्य सम्पन्न भएको, IEE कार्य प्रक्रियामा रहेको ।	ठेक्का व्यवस्थापन गरी निर्माण कार्य शुरू गरिने ।
३३७३१४ - ३/४ (४८ - ३/४ - ४१७)	यातायात आयोजना तयारी सहयोग	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: २०७२/७३ लागत: ५४ करोड	करिब ९०० कि.मी. सडकको संभाव्यता अध्ययन, विस्तृत सर्भेक्षण तथा डिजाइन कार्य	परामर्शदाताको छनौट कार्य अन्तिम चरणमा रहेको ।	करिब ३०० कि.मी. सर्भे तथा डिजनइन कार्य सम्पन्न हुने, करिब २०० कि.मी. सडकको संभाव्यता अध्ययन कार्य शुरू हुने ।
३३७१४७ - ४ (४८ - ४ - ५००)	काठमाडौं उपत्यका सडक निर्माण तथा सुधार	सालवसाली	काठमाडौं उपत्यका भित्रका सडकको निर्माण तथा सुधार	आ.व. ०६७/६८ मा १४० कि.मि. सडक कालोपत्रे भएको ।	क) ६० कि.मी. सडक कालोपत्रे गरिने । ख) साझेदारी कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गरिने
३३७१४८ - ४ (४८ - ४ - ५०२)	अन्य शहरी सडक	सालवसाली	काठमाडौं उपत्यका वाहिरका शहरी सडकको निर्माण तथा सुधार	आ.व. ०६७/६८ मा १० कि.मि. सडक कालोपत्रे, ५० कि.मि. मर्मत सम्भार, १० कि.मी. नयाँ सडक निर्माण भएको ।	क) काठमाडौं उपत्यका वाहिरका शहरी सडकको सरोकारवालाहरूको लागत साझेदारीमा निर्माण तथा सुधार प्रारम्भ गरिने । ख) काठमाडौ उपत्यका बाहिरका विभिन्न शहरी सडकहरूको लागत साझेदारी (५०/५०) मा निर्देशिका बनाई १० कि.मि. कालोपत्रे गर्ने र १० कि.मि. सडक ग्राभेल गर्ने कार्य प्रारम्भ गरिने ।
३३७१४९ - ३/४ (४८ - ३/४ - ५०३)	काठमाडौं उपत्यका सडक विस्तार आयोजना	शुरू: २०६०/६१ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	काठमाडौं उपत्यकाभित्र सडक विस्तार	आ.व. ०६७/६८ मा १६ कि.मि. सडक कालोपत्रे भएको ।	३५ कि.मि. कालोपत्रे तथा १० कि.मी. कालोपत्रे सुद्धिढीकरण गरिने ।
३३७३०३ - ३/४ (४८ - ३/४ - ५४५)	काठमाण्डौ दिगो शहरी यातायात आयोजना	शुरू : २०६७/६८ सम्पन्न : २०७१/७२ लगत : २२२९९६५	काठमाण्डौको सार्वजनिक यातायात व्यवस्थामा सुधार गरि सार्वजनिक यातायातलाइ सुधिणिकरण तथा traffic conditions लाइ सुधार गर्ने ।	अन्तरराष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय परामर्श दाताको प्रारम्भिक छनोट प्रकृया सम्पन्न गरी RFP issue गर्न ADB को सहमतिको लागि पठाइएको ।	• अन्तरराष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय परामर्शदाताको छनोट प्रकृया सम्पन्न गर्ने । • अध्ययन अनुसंधान गरी प्रतिवेदन अनुसार ठेक्का पट्टा व्यवस्था गरी निर्माण कार्य आरम्भ गरिने ।
३३७३०४ - ३/४	उपक्षेत्रीय यातायात	शुरू: २०६७/६८	१९४ कि.मी. सडक स्तरोन्नती	बोलपत्र मूल्याङ्कन भइरहेको ।	ठेक्का व्यवस्था भै निर्माण कार्य शुरू हुने ।

ब.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
(४८ - ३/४ - ५४८)	अभिवृद्धि आयोजना	सम्पन्न: २०७०/७१ लागत: ५ अरब ५४ करोड ७ लाख			
	चैनपुर - खाँदबारी सडक		४४ कि.मी. निर्माण तथा स्तरोन्नति	विस्तृत सर्वेक्षण डिजाइन सम्पन्न भई बोलपत्र मूल्याङ्कन भइरहेको।	ठेक्का व्यबस्था भै निर्माण कार्य (स्टक्चर, नाली निर्माण तथा माटोको काम) शुरू हुने।
	हर्कपुर - ओखलढुंगा सडक		४२ कि.मी. निर्माण तथा स्तरोन्नति	विस्तृत सर्वेक्षण डिजाइन सम्पन्न भई बोलपत्र मूल्याङ्कन भइरहेको।	ठेक्का व्यबस्था भै निर्माण कार्य (स्टक्चर, नाली निर्माण तथा माटोको काम) शुरू हुने।
	ओखलढुंगा - सल्लेरी सडक		५८ कि.मी. निर्माण तथा स्तरोन्नति	विस्तृत सर्वेक्षण डिजाइन सम्पन्न भई बोलपत्र मूल्याङ्कन भइरहेको।	ठेक्का व्यबस्था भै निर्माण कार्य (स्टक्चर, नाली निर्माण तथा माटोको काम) शुरू हुने।
	बेलबारी - चौहर्वा सडक		४७ कि.मी. निर्माण तथा स्तरोन्नति	विस्तृत सर्वेक्षण डिजाइन सम्पन्न भई बोलपत्र मूल्याङ्कन भइरहेको।	ठेक्का व्यबस्था भै निर्माण कार्य (स्टक्चर, नाली निर्माण तथा माटोको काम) शुरू हुने।
	भैरहवा वाइपास सडक		३.४ कि.मी. निर्माण तथा स्तरोन्नति	विस्तृत सर्वेक्षण डिजाइन सम्पन्न भई बोलपत्र मूल्याङ्कन भइरहेको।	ठेक्का व्यबस्था भै निर्माण कार्य (स्टक्चर, नाली निर्माण तथा माटोको काम) शुरू हुने।
३३७१५२ - ३/४ (४८ - ३/४ - ५५९)	**रोड कनेक्टिभिटि सेक्टर प्रोजेक्ट**	शुरू: २०६५/६६ सम्पन्न: २०६९/७० लागत: ६२३ करोड	तपशिल बमोजिमका ७ वटा सडक तथा १ पुल निर्माण।		२७ कि.मी. सडक कालोपत्रे गर्ने कार्य गरिने तथा अन्य सडकह्रुको मर्मत सम्भार तथा सुनकोशी पुल निर्माण सम्पन्न गरिने।
	गल्छी - त्रिशुली - स्याफ्रुवेशी सडक	शुरू: २०६५/६६ सम्पन्न: २०६९/७० लागत: १६७ करोड	८८.६ कि.मी सडक स्तरोन्नती	७३.६ कि.मि. सडक कालोपत्रेमा स्तरोन्नती भएको।	१५ कि.मि. सडक कालोपत्रे गरिने, स्ट्रक्चर/ नालि निर्माण र जग्गा अधिग्रहण कार्य गरिने।
	तामाकोशी - मन्थली - खुर्कोट सडक	शुरू: २०६५/६६ सम्पन्न: २०६९/७० लागत: ९४ करोड	५४ कि.मी सडक स्तरोन्नती	५२ कि.मि. सडक ग्राभेलमा स्तरोन्नती भएको।	२ कि.मि. सडक कालोपत्रे स्ट्रक्चर/ नाली निर्माण र जग्गा अधिग्रहण कार्य गरिने।
	फिदिम - ताप्लेजुङ्ग सडक	शुरू: २०६५/६६ सम्पन्न: २०६९/७० लागत: १३३ करोड	९४ कि.मी सडक स्तरोन्नती	८४ कि.मि. सडक कालोपत्रे र १० कि.मि. ग्राभेल स्तरमा स्तरोन्नती भएको।	१० कि.मि. सडक कालोपत्रे, स्ट्रक्चर र नाली निर्माण गरिने।
	ढल्केवर - जनकपुर सडक	शुरू: २०६५/६६ सम्पन्न: २०६९/७०	२५ कि.मी सडक स्तरोन्नती	२५ कि.मि. सडक कालोपत्रेमा स्तरोन्नति भएको।	मर्मत संभार कार्य गरिने।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		लागत: ५५ करोड			
	भक्तपुर - चाँगुनारायण सडक	शुरू: २०६५/६६ सम्पन्न: २०६९/७० लागत: ८ करोड	५.८ कि.मी सडक स्तरोन्नती	५.८ कि.मि. सडक कालोपत्रेमा स्तरोन्नति भएको ।	मर्मत संभार कार्य गरिने ।
	भैरहवा - तौलिहवा	शुरू: २०६५/६६ सम्पन्न: २०६९/७० लागत: ३० करोड	४७.२ कि.मी सडक स्तरोन्नती	४७.२ कि.मी सडक कालोपत्रेमा स्तरोन्नती भएको ।	मर्मत संभार कार्य गरिने ।
	सुनकोशी पुल	शुरू: २०६५/६६ सम्पन्न: २०६९/७० लागत: १५ करोड	सुनकोशी पूलको निर्माण ।	पुलको निर्माण कार्य ५० प्रतिशत सम्पन्न भएको ।	पुलको निर्माण कार्य संपन्न हुने
	आयोजना निर्देशनायल अर्न्तगतका बिभिन्न सडकहरूको अन्तिम भूक्तानी तथा बिबाद समाधान	सालबसाली			
३३७१५४ - ४ (४८ - ३/४ - ५७९)	बेशीशहर - चामे	शुरू: २०५०/५१ सम्पन्न: २०६६/६७ लागत :	६५ कि.मि. सडक निर्माण	६३ कि.मि. ट्र्याक खुलेको ।	क) सडक विभागबाट मोड तथा ग्रेड सुधार गर्नुका साथै २० कि.मी. सडक ग्राभेल गरिने ।
					ख) नेपाली सेनाबाट २ कि.मि. सडकको ट्र्याक निर्माण गरिने ।
३३७३०५ - ४ (४८ - ४ - ५८७)	दक्षिणकाली छैमले सिस्नेरी कुलेखानी सडक आयोजना	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: ०६८/६९ लागत : १० करोड	१९ कि.मि. सडक निर्माण तथा स्तरोन्नति	१५ कि.मि. कालोपत्रे स्तरमा स्तरोन्नति भएको ।	४ कि.मि.कालोपत्रे गरिने ।
३३७१५७ - ४ (४८ - ३/४ - ६५०)	पुल निर्माण कार्यक्रम	सालवसाली	अधिराज्य भरी यातायात सञ्जालको विकास भई सामाजिक, आर्थिक विकास हुने ।	करिब १४१० वटा पुल निर्माण सम्पन्न । ३०४ वटा पुल निर्माणाधिन, ७ वटा पुल डिजाईन एण्ड विल्डमा निर्माणधिन । ६ वटा पुलको डिजाईन एण्ड विल्डको प्रकृयाको शुरूवात ।	७५ वटा पुल निर्माण सम्पन्न हुने । थप ५ वटा गरी कूल १८ वटा पुलको डिजाईन एण्ड विल्ड बाट निर्माण अगाडी बढने । साथै अन्य निर्माणाधिन पुलहरूको निर्माण कार्य चालु रहने ।
३३७१५८ - ४ (४८ - ४ - ६६०)	पुल पुलेसा संरक्षण तथा मर्मत सम्भार	सालवसाली	संचालनमा रहेका पुलहरूको मर्मत संभार गरी सुरक्षित एवं भरपर्दो यातायात संचालन गर्ने	प्रमुख लोकमार्ग र सहायक मार्गमा पर्ने पुलहरूको आवश्यक मर्मत संभार गरिएको ।	आवश्यकता अनुसार प्रमुख लोकमार्ग र सहायक मार्गमा पर्ने पुलहरूको मर्मत संभार तथा संरक्षण गरिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			।		
३३७१५९ - ४ (४८ - ४ - ६६१)	सडक तथा पुलहरूको विस्तृत संभाव्यता अध्ययन	सालवसाली	प्रमुख लोकमार्ग, सहायक मार्ग तथा अन्य मार्गमा पर्ने खोलामा पुलहरूको विस्तृत संभाव्यता अध्ययन	प्रमुख लोकमार्ग, सहायक मार्ग तथा अन्य मार्गमा पर्ने खोलामा पुलहरूको विस्तृत संभाव्यता अध्ययन गरिएको (२३२ वटा)।	• प्रमुख लोकमार्ग, सहायक मार्ग र अन्य सडकहरू तथा पुलहरूको सम्भाव्यता अध्ययन गरिने । • तोकिएको सूची अनुसारका क्षेत्रीय तथा पर्यटन सडकहरू समेतको विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन गरिने ।
३३७१६० - ४ (४८ - ४ - ६६४)	मुआव्जा	सालवसाली	प्रमुख लोकमार्ग र सहायक मार्ग निर्माणको लागि जग्गा अधिग्रहण ।	प्रमुख लोकमार्ग र सहायक मार्ग निर्माणको लागि जग्गा अधिग्रहण गरी मुआव्जा वितरण गरिएको ।	प्रमुख लोकमार्ग र सहायक मार्ग निर्माणको लागि जग्गा अधिग्रहण गरी मुआव्जा वितरण गरिने ।
३३७१६१ - ४ (४८ - ४ - ६७०)	मेशिन मर्मत तथा सम्भार	सालवसाली	हेभी इक्वीपमेन्ट र सुपरभिजन भेइकल मर्मत संभर तथा आवश्यक स्पेयर पार्टस खरिद।	मेशीन औजारहरूको मर्मत सम्भार तथा आवश्यक स्पेयर पार्टहरू खरिद गरिएको।	मेशीन औजारहरूको मर्मत सम्भार तथा आवश्यक स्पेयर पार्टहरू खरिद गरिने ।
३३७१६२ - ४ (४८ - ४ - ६७१)	यान्त्रिक उपकरण खरीद	सालवसाली	हेभी इक्वीपमेन्ट खरिद ।	लोडर १, ब्रेकर सहीतको एक्साभेटर १, ट्याक डोजर १, ट्रान्सपाट ट्रक १, रोलर ९ थान खरिद प्रकृयामा रहेको ।	लोडर ६, ब्रेकर सहीतको एक्साभेटर ६, ट्रान्सपाट ट्रक ३, रोलर १२, ग्रेडर ६ तथा सवारी साधन पिकप २०, जिप ६, थान खरिद गरिने ।
३३७१६३ - ४ (४८ - ४ - ६७३)	सडक यातायात सुरक्षा, अतिक्रमण नियन्त्रण तथा सीमा सुरक्षा	सालवसाली	काठमाण्डौ उपत्यका तथा अन्य लोकमार्ग र सहायक मार्गमा सडक अतिक्रमण हटाई सडक सीमाको सुरक्षा हुने ।	सडक सीमा सुरक्षा तथा सडक अतिक्रमण रोक्ने कार्य भईरहेको ।	मालपोत तथा नापी कार्यालयसंग समन्वय गरी सडक सीमाको स्वामित्व कायम गर्ने र तारवार लगाई सडक अतिक्रमण रोक्ने कार्य गरिने ।
३३७१६४ - ३/४ (४८ - ४ - ६८१)	योजना, कार्यक्रम, अनुगमन मूल्यांकन, Research and Development, भू - वातावरण अध्ययन तथा अन्य कार्यक्रमहरू	सालवसाली	कार्यक्रम कार्यान्वयन प्रभावकारीता आउने ।	अनुगमन तथा मूल्यांकन एवं वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन सम्बन्धमा कार्यशाला संचालन। यसैगरी लोकमार्ग तथा सहायक मार्गहरूको सडक सतह स्थितिको अध्ययन गरिएको ।।	सडक विभाग अन्तर्गतका विभिन्न युनिटहरूको सुदृढीकरण तथा सुधारका कार्यहरू विभिन्न युनिटहरू मार्फत सञ्चालन गरिने ।
३३७१९६ - ३/४ (४८ - ३/४ - ६८२)	वाढीजन्य क्षति पुनर्निर्माण आयोजना	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: २०६८/६९ लागत: २५६ करोड	कोशी पुल (चतरा) निर्माण, सुनसुरी, सुदूरपश्चिम क्षेत्रको बाढीग्रस्त सडकको पुन : स्थापना, क्षतिग्रस्त सिंचाई	कोशी (चतरा) पुल निर्माण कार्यको ठेक्का व्यवस्था भै रहेको । ६ वटा पहिरो व्यबस्थापन र सुदुरपश्चिमाञ्चल क्षेत्रको सडक तर्फको	कोशी पुल (चतरा) को निर्माण कार्यकौ सुपरभिजन परामर्शदाता नियुक्ति तथा निर्माण कार्य गरिने । क्षतिग्रस्त सडक संरचनाहरूको पुन:स्थापना

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			प्रणालीको पुन : स्थापना ।	क्षतिग्रस्त सडक संरचनाहरूको डिजाइन कार्य संपन्न भई ठेक्का व्यवस्था भै रहेको ।	कार्य गरिने । ५ कि.मी. सडक ग्राभेल गरिने ।
३३७३०६ - ४ (४८ - ४ - ६८३)	जलमार्ग	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकीन नभएको लागत: नखुलेको	जलमार्गद्धारा यातायात व्यवस्थामा विस्तार गरी स्थानीय जनतालाई यातायातको. सुविधा उपलब्ध गराउने ।	परामर्शदाताको छनौट प्रक्रिया सम्पन्न भएको ।	परामर्शदातालाई परिचालन गरिने । परामर्शदाताको प्रतिवेदन अनुसार ठेक्का पट्टा व्यवस्था गरी निर्माण कार्य आगाडि बढाइने ।
३३७३२० - ४ (४८ - ४ - ६८४)	पुल आयोजना	शुरू: २०६८/६९ सम्पन्न: एकीन नभएको लागत: नखुलेको	१०० पुल निर्माण गरिने । सञ्चालनमा रहेका पुलहरूको मर्मत संभार गरिने ।		२५ वटा पुलहरूको निर्माण शुरू गरिने, ५० वटा पुलहरूको मर्मत संभार कार्य थालनी गरिने ।
३३७१६५ - ३/४ (४८ - ३/४ - ६९५)	सडक बोर्ड	शुरू: २०६०/६१ सम्पन्न: एकीन नभएको लागत: सालबसाली			
	(क) सामरिक सडकको आवधिक मर्मत (आर.एस.डि.पि. समेत)	सालवसाली	सामरिक सडकको आवधिक मर्मत	आ.व. ०६७/६८ मा ४५५ कि.मि. सामरिक सडकको आवधिक मर्मत सम्पन्न भएको ।	७२३ कि.मि. सामरिक सडकको आवधिक मर्मत गरिने ।
	(ख) विभिन्न सडकहरूको नियमित, पटके र आकस्मिक मर्मत	सालवसाली	९४०० कि.मि. लोकमार्ग तथा सहायक मार्गहरूमा मुख्यता : नियमित, पटके, र आकस्मिक मर्मत संभार कार्य गरी संचालन योग्य बनाउने ।	९४०० कि.मि. सडकको नियमित, पटके र आकस्मिक मर्मत भएको ।	९४०० कि.मि. सडकको नियमित, पटके र आकस्मिक मर्मत गरिने ।
	(ग) विभिन्न सडक आकस्मिक एवं विशेष मर्मत संभार	सालवसाली	करिब ५०० कि.मि. लोकमार्ग तथा सहायक मार्गहरूमा मुख्यतया: आकस्मिक एवं विशेष मर्मत संभार गरी सञ्चालन योग्य वनाउने ।	५०० कि.मि. सडकको आकस्मिक एवं विशेष मर्मत संभार कार्य गरिएको ।	५०० कि.मि. सडकको आकस्मिक एवं विशेष मर्मत संभार हुने ।
	घ) सामरिक सडकको पुन स्थापना र पुन निर्माण	सालबसाली	१२ कि.मी. सडक सामरिक सडकको पुन स्थापना र पुन निर्माण		१२ कि.मी. सामरिक सडकको पुन:स्थापना र पुन:निर्माण गरिने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३३७३०७ - ३/४ (४८-३/४- ६९६)	रेल्वे तथा मेट्रो बिकास आयोजना	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	मेची महाकाली, काठमाडौ पोखरा र भारतसँग जोड्ने पाँच नाकाहरूमा रेलमार्ग तथा काठमाडौ मेट्रो आयोजना, रोपवे आयोजना र केबुलकार आयोजनाको अध्ययन तथा सर्वेक्षण गरिने ।		
	क) मेची महाकाली तथा काठमाडौ पोखरा रेलमार्ग	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	९४५ कि.मी. रेलमार्ग निर्माण हुने	Feasibility study सम्पन्न भएको, बर्दिबास - सिमारा,सिमारा - बिरगंज खण्डको DPR तयार गर्न परामर्शदाता छनौटको प्रक्रीया सुरू गरिएको ।	• मेची माहाकाली रेलमार्ग अर्न्तगत बर्दिबास - सिमारा, सिमारा - बिरगंज खण्डको DPR तयार गर्ने एवं बाँकी खण्डको DPR तयार गर्न परामर्शदाता छनौटको कार्य गर्ने । • तराई - काठमाण्डै र काठमाण्डै तिब्बत सिमा जोड्ने रेलमार्गको Feasibility study प्रक्रिया सुरू गर्ने । • रेल्वे, मेट्रोको विकास र विस्तारमा सार्वजनिक निजि साझेदारीको प्रकृयालाई समेत समेटी कार्य अगाडी बढाउने ।
	ख) नेपाल - भारत सिमा(पाँच स्थानमा) रेल कनेक्सन (नेपाल खण्ड)	शुरू: २०६६/६७ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	९५ कि.मी. रेलमार्ग निर्माण हुने	विराटनगर - जोगवनी (१३.१ कि.मी.) खण्डको लागी जग्गा प्राप्तिको सुचना जारी भएको। जयनगर - जनकपुर - बर्दिबास (६५ कि.मी) खण्डको जग्गा प्राप्तिको प्रक्रिया सुरू भएको । Utility relocations को प्रक्रिया सुरू भएको । पाँचैवटा नाकाको IEE गर्ने प्रक्रीया सुरू भएको ।	• विराटनगर - जोगवनी (१३.१ कि.मी.) र जयनगर - जनकपुर - बर्दिबास खण्ड (६५ कि.मी) को लागी जग्गाको मुआब्जा बितरण गरिने । • Utility relocations को कार्य गर्ने । • पाँचैवटा नाकाको IEE सम्पन गर्ने । • भारतीय सहयोगमा विराटनगर - जोगवनी (१३.१ कि.मी.) र जयनगर - जनकपुर - बर्दिबास खण्ड (६५ कि.मी) निर्माण सुरू गर्ने ।
	ग) काठमाण्डौ मेट्रो आयोजना	शुरू: २०६७/६८ सम्पन्न: एकिन नभएको लागत: नखुल्ने	७५ कि.मी. मेट्रो निर्माण हुने	Feasibility study सम्पन्न गर्न परामर्शदाता छनौटको प्रक्रीया सुरू भएको ।	• काठमाडौमा mono rail को सम्भाव्यता अध्ययन गरिने । • काठमाण्डौ मेट्रो आयोजनाको Feasibility study सम्पन्न गर्ने र सभांव्य स्थलहरूको DPR तयार गर्न परामर्शदाता छनौटको प्रक्रिया सुरू गर्ने ।

व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
					• जग्गाको मुआब्जा सम्बन्धि कार्य सूरू गर्ने ।
	घ) केबुलकार आयोजना				• पर्यटकीय ,साँस्कृतिक एवं आर्थिक महत्वका स्थानहरूमा केबुलकारको विकास तथा विस्तार गर्ने । • संभाव्य पाँच स्थलको पहिचान एवं सर्भेक्षण कार्य १०० कि.मी गर्ने ।
	ङ) रोपवे आयोजना				• यातायात पहुँचमा वृद्धि हुने एवं क्षेत्रीय तथा राष्ट्रिय महत्वका स्थानहरूमा रोपवे विस्तार गर्ने । • संभाव्य पाँच स्थलको पहिचान एवं सर्भेक्षण कार्य १५० कि.मी गर्ने ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय (सडक तर्फ)

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
			साधारण प्रशासनतर्फ													
१	३३७ ०११ -३/४	४८-३/४-११०	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	४६,६८३	१४३,५६६	४४,६७५	९८,८९१	४५,४७५		९८,०९१	१५११४०	१५४४२३	१	७		
			जम्मा	**४६,६८३**	**१४३,५६६**	**४४,६७५**	**९८,८९१**	**४५,४७५**	**०**	**९८,०९१**	**१५१,१४०**	**१५४,४२३**				
			सडक विभागतर्फ													
२	३३७ ०१२ -३	४८-३-१२०	सडक विभाग	८५,२०४	८५,३६०	८५,३६०		८५,३६०			८९५३३	९२५८३	१	७		
३	३३७ ०१३ -३	४८-३-१२१	क्षेत्रीय सडक निर्देशनालय	२२,४९०	२२,३१५	२२,३१५		२२,३१५			२४०५८	२४८६१	१	७		
४	३३७ ०१४ -३	४८-३-१२२	डिभिजन सडक कार्यालय	१८९,५२१	२१०,८००	२१०,८००		२१०,८००			२१९९०८	२४७८०६	१	७		
५	३३७ ०१५ -३	४८-३-१५०	हेभी इक्विपमेन्ट डिभिजनहरू (यान्त्रिक कार्यालयहरू समेत)	१५८,१५०	१७७,६८०	१७७,६८०		१७७,६८०			१८३८४०	१८९६९१	२	७		
६	३३७ ०१६ -३	४८-३-१६०	मेकानिकल तालिम	८,२६५	८,१९०	८,१९०		८,१९०			९०८४	९४१६	२	७		
७	३३७ ०१७ -३	४८-३-१६१	प्रयोगशाला	४,८००	४,९१८	४,९१८		४,९१८			४७६०	४९५७	२	७		
८	३३७ ०१८ -३/४	४८-३/४-१८०	रेल्वे विभाग	४,३०७	१५,७३५	५,२३५	१०,५००	१५,७३५			१६२३०	१७८००	१	४		
९	३३७ ३१० -३	४८-३-७८०	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन कार्यक्रम	१,५००	२,९१०	२,९१०		२,९१०					३	५		
			जम्मा	**४७४,२३७**	**५२७,९०८**	**५१७,४०८**	**१०,५००**	**५२७,९०८**	**०**	**०**	**५४७,४१३**	**५८७,११४**				
			विकास कार्यक्रमतर्फ													
१०	३३७ १०१ -३/४	४८-३/४-२०१	सगरमाथा लोकमार्ग (गाइघाट-दिक्तेल खण्ड)	६७,१२३	७१,०२४	२,६२४	६८,४००	७१,०२४			८८६७४	११०८५५	१	२	२	३
११	३३७ १०२ -३/४	४८-३/४-२०२	बिश्वेश्वर प्रसाद कोइराला लोकमार्ग (बनेपा-सिन्धुली -बर्दिवास)	८१४,९२९	१,१९८,९३८	५,८३८	१,१९३,१००	९८,९३८	१,१००,०००		१४४५१३८	१८०५४२१	१	२	२	३
१२	३३७ १०३ -४	४८-४-२०३	राप्ती लोकमार्ग (सल्यान-मुसिकोट)	२८,५००	३०,०००		३०,०००	३०,०००			३५०००	४००००	१	४	२	३
१३	३३७ १०४ -३/४	४८-३/४-२०४	कर्णाली लोकमार्ग	३७,०६०	३४,६२९	२,८२९	३१,८००	३४,६२९			३८४७३	३८४७८	१	२	२	२

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१४	३३७ १०५ -३/४	४८-३/४-२०५	महाकाली लोकमार्ग	१०४,३५०	१८७,७९७	३,६८७	१८४,११०	१८७,७९७			२६०३५७	३३३३१८	१	२	२	२
१५	३३७ १०६ -३/४	४८-३/४-२०६	कान्ति लोकपथ	५४,६२०	५२,५९५	२,५९५	५०,०००	५२,५९५			९८४१०	१२३७१३	२	२	२	३
१६	३३७ १९८ -४	४८-४-२०८	सेती लोकमार्ग	६०,०००	८०,०००		८०,०००	८०,०००			११००००	१२१०००	१	४	२	३
१७	३३७ ३०२ -४	४८-४-२४८	पर्यटन सडक	८८,०००	२००,०००		२००,०००	२००,०००			११००००	१२००००	१	२		
१८	३३७ १०७ -४	४८-४-२४९	केन्द्रीयस्तरका विभिन्न क्रमानुगत सडक आयोजनाहरू	१,१५०,०००	१,१५०,०००		१,१५०,०००	६५०,०००	५००,०००		११५५०००	१२७०५००	२	४	१	३
१९	३३७ १०८ -३/४	४८-३/४-२५५	नारदमुनी थुलुङ्ग मार्ग (हिले - लेगुवाघाट - भोजपुर)	२१,६३०	२३,१९६	३,१९६	२०,०००	२३,१९६			२४०४१	२४३१६	२	२	२	१
२०	३३७ ११० -४	४८-४-२६४	गणेशमान सिंह मार्ग	८,०००	२०,०००		२०,०००	२०,०००			४२४५०	४२४५०	१	२	२	२
२१	३३७ १११ -४	४८-४-२७०	बाग्लुङ्ग-बेनी-जोमसोम	३८,०००	२,५००		२,५००	२,५००			४०००	४०००	१	२	२	२
२२	३३७ ११२ -४	४८-४-२७२	छिञ्चु-जाजरकोट	२०,०००	२,५००		२,५००	२,५००			५०००	५०००	१	२	२	२
२३	३३७ ११४ -४	४८-४-२७५	जयपृथ्वी बहादुर सिंह मार्ग (खोड्पे-वझाङ्ग)	६,२००	२,०००		२,०००	२,०००			३१००	३१००	१	२	२	३
२४	३३७ ११७ -४	४८-४-२८२	गगटे-लब्धु-समुन्द्रटार-गल्फुभञ्ज्याङ्ग सडक	४०,०००	४४,०००		४४,०००	४४,०००			४८४००	५३२४०	१	२	२	२
२५	३३७ १२० -३/४	४८-३/४-२८५	सालझण्डी-सन्धीखर्क-ढोरपाटन सडक	३६,०७०	११३,८५८	२,५५८	१११,३००	११३,८५८			१६५६९०	२१०८२१	१	२	२	३
२६	३३७ १९९ -४	४८-४-२८६	चेपाङ्ग मार्ग (ठोरी- भण्डारा-लोथर-मलेखु)	६८,४००	८०,०००		८०,०००	८०,०००			१०००००	१२१०००	१	२	१	३
२७	३३७ २२४ -३/४	४८-३/४-२९४	हुलाकी राजमार्ग	१,४६०,३३०	४,९८५,२२८	१५,२२८	४,९७०,०००	९८५,२२८	४,०००,०००		५१४३४७३	६०४४७५२	१	४	२	३
२८	३३७ १२२ -४	४८-४-२९६	व्यास मार्ग	५०,०००	४०,०००		४०,०००	४०,०००			४००००	४००००	१	२	२	३
२९	३३७ १२३ -४	४८-४-२९७	क्षेत्रीय स्तरका सडकहरू	४८०,०००	८९०,०००		८९०,०००	८९०,०००			६०५०००	६६५५००	१	२	२	३
३०	३३७ १२४ -४	४८-४-३०२	दमक-चिसापानी	१२,०००	१२,१००		१२,१००	१२,१००			१२५००	१५०००	२	२	२	२
३१	३३७ १२५ -३/४	४८-३/४-३१५	धरान-चतरा-गाईघाट-कटारी-सिन्धुली बजार-हेटौंडा	८५,७३३	८५,६८८	३,६८८	८२,०००	८५,६८८			१२६८५७	१३४२४८	१	२	२	२
३२	३३७ १२६ -४	४८-४-३५८	तल्लो ढुङ्गेश्वर- सातखम्वा-दुल्लु-पिपलकोट, दैलेख	१२,०००	१५,०००		१५,०००	१५,०००			२५०००	३००००	१	२	२	२
३३	३३७ १२७ -४	४८-४-३६४	देवस्थल-कनैडाँडा- चौरजहारी-डोल्पा	१२,७५०	२०,०००		२०,०००	२०,०००			२५०००	२७५००	१	२	२	२

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
३४	३३७ १२८ -४	४८-४-३६८	गुमी-पातीहाल्ना चौर (सुर्खेत)	८,०००	३०,०००		३०,०००	३०,०००			१५०००	१५०००	२	२	२	२
३५	३३७ १२९ -३/४	४८-३/४-३७५	स्याप्रुवेशी-रसुवागढी	६३३,६१५	२५४,७६४	२,२६४	२५२,५००	१४,७६४	२४०,०००		९४६६	१२२८७	१	२	२	३
३६	३३७ १३० -४	४८-४-३७६	टनकपुर लिङ्क सडक	४३,६००	१५,०००		१५,०००	१५,०००			१५०००	१५०००	२	२	२	३
३७	३३७ १३१ -४	४८-४-३८६	मुसिकोट-वुर्तिवाङ्ग	३८,५००	२०,०००		२०,०००	२०,०००			२००००	२००००	१	२	२	३
३८	३३७ १३३ -३/४	४८-३/४-३९४	सडक सुधार आयोजना	१,७४१,४२५	२,०६२,२७४	२१,८७४	२,०४०,४००	४८२,२७४		१,५८०,०००	३१४६२४६	३७९७४८०	२	२	१	३
३९	३३७ १३४ -४	४८-४-३९९	मिर्दी-क्याक्मी-भिमाद	१०,८००	१२,०००		१२,०००	१२,०००			१५०००	२००००	२	२	२	३
४०	३३७ १३५ -४	४८-४-४००	पुतलीखेत-कार्किनेटा-कुस्मा	१२,०००	२२,०००		२२,०००	२२,०००			२४२००	२६६२०	२	२	२	३
४१	३३७ १३६ -३/४	४८-३/४-४०१	११ किलो छेपेटार भालुस्वाँरा वारपोक	५५,४८२	५३,५१८	३,५१८	५०,०००	५३,५१८			६४६३२	७४८९७	१	२	२	३
४२	३३७ १३७ -३/४	४८-३/४-४०२	शहिदमार्ग (तिला-घर्तिगाउँ-थवाङ-रूकुमकोट)	८४,४९३	१०७,५३०	२,५३०	१०५,०००	१०७,५३०			१२६३३७	१५१७७५	१	२	२	३
४३	३३७ १३८ -३/४	४८-३/४-४०३	पुष्पलाल लोकमार्ग	१,५१४,४७०	१,७५९,४४८	८,६४८	१,७५०,८००	१,७५९,४४८			२२८९०२६	२५४३४९८	१	२	२	३
४४	३३७ १३९ -४	४८-४-४०४	नाग्मा-गमगढी	७४,२९०	९०,०००		९०,०००	९०,०००			९००००	७५०००	१	२	२	२
४५	३३७ १४० -४	४८-४-४०५	जाजरकोट-दुनै (डोल्पा)	७२,६७५	९०,०००		९०,०००	९०,०००			१०००००	१०००००	१	२	२	२
४६	३३७ १४१ -३/४	४८-३/४-४०६	काठमाडौं-तराई-मधेश फाष्ट ट्रयाक	३८४,५८९	७१०,४६०	५,०१०	७०५,४५०	७१०,४६०			१०१००१५	१४६५२१०	१	२	२	३
४७	३३७ १४२ -३/४	४८-३/४-४०७	सडक क्षेत्र विकास आयोजना	१,८००,९५५	३,५६४,७०५	१६,५२९	३,५४८,१७६	३१८,५२९	६९३,७७८	२,५५२,३९८	२३०१९३६	१०८२२३६	१	२	१	३
४८	३३७ १४३ -३/४	४८-३/४-४०८	काठमाडौं भक्तपुर सडक विस्तार	८३१,७२७	१०९,१५०	३,६५०	१०५,५००	१०९,१५०					१	२	१	३
४९	३३७ १४४ -४	४८-४-४०९	फिक्कल-श्रीअन्तुडाँडा सडक	२५,०००	३०,०००		३०,०००	३०,०००			३३०००	३६३००	२	२	२	३
५०	३३७ १४५ -३/४	४८-३/४-४११	उत्तर दक्षिण मार्ग (कर्णाली, कालिगण्डकी, कोशी लगायत)	४३१,६७०	६२९,५४०	९,५४०	६२०,०००	६२९,५४०			८६९४९९	१०२२१५६	१	२	२	३
५१	३३७ ३२३ -३	४८-३-४१४	तम्घास सिमलटारी प्युठान सडक		१,५००	१,५००		१,५००			२०००	२०००	१	४	२	३
५२	३३७ १४६ -४	४८-४-४१५	बेनीघाट-आरूघाट- लार्केभञ्ज्याङ्ग	२२,८००	३०,०००		३०,०००	३०,०००			३५०००	४००००	१	२	२	३
५३	३३७ ३१२ -३/४	४८-३/४-४१६	व्यापारिक मार्ग विस्तार आयोजना		६०४,५००	२,०००	६०२,५००	१०४,५००	५००,०००		१००५०००	१००५२००	१	४	२	३

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
५४	३३७ ३१४ -३/४	४८-३/४-४१७	यातायात आयोजना तयारी सहयोग		१५१,७००	१,०००	१५०,७००	११,०००	१४०,७००		१२४७००	८१०००	१	४	२	३
५५	३३७ १४७ -४	४८-४-५००	काठमाडौं उपत्यका सडक निर्माण तथा सुधार	२५०,०००	३५०,०००		३५०,०००	३५०,०००			४०२०००	४५९२००	२	२	२	३
५६	३३७ १४८ -४	४८-४-५०२	अन्य शहरी सडक	१२८,०००	२५०,०००		२५०,०००	२५०,०००			२०००००	३०००००	२	२	२	३
५७	३३७ १४९ -३/४	४८-३/४-५०३	काठमाडौं उपत्यका सडक बिस्तार आयोजना	१९८,७३३	३५४,६८१	४,६८१	३५०,०००	३५४,६८१			४०१९९४	५०२३४३	२	२	२	३
५८	३३७ ३०३ -३/४	४८-३/४-५४५	काठमाडौ दिगो शहरी यातायात आयोजना	९८,७४५	६७२,२२९	२४,३२६	६४७,९०३	१७८,४५५	२५२,५८५	२४१,१८९	९१२५५८	२९४८७४	१	२	२	३
५९	३३७ ३०४ -३/४	४८-३/४-५४८	उपक्षेत्रीय यातायात अभिबृद्धि आयोजना	३३९,७८९	१,६२२,७२७	२१,६८६	१,६०१,०४१	४४६,०३६	६२७,९०९	५४८,७८२	१६७६६५३	६१८३८२	१	२	२	३
६०	३३७ १५२ -३/४	४८-३/४-५५९	रोड कनेक्टिभिटी प्रोजेक्ट	२,९८८,८०७	८०५,६२०	११,५२०	७९४,१००	१६७,६९०	५९७,७०७	४०,२२३	५९३३६		१	२	१	३
६१	३३७ १५४ -४	४८-४-५७९	वेसीशहर-चामे	६४३,०००	२०,०००		२०,०००	२०,०००			२०००	२०००	१	२	२	३
६२	३३७ ३०५ -४	४८-४-५८७	दक्षिणकाली-छैमलै-सिस्नेरी-कुलेखानी सडक आयोजना	२३,८००	४,०००		४,०००	४,०००			४०००	५०००	३	२	२	३
६३	३३७ १५७ -४	४८-४-६५०	पुल निर्माण कार्यक्रम	१,९००,०००	२,०००,०००		२,०००,०००	१,८१०,०००	१९०,०००		२५०००००	३००००००	१	२	१	३
६४	३३७ १५८ -४	४८-४-६६०	पुल पुलेसा संरक्षण तथा मर्मत सम्भार	२५०,००१	६००,०००		६००,०००	६००,०००			६५००००	६५००००	२	२	२	३
६५	३३७ १५९ -४	४८-४-६६१	सडक तथा पुलहरूको बिस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन	२८,५००	३०,०००		३०,०००	३०,०००			५७०००	७४७००	२	२	२	३
६६	३३७ १६० -४	४८-४-६६४	मुआब्जा	२७,०००	३०,०००		३०,०००	३०,०००			४००००	५००००	३	२	२	३
६७	३३७ १६१ -४	४८-४-६७०	मेशीन मर्मत तथा सम्भार	३८,०००	४०,०००		४०,०००	४०,०००			४९५००	५४४५०	२	२	२	३
६८	३३७ १६२ -४	४८-४-६७१	यान्त्रिक उपकरण खरिद	६१,८००	७०,०००		७०,०००	७०,०००			९०००००	१२००००	२	२	२	३
६९	३३७ १६३ -४	४८-४-६७३	सडक यातायात सुरक्षा,अतिक्रमण नियन्त्रण तथा सीमा सुरक्षा	११,४००	१५,०००		१५,०००	१५,०००			१७५००	२००००	२	५	२	३
७०	३३७ १६४ -३/४	४८-३/४-६८१	योजना,कार्यक्रम, अनुगमन, मूल्याङ्कन, भू-वातावरण अध्ययन तथा अन्य	४७,५०५	३५,०००	१६,०००	१९,०००	३५,०००			३५०००	३५०००	३	५	२	३
७१	३३७ १९६ -३/४	४८-३/४-६८२	वाढीजन्य क्षति पुनःनिर्माण आयोजना	५८१,६३१	५९६,००९	१९,९०६	५७६,१०३	६६,९७२	५२९,०३७		१२०४४		१	२	२	३
७२	३३७ ३०६ -४	४८-४-६८३	जलमार्ग	२,०००	१०,०००		१०,०००	१०,०००			१००००	१००००	२	२	१	३
७३	३३७ ३२० -४	४८-४-६८४	पुल आयोजना		५२०,०००		५२०,०००		५२०,०००		६०००००	७०००००	१	४	२	३

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिवोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
७४	३३७ १६५ -३/४	४८-३/४-६९५	सडक बोर्ड	१,९३२,४००				२,७६८,०००			३०१९०००	३०६९५००	१	२	२	३
			(क) सामरिक सडकको आवधिक मर्मत (आर.एस.डि.पि. समेत)		१,११८,०००	१८,०००	१,१००,०००						१			
			(ख) विभिन्न सामरिक सडकहरूको नियमित, पटके र आकस्मिक मर्मत		९००,०००		९००,०००						१			
			(ग) सामरिक सडक आकस्मिक एवं विशेष मर्मत संभार		६५०,०००		६५०,०००						१			
			घ) सामरिक सडकको पुन स्थापना र पुन निर्माण		१००,०००		१००,०००						१			
७५	३३७ ३०७ -३/४	४८-३/४-६९६	रेल्वे तथा मेट्रो विकास आयोजना	६९,६८८	७४७,५३८	७,०८८	७४०,४५०	१४७,५३८	६००,०००		९६४४३४	९६५३२८	३	२	२	३
			जम्मा	**२२,१६२,५८५**	**३१,२२९,९४६**	**२४३,५१३**	**३०,९८६,४३३**	**१५,७७५,६३८**	**१०,४९१,७१६**	**४,९६२,५९२**	**३३,५२०,६३९**	**३३,९००,६४८**				
			कुल जम्मा	**२२,६८३,५०५**	**३१,९०१,४२०**	**८०५,५९६**	**३१,०९५,८२४**	**१६,३४९,०२१**	**१०,४९१,७१६**	**५,०६०,६८३**	**३४,२१९,१९२**	**३४,६४२,१८५**				

३.२ सूचना तथा सञ्चार

३.२.१ पृष्ठभूमि

सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रले मूलतः दूरसञ्चार, हुलाक, सुरक्षण मुद्रण, विद्युतीय सञ्चार माध्यम, छापा प्रकाशन तथा चलचित्र क्षेत्रको विकास र विस्तारलाई समेटेको छ । दूरसञ्चार, एफ.एम. रेडियो प्रसारण तथा टेलिभिजन प्रसारण क्षेत्रमा भएका विकास र विस्तारको फलस्वरुप सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रबाट प्रदान गरिने सेवा प्रवाहमा गुणात्मक सुधार भई जनताको जीवनस्तरमा सकारात्मक प्रभाव परेको छ । अत्याधुनिक प्रविधिलाई उपयोग गरी सूचना तथा सञ्चारका क्षेत्रमा नविन सेवाहरु सहज र सरलरुपमा उपलब्ध गराई मुलुकको द्रुततर विकासमा सहयोग पुऱ्याउने, स्वतन्त्र प्रेस, सत्यतथ्य र निष्पक्ष सूचना सम्प्रेषण, लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको सुदृढीकरण, सन्तुलित विकास जस्ता विषयलाई ध्यानमा राखी यो आर्थिक वर्षका कार्यक्रमहरु सञ्चालन हुनेछन् ।

३.२.२ नतीजा सूचकहरु

सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रको विकासका लागि सामाजिक व्यवहार र कार्यहरुलाई सरल बनाउने विषयमा श्रव्यदृश्य कार्यक्रम निर्माण हुने, समावेशी लोकतन्त्र सुदृढीकरण सम्बन्धी श्रव्यदृश्य कार्यक्रम निर्माण हुने , नयाँ मिडिया नीति तर्जुमा कार्य अगाडि बढ्ने , समावेशी प्रकाशन तथा प्रसारणको निरन्तरता हुने र हुलाक सेवाको स्वायत्तता सम्बन्धी अध्ययन हुने छ । यसका साथै थप ४० वटा हुलाक कार्यालयहरुमा बहुउद्देश्यीय टेलिसेन्टर स्थापना हुने, दूरसञ्चारका क्षेत्रमा आधुनिक सुविधा उपलब्ध हुने , दूरसञ्चार क्षेत्रमा विद्यमान पूर्वाधार तथा प्राविधिक संरचनाहरुको सहप्रयोग एवं विकासका लागि नीतिगत व्यवस्था हुने , अप्टिकल फाइबरको सञ्जालमा बृद्धि हुँदै जाने र रेडियो तथा भू-सतही टेलिभिजनको निःशुल्क सिग्नलको पहुँचमा विस्तार हुने छ । सरकारी सूचना प्रवाहको प्रभावकारीतामा बृद्धि हुने, पत्रपत्रिकाको दीर्घकालीन संरक्षण र व्यवस्थित हुने , धनादेश सेवा विस्तार हुने र हुलाक टिकट मार्फत नेपालको आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, धार्मिक पक्षको प्रचार प्रसार हुने अपेक्षा गरिएको छ । साथै नेपाललाई उपयुक्त चलचित्र छायाँङ्कन स्थलको रूपमा स्थापित गर्ने पूर्वाधारहरूको विकास हुनेछ ।

आ.व. २०६८/६९ मा सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रमा विकासतर्फका ३ वटा समेत गरी कुल १९ वटा कार्यक्रम तथा आयोजनाहरू सञ्चालन हुनेछन् । यी आयोजनाहरू मध्ये पहिलो र दोस्रो प्राथमिकतामा क्रमशः ९ र १० वटा आयोजनाहरू रहेका छन् । कूल वजेट रकम रू **२,९७,५७,१४** हजार व्यवस्था गरिएको छ ।

सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रको वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र सं.	ब.उ.शी.नं. र कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू तथा समाप्त हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरु
१.	**३५८१०३-३/४** (६७-३/४-२०१) **सूचना राजमार्ग आयोजना सासेक** (South Asian Sub Regional Economic Co-operation - SASEC)	१ फ्रेब्रुवरी २००१ देखि ३१ जुलाई २०१२ सम्म **कूल लागतः** अमेरिकी डलर ११.२ मिलियन (ADB अनुदान ९ मिलियन र नेपाल सरकार २.२ मिलियन अमेरिकी डलर) **हालसम्मको खर्च** : ३३३७ हजार	• काठमाण्डौ धुलिखेल हुदै विराटनगर सम्म र विराटनगर वर्दिवास हुदै हेटौडा सम्म अप्टिकल फाईबर विछ्याई सूचना महामार्ग निर्माण हुने , • विभिन्न ६ जिल्लामा ३० वटा सामुदायिक विद्युतीय केन्द्र (Community e-center) स्थापना हुने ।	• Individual Local Consultant नियुक्ति गरी कार्य सम्पन्न भएको, • Project Management Consultant नियुक्ति भएको , • कार्यालय उपकरण खरीद भएको , • नेपाल टेलिकमलाई Service एजेन्सीका रूपमा नियूक्त गरेको, • Project Management Consultant ले तयार गरेको Standard biding document मन्त्रालयबाट अनुमोदन भई स्वीकृतिका लागि ADB मा पठाईएको ।	• अप्टिकल फाइबरको सञ्जाल स्थापना गर्ने, • टेलिसेन्टर स्थापना गर्ने, • पूँजीगत प्राविधिक परामर्श सेवा प्रदान गर्ने, • मेशिनरी औजार खरिद गर्ने, • PMU (Project Management Unit) को क्षमता विकासका लागि स्वदेशमा तथा विदेशमा तालिम प्रदान गर्ने ।
२.	**३५८१०२-३/४** (६७-३/४-४७०) **रेडियो प्रसार सेवा विकास समिति**	सालवसाली	• प्रसारण पहुँचमा वृद्धि हुने, • समावेशी कार्यक्रमहरु प्रसारण भई दक्षता अभिवृद्धि भएको हुने ।	• रेडियो नेपालको दार्चुला, बझाङ र गुल्मीमा एफ.एम. रिले केन्द्र स्थापना भई परीक्षण प्रसारण शुरू गरिएको । • २० वटा भाषामा समावेशी समाचार तथा कार्यक्रम प्रशारण भै रहेको छ ।	• स्टुडियो तथा रिले केन्द्रका पार्टपूर्जा खरिद गर्ने, • प्रसारण विस्तार - बर्दिवास, पोखरा, सिमभञ्ज्याङ र वैतडीको खोर्डपेमा एफएम रिलेकेन्द्र स्थापना गर्ने, • धारा विद्युत् महसुल भुक्तानी गर्ने ।
३.	**५०११०२-५** (८७-४-५२१) **नेपाल टेलिभिजन (शेयर लगानी)**	सालवसाली	• प्रसारण पहुँच वृद्धि भई निःशुल्क सिग्नल प्राप्त हुने, • समावेशी कार्यक्रमहरु प्रसारण हुने ।	• चेतनामूलक, वैचारिक र सन्देशमुलक सामग्रीहरू प्रसारण भईरहेको ।	• इलाममा राष्ट्रिय प्रसारण सुदृढीकरण कार्यक्रम गर्ने, • समावेशी, लैङ्गिक तथा अपाङ्गमैत्री कार्यक्रम प्रशारण गर्ने, • नाम्जेमा एन टि भि प्लसको प्रसारण विस्तार गर्ने, • अर्थ स्टेशन विस्तारका लागि DVB -S2 उपकरण जडान गर्ने, • Server Based Automation System स्थापना गर्ने ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१	३५८ ०११ -३/४	६७-३/४-११०	सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	११०,६०२	१७५,७२१	१६९,६२१	६,१००	१००,७२१	७५,०००		१७९७४१	१८६४१५	१	७	२	३
२	३५८ ०१२ -३/४	६७-३/४-१२०	मुद्रण विभाग	८७,२४३	९४,८१२	५४,२६२	४०,५५०	९४,८१२			९४९४५	९५५७०	२	७	२	३
३	३५८ ०१३ -३/४	६७-३/४-१३०	सूचना विभाग	९७,७८९	१०७,४८३	९६,७६३	१०,७२०	१०७,४८३			१०८०६१	१०८८०८	१	७	२	३
४	३५८ ०१४ -३/४	६७-३/४-१३१	सञ्चार केन्द्रहरु	७,३५१	६,६९५	६,०४५	६५०	६,६९५			७१३०	७४६०	१	७	२	३
५	३५८ ०१५ -३/४	६७-३/४-१३२	राष्ट्रिय सूचना आयोग	१९,४२०	२१,९४७	१७,९४७	४,०००	२१,९४७			२३२५८	२४३४७	२	७	२	३
६	३५८ ०१६ -३/४	६७-३/४-१४०	राष्ट्रिय समाचार समिति	६०,४००	६५,०००	६०,०००	५,०००	६५,०००			७२५००	७६०००	२	७	२	२
७	३५८ ०१७ -३/४	६७-३/४-१५५	प्रेस काउन्सिल नेपाल	१४,६१५	१९,०००	१४,५००	४,५००	१९,०००			२००००	२१०००	२	७	२	२
८	३५८ ०१८ -३	६७-३-१५७	न्यूनतम पारिश्रमिक निर्धारण समिति	६,९६८	६,४६४	६,४६४		६,४६४			६७२५	७०५०	२	७	२	२
९	३५८ ०१९ -३/४	६७-३/४-१६०	हुलाक सेवा विभाग	१७४,२५७	१६०,७०५	१०९,४०५	५१,३००	१६०,७०५			१६४८३५	१६७११५	१	७	२	२
१०	३५८ ०२० -३/४	६७-३/४-१६१	जिल्ला हुलाक कार्यालय	१,४५३,६५५	१,४३३,६००	१,३८६,८००	४६,८००	१,४३३,६००			१५०६३८०	१५३४७३०	१	७	२	३
११	३५८ ०२१ -३/४	६७-३/४-१६५	हुलाक प्रशिक्षण केन्द्र	५,३५९	१०,०३५	९,४३५	६००	१०,०३५			१०४०१	१०८८२	२	७	२	२
१२	३५८ ०२२ -३/४	६७-३/४-१६६	केन्द्रीय धनादेश कार्यालय	६,५४८	७,२७५	६,३७५	९००	७,२७५			७५४९	७७५५	२	७	२	२
१३	३५८ ०२३ -३/४	६७-३/४-१६७	नेपाल फिलाटेलिक ब्युरो	२,२२८	३,२३६	३,०७१	१६५	३,२३६			३३४५	३४९६	२	७	२	२
१४	३५८ ०२४ -३/४	६७-३/४-१६८	केन्द्रीय टिकट भण्डार	२४,२१९	२४,३४८	२४,०४८	३००	२४,३४८			२६५१८	२७६५८	२	७	२	२
१५	३५८ ०२५ -३/४	६७-३/४-१६९	क्षेत्रीय हुलाक निर्देशनालय	१६०,५४०	१५४,७६२	१३३,७५०	२१,०१२	१५४,७६२			१५०८०५	१५४२४५	२	७	२	२
१६	३५८ ०२६ -३/४	६७-३/४-१७१	गोश्वारा हुलाक कार्यालय	१०७,५३५	१११,२०३	१०८,७०३	२,५००	१११,२०३			११२७६०	११९३६०	१	७	२	२
			जम्मा	**२,३३८,७२९**	**२,४०२,२८६**	**२,२०७,१८९**	**१९५,०९७**	**२,३२७,२८६**	**७५,०००**	**०**	**२,४९४,९५३**	**२,५५१,८९१**				
१७	३५८ १०३ -३/४	६७-३/४-२०१	सासेक (SASEC) सूचना महामार्ग परियोजना	१५,४०४	४०५,९२८	२३,७६२	३८२,१६६	६०,२३८	३४५,६९०		४०९६००	४१२५३५	१	५	२	२
१८	३५८ १०२ -३/४	६७-३/४-४७०	रेडियो प्रसार सेवा विकास समिति	८९,०००	१०२,५००	६०,०००	४२,५००	१०२,५००			१०५०००	११००००	१	६	२	२
१९	५०१ १०२ -४	८७-४-५२१	नेपाल टेलिभिजन (शेयर लगानी)	६१,७५०	६५,०००		६५,०००	६५,०००			७००००	७००००	१	३	२	२
			जम्मा	**१६६१५४**	**५७३४२८**	**८३७६२**	**४८९६६६**	**२२७७३८**	**३४५६९०**	**०**	**५८४६००**	**५९२५३५**				
			कूल जम्मा	**२५०४८८३**	**२९७५७१४**	**२२९०९५१**	**६८४७६३**	**२५५५०२४**	**४२०६९०**	**०**	**९९४२००**	**१००५०७०**				

४. शान्ति, पुनर्निर्माण, पुनर्स्थापना र पुनर्एकीकरण

४.१ पृष्ठभूमि

नेपाल राज्य भित्र विगतमा भएका विभिन्न प्रकारका द्वन्दको औपचारिक रूपमा अन्त्य भएको छ । मुलुकले नयाँ परिवेशसंगै समावेशी, समन्यायिक र समानतामा आधारित रहेको अग्रगमनको बाटोलाई अंगिकार गरिसकेको छ । फलस्वरूप नेपालमा पनि विद्यमान एक दशक लामो सशस्त्र द्वन्द अन्त्य भई शान्ति प्रक्रिया विभिन्न चरणहरू पार गर्दै निर्णायक मोडमा आइपुगेको छ ।

देशमा विद्यमान वर्गीय, जातीय, क्षेत्रीय, लैङ्गिक समस्याहरूलाई समाधान गर्न राज्यको अग्रगामी पुनर्संरचना गर्ने संकल्प अनुरूप विस्तृत शान्ति सम्झौता एवं विभिन्न समुदाय र समूहहरूसंग सहमति, समभ्रुदारी र सम्झौताहरू गरिएकोछ । यस्ता सम्झौताहरूको कार्यान्वयन, द्वन्द पीडित व्यक्ति वा समूहका लागि राहत वितरण, द्वन्दको क्रममा अपहरणमा परेका, हिरासतमा रहेका र जेलजीवन विताएकाहरूलाई राहत वितरण, द्वन्द पिडितहरू (मृतक/बेपत्ता परिवार, अपाङ्ग र निजको परिवार, विस्थापित र निजको परिवार, एकल महिला एवं प्रचलित श्रम ऐन अनुसार तालिम गराउन मिल्ने बालवालिका) का लागि रोजगार/स्वरोजगार सेवा कार्यक्रम, द्वन्दका क्रममा क्षतिग्रस्त भौतिक संरचनाहरूको पुनर्निर्माण गर्ने, माओवादी सेनाका लडाकुहरूको समायोजन र पुनर्स्थापन नहुन्जेल सम्मका लागि शिविरमा रहेका लडाकुहरूलाई उपलब्ध गराई आएको भरणपोषण र मासिक भत्तालाई निरन्तरता दिने र ग्रामीणस्तरबाट जनताको पहलमा शान्ति अभियान अन्तर्गत जनताको मन जित्ने कार्यक्रम संचालन गरी समाजमा मेलमिलाप र सद्भाव बढाउन स्थानीय शान्ति समितिलाई नगर र गाउँ स्तर सम्म पुऱ्याउने जस्ता महत्वपूर्ण कार्यहरू कार्यसूचीमा रहेका छन् । आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक क्षेत्रमा रहेका विसंगतिहरूलाई न्यूनीकरण गर्दै पुनर्निर्माण, पुनर्स्थापना तथा पुर्नएकीकरण कार्यक्रमहरूको सञ्चालनद्वारा सामाजिक विविधतालाई जिवन्त बनाई सामाजिक एकीकरण र अवरूद्ध विकास क्रियाकलापलाई अगाडि बढाउनु पर्ने आजको आवश्यकता हो । विभिन्न शान्ति सम्झौताहरूमा व्यवस्था भएका आयोग एवं शान्ति संयन्त्रहरूको गठन र शिविरमा रहेका माओवादी सेनाका लडाकुहरूलाई विस्तृत शान्ति सम्झौता र संवैधानिक प्रावधान बमोजिम समायोजन र पुनर्स्थापन, बेपत्ता भएकाहरूको खोजी तथा सार्वजनिकीकरण, पुनर्निर्माणका कार्यलाई बहुउपयोगी हुने गरी सञ्चालन गर्न नसकिएमा जनआकांक्षाहरू अधुरा रहनेछन । शान्ति प्रक्रियाले पूर्णता पाई दिगो शान्ति कायम गर्नुका साथै शान्ति प्रक्रियालाई स्थानीय स्तर सम्म संस्थागत गर्नुपर्ने लगायतका महत्वपूर्ण कार्य गर्न अपरिहार्य रहेको देखिन्छ ।

द्वन्द प्रभावितहरूलाई तोकिएको मापदण्ड अनुसार राहत उपलब्ध गराउने र द्वन्दको क्रममा क्षतिग्रस्त भौतिक संरचनाहरूको पुनर्निर्माण गर्ने, द्वन्द प्रभावितका लागि परिपुरण (Reparation) र पुनर्स्थापन, सामाजिक पुनःएकीकरणलाई निरन्तरता दिदै मुलुकमा दिगो शान्ति स्थापना गर्ने उद्देश्य त्रिवर्षीय योजनाको आधारपत्र (२०६७/६८-२०६९/७०) मा छ । त्रिवर्षीय योजनाका उद्देश्य, विगतका अनुभव र वर्तमान सरकारको नीति तथा कार्यक्रमका आधारमा आ.व. ०६८/६९ का लागि यो कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ ।

४.२ नतिजा सूचकहरू

चालु आवधिक योजनामा सबै मृतकका परिवार तथा विस्थापित परिवारलाई राहत वितरण, सबै शहीद परिवारलाई जीवन निर्वाह भत्ता वितरण, सबै शहीदका सन्ततीहरूलाई छात्रवृत्ति वितरण, सबै द्वन्द प्रभावित विधवा तथा एकल महिलाहरूलाई आर्थिक सहायता वितरण, क्षतिग्रस्त पूर्वाधारहरूको पुनर्निर्माण, विस्थापितहरूको पुनर्स्थापना तथा पुनर्एकीकरण, माओवादी सेनाका लडाकुहरूको निश्चित प्रक्रिया अपनाई समायोजन र पुनर्स्थापना गर्ने लक्ष्य लिइएको छ । योजनामा राखिएका यी नतिजा सूचकहरूको लक्ष्य, प्रगति र आ.व. ०६८/६९ मा संचालन हुने कार्यक्रमका लक्ष्यहरूलाई तलको तालिकामा देखाइएको छ ।

केही प्रमुख प्रतिफल सूचकहरूको लक्ष्य तथा प्रगति

प्रतिफल सूचकहरू	इकाई	योजनाको लक्ष्य	हालसम्मको प्रगति	०६८/६९ को लक्ष्य
मृतकका परिवारलाई राहत वितरण	परिवार	सबै	१३८६३	१०००
जनआन्दोलनका शहीद परिवारलाई जीवन निर्वाह भत्ता वितरण	परिवार	सबै	२६	२६
द्वन्द प्रभावित विधवा तथा एकल महिलाहरूलाई राहत वितरण	परिवार	सबै	४८६४	१०००
क्षतिग्रस्त पूर्वाधारहरूको पुनर्निर्माण	संख्या	सबै	२७५१	२४५
माओवादी सेनाका लडाकुहरूको समायोजन र पुनर्स्थापना	संख्या	सबै		१९५२७
वेपत्ता नागरिकका परिवारलाई राहत वितरण	परिवार	सबै	१३०२	२००
जनआन्दोलनका घाइतेलाई जीवन निर्वाह भत्ता	संख्या	सबै	२३	२३
जन आन्दोलनमा घाईते (५० प्रतिशत), सन्तान छात्रवृत्ति	संख्या	सबै	२६	२६

प्रतिफल सूचकहरू	इकाई	योजनाको लक्ष्य	हालसम्मको प्रगति	०६८/६९ को लक्ष्य
अपहरणमा परेकालाई आर्थिक सहायता	संख्या	सबै	१२१९	२७६
अङ्गभङ्ग अपाङ्ग भएका व्यक्तिलाई आर्थिक सहायता	संख्या	सबै	३०९७	२८८५
निजी सम्पत्ति क्षतिको राहत/आर्थिक सहायता	संख्या	सबै	४६८८	१५४२
वृहत शान्ति सम्झौता पश्चातका घटनामा मृत्यू भएका व्यक्तिका हकदारलाई आर्थिक सहायता	परिवार	सबै	२५	१००

आ.व. ०६८/६९ मा शान्ति, पुनर्निर्माण, पुनस्थापना र पुनर्एकीकरणका लागि कूल ८ वटा कार्यक्रम तथा आयोजनाहरू संचालन हुनेछन् । यी सबै कार्यक्रम र आयोजनाहरू प्रथम प्राथमिकतामा रहेका छन । चालू खर्च पूँजीगत खर्च र जम्मा विनियोजन उल्लेख गर्न उपयुक्त हुने ।

वार्षिक विकास कार्यक्रम

ब.उ.शी.नं./ कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३४९०११–३/४ (६२-३/४-११०) **शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय**	२०६३/०६४ सालवसाली	• शान्ति प्रकृयाको सुदृढीकरण • विस्तृत शान्ति सम्झौताको कार्यान्वयन • शान्ति संयन्त्रको निर्माण • मन्त्रालयको क्षमता विकास, • शान्ति सञ्चार तथा जनसम्पर्क	• सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप सम्वन्धी विधेयक व्यवस्थापिका संसद्को विधायन समितिमा छलफलको क्रममा रहेको । • व्यक्ति बेपत्ता पार्ने (कसुर र सजाय) सम्बन्धी विधेयक व्यवस्थापिका संसदको विधायन समितिमा छलफलको क्रममा रहेको । • स्थानीयस्तरमा शान्ति सन्देश फैलाउने उद्देश्यले विभिन्न जिल्लाहरूका ५० वटा स्थानीय एफ.एम रेडियो मार्फत शान्ति तथा पुनर्निर्माण सम्बन्धी गतिविधिहरू, विभिन्न सूचनामूलक सन्देश एवं शान्ति प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरू साप्ताहिकरूपमा सञ्चालन गरिँदै आएको छ । नेपाल टेलिभिजन मार्फत साप्ताहिकरूपमा “शान्ति संचार अभियान” नामक खोजमूलक कार्यक्रम श्रव्य-दृष्य माध्यमबाट प्रशारण हुँदै आएको छ । त्यसैगरी मनोरञ्जनात्मक रूपमा शान्ति सन्देश प्रवाह गराउन विभिन्न स्थानहरूमा सडक नाटक अभियान सञ्चालन गरिएको छ । • ५३ वटा वारूदी सुरूङ्को व्यवस्थापन भएको ।	• सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोग, बेपत्ता पारिएकाहरूबारे छानवीन आयोग गठन। • शान्ति सम्बन्धी अन्य संयन्त्रहरूको स्थापना र सञ्चालन • शान्ति प्रक्रिया समन्वय तथा अनुगमन • शान्ति सम्वेद्य विकास (Peace Sensitive Development) का लागि Development within conflict, peace vulnerability mapping & early warning system, peace sensitivity audit जस्ता पक्षहरू समावेश गरी अवधारणापत्र, नीति तथा निर्देशिका तर्जुमा, प्रबोधिकरण (Dissemination) र अनुशिक्षण (Orientation) कार्यक्रम संचालन गर्ने । • आघात व्यवस्थापन । • सशस्त्र द्वन्दबाट प्रभावित बालबालिकाको पुनस्थापन एवं पुनएकीकरण राष्ट्रिय कार्य योजना कार्यान्वयन । • रेडियो नेपाल,नेपाल टि.भी.र अन्य संचार माध्यम मार्फत शान्ति सञ्चार तथा जनसम्पर्क तथा पारदर्शिता सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन । • मन्त्रालय र अन्तर्गत संचालित सबै कार्यक्रमहरूको खर्च तथा उपलब्धी एवम् लाभान्वित पक्षहरूको विवरण राष्ट्रिय दैनिक पत्रिकामा प्रकाशित गरी जवाफदेहीता र उत्तरदायित्व प्रवर्द्धन गरिने । • द्वन्दरत पक्षहरूसँग वार्ता व्यवस्थापन • मन्त्रालयको क्षमता विकास । • UNO प्रस्ताव नं. १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन
३४९०१२-३/४ (६२-३/४-१३०) **शिविर व्यवस्थापन**	२०६४/०६५ - सालवसाली	• शान्तिकोष समेतबाट प्राप्त रकम शिविरमा रहेका माओवादी सेनाका लडाकुहरूलाई भरणपोषण र मासिक भत्ता वितरण • शिविर व्यवस्थापन ।	• १९५४९ जना माओवादी सेनाका लडाकुहरूलाई भरणपोषण बापत खर्च गरेको • शिविरमा आवश्यक भौतिक पूर्वाधार निर्माण ।	• विस्तृत शान्ति सम्झौता र अन्य सहमतीका प्रावधान अनुरूप समायोजन र पुर्नस्थापन नहुँदासम्मका लागि माओवादी सेनाका लडाकुहरूको भरणपोषण र मासिक भत्ता रकम भुक्तानी • शिविरको अनुगमन तथा निरीक्षण

ब.उ.शी.नं./ कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३४९१०१-३/४ (६२-३/४-२०५) **शान्ति कोष**	२०६४/०६५ - २०६९/७०	• वित्तीय तथा भौतिक सहयोग जुटाई शान्ति प्रक्रियालाई सार्थक विन्दुमा पुऱ्याउने • नेपाल सरकार र दातृ निकायबीच समन्वय गरी स्रोत र साधन जुटाउने • विस्तृत शान्ति सम्झौता लगायत अन्य सम्झौता, सहमति र समझदारीमा उल्लेख भएका शान्ति प्रक्रियासंग सम्बन्धित सबै कार्यहरू कार्यान्वयनमा सहयोग गर्ने ।	• शिविरमा रहेका १९,५४९ जना माओवादी सेनाका लडाकुहरूको भरणपोषणका लागि रकम उपलब्ध गराएको । • शिविरहरूमा औषधि उपचार व्यवस्था, • अस्थायी शिविरहरूमा घर-टहरा निर्माण, खानेपानीको व्यवस्था, सडक र शौचालय निर्माणमा सहयोग । • एक मुख्य र तीनवटा सहायक शिविरहरूमा सौर्यउर्जा र बायोग्यासको व्यवस्था । • संविधान निर्माणमा सहयोग । • संविधान सभाको उपनिर्वाचनमा सहयोग । • द्वन्दबाट क्षतिग्रस्त प्रहरी चौकीको पुनर्निर्माण • मतदाता परिचयपत्र बनाउन निर्वाचन आयोगलाई सहयोग	• विस्थापितहरूको लगत संकलन र राहत वितरण, • क्षतिग्रस्त प्रहरी इकाईहरूको निर्माण, • स्थानीय शान्ति समिति लगायत शान्ति प्रक्रियासंग सम्बन्धित सबै संरचनाहरूलाई सहयोग • लडाकुहरू रहने २८ वटै अस्थायी शिविरहरूमा घर-टहरा, खानेपानी, सडक, भरणपोषण, स्वास्थ्य, शौचालय सरसफाईमा सहयोग ।
३४९१०२-३/४(६२-३/४-२१०) **पुनर्निर्माण तथा पुनस्थापन**	२०६४/६५ - २०६९/७०	• द्वन्दको क्रममा क्षति भएका सार्वजनिक संरचनाहरू पुनर्निर्माण तथा नयाँ निर्माण • सशस्त्र द्वन्द एवं जनआन्दोलनका क्रममा जीवन उत्सर्ग गर्ने तथा शहीदका आश्रित परिवारले शान्ति प्राप्तिको अनुभूति गरेका हुनेछन् । • जनतामा सरकारप्रति सकारात्मक भावना जागृत भएको हुनेछ ।	• २१५१ वटा आयोजनाहरू सम्पन्न भएको । • १७ वटा नमूना वस्तीहरू निर्माण भैरहेको । • गोकर्ण राष्ट्रिय शान्ति तथा शहीद स्मारक निर्माणको कार्य भैरहेको • ३ वटा भो.पु. सम्पन्न भएको • स्थानीयस्तरमा ४९ वटा पार्क उद्यान तथा स्मारक निर्माण सम्पन्न भएको • व्यक्तिगत सम्पत्ति क्षति वापत ६७५९ जनालाई क्षतीपूर्ति • घाइतेका २६ सन्ततिलाई छात्रबृत्ति वितरण । • अपहरणमा परेका १२१९ जनालाई राहत वितरण • १३०२ बेपत्ताका परिवारलाई राहत वितरण • जनआन्दोलनका शहीदका २६ परिवारलाई निर्वाह भत्ता वितरण भएको	• गोकर्ण राष्ट्रिय शान्ति तथा शहीद स्मारक र शहीद पार्क निर्माण, जुम्ला जिल्ला सदरमुकाम लगायत द्वन्दको क्रममा क्षति पुगेका अन्य स्थानका भौतिक संरचनाहरूको पुनर्निर्माण, नमुना वस्ती निर्माण । • द्वन्दबाट प्रभावित आयोजनाहरूको पूनर्निर्माणलाई सम्पन्न गर्न उच्च प्राथमिकता दिने । • सहायता दाबी सम्बन्धी विस्तृत विवरण राष्ट्रिय दैनिकमा प्रकाशित गरी दाबी विरोधको म्याद दिई मनासिव ठहरिन आएका पिडितका हकमा आर्थिक सहायता दिने पद्दती कायम गरी आर्थिक सहायता प्रदान गर्ने । • द्वन्दका क्रममा बेपत्ता र अपहरणमा परेका नागरिकहरूलाई निश्चित मापदण्डका आधारमा आर्थिक सहायता उपलब्ध गराउने । • ऐतिहासिक जनआन्दोलनका शहीद, घाइते र घाइतेका परिवारलाई जीवन निर्वाह भत्ता, छात्रबृत्ति र आर्थिक सहायता ।

ब.उ.शी.नं./ कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			• द्वन्दको क्रममा अपाङ्ग भएका ३०९७ अपाङ्गहरूलाई आर्थिक सहायता वितरण भएको • जनआन्दोलनका २३ घाइतेहरूलाई जीवन निर्वाह भत्ता वितरण हुँदै आएको • वृहत शान्ति सम्झौता पश्चातका घटनामा मृत्यु भएका २५ जना व्यक्तिका हकदारलाई आर्थिक सहायता प्रदान ।	• द्वन्दका क्रममा अङ्गभङ्ग तथा अपाङ्ग भएका व्यक्तिलाई निश्चित मापदण्डका आधारमा आर्थिक सहायता
३४९१०५-३/४ (६२-३/४-२१२) **शान्ति प्रकृया सहयोग आयोजना**	२०६५/०६६-२०६९/७०	• द्वन्दबाट प्रभावित व्यक्ति तथा तिनका परिवारले शान्तिको लाभ प्राप्त गरेको अनुभूति गर्ने • शान्ति प्रक्रिया तार्किक निष्कर्षमा पुग्ने ।	• द्वन्दका कारणले मृत्यु भएका १३८६३ व्यक्तिका परिवारहरू लाई राहत वितरण गरिएको । • शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय, आयोजना व्यवस्थापन टोली र शान्ति प्रक्रियासंग सम्बद्ध निकायका पदाधिकारीका लागि तालिम एवं अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था भएको । • मृतकका नजिकका हकदार विधवा पत्नीलाई आर्थिक सहायता उपलब्ध गराएको । (७३ जिल्ला)	• द्वन्दका कारण मृत्यु भएका करिव १ हजार व्यक्तिका परिवारहरूलाई निश्चित मापदण्डका आधारमा राहत वितरण गर्ने । • द्वन्दका क्रममा अपाङ्ग, विस्थापित, बेपत्ता पारिएका व्यक्ति र मृतकका परिवार, बाबुआमा गुमाई अनाथ(DuelOrphan)भएका बच्चाबच्ची तथा विधवाहरू, यौन हिंसा तथा दूर्व्यवहार पिडित महिलालाई पुनस्थापन, रोजगार तथा सहयोग कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने । • आयोजना व्यवस्थापन टोली र शान्ति प्रक्रियासंग सम्बद्ध निकायको क्षमता अभिबृद्धिका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिने • द्वन्दका कारण विधवा भएका महिलाहरूलाई जीवन निर्वाहका लागि आर्थिक सहायता प्रदान गर्ने । • एकिकृत शान्ति व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (PMIS) सुदृढीकरण गर्ने । • सामाजिक लेखा परीक्षणको कार्यक्रम संचालन गरिने ।
३४९८०१-३/४ (६२-३/४-८००) **स्थानीय शान्ति समिति**	२०६५/०६६-२०६९/०७०	• ७५ जिल्लामा नै स्थानीय शान्ति समितिहरू स्थापना भई कार्यसञ्चालन हुने । • विस्तृत शान्ति सम्झौता लगायत अन्य सम्झौता, सहमति र समझदारीहरूको कार्यान्वयन स्थिति जिल्ला तहमा जानकारी भएको हुने ।	• ७४ जिल्लामा स्थानीय शान्ति समितिहरू गठन भएको । • ७५ जना कार्यालय सचिवहरू स्थानीय शान्ति समितिमा कार्यरत रहेको । • स्थानीय शान्ति समितिका संयोजक, महिला सदस्य र कार्यालय सचिवहरुको क्षेत्रीयस्तरमा संगोष्ठी सम्पन्न भएको छ । • ७५ जिल्लामा स्थानीय शान्ति समितिहरू गठन गरी कार्यक्रम संचालन गरिएको । • १५०० गा.वि.स. स्तरिय शान्ति समिति गठन • ५८ वटा न.पा. स्तरिय शान्ति समिति गठन	• गाउँस्तरिय शान्ति समिति गठन तथा सू-संचालन निर्देशिका तर्जुमा कार्य सम्पन्न गरी सो निर्देशिकाले तोकेको मापदण्ड र पद्धतिका आधारमा मुलुकका सबै गा.वि.स.हरूमा शान्ति समितिहरू गठन गरी शान्ति प्रवर्द्धनका कार्यहरू सञ्चालन गर्ने । • हाल सञ्चालित शान्ति समितिको काम र प्रभावकारिताको मूल्यांकन गर्ने र प्रभावकारीतालाई प्रोत्साहित गर्ने कार्य सञ्चालन गर्ने ।

ब.उ.शी.नं./ कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३४९८०३-४ (६२-४-८०१) **शान्तिका लागि विकास कार्यक्रम**	२०६८/६९	• जनताले शान्ति लाभ (Post conflict peace Devidend) प्राप्त गरेको महशुस गरेको हुने । • जोखिम तथा सीमान्तकृत स्थितिमा रहेका समुदायले मूल प्रवाहीकरण हुने क्रम जारी रहेको अनुभूति गरेको हुने		• स्थानीय निकाय तथा जन साझेदारी/अग्रसरतामा ग्रामीण भेकमा नमुना बस्ती,शान्ति स्मारक,प्रतिस्ठान पार्क,पुस्तकालय निर्माणमा सहयोग। • मुलप्रवाहिकरणको अनुभूति दिलाउन जोखिम तथा सिमान्तकृत स्थितिमा रहेका समुदाय र क्षेत्रमा सांकेतिक रूपमा सामाजिक आर्थिक विकासका कार्य संचालन सहयोग गर्ने ।
३४९८०२-४ (६२-४-८०२) **द्वन्द प्रभावित क्षेत्र विशेष कार्यक्रम**	२०६८/६९	• द्वन्दबाट प्रभावित १० जिल्लामा विकास/पुनर्निर्माणमा बढी जोड दिएको जनतामा महसुश हुने ।		• विगतको द्वन्दबाट बढि प्रभावित १० वटा जिल्लाहरूलाई लक्षित गरी समाजिक आर्थिक विकास/पुनर्निर्माणमा सहयोग गर्ने । • स्थानीय सामुदायिक विद्यालय, स्वास्थ्य चौकी, सामुदायिक भवन, सामुदायिक हाटबजार, कुवा पैनी धारा, वृद्राश्रम, बालक तथा महिला आश्रयस्थल निर्माणमा सहयोग गर्ने ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

शान्ति तथा पुन:निर्माण मन्त्रालय

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबीमुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१	३४९ ०११ -३/४	६२-३/४-११०	शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	१११,११५	७१,६०१	६२,००१	९,६००	७१,६०१			७३६३४	७५८४८	१	७	३	३
२	३४९ ०१२ -३/४	६२-३/४-१३०	शिविर व्यवस्थापन केन्द्रीय समन्वयकर्ताको कार्यालय	१,१०७,५९८	१,२०५,८४५	१,२०५,२४५	६००	१,२०५,८४५			१२०७८००	१५२२२७	१	७	३	३
३	३४९ १०१ -३/४	६२-३/४-२०५	शान्ति कोष	२,९३२,८४४	३,५५०,०००	१,३२०,०००	२,२३०,०००	१,३१०,०००	२,२४०,०००		३५५००००	३५५००००	१	३	३	३
४	३४९ १०२ -३/४	६२-३/४-२१०	पुनर्निर्माण तथा पुनस्थापन कार्यक्रम	२,३३४,११०	३,६३९,४४०	२,४९८,५४०	१,१४०,९००	३,६३९,४४०			१३२५२१३	१२८६२०८	१	३	३	३
५	३४९ १०५ -३/४	६२-३/४-२१२	शान्ति प्रक्रिया सहयोग आयोजना	३२३,७८१	७०३,३२४	६९९,३२४	४,०००	३,१०२	७००,२२२		७०८६३७	७२१०१४	१	३	३	२
६	३४९ ८०१ -३/४	६२-३/४-८००	स्थानीय शान्ति समिति	१५१,३१२	२१६,२३६	२११,२३६	५,०००	२२५	२१६,०११		२१३३४३	२३२६४३	१	३	३	२
७	३४९ ८०३ -४	६२-४-८०१	शान्तिका लागि विकास कार्यक्रम		२००,०००		२००,०००	२००,०००					१	४	२	३
८	३४९ ८०२ -४	६२-४-८०२	द्वन्द प्रभावित क्षेत्र विशेष कार्यक्रम		१००,०००		१००,०००	१००,०००					१	४	२	३
			जम्मा	**६,९६०,७६०**	**९,६८६,४४६**	**५,९९६,३४६**	**३,६९०,१००**	**६,५३०,२१३**	**३,१५६,२३३**		**७,०७८,६२७**	**६,०१७,९४०**				

५. उद्योग तथा खानी, विद्युत तथा ऊर्जा र अन्य आर्थिक सेवा

५.१ उद्योग तथा खानी

५.१.१ पृष्ठभूमि

राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा महत्वपूर्ण योगदान पुर्‍याउँदै आएको औद्योगिक क्षेत्रको योगदान विभिन्न औद्योगिक, गैह्र औद्योगिक तथा वाह्य कारणले गर्दा विगत केही वर्ष यता खस्कदो क्रममा रहेको छ । कृषि, जलविद्युत, जडिवुटी तथा पर्यटन लगायत अन्य धेरै किसिमका उद्योग व्यवसायहरूको प्रशस्तै सम्भावना रहेको नेपालको औद्योगिके विकासको लागि विगतमा गरिएका प्रयासहरू र यससंग सम्वन्धित नीति, ऐन कानूनहरू र यिनका कार्यान्वयनको अवस्थावाट सन्तोषजनक उपलव्धि हासिल हुन सकेको देखिदैन । यसै परिवेशमा औद्योगिक नीति, २०४९ र यससंग सम्वन्धित ऐन कानूनहरूमा रहेका कमी कमजोरीहरू तथा तिनले समेट्न नसकेका विषयहरू समावेश गरी समय सापेक्ष नीति निर्माण गर्नु पर्ने आवश्यकता भएकोले सो अनुरूप तयार गरिएको नयाँ औद्योगिक नीति, २०६७ जारी भैसकेको छ । सार्वजनिक, निजी र सहकारी क्षेत्रको समन्वय र सहकार्यद्वारा औद्योगिक विकास मार्फत राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा उल्लेख्य योगदान पुर्‍याई गरिबी न्यूनीकरणमा सघाउ पुर्‍याउने दीर्घकालीन लक्ष्य लिइएको यस औद्योगिक नीतिको प्रभावकारी कार्यान्वियन गर्ने, औद्योगिक क्षेत्रमा स्वदेशी र वैदेशिक लगानी आकर्षित गर्नका लागि औद्योगिक पूर्वाधार निर्माण गर्दै लैजाने, निर्यात प्रवर्द्धनमा जोड दिने उद्देश्यले विशेष आर्थिक क्षेत्रको निर्माण तथा सञ्चालन गर्ने, लघु, घरेलु तथा साना उद्योगको प्रवर्द्धन मार्फत गरिबी न्यूनीकरण गर्नेतर्फ सरकारका औद्योगिक नीति तथा कार्यक्रमहरू केन्द्रित रहँदै आएका छन् । यसै सम्बन्धमा राष्ट्रिय योजना आयोगबाट सार्बजनिक निजि साझेदारी (PPP) को स्वेतपत्र जारी भै आयोगमै PPP एकाइको स्थापना गर्ने कार्य पनि शुरू भैसकेकोछ । औद्योगिक नीति, २०६७ अनुकूल हुने गरी नयां औद्योगिक व्यवसाय ऐन तर्जुमा भइरहेको छ । साथै, विदेशी लगानी तथा प्रविधि हस्तान्तरण नीतिको मस्यौदा तयार भएको छ । औद्योगक क्षेत्र तथा प्रतिष्ठानहरूलाई लैंगिक हिंसा मुक्त र लैंगिक मैत्री कार्य वातावरण सिर्जना गर्न औद्योगिक प्रतिष्ठानमा हुने लैंगिक हिंसा विरूद्धको आचार संहिता २०६७ निर्माण गरी कार्यान्वयनको चरणमा रहेको छ । हाल सम्म ६ वटा देश संग सम्पन्न भइसकेको द्विपक्षीय लगानी प्रवर्द्धन तथा संरक्षण संझौता (BIPPA) संभाव्य थप मुलुकहरू संग गर्दै जाने नीति रहेको छ ।

त्रिवर्षीय योजनाले औद्योगिक उत्पादन एवं अभिवृद्धिबाट औद्योगिक वस्तुको निर्यात बढाई राष्ट्रिय आय तथा रोजगारीको अवसर बढाउने, उत्पादनशील जनशक्ति तथा व्यवस्थापकीय क्षमताको विकास गर्दै सबल लगानीको आधार खडा गरी स्वदेशी तथा विदेशी लगानीलाई आकर्षित गर्दै लैजाने, स्थानीय स्रोत, कच्चा पदार्थ, सीप र साधनको अधिकतम परिचालनमा जोड दिई अर्थतन्त्रमा उद्योग क्षेत्रको योगदान बढाउने, लघु उद्यमको माध्यमबाट पिछडिएका गरिब लक्षित समूहमा उद्यमशीलता विकास गरी उत्पादनशील स्वरोगारी सिर्जना गर्ने मुलभूत उद्देश्य राखेको छ । साथै योजनामा वार्षिक सरदर ५ प्रतिशतले औद्योगिक उत्पादन वृद्धिदर हासिल गर्ने, ठूला, लघु घरेलु तथा साना उद्योगको स्थापना र संचालनद्वारा वार्षिक ५० हजारका दरले योजना अवधिभरमा १ लाख ५० हजार रोजगारी सिर्जना गर्ने जस्ता परिमाणात्मक लक्ष्यहरू किटान गरिएको छ ।

योजनाले राखेका यी उद्देश्य र लक्ष्यहरू हासिल गर्ने गरी यस योजना अवधिमा नीतिगत व्यवस्था र सुधार, लघु, घरेलु तथा साना उद्योग लगायत मझौला तथा ठूला उद्योगहरूको प्रवर्द्धन र विकास गर्दै जाने तथा भएका औधोगिक पूर्वाधारहरूको प्रभावकारी रूपमा पुनःसंचालन गर्ने गरी कार्यक्रमहरू तयार गरिएका छन् । औद्योगिक विकासमा सरकारी निजी साझेदारीको प्रबर्द्धन गर्ने, औद्योगिक समस्याको पहिचान तथा समाधानका विषयमा संयुक्त रूपमा संवाद गरी सार्वजनिक निजी क्षेत्र बीच विश्वास र समझदारी विकास गर्ने उद्देश्यले साझा मञ्चका रूपमा नेपाल व्यवसाय मञ्च (Nepal Business Forum) को गठन गरिएको छ । ग्रामीण गरीबी र वेरोजगारी समस्या समाधान गर्ने उद्देश्यले संयुक्त राष्ट्र संघीय विकास कार्यक्रमको आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोगमा संचालन भइरहेको लघु उद्यम विकास कार्यक्रमलाई क्रमशः राज्यका ३६ जिल्लामा विस्तार गरिएको छ । साथै, यस कार्यक्रमलाई नेपाल सरकारको कार्यक्रममा कमशः आन्तरिकीकरण गर्दै जाने कार्यक्रम अनुरूप आ.व.२०६७।६८ मा २५ जिल्लामा संचालित यस कार्यकमलाई आ.व.२०६८।६९ मा ४५ जिल्लामा विस्तार गरिनेछ । लघु उद्यम विकास कार्यक्रमले हालसम्म ५१००० भन्दा बढी लघु उद्यमी तयार गरेको छ ।

यसैगरी विशेष आर्थिक क्षेत्रतर्फ भैरहवामा विशेष आर्थिक क्षेत्रको पूर्वाधार निर्माणका कार्यहरू अन्तिम चरणमा पुगेको छ भने विशेष आर्थिक क्षेत्र सिमरामा जग्गा मिलाउने कार्य लगायत घेरावन्दी (पर्खाल) निर्माणका कार्यहरू भइरहेका छन् । विशेष आर्थिक क्षेत्र स्थापनार्थ विराटनगर, कपिलवस्तु र जुम्लामा संभाव्यता अध्ययन भईरहेको छ । विशेष आर्थिक क्षेत्र सम्बन्धी विधेयक हाल व्यवस्थापिका संसदमा पेश भएको छ । नेपाली उत्पादनलाई अन्तर्राष्ट्रिय स्तरसम्म गुणस्तर कायम गरी प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता वृद्धि गर्न नेपाल गुणस्तर ऐन तथा नेपाल एक्रिडिटेशन बोर्ड गठन गर्ने सम्वन्धी ऐनको मस्यौदा तयार भएको छ ।

मुलुकमा बढ्दै गइरहेको सिमेन्टको मागलाई आपूर्ति गरी उच्च आयातलाई प्रतिस्थापन गर्दै लैजान सिमेन्ट उद्योग स्थापना गर्ने उद्यमी/व्यवसायीहरूलाई यस उद्योगमा लगानी गर्ने अनुकूल वातावरण तयार गर्ने उद्देश्यले सम्भाव्य सिमेन्ट उद्योग स्थापना स्थलसम्म औद्योगिक पूर्वाधार विकास कार्यक्रम अन्तर्गत पहुँच सडक निर्माण र विद्युत प्रसारण लाईन विस्तार तथा सवस्टेशन निर्माण कार्यलाई प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाइएको छ । यसैगरी खानी तथा भूगर्भ विभागले पाल्पामा चुनढुंगा अन्वेषण, फलाम अन्वेषण, धौवाधी (पाल्पा), अन्वेषणत्मक ड्रिलिंग, जितपुर (सल्यान), काठमाण्डौं प्राकृतिक ग्याँस वेल संरक्षण, भौगर्भिक अध्ययन म्यापिंग (डोटी र अछाम), ल्याण्डस्लाईड इण्डष्ट्रियल म्यापिंग (अछाम), भू-इन्जिनीयरिंग तथा भू वातावरणीय अन्वेषण (जनकपुर) लगायतका खानी तथा भूवैज्ञानिक क्षेत्रका विकास गर्ने कार्य गर्दै आएको छ । आगामी वर्षमा जेम्स स्टोन जस्ता बहुमूल्य पत्थरहरूको समेत अन्वेषण गरिनेछ ।

आगामि आ.ब.मा रूग्ण उद्योगहरूको उत्थान र सञ्चालनका लागि विशेष कार्यक्रम तथा महिला उद्यमशीलता विकास गर्न महिला उद्यमशीलता विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । साथै प्राकृतिक ग्याँसको उपयोग गर्नका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।

२. नतिजा सूचकहरू

क्र.सं.	प्रतिफल सूचकहरू	योजनाको लक्ष्य	हालसम्मको स्थिति	२०६८।६९ को लक्ष्य
१.	रोजगारी सिर्जना (जना) (लघु, घरेलु, साना, मझौला तथा ठूला उद्योग स्थापना र संचालन मार्फत	१५००००	५००००	५००००
२.	लघु उद्यम विस्तार (आन्तरिकीकरण) (जिल्ला)	७५	२५	२०
३.	नीतिगत/कानूनी संरचना तयार	आवश्यकता अनुसार		२

उद्योग तथा खानी क्षेत्रका आ.व. २०६८।६९ मा संचालन हुने वार्षिक विकास कार्यक्रम, मुख्य मुख्य क्रियाकलापहरू र बजेट

ब.उ.शी.न./ कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुन वर्ष र कूल लगानी	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
३०७१०१-३/४ (३८-३/४-२५२) **वातावरणीय क्षेत्र सहयोग कार्यक्रम (उर्जा समेत)**	सालवसाली	औद्योगिक वातावरणीय प्रदुषण न्यूनीकरण, कच्चा पदार्थ तथा उर्जा खपतमा बचत	हेटौंडा औद्यागिक क्षेत्रमा WWTP संचालन, उद्योगहरूको Energy Audit, Environment Management System तालिम २ वटा सम्पन्न, कार्यक्रम प्रभावकारिता अध्ययन १ ।	WWTP संचालन, स्वच्छतर उत्पादन/वातावरणीय अध्ययन प्रणाली प्रभावकारिता अध्ययन, औद्योगिक संरक्षण सम्बन्धी कार्यक्रम, Energy Audit
३०७१०२-३/४ (३८-३/४-३०१) **खनिज अन्वेषण विकास आयोजना**	सालवसाली	जियोलजिकल सर्भे, चुनढुङ्गा तथा फलाम अन्वेषण, खानीहरूको वातावरणीय अनुगमन, अन्वेषणात्मक ड्रिलिङ्ग, खनिजजन्य उद्योग प्रवर्द्धन	नवलपरासीमा फलाम अन्वेषण १०० व.कि.मी., पाल्पामा चुनढुङ्गा अन्वेषण, २५ खानीहरूको वातावरणीय निरीक्षण तथा अनुगमन ७५, ३०० मी. चुनढुङ्गा ड्रिलिङ्ग (सल्यान) ।	फलाम अन्वेषण (नवलपरासी) २५ व.कि.मी., एकिकृत भौगर्भिक सर्भेक्षण (मनाङ) ६५० व.कि.मी., तथा खनिज अन्वेषण, युरेनियम अन्वेषण (मुस्ताङ) १५० व.कि.मी., अन्वेषणात्मक ड्रिलिङ फलाम (नवलपरासी), चुनढुङ्गा (पाल्पा) ३०० मी., खानीहरूको वातावरणीय अनुगमन, काठमाण्डौं ग्यास वेल संरक्षण र महत्वपूर्ण पत्थर (जेम्स स्टोन) लगायतको अन्वेषण ।
३०७१०३-३/४ (३८-३/४-३०२) **पेट्रोलियम अन्वेषण परियोजना**	सालवसाली	स्टाटीग्राफी तथा स्ट्रक्चरल अध्ययन, जियोलजिकल सेक्सन मेजरमन्ट, मोरङ्ग वेल संरक्षण, नक्सा प्रकाशन ।	तेल तथा ग्यास सिप क्षेत्रको अध्ययन (दैलेख), भौगर्भिक नक्शा प्रकाशन ।	तेल तथा ग्यांस सिप क्षेत्रको भौगर्भिक अध्ययन १५० व.कि.मी., स्ट्राटिग्राफी तथा स्ट्रक्चरल अध्ययन २५० व.कि.मी., मोरङ वेल संरक्षण, जियोलजिकल सेक्सन मेजरमेण्ट १२५ लाईन कि.मी., नक्शा प्रकाशन १०० वटा ।
३०७१०४-३/४ (३८-३/४-३०४) **भू-वैज्ञानिक सर्वेक्षण तथा अनुसन्धान आयोजना**	सालवसाली	भौगर्भिक म्याप अपडेट, जियोहजार्ड म्यापिङ्ग स्टडी, भू–इन्जिनियरिङ्ग तथा भू-वातावरणीय अन्वेषण, नक्सा प्रकाशन ।	६५० व.कि.मी. क्षेत्रमा भौगर्भिक म्याप अपडेट, ६५० व.कि.मी. क्षेत्रमा जियोहजार्ड म्यापिङ्ग स्टडी, ३०० व.कि.मी. क्षेत्रमा भू–इन्जिनियरिङ्ग तथा भू-वातावरणीय अन्वेषण ।	भौगर्भिक अध्ययन म्यापिङ ४ शीट, र ल्याण्डस्लाइड स्टडी म्यापिङ (दैलेख, जाजरकोट र डोटी) ४ शीट, भू ईन्जिनीयरिङ र भू वातावरणीय अन्वेषण (धनगढी) ३०० व.कि.मी., नक्सा प्रकाशन ९ वटा, प्रतिवेदन प्रकाशन
३०७१०५-३/४ (३८-३/४-४०४) **औद्यागिक व्यवसाय विकास प्रतिष्ठान**	सालवसाली	व्यवसाय व्यवस्थापन, प्रविधि तथा सीप विकास तालिम दिने ।	लघु व्यवसाय सिर्जना १८७ जना, व्यवसाय व्यवस्थापन तालिम १९२ जना, प्रशिक्षार्थीहरूको अनुगमन गोष्ठी ३ वटा, पारिवारिक व्यवसाय विकास कार्यक्रम ३ वटा	प्रशिक्षकका लागि पुनर्ताजगी तालिम १ वटा, व्यवसाय व्यवस्थापन तालिम ८ वटा, उद्यमशिलता विकास तालिम (२२५ जना), प्रविधि तथा शीप विकास तालिम (३ वटा), उद्योग व्यवसाय विकास सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान (४ वटा), घरेलु तथा प्रविधिसम्बन्धी राष्ट्रिय स्तरको गोष्ठी २ वटा
३०७१०६-३/४ (३८-३/४-४०६) **घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति (केन्द्र)**	सालवसाली	उद्यमी विकास, उद्यमी प्रवर्द्धन, स्रोत केन्द्र संचालन र उपयुक्त प्रविधि हस्तान्तरण सम्बन्धी कार्य गर्ने ।	महिला उद्यमी तयार २२५ जना, महिला उद्यमी उद्योग प्रवर्द्धन ७८८, स्रोत केन्द्र स्थापना र सञ्चालन, बजार विस्तार, उद्यमी अन्तरक्रिया, औद्योगिक वस्तु तथा प्रविधि प्रदर्शनी र कार्यक्रम प्रभावकारिता	तालिम प्रभावकारीता अध्ययन ४ पटक, महिला उद्यमी विकास कार्यक्रम २३० जना, महिला उद्यमी उद्योग प्रवर्द्धन कार्यक्रम ६०० जना उपयुक्त प्रविधि हस्तान्तरण, जिल्लाको औद्योगिक सम्भाव्यता अध्ययन ४८ जिल्ला, हस्तकला वस्तुहरूको डिजाईन संकलन, विकास तथा वितरण, उद्यमी प्रवर्द्धनात्मक परामर्श सेवा,

ब.उ.शी.न./ कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष र कूल लगानी	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
			अध्ययन सम्बन्धी कार्य सम्पन्न ।	लघु, घरेलु तथा साना उद्योग प्रचार प्रसार, औद्योगिक वस्तु तथा प्रविधि प्रदर्शनी ।
३०७१०७-३/४ (३८-३/४-४०७) **घरेलु तथा साना उद्योग प्रशिक्षण केन्द्र**	सालवसाली	वस्तु विकास, सीप विकास, उद्यमसिलता विकास प्र शिक्षण	१११० जनालाइ वस्तु विकास, सिप विकास, उद्यमसिलता विकास प्रशिक्षण, तथा चेतनामूलक तालिम दिइएको ।	सिप विकास तालिम ५०० जना, उद्यमसिलता विकास तालिम ४० जना, हातेकागज तालिम ४० जना, छालावस्तु ४५ जना, तयारी पोशाक २०० जना, सेरामिक प्रवर्द्धन तालिम ४० जना, उद्योग व्यवसायजन्य सुरक्षा सम्बन्धी तालिम १०० जना, AIDS र लैंगिक सचेतना सम्बन्धी कार्यक्रम २०० जना, मेला प्रदर्शनी र पाठ्यक्रम निर्माण गर्ने ।
३०७११२-३/४ (३८-३-४०९) **लघु उद्यम विकास कार्यक्रम नेपाल सरकार** (१२,३५,२५) UNDP (१४,००,००)	सालवसाली	लघु उद्यमी स्थापना गर्ने, व्यवसाय विकास सेवा प्रदायक संस्थाहरू स्थापना गर्ने, अति गरिब समूहका लागि आयमूलक क्रियाकलापहरूका म्यानुयल र कार्यविधि तयार गरी प्रत्यक्ष सहयोग प्याकेज प्रदान गर्ने, सहयोगी संघ संस्था र उद्यमीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।	UNDP तर्फ हाल सम्म ५११८५ जना लघु उद्यमी सिर्जना, ३६ वटा व्यवसाय विकास सेवा प्रदायक सस्थाहरू स्थापना, ६३५०९ जनालाई उद्यमशीलता विकास तालिम, ५२००० भन्दा बढीले रोजगारी पाएको । लघु उद्यमको आन्तरिकीकरण अन्तर्गत २५ जिल्लामा कार्यक्रम संचालन भईरहेको ।	UNDP तर्फ अति गरीव समूहको लागि आयमूलक क्रियाकलाप संचालन गर्ने कार्यविधि तयार गर्ने , उद्यम र यसको विकास सम्बन्धी नीति निर्माणमा सहयोग गर्ने, लघु उद्यमी स्थापना, अयोग्य लडाकुहरूको लागि तालिम तथा उद्यमी सिर्जना गर्ने तथा नेपाल सरकारतर्फ राष्ट्का ४५ जिल्लाहरूमा लघु उद्यम विकास कार्यकमको आन्तरिकीकरण अन्तर्गत उद्यमी सिर्जना गर्ने ।
३०७१०८-३/४ (३८-३/४-६०५) **कार्यक्रम (विशेष आर्थिक क्षेत्र समेत)**	सालवसाली	उदयपूर, मकवानपूर र दाङ्ग जिल्लाका संभाव्य सिमेन्ट उद्योग स्थापना स्थलसम्म सडक निर्माण र विद्युत प्रसारण लाइन विस्तार तथा ललितपूर, रोल्पा र धादिङ जिल्लामा पूर्वसम्भाव्यता अध्ययन र निर्माण कार्य गर्ने ।	भैरहवा SEZ को प्रशासनिक भवन, सेवा भवन, WWTP को निर्माण कार्य भइरहेको, विशेष आर्थिक क्षेत्र सिमरामा जग्गा विकास कार्य र घेरा पर्खाल निर्माण कार्य भइरहेको, विराटनगर, कपिलवस्तु र जुम्लामा विशेष आर्थिक क्षेत्र निर्माणर्थ सम्भाव्यता अध्ययन भइरहेको । उदयपर, मकवानपूर, दाङ्ग, रोल्पा, ललितपुर, धादिङ्ग, पाल्पा जिल्लाका सभाव्य सिमन्ट उद्योग स्थापना स्थलसम्म सडक निर्माण र विद्युत प्रसारण लाइन विस्तार गर्ने सम्बन्धी निर्माण कार्य भइरहेको ।	(क) **विशेष आर्थिक क्षेत्रतर्फः** विशेष आर्थिक क्षेत्र कानून सम्बन्धी गोष्ठी, भैरहवास्थित SEZ मा निर्माणाधीन प्रशासकीय भवन, सेवा केन्द्र भवन र Block B भवन निर्माण, वेष्ट वाटर ट्रिटमेण्ट प्लाण्ट निर्माण, प्रशारण लाईन निर्माण, पांचखालको प्रस्तावित SEZ को EIA र डिटेल डिजाईन र कपिलवस्तु, विराटनगर र जुम्लाको विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन (ख) **निर्माणधीन सिमेन्ट उद्योगका लागि सडक तथा विद्युत प्रसारण लाइन निर्माणतर्फः** उदयपुर, मकवानपूर, धादिङ्ग, ललितपुर, पाल्पा, दाङ्ग र रोल्पा जिल्लाहरूमा निर्माणाधीन सिमेन्ट उद्योगहरूको लागि सडक र विद्युत प्रसारण लाइन निर्माण सम्बन्धी कार्य चालू राख्ने ।
३०७१०९-३/४ (३८-३-६५७) **औद्यागिक लगानी प्रवर्द्धन कार्यक्रम**	सालवसाली	तुलनात्मक लाभका क्षेत्रको पहिचान सम्बन्धी अध्ययन, औद्योगिक सूचना प्रणाली अध्ययन र स्थापना, औद्योगिक	औद्योगिक नीति, २०६७ अनुकूल हुने गरी नयाँ औद्योगिक व्यवसाय ऐन तर्जुमा भइरहेको छ । औद्योगिक समस्या समाधान र युवा नेतृत्व विकास सम्बन्धी गोष्ठी	उच्चस्तरीय व्यवसाय मन्चको कार्य सम्पादन वैठक संचालन, लगानी प्रवर्द्धन र संवर्द्धन सम्बन्धी द्विपक्षीय वार्ता तथा संझौता, औद्योगिक व्यवसाय ऐन, विदेशी लगानी सम्बन्धी नीति, ऐन, नियमहरू निर्माण एवं परिमार्जन, औद्योगिक समस्या समाधान

ब.उ.शी.न./ कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष र कूल लगानी	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू
		प्रवर्द्धन सम्बन्धी गोष्ठी र महिला उद्यमी प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्यक्रम आयोजना गर्ने ।	सम्पन्न । औद्योगिक प्रष्ठिानहरूमा हुने लैङ्गिक हिंसा विरूद्धको आचारसंहिता २०६७ तयार भई लागू भएको । औद्योगिक प्रतिष्ठानहरूको लैङ्गिक परीक्षण सम्बन्धी २ वटा अध्ययन कार्य सम्पन्न भएको ।	सम्बन्धी अन्तरक्रिया, महिला उद्यमी विकास कोष स्थापना र सञ्चालन, औद्योगिक प्रतिष्ठानहरूमा लैंगिक परीक्षण
३०७८०१-३/४ (३८-३/४-८०१) **घरेलु तथा साना उद्योग विकास कायक्रम (४८ जिल्ला)**	सालवसाली	उद्यमी विकास, उद्यमी प्रवर्द्धन, स्रोत केन्द्र संचालन र उपयुक्त प्रविधि हस्तान्तरण सम्बन्धी कार्य गर्ने ।	उद्यमी विकास तालिम २६७६ जना, उद्योग प्रवर्द्धन कार्यक्रम ३०४२ जना, उपयुक्त प्रविधि हस्तान्तरण, बजार विस्तार, उद्यमी अन्तरक्रिया, औद्योगिक वस्तु तथा प्रविधि प्रदर्शनी, कोसेली घर संचालन, वस्तु विकास तथा सिप अभिवृद्धि कार्यक्रम २८७, वस्तु विकास केन्द्र सञ्चालन ।	उद्यम विकास कार्यक्रम अन्तर्गत २४०० उद्यमी सिर्जना, उद्यमी प्रवर्द्धन कार्यकम अन्तर्गत ३१०० जनालाई तालिम, गोरखा, लमजुङ र रसुवामा श्रोत केन्द संचालन, धनकुटा, तनहुं र डडेलधुरामा सूचना पूर्वाधार विकास संचालन, जुम्लामा जडिवुटी प्रशोधन केन्द्र संचालन, उपयुक्त प्रविधि हस्तान्तरण, कोशेली घर सञ्चालन, वस्तु विकास केन्द स्तरवृद्धि तथा सीप अभिवृद्धि कार्यक्रम ५८० जना ।
३०७८०२-३/४ (३८-३/४-८०२) **घरेलु तथा साना उद्योग विकास कायक्रम (२७ जिल्ला)**	सालवसाली	रोजगार एवं व्यवसायमूलक तालिम तथा प्रशिक्षण, IP सम्बन्धी सचेतना कार्य, Online Service, वस्तु विकास कायक्रम ।	उद्यमी सिर्जना, उद्योग प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्य, कासेली घर स्थापना तथा संचालन, औद्योगिक वातावरण मैत्री प्रवर्द्धन र प्रशिक्षार्थी रोजगार व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य ।	ललितपुरमा हस्तकला ग्राम संचालन अनुदान, उद्यमी विकास कार्यक्रम अन्तर्गत २४३० उद्यमी सिर्जना, उद्योग प्रवर्द्धन कार्यक्रम अन्तर्गत २५४० जनालाई तालिम, ईटा निर्माण र ग्रील निर्माण सम्बन्धी दक्ष जनशक्ति उत्पादन, उपयुक्त प्रविधि हस्तान्तरण, औद्योगिक वातावरण मैत्री प्रवर्द्धन र प्रशिक्षार्थी रोजगार व्यवस्थापन २७ जिल्ला ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

उद्योग मन्त्रालय

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबीमुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.ब. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
			साधारण प्रशासनतर्फ	**४६०,६५१**	**५४७,६६७**	**३२९,७७९**	**२१७,८८८**	**५४७,६६७**			**५७७,११०**	**५९८,२०७**				
१	३०७ ०११ -३/४	३८-३/४-११०	उद्योग मन्त्रालय	३२,४००	३६,०६३	२६,६१८	९,४४५	३६,०६३			२९६९४	३०५५२	१	७		
२	३०७ ०१२ -३/४	३८-३/४-१२०	उद्योग विभाग	२०,६७३	२५,३०४	२०,९८६	४,३१८	२५,३०४			२५७३५	२७२००	१	७		
३	३०७ ०१३ -३/४	३८-३/४-१३०	खानी तथा भूगर्भ विभाग	४३,६१४	५९,०५९	४८,९५९	१०,१००	५९,०५९			६५७८२	६७०४५	१	७		
४	३०७ ०१४ -३/४	३८-३/४-१४०	घरेलु तथा साना उद्योग विभाग	३०,३६५	३१,१९०	२१,२१०	९,९८०	३१,१९०			३२०५०	३३६९३	१	७		
५	३०७ ०१५ -३/४	३८-३/४-१४१	केन्द्रीय कारागार कारखाना	४,२०७	३,९९९	३,९४९	५०	३,९९९			४२६०	४३८६	२	७		
६	३०७ ०१६ -३/४	३८-३/४-१५०	नेपाल गुणस्तर तथा नापतौल विभाग	३६,७७४	३८,६९४	२८,८६९	९,८२५	३८,६९४			३९२४९	४०२०९	१	७		
७	३०७ ०१७ -३/४	३८-३/४-१५१	नेपाल गुणस्तर तथा नापतौल कार्यालयहरू	२५,६८२	२५,५२०	२३,८१६	१,७०४	२५,५२०			२५३९६	२६०९६	१	७		
८	३०७ ०१८ -३/४	३८-३/४-१६०	कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय	१३,३४७	३४,५९०	१३,८४२	२०,७४८	३४,५९०			२५७९४	२८७३६	१	७		
९	३०७ ०१९ -३/४	३८-३/४-१६५	सैनिक सामग्री उत्पादन निर्देशनालय	२५३,५८९	२९३,२४८	१४१,५३०	१५१,७१८	२९३,२४८			३२९१५०	३४०२९०	१	७		
			विकास खर्च	**१,२९८,७३६**	**१,७६८,०४७**	**७५०,३३८**	**१,०१७,७०९**	**१,४७८,०४७**	**२९०,०००**	**०**	**१,६५२,७६८**	**१,७१७,७७९**				
१०	३०७ १०१ -३/४	३८-३/४-२५२	वातावरणीय क्षेत्र सहयोग कार्यकम -उर्जा कार्यक्रम समेत	८,३१९	७,७८५	७,५८५	२००	७,७८५			७३६०	७७३३	२	१	२	३
११	३०७ १०२ -३/४	३८-३/४-३०१	खनिज अन्वेषण तथा विकास आयोजना	६,८४६	१९,८४७	२,०४४	१७,८०३	१९,८४७			२२०६०	२४४५३	३	६	२	३
१२	३०७ १०३ -३/४	३८-३/४-३०२	पेट्रोलियम अन्वेषण परियोजना	४,९६०	५,४०५	४,४०६	९९९	५,४०५			५२१८	५४५२	३	६	२	३
१३	३०७ १०४ -३/४	३८-३/४-३०४	भू-वैज्ञानिक सर्भेक्षण तथा अनुसन्धान आयोजना	३,१०९	३,७७८	१,५७८	२,२००	३,७७८			४१७०	४९९९	३	६	२	३
१४	३०७ १०५ -३/४	३८-३/४-४०४	औद्योगिक व्यवसाय विकास प्रतिष्ठान	१५,६३८	१५,३५२	१५,३१२	४०	१५,३५२			२१३१०	२१८१०	२	६	२	३
१५	३०७ १०६ -३/४	३८-३/४-४०६	घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम (समिति)	४५,७१४	४५,१७६	४२,३२६	२,८५०	४५,१७६			४५७११	४७६३७	१	६	१	१
१६	३०७ १०७ -३/४	३८-३/४-४०७	घरेलु तथा साना उद्योग प्रशिक्षण केन्द्र	१८,८३२	२५,६८२	२०,१३२	५,५५०	२५,६८२			२२१४९	२३०३०	१	६	१	२
१७	३०७ ११२ -३	३८-३-४०९	लघु उद्यम विकास कार्यक्रम	२१८,१६४	४१३,२२५	४१३,२२५		१२३,२२५	२९०,०००		२७००००	२८००००	१	६	१	१
१८	३०७ १०८ -३/४	३८-३/४-६०५	औद्योगिक पूर्वाधार विकास कार्यक्रम (विशेष आर्थिक क्षेत्र समेत)	६६५,८२५	९४६,८८८	६,७१३	९४०,१७५	९४६,८८८			९६२५२७	१००१०९५	१	६	२	३
१९	३०७ १०९ -३/४	३८-३/४-६५७	औद्योगिक लगानि प्रवर्द्धन कार्यक्रम	३,०९५	१८,८६०	३,६६०	१५,२००	१८,८६०			१४४६५	१५१०८	२	६	२	३
२०	३०७ ८०१ -३/४	३८-३/४-८०१	घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम (४८ जिल्ला)	१५८,१००	१५४,२३२	१३२,७७५	२१,४५७	१५४,२३२			१५४७९३	१५७२३६	१	६	१	१
२१	३०७ ८०२ -३/४	३८-३/४-८०२	घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम (२७ जिल्ला)	१५०,१३४	१११,८१७	१००,५८२	११,२३५	१११,८१७			१२३००५	१२९२२६	१	६	१	१
			जम्मा	**१,७५९,३८७**	**१,७६८,०४७**	**७५०,३३८**	**१,०१७,७०९**	**१,४७८,०४७**	**२९०,०००**		**१,६२३,३४८**	**१,६८५,५९३**				

५.२ विद्युत् तथा ऊर्जा

१. पृष्ठभूमि

अपार जलस्रोतको धनी हाम्रो देशमा जलविद्युत एकमात्र भरपर्दो र दीगो उर्जाको स्रोतका रूपमा रहेको छ । जलविद्युत उर्जाको उत्पादन र उपयोगमा एक सताब्दी लामो अनुभव हासिल गरिसकेको भएतापनि आवश्यकताअनुरूपको मात्रामा जलविद्युत उत्पादन गर्न सकिएको छैन । विकासको आधारभूत मेरूदण्डको रूपमा रहेको विद्युत उर्जालाई विकास गरी देशको हालको विद्युत माग पूरा गर्ने र सँगसँगै वर्षायाममा बचत रहने उर्जाबाट आयातित उर्जालाई प्रतिस्थापन गर्दै जाने उद्देश्य अनुरूप सरकारको व्यापक लगानी तथा निजी क्षेत्रको सक्रिय सहभागिता जलविद्युत उत्पादन, प्रसारण वितरण गर्ने उद्देश्यले आ.ब. २०६८/६९ को कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ ।

हालसम्म जलविद्युततर्फ ६४२.५ मे.वा. र थर्मल प्लान्टतर्फ ५३.५ मे.वा. गरी जम्मा ६९५.९ मे.वा. विद्युत उत्पादन भइरहेको छ जुन सम्भाव्य उत्पादन क्षमताको करिब १.६% हुन आउँछ । निजी क्षेत्रबाट विद्युत उत्पादनमा ठूलो उत्साह देखिएको, सरकारी लगानीमा माथिल्लो तामाकोशी ४५६ मे.वा. सहित अन्य ठूला आयोजनामा लगानी भएको साथै निर्यातलाई दृष्टिगत गरी विदेशी निजी क्षेत्रबाट अध्ययनकार्य भइरहेको देखिएतापनि नेपालमा ROR विद्युत केन्द्रबाट मात्र हालको उर्जा माग समाधान गर्न सकिने स्थिति रहेको नदेखिएकोले आगामी कार्यक्रममा जलाशययुक्त बुढी गण्डकी (६०० मे.वा) जस्ता आयोजना अगाडि बढाउने नीति लिइएको छ । यसै गरी तमोर, नौश्यालगाढ, आँधिखोला जस्ता जलाशययुक्त आयोजनाहरूको अध्ययन कार्य सम्पन्न गरिनेछ । विद्युत केन्द्रहरूको सुदृढिकरण गरी हिउँद यामको लोडसेडिङ्गलाई कम गर्ने नीति लिइएको छ ।

“जनताको विजुली” कार्यक्रमलाई जिल्ला विकास समितिको नेतृत्व एवं जनताको प्रत्यक्ष सहभागितामा गा.वि.स., स्थानीय समूह तथा संस्थाहरूको लागत साझेदारीमा यसै बर्षबाट प्रारम्भ गरिनेछ ।

यस्तै विद्युत उत्पादनलाई ग्रामीण क्षेत्रसम्म पुऱ्याउने नीति अनुरूप ग्रामीण विद्युतिकरणलाई निरन्तरता दिने नीति लिइएको छ । ग्रामीण विद्युतिकरण मास्टर प्लान तयार गरी आगामी १५ वर्षसम्ममा प्रत्येक घरधुरीलाई विद्युत सेवा पुऱ्याउने नीतिलाई कार्यरूप दिइने छ । देशमा हाल उत्पादनको क्रममा रहेको विद्युत उर्जालाई लोडसेन्टरसम्म पुऱ्याउन आवश्यक पर्ने प्रसारण लाइन निर्माणलाई थप प्राथमिकताका साथ तिब्रता दिने नीति लिइएको छ । यसै अनुरूप भविष्यको लागि आवश्यक पर्ने विद्युत बजार र विद्युत व्यापारलाई समेत थप सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्य अनुरूप क्रस बोर्डर प्रसारण लाइन निर्माणलाई तिब्रता दिने नीति लिइएको छ ।

२. नतिजा सूचकहरू

सूचकहरू	त्रिवर्षीय योजना लक्ष	२०६७/६८ सम्म सम्पन्न परिमाण	२०६८/६९ को लक्ष्य
विद्युत उत्पादन	२८१	४ मे.वा.	२२ मे.वा.
विद्युत प्रसारण लाइन निर्माण	७००	७५ कि.मी.	६८ कि.मी.

यस वर्ष जलविद्युत क्षेत्रमा कूल २५ विकास कार्यक्रम तथा आयोजनाहरू सञ्चालन हुनेछन् । यी आयोजनाहरूमध्ये प्रथम, दोश्रो र तेश्रो प्राथमिकतामा क्रमशः २२, २ र १ आयोजनाहरू रहेको छन् ।

३. विद्युत विकास विभाग अन्तर्गत सञ्चालित कार्यक्रमहरू

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३०८०१२-३/४ (३७-३/४-१५०) **विद्युत विकास विभाग**	• सालवसाली • भवन निर्माणको कूल लागत : रू. २४ करोड ५० लाख • भवन निर्माण सम्पन्न हुने वर्ष २०६९/७०	• विभागको कामकारवाही सुचारू रूपले संचालन भएको हुने । • विभागको भवन निर्माण भएको हुने ।	• विभागको कार्य सञ्चालन भइरहेको • ठेक्का सम्झौता भई निर्माण कार्य शुरू भएको ।	• साधारण प्रशासन, मेशीनरी औजार र फर्निचर खरिद • ३ वटा बेसिनमा क्षेत्रीय कार्यालय स्थापना गर्ने • भवन निर्माण कार्य ६०% पूरा गर्ने ।
३०८०१३-३/४ (३७-३/४-१६०) **विद्युत महशुल निर्धारण आयोग**	• सालवसाली	• आयोगको कामकारवाही सुचारू रूपले चलाउने	• साधारण प्रशासन सुचारू रहेको	• NEA र BPC को सेवाको लागत अध्ययन, मेशिनरी औजार, फर्निचर, सवारी साधन खरिद
३०८१०१-३/४ (४७-३/४-२००) **जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालय** अन्तर्गत जलस्रोत र ऊर्जा सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान कार्य	• सालबसाली	• एकिकृत जलस्रोत विकास एवं व्यवस्थापनका लागि नदी बेसिन योजना तर्जुमाका आधार तयार हुने • राष्ट्रिय ऊर्जा रणनीति तयार हुने	• जलस्रोतको उपयोग सम्बन्धी इन्भेन्ट्री तयार भएको । • प्रत्येक जिल्लाको Microhydro तयार भएको • वातावरणीय परिवर्तनबाट जलस्रोतमा परेको अध्ययन चालु रहेको • विद्यमान जलस्रोतसँग सम्बन्धित ऐनहरूमा पुनरावलोकन गरिएको ।	• वातावरणीय परिवर्तनबाट जलस्रोतमा परेको प्रभाव अध्ययन गरिने । • तानसेनको श्रीनगरमा प्राकृतिक पानीको भण्डारण (Rainwater harvesting) कार्यक्रम संचालन गरिने । • मर्स्याङ्दी कोरीडोरको अध्ययन गर्ने । • वातावरणीय परिवर्तनहरूबाट नदीहरूमा परेको प्रभावको अध्ययन गर्ने, • कोशी बेशीन व्यवस्थापन - इन्द्रावती सव बेशीनमा water management stucy र तालिम सञ्चालन गर्ने
३०८१०२-३/४ (४७-३/४-३२३) **सिंचाइ एवं जलस्रोत व्यवस्थापन आयोजना (जल तथा उर्जा)**	• २०६५/६६-२०७०/७१ • कुल लागत: २८ करोड ३८ लाख	• जलस्रोत सम्बन्धी सूचना प्रणाली स्थापना हुने • एकिकृत जलस्रोत नीति ऐन तथा नियमहरू तयार हुने • नदी बेसिन योजना तयार हुने • नदी बेसिन समूह/उपसमूहहरू गठन भई स्थानीय स्तरमा नै जलस्रोतको एकिकृत विकास एवं व्यवस्थापन कार्य गर्न	• Water resources information center (WRIC) स्थापना गर्ने सम्बन्धी प्रारम्भिक कार्य सम्पन्न भएको । • कर्णाली, नारायणी र कोशी नदी बेशीनमा नदी बेशीन कार्यालयहरू स्थापना भएको • नारायणी र कर्णाली नदी बेशीन अन्तर्गतको यथास्थितिको नदीहरूको नदीको वहाव मापन गर्न टेलिमेट्री प्रणाली सञ्चालनसम्बन्धी आवश्यक उपकरणहरू खरिद भई सञ्चालन शुरू भएको ।	• Water resources information center (WRIC) स्थापना गर्ने तथा सूचना प्रणाली तयार गर्ने • एकीकृत जलस्रोत व्यवस्थापन नीति तथा ऐन तर्जुमा गर्ने, • बबइ र राप्ती नदी बेशीन भित्रका सव बेशीनहरूको कमिटी बनाएर पानीको पहुँचका लागि procedural guidelines and decision making tools तयार गर्ने र आवश्यक सफ्टवेयरहरू खरिद गर्ने, तालिम दिने

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		सघाउ पुग्ने		• कर्णाली, नारायणी बेशीन कार्यालयहरूको कार्यक्षेत्र, कार्यालय सञ्चालन प्रक्रियाहरू तयार गर्नमा परामर्शदाता नियुक्ती गर्ने, • सवारी साधन, मेशीनरी औजार आदि खरिद गर्ने • परामर्श सेवा तथा अन्य सेवा, क्षमता अभिबृद्धि तालिम आदि ।
३०८१०३-३/४ (३७-३/४-५५०) **विद्युत विकासमा निजी क्षेत्रका प्रवर्द्धन**	• ०५८/५९ वाट सालवसाली • कूल लागत रकम रू. ८४ करोड ५५ लाख	• निजी क्षेत्रको लगानी प्रवर्द्धन तथा सहजीकरण हुने ।	• विद्युत विकासको अध्ययनका लागि अनुमतिपत्रहरू वितरण : सर्भेक्षण ३१२ वटा (१५४३२ मे.वा.) उत्पादन ५७ वटा (१३८२ मे.वा.), निर्माणाधिन उत्पादन २७ वटा (७५० मे.वा.), प्रशारण सर्भेक्षण ९१ वटा, प्रशारण (निर्माण ३४ वटा, वितरण सर्भेक्षण ५ वटा, वितरण (निर्माण) ४ वटा ।	• अनुमती पत्र प्रदान, संशोधन र नवीकरण, • मेशीनरी औजार खरिद, फर्निचर, सवारी साधन खरिद, • अनुमतिपत्र प्रदान, संशोधन र नवीकरण, • विद्युत विकास विभाग र निजी क्षेत्रबाट अध्ययन भएका आयोजनाहरूमध्ये ४ वटा (५-२५ मे.वा.सम्म) आयोजनाहरू प्रतिस्पर्धाबाट विकास गराउन solicit गर्ने र आयोजना विकास सम्झौता गर्ने ।
३०८१०४-३/४ (३७-३/४-५५३) **सप्तकोशी बहुउद्धेश्यीय आयोजना**	• ०५७/५८ वाट आ.व. ६७/६८ कूल लागत रकम रू १ अरब २२ करोड • २०६७/६८ जेठसम्मको खर्च ५९ करोड ५७ लाख रूपैया	• सप्तकोशी उच्चबांध बहुउद्देशीय आयोजना तथा सुनकोशी स्टोरेज कम डाईभर्सन आयोजनाको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (DPR) तयार भएको हुने ।	• टोपोग्राफिकल सर्भे, भौगर्भिक अध्ययन कार्य, भूमिगत विद्युत गृहस्थल तथा सुनकोशी बाँधस्थलमा drilling, तथ्यांक संकलन, निर्माण सामग्री सम्बन्धी अध्ययन परीक्षण, कम्युनिकेशन सर्भे र सिंचाइ सम्बन्धी अध्ययन चालु रहेका	• कमला तथा सप्तकोशी बाँधस्थलमा जलप्रवाह र थिग्रेनी मापनका लागि अबदभिधबथ स्थापना गर्ने, • ड्रिलिङ्ग, ड्रिफ्टीङ्ग कार्य गर्ने, • सिस्मोलोजिकल स्टेशनहरूबाट तथ्यांक संकलन चालु राख्ने, बाढी तथा सिंचाई सम्बन्धी अध्ययन चालु राख्दै सुनकोशी आयोजनाको फिल्ड कार्य गर्ने, • जियोलोजिकल सर्भे, वातावरणीय अध्ययन, पावर सिस्टम तथा जलपरिवहन सम्बन्धी अध्ययन, पूर्वाधार निर्माण प्रारम्भिक तयारी, डिजाइन तथा परामर्श कार्यहरू गर्ने ।
३०८१०५-३/४ (३७-३/४-५५४) **पञ्चेश्वर बहुउद्देश्यीय आयोजना**	• आ.व.०४४/४५ वाट शुरू, कुल लागत रकम रू. २ अर्ब ४८ करोड • ०६७/६८ जेठसम्मको खर्च रू. ५ करोड १५ लाख	• पञ्चेश्वर बहुउद्देशीय आयोजना तथा आयोजनाको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (DPR) तयार हुने ।	• नेपाली भू-भागमा गर्नुपर्ने वातावरणीय अध्ययन कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको • ब्रम्हदेव पञ्चेश्वर पहुँच मार्गको सम्भाव्यता अध्ययन कार्य चालु रहेको, • Detailed resettlement and rehabilitation Plan (DRRP) तथा Detailed environmental	• भवन निर्माण सुधार कार्य, रूपालीगाडमा रोपवे निर्माण, • Detailed EMP and DRRP अध्ययन कार्य गर्ने, • रूपालीगाडमा Hydrometorological station सञ्चालनमा ल्याउने, ड्रिलिङ गर्ने ।

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			management plan (DEMP) अध्ययन कार्यको प्रस्तावहरू मूल्यांकनको चरणमा रहेको ।	
३०८१०६-३/४ (३७-३/४-५५५) **जलविद्युत आयोजना अध्ययन**				
क. जनताको जलविद्युत			• जनताको जलविद्युत अन्तर्गत १५ वटा जलविद्युत आयोजनाको सामाजिक आर्थिक अध्ययन भइरहेको ।	• जनताको जलविद्युत आयोजनातर्फ ३ वटा आयोजनाको निर्माण प्रारम्भ गरिने • जनताको जलविद्युत आयोजनाको थप अध्ययन गरिने
ख. **जलविद्युत आयोजना अध्ययन**	• सालवसाली आयोजनाहरू थपिदै जाने, कुल लागत रकम रू. ७४ करोड ८३ लाख	• जल विद्युत आयोजनाहरूको संभाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन तयार भइ विकासका लागि तयार हुने	• आयोजनाहरूको अध्ययनको लागि TOR बनाउने कार्य भइरहेको । • ईन्खु खोला २० मे.वा., मादी १२ मे.वा. र बुढीगंगा ७ मे.वा. को अध्ययन कार्य सम्पन्न भएको । • मैवा र सिवा जलविद्युत आयोजनाको अध्ययन कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको । • धुन्सा खोला जलाशययुक्त	• जलविद्युत आयोजना नर्म्स तयारी, जलाशययुक्त तथा पम्प स्टोरेज आयोजनाको गुरूयोजना तयारी, • गण्डक बेसीनमा बेशीनगत जलविद्युत क्षमताको पहिचान • क्रमागत अध्ययनमा सिवा, मैवा, घुन्सा जलविद्युत आयोजनाको र नयाँ अध्ययनमा काबेली ३, इखुवा, बुढी गंगा, ठूला जलाशययुक्त आयोजना अध्ययन, • जलविद्युत आयोजनामा मौसम परिवर्तको असर अध्ययन
३०८१०७-३/४ (३७-३/४-५६६) **जलविद्युत आयोजना सम्वन्धी मापदण्ड**	• आ.व.०५७।५८ वाट आ.व. ०७०।७१, कुल लागत रकम रू. २६ करोड १२ लाख	• जलविद्युत आयोजना तथा विद्युत प्रणालीको अध्ययन निर्माण, सञ्चालन सम्भारमा उपायेगी हुने विभिन्न निर्देशिकाहरू तयार हुने ।	• जलविद्युत आयोजना सर्वेक्षण जलविद्युत आयोजनाहरूको हेडवर्क्स र जलबहन (Water conveyance) डिजाइन आदि निर्देशिकाहरू तयार भएको	• Powerhouse design and power system optimization निर्देशिकाहरू र जलविद्युत आयोजना तथा प्रशारण प्रणालीको सम्भार निर्देशिका तयार गर्ने कार्य चालु राख्ने, • Royalty Management software तयार हुने • Operation and Maintenance guidelines को inception report प्राप्त गर्ने । • मौसम परिवर्तनबाट जलविद्युतमा असर सम्बन्धी अध्ययन ।
३०८१०८-३/४ (३७-३/४-५८६) **विद्युत विकास कोष**	• आ.व.०६१।६२ वाट ०७०/७१ • सालवसाली, • कुल लागत रकम रू. २ अर्ब ४२ करोड	• निजी क्षेत्रबाट विकास हुने जलविद्युत आयोजनाहरूमा सघाउ पुग्ने • विद्युत विकास विभागको क्षमता अभिबृद्धि हुने । • काबेली जलविद्युत	• विद्युत विकास विभागको क्षमता अभिबृद्धिको लागि विभिन्न कार्यक्रमहरूको कार्यसूची, लागत इष्टिमेट आदि तयारी गर्ने कार्य भइरहेको । • काबेली ए जलविद्युत आयोजना विकास निर्माण गर्न छनौट भएको कावेली इनर्जी	• GIS मा आधारित अनुमतिपत्र व्यवस्थापन निरीक्षण निर्देशिका तयारी तथा क्षमता बृद्धि लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने • विभिन्न प्रशारण लाइन अध्ययन • विद्युतिय ठेक्का प्रणाली स्थापना,

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		आयोजनामा ऋण लगानी हुने ।	लिमिटेडसँग आयोजना विकास सम्झौता सम्पन्न भएको ।	• काबेली ए जलविद्युत आयोजनामा ऋण लगानीसम्बन्धी आवश्यक प्रक्रिया अगाडि बढाउने
३०८१०९-३/४ (३७-३/४-५८७) **रोयल्टी व्यवस्थापन तथा वितरण**	• आ.ब. २०६७/६८ • कुल लागत : रोयल्टी संकलनको आधारमा सालबसाली रूपमा तय हुने	• विद्युत रोयल्टी संकलन तथा वितरण प्रभावकारी हुने	• संकलित रोयल्टीको नियमानुसार हुने वितरण कार्य आ.ब. २०६७/६८ देखि यस शीर्षकबाट भइ व्यवस्थित अभिलेख प्रणाली शुरू भएको ।	• चालु जलविद्युत आयोजनाहरूको रोयल्टी संकलन र जिल्ला विकास समितिहरूलाई वितरण कार्य व्यवस्थित गर्ने ।
५०११५१-५ (८७-४-५८७) **काबेली ए जलविद्युत आयोजना**	• आ.ब. २०६८/६९ - २०७१/७२ (सन् २०१२ -२०१५) • कुल लागत : ७१ मिलियन डलर • हालसम्मको खर्च : रू. १९ करोड	• ३७.६ मेगावाट जलविद्युत उत्पादन भई २०१ गिगावाट वार्षिक उर्जा उपलब्ध हुने ।	• जियोप्राविधिक अनुसन्धान तथा सम्भाव्यता अध्ययन पूरा भई सरकारको स्वीकृतिको लागि पेश सम्भाव्यता अध्ययन अद्यावधिक गर्ने, • IEE अध्ययन कार्य पूरा भइ स्वीकृतिका लागि पेश भएको • निर्माण तथा आपूर्तिकर्ता छनौटको लागि PQ को कार्य भएको । • प्राविधिक स्पेशिफिकेशन र टेन्डर डकुमेन्टहरू तयारी । • Physical River Modeling सम्पन्न । • विश्व बैंकसँग ऋण लगानी Negotiation भएको भएको ।	• PPA, Financial Closure र Generation License प्रदान गर्ने । • जग्गा अधिग्रहण कार्य सम्पन्न गर्ने। • सुरूङ्ग, हेडवर्क्स तथा पावरहाउसको निर्माण कार्य शुरू गर्ने । • Electromechanical र Hydromechanical कार्यको खरिद प्रक्रिया अगाडि बढाउने • हेडवर्क्स र पावरहाउससम्मको access road स्तरोन्नती गर्ने • आयोजनाका लागि आवश्यक भवनहरूको निर्माण पूरा गर्ने ।

उर्जा मन्त्रालय अन्तर्गत नेपाल विद्युत प्राधिकरणबाट सञ्चालित विद्युतीकरणसम्बन्धी आयोजनाहरू

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
५०११०३-५ (८७-४-६०३) **मध्यमर्स्याङ्दी जलविद्युत आयोजना (७० मे.वा.)**	२०५७।५८-२०६६।६७ कुल लागत: रू २२ अरव ६९ करोड ३० लाख	• ७० मे.वा. (३९८ गेगावाट आवर) विद्युत उत्पादन भई केन्द्रिय ग्रिडमा आवद्ध भई विद्युत आपूर्तिमा थप प्रभावकारिता हुने ।	• आयोजनाको निर्माण कार्य सम्पन्न भई ७० मेगावाट विद्युत उत्पादन भइरहेको	निर्माण कार्य सम्पन्न भई सकेको Defects Liability Period पश्चात धरौटि एवं अन्य बाँकि रकम भुक्तानी गर्ने ।
५०११०५-५ (८७-४-६५५) **१३२ केभी तथा अन्य प्रसारण लाईन बिस्तार आयोजनाहरू :**		• डुम्रे-दमौली-मर्स्याङदी, बुटवल-कोहलपुर-महेन्द्रनगर, खिम्ती-ढल्केवर, सिंगटी-लामोसाँघु, हेटौंडा-भरतपुर-बर्दघाट, माथिल्लो कर्णाली-बुढीगंगा (अछाम)-पहलमानपुर (कैलाली) • पथलैया सबस्टेशन, स्याङ्जा सबस्टेशन, हेटौंडा-दुहबी प्रशारण लाइ आदि निर्माणलगायत विभिन्न प्रशारण तथा वितरण प्रणाली सुधार, सब स्टेशनहरूको मर्मत तथा संभार भएको हुने ।	• प्रशारण लाईनको EIA/IEE कार्य, बोलपत्र आह्वान, सबस्टेशन निर्माण तथा लाइन विस्तार कार्य भइरहेको ।	• काठमाण्डौ-मर्स्याङदी २२० के.भी., मर्स्याङदी करिडोर प्रशारण लाइनको बोलपत्र आह्वान तथा अन्य प्रशारण लाइन तथा सबस्टेशनहरुको IEE, बोलपत्र तयारी ।
५०११०६-५ (८७-४-६५९) **थानकोट-चापागाउँ-भक्तपुर १३२ केभी (२८ कि.मी.)**	०५५/५६-२०६६/६७ कुल लागत : (रू हजारमा) १८७६३६५	• दक्षिण काठमाण्डौंको वितरण सिष्टम दक्षिण काठमाण्डौको वितरण स्टिम सुधार प्रशारण चुहावट घटाउने तथा भोल्टेज सुधार भएको हुने ।	• प्रशारण लाइन तथा सवस्टेशन निर्माण कार्य सम्पन्न ।	• प्रसारणलाईनको बाँकि कार्य पुरा गर्ने ।
५०११०७-५ (८७-४-६७०) **अन्य ३३ केभी तथा सवस्टेशन आयोजनाहरू:**	२०५६।५७-२०७०।७१ (वर्षेपिच्छे आयोजना संख्या थपिदै जाने भएकोले कुल लागत एकिन हुन नसक्ने ।)	• बुइपा-ओखलढुङ्गा, सितलपाटी-मुसिकोट, इलाम-फिदिम-ताप्लेजुङ, छिन्चु-राकम-जाजरकोट, डडेलधुरा-बैतडी, घोराही-होलेरी (रोल्पा), उदीपुर-बेशीशहर-मनाङ, धनकुटा-हिल-लेगुवाघाट-भोजपुर, दिपायल-साँफेबगर-मान्म-जुम्ला, राँके-रवि-चिसापानी-दशमी-पाँचथर, तुम्लिङ्टार-दिङ्ला-भोजपुर, कपुरकोट-कोलाचौर-सल्यान, मन्थली-साँघुटार (रामेछाप), फुर्कोट(नेपालथोक, अठराई गा.वि. स. सक्रान्ति बजार , साफेबगर(अछाम) -चापा चौतारा (डोटी) मार्तडी (बाजूरा, मार्तडी-बाजूरा) गमगढी-मूगु, सांघुटार (रामेछाप) ओखलढुंगा, खिम्ती मन्थली, धनकुटा हिले -	• पोलिङ्ग तथा तार तान्ने, ट्रान्स्फर्मर जडान गर्ने, सबस्टेशन निर्माण र विद्युतीकरण कार्य भइरहेको ।	• पोलिङ्ग तथा तार तान्ने कार्य र ट्रान्सफरमर जडान एवं आवश्यकताअनुसार सवस्टेशन निर्माण कार्य जारी रहने ।

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		रानिवास भोजपुर, भरतपुर-माडी, रिडी, ओखलढुंगा सल्लेरी (सोलुखुम्बु), खोड्पे (बैतडी), चैनपुर (बम्फांग), प्र.ला.को अध्ययन (५ वटा), तथा विभिन्न सबस्टेशनहरूको निर्माण तथा प्रणाली सुधार एवं वितरण व्यवस्थापन हुने ।		
५०११५०-५ (८७-४-६७७) **नेपाल भारत विद्युत प्रशारण तथा व्यापार आयोजना**	सुरू हुने वर्ष २०६८/६९ कुल लागत ९५० करोड	• हेटौंडा-दुहबी प्रशारण–भित्तामोड सम्म ३४० कि.मि ४०० के.भी प्रसारण लाईन विस्तारमा सहयोग पुगेको हुने ।	• प्रसारण लाईनको सर्भे तथा IEE सम्पन्न	• निर्माण कार्यका लागि बोलपत्र आह्वान गर्ने
५०१११०-५ (८७-४-७१४) **जलविद्युत सुदृढीकरण आयोजना**	२०६५।६६-२०६७।६८ लागत रू. ४ अर्ब १५ करोड	• कुलेखानी पहिलो र दोस्रो, देविघाट , कालिगण्डकी (ए) ,मल्टिफ्यूल पावर प्लाण्ट, हेटौडा डिजेल प्लाण्ट, मर्स्याङ्दी, गण्डक, त्रिशुली ,सेती, मोदी आदि विद्युत केन्द्रहरूको मर्मत संभार एवं सुदृढीकरण हुने	• सामान उपलब्धी भई मर्मत सम्भार भइरहेको ।	• मर्मत सम्भार कार्य सम्पन्न गरिने ।
५०११११-५ (८७-४-७२०) **सामुदायिक तथा अन्य ग्रामीण विद्युतीकरण आयोजना**				
क) सामुदायिक ग्रामीण विद्युतीकरण	सालवसाली	• स्थानिय समुदायको १०% र नेपाल सरकारको ९०% लगानीमा समुदायको सहभागितामा विद्युतिकरण हुने ।	• १०० वटा सामुदायिक विद्युत वितरक संस्थामा विद्युत सेवा उपलब्ध भैसकेको साथै यस कार्यक्रमबाट करिब १ लाख ३५ हजार घर परिवारलाई विद्युत सेवा उपलब्ध भएको ।	• थप ३० वटा सामुदायिक विद्युत वितरक संस्थालाई विद्युत सेवा पुर्‍याउने ।
ख) अन्य ग्रामीण विद्युतीकरण	सालवसाली	• एच.टि. 288 कि.मि., एल.टि.554 कि.मी ट्रा. 313 थान जडान गरी जम्मा घरधुरी करिव 21052 र करिव 1 लाख छ हजार जनता लाभन्वित हुने ।	• लक्ष्य अनुसार सम्पूर्ण कार्य सम्पन्न भइसकेको ।	• वितरण प्रणली विस्तार भई नयाँ ग्प्रहक थप हुने
ग) अधूरो ग्रामिण विद्युतीकरण	सालवसाली	• एच.टि. 174 कि.मि. • एल.टि.487 कि.मी ट्रा. 385 थान जडान गरी जम्मा घरधुरी करिव 18500 र करिव 95 हजार जनता लाभन्वित हुने ।	• लक्ष्य अनुसार सम्पूर्ण कार्य सम्पन्न भइसकेको ।	• विद्युत वितरण सम्बन्धी काम गर्ने
५०१११४-५ (८७-४-७२५) **कुलेखानी तेस्रो जलविद्युत**	२०६२।६३-२०६७।६८ कूल लागत : रू २	• १४ मे.वा. विद्युत उत्पादन भई केन्द्रिय ग्रिडमा आवद्ध हुने	• मुख्य सिभिल निर्माण कार्य, लेक्ट्रोमेकानिकल कार्य, आवाश निर्माण कार्य भैरहेको ।	• सिभिल इलेकट्रोमेकानिकल कार्यको निरन्तरता ।

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
आयोजना (१४ मे.वा.)	अर्ब ३३ करोड			
५०१११६-५ (८७-४-७५७) **वितरण प्रणाली विकास आयोजना**	२०६५।६६-२०६७।६८ कुल लागतः रू. (हजारमा) १६३११०८	• ग्रामिण विद्युतीकरण, वितरण प्रणाली सुदृढीकरण, नेविप्रा संस्थागत सुदृढीकरण, नौ जिल्लामा सवस्टेशन सुदृढीकरण, ट्रान्सफरमरहरूको जडान तथा ए.वि.सि. केवल जडान हुने ।	• ट्रान्स्फरमर, लाईन हार्डवेयर, ए.वि.सि. केवुल उपलब्धिको लागि ठेक्का सम्भौता भैसकेको, सवस्टेसन निर्माण कार्यको बोलपत्र मुल्यांकन भई ठेक्का सम्भौता भएको । लाईन निर्माण कार्यको लागि बोलपत्र आह्वन भएको ।	• सवस्टेशन तथा लाइन निर्माण कार्य गरिने ।
५०१११८-५ (८७-४-७६७) **चमेलिया जलविद्युत आयोजना (३० मे.वा.)**	२०६४।६५-२०६९।७० कुल लागत : रू ८ अरब ४९ कराड ५५ लाख	• ३० मे.वा. विद्युत उत्पादन भई केन्द्रिय ग्रिडमा आवद्ध हुने	• जगा प्राप्ती सम्पन्न, भवन निर्माण सम्पन्न, प्रवेश मार्गमा पर्ने पुल निर्माण कार्य सम्पन्न । सबस्टेशन निर्माणका लागि मालसामान उपलब्धि तथा मुख्य सिभिल निर्माण कार्य जारी ।	• सिभिल तथा इलेक्ट्रोमेकानिकल निर्माण कार्यको निरन्तरता ।
५०१११९-५ (८७-४-७६८) **जलाशययुक्त जलविद्युत आयोजनाहरूको छनोट तथा सम्भाव्यता अध्ययन**				
क) नौस्यालगाड जलाशययुक्त जलविद्युत आयोजना	२०६४।०६५-२०६७।६८ कुल लागत : ५३८ मिलियन यु.एस. डलर	• आयोजना निर्माण भई ४०० मे.वा. क्षमताभएको आयोजनाको संभाब्यता अध्ययन पुरा भई कार्यान्वयनमा सहयोग पुग्ने ।	• संभाब्यता अध्ययन चालु ।	• संभाब्यता अध्ययन सम्पन्न ।
ख) तमोर जलाशययुक्त ज.वि.आ.	२०६४।०६५-२०६७।६८ कुल लागत : ९१८ मिलियन यु.एस. डलर	• आयोजना निर्माण भई ३०० मे.वा. क्षमताभएको आयोजनाको संभाब्यता अध्ययन पुरा हुने ।	• पूर्व संभाब्यता अध्ययन पुरा भएको । •	• संभाब्यता अध्ययन चालु रहने ।
ग) जलाशययुक्त आयोजनाहरूको मास्टर Plan **तयार गर्ने**	२०६४।०६५-२०६७।६८ कुल लागत : रू. ३० लाख	• जलाशययुक्त आयोजनाको माष्टर प्लान तयार गर्ने ।	• JICA लाई long list दिएबमोजिमको study project हरुको थप डाटाहरु संकलन गर्ने कार्य चालु ।	• गुरू योजना तयारी शुरू ।
घ) आँधि खोला जलासय युक्त आयोजना	२०६७।६८	• सम्भाव्यता अध्ययन पुरा हुने	• साइट निरीक्षणको तयारी भइरहेको ।	• सम्भाव्यता अध्ययनको काम गर्ने

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
ङ) बुढी गण्डकी	२०६७६८	• सम्भाव्यता अध्ययन पुरा हुने	• हाइड्रोलोजिकल अध्ययन, Topographical survey, कार्य जारी । घरगोठ गणना कार्य सम्पन्न ।	• परामर्श सेवा खरीद गरिने • सम्भाव्यता अध्ययन गरिने
५०११२०-५ (८७-४-७७६) **मझौला तथा ठूला जलविद्युत अध्ययन आयोजना**				
क)माथिल्लो त्रिशुली ३ बी	२०६८।६९ कुल लागत : रू. ६०००००००	• ४० मेगावाट विद्युत उत्पादन गरी राष्ट्रिय प्रशारण ग्रीडमा आबद्ध हुने ।	• सम्भाव्यता तथा IEE कार्य पूरा भई सार्वजनिक निजी साझेदारी अवधारण अन्तर्गत विकास गर्न कम्पनी दर्ता कार्य सम्पन्न ।	विस्तृत डिजाइन कार्य, बोलपत्र तयारी तथा Camp Facilitation निर्माण कार्य गरिने ।
ख) तामाकोशी V (तल्लो तामाकोशी)	२०६५।०६६-२०६७६८ कुल लागत : १५२ मिलियन यु.एस. डलर	• आयोजना निर्माण भई ८७% मे.वा. क्षमताभएको आयोजनाको अध्ययन पुरा हुने ।	• संभाव्यता अध्ययन चालू ।	• संभाव्यता अध्ययन पुरा हुने ।
ग) **बागमती कुलेखानि फपिङ तथा उत्तर गंगा जलविद्युत आयोजना**	२०६६।०६७-२०६९।७०	• कुलेखानी विद्युत केन्द्रमा वाग्मतीको पानी मिसाई उत्पादन वृद्धि हुने ।	• साइट पहिचान गर्ने, हाइड्रोलोजीसम्बन्धी कार्य शुरू ।	• संभाव्यता अध्ययन पुरा हुने ।
घ) माथिल्लो अरूण	२०६६।०६७-२०६९।७०	• सम्भाव्यता अध्ययन पुरा हुने	• संभाव्यता अध्ययन चालु ।	• संभाव्यता अध्ययन पुरा हुने ।
५०११२१-५ (८७-४-७७८) **माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत आयोजना ४५६ मे.वा.)**	२०६६।६७-२०७०।७१ कुल लागत : रू २८ अरब ३६ करोड २१ लाख	• ४५६ मे.वा. विद्युत उत्पादन गरी गांगर-खिम्ती प्रशारण लाइन मार्फत केन्द्रिय ग्रिडमा जोडिने ।	• सिंगटी-लामाबगर प्रवेशमार्गको २८.६ कि.मि. ट्रयाकलाई आयोजनास्तरमा विस्तार गर्न सिभिल निर्माण कार्यको ठेकेदारद्वारा सम्पन्न गर्ने गरी हस्तान्तरण भएको । मुख्य निर्माण कार्यका निम्ति अन्तर्राष्ट्रिय परामर्शदाताद्वारा परामर्श सेवा प्रारम्भ गरेको । सम्माननीय प्रधानमन्त्री श्री झलनाथ खनालबाट मिति २०६८।०२।०४ मा आयोजनाको शिलान्यास भएको ।	• सिभिल निर्माणको निरन्तरता, प्रशारण लाइन तथा इलेक्ट्रोमेकानिकल कार्यको निर्माण शुरू ।

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
५०११२२-५ (८७-४-७७९) **माथिल्लो त्रिशुली–३ (ए) जलविद्युत आयोजना (६० मे.वा.)**	२०६५।६६-२०७०।७१ कुल लागत : रू.१२५ मिलियन यू.एस.डलर	• ६० मे.वा. विद्युत उत्पादन भई केन्द्रिय ग्रिडमा आवद्ध हुने	• चीन सरकारबाट प्राप्त हुने सहुलियतपूर्ण ऋण सहयोगको सम्झौताका लागि China Exim Bank तथा अर्थ मन्त्रालयबीच सम्झौता भइसकेको । आयोजना निर्माणका लागि आवश्यक जग्गा अधिग्रहणमध्ये head works, power house, bridge site को right bank मा मुआब्जा वितरण भइसकेको र सर्ज ट्यांक जाने १.२ कि.मि. नयाँ बाटो, बेत्रावतीदेखि पुलसम्म २.५ कि.मि. तथा पुलदेखि हेड वर्क्ससम्मको ९ कि.मि. बाटो सुधार तथा स्थायी क्याम्पको आवश्यक पर्ने जग्गाको व्यवस्था (अधिग्रहण/लीजमा उपलब्ध) गर्ने कार्य भइरहेको । आयोजनाको प्रमुख निर्माण कार्यहरु (सिभिल, इलेक्ट्रोमेकानिकल तथा हाइड्रोमेकानिकल) ठेकेदार CGGC China ले आयोजना निर्माणसँग सम्बन्धित प्रारम्भिक कार्यहरु आयोजनास्थलमा शुरू गरिसकेको ।	• निर्माण कार्यको निरन्तरता ।
५०११२३-५ (८७-४-७८०) **राहुघाट जलविद्युत आयोजना(२७ मे.वा.)**	२०६६।०६७-२०७०।०७१ कुल लागत : ६५.५ मिलियन यु.एस. डलर	• आयोजना निर्माण भई ३० मे.वा. क्षमताबाट १६८ गि.वा. घण्टा उत्पादन हुने ।	• जग्गा अधिग्रहणसम्बन्धी मुआब्जा वितरण, सिभिल निर्माण, Camp facilities निर्माण कार्य चालु ।	• सिभिल निर्माण कार्यको निरन्तरता । परामर्शदाता नियुक्ति तथा इलेक्ट्रोमेकानिकल कार्यको बोलपत्र आह्वान ।
५०११३३-५ (८७-४-७८१) **माथिल्लो सेती जलविद्युत आयोजना**	२०६६।६७-२०६९।७०	• १२७ मे.वा.जलविद्युत उत्पादन भई केन्द्रिय प्रशारण लाइनमा जोडिने	• हाइड्रोलोजी तथा सेडिमेण्ट सर्भे, टेष्ट अडिटको निर्माण कार्य चालु । आयोजनाको ड्याम साइट र पावरहाउस साइट जोड्ने सडक एवं क्याम्प फ्यासिलिटिजको विस्तृत डिजाइनको अन्तिम प्रतिवेदन तयार । विस्तृत इञ्जिनियरिङ डिजाइन तथा	• विस्तृत डिजाइन कार्यको निरन्तरता ।

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			अध्ययनसम्बन्धी कार्यका लागि एशियाली विकास बैंकबाट उपलब्ध हुने अनुदान सहयोग सम्बन्धमा नेपाल सरकार र ने.वि.प्रा.बीच सहायक सम्झौता सम्पन्न ।	
५०११४८-५ (८७-४-७८२) **माथिल्लो मोदी ए जलविद्युत आयोजना**	२०६८/६९ कुल लागत : रू. ७ अर्ब	• ४२ मेवा विद्युत उत्पादन भई राष्ट्रिय ग्रीडमा आबद्ध हुने ।	• सम्भाव्यता अध्ययन तथा EIA कार्य पूरा भएको ।	• विस्तृत डिजाइन, क्याम्प फ्यासिलेशन निर्माण तथा बोलपत्र तयारी ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

उर्जा मन्त्रालय र अन्तरगत

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता	रणनीतिक	गरिबी मुख	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पुँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.ब. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
साधारण प्रशासन तर्फ																
१	३०८ ०११ -३/४	३७-३/४-११०	ऊर्जा मन्त्रालय	१९,९८४	२२,४६०	२१,०३०	१,४३०	२२,४६०			२३१८१	२३६६०	१	५	३	३
२	३०८ ०१२ -३/४	३७-३/४-१५०	विद्युत विकास विभाग	८३,२९०	१८५,३४५	३४,७४५	१५०,६००	१८५,३४५			११७६२९	१३९१७४	१	५	२	२
३	३०८ ०१३ -३/४	३७-३/४-१६०	विद्युत महशुल निर्धारण आयोग	२,२४५	२,२६८	२,०१८	२५०	२,२६८			२६५१	२७३९	२	५	३	३
जम्मा				**१०५,५१९**	**२१०,०७३**	**५७,७९३**	**१५२,२८०**	**२१०,०७३**	**०**	**०**	**१४३,४६१**	**१६५,५७३**				
४	३०८ १०१ -३/४	३७-३/४-२००	जल तथा उर्जा आयोग	२५,१९४	३०,४१६	१५,२६६	१५,१५०	३०,४१६			४०२८०	४१२२५	१	५	२	२
५	३०८ १०२ -३/४	३७-३/४-३२३	सिंचाइ तथा जलस्रोत व्यवस्थापन आयोजना (जलशक्ति)	२७,०३१	२४,१००	४,६००	१९,५००	७२०	२३,३८०		२५५५५	२८६०५	१	४	२	२
जम्मा				**५२,२२५**	**५४,५१६**	**१९,८६६**	**३४,६५०**	**३१,१३६**	**२३,३८०**	**०**	**६५,८३५**	**६९,८३०**				
विकासतर्फ																
६	३०८ १०३ -३/४	३७-३/४-५५०	विद्युत विकासमा निजी क्षेत्रको प्रवर्द्धन	५५८	१,३९०	१,०९०	३००	१,३९०			१६३०	१९००	१	६	२	२
७	३०८ १०४ -३/४	३७-३/४-५५३	सप्तकोशी वहुउद्धेश्यीय आयोजना	१०१,५१४	२९६,०३१	२,११५	२९३,९१६	४,८२५	२९१,२०६		२९४२४६	२९६३६०	२	४	२	२
८	३०८ १०५ -३/४	३७-३/४-५५४	पञ्चेश्वर वहुउद्धेश्यीय आयोजना	६५,७०६	१८८,३४०	१४,६४०	१७३,७००	६८,३४०	१२०,०००		२०२५८३	३३९७००	२	४	२	२
९	३०८ १०६ -३/४	३७-३/४-५५५	जलविद्युत आयोजना अध्ययन	५८,२३७	८६,२५५	१,२०५	८५,०५०	३६,२५५	५०,०००		७१५०५	८१८५०	१	५	३	२
१०	३०८ १०७ -३/४	३७-३/४-५६६	जल विद्युत आयोजना सम्बन्धी मापदण्ड	५,७८१	१६,०७०	६७०	१५,४००	१६,०७०			१७५१५	२१७५५	३	५	२	२
११	३०८ १०८ -३/४	३७-३/४-५८६	विद्युत विकास कोष	२१,१३१	११९,८०२	४,३८०	११५,४२२	१५,९९४	१०३,८०८		७९२७१	६३८५	१	४	२	२
१२	३०८ १०९ -३/४	३७-३/४-५८७	रोयल्टी व्यवस्थापन तथा वितरण	२५०,५४२	३९०,८३५	५३५	३९०,३००	३९०,८३५			४३०५३२	४७३६०२	३	५	२	२
१३	५०१ १५१ -५	८७-४-७८३	काबेली “ए” जलविद्युत आयोजना		७८०,०००		७८०,०००		७८०,०००		५१२०००	८७२०००	१	४	२	२
जम्मा				**५०३,४६९**	**१,८७८,७२३**	**२४,६३५**	**१,८५४,०८८**	**५३३,७०९**	**१,३४५,०१४**	**०**	**१,६०९,२८२**	**२,०९३,५५२**				
१४	५०१ १०३ -५	८७-४-६०३	मध्य मर्स्याङ्दी जलविद्युत आयोजना (७० मे.वा)	५२०,०००	५०५,०००		५०५,०००	५,०००	५००,०००		८००००	६५०००	१	४	२	२
१५	५०१ १०५ -५	८७-४-६५५	१३२ के.भी. तथा अन्य प्रसारण लाईन विस्तार	३,१६५,७२९	५,६७७,४००		५,६७७,४००	१,८२०,०००	२९०,०००	३,५६७,४००	५२०००००	५५७००००	१	४	२	२
१६	५०१ १०६ -५	८७-४-६५९	थानकोट (चापागाउँ भक्तपुर १३२ के.भी.)	३०,०००	५०,०००		५०,०००	५०,०००			३६०००	३८०००	१	४	२	२
१७	५०१ १०७ -५	८७-४-६७०	अन्य ३३ के.भी. तथा सवस्टेशन आयोजनाहरू	८०४,२५०	८०९,२५०		८०९,२५०	७००,०००		१०९,२५०	२०९७६००	१०३००००	१	४	२	२

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता	रणनीतिक	गरिबीमुख	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१८	५०१ १५० -५	८७-४-६७७	नेपाल भारत विद्युत प्रशारण तथा व्यापार आयोजना		१,२००,०००		१,२००,०००	१५०,०००	६००,०००	४५०,०००	१२०००००	१२०००००	१	४	२	२
१९	५०१ ११० -५	८७-४-७१४	जलविद्युत सुदृढीकरण आयोजना	१,१०८,२१९	१,०१०,०००		१,०१०,०००	१००,०००		९१०,०००	११२००००	१२५००००	१	५	२	२
२०	५०१ १११ -५	८७-४-७२०	सामुदायिक तथा अन्य ग्रामीण विद्युतीकरण	१,११५,६५०	१,५७०,०००		१,५७०,०००	१,०४०,०००	५३०,०००		१५०००००	१७५००००	१	६	१	२
२१	५०१ ११४ -५	८७-४-७२५	कुलेखानी तेस्रो जलविद्युत आयोजना (१४ मे.वा.)	२०४,२५०	१५०,०००		१५०,०००	१५०,०००			२५००००	२८००००	१	४	२	२
२२	५०१ ११६ -५	८७-४-७५७	वितरण प्रणाली विकास आयोजना	५२१,०००	१,३०७,५००		१,३०७,५००	२९७,५००		१,०१०,०००	१२३२०००	१२३५०००	१	४	२	२
२३	५०१ ११८ -५	८७-४-७६७	चमेलियागाड जल विद्युत आयोजना (३० मे.वा.)	७७८,०००	१,४००,०००		१,४००,०००	२००,०००		१,२००,०००	२३५०००	२६००००	१	४	२	२
२४	५०१ ११९ -५	८७-४-७६८	जलाशययुक्त आयोजनाहरूको छनौट तथा सम्भाव्यता अध्ययन	२४,५००	३३७,५००		३३७,५००	३३७,५००			१०००००	१२००००	१	४	२	२
२५	५०१ १२० -५	८७-४-७७६	ठूला तथा मझौला जलविद्युत अध्ययन आयोजना	६८,२५०	६२,५००		६२,५००	६२,५००			५००००	७००००	१	५	२	२
२६	५०१ १२१ -५	८७-४-७७८	माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत आयोजना (४५६ मे.वा.)	२००,०००	१००,०००		१००,०००	१००,०००			३००००००	४००००००	१	४	२	२
२७	५०१ १२२ -५	८७-४-७७९	माथिल्लो त्रिशुली (३ ए) जलविद्युत आयोजना (६० मे.वा.)	१,५३५,०००	२,६००,०००		२,६००,०००	१००,०००		२,५००,०००	३०९८०००	३६१००००	१	४	२	२
२८	५०१ १२३ -५	८७-४-७८०	राहुघाट जलविद्युत आयोजना (३२मे.वा.)	३७६,२५०	२,१००,०००		२,१००,०००	१००,०००		२,०००,०००	२०८००००	२६९००००	१	४	२	२
२९	५०१ १३३ -५	८७-४-७८१	माथिल्लो सेती जलविद्युत आयोजना	८०,०००	२५०,०००		२५०,०००	१५०,०००	१००,०००		२२२०००	२५५०००	१	४	२	२
३०	५०१ १४८ -५	८७-४-७८२	माथिल्लो मोदी जलविद्युत आयोजना		३०,०००		३०,०००	३०,०००			५००००	७००००	१	४	२	२
			जम्मा	**१०,५३१,०९८**	**१९,१५९,१५०**		**१९,१५९,१५०**	**५,३९२,५००**	**२,०२०,०००**	**११,७४६,६५०**	**२१,५५०,६००**	**२३,४९३,०००**				
			कूल जम्मा	**११,१९२,३११**	**२१,३०२,४६२**	**१०२,२९४**	**२१,२००,१६८**	**६,१६७,४१८**	**३,३८८,३९४**	**११,७४६,६५०**	**२३,९८२,७२६**	**२४,८६०,५८५**				

५.३ अन्य आर्थिक सेवा

५.३.१ पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन

५.३.१.१ पृष्ठभूमि

पर्यटन क्षेत्र मुलुकको आर्थिक विकासको तुलनात्मक तथा प्रतिस्पर्धात्मक लाभको क्षेत्र हो । यस क्षेत्रले विदेशी मुद्रा आर्जन, रोजगारीका अवसरमा वृद्धि, अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा मुलुकको पहिचानका साथै समग्र आर्थिक विकासमा योगदान पुर्‍याउँदै आएको छ । पर्यटन क्षेत्रलाई विकास र विस्तार गरी यसको प्रतिफल ग्रामीण तहसम्म पुर्‍याउनको लागि यस क्षेत्रको विविधिकरण र विस्तार गरिनु आवश्यक छ । यसका लागि नयां गन्तव्यको पहिचान, सहज पहुंचको व्यवस्था, पर्यटकका लागि सेवा सुविधामा विकास, पर्यटन प्रवर्द्धन लगायत पूर्वाधारको व्यवस्था गर्नु आवश्यक छ । देशको आन्तरिक र वाह्य यातायातको माध्यम बनेको हवाई यातायातलाई पर्यटन विकाससंग आवद्ध गरी सुरक्षित, स्तरिय, सर्वसुलभ र भरपर्दो बनाउनु आवश्यक छ ।

पर्यटन नीति, २०६५ ले गुणस्तरीय तथा विविधतायुक्त पर्यटकीय सेवाको विकास र विस्तारको माध्यमबाट पर्यटक आगमन, बसाई अवधि तथा प्रति पर्यटक खर्च बृद्धि गर्ने तथा हवाई सेवा तथा संख्यामा समेत उल्लेख्य वृद्धि गरी रोजगारी तथा आय आर्जनका अवसरहरूको विकास र विस्तार गर्ने लक्ष्य राखेको छ । पर्यटन क्षेत्रलाई समन्वयात्मक रूपले ग्रामीण तहसम्म विकास र विस्तार गरी नेपाललाई विश्वकै प्रमुख गन्तव्य स्थलको रूपमा विकास गर्न चालु त्रिवर्षीय योजनाले उच्च प्राथमिकता दिएको छ । पर्यटन नीति तथा योजनाले लिएका लक्ष्य, नीति, रणनीति, कार्यनीति तथा अपेक्षित प्रतिफललाई आधार मानी आ.व.०६८।६९ को कार्यक्रम तयार गरिएको छ । सो को लागि पर्यटकीय सम्पदा संरक्षण तथा पूर्वाधर विकास, मानव पूँजी विकास, पर्वतीय पर्यटन, पर्यटन उद्योग व्यवस्थापन, पर्यटन प्रवर्द्धन, होमस्टे तथा एकीकृत पर्यटन सेवा केन्द्रको विकास गर्ने कार्यक्रमहरू रहेका छन् । सोलुखुम्बुको गार्मामा निर्माणधिन पर्वतीय प्रशिक्षण प्रतिष्ठानको प्रशिक्षण भवन लगायत पूर्वाधार विकास गर्ने कार्यलाई गुरूयोजना वमोजिम प्राथमिकताका साथ अघि बढाइने छ । पर्यटन पूर्वाधार विकास आयोजना, विकास समितिहरू तथा स्थानीय निकायहरू मार्फत विभिन्न पर्यटन पूर्वाधार विकासका कार्यहरूलाई अगाडि बढाइने छ । देशको सबै भागमा पर्यटन क्षेत्रको समानुपातिक विकासको लागि पर्यटकीय क्षेत्र स्थापना गर्दै लगिनेछ । साथै तनहुँको बन्दीपुरस्थित सिद्ध गुफा जस्ता स्थानहरूको प्रभावकारी रूपमा प्रबर्द्धन गर्दै लगिने छ ।

नेपाल पर्यटन वर्ष, २०११ लाई सफलतापूर्वक सम्पन्न गर्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा व्यापक रूपमा प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ । साथै विदेश स्थित कुटनीतिक नियोगहरूलाई परिचालन गरी अन्तरराष्ट्रिय स्तरमा प्रचार प्रसार गर्ने कार्यमा नेपाल पर्यटन वोर्ड लगायतका निकायहरूलाई थप क्रियाशील बनाइनेछ ।

पर्यटन र हवाई सम्बन्धी नीतिलाई समय सापेक्ष सुधार गरिनेछ । हवाई यातायातको विकास र विस्तारका लागि विमानस्थल निर्माण, स्तरोन्नती तथा प्रभावकारी रूपमा हवाई यातायात व्यवस्थापन गर्नु पर्ने हुन्छ । विद्यमान अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलले मुलुकको बढ्दो हवाई यातायातको चापलाई धान्न नसकिरहेको अवस्थामा आधुनिक सुबिधा सम्पन्न अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको सुविधा उपलब्ध गराउने उद्देश्यले बारा जिल्लाको निजगढमा विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन भैसकेको प्रस्तावित दोस्रो अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माण कार्यको प्रक्रिया अघि बढाइने छ । त्रिभुवन अन्तरराष्ट्रिय विमानस्थलको स्तरोन्नती गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइएको छ ।

एशियाली विकास बैकको सहयोगमा संचालित दक्षिण एशियाली पर्यटन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम अन्तर्गत गौतमबुद्ध विमानस्थलको स्तरोन्नती, लुम्विनी क्षेत्रमा जनचेतना अभिवृद्धि तथा वातावरण संरक्षणका कार्यक्रमहरू अघि बढाइने छ । पोखरा र जनकपुरमा क्षेत्रीय स्तरको अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको विकासको साथै मध्यपश्चिमाञ्चल क्षेत्रको सुर्खेतमा अन्तर्राष्ट्रिय उडानहरू हुन सक्ने क्षेत्रीय विमानस्थल निर्माणको लागि संभाव्यता अध्ययनको कार्य अघि बढाइनेछ । कर्णाली लगायतका दुर्गम पहाडी क्षेत्रको एकमात्र भरपर्दो साधन हवाई यातायातलाई सर्वसुलभ र जनपहुंचयोग्य बनाइने छ । थप मुलुकहरूसंग हवाई सेवा विस्तारका लागि हवाई संझौता गर्दै लगिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइएको छ ।

राष्ट्रिय ध्वजाबाहक नेपाल वायुसेवा निगमको व्यवस्थापनलाई सुधार गरी नयां विमान खरिद प्रक्रियालाई अगाडि बढाइने छ । निगमसंग रहेका पूराना हवाईजहाजहरूलाई क्रमशः हटाउँदै लगी नयाँ हवाईजहाजहरूवाट उडान सञ्चालन गरिने छ ।

५.३.१.१ नतिजा सूचकहरू

त्रिवर्षिय योजनाले पर्यटन आगमन ५,०९,९५६ बाट बढाएर १२,००,००० पुऱ्याउने, पर्यटन क्षेत्रबाट देशको कुल गार्हस्थ उत्पादनमा योगदान ३.२ बाट ३.५ पुर्‍याउने, नेपाल आउने अन्तरराष्ट्रिय उडान संख्या २५ बाट ३५ पुर्‍याउने र अन्तरराष्ट्रिय उडानबाट आउने यात्रु आगमन २० लाख पुर्‍याउने लक्ष्य लिएको छ । साथै बसाई अवधि ११.३२ बाट १२ पुर्‍याउने, प्रत्यक्ष रोजगार १५०००० पुर्‍याउने जस्ता परिमाणात्मक लक्ष्य रहेको छ । यी नतिजा हासिल गर्न योजना अवधिमा राखिएका भौतिक प्रगति खुल्ने केही प्रमुख सूचकहरूको लक्ष्य, प्रगति र आ.व. २०६८।६९ को लक्ष्य निम्न बमोजिम रहेको छ :-

सि.न.	प्रतिफल सूचकहरू	योजनाको लक्ष्य	हालसम्मको स्थिति	२०६८।६९ को लक्ष्य
१	पर्यटक आगमन	१२०००००	६,०२,८८५	९०००००
२	पर्यटक बसाई अवधी (दिनमा)	१२	१२.६७	१२
३	कुल गार्हस्थ उत्पादनमा पर्यटन क्षेत्रको योगदान	३.५	२.४	३
४	अन्तरराष्ट्रिय विमान सेवा	३५	२७	२९
५	प्रत्यक्ष रोजगारी	१५००००	११००००	१३००००

पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन क्षेत्रमा संचालन हुने ८ वटा कार्यक्रम तथा आयोजनाहरू मध्ये ४ वटा पहिलो प्राथमिकता, ३ वटा दोस्रो प्राथमिकता र १ वटा तेश्रो प्राथमिकतामा रहेका छन् ।

पर्यटन तथा नागरिक उडड्यन क्षेत्रका आ.व. २०६८।६९ मा संचालन हुने वार्षिक विकास कार्यक्रम, मुख्य मुख्य क्रियाकलापहरू र बजेट

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रमर आयोजना	शुरू तथा सम्पन्न हुने, वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३२५०११-३/४ (४९-३/४-११०) **पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय**	सालवसाली	• संस्थागत सुदृढीकरण भै पर्यटन प्रवर्द्धनमा सहयोग पुगेको हुने । • हवाई यातायात व्यवस्थित र भरपर्दो भएको हुने ।	• सुदृढीकरण सम्बन्धी कार्यहरू भएको	• हवाई यातायात सुदृढीकरण सम्बन्धी, एअरपोर्ट अडिट, हवाई सम्झौता तथा भएका सम्झौताको पुनरावलोकन गर्ने, अन्तर्राष्ट्रिय नागरिक उड्डयन दिवस मनाउने, ए.टी.सि. हरूको अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन आयोजना गर्ने ।
३२५०१२-३/४ (४९-३/४-१२२) **पर्यटन कार्यालयहरू**	सालवसाली	• पर्यटन उद्योगहरूको नियमन, अनुगमन, लगत अद्यावधिक भएको हुने ।	• ६ वटा पर्यटन कार्यालयहरूबाट पर्यटन उद्योग दर्ता, नविकरण, निरीक्षणलाई निरन्तरता दिइएको , पर्यटन कार्यालय भैरहवा र नेपालगंजको भवन निर्माण कार्य सुरू गरिएको	• पर्यटन कार्यालय भैरहवा र नेपालगंजको भवन निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने र बीरगंजको भवन निर्माण कार्य सुरू गर्ने • पर्यटन उद्योगहरूको नियमन, अनुगमन तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने
३२५१०२-३/४ (४९-३/४-२६०) **नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान**	सालवसाली	• होटल, ट्राभल, ट्रेकिङ आदि क्षेत्रमा मध्यम तथा उच्चस्तरका जनशक्ति उत्पादन भएको हुने ।	• होटल तथा पर्यटन क्षेत्रमा स्नातकोत्तर तहको कक्षा संचालन सुरू भएको, स्नातक तहका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइएको । • दुर्गम क्षेत्र लगायत विभिन्न स्थानहरूमा महिला, दलित, अपांग, युवाहरू लक्षित र रोजगारमूलक विभिन्न किसिमका घुम्ति तथा होमस्टे सम्बन्धी तालिमहरू संचालन गरिएको । • पर्यटन क्षेत्रका संघ संस्थाहरूको अनुरोधमा टुरिष्ट गाइड, फुड प्रिपरेशन एण्ड कन्ट्रोल, फ्रन्ट अफिस अपरेशन, ट्रेकिङ गाइड लगायत विभिन्न आधारभूत तथा सुपरीवेक्षण तहका व्यवसायमूलक तालिम सञ्चालन भएको । • विद्यार्थीहरूको लागि छात्रावास निर्माण कार्य भइरहेको ।	• होटल तथा पर्यटन क्षेत्रका आधारभूत एवं सुपरीवेक्षण तहका तालिम साथै विभिन्न लक्षित वर्गका लागि रोजगारमूलक तालिम निरन्तररूपमा संचालन गर्ने • एकीकृत पर्यटकीय सेवा केन्द्रहरूमा पर्यटन सम्बन्धी सीप मूलक तालिम र जनचेतना अभिवद्धि गर्ने कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने । • महिला, दलित, अपांग, युवाहरू लक्षित तालिम दुर्गम क्षेत्र लगायतका विभिन्न स्थानहरूमा संचालन गरिने । • होटल तथा पर्यटन क्षेत्रमा स्नातकोत्तर तथा स्नातक तहका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइने । • विद्यार्थीहरूको लागि छात्रावास निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइने ।
३२५१०४-३/४ (४९-३/४-२८१) **पर्वतीय पर्यटन तथा पर्यटन उद्योग व्यवस्थापन**	सालवसाली	• मन्त्रालयको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि हुने । • पर्यटन उद्योग व्यवस्थापन तथा नियमन हुने । • पर्यटन प्रवर्द्धन हुने । • नेपाल पर्यटन वर्ष २०११ को कार्यान्वयन हुने ।	• मन्त्रालयको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गरिएको । • सगरमाथा हिमाल सरसफाई गरिएको । • पर्यटन प्रवर्द्धन सम्वन्धि कार्यक्रम संचालन गरिएको । • नेपाल पर्यटन वर्ष २०११ को औपचारिक शुभारम्भ भई प्रचार प्रसार गर्ने कार्य भइरहेको । • अन्तरराष्ट्रिय सम्बन्ध विस्तार गर्न विभिन्न मञ्चहरूमा भाग लिइएको । • निजामती सेवाका कर्मचारीहरूबाट सगरमाथा आरोहण गर्ने	• मन्त्रालयको संस्थागत सुदृढीकरण, इ- गभर्नेन्स, केन्द्रिय डाटा वेश संचालन गर्न पूर्वाधारको व्यवस्था गर्ने । • पर्यटन प्रवर्द्धन गर्न राष्ट्रिय अन्तरराष्ट्रिय रूपमा गतिविधि संचालन गर्ने । • नेपाल पर्यटन वर्ष २०११ लाई प्राथमिकताका साथ संचालन गर्ने । • पर्यटन उद्योगहरूको व्यवस्थापन तथा नियमन गर्ने

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रमर आयोजना	शुरू तथा सम्पन्न हुने, वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
आयोजना		• Leave Tourism कार्यक्रम बाट पर्यटन प्रर्वद्धनमा योगदान पुगेको हुने ।	कार्यक्रम अन्तर्गत नौ जना निजामति कर्मचारीहरूले सगरमाथा आरोहण गरेका । • Leave Tourism अर्न्तगत १०० जना कर्मचारीहरूलाई देशका विभिन्न पर्यटकीय स्थलहरूमा पठाइएको ।	• पर्यटन सम्बन्धी अन्तरराष्ट्रिय सम्बन्ध विस्तार गर्न विभिन्न मञ्चहरूमा सहभागिता जनाउने । • Leave Tourism अर्न्तगत कर्मचारीहरूलाई देशका विभिन्न पर्यटकीय स्थलहरूमा पठाउने ।
३२५१०६-३/४ (४९-३/४-२९०) **पर्यटकीय सम्पदा संरक्षण तथा पूर्वाधार विकास कार्यक्रम**	सालवसाली	• पर्यटन सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान हुने । • पर्वतीय प्रशिक्षण प्रतिष्ठानको गुरूयोजना बमोजिमका निर्माण कार्यले निरन्तरता पाउने । • पर्यटन नीति, योजना एवं कार्यक्रमहरूको अनुगमन गर्ने	• पर्यटन पूर्वाधार विकास आयोजना, विकास समितिहरू, पर्यटन कार्यालयहरू तथा स्थानीय निकाय मार्फत तालतलैयाहरूको संरक्षण, पदयात्रामार्ग निर्माण, सौन्दर्यीकरण, पर्यटकीय गन्तव्य एवं पूर्वाधारहरूको विकास, अध्ययन तथा प्रर्वद्धनका कार्यहरू संचालन गरिएको । • शैक्षिक पर्यटन र कृषि पर्यटनका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएको । • ग्रामिण पर्यटन प्रर्वद्धन कार्यक्रम अन्तर्गत मलेशिया र भारतका विभिन्न पर्यटकीय स्थलहरूको अध्ययन गरिएको । • होमस्टे सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्यशाला गोष्ठी सम्पन्न तथा होमस्टे सम्बन्धी अध्ययनका कामहरू भएको । • आयोजनाहरूको अनुगमन एवं निरीक्षणका कार्यहरू गरिएको ।	• पर्यटन गुरूयोजना तयार गर्ने । • पर्यटन पूर्वाधार विकास आयोजना, विकास समितिहरू, पर्यटन कार्यालयहरू तथा जिल्ला विकास समिति मार्फत पर्यटकीय पूर्वाधारहरूको विकास तथा प्रर्वद्धनको कार्यहरू संचालन गर्ने । • पर्यटनसम्बन्धी विभिन्न अध्ययनका कार्यहरू गर्ने । • Tourism Satellite Account सम्बन्धी कार्य संचालन गर्ने । • मुलुकका विभिन्न १७ स्थानमा सामुदायिक पर्यटन केन्द्रहरूको स्थापना गरी पूर्वाधार विकास, तालिम तथा जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने । • बन्दीपुर स्थित सिद्धगुफा जस्ता स्थानहरूको प्रबर्द्धन प्रभावकारी गर्ने ।
(४९-३/४-३०५) **हवाई यातायात सुदृढीकरण कार्यक्रम**	सालवसाली	• हवाई सुरक्षामा बृद्धि भएको हुने । • दुर्घटना जाँच प्रतिवेदन सम्बन्धी डकुमेन्टेशन भएको हुने । • विमानस्थल अडिट भएको हुने ।	• अन्तर्राष्ट्रिय नागरिक उड्डयन दिवस मनाइएको । • दुई वटा मुलुकसंग हवाई सम्झौता भएको । • हवाई खोज तथा उद्धार सम्बन्धी फिलिपिन्स र थाइल्याण्डमा अध्ययन भ्रमण गरिएको । • तुम्लिङ्टार, चन्द्रगढी र धनगढी विमानस्थलहरूको एअरपोर्ट अडिट गरिएको । • अन्तर्राष्ट्रिय नागरिक उड्डयन संगठनको महासभामा भाग लिइएको ।	• ब.उ.शि.नं. ४९-३/४-११० पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयमा गाभिएकोले यस सम्बन्धी क्रियाकलापहरू सोही शिर्षकबाट हुने भएकोले यस बजेट शिर्षकबाट यस आ.व.मा थप क्रियाकलाप नहुने ।
३२५१०८-३/४ (४९-३/४-२९१) **दक्षिण एशिया पर्यटन पूर्वाधार विकास आयोजना**	सन् २०११-२०१५ (४६.५ मिलियन अमेरिकी डलर)	• गौतमवुद्ध विमानस्थल, भैरहवाको स्तरोन्नति भएको हुने । • लुम्बिनी विकास कोषको क्षमता विकास तथा जनचेतना अभिवृद्धिमा सहयोग पुगेको हुने ।	• आयोजना समन्वय इकाई, आयोजना कार्यान्वयन इकाईहरू (गौतमवुद्ध विमानस्थल तथा लुम्बिनी) को परामर्शदाता छनौटको कार्य भैरहेको ।	• तीनवटै इकाईहरूको परामर्शदाता छनौट गरी योजना सम्बन्धी डिजाइन, ल.इं गरी कार्य शुरू गर्ने ।

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रमर आयोजना	शुरू तथा सम्पन्न हुने, वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
५०११०१-५ (८७-४-५१५) **विमानस्थल विकास तथा विस्तार (ने.ना.उ.प्रा. मा शेयर लगानी)**	सालवसाली	• त्रि.अ.वि.लगायतका विमानस्थलहरूको सुधार तथा स्तरोन्नति हुने । • दोश्रो अन्तरराष्ट्रिय विमानस्थलको विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन कार्य पूरा भएको हुने । • नयाँ विमानस्थलहरूको अध्ययन कार्य भएको हुने ।	• तुम्लिङ्गटार विमानस्थलको कालोपत्रे गर्ने कार्य सम्पन्न र सिमिकोट विमानस्थलको कालोपत्रे गर्ने कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको । • पोखरा नयां विमानस्थल सुधार सम्बन्धी कार्य निरन्तर, भैरहवा विमानस्थलको लागि जग्गा अधिग्रहण गरिएको, ताप्लेजुङ्ग विमानस्थलको धावनमार्ग सुधार तथा अन्य विमानस्थलहरूको स्तरोन्नति गर्ने कार्य चालु राखिएको । • दोश्रो अन्तरराष्ट्रिय विमानस्थल निर्माण सम्बन्धी विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन भएको । साथै सो को EIA वातावरण मन्त्रालयबाट स्वीकृत भएको । • त्रि.अ.वि.को राडार मर्मत भएको ।	• फाप्लु, रूम्जाटार लगायत विभिन्न विमानस्थलहरूको सुधार तथा स्तरोन्नति कार्यलाई निरन्तरता दिने । • दोश्रो अन्तरराष्ट्रिय विमानस्थल निर्माण कार्य अगाडि बढाउने । • इलामको सुकिलिम्बा लगायत नयाँ विमानस्थलहरूको सम्भाव्यता अध्ययन गरी कार्य प्रारम्भ गर्ने । • कम्तीमा थप दुइवटा विमानस्थललाई वर्षैभरी सञ्चालन हुन सक्ने गरी सुधार गर्ने । • त्रि.अ.वि. को सुधार गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिने ।
५०११३६-५ (८७-४-५१६) **हवाई यातायात क्षमता अभिवृद्धि आयोजना**	सन् २०११-२०१५ ९२ मिलियन अमेरिकी डलर	• त्रि.अ.वि., लुक्ला, रारा र सिमिकोट विमानस्थलहरूको सुधार तथा स्तरोन्नति गर्ने ।	• डिजाइन तथा सुपरिवेक्षणको कार्य गर्ने परामर्शदाता छनौट भै कार्य आरम्भ गरेको र क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी परामर्शदाताको छनौट गर्ने कार्य भैरहेको ।	• परामर्शदाताबाट विस्तृत डिजाइन, ल.ई. भएपछि ठेक्का प्रकिया शुरू हुने ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१	३२५ ०११ -३	४९-३-११०	पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	३८,८३३	४३,८४०	४३,८४०		४३,८४०			४७३८०	५००९५	१	७		
२	३२५ ०१२ -३/४	४९-३/४-१२२	पर्यटन कार्यालयहरू	११,८२३	२२,५८०	१०,५८०	१२,०००	२२,५८०			२७४८५	३१९४५	१	७		
३	३२५ १०२ -३/४	४९-३/४-२६०	नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन प्रतिष्ठान	५१,०४५	५३,४००	१०,९००	४२,५००	५३,४००			५७०००	६३१००	२	५	१	१
४	३२५ १०४ -३/४	४९-३/४-२८१	पर्वतीय पर्यटन तथा पर्यटन उद्योग व्यवस्थापन आयोजना	२९४,०४०	१६६,७५८	१५८,८५८	७,९००	१६६,७५८			२८३३०	२९६७०	३	६	२	३
५	३२५ १०६ -३/४	४९-३/४-२९०	पर्यटन पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	४२९,०२३	६२९,५८७	४७,०८७	५८२,५००	६२९,५८७			६४९०८०	६७०८५०	१	२	१	२
६	३२५ १०८ -३/४	४९-३/४-२९१	दक्षिण एशिया पर्यटन पूर्वाधार विकास आयोजना	१५४,५६४	३१३,१३९	५,३८९	३०७,७५०	१००,०००	१८२,१३९	३१,०००	२६४६५७	२८६७६५	२	२	२	३
			हवाई यातायात													
७	५०१ १०१ -५	८७-४-५१५	नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण (शेयर लगानी)	६५०,०००	७३०,०००		७३०,०००	७३०,०००			८०००००	८०००००	१	४	२	३
८	५०१ १३६ -५	८७-४-५१६	हवाई यातायात		३००,०००		३००,०००		३००,०००		४०००००	४५००००	२	२	२	३
			जम्मा	**१,६२९,३२८**	**२,२५९,३०४**	**२७६,६५४**	**१,९८२,६५०**	**१,७४६,१६५**	**४८२,१३९**	**३१,०००**	**२,२७३,९३२**	**२,३८२,४२५**				

५.३.२ वाणिज्य तथा आपूर्ति

५.३.२.१ वाणिज्य क्षेत्र

५.३.२.१.१ पृष्ठभूमि

वाणिज्य क्षेत्र आर्थिक विकासको सशक्त माध्यम हो । नेपालको आर्थिक विकासमा वाणिज्य क्षेत्रको योगदान महत्वपूर्ण रहिआएको छ। नेपाल जस्तो विकासोन्मुख मुलुकको अर्थतन्त्रलाई तीव्र रुपान्तरण गरी मुलुकको आर्थिक वृद्धि दर उच्च बनाउँदै जनताको जीवनस्तर उकास्न र गरिबी न्यूनीकरण गर्न वाणिज्य क्षेत्रबाट प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने हुन्छ । आय तथा रोजगारीको अवसरमा वृद्धि, स्थानीय उत्पादनको व्यवसायीकरण र प्रवर्द्धन, देशमा उपलब्ध सीप, श्रम शक्तिको उपयोग, परिचालन र संरक्षण, कृषि एवं उद्योग क्षेत्रको समानान्तर विकास, अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा नेपाली वस्तु र सेवाको पहिचान, पहुँच र विस्तार जस्ता विविध पक्षमा वाणिज्य क्षेत्रबाट सकारात्मक योगदान पुग्ने भएकोले विगत दुई दशकदेखि वाणिज्य क्षेत्रलाई आर्थिक विकासको महत्वपूर्ण संवाहकको रुपमा स्थापित गर्न विभिन्न नीतिगत, संस्थागत र प्रक्रियागत सुधारका उपक्रमहरूलाई निरन्तर अघि बढाउँदै आइएको छ ।

यस पृष्ठभूमिमा त्रिवर्षीय योजनाले मुलुकको अर्थतन्त्रलाई तीव्र रूपमा रूपान्तरण गरी उच्च आर्थिक वृद्धिदर कायम गर्दै जनताको जीवनस्तर उकास्न र गरिबी न्यूनीकरण गर्ने सन्दर्भमा आन्तरिक तथा अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार प्रवर्द्धन गरी आय र रोजगारीका अवसरहरुको विस्तार गर्ने, निजी तथा सरकारी क्षेत्रको सहभागितामा तुलनात्मक लाभका वस्तु तथा सेवाहरुको पहिचान एवं विकास गरी आन्तरिक तथा बाह्य बजारमा मूल्य तथा गुणस्तरलाई प्रतिस्पर्धात्मक बनाई वस्तु तथा सेवा व्यापारबाट अधिकतम लाभ प्राप्त गर्ने, स्थानीय कच्चापदार्थ, स्रोत साधन र सीप बढी प्रयोग हुने वस्तुको निकासी प्रबर्द्धन गरी वाणिज्य क्षेत्रका क्रियाकलापबाट प्राप्त हुने लाभलाई ग्रामीण तहसम्म विस्तार गर्दै गरीबी न्यूनीकरणमा योगदान पुऱ्याउने जस्ता उद्देश्य लिए अनुरूप वाणिज्य क्षेत्रको विकासको निमित्त आर्थिक वर्ष २०६७।६८ मा विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएका छन् ।

यसैगरी नेपालका प्रमुख निर्यातयोग्य वस्तु तथा सेवाको पहिचान गरी ती क्षेत्रको प्रवर्द्धन गर्न यु.एन.डि.पी., अन्कटाड, आइ.टि.सी, डि.एफ.आइ.डी. लगायतका संस्थाको सहयोगमा नेपाल व्यापार एकीकृत रणनीति, २०१० (Nepal Trade Integration Strategy, 2010) तयार गरिएको छ । NTIS, २०१० कार्यक्रम कार्यान्वयनको सिलसिलामा नेपाली चिया र कफी अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा सामूहिक ट्रेडमार्क (Collective Trade Mark) दर्ता गर्ने, अलैचीको बीउ उत्पादन तथा प्रशोधनका लागि कृषक व्यवसायसँग लागत साझेदारीमा आधुनिक ड्रायर जडान गर्ने, त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलस्थित शीत गृह (Cold Ware House) सञ्चालनमा ल्याउन जेनेरेटर र रेफ्रिजेरेशन भ्यानको व्यवस्था गर्ने, पश्मिना र गलैचाको गुणस्तर सुनिश्चित गर्न प्रयोगशाला स्थापना गर्ने, सुन चाँदी गरगहनामा क्याडमियम मिसावट नियन्त्रण गर्न परीक्षण प्रयोगशाला स्थापना गर्ने कार्यहरू सञ्चालन गरिएको छ । आगामी आर्थिक वर्षमा पनि NTIS, २०१० ले पहिचान गरेका बस्तु तथा सेवाको प्रवर्द्धन गरिनेछ ।

नेपाल र संयुक्तराज्य अमेरिकाबीच व्यापार तथा लगानी सम्बन्ध विस्तार गरी नेपालको निर्यात व्यापार अभिवृद्धिमा योगदान पुऱ्याउन तथा नेपाली निर्यातजन्य वस्तुको अमेरिकी बजारमा पहुँच सहज र सरल तुल्याउन Trade and Investment Framework Agreement (TIFA) गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ ।

नेपाल-चीन तिब्बत व्यापार सहजीकरण समिति (Nepal China Tibet Trade Facilitation Committee) को दोस्रो बैठक २०६८ वैशाख २६ र २७ गते काठमाडौमा सम्पन्न भएको छ । उक्त बैठकमा प्रत्येक २/२ वर्षमा नेपाल र चीन तिब्बतबीच आर्थिक एवं व्यापारिक मेला सञ्चालन गर्ने सम्बन्धमा समेत समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर भएको र आगामी नोभेम्बर महिनाको २ देखि ६ सम्म काठमाडौँमा नेपाल चीन तिब्बत आर्थिक तथा व्यापार मेला सञ्चालन गर्ने सहमति भएको छ ।

वाणिज्य नीति, २०६५ मा व्यवस्था भए बमोजिम माननीय वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा Board of Trade गठन भई क्रियाशील रहेको छ । वैदेशिक व्यापारलाई व्यवस्थित गर्ने ऐन, २०६८ को मस्यौदा तयार गरिएको तथा आन्तरिक व्यापार नीति, २०६८ तर्जुमा सम्बन्धी प्रारम्भिक छलफलको चरणमा रहेको छ । काठमाण्डौमा २०६७ मंसिर २९ गतेदेखि पौष ४ सम्म दशौं सार्क व्यापार मेला सम्पन्न भएको छ । आगामी आर्थिक वर्षमा पनि वार्णिज्य नीतिले अघि सारेका विशेष केन्द्रित क्षेत्र र जोड दिइएको क्षेत्र अन्तर्गत पहिचान गरिएका बस्तुमा केन्द्रित कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ । साथै व्यापार कूटनीतिलाई पनि प्रभावकारी रूपमा परिचालन गरिनेछ ।

५.३.२.१.२ नतिजा सूचकहरू

योजना अवधिमा वस्तु निकासीमा वार्षिक औसत १० प्रतिशतले वृद्धि गर्ने तथा हालको व्यापार घाटालाई कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको २३ प्रतिशतबाट २० प्रतिशतमा झार्ने र आयात निर्यातको अनुपात ४:१ मा गर्ने अपेक्षित लक्ष्य राखेकोमा लक्ष्य भन्दा कम नै प्रगति भएको देखिन्छ । कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा व्यापार घाटाको अंश बढ्दै गएको छ । आ.व. २०६८ वैशाख मसान्तसम्म मुलुकको कुल व्यापार रू. ३६६ अर्ब र कुल व्यापार घाटा रू. २६२ अर्ब पुग्न गएको छ भने आयात निर्यातको अनुपात ६:१ मा रहेको छ ।

५.३.२.२ आपूर्ति क्षेत्र

५.३.२.२.१ पृष्ठभूमि

सर्वसाधारण जनतालाई दैनिक अत्यावश्यकीय उपभोग्य वस्तु तथा सेवाहरु समयमै उचित गुणस्तर र प्रतिस्पर्धी मूल्यमा भरपर्दो तरिकाले उपलब्ध गराउनु राज्यको मुख्य दायित्व हो । साथै, उपभोक्ताको हक हितको संरक्षण गर्नु, राज्यमा खाद्य सुरक्षा कायम गर्नु र उपभोग्य वस्तु तथा सेवाको निरन्तर आपूर्तिलाई सुनिश्चितता दिनु पनि राज्यको कर्तव्य हुन आउँछ । उक्त लक्ष्य प्राप्तिको लागि मुलुकमा आपूर्ति व्यवस्थालाई चुस्त र भरपर्दो तुल्याउनु आवश्यक हुन्छ ।

चालु तीनवर्षीय योजनामा उल्लेख भए अनुसार दैनिक उपभोग्य वस्तु तथा सेवा निश्चित गुणस्तर, मापदण्ड तथा प्रतिस्पर्धात्मक मूल्यमा सर्वसुलभ तवरले उपलब्ध हुने स्थितिको प्रत्याभूति गर्ने, दुर्गम पिछडिएका क्षेत्रमा स्थानीय उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गरी खाद्यान्न परनिर्भरता हटाउने र गरीब जनतालाई राहत पुऱ्याउन एकीकृत आपूर्ति संयन्त्रको विकास गर्ने, स्वच्छ प्रतिस्पर्धात्मक बजार प्रणालीको विकास मार्फत आपूर्ति व्यवस्थालाई नियमित, सर्वसुलभ भरपर्दो बनाउने तथा अस्वाभाविक अवस्थामा बजार हस्तक्षेपको माध्यमबाट आपूर्ति व्यवस्थालाई बिग्रन नदिई सर्वसाधारणको हित संरक्षण गर्ने उद्देश्य अनुरूप विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइएका छन् । यस क्रममा नेपाल सरकारबाट उपलब्ध ढुवानी अनुदानबाट नेपाल खाद्य संस्थानमार्फत देशका विभिन्न ३० दुर्गम जिल्लामा खाद्यान्न आपूर्ति गरी ती क्षेत्रका जनतालाई खाद्यवस्तुको अभाव हुन नदिन कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ भने प्राकृतिक विपत्ति, दैवी प्रकोप अनिकाल, महामारी आदि फैलिएको बेलामा दुर्गम क्षेत्र लगायत अन्य जिल्लामा समेत विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरी खाद्यान्न आपूर्तिको व्यवस्था मिलाइएको छ । साथै, शहरी क्षेत्रमा पनि चामल, चिनी, गहुँको पीठो, खाने तेल लगायतका अत्यावश्यक वस्तुको सहज र नियमित आपूर्ति बनाइराख्न वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय मातहतका सार्वजनिक संस्थानहरु- नेपाल खाद्य संस्थान, नेशनल ट्रेडिङ लिमिटेड र साल्ट ट्रेडिङ कर्पोरेशन लिमिटेडलाई क्रियाशील तुल्याइएको छ । शहरी क्षेत्रमा बेला बेलामा हुने कृत्रिम अभाव तथा मूल्य वृद्धिलाई नियन्त्रण गर्न बजार हस्तक्षेप (Market Intervention) को नीति बमोजिम यी सार्वजनिक संस्थानहरुबाट सहुलियत मूल्यमा उपभोग्य वस्तु बिक्री वितरण गर्ने गरिएको छ ।

खाद्य सुरक्षालाई प्रत्याभूत गर्दै जाने क्रममा विभिन्न स्थानमा नयाँ खाद्य गोदामहरूको निर्माण कार्य भइरहेको साथै भारत सरकारको अनुदान सहयोगमा आधुनिक खाद्य प्रयोगशाला निर्माण गर्ने कार्य प्रारम्भ गरिएको छ । त्यस्तै मौजुदा गोदामहरू मर्मत सुधार गरी बढी क्षमतामा खाद्यान्न सञ्चित गरी राख्न मिल्ने व्यवस्था मिलाइएको छ । कार्टेलिङ्ग, कृत्रिम अभाव, वस्तु तथा सेवाको अनावश्यक होर्डिङ जस्ता क्रियाकलापलाई नियन्त्रण गर्न उपभोक्तालाई दैनिक उपभोग्य वस्तु सहज रुपमा आपूर्ति भए नभएको, निश्चित गुणस्तर र मूल्यमा बिक्री भए नभएको आदि विषयमा वाणिज्य विभागमार्फत बजार अनुगमनको कार्य हुँदै आएको छ । वाणिज्य विभागमा उपभोक्ता मूल्य सूचना केन्द्र स्थापना गरी साप्ताहिक मूल्यसूची प्रकाशन गर्ने कार्य गरिएको छ । त्यस्तै नीतिगत सुधारतर्फ उपभोक्ता हित संरक्षण ऐन, २०५४ र उपभोक्ता नियमावली, २०५६ मा संशोधनका लागि कार्य भइरहेको छ । त्यस्तै मूल्य नियन्त्रणसम्बन्धी नीतिको मस्यौदा तयार भएको छ । आपूर्ति नीतिको मस्यौदा अन्तिम चरणमा पुगेको छ ।

नेपाल आयल निगमको कार्य सञ्चालन र व्यवस्थापनमा गर्नुपर्ने सुधारका सम्बन्धमा अध्ययन एवं छानविन गरी प्रतिवेदन पेश गर्न मा. भीम आचार्यको संयोजकत्वमा गठित आयोगले दिएको सुझावहरूलाई क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै जाने क्रममा कार्यहरू भइरहेको छ ।

आपूर्ति व्यवस्थालाई सुदृढ गर्ने क्रममा २०६८ जेष्ठ मसान्तसम्ममा ३० दुर्गम जिल्लामा १३९५८ मे.टन खाद्यान्न ढुवानी भएको, राष्ट्रिय खाद्य सुरक्षा भण्डारमा १५००० मे.टन खाद्यान्न मौज्दात रहेको, सार्क खाद्य सुरक्षामा ४००० मे.टन खाद्यान्न सुरक्षित राखिएको, विभिन्न स्थानमा २७०० मे.टन क्षमताको आधुनिक गोदाम घर निर्माण कार्य भइरहेको र भारत सरकारको सहयोगमा

आधुनिक खाद्य प्रयोगशाला निर्माण गर्ने कार्य भइरहेको छ । त्यस्तै चालु कण्ठरोग नियन्त्रण आयोजना अन्तर्गत २२ दुर्गम जिल्लामा २०६८ जेष्ठ मसान्तसम्ममा ४१९७० क्वीन्टल नून ढुवानी भएको छ ।

आगामी आ.व.मा आपूर्ति नीति स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याइने लक्ष्य छ भने विभिन्न ३० दुर्गम जिल्लामा कम्तीमा १५००० मे.ट. खाद्यान्न र २२ दुर्गम जिल्लामा कम्तीमा ४२२९७ क्वीन्टल आयोडिनयुक्त नून आपूर्ति गर्ने कार्यक्रम रहेको छ । साथै, राष्ट्रिय खाद्य सुरक्षा भण्डारमा २५००० मे.टन, सार्क खाद्य सुरक्षा बैंकमा ८००० मे.टन खाद्यान्न सञ्चय गर्ने कार्यक्रम छ । त्यस्तै उपभोक्ता हक हितसँग सम्बन्धी ऐन, नियमलाई परिमार्जन गरी उपभोक्ता हित संरक्षणमा वाणिज्य विभागको भूमिकालाई थप प्रभावकारी बनाउने, बजार अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाउने कार्यक्रम राखिएको छ ।

५.३.२.२.२ नतिजा सूचकहरु

चालु तीन वर्षीय योजनामा उल्लेख भएअनुरूप दुर्गम क्षेत्रमा प्रत्येक वर्ष न्यूनतम २० हजार मे.ट. खाद्यान्न ढुवानी गरी योजना अवधिमा कम्तीमा ६० हजार मे.ट. खाद्यान्न ढुवानी गर्ने, राष्ट्रिय खाद्य सुरक्षा भण्डारमा हाल मौज्दात राख्ने गरिएको वार्षिक १५ हजार मे.ट. क्षमतालाई वृद्धि गरी योजना अवधिको अन्तिम वर्षमा २५ हजार मे.ट. पुऱ्याउने, सार्क खाद्य सुरक्षा बैंकमा सार्कमा भएको प्रतिबद्धता बमोजिम खाद्यान्न सुरक्षित गर्ने, कम्तीमा १० हजार मेट्रिक टन थप खाद्यान्न मौज्दात राख्न सक्ने गरी आधुनिक गोदाम घरको निर्माण गर्ने, २२ दुर्गम जिल्लाहरुमा प्रतिवर्ष न्यूनतम ४० हजार क्विन्टलका दरले योजना अवधिमा कुल करिब १ लाख २० हजार क्विन्टल आयोडिनयुक्त नून ढुवानी गर्ने लक्ष्य राखिएकोमा सो योजना अनुसार हालसम्म भएको प्रगति विवरण तथा आगामी आ.व.२०६८/६९ को लक्ष्य निम्न बमोजिम रहेको छ ।

क्र.सं.	प्रतिफल सूचकहरू	योजनाको लक्ष्य	हालसम्मको स्थिति	२०६८/६९ को लक्ष्य
१	नीतिगत, कानूनी, भौतिक संरचनात्मक सुधार	• आय र रोजगारको अवसर विस्तार गर्ने, • वाणिज्य क्षेत्रको क्रियाकलाप बाट गरिबी न्यूनीकरणमा योगदान पुऱ्याउने • तुलनात्मक लाभका नयाँ वस्तु तथा सेवाहरूको पहिचान गरी वस्तु तथा सेवा व्यापार बाट अधिकतम लाभ प्राप्त गर्ने ।	• NTIS, २०१० कार्यान्वयनमा ल्याइएको । • वाणिज्य नीति, २०६५ कार्यान्वयन कार्ययोजनाका मस्यौदा बनाउने कार्य भएको, उपभोक्ता संरक्षण सम्बन्धी ऐन, नियममा समसामयिक सुधार तथा परिमार्जनका लागि आवश्यक गृहकार्य भैरहेको । • बजार अनुगमन कार्यक्रम अन्तर्गत ५६६ व्यवसायीको अनुगमन भएको । मूल्य नियन्त्रण नीति सम्बन्धी मस्यौदा तयार गरिएको । • काँकडभिट्टामा सुख्खा वन्दरगाह निर्माण सम्पन्न भई सञ्चालनमा ल्याइएको ।	• वाणिज्य नीति कार्यान्वयन योजना कार्यान्वयन गर्ने । • व्यापार, सूचना बैक स्थापना गर्ने । • आपूर्ति नीति जारी गर्ने । • सुख्खा बन्दरगाह निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने । • व्यापार नीति विश्लेषण संयन्त्र स्थापना गर्ने ।
२	दुर्गम तथा पहाडी जिल्लामा खाद्यान्न ढुवानी	६०००० मे.टन	१३९५८ मे.टन	१५००० मे.टन
३	राष्ट्रिय खाद्य सुरक्षा भण्डार	२५,००० मे.टन (वार्षिक)	१५,००० मे.टन	२५,००० मे.टन
४	सार्क खाद्य सुरक्षा भण्डार	८००० मे.टन (वार्षिक)	४००० मे.टन	८००० मे.टन
५	आधुनिक गोदाम घर निर्माण	खाद्यान्न गोदाम घर निर्माण गर्ने ।	विभिन्न स्थानमा २७०० मे.टनको आधुनिक गोदाम घर निर्माण गर्ने कार्य भैरहेको ।	-
६	कण्ठरोग नियन्त्रण कार्यक्रम (२२ दुर्गम जिल्लामा आयोडिनयुक्त नुन ढुवानी)	१,२०,००० क्वीन्टल	४१९७० क्वीन्टल	४२२९७ क्वीन्टल

वाणिज्य तथा आपूर्ति क्षेत्रको वार्षिक विकास कार्यक्रम

बजेट उपशीर्षक नं./कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.२०६८।६९ मा सम्पन्न हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३३००१५-३/४ (६०-३/४-६१०) **नेपाल खाद्य संस्थान (खाद्यान्न ढुवानी कार्यक्रम)**	आ.व.०४९।५० - सालबसाली	• ३० दुर्गम जिल्लमा खाद्यान्न ढुवानी हुने । • राष्टिय खाद्य सुरक्षा भण्डारण १५ हजार मे.ट. हुने । • सार्क खाद्य सुरक्षा बैंकमा ४ हजार मे.टन खाद्यान्न सञ्चित हुने • विभिन्न स्थानमा गरी ३५०० मे.टन. क्षमताका आधुनिक गोदाम घर निर्माण कार्य सम्पन्न भएको हुने । • आधुनिक खाद्य प्रयोगशाला निर्माण भएको हुने ।	• २०६८ जेष्ठ मसान्तसम्म १३९५७.८ मे.टन ढुवानी भएको । • राष्टिय खाद्य सुरक्षा भण्डारण १५ हजार मे.ट. भएको । • सार्क खाद्य सुरक्षा बैंकमा ४ हजार मे.टन खाद्यान्न सञ्चित भएको • विभिन्न स्थानमा गरी २७०० मे.टन. क्षमताका आधुनिक गोदाम घर निर्माण कार्य सम्पन्न भएको । • भारत सरकारको अनुदान सहयोगमा आधुनिक खाद्य प्रयोगशाला निर्माण कार्य प्रारम्भ भएको ।	• ३० दुर्गम जिल्लामा १५००० मे.टन खाद्यान्न ढुवानी गर्ने । • राष्टिय खाद्य सुरक्षा भण्डारण २५ हजार मे.टन गर्ने । • सार्क खाद्य सुरक्षा बैंकमा ८ हजार मे.टन खाद्यान्न सञ्चित गर्ने । • विभिन्न स्थानमा गरी २७०० मे.ट. क्षमताका थप आधुनिक गोदाम घर निर्माण गर्ने (७२०० मे.ट.मध्ये) ।
३३०१०३-३/४ (६०-३/४-६१३) **कण्ठरोग नियन्त्रण कार्यक्रम (साल्ट ट्रेडिङ्ग लिमिटड)**	आ.व.०४९।५०- सालबसाली	• २२ दुर्गम जिल्लामा आयोडिनयुक्त नून ढुवानी हुने।	• २२ दुर्गम जिल्लामा २०६८ जेष्ठ मसान्तसम्म ४१७९०.३० क्वीन्टल नून ढुवानी भएको ।	• २२ दुर्गम जिल्लामा ४२२९७ क्वीन्टल नून ढुवानी गर्ने ।
३३०१०२-३/४ (६०-३/४-६५७) **उपभोक्ता हित संरक्षणका लागि बजार अनुगमन**	आ.व.०६६।६७- सालबसाली	• मूल्यसूची तथा नमूना संकलन, बजार अनुगमन, उपभोक्ता हित संरक्षण र उपभोक्ता जागरण, नीतिगत तथा कानूनी सुधार भएको हुने ।	• जेष्ठ मसान्तसम्ममा ५६६ व्यवसायीहरूको बजार अनुगमन गरेको, ५९ पटक मूल्य सूची संकलन गरेको ।	• बजार अनुगमन, उपभोग्य, वस्तुको नमूना संकलन र परीक्षण, महिला उपभोक्ता जागरण कार्यक्रम, प्रचार प्रसार,विद्यालयस्तर उपभोक्ता शिक्षा सञ्चालन हुने
३३०१०४-३/४ (६०-३/४-६५६) **व्यापार, सूचना तथा निर्यात सहयोग**	आ.व.०५७।५८- सालबसाली	• WTO Focal Point को बैठकबाट अन्तरनिकाय समन्वयमा प्रभावकारिता आई व्यापार मूलप्रवाहीकरणमा सहयोग पुगेको हुने	• WTO Focal Point को बैठक आयोजना गरिएको । • द्विपक्षीय तथा क्षेत्रीय व्यापार अभिवृद्धिसम्वन्धी अन्तर्क्रिया कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको ।	• द्विपक्षीय, क्षेत्रीय एवं बहुपक्षीय व्यापार प्रवर्द्धनसम्बन्धी कार्यक्रम • व्यापार सम्झौता सम्वन्धी क्षमता अभिवृद्धि

बजेट उपशीर्षक नं./कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.२०६८।६९ मा सम्पन्न हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
आयोजना : बहुपक्षीय तथा क्षेत्रीय व्यापार सुदृढीकरण, NTIS, 2010 **कार्यान्वयन समेत**)		। • द्विपक्षीय तथा क्षेत्रीय व्यापार अभिवृद्धि सम्वन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न भएको हुने ।	• WTO को गतिविधि सम्बन्धमा सरकारी निजीक्षेत्रसँग समन्वय गरी देशका विभिन्न स्थानमा जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । • चिया र कफीको ट्रेडमार्क दर्ता गर्ने कार्य अगाडि बढाइएको । • कृषक व्यवसायीसँग लागत साझेदारीमा अलैची प्रशोधनका लागि आधुनिक ड्रायर जडान गर्ने कार्य अन्तिम चरणमा रहेको। • त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलस्थित शीतगृह (Cold Ware House) संचालनमा ल्याउन आवश्यक उपकरण (जेनेरेटर र रेफ्रिजेरेशन भ्यान) को व्यवस्था गर्ने कार्य अन्तिम चरणमा रहेको । • निर्यात हुने पश्मिना तथा गलैचाको गुणस्तर सुनिश्चित गर्न प्रयोगशाला (प्लान्टसमेत) स्थापना कार्य भएको । • सुन, चाँदीबाट बनेको गरगहनामा क्याडमियम मिसावट नियन्त्रण गर्न परीक्षण प्रयोगशाला स्थापना गर्ने कार्य अगाडि बढाइएको ।	कार्यक्रम NTIS, २०१० अन्तर्गत • चिया, अलैची, अदुवा, दाल, जडीबुटी, निकासी प्रवर्द्धन सम्बन्धी विविध कार्यक्रम ।
३३०१०६-३/४ (६०-३/४-४०६) **व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्र**		• व्यापार मेला/प्रर्दशनीको आयोजना गर्ने, • बजार पहिचान तथा व्यापार विविधिकरण गर्ने र निर्यात प्रवर्द्धन एवं विविधिकरणमा स्थापना तथा	• दशौं सार्क व्यापार मेला काठमाडौंमा सम्पन्न भएको । • पश्मिनाको सामूहिक व्यापार चिन्ह दर्ता भएको । • पश्मिना तथा रेशमजन्य वस्तुको अवस्था तथा	• स्वदेश तथा विदेशी व्यापार मेला सञ्चालन गर्ने तथा नेपाली व्यवसायीहरूलाई सहभागी गराउने । • व्यापार सूचना बैक सञ्चालन गर्ने । • व्यापारसम्बन्धी तथ्याङ्क (Trade Statistics)

बजेट उपशीर्षक नं./कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व.२०६८।६९ मा सम्पन्न हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		सहयोग पुगेको हुने । • व्यापार सम्बन्धी सूचना, तथ्याङ्कको संकलन, सम्प्रेषण, प्रकाशन एवं वितरण गर्ने ।	सम्भावना विषयक अध्ययन प्रतिवेदन तयार गरेको । • कोरियाको इसुमा आयोजना हुने Expo-2012 मा नेपालको सहभागिता सम्बन्धमा पूर्वतयारी कार्य भएको । • Domotex मेला, Paper World (दुवई) नामक अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार मेला, Bio Fach, 2011 (जर्मन) जस्ता व्यापार मेलामा सहभागी भएको ।	प्रकाशन गर्ने ।
३३०१०७-३/४ **तातोपानी भन्सार निरीक्षण स्टेशन**	नयाँ कार्यक्रम			• गोदाम क्षेत्र विस्तार गर्ने, • डिजेल जेनेरेटर औजार तथा ट्रक जोख्ने डिजिटल तराजु जडान गर्ने, • रिटेनिङ्ग वाल निर्माण तथा भौगर्भिक प्रकोपबाट जोगाउन भिरालो क्षेत्रको संरक्षण गर्ने

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबीमुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
			साधारण प्रशासनतर्फ	**४८,२०८**	**४८,९९३**	**४६,८७३**	**२,१२०**	**४८,९९३**			**५०,७९५**	**५१,२८३**				
१	३३० ०११ -३/४	६०-३/४-११०	वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	२२,८४१	२४,२९९	२३,३२९	९७०	२४,२९९			२५४५८	२५४६३	१	७		
२	३३० ०१२ -३/४	६०-३/४-१७०	वाणिज्य विभाग	१५,८०५	१५,४४७	१४,६९७	७५०	१५,४४७			१५७४७	१६०९७	१	७		
३	३३० ०१३ -३/४	६०-३/४-१७१	वाणिज्य कार्यालयहरू	९,५६२	९,२४७	८,८४७	४००	९,२४७			९५९०	९७२३	१	७		
			विकास खर्च तर्फ	**८३३,४१०**	**१,३८६,४८२**	**९९७,६७६**	**३८८,८०६**	**१,१२६,४८२**	**२६०,०००**	**०**	**१,३५१,५००**	**१,३८७,०५६**				
४	३३० १०६ -३/४	६०-३/४-४०६	ब्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्र		५५,७५१	५४,४७६	१,२७५	५५,७५१			५९७१०	६१५४३	१	६	२	३
५	३३० १०७ -४	६०-४-४०७	तातोपानी भन्सार निरीक्षण स्टेशन		१५०,०००		१५०,०००		१५०,०००		१०००००		१	६	२	३
६	३३० ०१५ -३/४	६०-३/४-६१०	नेपाल खाद्य संस्थान	६९७,८००	७१५,९९१	४८०,०००	२३५,९९१	६०५,९९१	११०,०००		७१९२५०	८५५०००	१	३	१	३
७	३३० १०३ -३	६०-३-६१३	कण्ठरोग नियन्त्रण आयोजना	९०,०००	९८,०००	९८,०००		९८,०००			१०००००	१०३०००	१	३	१	३
८	३३० १०४ -३/४	६०-३/४-६५६	ब्यापार सूचना तथा निर्यात सहयोग आयोजना	३५,४४०	३५६,०५०	३५४,९००	१,१५०	३५६,०५०			३६१२९०	३५५६१३	२	६	२	३
९	३३० १०२ -३/४	६०-३/४-६५७	उपभोक्ता हित संरक्षणका लागि बजार अनुगमन	१०,१७०	१०,६९०	१०,३००	३९०	१०,६९०			११२५०	११९००	२	५	२	२
			कूल जम्मा	**८८१,६१८**	**१,४३५,४७५**	**१,०४४,५४९**	**३९०,९२६**	**१,१७५,४७५**	**२६०,०००**		**१,४०२,२९५**	**१,४३८,३३९**				

५.३.३ श्रम तथा यातायात व्यवस्था

५.३.३.१ पृष्ठभूमि

श्रम तथा यातायात क्षेत्रका नीति, योजना र कार्यक्रमहरू विशेषत व्यवसायिक तथा सीप विकास, वैदेशिक रोजगार सहजीकरण, सामाजिक सम्वादका माध्यमबाट औद्योगिक शान्ति स्थापना, बालश्रम निवारण तथा व्यवसायजन्य सुरक्षा र स्वास्थ्यमा केन्द्रित रही कार्यक्रम संचालन हुंदै आईरहेका छन् । संचालित कार्यक्रमहरूबाट कानूनी, संस्थागत र कार्यगत व्यवस्थापनमा क्रमशः सुधार हुंदै आएको छ । यस क्षेत्रका विभिन्न सवालहरूलाई सम्बोधन गर्ने नीतिगत, कानूनी तथा संस्थागत प्रावधानहरू पनि तयार भएका उपलब्धीहरू आवश्यकता र संभावनाको अनुपातमा पर्याप्त भने छैनन् ।

वर्तमान त्रिवर्षिय योजना रोजगारमा केन्द्रित रहेको र सो अनुरूप जनशक्तिको उद्यमशीलता तथा रोजगार, स्वरोजगार सामर्थ्यमा अभिबृद्धि, सामाजिक सम्वादका माध्यमबाट औद्योगिक सम्बन्ध एवं लगानीको वातावरणमा सुधार, क्षमता न्यूनताको कारणबाट लाभान्वित हुन नसकेका युवा, महिला, जनजाती, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, मधेशी, दलित तथा द्धन्दबाट प्रभावित एवं सीमान्तकृत समुदायको स्वदेशी तथा विदेशी श्रम बजारमा उपलब्ध अवसरहरूमा पहुंच, वैदेशिक रोजगारमा जानेहरूको संरक्षणको लागि संयन्त्र निर्माण, बालश्रम न्यूनीकरण र यातायात व्यवस्थापन प्रणालीमा गुणात्मक सुधारमा विशेष जोड दिईएको छ । यस क्रममा विगत बर्ष देखि आन्तरिक श्रम व्यवस्थापनको लागि श्रम विभाग र बाह्य श्रम व्यवस्थापनको लागि वैदेशिक रोजगार विभागको गठन, सामाजिक सुरक्षा कोषको सचिवालय स्थापना, वैदेशिक रोजगार प्रवर्द्धन वोर्ड गठन गरिनुका साथै वैदेशिक रोजगारमा जानेहरूलाई लक्षित गरी कल्याणकारी कोष संचालनमा ल्याईएको छ । देशको सावारी यातायात क्षेत्रको विकास र विस्तार गर्न, सार्वजनिक यातायातलाई भरपर्दो, सुरक्षित र सर्वसुलभ बनाउन, भौतिक पूर्वाधार तयार गर्न, अभिलेख दुरूस्त गर्न र व्यवस्थापन प्रणालीमा सुधार ल्याउनका लागि यातायात व्यवस्था विभाग क्रियाशील रहेको छ ।

आ.व. २०६८।६९ को नीति र कार्यक्रममा नेपाल सरकारले रोजगारीलाई केन्द्रविन्दु बनाई स्वदेशमा रोजगारी तथा स्वरोजगारका अवसरहरू सिर्जना गर्न सीप तथा व्यवसायमूलक तालिम संचालन, रोजगार सूचना केन्द्रलाई रोजगार विनिमय केन्द्रको रूपमा विकास गर्ने, वैदेशिक रोजगारलाई मर्यादित, सुरक्षित र व्यवस्थित बनाउन वैदेशिक रोगार प्रशासनको आधुनिकीरण तथा सुदृढीकरण गरिने, रोजगार प्रत्याभूत गर्ने कानून निर्माण गर्ने, बालश्रम निवारणका लागि स्थानीयस्तरसम्म कार्यक्रम विस्तार गर्ने, श्रम कानूनमा सुधार गर्ने र प्रवासी नेपालीहरूको सीप, प्रविधि र पूंजि उत्पादनमूलक कार्यमा आकर्षित गर्ने, प्रतिभा पलायन (Brain Drain) रोक्न विशेष कार्यक्रम ल्याउने, वैदेशिक रोजगारीबाट प्राप्त हुने विप्रेषणलाई उत्पादक कार्यमा लगाउने, विदेशमा रहेका नेपाली कामदारहरू र विशेष गरी महिला कामदारहरूको हक-हित संरक्षण एवं सम्बर्द्धन गर्ने तथा कामदारहरूको लागि सामाजिक सुरक्षा जस्ता कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने प्रतिवद्धता ब्यक्त गरेको छ । यी प्रतिवद्धताहरूलाई पूरा गर्नका लागि व्यवसायिक तथा सीप विकास तालिम, वैदेशिक रोजगारलाई मर्यादित, सुरक्षित र व्यवस्थित बनाउने, बालश्रम निवारण कार्यक्रम, व्यवसायजन्य सुरक्षा तथा स्वास्थ्य कार्यक्रम, सामाजिक सुरक्षा कोष सचिवालय संचालन, रोजगार सूचना केन्द्र एवं वैदेशिक रोजगारमा हुने ठगी नियन्त्रण गर्ने लगायतका कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ ।

५.३.३.२ नतिजा सूचकहरू

आ.व. २०६८।६९ को कार्यक्रमले श्रम तथा रोजगार प्रवर्द्धन नीति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनबाट बेरोजगारहरूको प्रतिशतमा कमी आउने, रोजगार तथा स्वरोजगारमा लाग्ने प्रशिक्षार्थीहरूको संख्यामा बृद्धि हुने, कामदारहरूको सामाजिक सुरक्षा व्यवस्थापन हुने, कार्यस्थलमा हुने दुर्घटनाहरूको संख्यामा कमी आउने, विप्रेषण दरमा बृद्धि हुने, बालश्रमको प्रयोगमा कमी आउने, सवारी दुर्घटना र प्रदुषणमा कमी आउने छ । साथै व्यवसायिक तथा सीप विकास तालिम प्रदान गर्ने, वैदेशिक रोजगार मर्यादित, सुरक्षित र व्यवस्थित हुने, वैदेशिक रोजगारमा हुने ठगी नियन्त्रण हुने, औद्योगिक प्रदुषणका नमूना संकलन, विश्लेषण र मापदण्ड निर्धारण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने, कार्यस्थलमा हुने हिंसा लैङ्गिक हिंसा र श्रम शोषण अन्त्य गर्ने, सरकारी निकायहरूमा व्यवसायजन्य सुरक्षा तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी सम्पर्क व्यक्तिहरू तोकिने, औद्योगिक प्रतिष्ठानहरूमा बालश्रम निरीक्षण गर्ने । सामाजिक सुरक्षाका विभिन्न स्कीमहरू कार्यान्वयनमा ल्याउने जस्ता परिमाणात्मक लक्ष्यहरू अघि सारेको छ ।

श्रम तथा यातायात क्षेत्रको वार्षिक विकास कार्यक्रम

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम तथा आयोजना	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८।६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३७१०११-३/४ (७१-३/४-११०) **श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय**	२०५२ साल सालवसाली	• मन्त्रालयमा सूचना व्यवस्थापन हुने । • वैदेशिक रोजगार प्रशासन सुदृढ हुने । • मन्त्रालयसँग सम्बन्धित श्रम, सवारी र वैदेशिक रोजगार ऐन तथा नियमहरू परिमार्जन हुने, • अन्तराष्ट्रिय श्रम दिवस आप्रवासन दिवस, वाल श्रमिक विरूद्धको दिवस र OSH दिवस मनाईएको हुने, • वैदेशिक रोजगारमा हुने ठगी निन्त्रण भएको हुने, • श्रमिक आप्रवासीहरूको सुरक्षा व्यवस्थापन भएको हुने,	• स्वदेशमा कार्यरत श्रमिकहरूको न्यूनतम पारिश्रमिक निर्धारण गरिएको, • सामाजिक सुरक्षा कोष नियमावली, बनाईएको, • सार्वजनिक यातायात आचार संहिता, २०६७ जारी गरिएको, • औद्योगिक परिसरमा श्रमिक सहकारी स्थापनाको प्रक्रिया थालिएको, • निजामती कर्मचारी ट्रेड युनियन निर्वाचन निर्देशिकाको मस्यौदा तयार भएको, • वैदेशिक रोजगारीमा कुवेत, यू.ए.ई., साउदी अरव र कतार जाने नेपाली घरेलु महिला कामदार पठाउने मापदण्ड बनाइएको । • मन्त्रालय, यातायात व्यवस्था विभाग र वैदेशिक रोजगार प्रवर्द्धन वोर्डको O & M Survey गरिएको ।	• श्रमिक दिवस लगायत अन्य दिवसहरू मनाउने, • महिला श्रमिक शिक्षा कार्यक्रम संचालन गर्ने, • ५ विकास क्षेत्रमा श्रम बजार अध्ययन र प्रवर्द्धन गर्ने, • आन्तरिक रोजगार प्रवर्द्धन र अध्ययन कार्यक्रम संचालन गर्ने, • वैदेशिक रोजगारमा हुने ठगी नियन्त्रण गर्न कानूनी व्यवस्था गर्ने, • मलेशिया र लेवनान सँग MOU गर्ने, • कामदारहरूको उद्धार तथा अनुगमन गर्ने, • वैदेशिक रोजगारीमा जाने कामदारहरूको सेवा सुविधा प्रवर्द्धन निर्देशिका बनाउने, • श्रम तथा यातायात सम्बन्धी कानून परिमार्जन गर्ने, • श्रम तथा रोजगार सम्बन्धी सूचना व्यवस्थापन गर्ने, • मन्त्रालयमा सूचना व्यवस्थापन तथा नेटवर्किङ्ग गर्ने, • सीप परीक्षण सम्बन्धी नीति तर्जुमा गर्ने, • सि.सि.टि.भी. र ई-विलिङको प्रभावकारीता अधययन गर्ने,
३७१०१७-३/४ (७१-३/४-१४०) **वैदेशिक रोजगार विभाग**	२०६५ साल सालवसाली	• वैदेशिक रोजगार व्यवस्थित, सुरक्षित र मर्यादित भएको हुने। • बैदेशिक रोजगारीमा हुने ठगी नियन्त्रण भएको हुने ।	• हालसम्म १९ लाख भन्दा बढी नेपाली कामदार औपचारिक रूपमा वैदेशिक रोजगारीमा गएका ।	• वैदेशिक रोजगार विभागको संस्थागत सुदृढीकरण गर्ने, • वैदेशिक रोजगार सूचना व्यवस्थापनलाई वेभबेसमा लैजाने, • श्रम स्वीकृति निस्सा (स्टीकर) लाई सुरक्षित बनाउने, • त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको आगमन कक्षमा श्रम कक्ष स्थापना गर्ने, • बैदेशिक रोजगारमा हुने ठगी नियन्त्रण गर्ने, • वैदेशिक रोजगार र यसको असर सम्बन्धमा सम्बन्धी अन्तर्क्रिया गर्ने, • रोजगारी अनुमति प्रणाली (इपिएस) परीक्षा संचालन गर्ने, • व्यवसायी संस्थाहरूको अनुगमन तथा मुल्यांकन गर्ने ।
३७१०१२-३/४	२०५२ साल सालवसाली	• श्रम विवाद समाधान भएको हुने,	• पोखरा, भैरहवा र दांगमा श्रमबजार प्रवर्द्धन गोष्ठी सम्पन्न भएको,	• उद्योग प्रतिष्ठानहरूमा श्रम सम्बन्ध अध्ययन गर्ने, • श्रमिक स्वास्थ्य विमा अध्ययन कार्यक्रम संचालन गर्ने,

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम तथा आयोजना	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८।६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
(७१-३/४-१२०) **श्रम विभाग**		• श्रम सम्बन्धी सूचना व्यवस्थित भएको हुने, • औद्योगिक सुरक्षा व्यवस्थित भएको हुने, • टे;ड यूनियनहरूको दर्ता, नविकरण र अभिलेख व्यवस्थित तथा नियमन भएको हुने ।	• आन्तरिक कार्य सञ्चालन निर्देशिकाको खाका र विभागको ब्रोसर तयार भएको, • सामूहिक सौदावाजी सम्बन्धी एकदिने तालिम गरिएको, • ट्रेड युनियनहरू दर्ता, नवीकरण तथा श्रम विवाद समाधान भैरहेको, • श्रम सूचना प्रवाहित गरिएको ।	• विदेशी श्रमिकहरूका लागि श्रम स्वीकृती नियमन, अनुगमन र व्यवस्थापन गर्ने, • औद्योगिक प्रदुषण सम्बन्धी मापदण्ड तर्जुमा गर्ने, • वेभ होस्ट अद्यावधिक र इन्टरनेट सेवा व्यवस्थित गर्ने, • निजामति ट्रेड यूनियनका पदाधिकारीहरूलाई १ दिने गोष्ठी गर्ने, • श्रमिकहरूको स्वास्थ्य परीक्षण र औषधी वितरण व्यवस्थापन गर्ने, • श्रम बुलेटिन प्रकाशन र श्रम विवाद समाधान गर्ने, • सामूहिक सौदाबाजी सम्बन्धी १ दिने गोष्ठी गर्ने, • महिला कामदार विरूद्ध कार्यस्थलमा हुनसक्ने हिंसा विरूद्ध सचेतना अभियान संचालन गर्ने, • श्रम विभागको O&M Survey गर्ने ।
३७१०१३-३/४ (७१-३/४-१२१) **श्रम कार्यालयहरू**	२०५२ साल सालवसाली	• श्रम विवाद समाधान भएको हुने । • औद्योगिक सुरक्षा व्यवस्थित भएको हुने । • औद्योगिक प्रतिष्ठानहरूमा श्रम सम्बन्ध सुधार भएको हुने ।	• अधिकांश श्रम विवादहरू आपसी समझदारीमा मिलाउन पहल गरेको, • औद्योगिक निरीक्षण गरिएको ।	• स्थानीयस्तरमा त्रिपक्षीय संयन्त्र निर्माण र श्रम सम्बन्ध सुदृढीकरण गर्ने, • श्रम कार्यालयहरूमा इन्टरनेट जडान तथा संचालन गर्ने, • श्रम, लैङ्गिक हिंसाको निरीक्षण गर्ने, • श्रम कार्यालयको अभिलेख व्यवस्थापन तथा संस्थागत सुदृढीकरण गर्ने, • सामूहिक सौदावाजी व्यस्थापन कार्यक्रम संचालन गर्ने, • श्रमकार्यालय काठमाण्डौ र हेटौडाको भवन निर्माण गर्ने ।
३७१०१६-३/४ (७१-३/४-१२२) **रोजगार सूचना केन्द्रहरू**	२०६६ साल सालवसाली	• वेरोजगारहरूको सूचना संकलन भएको हुने । • प्राप्त सूचनाहरूको विश्लेषणको आधारमा श्रम बजारको अध्ययन भएको हुने ।	• करिव ३३ हजार तथ्यांक संकलन भएको र १८ हजार वेरोजगारहरूको सूचना कम्प्युटरमा प्रविष्ट भएको ।	• श्रम रोजगार विनिमय केन्द्र संचालन निर्देशिका निर्माण गर्ने, • बेरोजगार सूचना संकलन विश्लेषण तथा प्रतिवेदन तयार गर्ने, • रोजगारदाताहरूसंग रोजगार प्रवर्द्धन एकदिने अन्तरक्रिया गर्ने, • उद्योग प्रतिष्ठानहरूमा रिक्त पदको तथ्यांक संकलन गरी सार्वजनिक गर्ने, • रोजगार सूचना सम्बन्धी सफ्टवेयर निर्माण गर्ने ।

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम तथा आयोजना	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८।६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३७१०१४-३ (७१-३-१३०) **यातायात व्यवस्था विभाग**	२०५८ साल सालवसाली	• सवारी साधनहरूको दर्ता, नवीकरण र सरूवा दर्ताको अद्यावधिक भएको हुने, • सवारी रूट व्यवस्थित भएको हुने, • सार्वजनिक यातायात आचार संहिता पालना भएको हुने, • सार्वजनिक यातायात सेवा विषयमा सार्वजनिक सुनुवाई भएको हुने ।	• सार्वजनिक यातायातमा वैज्ञानिक भाडा निर्धारण गरी लागु गरिएको, • सवारी साधनहरूको दर्ता, नवीकरण र सरूवा दर्ता कम्प्युटरकृत भएको, • सवारी रूट दर्ताको कार्य प्रारंभ भएको, • सवारी भाडा दर, सवारी मापदण्डको अनुगमन गरिएको ।	• बैज्ञानिक भाडादर सार्वजनिक गर्ने र कडाईका साथ कार्यान्वयमा ल्याउने, • सवारी साधनहरूको दर्ता, नविकरण र सरूवा दर्ता को अभिलेख राख्ने, • सार्वजनिक यातायात सेवा, बैज्ञानिक भाडादर र आचारसंहिता को पालना र कार्यान्वयन सम्बन्धमा सार्वजनिक सुनुवाई गर्ने, • सवारी भाडादर र सवारी मापदण्डको अनुगमन गरी प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्ने, • सार्वजनिक यातायात आचारसंहिता सम्बन्धमा यातायातकर्मीहरू लाई प्रशिक्षण दिने । • सबै सार्वजनिक सवारीहरूमा सवारी चालक पचियपत्र देखिने गरी राख्न अनिवार्य गर्ने ।
३७१०१५-३ (७१-३-११०) **अंचल यातायात व्यवस्था कार्यालयहरू**	२०५८ साल सालवसाली	• आफ्नो कार्य क्षेत्रको सवारी साधनहरूको दर्ता, नवीकरण र सरूवा दर्ता भएको हुने । • आफ्नो कार्यक्षेत्रको सवारी रूट व्यवस्था भएको हुने ।	• करिव १० लाख १५ हजार सवारी साधनहरूको दर्ता, नवीकरण र सरूवा दर्ता भएको, • करिव ९ लाख ६० हजार सवारी चालक अनुमति पत्र वितरण भएको ।	• सवारी साधनहरूको दर्ता, नवीकरण र सरूवा दर्ता गर्ने, • सवारी चालक अनुमति पत्र वितरण गर्ने । • सवारी कर असुली व्यवस्थापन गर्ने ।
३७१०१८-३/४ (७१-३/४-११०) **वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरण**	२०६६ साल सालवसाली	• वैदेशिक रोजगारीमा हुने ठगी नियन्त्रण भएको हुने । • वैदेशिक रोजगारी सम्बन्धमा परेका उजुरीहरूमा कारवाही किनारा भएको हुने ।	• कार्यालय संचालन भएको । • हालसम्म दर्ता भएका २६१ उजुरीहरू मध्ये ७८ वटा फैसला भएको, • बांकी उजुरीहरू कारवाहीको प्रकृयामा रहेको ।	• कम्प्यूटर तथा भाषागत तालिम संचालनको व्यवस्था गर्ने, • पुस्तक खरिद तथा अन्य कार्यहरू गर्ने, • न्यायाधिकरणमा परेका र पर्न आएका उजुरीहरू सम्बन्धमा छानविन गरी प्रकृया पूरा भएका मुद्दाको अन्तिम कारवाही गर्ने ।
आयोजना तर्फ				
३७११०७-३ (७१-३/४-२०५) **सामाजिक सुरक्षा कोष कार्यक्रम**	२०६७ सालवसाली	• सचिवालयको O&M Survey भएको हुने, • सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी जनचेतना अभिबृद्धि भएको हुने,	• सामाजिक सुरक्षा कोषको सचिवलय स्थापना भएको,	• सामाजिक सुरक्षा कोषको कार्यालयको O&M Survey गरी संरचना निर्माण गर्ने, • कार्यालयको सुदृढीकरण गर्ने, • कोषको स्कीमहरू मध्ये प्राथमिकताको आधारमा ४ वटा स्कीम अध्ययन गर्ने, • कोषमा योगदान कर्ताको MIS डाटावेस तयार गर्ने, • कोषको ऐन, कार्यविधि र निर्देशिका तयार गर्ने,

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम तथा आयोजना	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८।६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				• संस्थागत तथा कर्मचारीको क्षमता अभिबृद्धि गर्ने, • सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी प्रवर्द्धनात्मक तथा प्रचारात्मक कार्य गर्ने, • कोषको वेभ साईट तयार गर्ने, • सामाजिक सुरक्षाका लागि औद्योगिक सम्बन्ध सुधारका लागि त्रिपक्षिय ६ पटक अन्तर्क्रिया गर्ने • सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी बुलेटिन प्रकाशन गर्ने
३७११०२-३/४ (७१-३/४-२२५) **यातायात व्यवस्था सुदृढीकरण आयोजना**	२०५८ साल सालवसाली	• सवारी साधनहरूको दर्ता, नवीकरण र सरूवा दर्ता भएको हुने, • सवारी रूट व्यवस्था भएको हुने, • सवारी चालक अनुमतिपत्र वितरण प्रणालीमा सुधार भएको हुने ।	• सवारी दर्ता प्रणाली (VRS) र सवारी चालक अनुमति पत्र (DLRS) को अभिलेख कम्प्युटरीकृत गर्ने कार्य भइरहेको । • यातायात व्यवस्था कार्यालयहरूवाट सवारी साधन दर्ता नवीकरण र सरूवा एवं सवारी चालक अनुमति पत्र वितरणको तथ्यांक संकलन गरिएको । • भेहिकल फिटनेश टेष्ट सेन्टर स्थापना गरिएको ।	• सवारी चालक अनुमतिपत्र वितरण प्रणालीमा सुधार गर्ने, • सवारी चालक अनुमतिपत्रका लागि ट्रायलस्थलमा सुधार गर्ने । • यातायात व्यवस्थापनमा सुधार गर्ने, • यातायात व्यवस्था विभाग, कार्यालयहरू र सेवाकेन्द्रहरूमा कम्प्यूटरीकृत सेवा उपलव्ध गराउने, • कार्यालय प्रमुख र कर्मचारीहरूको रणनितिक कार्याशाला गर्ने, • भेहिकल फिटनेश टेष्ट सेन्टर संचालन गर्ने, • सवारी चालक अनुमतिपत्रको प्रश्न पत्र निर्माण र छपाई, • सडक दुर्घटना न्यूनीकरण तथा जाँचबुझ गर्ने, • विभागमा घुम्ति प्रदुषण जाँच नियन्त्रण इकाई संचालन गर्ने, • हेटौडामा भेहिकल फिटनेश टेष्ट सेन्टर स्थापना गर्न प्रारम्भिक कार्य गर्ने ।
३७११०३-३/४ (७१-३/४-२३०) **व्यावसायजन्य सुरक्षा तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी आयोजना**	२०५२ सालबसाली	• सामाजिक साझेदारहरू सशक्तिकरण कार्य भएको हुने, • व्यवसायजन्य सुरक्षा र स्वास्थ्य व्यवस्थापन प्रणाली लागू भएको हुने, • व्यवसायजन्य सुरक्षा र स्वास्थ्य प्रर्वद्धनात्मक कार्य भएको हुने, • बोयलर संचालन सुरक्षित	• १९ कार्यक्रमबाट ४७५ जना प्रशिक्षित भएको, • ४० वटा नमुना संकलन भएको, • ३ वटा उद्योग प्रतिष्ठानहरूमा OSH Intervention भएको, • ४ वटा गोष्ठि सम्पन्न भएको, • कार्यक्रमको प्रभाव मुल्यांकन १ सम्पन्न भएको, • व्य.सु.स्वा. निरीक्षण जांचसुची पुनरावलोकन कार्यशाला गोष्ठी भएको,	• ५०० जना सामाजिक साझेदाहरूलाई प्रशिक्षित तथा सशक्तिकरण गर्ने, • उद्योग प्रतिष्ठानका प्रतिनिधिहरूलाई OSH सम्बन्धी तालिम संचालन गर्ने, • ६० उद्योगबाट हानिकारक तत्वको नमूना संकलन र १५० जनाको स्वास्थ्य प्रवर्द्धन गर्ने, उद्योगमा कार्यरत श्रमिकहरूका लागि व्य.सु.स्वा. सचेतना गोष्ठी गर्ने, • व्यवसायजन्य सुरक्षा तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी उद्योग

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम तथा आयोजना	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८।६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		रूपमा भएको हुने, • खतरा तथा जोखिमपूर्ण कार्यको पहिचान तथा अनुसन्धानवाट प्रतिवेदन प्राप्त भएको हुने, • शिक्षण अस्पताल मार्फत व्यवसायजन्य स्वास्थ्य सेवा संचालनवाट व्यवसायजन्य रोग पहिचान भएको हुने ।	• व्यवसायजन्य स्वास्थ्य सेवा सम्वन्धी शिक्षण अस्पतालसंग समन्वय स्थापना कार्य भएको ।	प्रतिष्ठानहरूमा क्षेत्रगत Assessment गर्ने, • राष्ट्रिय व्यवसायजन्य सुरक्षा तथा स्वास्थ्य सप्ताह आयोजना गर्ने, • श्रमिकहरूको स्वास्थ्य प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गर्ने, • सरकारी कर्मचारीहरूका लागि व्यवसायजन्य सुरक्षा र स्वस्थ्य सम्बन्धी तालिम दिने, • २५ जना लाई वोयलर संचालन सम्वन्धी ७ दिनको तालिम दिने, • खतरा तथा जोखिमपुर्ण कार्य सम्वन्धी अध्ययन, पहिचान, विश्लेषण र जानकारी गर्ने, • २ वटा शिक्षण अस्पतालमा व्यवसायजन्य स्वास्थ्य सेवा सम्वन्धी समन्वय स्थापना गर्ने, • आपत्कालिन तथा प्राथमिक उपचार तालिम संचालन गर्ने । • मन्त्रालयहरूमा व्यवसायजन्य सुरक्षा तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने ।
३७११०४-३/४ (७१-३/४-३२०) **व्यवसायिक तथा सीप विकास तालिम केन्द्र**	२०३३/३४ सालबसाली	• प्रशिक्षार्थीहरूले विभिन्न विषयमा आधारभूत, अल्पकालीन र सीपमूलक तालिम प्राप्त गरेका हुने, • तालिम प्राप्त प्रशिक्षार्थीहरूले स्वदेशी तथा वैदेशिक रोजगारीको अवसर प्राप्त गरेका हुने, • रोजगारीबाट गरिवी न्यूनीकरणमा सघाउ पुगेको हुने	• जम्मा १८,२३२ जनालाई जनरल मेकानिकल, विद्युत जडान, केश श्रृगार, सिलाई कटाई, कम्प्युटर, बेल्डिङ लगायतका अल्पकालीन, आवासिय, उद्यमशीलता विकास तालिम दिइएको । • शान्ति तथा पुनर्स्थापना मन्त्रालय को कार्यक्रममा ७४० जनालाई (वैदेशिक एवं स्वरोजगारमुलक तालिम) प्रदानको क्रममा रहेको । • वैदेशिक रोजगारी सम्बन्धी तालिम ३३०० जना दिईएको ।	१. <u>६ महिने आधारभूत तालिम</u> • जनरल मेकानिकल, विद्युत जडान, प्लम्विङ्ग, केश श्रृङ्गार, सिलाई कटाई, इलेक्ट्रोनिक्स मर्मत, मोटरसाइकल मर्मत, अटोमेकानिक्स, कम्प्यूटर, वेल्डिङ्ग, बेतबाँस, पम्पसेट मेकानिक्स, ढाका वुनाई गलैंचा, राडी, पाखी बुनाई २. <u>अपग्रेडिंग तालिम</u> • विद्युत जडान अपग्रेडिङ्ग • केश श्रृंगार अपग्रेडिङ्ग • सिलाई कटाई अपग्रेडिङ्ग ३. <u>आवासीय महिला सीप विकास तालिम</u>, • पाठ्यक्रम निर्माण तथा परिमार्जन गर्ने, • तालिम मेनुअल तथा तालिम नर्म्स निर्माण गर्ने, • तालिम संचालन निर्देशिका र तालिम नर्म्स निर्माण गरी लागु गर्ने, • १ हप्ते उद्यमशीलता विकास तालिम संचालन गर्ने,

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम तथा आयोजना	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८।६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				• सीप विकास सम्वन्धी प्रचार प्रसार गर्न राष्ट्रियस्तरमा पाक्षिक रेडियो कार्यक्रम, • केन्द्रबाट जिल्लामा संचालित तालिम अनुगमन तथा मूल्याँकन गर्ने, • द्वन्द्व प्रभावित व्यक्तिहरूलाई वैदेशिक एवं स्वरोजगारमूलक तालिम संचालन गर्ने, • तालिम गतिविधि सम्वन्धी Software संचालन गर्ने, • पुस्तकालय निर्माण गर्ने, • वुलेटिन तथा वार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशन तथा प्रमाण पत्र छपाई, • उपरोक्त विभिन्न तालिम कार्यक्रममा २५,००० जनालाई तालिम प्रदान गर्ने, • १९१ जना प्रशिक्षकहरूलाई विषगत रूपमा पुनर्ताजगी तालिम संचालन गर्ने, • तालिम केन्द्रहरूमा तालिम उपकरण उपलव्ध गराउने ।
३७११०५-३ (७१-३/४-४२०) **रोजगार प्रवर्द्धन कार्यक्रम**	२०५५ सालबसाली	• वैदेशिक रोजगार ऋण कार्यक्रम अर्न्तगत विभिन्न वाणिज्य वैकहरूवाट ७२१ जनालाई गरिएको ऋण लगानी मध्ये २०० जनाबाट असुली भएको, • वैदशिक रोजगार सम्बन्धी प्रचार प्रसार कार्यक्रमको माध्यमवाट वैदेशिक रोजगारीमा हुने ठगीको मात्रामा कमी हुने ।	• संचार माध्यमबाट रोजगार सूचना तथा प्रचार प्रसार गरिएको । • वेभसाईट संचालन गरिएको । • ऋण असुलीका लागि सम्बन्धितहरूलाई पत्राचार गरिएको ।	• ऋण लिनेहरूको नामावली सार्वजनिक गर्ने, • ऋण असुली हुनबांकी ५२१ जनालाई असुलीको लागि ताकेता गर्ने । • ऋण नतिर्नेहरूबाट सरकारी बांकी सरह असुल गर्न कारवाही चलाउने, • वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी सूचना प्रचार प्रसार गर्ने, • वेभसाइट संचालन र व्यवस्थापन गर्ने, • बेरोजगारहरूको लगत विश्लेषण गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने ।

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम तथा आयोजना	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८।६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३७११०१-३ (७१-३-२००) **बालश्रम निवारण तथा सुधार आयोजना**	२०५२ सालबसाली	• बालश्रमिकको संख्यामा कमी आउनुको साथै निकृष्ट प्रकृतिको बालश्रम उन्मुलन भएको हुने, • बालश्रम विरूद्धको चेतना अभिबद्धि भएको हुने, • बालश्रम पुनर्स्थापन केन्द्रको निर्माण र संचालन भएको हुने, • बालश्रम जोखिम विरूद्ध सचेतना बृद्धि भएको हुने ।	• बालश्रम निरीक्षण तथा अनुगमन गरिएको । • बालश्रम विरूद्ध चेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम संचालन गरिएको । • बालश्रम निवारण सम्बन्धी रणनीतिक गोष्ठी सम्पन्न भएको । • बालबालिका विकास तथा पुनर्स्थापना कोष, बालश्रम निवारण कोष, बालश्रमिक पुनर्स्थापना का लागि (मध्यपुर न.पा.लाई) अनुदान प्रदान गरिएको । • निकृष्ट प्रकृतिको बालश्रम उन्मूलनका लागि सचेतना कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको । • बालश्रमिकका लागि HIV/AIDS सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम संचालन भएको । • बालश्रम निवारण गुरूयोजना परिमार्जन भैरहेको ।	• बालश्रमिक पुनर्स्थापना केन्द्रको २ वटा भवन निर्माण गर्ने (२ विकास क्षेत्रमा) • बालश्रम गुरूयोजना कार्यान्वयनको लागि अन्तरकृया गर्ने, • बालश्रम निरीक्षण तथा अनुगमन ६०० Event गर्ने • बालश्रम बिरूद्ध चेतना अभिबृद्धि श्रव्य दृष्य कार्यक्रम रेडियो नेपाल र टि.भी. मार्फत संचालन गर्ने, • बालश्रम निवारण सम्बन्धी रणनीति गोष्ठी गर्ने, • बालश्रम केन्द्रीय समिति व्यवस्थापन र बैठक नियमित गर्ने, • बालविकास तथा बालश्रम निवारण कोष अनुदान (२५ लाख), बालश्रमिक पुनर्स्थापना अनुदान (१० लाख) कार्यक्रमको आधारमा दिने, • बालश्रम सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान र सहयोगी कार्यक्रम संचालन गर्ने, • निकृष्ट प्रकृतिको बालश्रम सुधार कार्यक्रम संचालन गर्ने, • बालश्रमिकको तथ्यांक संकलन र व्यवस्थापन गर्ने, • बालश्रम गुरूयोजना छपाइ र कार्यान्वयन गर्ने, • बालश्रमिकको लागि एच.आई. भि एडस सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्ने । • बालश्रम निवारण गुरूयोजना (सन् २०१० - २०२०) कार्यान्वयन गर्ने ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबीमुखी संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
			साधारण प्रशासन तर्फ													
१	३७१ ०११ -३/४	७१-३/४-११०	श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	१४८,८३८	४८,८९५	४५,३२५	३,५७०	४८,८९५			६१७२०	६४१२०	१	७	३	३
२	३७१ ०१२ -३/४	७१-३/४-१२०	श्रम विभाग	१७,४३०	१९,१२०	१८,४८०	६४०	१९,१२०			१९५६०	२०२००	१	७	१	३
३	३७१ ०१३ -३/४	७१-३/४-१२१	श्रम कार्यालयहरू	२३,५३२	२५,९०५	२१,६०५	४,३००	२५,९०५			२५५२५	२५१५५	१	७	१	३
४	३७१ ०१६ -३/४	७१-३/४-१२२	रोजगार सूचना केन्द्रहरू	१४,०२९	१३,८८५	१३,६८५	२००	१३,८८५			१४१००	१४३२०	१	७	१	३
५	३७१ ०१४ -३	७१-३-१३०	यातायात व्यवस्था विभाग	२०,१०३	२०,९८७	२०,९८७		२०,९८७			२१८०५	२२६५०	१	७	३	३
६	३७१ ०१५ -३	७१-३-१३१	अंचल यातयात व्यवस्था कार्यालयहरू	१०६,५००	११०,६३७	११०,६३७		११०,६३७			११६०७०	११६४०५	१	७	३	३
७	३७१ ०१७ -३/४	७१-३/४-१४०	वैदेशिक रोजगार विभाग	४८,३५०	५३,८३८	५०,५८८	३,२५०	५३,८३८			५५०२५	५५७०५	१	७	१	३
८	३७१ ०१८ -३/४	७१-३/४-१५०	वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरण	८,११४	७,४०६	६,८७६	५३०	७,४०६			७२०३	७४१८	२	७	३	३
			जम्मा	**३८६,८९६**	**३००,६७३**	**२८८,१८३**	**१२,४९०**	**३००,६७३**	**०**	**०**	**३२१,००८**	**३२५,९७३**				
			आयोजना/कार्यक्रम तर्फ													
९	३७१ १०१ -३	७१-३-२००	बालश्रम निवारण तथा बालश्रम सुधार आयोजना	६,४००	८,२००	८,२००		८,२००			८३००	८४००	१	३	१	२
१०	३७१ १०७ -३	७१-३-२०५	सामाजिक सुरक्षा कोष		११०,०००	११०,०००		११०,०००			१६२५००	२१५०००	१	३	१	२
११	३७१ १०२ -३/४	७१-३/४-२२५	यातायात व्यवस्था सुदृढीकरण आयोजना	५४,६४४	३४,४४५	२४,९४५	९,५००	३४,४४५			३९२१५	४३४७५	१	५	२	२
१२	३७१ १०३ -३/४	७१-३/४-२३०	व्यवसायजन्य सुरक्षा तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी आयोजना	१०,१००	११,५२९	१०,३२९	१,२००	११,५२९			११६२०	१२०४५	१	५	२	२
१३	३७१ १०४ -३/४	७१-३/४-३२०	व्यवसायीक तथा सीप विकास तालिम केन्द्रहरू	१३६,४९०	१५३,६१४	१४१,५१४	१२,१००	१५३,६१४			१५४३२०	१६५३६०	१	१	१	२
१४	३७१ १०५ -३	७१-३-४२०	रोजगार प्रवर्द्धन कार्यक्रम	१,९२०	१,४११	१,४११		१,४११			१४३०	१४५०	२	१	१	२
			जम्मा	**२०९,५५४**	**३१९,१९९**	**२९६,३९९**	**२२,८००**	**३१९,१९९**			**३७७,३८५**	**४४५,७३०**				
			कूल जम्मा	**५९६,४५०**	**६१९,८७२**	**५८४,५८२**	**३५,२९०**	**६१९,८७२**			**६९८,३९३**	**७७१,७०३**				

५.३.४ वातावरण

५.३.४.१ पृष्ठभूमि

वातावरण सम्बन्धी नीति, योजना र कार्यक्रम तर्जुमा एवं कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन, वातावरण विषयक अध्ययन तथा अनुसन्धान, सर्वेक्षण, तालिम र राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गोष्ठी, सम्मेलन सम्बन्धी राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरूसँग सम्पर्क/समन्वय, प्रदूषण नियन्त्रण, वातावरण संरक्षण र सन्तुलन, सरकारी तथा गैरसरकारी संघ संस्थाहरूद्वारा कार्यान्वयन गरिएका वातावरण सम्बन्धी कार्यक्रमहरूको मूल्याङ्कन र समीक्षा जस्ता कार्यहरू वातावरण मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र अर्न्तगत समेटिएका छन् । साथै वातावरण सम्वन्धी जनशक्तिको विकास र उपयोग, वैकल्पिक उर्जा विकास, वातावरण सम्वद्ध विश्वविद्यालयहरूसंग सम्पर्क र समन्वय, जल तथा मौसम विज्ञान विषयक अध्ययन अनुसन्धान र भविष्यवाणी जस्ता कार्यहरू समेत यस क्षेत्र अर्न्तगत रहेका छन् ।

वातावरण संरक्षण तथा सम्वर्द्धनका लागि निजी क्षेत्र एवं स्थानीय निकायको सहभागिता र अनुगमनलाई सुदृढ पार्ने अवधारणा अनुरूप आ.व. २०६८/६९ मा कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । विश्व विद्यालयहरूको सहकार्यमा वातावरण सम्बन्धी अनुसन्धान तथा विकास कार्य गर्ने, जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी अध्ययनका लागि प्रस्तावहरू तयार गर्ने र जलवायु परिवर्तनसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रियस्तरको Mountain Alliance को सम्मेलन नेपालमा गर्ने र NAPA ले निर्दिष्ट गरेका Follow-up कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछन् । साथै नेपालका विभिन्न स्थानमा रहेका दीघाई विषादीहरूको सुरक्षित विषर्जन गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ । राष्ट्रिय ग्रिड प्रणालीबाट विद्युत आपूर्ति हुन नसक्ने स्थानमा घरायसी तथा संस्थागत प्रयोगका लागि निजी क्षेत्र समेतको सहभागितामा वैकल्पिक उर्जा प्रविधिका माध्यमवाट विद्युत तथा उर्जा उपलब्ध गराउने, जल तथा मौसम विज्ञान सेवालाई अझ बढी गुणस्तरीय र भरपर्दो बनाउने कार्यलाई निरन्तरता प्रदान गरिनेछ ।

५.३.४.२ नतिजा सूचकहरू

वातावरण संरक्षण तथा सम्वर्द्धनका लागि निजी क्षेत्र एवं स्थानीय निकायको सहभागिता र अनुगमनलाई सुदृढ पार्ने कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । विश्व विद्यालयहरूको सहकार्यमा वातावरण सम्बन्धी अनुसन्धान तथा विकास कार्य गर्ने, जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी अध्ययनका लागि प्रस्तावहरू तयार गर्ने र जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको Mountain Alliance को सम्मेलन नेपालमा गर्ने, एसिया प्रशान्त क्षेत्रका मुलुकहरूको DNA Forum को अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको बैठक आयोजना गर्ने, दीर्घाई विषादीहरूको सुरक्षित विसर्जन गर्ने र NAPA ले निर्दिष्ट गरेका Follow- up कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछन् । वैकल्पिक ऊर्जा सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि हुने बिशेषगरी ग्रामीण क्षेत्रमा लघु तथा साना जलविद्युत, सौर्य ऊर्जा र जैविक ऊर्जाको प्रवर्द्धन विकास एवं विस्तार हुन गई वैकल्पिक ऊर्जाको पहुँचमा वृद्धि हुने र ग्रामीण क्षेत्रमा थप रोजगारी सृजना हुने अपेक्षा गरिएको छ ।

आ.व. २०६८/६९ मा वातावरण क्षेत्रमा विकासतर्फका १२ वटा समेत गरी कुल १४ वटा कार्यक्रम तथा आयोजनाहरू सञ्चालन हुनेछन् । यी आयोजनाहरू मध्ये पहिलो र दोस्रो प्राथमिकतामा क्रमशः १२ र २ वटा आयोजनाहरू रहेका छन् । वातावरण क्षेत्रको कार्यक्रमको लागि कूल वजेट रकम रू **२,८७,८३,२९** हजार व्यवस्था गरिएको छ ।

वातावरण क्षेत्रको वार्षिक विकास कार्यक्रम

क. सं.	व.उ.शी.नं. र आयोजना/कार्यक्रम	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने प्रमुख कियाकलापहरू (लक्ष)
१.	३३११०२-३/४ (६१-३/ ४-२०१) **जल बिज्ञान कार्यक्रम**	सालवसाली	• हाइड्रोलोजिकल उपकरणहरू खरीद तथा जडान भएको हुने, • जलमापन केन्द्रहरूको स्तरोन्नति तथा मर्मत सुधार हुने, • विभिन्न नदी तथा तालको अध्ययन तथा नक्सांकन वाट जल विज्ञानको क्षेत्रमा महत्वपूर्ण योगदान पुग्न जाने ।	• प्राथमिकता प्राप्त जल केन्द्रमा जल प्रवाह मापन (५०० वटा), तथा केन्द्र संचालन भएको (१७९ वटा), • बेगनासतालको वेथिमेट्रिक नक्सा तयार गरी होडिङ वोर्ड जडान भएको • हिमजल केन्द्र संचालन (जल ११), हावापानी (९) र च्छो रोल्पा संरचना र विद्युत गृह संचालन भएको, • डाटा रेस्क्यू (जल बि.हिमजल बि तथा जलगुण) भएको, • शिवपुरी जलाधार क्षेत्रलाई Experimental Basin को रूपमा अध्ययन गर्न पूर्वाधार निर्माण अध्ययन भएको ।	• जल प्रवाह मापन, तथ्यांक संकलन तथा प्रकाशन र वितरण गर्ने । • विभिन्न तालको पानीको गुणस्तर सहितको Bathymetric नक्सा (होर्डिङ बोर्ड) केन्द्रस्थलमा जडान गर्ने, • विभिन्न नदी पानीको जल सतह मापन र गुणस्तरसहितको नक्सा (होर्डिङबोर्ड)जडान गर्ने , • नदीको जल सतहको तथ्यांक संकलन, प्रशोधन तथा प्रकाशन गर्ने, • परम्परागत रूपमा सञ्चालित केन्द्रहरूको स्तरोन्नति गर्ने र Data को गुणस्तरमा सुधार ल्याउने, • Major Basin हरूमा Pilot केन्द्रहरूको स्थापना गर्ने ।
२.	३३११०३-३/४ (६१-३/४-२०२) **हावापानी विज्ञान कार्यक्रम**	सालवसाली	• मौसमी उपकरणहरू खरीद तथा जडान भएको हुने, • मौसमी केन्द्रहरू स्तरोन्नति तथा मर्मत सुधार हुने, • मौसम सम्वन्धी अध्ययन अनुसन्धान वाट देशभरका हावापानी सम्वन्धी अध्ययन अनुसन्धान कार्यमा सघाउ पुग्न जाने ।	• हावापानी केन्द्र सञ्चालन तथा मर्मत सुधार, तथ्यांक प्रशोधन तथा वितरण भएको (४४७ वटा), • केन्द्र अपग्रेड भएको (३ वटा), • मौसमी प्रतिवेदन प्रकाशन भएको, • मौसमी उपकरण खरीद कार्य सम्पन्न भएको, • हावापानी सम्वन्धी वैज्ञानिक अध्ययन भएको, • मौसम अवलोकन सम्वन्धी तालीम सम्पन्न भएको ।	• हावापानी केन्द्रहरू सञ्चालन, तथ्यांक संकलन, प्रशोधन प्रकाशन र वितरण गर्ने, • मौसम तथा मौसमी सेवासंग सम्वन्धित दक्ष जनशक्ति उत्पादनको लागि आवश्यक तालिम दिने, • साप्ताहिक, मासिक तथा वार्षिक मौसमी बुलेटिन प्रकाशन तथा वितरण गर्ने, • स्थानीय सर्वसाधारणको प्रत्यक्ष सरोकारमा रहेको मौसमजन्य प्रकोपवारे जनचेतना अभिबृद्धि गर्ने , • ऋतुगत हावापानी सम्वन्धी पूर्व जानकारीको लागि Seasonal Weather Forecast को प्रारम्भ गरिने , • कृषिको लागि मौसमी सूचना उपलब्ध गराउने ।
३.	३३११०४-३/४ (६१-३ /४-२०३) **मौसम पूर्वानुमान कार्यक्रम**	सालवसाली	• बफर सफ्टवेयर तथा आ.वा.सेट खरीद गर्ने, • सिनर्सटिक केन्द्रस्तरोन्नति गर्ने, • मौसमी अध्ययन अनुसन्धान जस्ता कार्यहरूवाट मौसमी भविष्यवाणी भरपर्दो र	• टेलिकमको लागि Buffer Software, Accessieries र आ.वा.सेट खरिद गर्ने कार्य भएको (१ वटा), • मौसम सम्बन्धी वैज्ञानिक अध्ययन (१ वटा), सिनप्टिक केन्द्र तथा	• जनसाधारण, हिमाली पर्यटक तथा हवाई उडानको लागि मौसमी सेवा प्रदान गर्ने सन्दर्भमा दैनिक २ पटक मौसम पूर्वानुमान गर्ने, • हिमाली पर्यटकको लागि मौसमी सेवा, हवाई उडानको लागि २४ सै घण्टा मौसमी सेवा प्रदान गर्ने तथा Numerical Weather Prediction (NWP) को प्रविधि

क्र. सं.	व.उ.शी.नं. र आयोजना/कार्यक्रम	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने प्रमुख कियाकलापहरू (लक्ष)
			विश्वसनीय हुन जाने ।	केन्द्रमा रहेको आ.वा.सेटको एन्टेनाको मर्मत सुधार भएको (२ वटा), • जनसाधारण, हिमाली पदयात्री एवं हवाई उडानको लागि मौसमी विवरण एवं सूचना प्रदान भएको (२००० पटक), • SADIS (Satellite Distribution System) वाट मौसमी सूचनाहरू प्राप्त भएको (२००० पटक) ।	मार्फत मौसम पूर्वानुमान कार्य गर्ने ।
४.	३३११०५-३/४ (६१-३ /४-२०५) **बाढी भविष्यवाणी**		• विभिन्न नदीको वाढी सम्भाव्यता अध्ययन तथा खतरा सतह निर्धारण वाट धनजनको क्षतिलाई न्यूनिकरण गर्न मद्दत पुग्न जाने ।	• जलमापन, वर्षामापन तथा संचार केन्द्रहरूको सञ्चालन तथा नविकरण सुधार भएको (६ वटा), • जलमापन तथा तथ्यांक प्रशोधन उपकरण (गेजपाता केवलकार, डाटालगर तथा रेकर्डर मेशिनका पार्टपूर्जा कम्प्यूटर तथा प्रिन्टरका पार्टपूर्जा आदि), कार्य सम्पन्न भएको, • वाढी भविष्यवाणी केन्द्रमा जलमापन कार्य भएको, • १२ वटा, बाढी भविष्यवाणी केन्द्रमा वाढीको खतरा सतह निर्धारण गरी मार्किङ गर्ने कार्य भएको, • टेलिमेट्री प्रणालीको मर्मत सुधार भएको, • राप्ती तथा बबई कर्णाली बेसिनका केन्द्रहरूको अपग्रेड गर्ने कार्य सम्पन्न भएको (६वटा) ।	• बाढी भविष्यवाणी केन्द्रको मर्मत, पुन निर्माण सुधार गर्ने, देश भित्रका प्रमुख नदीहरूमा क्रमश Warning level तथा Risk Zone को रेखांकन गर्दै जाने । • प्रमुख नदी केन्द्रहरूमा Real Time Telemetry System स्थापना गर्दै जाने र वाढी भविष्यवाणी मोडेल विकास गर्दै जाने ।
५.	३३१११५-३/४	सालवसाली	• पार्क क्षेत्रको संरक्षण हुने,	• नदी नियन्त्रण, बाल उद्यान क्षेत्रमा	• नदी नियन्त्रणका कार्यहरू गर्ने,

क्र.सं.	व.उ.शी.नं. र आयोजना/कार्यक्रम	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने प्रमुख कियाकलापहरू (लक्ष)
	(६१-३/४-२६१) **वाग्मती विष्णुमती (कोरीडोर) संरक्षण आयोजना, सं.रा. सं. पाक**		• उपत्यकावासीलाई खुला क्षेत्र एवं पार्क उपलब्ध हुने, • हरियाली बढ्न गई स्वच्छ वातावरणमा सहयोग पुग्ने ।	वाक - वे निमार्ण , कम्पाउण्ड वाल निर्माण, काँडेतारद्धारा जग्गा संरक्षण बोट विरूवा संरक्षण तथा वृक्षारोपण जस्ता कार्य सम्पन्न भएको ।	• कम्पाउण्ड वाल निर्माण गर्ने, • वृक्षारोपण तथा संरक्षण वाल उद्यान निर्माण कार्य गर्ने ।
६.	३३११०८-३/४ (६१-३/४-२२०) **वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र**	वि.स. २०५३ कार्तिकवाट शुरू सालवसाली आ.व. २०६५कूल खर्च रू. ६८५२.७८ लाख (आ.व. ०६५/०६६ देखि हालसम्मको)	• महिला तथा वालवालिकाको स्वास्थ्य तथा शिक्षामा सुधार हुने, • आर्थिक तथा सामाजिक स्थितिमा वृद्धि हुने, • वातावरण संरक्षणमा टेवा पुग्ने, • जनशक्ति विकास तथा रोजगारीमा वृद्धि हुने, • वैकल्पिक ऊर्जा सम्वन्धी जनचेतनामा वृद्धि हुने ।	• ३००० वटा सोलार ड्रायर/कुकर वितरण भएको, • ४,४५,६५४ वटा सुधारिएको चुलो जडान भएको, • विभिन्न तालिम, अध्ययन तथा अनुसन्धान भएको ।	• १ लाख वटा सुधारिएको माटोको चुलो जडान गर्ने, • १०० वटा सोलार ड्रायर/कुकर वितरण गर्ने, • ४०० जनालाई वैकल्पिक ऊर्जा (लघु तथा साना जलविद्युत, सौर्य ऊर्जा, सुधारिएको चुलो, सुधारिएको पानी घट्ट) सम्वन्धी तालिम दिने, • १९ वटा वैकल्पिक ऊर्जा सम्वन्धी अध्ययन, अनुसन्धान गर्ने ।
७.	३३११०९-४ (६१-४-२२१) **जैविक ग्यास उत्पादन कार्यक्रम**	२४ जुन २००३ देखि चौथो चरणको कार्यक्रम शुरू डिसेम्वर २०१२ कूल लागतः १४२१७.८१ लाख हालसम्मको खर्च रू. १४३६२.१६ लाख	• खाना पकाउने स्वच्छ इन्धन उपलव्ध हुने , • महिला तथा वालवालिकाको स्वास्थ्य तथा शिक्षामा सुधार हुने, • वातावरण संरक्षणमा टेवा पुग्ने, • वायोग्यासको निर्माण तथा मर्मत सम्भारमा रोजगारी सृजना हुने, • लेदो मलको प्रवर्द्धनवाट कृषि उत्पादनमा वृद्धि हुने ।	• २,२७,५५८ वटा वायोग्यास प्लान्टहरू जडान भएको ।	• देशका करिव ७० जिल्लाहरूमा २७ हजार वटा वायोग्यास प्लान्टहरू निर्माण गर्ने, • ४० वटा संस्थागत तथा सामुदायिक वायोग्यास प्लान्ट जडान गर्ने, • ३५ हजार जनालाई वायोग्यास प्लान्ट निर्माण, मर्मत सम्भार, सुपरिभिजन आदि सम्वन्धी तालिम दिने, • ३,४०० वटा वायोग्यास प्लान्टहरूको अनुगमन तथा गुणस्तर नियन्त्रण कार्य गर्ने, • ४४,००० प्लान्टहरूको मर्मत सम्भार गर्ने ।
८.	३३१११०-३/४ (६१-३/४-२२२) **लघु जलविद्युत तथा वैकल्पिक ऊर्जा कार्यक्रम**	आ.व. २०५६/५७ देखि वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रवाट संचालन	• लघु तथा साना जलविद्युत आयोजनावाट विद्युत सेवा उपलव्ध भई स्थानीयस्तरमा विद्युत तथा स-साना उद्योग धन्दाको विकास भई स्थानीय	• लघ जलविद्युतवाट ५७१४ कि.वा. विद्युत उत्पादन भएको, • २७३,१३४ वटा वटा घरेलु सौर्य विद्युत प्रणाली जडान भएको, • ६९,४०१ वटा साना सौर्य विद्युत	• पहाडी जिल्लाहरूमा लघु तथा साना जलविद्युत आयोजना मार्फत ३००० कि.वा. विद्युत उत्पादन गर्ने , • विभिन्न जिल्लाहरूमा ६५,००० वटा घरेलु सौर्य विद्युत प्रणाली जडान गर्ने , • विभिन्न जिल्लाहरूमा ५०,००० वटा साना सौर्य विद्युत

क्र.सं.	व.उ.शी.नं. र आयोजना/कार्यक्रम	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने प्रमुख कियाकलापहरू (लक्ष)
		भएको लागत अनुमान : सालवसाली (आ.व. २०६५/०६६ देखि हालसम्मको) कूल खर्च रू. २२८४३.२४ लाख	स्तरमा रोजगारी सृजना हुने, • सौर्य उर्जाबाट विद्युत सेवा उपलब्ध हुने • सुधारिएको पानी घट्ट जडान भई कुटानी तथा पिसानी सेवा उपलब्ध हुने, • ग्रामीण जनताको स्वास्थ्य तथा शिक्षामा सुधार हुने, • जिल्ला ऊर्जा तथा वातावरण इकाई/शाखाको सुदृढिकरण हुने ।	प्रणाली जडान भएको, • ७,५३६ वटा सुधारिएको पानी घट्ट जडान भएको, • ४,४७६ वटा फलामे चुलो जडान भएको, • ६४ वटा सौर्य पम्प जडान भएको, • २२१ वटा संस्थागत सौर्य ऊर्जा प्रणाली जडान भएको, • ३२ जिल्ला ऊर्जा तथा वातावरण इकाईहरूको सुदृढिकरण भएको ।	प्रणाली जडान गर्ने, • पहाडी जिल्लाहरूमा १००० वटा सुधारिएको पानी घट्ट जडान गर्ने, • उच्च हिमाली जिल्लाहरूमा ७,००० वटा फलामको किफायती सुधारिएको चुलो जडान गर्ने , • १२० वटा संस्थागत सौर्य ऊर्जा प्रणाली र सौर्य खानेपानी पम्प जडान गर्ने, • ३५ जिल्ला ऊर्जा तथा वातावरण इकाईहरूको सुदृढिकरण गर्ने ।
९.	३३११११-३/४ (६१-३/४-२२३) **विद्युत विकास कोष –सामुदायिक लघु जलविद्युत कार्यक्रम ग्रामीण विद्युतीकरण**	जनवरी २०१० देखि दोश्रो चरणको कार्यक्रम शुरू-डिसेम्वर २०१२ सम्म कूल लागतः रू.९४५१.९६ लाख हालसम्मको खर्च रू. ४९०५.५ लाख	• सामुदायिक लघु जलविद्युतवाट विद्युत सेवा उपलब्ध भई स्थानीयस्तरमा स-साना उद्योग व्यवसायवाट रोजगारी तथा ग्रामीण अर्थतन्त्रमा टेवा पुग्ने, • महिला सशक्तिकरणमा टेवा पुग्ने , • स्थानीयस्तरमा प्राकृतिक स्रोत साधनको संरक्षणमा वृद्धि हुने ।	• सामुदायिक लघु जलविद्युत वाट १६२८ कि.वा. विद्युत उत्पादन भएको , • १९७ वटा लघु जलविद्युत परिप्रयोग प्रवर्द्धन गरेको, • १,१३३ वटा लघु जलविद्युत सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गरेको, • ३०० गा.वि.स.मा वातावरण /प्राकृतिक श्रोत साधन संरक्षण गरेको ।	• सामुदायिक लघु जलविद्युत वाट २६ जिल्लाहरूमा २००० कि.वा. विद्युत उत्पादन गर्ने, • २८० वटा लघु जलविद्युत सम्वन्धी तालिम सञ्चालन गर्ने, • १५० वटा गा.वि.स.मा वातावरण/ प्राकृतिक श्रोत साधन संरक्षण सम्वन्धी कार्य गर्ने, • ४५ वटा लघु जलविद्युत परिप्रयोग प्रवर्द्धन कार्य गर्ने ।
१०.	३३१११८-४ (६१-४-२२४) **ग्रामीण जिविकापार्जनको लागि नवीकरणीय ऊर्जा कार्यक्रम** (साविकको ग्रामिण उर्जा कार्यक्रमको निरन्तरता)	अप्रील २०११ देखि कार्यक्रम शुरू डिसेम्वर २०१२ कूल लागतः रू.२३४० लाख	• ७५ जिल्लामा जिल्ला ऊर्जा तथा वातावरण शाखा/इकाई स्थापना हुने, • स्थानीय निकायको ऊर्जा सम्वन्धी कार्यक्रम कार्यन्वयनमा क्षमता अभिवृद्धि हुने । • ग्रामिण उर्जा नीति कार्यान्वयन हुने ।	• ग्रामिण ऊर्जा कार्यक्रम लागू भएका ४० जिल्लाहरूमा लघु जलविद्युत कार्यक्रमलाई प्राविधिक सहयोग पुगेको, • जि.वि.स. महासंघ र गा.वि.स. महासंघलाई ग्रामीण ऊर्जा नीति कार्यान्वयन गर्न सहयोग पुगेको ।	• कार्यक्रम लागू भएका २६ जिल्लाहरूमा लघु जलविद्युत कार्यक्रमलाई प्राविधिक सहयोग गर्ने , • जि.वि.स. महासंघ र गा.वि.स. महासंघलाई ग्रामीण ऊर्जा नीति कार्यान्वयन गर्न सहयोग गर्ने, • सामुदायिक लघु जलविद्युत कार्यक्रमलाई प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने ।
११.	३३१११४-३/४ (६१-३/४-२६०)	१५ अप्रिल २००३ देखि कार्यक्रम	• सामुदायिक संस्थाहरू विशेषगरी स्कुलमा कम्प्यूटर	• सामुदायिक ऊर्जा सेवा प्रदायक संस्थालाई सौर्य ऊर्जा सम्वन्धी	• नवीकरणीय ऊर्जा आयोजनाको अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्ने,

क. सं.	व.उ.शी.नं. र आयोजना/कार्यक्रम	शुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने प्रमुख कियाकलापहरू (लक्ष)
	नवीकरणीय ऊर्जा विकास कार्यक्रम(जैविक इन्धन विकास समेत)	शुरू फेब्रुअरी २०१२ कूल लागतः रू.११२७० लाख हालसम्मको खर्च रू. ६७३३.६२ लाख	सञ्चालन, स्वास्थ्य केन्द्रमा रेफिजेरेटर मार्फत शिक्षा तथा स्वास्थ्य सेवाहरू सर्वसुलभ रूपमा उपलब्ध हुने • दुर्गम क्षेत्रहरूमा सौर्य ऊर्जाबाट खानेपानी सेवा उपलब्ध हुने ।	तालिम - ५३ वटा सम्पन्न भएको, • ५३२ वटा संस्थागत सौर्य ऊर्जा प्रणाली जडान भएको, • १६ वटा सौर्य पम्प जडान भएको, • १० वटा सौर्य ड्रायर जडान भएको, • सजिवन सम्बन्धी स्थानिय किसानहरूलाई १३ वटा तालिम सञ्चालन गरेको , • सजिवन खेतिको लागि १० वटा आधुनिक नर्सरी निर्माण भएको ।	• नवीकरणीय ऊर्जा परिक्षण केन्द्रको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने, • सजिवन खेतिको लागि १० वटा आधुनिक नर्सरी निर्माण गर्ने, • सजिवन खेति सम्वन्धी १५ वटा तालिम सञ्चालन गर्ने , • सजिवन सम्बन्धी प्रचार, प्रसार तथा प्रवर्द्धन गर्ने , • विभिन्न सरकारी निकायहरू/सामुदायिक वनसंग समन्वय गरी ५ स्थानको पहिचान गरी सजिवन विरूवा रोप्ने, • गैरसरकारी संस्थाहरूको समन्वय मार्फत समुदायको स्वामित्वमा रहनेगरी ५ ठाँउमा सजिवनको विउ संकलन केन्द्र स्थापना गर्ने ।
१२.	३३११२२-३/४ (६१-३/४-२२७) **सुधारिएको ग्रामीण उर्जा सेवा कार्यक्रम (काबेली प्रशारण आयोजना**)	जुलाई २०११ देखि कार्यक्रम शुरू ३० जुन २०१५ कूल लागतः करिव रू. ९ करोड	• कावेली प्रसारण लाइनको वरिपरी लघु जलविद्युत आयोजनावाट २५० कि.वा. विद्युत सेवा उपलब्ध भई झापा देखि ताप्लेजुङ्गका करिव ३००० घरपरिवारलाई विद्युत उपलव्ध हुने, • आयोजना अवधिभरमा ३०० वटा सौर्य ऊर्जा प्रणाली जडानबाट आयोजनाको वरिपरिका घरहरूमा विद्युत सेवा उपलब्ध हुने, • आयोजना अवधिभरमा २०० वटा चर्पि जडित वायोग्यास जडान भई खाना पकाउने इन्धन उपलब्ध हुने, • १५ वटा संस्थागत सौर्य ऊर्जा प्रणाली जडान भई विद्यालयहरूमा कम्पयूटर, स्वास्थ्य केन्द्रहरूमा उपकरण सञ्चालन हुने ।	• नँया आयोजना	• कावेली प्रसारण लाइनको वरिपरी लघु जलविद्युत आयोजनाको सम्भाव्य अध्ययन गर्ने, • ४० वटा सौर्य ऊर्जा प्रणाली जडानबाट आयोजनाको वरिपरिका घरहरूमा विद्युत सेवा उपलब्ध गराउने, • २० वटा चर्पि जडित वायोग्यास जडान गरी खाना पकाउने इन्धन उपलब्ध गराउने, • विद्यालयहरूमा कम्पयूटर, स्वास्थ्य केन्द्रहरूमा उपकरण सञ्चालनको लागि संस्थागत सौर्य ऊर्जा प्रणाली जडान गर्न माग संकलन गर्ने ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

वातावरण मन्त्रालय

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिवोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१	३३१ ०११ -३/४	६१-३/४-११०	वातावरण मन्त्रालय	५०,५४४	५३,७४०	४९,४४०	४,३००	५३,७४०			५४५९०	५७१९०	१	७	२	३
२	३३१ ०१२ -३/४	६१-३/४-१२०	जल तथा मौसम विज्ञान विभाग	२६,९००	३०,०८८	२८,५२३	१,५६५	३०,०८८			२८६८३	२९२०३	१	७	२	३
			जम्मा	**७७,४४४**	**८३,८२८**	**७७,९६३**	**५,८६५**	**८३,८२८**	**०**	**०**	**८३,२७३**	**८६,३९३**				
३	३३१ १०२ -३/४	६१-३/४-२०१	जल विज्ञान कार्यक्रम	२४,२५९	४२,१७३	१९,१६३	२३,०१०	४२,१७३			३१५०३	३५२५०	१	४	२	३
४	३३१ १०३ -३/४	६१-३/४-२०२	हावापानी विज्ञान कार्यक्रम	२५,२८८	३३,३४१	२७,३६६	५,९७५	३३,३४१			३४२२८	३४९६३	१	४	२	३
५	३३१ १०४ -३/४	६१-३/४-२०३	मौसम पूर्वानुमान कार्यक्रम	६,४७६	५,२७८	३,९२८	१,३५०	५,२७८			५१२८	५२०३	१	४	२	३
६	३३१ १०५ -३/४	६१-३/४-२०५	वाढी भविश्यवाणी	४,४९५	२६,३५५	८,२५५	१८,१००	८,८५५	१७,५००		१८८५०	२०३५०	२	४	२	३
७	३३१ १०८ -३/४	६१-३/४-२२०	वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र	२८५,५६२	३६४,२३५	४३,९३५	३२०,३००	६४,२३५	३००,०००		३७७९८५	३६०१८५	१	४	२	२
८	३३१ १०९ -४	६१-४-२२१	जैविक ग्याँस उत्पादन कार्यक्रम	३१२,०६०	४१४,३४०		४१४,३४०	११२,२३८	३०२,१०२		५५५८८१	६६२१३२	१	४	२	२
९	३३१ ११० -३/४	६१-३/४-२२२	लघु जलविद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा कार्यक्रम	१,१८२,८६५	१,४९६,८००	२,८००	१,४९४,०००	६७६,२२५	८२०,५७५		१९४३०००	२२२३०००	१	४	२	२
१०	३३१ १११ -३/४	६१-३/४-२२३	विद्युत विकास कोष/सामुदायिक लघु जलविद्युत ग्रामीण विद्युतिकरण कार्यक्रम	३५९,७६१	३१३,१५०	४,६५०	३०८,५००	२,५३०	३१०,६२०		२३९९६०	२७८५३४	१	१	२	२
११	३३१ ११८ -४	६१-४-२२४	ग्रामीण जिविकोपार्जनका लागि नवीकरणीय उर्जा कार्यक्रम	३७,२००	३८,७००		३८,७००		३८,७००		३८७००	४१८७२	१	४	२	२
१२	३३१ १२२ -४	६१-४-२२७	सुधारिएको ग्रामीण उर्जा सेवा कार्यक्रम (काबेली प्रशारण आयोजना)		१०,०००		१०,०००		१०,०००		१००००	१००००	१	१	२	२
१३	३३१ ११४ -३/४	६१-३/४-२६०	नवीकरणीय उर्जा विकास कार्यक्रम(जैविक इन्धन विकास समेत)	२३०,४६३	३६,१३०	३,७३०	३२,४००	१६,१३०	२०,०००		३६९००		१	४	२	२
१४	३३१ ११५ -३/४	६१-३/४-२६१	बाग्मती विष्णुमती (कोरीडोर) संरक्षण आयोजना / संयुक्त राष्ट्र संघीय पार्क विकास समिति	१०,७६५	१३,९९९	४,७९९	९,२००	१३,९९९			१४९००	१९९३०	२	४	२	२
			जम्मा	**२,४७९,१९४**	**२,७९४,५०१**	**११८,६२६**	**२,६७५,८७५**	**९७५,००४**	**१,८१९,४९७**		**३,३०७,०३५**	**३,६९१,४१९**				
			कुल जम्मा	**२,५५६,६३८**	**२,८७८,३२९**	**१९६,५८९**	**२,६८१,७४०**	**१,०५८,८३२**	**१,८१९,४९७**		**३,३९०,३०८**	**३,७७७,८१२**				

५.३.५ विज्ञान तथा प्रविधि (सूचना प्रविधि समेत)

५.३.५.१ पृष्ठभूमि

विज्ञान तथा प्रविधि र सूचना प्रविधि सम्बन्धी नीति, योजना तथा कार्यक्रमको तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याकन गर्ने, प्रविधिका क्षेत्रमा हासिल गरेका उपलब्धीहरूको अन्वेषण र विश्लेषण गर्ने, यस क्षेत्रसग सम्बन्धित सामग्रीहरूको उत्पादन, आपूर्ति र व्यवस्थापन गर्ने तथा विज्ञान एव प्रविधि विषयक द्विपक्षीय र बहुपक्षीय सम्झौता एव समझदारीहरू गर्ने कार्य विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र अर्न्तगत पर्दछन । साथै नेपाल विज्ञान तथा प्रविधि प्रज्ञा प्रतिष्ठान, राष्ट्रिय विधि विज्ञान प्रयोगशाला, प्लानेटोरियम, वेधशाला र विज्ञान सग्रहालय तथा सूचना प्रविधिको अनुसन्धान र विकास सम्बन्धी कार्यहरू पनि यस भित्र समेटिएका छन ।

यस क्षेत्रमा आ.व. २०६८/६९ का लागि सञ्चालन गरिने मुख्य-मुख्य कार्यक्रमहरूमा सूचना प्रविधि विभाग र Bio Technology Center स्थापना गर्ने, Nuclear Technology Center, Space Science Center को स्थापनाका लागि प्रारम्भिक कार्य शुरू गरी कार्यान्वयन गर्ने, डि.एन.ए. सफ्टवेयर खरिद गर्ने, डिजिटल हस्ताक्षरको लागि Public Key Infrastructure Data Center को स्थापना गर्ने, विज्ञान सग्रहालय भवन निर्माण सम्पन्न गर्ने तथा राष्ट्रिय अनुसन्धान प्रयोगशालाकालागि वैज्ञानिक उपकरण खरिद गर्ने कार्य भईरहेका छन् । साथै IT Park लाई पूर्णरूपमा सचालनमा ल्याउने, वायरलेस टेक्नोलोजीको विस्तार गर्ने, डाटा सेन्टरको व्यवस्थापन र सञ्चालन गर्ने, Disaster Recovery Center स्थापनाको लागि प्रारम्भिक कार्य गर्ने समेत रहेका छन् ।

५.३.५.२ नतीजा सूचकहरू

विज्ञान तथा प्रविधि क्षेत्रको विकासका लागि थप नीतिगत र संस्थागत सरचना निर्माण भई अनुसन्धान तथा विकास कार्यमा तिब्रता आउने, परमाणु उर्जाको शान्तिपूर्ण उपयोगवाट स्वास्थ्य, उर्जा, कृषि लगायतका क्षेत्रहरू लाभान्वित हुने, जैविक प्रविधिको विकास र विस्तार हुने, विधि विज्ञानको सेवा विस्तारवाट न्याय सम्पादनमा मद्दत पुग्ने, स्थानीय प्रविधिको प्रवर्द्धनमा सहयोग पुग्ने, विज्ञान संग्रहालयको स्थापनावाट जनमानसमा वैज्ञानिक चेतना अभिवृद्धि भई अनुसन्धानको लागि सहयोग पुग्ने तथा राष्ट्रिय स्तरको वैज्ञानिक प्रयोगशालाको स्थापना भई सञ्चालनमा आउने अपेक्षा गरिएको छ।

आ.व. २०६८/६९ मा विज्ञान तथा प्रविधि क्षेत्रमा विकासतर्फका ५ वटा समेत गरी कुल ७ वटा कार्यक्रम तथा आयोजनाहरू सञ्चालन हुनेछन् । यी आयोजनाहरू मध्ये मध्यकालीन खर्च संरचना अनुसार पहिलो, दोस्रो र तेश्रो प्राथमिकतामा क्रमशः ३ र २ वटा आयोजनाहरू रहेका छन् । कूल वजेट रकम रू **३८,६०,३३** हजार व्यवस्था गरिएको छ ।

विज्ञान तथा प्रविधि क्षेत्रको वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.स.	ब.उ.शि.न	शुरू तथा सम्पन्न हुने बर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू(लक्ष)
१	**३३२१०३-३/४** (५१-३/४-२१०) **नेपाल विज्ञान तथा प्रविधि प्रज्ञा प्रतिष्ठान(** NAST)	२०३९ सालमा शुरू साल वसाली	• वैकल्पिक उर्जा, उच्च धरातलीय अध्ययन, जैविक प्रविधि, जैविक विविधता, वौद्धिक सम्पत्ति अधिकार आदि विषयहरूको अध्ययन अनुसन्धान हुने, • प्रतिभाहरूको कदरबाट वैज्ञानिक तथा प्राविधिकहरूको मनोवल उच्च हुने, • वैज्ञानिकहरूको प्रतिभा पलायन अवस्था न्यून हुने ।	• उच्च धरातलीय अध्ययन अन्तर्गत विभिन्न विषयहरूमा उच्च क्षेत्रको अध्ययन अनुसन्धान भईरहेको, • जैविक विविधता अन्तर्गत अध्ययन अनुसन्धान भईरहेको, • प्रतिभाको कदर स्वरूप पुरस्कार तथा कदरपत्रहरू प्रदान गरिएको, • शोधवृत्ती लगायत विभिन्न अनुसन्धान प्रदान गरिएको, • राष्ट्रिय स्तरको अनुसन्धान प्रयोगशाला भवन निर्माण कार्य सम्पन्न भएको ।	• राष्ट्रिय अनुसन्धान प्रयोगशालालाई आवश्यक उपकरणहरू थप गरी सुदृढ केन्द्रको रूपमा विकास गर्ने । • उच्च पर्वतिय जैविक विविधताको अध्ययन अनुसन्धान गर्ने । • वातावरण तथा जलवायु परिवर्तन, वैकल्पिक उर्जा, वायो टेक्नोलोजी, जैविक विविधता आदिको अध्ययन अनुसन्धान गर्ने । • विभिन्न वैज्ञानिक पुरस्कार प्रदान गर्ने ।
२.	**३३२१०६-३/४** (५१-३/४-२३०) **सूचना प्रविधि पार्क र सूचना प्रविधि उच्चस्तरीय आयोग समेत**	२०५२ सालमा शुरू साल वसाली	• विद्युतिय सुशासनको माध्यमवाट सरकारी क्रियाकलाप सरल एव पारदर्शी हुने, • सेवाको उपलब्धता छिटो र छरितो हुने, • IT Park सञ्चालनमा आउने, • ग्रामिण सूचना केन्द्रहरूमा कृषि, स्वास्थ्य एव शिक्षा सम्बन्धी सूचना सामग्रीहरू उपलब्ध हुने ।	• सूचना प्रविधि पार्क निर्माण भएको, • ६६ वटा ग्रामिण सूचना केन्द्र स्थापना भएको, • E-Governance Master Plan तयार भएको, • नगरपालिकाहरूसँग मिलेर Local E-Governance प्रवर्द्धनको कार्य प्रारम्भ गरिएको, • Napal National Standard Code For Information Inter Exchange (NASCII) तयार भएको । • ताररहित प्रविधि प्रवर्द्धन र Tele- medicine सञ्चालन सम्वन्धमा सम्भाव्यता अध्ययन गरिएको ।	• सूचना प्रविधि नीति २०६७ को कार्यान्वयन गर्ने । • सूचना प्रविधि सम्बन्धी अनुसन्धान र विकास सम्वन्धी कार्य गर्ने । • वायरलेस प्रविधि क्षेत्रमा अन्तर्राष्ट्रिय संघ र संस्थाहरूसँग सहकार्य गर्ने । • IT Park पूर्णरूपमा सञ्चालनमा ल्याउने ।
३	**३३२१०४-३/४** (५१-३/४-२४०) **वी.पी. कोईराला**	२०४९ सालमा शुरू साल वसाली	• खगोल विज्ञान, ब्रह्माण्ड विज्ञान एवं ज्योतिर्विज्ञान सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान हुने,	• नगरकोटमा राष्ट्रिय वेधशालाको स्थापना भई आकासीय पिण्डहरूको अध्ययन अनुसन्धान शुरू भएको, • M.Sc. मा खगोल विज्ञान विषयमा छात्रवृत्ती	• विज्ञान सङग्रहालयको निर्माण कार्य पूरा गरिने, • वेधशाला स्थापना गरी खगोल सम्वन्धी अध्ययन अनुसन्धान गर्ने, • अन्तर्राष्ट्रिय अन्तरिक्ष विज्ञान तथा प्रविधि

क्र.स.	व.उ.शि.न	शुरू तथा सम्पन्न हुने बर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा सञ्चालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू(लक्ष)
	प्लानेटोरियम		• विज्ञान संग्रहालयको स्थापना गरी विद्यार्थीहरूमा विज्ञानमा अभिरूची जगाउने ।	प्रदान गरिएको, • प्रत्येक वर्षको आकाशीय नक्सा निर्माण भैरहेको ।	स्कूलको आयोजना गरिने । • कस्मिक रे वेधशाला र मेटियर सावर वेधशाला स्थापनाका लागि प्रारम्भिक कार्य गर्ने, • तारामण्डलको अध्ययन गर्ने National science mapping गर्ने ।
४	**३३२१०५-३/४** (५१-३/४-२६२) **राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्र**	आ.व. २०६४/६५ सालमा शुरू साल वसाली	• सरकारी कार्यालयहरूमा E-mail/Internet खर्चमा कमी हुने, • महत्वपूर्ण सरकारी सूचनाहरूको सरक्षण हुने, • ग्रामिण जनताहरूले सूचना प्रविधिको ज्ञान हासिल गर्ने ।	• सिंहदरवार भित्र सरकारी निकायहरूलाई इमेलरइन्टरनेट सेवा प्रदान गरिएको । • सिंहदरवार दक्षिण ढोकामा E-gate pass पद्दति परीक्षणको रूपमा लागू गरिएको, • २११ जना निजामति कर्मचारीहरूलाई आधारभूत कम्प्यूटर तालिम प्रदान गरिएको, • विभिन्न निकायहरूको वेव साइट निर्माण गरिएको, • Government Integrated Data Center सञ्चालनमा आएको ।	• डाटा सेन्टरको व्यवस्थापन र सञ्चालन गरिने • सिंहदरवार भित्र Government Network Management गर्ने, • Disaster Recovery Site निर्माण गर्ने, • Bandwidth को क्षमता विस्तार गर्ने, • E-service प्रदान गर्ने ।
५	**३३२१०२-३/४** (५१-३/४-२०८) **प्रमाणिकीकरण नियन्त्रकको कार्यालय**	आ.व. २०६५/६६ सालमा शुरू साल वसाली	• Digital Signature को प्रयोगमा प्रोत्साहन हुने, • Digittal Signature को प्रयोगवाट नेटवर्किङ र Online को कारोवारमा अपराध न्यून हुने ।	• नेपाल सरकारका उच्च पदाधिकारीहरूलाई विद्युतीय हस्ताक्षर वारे जानकारी दिइएको, • इन्टरनेट सेवा प्रदायकहरूबाट प्रदान भईरहेको सेवा गुणस्तर, सूचनाको सम्भावित दुरूपयोग नियन्त्रण र प्रविधि विकासलाई व्यवस्थित तुल्याउन आचार संहिताको मस्यौदा तयार भइरहेको ।	• डिजिटल हस्ताक्षरको लागि PKI-Public Key Infrastructure Data Center स्थापना गर्ने कार्य शुरू गर्ने, • Information Security को अनुसन्धान र विकास तथा Network Security गर्ने, • PKI enable application वारे जनचेतना, प्रचार, सेमिनार, कार्यशाला गोष्ठी आदि गर्ने, • सूचना प्रविधि सम्बन्धी आकस्मिक दुर्घटनावाट सूचना तथा तथ्याक जोगाउन र नियमित कार्य सञ्चालनवाट Information Technology Emergency Response Technology कार्यक्रमको प्रक्रिया थालनी गर्ने ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शिर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१	३३२ ०११ -३/४	५१-३/४-११०	विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	३२,९१२	२८,६४८	२५,५४८	३,१००	२८,६४८			३०७९०	३४६३५	१	७	२	३
२	३३२ ०१२ -३/४	५१-३/४-१४०	राष्ट्रिय विधि विज्ञान प्रयोगशाला	१७,३०३	२१,४५०	१२,३५०	९,१००	२१,४५०			१४४०८	१५४९३	२	७	२	३
			जम्मा	**५०,२१५**	**५०,०९८**	**३७,८९८**	**१२,२००**	**५०,०९८**	**०**	**०**	**४५,१९८**	**५०,१२८**				
३	३३२ १०२ -३/४	५१-३/४-२०८	प्रमाणिकरण नियन्त्रकको कार्यालय	७२,१९८	२०,३४८	८,२४८	१२,१००	२०,३४८			६८०७५	६७५००	३	५	२	३
४	३३२ १०३ -३/४	५१-३/४-२१०	नेपाल विज्ञान तथा प्रविधि प्रज्ञा प्रतिष्ठान (नाष्ट)	९७,०००	११०,०००	६८,०००	४२,०००	११०,०००			१५००००	१९५०००	२	२	२	३
५	३३२ १०६ -३/४	५१-३/४-२३०	सूचना प्रविधि पार्क/सूचना प्रविधि उच्चस्तरीय आयोग	२६,५९०	२४,१४१	२२,१४१	२,०००	२४,१४१			३०१५५	३८४९२	२	२	२	३
६	३३२ १०४ -३/४	५१-३/४-२४०	वि.पि.कोइराला प्लानेटोरियम	११५,४५०	१५१,८१६	२१,८१६	१३०,०००	१५१,८१६			३२३७१०	२८९६५	३	२	२	३
७	३३२ १०५ -३/४	५१-३/४-२६२	राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्र	२३,७४०	२९,६३०	१९,५३०	१०,१००	२९,६३०			६९७५५	९४८४०	१	२	२	३
			जम्मा	**३३४,९७८**	**३३५,९३५**	**१३९,७३५**	**१९६,२००**	**३३५,९३५**			**६४१,६९५**	**४२४,७९७**				
			कुल जम्मा	**३८५,१९३**	**३८६,०३३**	**१७७,६३३**	**२०८,४००**	**३८६,०३३**			**६८६,८९३**	**४७४,९२५**				

५.३.६ अन्य आर्थिक

अर्थ मन्त्रालय अन्तरगतका विभिन्न निकायहरूवाट सञ्चालन हुने अन्य आर्थिक क्षेत्र अन्तरगत आ.व. ०६८/६९ का लागि निम्न बमोजिमको कार्यक्रमहरू रहेका छन्। उक्त कार्यक्रमहरूको बजेट सहितको विस्तृत विवरण यस प्रकार रहेको छ।

अन्य आर्थिक क्षेत्रको वार्षिक विकास कार्यक्रम

सि.नं	ब.शि.नं कार्यक्रम/आयोजना	शुरू तथा सम्पन्न हुने बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. ०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
१	**३०५१०३-४** (३५-४-३१०) कृषि बिकास बैंक विविध	• आ. व. ०५५।५६ बाट सुरू भई सालबसालीरूपमा संचालन हुदै आएको।	• गरिबी निवारणमा योगदान हूने। • कृषि क्षेत्रको समग्र बिकामा योगदान पुग्ने।	• किसानहरूको आय केही हदसम्म वृद्धि भएको। • किसानहरूको क्षमता वृद्धि भएको। • कृषक समूह गठन गरी तालिम संचालन भएको।	• लघु उद्यम तालिम, • सामाजिक समुदाय कार्यक्रम, • कृषकका लागि चिया कफी, पुष्प व्यवसायमा अनुदान समेतको कार्यका लागि रकम विनियोजन गरिएको।
२	**३०५१०४-४** (३५-४-३११) साना किसान विकास बैंक (वित्तिय संस्था) बिबिध	• आ. व. ०६३।६४ बाट सुरू भई सालबसालीरूपमा संचालन हुदै आएको।	• लघु वित्त सेवा प्रदान हुने।	• साना किसानहरू लाभान्वित भएको। • समूह परिचालन वित्तिय विष्लेषण, आन्तरिक पूँजी निर्माण सम्वन्धित कार्यक्रमहरू संचालन भएको।	• क्षमता विकास कार्यक्रम रू. ३५ लाख, • सामुदायिक विकास कार्यक्रम रू. १५ लाख • संस्थागत विकास अनुशरण कार्यक्रम रू.३ करोड • पशु बीमा तर्फ रू ३ करोड।
३	**३०५११२-३/४** (३५-३/४-३४०) साना बिकास आयोजना	• आ. व. ०६५।६६ बाट सुरू भई सालबसालीरूपमा संचालन हुँदै आएको।	• साना विकास आयोजना मागको आधारमा संचालन हुने।	• विभिन्न प्रकारका भौतिक पूर्वाधार निर्माण सम्पन्न भएको।	• भारतीय सहयोगमा संचालन हुने विकास कार्यक्रम आयोजनाको चालु तथा पूँजीगत अनुदान।
४	**३०५१०५-४** (३५-४-४१०) **लघू बिमा सहयोग कार्यकम (पशु, बाली, स्वास्थ्य)**	• आ. व. ०४४।४५ मा सुरू भई सालबसालीरूपमा संचालन हुदै आएको।	• पशुधनको व्यवसायीक जोखिम न्यूनीकरण हुने।	• पशुधनको मृत्युबाट कृषकलाई हानी नोक्सानी भएमा राहत दिएको। • कृषकहरूको पशुधन सुरक्षित गर्ने तथा पशु बिमा सम्वन्धी तालिम संचालन भएको।	• कर्जा सुरक्षण निगमको लागि पशुबीमाका लगि रू २ करोड तथा कृषि विकास बैंक लाई कृषि वाली एवं पशुबीमाका लगि रू ५ करोड।
५	**३०५१०६-४** (३५-४-४७२) **शित घर निर्माण व्याज अनूदान**	• आ. व. ०५५।५६ मा सुरू भई सालबसालीरूपमा संचालन हुदै आएको।	• अन्न वालिहरूको सुरक्षित भण्डारण भई कृषकहरूको खाद्य सुरक्षामा प्रभावकारीता आउने।	• अन्न वालिहरूको भण्डारण सुविधा प्राप्त भई विक्रि प्रर्वधन र आर्थिक शसक्तिकरण भएको। • हाल संचालनमा रहेका	• शित घर निर्माणको ऋणको व्याज अनूदान दिने।

सि.नं	ब.शि.नं	शुरू तथा सम्पन्न हुने	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. ०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				शितघर केन्द्रहरूको लागि व्याज अनुदान प्रदान गर्ने कार्य भैरहेको ।	
६	**३०५११३-४** (३५-४-४७६) **ग्रामिण बित्त क्षेत्र बिकास कल्स्टर कार्यक्रम**	• आ. व. ०६४।६५ मा सुरू भई सालबसालीरूपमा संचालन हुदै आएको ।	• Core Banking System (CBS) लागू हुने । • तालिम प्राप्त जनशक्ति तयार हूने । • परियोजना व्यवस्थापन हुने । • कृषिविकास वैंकको कार्यक्षमता वृद्धि हुने ।	• Core Banking Sys (CBS)को खरिद तथा जडान को लागि संझौता भएको । • बिभिन्न सामान सप्लाई गर्ने Vendor हरूलाई भूक्तानी L/C खोल्ने कार्य प्रारम्भ भैसकेको ६० जना Computer Trainers तयार भएको । • बैंकिंगसंग सम्बन्धित प्राविधिक बिषयमा कर्मचारीहरूलाई तालिम प्रदान भएको । • NBTI बाट बैंकिंग सम्बन्धि तालिम संचालन भएको ।	• ग्रामीण वित्त क्षेत्र विकास क्लस्टर कार्यक्रम अन्तर्गत कृषि विकास वैंक, सानाकिसान विकास वैंक, कर्जा सूचना केन्द्र लगायतका संस्थालाई अनुदान तथा बाखापालक कृषकलाई ऋण लगानी हुने ।
७	**३०५१०८-३/४** (३५-३/४-४८१) **बित्तीय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम**	• आ. व. ०५९।६० मा सुरू भई सालबसालीरूपमा संचालन हुदै आएको ।	• रा.वा. बैंक र ने.बै.लि. को व्यबस्थापन सूधार हूने । नेपाल राष्ट्र बैंकको पूनर्संरचना हुने । • बित्तीय क्षेत्रको क्षमता अभिबृद्धि हुने ।	• रा.वा. वैंक र ने. वै. लि. को पूनर्संरचना भइरहेको । • वैंकहरूको व्यवस्थापनमा सुधार गर्ने कार्य भइरहेको ।	• पत्रकार तालिम, कर्जा सूचना केन्द्र कर्मचारी तालिम, ऋण असुली न्यायाधिकरण कर्मचारी तालिम, STR तालिम, राष्ट्र बैंक कर्मचारी तालिम, बैक तथा वित्तिय संस्था कर्मचारी तालिम, परियोजना तालिम, रा.बा.बैंक व्यवस्थापन करार, नेपाल बैंक व्यवस्थापन करार, ने.रा.बैंक कन्सल्टेन्सी, Bank Re-structuring advisor for NBL and RBB, Pro of NRB लगायतका कार्यहरू गर्ने । • रा.बा.बैंक Automation , नेपाल बैंक लि. automation , ऋण असुली न्यायाधिकरण Automation , कर्जा सूचना केन्द्र Automation , Secured Transation Registry Aurtomation तथा वित्तिय क्षेत्र सुधार परियोजना Automation को कार्य समेतका लागि जम्मा रू ८ करोड ९५ लाख।
८	**३०५१०९-३/४** (३५-३/४-४८२)	• आ. व. ०६५।६६ मा सुरू भई	• सार्वजनिक संस्थानहरूको	• सार्वजनिक संस्थानलाई आवश्यकता अनूसार अनूदान	• विनिवेश भएका संस्थाहरूको सम्पत्ति व्यवस्थापन तथा सुरक्षा ।

सि.नं	ब.शि.नं	शुरू तथा सम्पन्न हुने	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. ०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	सार्वजनिक संस्थान सूधार कार्यक्रम	सालबसालीरूपमा संचालन हुदै आएको ।	व्यवस्थापन लगायत समग्र अवस्थामा सुधार हुने ।	प्रदान गरिएको । • विभिन्न संस्थानहरूको व्यवस्थापन सुधार तथा संचालन प्रक्रियामा रहेको ।	• सार्वजनिक संस्थानलाई पूँजीगत अनुदान उपलब्ध गराउन ।
९	**३०५१११-३/४** (३५-३/४-४८५) **युवा स्वरोजगार कोष**	• आ. व. ०६५।६६ मा सुरू भई सालबसालीरूपमा संचालन हुदै आएको ।	• युवा स्वरोजगार कार्यक्रमको लागि रकम व्यवस्था हुने । • विभिन्न तालिम प्रदान गरिने ।	• शिप विकास तथा तालिम संचालन सम्वन्धी कार्य भैरहेको ।	• युवा स्वरोजगार कार्यक्रम संचालन गर्न चालु तथा पूँजीगत अनुदान ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शिर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिवोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१	३०५ १०३ -४	३५-४-३१०	कृषि बिकास बैंक बिबिध	४१,३१०	१०,०००		१०,०००	१०,०००			१०,०००	१०,०००	२	१	१	२
२	३०५ १०४ -४	३५-४-३११	साना किसान बिकास बैंक (वित्तिय संस्था) बिबिध	८,५००	५५,०००		५५,०००	५५,०००			६५,०००	६५,०००	२	१	१	२
३	३०५ ११२ -३/४	३५-३/४-३४०	साना बिकास आयोजना	१,२५५,०००	१,४००,०००	१००,०००	१,३००,०००		१,४००,०००		१,४३२,५००	१,४५५,०००	२	२	१	३
४	३०५ १०५ -४	३५-४-४१०	लघु बिमा सहयोग कार्यक्रम (पशु, बाली, स्वास्थ्य)	८२,०२५	७०,०००		७०,०००	७०,०००			८०,०००	८५,०००	१	१	१	२
५	३०५ १०६ -४	३५-४-४७२	शित घर निर्माण ब्याज अनूदान	२,१२५	२,५००		२,५००	२,५००			२,५००	२,५००	२	१	१	२
६	३०५ ११३ -३/४	३५-३/४-४७६	ग्रामिण बित्त क्षेत्र बिकाश कल्स्टर कार्यकम	१,४७३,७००	१,३६७,६३३	२२८,६४३	१,१३८,९९०		४६९,४२३	८९८,२१०	२,४०१,७९७	१,०००,०००	१	१	२	३
७	३०५ १०८ -३/४	३५-३/४-४८१	बित्तीय क्षेत्र सूधार कार्यकम	३३१,५१३	१४८,९००	५९,४००	८९,५००	८००		१४८,१००	१४८,९००	१४८,९००	१	१	२	३
८	३०५ १०९ -३/४	३५-३/४-४८२	सार्वजनिक संस्थान सूधार कार्यकम	१२९,०००	७७०,०००	२०,०००	७५०,०००	७७०,०००			१,५२०,०००	१,७७०,०००	२	१	२	३
९	३०५ १११ -३/४	३५-३/४-४८५	युवा स्वरोजगार कोष	२४९,९००	२५५,०००	५,०००	२५०,०००	२५५,०००			३५५,०००	५०६,०००	१	१	१	३
			जम्मा	**३,५७३,०७३**	**४,०७९,०३३**	**४१३,०४३**	**३,६६५,९९०**	**१,१६३,३००**	**१,८६९,४२३**	**१,०४६,३१०**	**६,०१५,६९७**	**५,०४२,४००**				

६. सामाजिक सेवा

६.१ शिक्षा क्षेत्र

६.१.१ पृष्ठभूमि

विगतमा संचालित कार्यक्रमहरू मार्फत शैक्षिक पूर्वाधारहरूको उल्लेखनीय विकास तथा विस्तार हुनुका साथै विशेषतः प्राथमिक बिद्यालय भर्नादरमा उल्लेख्य सुधार भै सहस्राब्दी विकास लक्ष प्राप्तिको संभावना बलियो भएको छ । आधारभुत तहको शिक्षामा लगानीमैत्री वातावरण सिर्जना भई पहुँच, गुणस्तर, र व्यवस्थापकीय क्षमतामा सकारात्मक सुधारहरू भएका छन् । राष्ट्रिय साक्षरता कार्यक्रमको बिस्तारका साथै साक्षरतालाई जीवनोपयोगी सीपसँग आवद्ध गर्नेतर्फ प्रयास अघि बढेको छ । प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमप्रतिको आकर्षण बढ्दो छ र यसका अवसरहरूमा पहुँचको विस्तार भएको छ । प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षाको नीतिगत ढाँचामा परिमार्जन गर्ने कार्य अघि बढेको छ । प्रारम्भिक बाल बिकास केन्द्रहरूको बृद्धिले पहुँचमा सुधार भै कक्षा एकमा वालविकासको अनुभव सहित भर्ना हुन आउने वालवालिकाको अनुपात ५० प्रतिशत पुगेको छ । सवैका लागि शिक्षा र सहस्राव्दी विकास लक्ष्यले परिकल्पना गरे अनुरूप शिक्षाका राष्ट्रिय लक्ष्यहरू हासिल गर्न र विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि नीतिगत तथा संरचनागत सुधारका कार्यहरू भैरहेका छन् । आधारभूत तहमा लैंगिक अनुपात लगभग समदरमा पुगेको छ । उच्च शिक्षाको समग्र सुधारकालागि उच्च शिक्षा नीति तर्जुमाको प्रारम्भिक कार्य भएका छन् भने उच्च शिक्षा सम्बन्धी छाता ऐनको मस्यौदा तयार भएको छ ।

उल्लिखित उपलब्धिहरूका वावजूद शिक्षा क्षेत्रमा समस्याहरू पनि रहेका छन् । साक्षरता अभियानलाई सीपविकाससंग आवद्ध गर्नका लागि तयारी पूरा हुन सकेको छैन । विद्यालय तथा शिक्षकहरूको वितरणमा माग र आपूर्तिवीच संतुलन छैन । विद्यालय र वालविकासका अवसरहरूमा विपन्न तथा सीमान्तकृत समुदायका बालबालिकाहरूको पहुँचको समस्या अझै छ र पहुँच पुगेकालाई विद्यालयमा टिकाइराख्ने समस्या पनि यथावतै छ । प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमका अवसरहरूमा समावेशी एवं समन्यायिक पहुँच र गुणस्तर सुनिश्चित गर्न सकिएको छैन र यस्ता कार्यक्रमलाई उत्पादन र रोजगारीसंग प्रभावकारी रूपले जोड्न सकिएको छैन । विभिन्न निकायहरूवीच समन्वय स्थापना गर्ने, शिक्षाका सबै तहमा तथ्यांक अद्यावधिक, व्यवस्थित, विश्वसनीय बनाउने, निःशुल्क अनिवार्य आधारभूत शिक्षाको प्रष्ट परिभाषा गरी कार्यान्वयन गर्ने, सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयहरूको वीच रहेको अन्तरलाई कम गर्ने, क्रमिक रूपमा माध्यमिक तहको शिक्षा निःशुल्क गर्ने, उच्च शिक्षाको नीतिगत तथा व्यवस्थापन तह, पाठ्यक्रम र गुणस्तरमा सुधार गर्ने, समग्र शिक्षा क्षेत्रमा अनुगमन तथा मूल्याँकनको परिपाटीलाई प्रभावकारी तुल्याउने जस्ता कार्यहरू सन्तोषप्रद रूपमा अघि बढ्न सकेको स्थिति छैन । साथै संस्थागत विद्यालयहरूको नियमनका लागि पर्याप्त नीतिगत, कानूनी र संस्थागत आधारहरू पनि तयार हुन सकेको छैन ।

तीनवर्षे योजनाको आधारपत्रले निर्दिष्ट गरेबमोजिम साक्षरतालाई जीवन पद्धतिसँग आवद्ध गरी पहुँच कम भएका वर्ग, समुदाय र क्षेत्रमा निरन्तर शिक्षाका अवसरहरू उपलब्ध गराउने; प्रारम्भिक बालविकास शिक्षाको विस्तार गर्ने; विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रमको उद्देश्य अनुरूप कक्षा नौ देखि बाह्रसम्मको एकीकृत माध्यमिक शिक्षामा गुणस्तरीय एवं समतामूलक पहुँच बिस्तार गर्न कानून, संरचना तथा पाठ्यक्रममा सुधार गर्ने, शिक्षकहरूको पेशागत दक्षता तथा शिक्षक व्यवस्थापनमा सुधार गर्ने, निःशुल्क र अनिवार्य आधारभूत शिक्षा (कक्षा १-८) को अवधारणालाई कार्यान्वयन गर्ने, एकीकृत उच्च शिक्षा नीति तर्जुमा र विश्वविद्यालयको संरचनामा सुधार गर्दै उच्च शिक्षामा समन्यायिक एवं समावेशी पहुँच सुनिश्चित गर्न खुला विश्वविद्यालयका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने, उच्च शिक्षालाई ज्ञानमा आधारित समाज निर्माण गर्नेतर्फ केन्द्रित गर्ने; पोलिटेक्नीक इन्स्टीच्युटहरू स्थापना गरी सीपमुलक, रोजगारोन्मुख शिक्षाको विस्तार गर्ने तथा सार्वजनिक विद्यालयहरूमा संचालित प्राविधिक शिक्षा कार्यक्रमलाई सबै जिल्लामा विस्तार गर्ने; सामुदायिक विद्यालयहरूको भौतिक पूर्वाधारमा सुधार र प्रत्येक विद्यालयमा छात्राहरूको लागि शौचालयको व्यवस्था गर्ने, सार्वजनिक निजी साझेदारीको अवधारणा बमोजिम क्षेत्रगत रूपमा क्रमशः "नमूना शैक्षिक ग्रामहरू" को विकास गर्ने, संस्थागत विद्यालयहरूको सहजीकरण तथा नियमनलाई सुदृढ गर्ने, विद्यालय शान्ति क्षेत्रको अवधारणा लागू गर्ने, प्रत्येक विकास क्षेत्रमा मेडिकल कलेज स्थापना गर्ने नीति अनुरूप त्रि.वि.को आँगीक क्याम्पसको रूपमा पश्चिमाञ्चल र मध्यपश्चिमाञ्चल क्षेत्रमा मेडिकल कलेज स्थापना गर्ने कार्य आरम्भ गर्ने, शिक्षामा प्रविधिको प्रयोगमा बिस्तार गर्ने, शिक्षालाई सकारात्मक सामाजिक परिवर्तनको माध्यमको रूपमा विकास गर्ने; सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयवीच विद्यमान विषमतालाई कम गर्दै लैजाने जस्ता परिणामहरूको प्राप्तिका लागि हालसम्मका उपलब्धिको सुदृढीकरण, विद्यमान समस्याहरूको निराकरण र आगामी प्रयासहरूवीच समन्वय गर्ने दृष्टिकोण लिई आ.ब. २०६८/६९ को विकास कार्यक्रम तयार गरिएको छ ।

६.१.२ नतिजा सूचकहरू

तीन वर्षीय योजनाको अन्तमा प्रौढ साक्षरता दर ५३ बाट ६७ प्रतिशत, १५ देखि २४ बर्ष उमेर समूहको साक्षरता दर ८३ बाट ९० प्रतिशत, कक्षा एकमा वालविकासको अनुभव सहित भर्ना हुन आउने वालवालिका ५० बाट ५७ प्रतिशत, प्राथमिक तहमा खुद भर्ना दर ९३.७ बाट ९७ प्रतिशत, निम्न माध्यमिक तहको खुद भर्नादर ६३.२ बाट ७२ प्रतिशत, माध्यमिक तह (कक्षा ९-१०) मा खुद भर्नादर ४०.८ बाट ४६ प्रतिशत पुगेको हुनेछ। त्यस्तै गरी आधारभूत (१-८) तहमा खुद भर्ना दर ७५ बाट ९० प्रतिशत तथा माध्यमिक तह (९-१२) मा खुद भर्नादर २२ बाट २७ प्रतिशत पुऱ्याउने लक्ष्य रहेको छ। तदनुसार आ.ब. ०६८/६९ को लक्ष्य तल तालिकामा देखाइएको छ।

केही प्रमुख प्रतिफल सूचकहरूको लक्ष्य तथा प्रगति

प्रतिफल सूचकहरू	हालसम्मको स्थिति	योजनाको लक्ष्य	०६८/६९ को लक्ष्य
प्रारम्भिक बालविकास केन्द्र (संख्या)	२८७७३	६०००	५००
सामुदायिक अध्ययन केन्द्र (संख्या)	१०३५	३७९२	१०३५
आधारभूत तहमा छात्रवृत्ति दलित (विद्यार्थी संख्या) छात्रा (विद्यार्थी संख्या) लक्षित समूहका लागि छात्रवृत्ति अपाङ्गताभएका (विद्यार्थी संख्या)	 ११३३८३५ २३३०६८० ९११२४ ६६०००	प्रत्येक वर्ष लक्षित विद्यार्थी सङ्ख्याको आधारमा	 १३०६०८८ २३३०६८० ९११२४ ७७३४८
माध्यमिक तहमा अध्ययन गर्ने गरीव तथा जेहेन्दार विद्यार्थीकालागि छात्रवृत्ति (विद्यार्थि संख्या) दलित ९-१० लक्षित समूहका लागि छात्रवृत्ति अपाङ्गताभएका (विद्यार्थी संख्या)	६०००० ५५६५० १४०८० ४९४०	प्रत्येक वर्ष लक्षित विद्यार्थी सङ्ख्याको आधारमा	६०००० ८१४४२ ३३९०४ ६८३८
नयाँ कक्षा कोठा निर्माण	२७५३०	२४०००	६०००
विद्यालय भवन निर्माण	३००		४८०
समुदायबाट व्यवस्थापन भएका विद्यालय संख्या	१२७००	१००००	२५००
म.प., सु.प. का ११ जिल्ला (दैलेख, रूकुम, सल्यान, जाजरकोट, डोटी, डडेलधुरा, अछाम, वाजुरा, बझाङ, दार्चुला र वैतडी) मा दिवा खाजा कार्यक्रमबाट लाभान्वित हुने (विद्यार्थि संख्या)	प्रत्येक वर्ष १६३०००	१९४०००	१८२०००
कर्णाली अञ्चलका ५ जिल्लाका २५०६६ जना विद्यार्थीका लागि र अन्य १४ जिल्ला (कैलाली, बर्दिया, रोल्पा, दाङ, प्यूठान, धादिङ, कपिलवस्तु, नवलपरासी, रसुवा, सिन्धुपाल्चोक, बारा, सिराहा, सप्तरी, सुनसरी) का २३९००० विद्यार्थी समेतलाई दिवा खाजा	प्रत्येक वर्ष २६४५६६	२६४५६६	२६४५६६
रोजगारीका लागि सीप विकास (संख्या)	३२४१९	८०,०००	३५०६०
छोटो र लामो अवधिको प्राविधिक तथा व्यावसायीक तालिम		सालबसाली रूपमा तय हुने	२१०४५
एनेक्स कार्यक्रम बिस्तार (जिल्ला)	३०	७५	४५
खानेतेल वितरण (छात्रा संख्या)	६५३५०	६५३५२	६२०००

आ.ब. ०६८/६९ मा शिक्षा क्षेत्रमा केन्द्रस्तरमा १५ र जिल्लास्तरमा १ गरी कूल १६ विकास आयोजनाहरू संचालन हुनेछन्। त्यसमध्ये पहिलो, दोस्रो र तेस्रो प्राथमिकतामा क्रमशः ६, ८ र २ आयोजनाहरू रहेका छन्। शिक्षा क्षेत्रको कुल वजेट रू ६३९१८८३९ हजार मध्ये चालुतर्फ रू ५७२९८५८९ हजार र पूँजीगततर्फ रू ६६२०२५० हजार खर्च गर्ने लक्ष्य रहेको छ।

शिक्षा क्षेत्रको वार्षिक विकास कार्यक्रम (२०६८/६९)

ब.उ. शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	**सुरूहुने र समाप्त हुने वर्ष**	**प्रमुख प्रतिफलहरू**	**हालसम्मको प्रगति स्थिति**	**२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)**
३५०११२ ३/४ (६५-३/४-६००) **अनौपचारिक शिक्षा तथा राष्ट्रिय साक्षरता अभियान**	• आ.व. २०६५/६६–२०६९/७० • आर्थिकवर्ष २०६८।०६९ का लागि रू. ७००००० हजार	• सीपसंग आवद्ध गरिएको साक्षरता कार्यक्रम, साक्षरोत्तर शिक्षा तथा आयमूलक कार्यक्रम र अनौपचारिक शिक्षा कार्यक्रम विस्तार भएको हुने । • साक्षरता कार्यक्रम संचालनमा प्रभावकारिता आई निरक्षरहरूको संख्या उल्लेख्य रूपमा घटेको हुने । • नवसाक्षर महिलाहरूका लागि सीपमुलक तालिमको माध्यमवाट जीवनस्तर सुधार्न र आयआर्जनका काममा लाग्न प्रोत्साहन पुगेको हुने । • सामुदायिक अध्ययन केन्द्रको विस्तार भएको हुने ।	• देशभर साक्षरता अभियानका कक्षाहरू संचालन भएको । • ७५ जिल्लामा तेस्रो वर्षमा करीव ६ लाख जना निरक्षर प्रौढहरू साक्षरता कक्षामा सहभागी भएका । • प्रौढ शिक्षा द्धितीय, महिला शिक्षा द्धितीयका तीन तीन हजारको संख्यामा कक्षा संचालन भएको । • ५०५० समूह निर्माण गरी प्रत्येक समूहमा ९ जनाका दरले आय आर्जन कार्यक्रममा सरिक भएका । • १८३१ सामुदायिक अध्ययन केन्द्र संचालनमा रहेका ।	• गत आ.व.मा संकलन तथा अध्यावधिक गरिएको तथ्याङ्को आधारमा साक्षरता र सीप विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • आ.व. २०६८/६९ मा ११,२६,६७० जना प्रौढहरूलाई ३८,१५४ साक्षरता कक्षा मार्फत साक्षर बनाउने । • साक्षरता कार्यक्रमका सहभागीहरूलाई स्वास्थ्य र सरसफाईका विषयमा चेतना अभिबृद्धिका लागि अभिमुखीकरण गर्ने । • निरक्षरता उन्मूलन गर्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने गाविस तथा नगरपालिकाहरुलाई विशेष प्रोत्साहन गर्ने । • ५,०५० समूह निर्माण गरी साक्षर ४५,४५० प्रौढहरूका लागि वचत, विषयगत तालिम र आय आर्जनका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • प्रत्येक गाविस र नपाको बडामा एक एक वटा सीप तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • सीप विकास कार्यक्रममा कृषि, पशुपालन, फलफूल लगायत स्थानीय तहमा नै उपलब्ध हुन सक्ने सीप र प्रविधिलाई प्रोत्साहन गर्ने । • साक्षरता र अनौपचारिक शिक्षाका कार्यक्रम सञ्चालनका लागि सामुदायिक अध्ययन केन्द्रहरूलाई प्रभावकारी रूपमा परिचालन गर्ने । • थप १५० सामुदायिक अध्ययन केन्द्रहरूको स्थापना गरी जम्मा १९८१ वटा सामुदायिक अध्ययन केन्द्रको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गर्ने । • पर्यटन वर्ष मनाउने क्रममा होमस्टे सञ्चालन भएका स्थानका ६० सामुदायिक अध्ययन केन्द्रहरूलाई पर्यटन सूचना केन्द्रको रूपमा विकास गर्ने ।

ब.उ. शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरूहुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३५०१२१-३/४ (६५-३/४-४२८), **३५०१०-३** (६५-३/४-४२६), **३५०८०३-३/४** (६५-३-८१५) **विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम (सामुदायिक विद्यालय क्षमता विकास र सफ्ट स्किल परीक्षण समेत)**	• विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम (२००९–२०१३) सातवर्षे योजना को फेमवर्क भित्र पाँच वर्षे कार्यक्रमको कुल लागत २६२२ मि. यू एस डलर रहेको । यसमा दातृ निकायको कुल सहयोग ६२४ मि. यू एस डलर अपेक्षा गरिएको । आ. व. २०६८/०६९ को लागि जम्मा रू १८९३३६८० हजार	• ऐनद्धारा विद्यालय शिक्षाको पुनर्संरचना भै व्यवस्थापन र सञ्चालनमा प्रभावकारिता आएको हुने • नि:शुल्क आधारभुत शिक्षा कक्षा १-८ को कार्यान्वयनमा प्रभावकारिता आउनुका साथै अनिवार्य आधारभुत शिक्षाको सुनिश्चितता भएको हुने । • एकीकृत माध्यमिक शिक्षा कक्षा ९-१२ को परीक्षण भइ व्यवस्थापकीय र संरचनात्मक सुधार भएको हुने । • विद्यालय शिक्षामा सफ्ट स्किलको परीक्षण भएको हुने । • सुदृढ शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको विकास भै शिक्षक व्यवस्थापनमा सुधार भएको हुने । • विद्यालय शिक्षामा पहुँच गुणस्तर तथा सान्दर्भिकता अभिवृद्धि भएको हुने ।	• विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम देशभर कार्यान्वयन गरिएको । • आधारभूत तहसम्म (कक्षा १–८ सम्म) निशुल्क शिक्षाको व्यवस्था गरिएको । • कक्षा ९-१० मा निशुल्क पाठ्यपुस्तकको व्यवस्था गरिएको । • कक्षा १२ सम्म देशभर सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत सम्पूर्ण दलित विद्यार्थी, कर्णाली अञ्चलका विद्यार्थी, र लोपोन्मुख र सीमान्तकृत वर्गका विद्यार्थीलाई निशुल्क शिक्षाका लागि प्रति विद्यार्थी एकाइ लागतमा अनुदान दिइदै आएको । • केन्द्रियतहमा गुणस्तर परीक्षण केन्द्र (रिभ्यू अफिस) स्थापना भै क्रियाशील रहेको । • देशभर जम्मा ३३१६० विद्यालय संचालनमा रहेका । • हालसम्म जम्मा १२७०० विद्यालयहरूको समुदायद्वारा व्यवस्थापन भएको । • अति पिछडिएको वर्गका वालवालिकाका लागि थप २००० बालविकास केन्द्र स्थापना भइ कुल वालविकास केन्दहरूको संख्या २८७७३ पुगेको । • ७५८ ओटा अनौपचारिक प्रौढ तथा गृहणी विद्यालय, ३७ ओटा खुला विद्यालय, ५७१ मदरसा, ५२ गुम्वा	• शिक्षा ऐन २०२८, उच्च माध्यमिक शिक्षा ऐन २०४६ र शिक्षासम्वन्धी अन्य नियमावलीहरूमा संशोधन गर्ने । • निशुल्क र अनिवार्य आधारभूत शिक्षा (कक्षा १-८) को अवधारणा कार्यान्वयन गर्ने । • कक्षा ९-१२ सञ्चालन भएका सामुदायिक उच्च माध्यमिक विद्यालयमा न्यूनतम आठ जना (५+३) शिक्षक कायम गर्ने व्यवस्था क्रमशः कार्यान्वयन गर्ने । • विद्यालयको तहलाई इकाई मानी न्यूनतम शिक्षक दरवन्दी निर्धारण गरी विद्यार्थी सङ्ख्याका आधारमा शिक्षक सङ्ख्या एकिन गर्ने । • निश्चित गाविस/नगरपालिका छनौट गरी अनिवार्य आधारभूत शिक्षाको परीक्षण कार्यान्वयनमा ल्याउने । • कक्षा (९-१२) को एकीकृत माध्यमिक शिक्षालाई कार्यान्वयन गर्न कानूनी एवं संस्थागत संयन्त्र निर्माणका लागि समयवद्ध कार्यतालिका तयार गर्ने र कार्यान्वयनका लागि संस्थागत सुधार र परीक्षणका कार्यक्रमहरू थालनी गर्ने । • माध्यमिक तहको विद्यालय शिक्षामा सफ्ट स्किलको परीक्षणका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने । • अति पिछडिएको वर्गका वालवालिकाका लागि थप ५०० बालविकास केन्द्र स्थापना गर्ने • वालविकास केन्द्रमा न्यूनतम सिकाई वातावरण (Minimum Enabling Condition) को आधाररेखा तयार गर्ने । • प्राथमिक शिक्षा विस्तार र अनौपचारिक प्राथमिक शिक्षा, अनौपचारिक प्रौढ (गृहणी) विद्यालय, खुला विद्यालय जस्ता हाल सञ्चालनमा रहेका वैकल्पिक शिक्षाका कार्यक्रमहरूलाई आय आर्जनसँग आवद्ध

ब.उ. शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरुहुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			र ३० गुरूकूल र आश्रम संचालनमा रहेको । • जिल्लामा ८५ ओटा खुला माध्यमिक विद्यालय संचालनमा रहेका । • तालिम प्राप्त शिक्षकको दर आधारभूत तह अन्तर्गत प्राथमिक तहमा ९०.४, निमावि तहमा ७६.७ र माध्यमिक तह अन्तर्गत मावि तहमा ९१.८ तथा उ.मा.वि. तहमा ६२.६ प्रतिशत रहेको । • कक्षा ११ र १२ मा विज्ञान पढाउने ५६ ओटा सामुदायिक उच्च माविलाई प्रोत्साहन अनुदान दिइएको । देशभर ४५३० थप नयाँ कक्षाकोठा निर्माणाधिन र ३०० ओटा विद्यालय भवन, ४८६४ कक्षा कोठा पुनःस्थापना र ४८६२ विद्यालयको वाहिरी वातावरण सुधार गर्न तथा ५५०० छात्रा शौचालय निर्माणका लागि विद्यालयलाई अनुदान दिइएको । आधारभुत तहमा दलित समूदायका ११३३८३५ जना विद्यार्थीका लागि छात्रवृत्ति वितरण गरिएको । सबै २३३०६८० जना छात्रालाई ʻ छात्रवृत्ति प्रदान गरिएको । २२ जनजाति तथा सीमान्तीकृत समूह, मुक्तकमैया, हलिया चरूवा जस्ता समूदायका प्राथमिक तहका कक्षा १-५ मा अध्ययनरत ११४६८७२	गर्दै थप सुदृढिकरण गरी सञ्चालन गर्ने । • मदरसा, गुम्वा आश्रम, विहार तथा गुरूकूल शिक्षालाई मूल प्रवाहमा समायोजन गर्दै जाने । • विशेष आवश्यकता भएका बालबालिकाका (एडस प्रभावित बालबालिका र सडक बालबालिका समेत) लागि शैक्षिक कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने र सञ्चालित स्रोत कक्षाहरूलाई निरन्तरता दिने । • सामुदायिक विद्यालयहरूको आधारभुत तहमा अध्ययनरत सबै छात्रा, सवै दलित, सवै अपाङ्गता भएका र प्राथमिक तहका सवै सीमान्तीकृत वालवालिकाहरूलाई छात्रवृत्ति वितरण गर्ने । • विभिन्न निकायहरूबाट उपलब्ध गराईदै आएको छात्रवृत्तिलाई एकद्वारा प्रणाली मार्फत व्यवस्थित गर्ने । • कर्णाली अञ्चलका ५ वटै (कालिकोट, जुम्ला, हुम्ला, मुगु र डोल्पा) मा १०५४७४ विद्यार्थीका लागि र अन्य १४ जिल्ला (रोल्पा, सिराहा, सप्तरी, कपिलवस्तु, रसुवा, सिन्धुपाल्चोक, बर्दिया, कैलाली, दाङ, बारा, प्यूठान, धादिङ, नवलपरासी, सुनसरी) का २३९००० विद्यार्थीहरू समेत गरी जम्मा २६४५६६ विद्यार्थीलाई दिइदै आएको दिवा खाजा कार्यकमलाई निरन्तरता दिने । • आधारभूत तहका शुरू कक्षाहरूमा मातृभाषा तथा वहुभाषिक शिक्षा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइ मागको आधारमा विस्तार गर्ने । • सामुदायिक विद्यालयमा कक्षा १ देखि १० सम्म अध्ययनरत सवै वालवालिकालाई निःशुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदानलाई निरन्तरता दिने । • ७५ वटै जिल्लामा माध्यमिक तहका खुला शिक्षाका कक्षाहरू र गृहिणी/महिला/वयस्कका लागि बैकल्पिक शिक्षाका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।

ब.उ. शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरुहुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्ति वितरण गरिएको । आधारभूत तहमा अध्ययनरत ६६००० अपाङ्ग वालवालिकालाई छात्रवृत्ति वितरण गरिएको । • प्राथमिक तहमा कूलभर्नादर-१३९.९ (छात्रा-१४४.८), खूद भर्नादर-९४.५ (छात्रा-९३.६), पुगेको । • नि.मा. तहमा कूल भर्नादर- ९४.५ (छात्रा-९७.०), खूद भर्नादर- ६९.३ (छात्रा-६८.५), पुगेको । • माध्यमिक तहमा कूल भर्नादर- ६६.३ (छात्रा-६६.५), खूद भर्नादर- ४६.५ (छात्रा-४५.९),रहेको ।	• सामुदायिक विद्यालयका सम्पूर्ण दलित विद्यार्थी, कर्णाली अञ्चलका विद्यार्थी, र लोपोन्मुख र सीमान्तकृत वर्गका विद्यार्थीलाई कक्षा ९ देखि १२ सम्म निशुल्क शिक्षाको व्यवस्था लाई निरन्तरता दिने । • माध्यमिक तहमा गरिव तथा जेहन्दार ६०,००० विद्यार्थीका लागि माध्यमिक शिक्षा छात्रवृत्ति, सवै दलित विद्यार्थीहरूका लागि छात्रवृत्ति, सवै अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि छात्रवृत्ति, द्वन्द्व पीडित र शहीदका छोराछोरीका शिक्षाका लागि छात्रवृत्ति वितरणको व्यवस्थालाई सुदृढिकरण गर्ने । • लक्षित वर्गको शिक्षाका लागि कक्षा ९ देखि १२ सम्म दिईदै आएको प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा निःशुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदानलाई विद्यालयमा पुस्तकालय मार्फत व्यवस्थित गर्ने गरी थप सुदृढिकरण गर्ने । • शिक्षकहरूको लागि पेशागत विकास तथा दक्षता अभिवृद्धि कार्यक्रम, प्रधानाध्यापकहरूको लागि नेतृत्व तथा क्षमता विकास र शिक्षकहरूको वितरणलाई मागसँग आवद्ध गर्ने र लैङ्गिक समानता हासिल गर्ने गरी शिक्षक व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • सामुदायिक संलग्नता र लागत साझेदारीका आधारमा विद्यालयको भौतिक पूर्वाधारमा सुधार ल्याउन ६००० नयाँ कक्षाकोठा निर्माण गर्ने, छात्रा शौचालयको व्यवस्था गर्ने र विद्यालयमा कक्षा कोठा पुनस्थापना तथा वाह्य वातावरण को सुधार गर्ने । यसै गरी गत वर्षको ३०० वटा नयाँ विद्यालय भवनको क्रमागत र थप नयाँ ४८० वटा विद्यालय भवन निर्माण गर्ने । • थप २५०० विद्यालयहरूलाई समुदायद्वारा

ब.उ. शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरूहुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				व्यवस्थापन गर्न प्रोत्साहन गर्ने । • समुदायद्धारा व्यवस्थापन भएका विद्यालयहरूको व्यवस्थापकीय क्षमता विकास गर्ने । • विद्यालय सुधार योजना अनुसार खर्चगर्न प्रति विद्यार्थी एकाइ लागतका आधारमा सवै सामुदायिक विद्यालयलाई संचालन गैरतलबी अनुदान दिने । • शिक्षक विद्यार्थी अनुपात हेरी बढी विद्यार्थी भएका विद्यालयहरूलाई प्रति विद्यार्थी एकाइ लागतका आधारमा अनुदान दिने । • लक्षित सामुदायिक उ.मा.वि.हरू र कक्षा ११ र १२ मा विज्ञान पढाउने सामुदायिक उच्च मा.वि.लाई भौतिक पुर्वाधार विकासका लागि पुँजीगत अनुदान तथा पुस्तकालय र प्रयोगशाला व्यवस्थापनका लागि अनुदान दिने । • आधारभूत तहमा क्रमश निरन्तर विद्यार्थी मूल्याङ्कन प्रणाली कार्यान्वयन गर्नुका साथै हाल सञ्चालनमा रहेको व्यवस्थालाई थप सुदृढिकरण गर्ने । यसका लागि शिक्षकहरूलाई अभिमुखीकरण गर्ने । • एसएलसी परीक्षामा कमजोर नतिजा ल्याउने सामुदायिक विद्यालयलाई उत्कृष्ट नतिजा ल्याउने सामुदायिक विद्यालयसंग सहकार्य गराई कमजोर नतिजा ल्याउने विद्यालयको नतिजामा सुधार ल्याउन प्रोत्साहन सहयोग दिने । • सार्वजनिक निजी सहकार्यमा क्रमशः नमूना शैक्षिक ग्रामहरूको विकास गर्ने । • संस्थागत विद्यालयहरूको सहजीकरण र नियमनलाई सुदृढ गर्ने । • विद्यालय शान्तिक्षेत्रको अवधारणा लागू गर्ने । • पाठ्यक्रम सुधार गर्ने र शिक्षामा सूचना प्रविधि प्रयोगलाई बिस्तार गर्ने ।

ब.उ. शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरूहुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				• प्रतिभाको पहिचान, खोजी र विकासका लागि कार्यक्रम कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • कक्षा ३, ५, र ८ मा NASA कार्यक्रम सञ्चालनगर्ने । • कार्यक्रम कार्यान्वयनमा प्रभावकारिता ल्याई विद्यार्थीले प्राप्त गर्ने सेवाहरू समयमै पुगेनपुगेको सुनिश्चित गर्न अनुगमन योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने । • शिक्षा सम्वन्धी तथ्यांक र शिक्षकहरूको अभिलेखलाई नियमित रूपले अद्यावधिक गर्न सञ्जालको विकास गर्ने । • विद्यालय तहको पाठ्यक्रम, पाठ्यपुस्तक, शिक्षक निर्देशिका र तालिम सामाग्रीहरूलाई वेभसाइटमा राख्ने । • आवश्यक अन्य नीति संरचना र कार्यान्वयन प्रक्रियामा सुधार गर्ने ।
३५०११८-३ (६५-३-४१६) **सबैका लागि शिक्षा शिशु विकास कार्यक्रम**	• सालवसाली कार्यक्रमहरू आ. व. २०६८/०६९ को लागि रू १४८७१२ हजार	• बाल विकासकेन्द्रहरूको संचालन, अनौपचारिक शिक्षा, लैंगिक समविकासका क्षेत्रहरूमा सचेतना र क्षमता विकास भई कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा प्रभावकारिता आएको हुने । • Mine Risk Education कार्यक्रम सञ्चालनमा आउने ।	• बाल विकास, औपचारिक शिक्षा, अनौपचारिक शिक्षा, लैंगिक समविकास, तथ्यांक तथा विस्फोटक पदार्थ भएका क्षेत्रहरूमा सचेतना र क्षमता विकासका कार्यहरू संचालन भएको ।	• प्रारम्भिक बालविकास, औपचारिक तथा अनौपचारिक शिक्षामा पहुँच र विस्तार, लैंगिक समविकास, तथ्यांक सुदृढिकरण, लगायतका क्षेत्रहरूमा सान्दर्भिकता अभिवृद्धि, गुणस्तर सुधार तथा क्षमता अभिवृद्धि र विस्फोटक पदार्थका सम्बन्धमा चेतनामूलक सामग्री विकास, तालिम संचालन, सचेतना अभिवृद्धि, अनुगमन लगायतका कार्य संचालन गर्ने ।
३५०११३-३/४ (६५-३/४-६२०) **शिक्षाका लागि खाद्य कार्यक्रम प्रा.वि.पौ. आहार**	• सन् २००२–२००६ सम्मको आयोजनाको लगानी रू ३५३ करोड रहेको । • म्याद थप हुँदै आएको । विश्व	• खाद्यान्न अभाव समेतका कारण आधारभूत शिक्षामा वालवालिकाको कम पहुँच भएका जिल्लाहरूमा दिवा खाजा र खाने तेलको माध्यमवाट छात्र छात्राहरूको भर्नादर, दैनिक उपस्थिति र विद्यालयमा टिकाउदर वढेको हुने । • दिवाखाजा कार्यक्रमवाट लाभान्वित	• दैलेख, रूकुम, सल्यान, जाजरकोट, डोटी, डडेलधुरा, अछाम, वाजुरा, बझाङ, दार्चुला र वैतडी गरी ११ जिल्लामा छात्रछात्राको लागि दिवाखाजा कार्यक्रम संचालन भएको । यसवाट करीव १ लाख ९४ हजार विद्यार्थीहरू लाभान्वित	• दैलेख, रूकुम, सल्यान, जाजरकोट, डोटी, डडेलधुरा, अछाम, वाजुरा, बझाङ, दार्चुला र वैतडी गरी ११ जिल्लाका २ लाख छात्रछात्राका लागि दिवाखाजा कार्यक्रम संचालन गर्ने । • माथि उल्लेख गरिएका ११ र तराइका ५ जिल्ला पर्सा, रौतहट, सर्लाही, धनुषा र महोत्तरी गरी जम्मा १६ जिल्लाका ६२००० छात्राका लागि मासिक २

ब.उ. शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरूहुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	खाद्य कार्यक्रमको वस्तुगत सहायता अनुदानमा संचालित आ.ब. २०६८।०६९ का लागि ८२६६०९ हजार	वालवालिकाहरूको अध्ययन र सिक्ने क्षमता वृद्धि भएको हुने ।	भएका । • माथि उल्लेख भएका ११ जिल्लाका अतिरिक्त तराइका पर्सा, रौतहट, सर्लाही, धनुषा र महोत्तरी गरी ५ जिल्ला समेत जम्मा १६ जिल्लाका ६५३५० छात्रालाई छात्रा उत्प्रेरणा कार्यक्रमअन्तर्गत मासिक २ लिटरका दरले खानेतेल उपलब्ध गराइएको । • सल्यान, बाजुरा, बझाङ, अछाम, डोटी, डडेल्धुरा, बैतडी, दार्चुला गरी ८ जिल्लाका गर्भवती तथा सुत्केरी महिला र ६ देखि ३६ महिनाका बच्चाहरू गरी जम्मा २९००० जनालाई मातृ तथा शिशुस्वास्थ्य स्याहार कार्यक्रमअन्तर्गत न्यूट्रीमिक्स वितरण गरिएको ।	लिटरका दरले खाने तेल वितरण गर्ने । • सल्यान, बाजुरा, बझाङ, अछाम, डोटी, डडेल्धुरा, बैतडी, दार्चुला र सोलुखुम्बु गरी ९ जिल्लाका गर्भवती तथा सुत्केरी महिला र ६ देखि ३६ महिनाका बच्चाहरू गरी जम्मा ३७००० जनालाई मातृ तथा शिशुस्वास्थ्य स्याहार कार्यक्रमअन्तर्गत न्यूट्रीमिक्स वितरण गर्ने ।
३५०११०-३/४ (६५-३/४-४५५) **रोजगारीका लागि सीप परियोजना**	• सन् २००६ – २०११ । एडिविको २ करोड अमेरिकी डलर वरावरको ऋण सहायता र नेपाल सरकारको ५० लाख अमेरीकी डलर वरावरको लगानीमा संचालित आयोजना (मार्च ३० २०१२ सम्म आयोजनाको म्याद थप भएको) । आ. ब. २०६८।०६९ का	• व्यक्तिको उत्पादकत्वमा बृद्धि भई आयआर्जनमा सुधार मार्फत गरिवी घटाउन मद्दत पुगेको हुने । • परियोजना अवधिभरमा स्वरोजगार र बैदेशिक रोजगारका लागि ६१००० सीपयुक्त जनशक्ति तयार भएको हुने । • विशेष गरी महिला, गरीव र पिछडिएका वर्गका युवालाई बजारको माग बमोजिम छोटो अवधिको सीपमुलक तालिमका अवसरहरू उपलब्ध भएको हुने । • प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम निकायहरूको क्षमता अभिबृद्धि गराई गुणस्तरयुक्त तालिम प्रदान भएको	• परियोजना अवधिमा हालसम्म केन्द्र स्थानीय तहमा घरेलु तथा साना उद्योग विभाग तथा समिति अन्तर्गतका जिल्ला घरेलु कार्यालयहरूबाट र प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद् अन्तर्गत सञ्चालित प्राविधिक शिक्षालयहरू मार्फत ३८०८५ जनाले श्रमवजारको माग अनुसार छोटो अवधिको व्यावसायिक तालिम पुरा गरेका । • तालिम प्राप्त गरेका २९७२ को इम्प्लाइमेन्ट भेरिफिकेसन गर्दा ९० प्रतिशतले रोजगारी प्राप्त गरेको	• तोकिएका १९ जिल्लामा स्थानीय तहमा तालिम प्रदायक संस्थाहरू मार्फत ४९०० जनाका लागि श्रमवजारको माग अनुसार छोटो अवधिको निशुल्क: रोजगार र स्वरोजगारमुखी व्यावसायिक तालिम कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने । • केन्द्रस्तरमा १५ हजार जनाका लागि श्रमवजारको माग अनुसार छोटो अवधिको निशुल्क: रोजगार र स्वरोजगारमुखी व्यावसायिक तालिम कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने । • तालिम कार्यक्रमहरूमा ५० प्रतिशत महिला र २५ प्रतिशत दलितहरू तथा सीमान्तकृत समुदायका व्यक्तिहरूलाई सहभागी गराउने । • दुबै तहमा सञ्चालन हुने तालिमका सहभागीमध्ये

ब.उ. शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरूहुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
	लागि रू. ७७८८७५ हजार	हुने । • प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम दिने सरकारी निकायहरूको भौतिक पूर्वाधार मर्मत सुधार भएको हुने । • राष्ट्रिय स्तरमा प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम नीति पारित भै कार्यान्वयन भएको हुने ।	देखिएको । • प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम प्रदान गर्ने ७ वटा सरकारी निकायहरू (प्राविधिक शिक्षालय)को जीर्ण अवस्थामा रहेका तालिम कक्षहरूको मर्मत सम्भार भएको । • प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम प्रदायक सँस्थाहरूसँग कार्यरत व्यवस्थापकहरू २०० जना, निरीक्षक २०० जना र प्रशिक्षक ७८० जनालाई सेवा सम्बन्धी १-३ हप्ते क्षमता अभिवृद्धि तालिम प्रदान गरिएको । • हालसम्म व्यावसायिक तालिम सञ्चालनका लागि ६३ वटा पाठ्यक्रमहरू निर्माण तथा परिमार्जन भएको ।	अति विपन्न वर्गका २५ प्रतिशतलाई मासिक रू ३००० का दरले र विपन्न वर्गका २५ प्रतिशतलाई मासिक रू १००० का दरले छात्रवृत्ति प्रदान गर्ने । • तालिम प्राप्त गरेका प्रशिक्षार्थीहरूको रोजगारी अनुगमन (ट्रेसर स्टडी/इम्प्लाइमेन्ट भेरिफिकेसन) तथा सञ्चालन सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने । • तालिम प्राप्त २००० अति विपन्न वर्गका व्यक्तिहरूको स्वरोजगारका लागि प्रतिव्यक्ति रू १०,०००।- का दरले औजार तथा सामग्री वितरण गर्ने । • परियोजनासँग सहकार्य गर्ने प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद अन्तर्गतका ४ वटा प्राविधिक शिक्षालय र २ वटा तालिम केन्द्र मार्फत व्यावसायिक तालिम प्राप्त व्यक्तिहरूको रोजगारीका लागि प्रत्येक शिक्षालय अन्तर्गत रू ५० लाखको चक्रीय कोष स्थापना गरी अति विपन्न परिवारलाई न्यूनतम व्याजदरमा ऋण प्रवाह गर्ने । साथै उक्त ४ प्राविधिक शिक्षालयमा मर्मत सम्भार तथा २ तालिम केन्द्रमा तालिम कक्ष निर्माण गर्ने ।
३५०१३५-३/४ (६५-३/४-४५६) **व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिम अभिबृद्धि आयोजना (EVENT)**	• २०६८ देखि शुरू हुने र २०७२ मा सम्पन्न हुने । आ.व. २०६८/६९ को लागि रू. ५९६८०१ हजार	• प्राविधिक शिक्षा र व्यावसायीक तालिम क्षेत्रको क्षमता अभिबृद्धि भै नियमनकारी गतिविधि सुदृढ हुने । • बञ्चित समुदायका युवाहरूले प्राविधिक एस.एल.सी र डिप्लोमा तहको शैक्षिक कार्यक्रममा सहभागी भै आय आर्जनमा संलग्न हुने । • छोटो अवधिको व्यावसायिक तालीमबाट वञ्चित समुदायले रोजगारी प्राप्त गर्ने । • अनौपचारिक पूर्व सिकाईको परीक्षण र प्रमाणीकरण हुने र त्यसबाट रोजगार	• यसै आ.व. देखि आरम्भ हुने ।	• प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालीम परिषद, राष्ट्रिय सीप परीक्षण केन्द्र तथा टिआइटिआई (Technical Instructors Training Institute) को सुदृढीकरण गर्ने । • आयोजनाको सचिवालय स्थापना गर्ने । • पाठ्यक्रम पुनसंरचना र परीक्षा प्रणाली सुदृढीकरण गर्ने । • प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायीक तालीम परिषद, राष्ट्रिय सीप परीक्षण केन्द्र तथा टिआइटिआईका कर्मचारीको सीप विकास गर्ने । • कार्य सम्पादन कोष र जोड कोष स्थापना र

ब.उ. शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरूहुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		सामर्थ्यमा बृद्धि हुने ।		संचालन गर्ने । • छोटो अवधिको तालीम संचालन गर्ने । • सीप परीक्षण र प्रमाणिकरण गर्ने । • सीप परीक्षण केन्द्रहरूलाई प्रोत्साहन सहयोग प्रदान गर्ने । अनुगमन तथा मूल्याँकन प्रणाली सुदृढीकरण गर्ने ।
३५०१११-३/४ (६५-३/४-४७१) **मनमोहन पोलिटेक्निक प्रतिष्ठान**	• सन् २००३ देखि शुरू भएको । • सालवसाली । आ. ब. २०६८।०६९ का लागि रू.१४१९० हजार	• साझेदारी प्रणाली मार्फत प्राविधिक तथा व्यावसायिक तालिमको अवसर उपलब्ध भइ देशमा व्याप्त वेरोजगारी घटाउन तथा स्वरोजगारीका अवसरहरू सिर्जना गर्न टेवा पुगेको हुने ।	• डिप्लोमा इन इञ्जीनियरिंग (इलेक्ट्रिकल, इलेक्ट्रोनिक्स र मेकानिकल प्रत्येक विषयमा ४८ जनाका दरले) अन्तर्गत एक व्याचमा १४४ जनाका दरले नियमित रूपमा ४३२ जनाले तीन वर्षे अध्ययन गरिरहेको । • मागमा आधारित तालिमको कोर्ष विकास गरिएको र ६० जनालाई छोटो अवधिको तालिम दिइएको ।	• डिप्लोमा इन इञ्जीनियरिंग (इलेक्ट्रिकल, इलेक्ट्रोनिक्स र मेकानिकल प्रत्येक विषयमा ४८ जनाका दरले) अन्तर्गत वार्षिक रूपमा १४४ जनालाई भर्ना गरी प्रत्येक विषयमा ४८/४८ जनाका दरले प्रथम वर्षमा भर्ना गरी ४३२ जनालाई दिइरहेको तीन वर्षे अध्ययनलाई निरन्तरता दिने । • उपरोक्त तीन वटा विषयमा गरी १४४ जना जनशक्ति उत्पादन गर्ने । • मागमा आधारित छोटो अवधिको तालिम कोर्ष विकास गरी ६० जनाकालागि तालिम संचालन गर्ने ।

ब.उ. शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरूहुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३५०१०९-३/४ (६५-३-४५०) **प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद**	• आ.व.२०४५/४६– देखि । सालवसाली गरिने कार्यक्रमहरू । आ. ब. २०६८/६९ का लागि रू.९२५२१९ हजार	• मध्यमस्तरीय प्राविधिक तथा व्यावसायिक सीपयुक्त जनशक्ति उत्पादन गरी देशमा व्याप्त वेरोजगारी घटाउन तथा स्वरोजगारीका अवसरहरू सिर्जना गर्न मद्दत पुगेको हुने । • स्थानीय युवाहरूलाई प्राविधिक तथा व्यावसायिक तालिम उपलव्ध गराई स्थानीय तहमा आवश्यक पर्ने सीपयुक्त जनशक्ति उत्पादन गरी उत्पादकत्व वृद्धिमा टेवा पुगेको हुने । • दलित, विपन्न मुसलमानका वालिकाका लागि अनमि वा सो सरहको तालिमको अवसर प्राप्त भएको हुने ।	• आर्थिक वर्ष २०६७/०६८ मा प्राविधिक एस.एल.सी.मा ७९८७ जना र प्रमाणपत्र/ डिप्लोमा तहमा १०९९८ जना भर्ना भएका र प्राविधिक एस.एल.सी. तहका विभिन्न विषयमा गरी जम्मा ५१८५ जना र प्रमाणपत्र/डिप्लोमा तहका विभिन्न विषयमा गरी जम्मा ४७२४ जना प्रशिक्षार्थीहरू उत्पादन भएको । • एनेक्स कार्यक्रम ३० विद्यालयमा निरन्तर सञ्चालनमा रहेको । • लामो अवधीको तालिम (डिप्लोमा र प्राविधिक एस.एल.सी. तह) लाई छात्रवृत्ति वितरण गरिएको(डिप्लोमा तहमा २२५ जना र प्राविधिक एस.एल.सी.तहमा १५० जनालाई) । • थप १५ विद्यालयमा एनेक्स कार्यक्रम संचालन गर्न विद्यालय छनौट, सम्बन्धन स्वीकृती दिने कार्य पूरा भएको । • तराइ मधेशका ८ जिल्लामा सञ्चालन भैरहेको विपन्न दलित र विपन्न मुश्लिम परिवारका किशोरीहरूका लागि अनमि वा सो सरहको तालिम प्रदान गर्न निर्देशिका निर्माण भई तालिम प्रदायक संस्था छनौट भएको । र थप २ जिल्ला बाँके र रूपन्देहीमा समेत विस्तार गर्न निर्देशिका जारी भैसकेको । जम्मा ८२० जना	• प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद्को संरचनात्मक पुनरावलोकन कार्यलाई निरन्तरता दिने । • स्थानीय निकाय, गैसस र निजीक्षेत्रसँग साझेदारी तथा सहकार्यका लागि "बहुप्राविधिक शिक्षालय व्यवस्थापन तथा सञ्चालन निर्देशिका" तयार गर्ने कार्य सम्पन्न गरी लागू गर्ने । • प्राविधिक शिक्षालयहरूमार्फत १५ ओटा विषयहरूमा प्राविधिक एस.एल.सी. र ९ ओटा विषयहरूमा प्रमाणपत्र/डिप्लोमा तहका कार्यक्रमहरू सञ्चालनलाई निरन्तरता दिने । • ४५ सामुदायिक विद्यालयहरूमा एनेक्स कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने र ३० ओटा सामुदायिक विद्यालयहरूमा थप एनेक्स कार्यक्रम संचालन गरी ७५ जिल्लामा नै विस्तार गर्ने । • लामो अवधिको तालिम कोर्षमा प्रमाण पत्र तहमा २२५ जना र प्राविधिक एस.एल.सी.मा १५० जना विद्यार्थीलाई विशेष छात्रवृत्ति प्रदान गर्ने । • तराई मधेशका १० जिल्लाका मुस्लिम, दलित र विपन्न वर्गका किशोरीहरूलाई नर्सिङ वा सो सरहको निशुल्क प्राविधिक शिक्षा दिने कार्यलाई निरन्तरता दिने । • प्राविधिक शिक्षा विशेष कार्यक्रम सञ्चालन हुन बाँकी तराई/मधेशका जिल्लाहरूमा दलित, महिला, विपन्न, मुस्लिम महिला र मुलुकको लोपोन्मुख जातिका लागि प्राविधिक शिक्षा विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • पाँच विकास क्षेत्रमा ९/९ वटा गरी जम्मा ४५ वटा सामुदायिक विद्यालयमा कक्षा ९ देखि ३ भिन्दा भिन्दै विषयमा प्राविधिक शिक्षा सञ्चालन गर्ने । • राष्ट्रिय सीप परीक्षणका कार्यलाई प्रभावकारी वनाइ

ब.उ. शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरूहुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			किशोरीहरूलाई नर्सिङ वा सो सरहको निशुल्क प्राविधिक शिक्षा दिने कार्य भैरहेको । • राष्ट्रिय सीप परीक्षण कार्यक्रम सञ्चालन भैरहेको । हालसम्म विभिन्न विषयमा करीव ३०,६०० परीक्षार्थीहरूको सीप परीक्षण भैसकेको । • ३९० प्रतिव्यक्ति घण्टाको बजारको मागमा आधारित छोटो अवधीको विभिन्न विषयको २,३०,६०० व्यक्तिघण्टा तालिम प्रदान भएको । • प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद् अन्तर्गतका ३ वटा प्राविधिक शिक्षालयहरूलाई अपग्रेड गर्ने प्रक्रियामा रहेको । • पोलिटेक्निकहरूको सञ्चालनका लागि आधारहरू तोक्ने एवं कार्यविधि तयार गर्ने कार्य प्रक्रियामा रहेको ।	संचालन गर्ने । • विभिन्न विषयमा ३९० प्रतिव्यक्तिघण्टाको स्थानीय श्रमबजारको माग अनुसार कम्तिमा ४ लाख व्यक्तिघण्टा व्यावसायिक/जीवननिर्वाहको लागि तालिम प्रदान गर्ने । • दलित, जनजाति र विपन्न वर्गका महिलाहरूका लागि व्यावसायिक तालिम सञ्चालनका लागि ४० समूहलाई २० हजारका दरले सिडमनी प्रदान गर्ने । • निर्माणाधीन ८ वटा पोलिटेक्निकहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने । • उपयुक्त निर्देशका बनाई व्यवसायिक सीपको विकासका लागि देशका विभिन्न स्थानमा थप पोलिटेक्नीक इन्स्टिच्यूटहरूको स्थापना गर्ने । • विभिन्न स्थानमा पोलिटेक्निक स्थापनाका लागि सम्भाव्यता अध्ययन तथा स्वीकृतिको प्रक्रिया अगाडि बढाउने ।
३५०११६-३/४ (६५-३/४-४११) **दोस्रो उच्च शिक्षा परियोजना**	• परियोजना अवधि सन् २००७ - २०१४ । • विश्व बैंकको अनुदानमा सञ्चालित • रू. ४४४०००० हजार । आ.ब. २०६८/०६९ मा रू ८६३१६६ हजार	• उच्च माध्यमिक तथा उच्च शिक्षाको गुणस्तर एवम् सान्दर्भिकता बढेको हुने । • उच्च शिक्षाको व्यवस्थापनमा सुधार भएको हुने । • उच्च शिक्षामा विपन्न वर्गका विद्यार्थीहरूको सहभागितामा वृद्धि भएको हुने । • विश्वविद्यालयवाट प्रविणता प्रमाणपत्र तह विस्थापन भएको हुने ।	• त्रिविवि केन्द्रिय कार्यालयलाई प्रोत्साहन अनुदान प्रदान गरिएको । • पूर्वाञ्चल, पोखरा र काठमाण्डौं विश्वविद्यालयलाई प्रोत्साहन, कार्य सम्पादन र जोड कोष अनुदान प्रदान गरिएको । • त्रिविविको स्वायत्तता प्राप्त गर्ने इलामको महेन्द्ररत्न क्याम्पसलाई प्रोत्साहन, कार्य सम्पादन र जोड कोष अनुदान प्रदान गरिएको ।	• विकेन्द्रीत आंगिक क्याम्पसहरूलाई स्वायत्तता प्रदान गरे वापत त्रि.वि. केन्द्रीय कार्यालयलाई प्रेरणा अनुदान प्रदान गर्ने । • त्रि.वि.का क्याम्पसहरूमध्ये स्वायत्ततामा गै क्याम्पस सुधार गर्ने ३ ओटा क्याम्पसहरूलाई प्रोत्साहन अनुदान, जोडकोष तथा सुधार अनुदान प्रदान गर्ने । • छनौट भएका त्रि.वि.का १० विकेन्द्रीत क्याम्पसहरूलाई कार्यसम्पादन तथा जोडकोष अनुदान प्रदान गर्ने । • सामुदायिक क्याम्पसहरूमध्ये जिल्लास्तरीय, क्षेत्रिय

ब.उ. शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरूहुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			• १० ओटा विकेन्द्रित क्याम्पसहरूलाई प्रोत्साहन, कार्य सम्पादन र जोड कोष अनुदान प्रदान गरिएको । • ४७ वटा सामुदायिक क्याम्पसहरूलाई जोडकोष र प्रोत्साहन अनुदान प्रदान गरिएको । • ४ वटा सामुदायिक क्याम्पसहरूको गुणस्तर सुनिश्चितता तथा प्रत्यायन चक्र पूरा गरेको । • ४०४ जना विद्यार्थीले अध्ययनका लागि आधारभूत अनुदान प्राप्त गरेका । • कक्षा ११ र १२ मा विज्ञान विषय सञ्चालन गर्ने सामुदायिक उच्च माध्यमिक विद्यालयहरूलाई अनुदान प्रदान गरिएको ।	र राष्ट्रिय प्रतिस्पर्धाको आधारमा क्याम्पस छनौट गरी सुधार कार्य गर्न जोडकोष अनुदान प्रदान गर्ने । तीनओटा विश्व विद्यालयहरुलाई सूत्रमा आधारित अनुदान प्रदान गर्ने । • थप ४३ गरी जम्मा ९० वटा सामुदायिक क्याम्पसहरूलाई जोडकोष र प्रोत्साहन अनुदान प्रदान गर्ने । • १० वटा सामुदायिक क्याम्पसहरूको गुणस्तर सुनिश्चितता तथा प्रत्यायन चक्र पूरा गर्ने । • उच्च मावि तहमा १२५०० र उच्च शिक्षामा ७००० विद्यार्थीका लागि विद्यार्थी वित्तीय सहयोग कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • ३०० वटा प्राज्ञिक अनुसन्धान सम्बन्धी कार्य गर्ने । • एकीकृत उच्च शिक्षा नीति तर्जुमा गर्ने । • विश्व विद्यालयहरूको संरचनागत सुधार गर्ने ।
३५०११५-३ (६५-३/४-६५०) **युनेस्कोका निमित्त नेपाल राष्ट्रिय आयोग**	• साल वसाली निरन्तर • आ. ब. २०६८/०६९ का लागि रू १०००० हजार	• यूनेस्को सदस्य राष्ट्रका हैसियतले अन्तराष्ट्रिय मञ्चमा नेपालको सहभागिता अभिवृद्धि भएको हुने । • शैक्षिक र सांस्कृतिक विकासका कार्यहरूमा सरकारी र गैह्रसरकारी क्षेत्रको भूमिका वृद्धि भएको हुने ।	• यूनेस्को सम्वद्ध विभिन्न अन्तर्राष्ट्रिय मञ्चमा नेपालको सहभागिता रहेको । • जैविक फोहोरमैला, चेपांग, घाटु, आम सञ्चार, सवैका लागि शिक्षा जस्ता साझेदारी कार्यक्रम सञ्चालन भएको । • यूनेस्को सम्वद्ध क्षेत्रहरूमा अन्तर्राष्ट्रिय क्षमता अभिवृद्धि तालिममा सहभागिता रहेको ।	• शैक्षिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक विकासका कार्यहरूमा सरकारी र गैर सरकारी क्षेत्रको भूमिका प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • यूनेस्को सम्वद्ध क्षेत्रहरूमा अन्तर्राष्ट्रिय क्षमता अभिवृद्धि तालिममा सहभागिता हुने । • शिक्षा र सांस्कृतिक विकासका लागि संस्थागत क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने ।
३५०१०८-३ (६५-३/४-४४०) **उच्च माध्यमिक**	• साल वसाली निरन्तर • आ. ब. २०६८/०६९ का	• उच्च माध्यमिक तहको शैक्षिक व्यवस्थापनमा मद्दत पुगेको हुने । • सामुदायिक उच्च माध्यमिक तहका लागि शिक्षकको व्यवस्था भएको हुने ।	• कर्णाली अञ्चलका सामुदायिक उच्च माविमा चार शिक्षक र अन्य जिल्लाका सामुदायिक उच्च माविमा दुइ शिक्षक वरावरको गरी	• सामुदायिक उ.मा.वि.हरूमा स्वीकृत विद्यालय शिक्षक र शिक्षणकार्यका लागि अनुदान वितरण गर्ने । • उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद्का कर्मचारीका तलव

ब.उ. शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरूहुने र समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
शिक्षा	लागि रू ८५0000 हजार		कुल १९५४ जना शिक्षक वरावरको अनुदान दिइएको ।	भत्ताका लागि अनुदान दिने ।
३५०१०६-३/४ (६५-३/४-४२७) **द्वन्द्व पीडित परीवार शिक्षा कार्यक्रम**	• ६५/०६६ देखि संचालित । आ. ब. ०६८/०६९ का लागि रू ५१००० हजार	• द्वन्द्वपीडित परीवारका वालवालिकाहरूलाई सहज वातावरणमा गुणस्तरीय शिक्षा प्राप्त गर्ने अवसर प्राप्त भएको हुने ।	• ५ विकास क्षेत्रमा शहीद प्रतिष्ठान मार्फत आवासीय विद्यालय संचालनका लागि भौतिक पूर्वाधारको तयारी भइरहेको । • ५ ओटा आवासिय विद्यालयहरूमा शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन भएको ।	• द्वन्द्वपीडित परिवारका वालवालिकाहरूका लागि शहीद प्रतिष्ठान मार्फत निर्माणाधिन आवासीय विद्यालयलाई निरन्तरता दिन अनुदान दिने । • आवासिय विद्यालयहरूमा संचालित शैक्षिक कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिन अनुदान दिने ।
३५०११४-३ (६५-३/४-६३०) **जनसंख्या शिक्षा**	• सन् २००८ देखि २०१० सम्म । आ. ब. ०६८/०६९ का लागि रू ५५० हजार	• विद्यालय शिक्षा तथा अनौपचारिक शिक्षामा जनसंख्या तथा प्रजनन स्वास्थ्यसम्बन्धी जानकारी उपलब्ध हुने ।	• जनसंख्या शिक्षासम्बन्धी सामग्री तयार गरी प्रकाशन एवं वितरण गरिएको । • जनसंख्या शिक्षा दिवस मनाइएको ।	• जनसंख्या शिक्षासम्बन्धी सामग्री तयारी, प्रकाशन एवं प्रचारप्रसार गर्ने । • जनसंख्या शिक्षा दिवस मनाउने ।
३५०१३३-३ (६५-३-२१०) **अनुगमन तथा मूल्यांकन**	• आ.ब. २०६७/०६८ देखि । आ.ब. २०६८/०६९ मा रू १०५५० हजार	• कार्यक्रम कार्यान्वयनमा प्रभावकारिता ल्याई विद्यार्थीले प्राप्त गर्ने सेवाहरू समयमै पुगे नपुगेको सुनिश्चित गर्न अनुगमन संयन्त्र थप प्रभावकारी भएको हुने ।	• शैक्षिक कार्यक्रम र सेवा प्रवाहको विभिन्न तहवाट अनुगमन र मूल्यांकन गर्ने कार्य भइ रहेको ।	• केन्द्र देखि विद्यालय तह सम्मको सेवा प्रवाह प्रभावकारी भए नभएको हेर्न र समयमै पृष्ठपोषण प्राप्त गरी सुधार गर्न कार्य योजनासहितको परिणाममुखी अनुगमन प्रणाली लागु गर्ने । • नियमित प्रगति समीक्षाहरूलाई वढी सान्दर्भिक र उपयोगी वनाउने । • उच्च शिक्षाको अनुगमनलाई प्रभावकारी वनाउने । • बेरूजु फर्स्यौट तथा लैगिंक हिंसा विरूद्धको कार्ययोजनाको को कार्यन्वयन स्थितिको अनुगमन गर्नें ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

शिक्षा मन्त्रालय

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शिर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबीमुखी संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१	३५० ०११ -३/४	६५-३/४-११०	शिक्षा मन्त्रालय	२७४,१७९	२३७,४८७	१४२,०८७	९५,४००	२३७,४८७			१७०,८०५	१८४,०३०	१	७	२	३
२	३५० ०१२ -३	६५-३-११५	शिक्षा विभाग	२९,५८०	२९,८५९	२९,८५९		२९,८५९			३१,६९६	३३,८३४	१	७	२	३
३	३५० ०१३ -३	६५-३-१२०	क्षेत्रिय शिक्षा निर्देशनालय	४३,५८५	४३,१२२	४३,१२२		४३,१२२			४५,९११	४८,४२३	२	७	२	३
४	३५० ०१४ -३	६५-३-१२१	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	४२३,२२७	४१७,०१६	४१७,०१६		४१७,०१६			४२६,९३५	४३५,३७८	१	७	२	३
५	३५० ०१५ -३/४	६५-३/४-१३०	परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय	२६८,१८१	२८८,९१४	२८२,५६४	६,३५०	२८८,९१४			२९८,८००	३२३,३५०	१	७	२	३
६	३५० ०१६ -३	६५-३-१४०	सबैका लागि शिक्षा - प्राथमिक शिक्षा	१७,५७०,६००	२०,०६६,६३०	२०,०६६,६३०		२०,०६६,६३०			२०,५५२,३८३	२२,१५८,५३३	१	७	२	३
७	३५० ०१७ -३	६५-३-१५०	विभिन्न मा.वि. तथा नि.मा.वि.	९,०६८,८०१	९,७६४,४३८	९,७६४,४३८		९,७६४,४३८			१०,०००,०००	१३,२००,०००	१	७	२	३
८	३५० ०१८ -३/४	६५-३/४-१६०	पाठ्यक्रम विकास केन्द्र	१९,४३२	१९,५४१	१९,१९१	३५०	१९,५४१			२१,६३८	२३,८७३	२	७	२	३
९	३५० ०१९ -३/४	६५-३/४-१६४	विश्वविद्यालय अनुदान आयोग	४,५४१,८९०	४,९०४,२००	४,००४,२००	९००,०००	४,९०४,२००			५,६३८,४१८	५,८५२,७३८	२	७	२	३
१०	३५० ०२० -३/४	६५-३/४-१६५	शिक्षक सेवा आयोग	८१,०२२	१७५,१५२	१६९,४५२	५,७००	१७५,१५२			७४,१३१	७८,०६८	२	७	२	३
११	३५० ०२१ -३/४	६५-३/४-१६७	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र	८,२८६	७,७११	७,२६१	४५०	७,७११			८,६००	९,०५०	१	७	१	१
१२	३५० ०२२ -३/४	६५-३/४-१६९	विद्यालय शिक्षक किताबखाना	७३३,९११	७८६,९५६	७८६,७५१	२०५	७८६,९५६			८३२,०४२	८५२,२०९	१	७	२	३
१३	३५० ०२३ -३	६५-३-१७०	विशेष शिक्षा परिषद	६५,४५०	६७,०००	६७,०००		६७,०००			७१,०००	७३,०००	२	७	१	१
१४	३५० ०२४ -३/४	६५-३/४-१७१	शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द्र	८५,१४५	८६,४०७	८५,४५७	९५०	८६,४०७			८९,६६०	९२,५०५	२	७	२	२
१५	३५० ०२५ -३/४	६५-३/४-१७२	पुस्तकालयहरू-३ (डिल्लीरमण,केशर र राष्ट्रिय)	१४,५४२	१५,०५४	१४,२०४	८५०	१५,०५४			१५,८४०	१६,५८१	२	७	२	३
१६	३५० ०२६ -३	६५-३-१७६	शिक्षक सेवा निवृत्त सुविधा	२,५७४,०००	२,३००,०००	२,३००,०००		२,३००,०००			२,७००,०००	३,०५०,०००	१	७	२	३
साधारण तर्फको जम्मा				**३५,८०१,८३१**	**३९,२०९,४८७**	**३८,१९९,२३२**	**१,०१०,२५५**	**३९,२०९,४८७**	**०**	**०**	**४०,९७७,८५९**	**४६,४३१,५७२**				
विकास तर्फ																
१७	३५० १३३ -३	६५-३-२१०	अनुगमन तथा मूल्यांकन कार्यक्रम	१०,२५०	१०,५५०	१०,५५०		१०,५५०			११,६४३	१२,७६५	२	४	३	३

सि. नं.	बजेट शिर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबीमा संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१८	३५० ११६ -३/४	६५-३/४-४११	दोस्रो उच्च शिक्षा परियोजना	८३६,७३७	८६३,१६६	८४१,१६६	२२,०००	२,५००	८६०,६६६		८७२,९८३	८८५,१२०	१	४	२	२
१९	३५० ११८ -३	६५-३-४१६	सबैका लागि शिक्षा (शिशु विकास कार्यक्रम	१०२,४०५	१४८,७१२	१४८,७१२			१४८,७१२		१६८,७००	१७२,४००	२	४	३	२
२०	३५० १०५ -३	६५-३-४२६	सामुदायिक विद्यालय क्षमता अभिबृद्धि कार्यक्रम	९,६४८	१७४,६००	१७४,६००			१७४,६००		२२५,०५०	२४६,२१५	२	४	१	१
२१	३५० १०६ -३/४	६५-३/४-४२७	द्वन्द्वपीडित परिवार शिक्षा कार्यक्रम (शहीद प्रतिष्ठान मार्फत संचालन	४५,७५०	५१,०००	२६,०००	२५,०००	५१,०००			५६,५००	६१,०००	२	३	१	२
२२	३५० १२१ -३/४	६५-३/४-४२८	विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	३८३,२३०	३८१,४३४	३४८,०३४	३३,४००	१२८,७२०	२५२,७१४		४१४,२७५	४४७,६८०	१	४	१	१
२३	३५० १०८ -३	६५-३-४४०	उच्च माध्यमिक शिक्षा	८४१,७४३	८५०,०००	८५०,०००		८५०,०००			९००,०००	९१५,०००	२	४	२	२
२४	३५० १०९ -३/४	६५-३/४-४५०	प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद् (विशेष कार्यक्रम समेत)	६८९,६१२	९२५,२१९	५५०,१६९	३७५,०५०	९२१,९१६	३,३०३		९३८,७००	९७४,०००	२	१	२	२
२५	३५० ११० -३/४	६५-३/४-४५५	रोजगारीका लागि सीप परियोजना	५४६,१०१	७७८,८७५	७३३,१७५	४५,७००	१२९,९२६		६४८,९४९	८३४,९०५	८५८,७१२	१	१	१	२
२६	३५० १३५ -३/४	६५-३/४-४५६	व्यावसायिक सीप तथा तालिम अभिबृद्धि आयोजना		५९६,८०१	४७९,७०१	११७,१००	१४,८५३	२३२,८२५	३४९,१२३	६३१,७५०	६६५,५९०	१	१	१	२
२७	३५० १११ -३/४	६५-३/४-४७१	मनमोहन स्मृति पोलिटेक्निक	९,३२०	१४,१९०	१३,९९०	२००	१४,१९०			१५,५००	१६,७००	२	१	२	२
२८	३५० ११२ -३	६५-३-६००	अनौपचारिक शिक्षा तथा राष्ट्रिय साक्षरता अभियान	६८०,८६०	७००,०००	७००,०००		७००,०००			७४१,५००	८१३,०००	१	४	१	२
२९	३५० ११३ -३/४	६५-३/४-६२०	शिक्षाका लागि खाद्य कार्यक्रम (प्राथमिक विद्यालय पौष्टिक आहार)	७६१,९०१	८२६,६०९	८२५,६५९	९५०	१७९,४२०	६४७,१८९		८९९,०४९	९७५,२१३	२	४	१	१
३०	३५० ११४ -३	६५-३-६३०	जनसंख्या शिक्षा	५००	५५०	५५०		५०	५००		७००	८००	३	४	२	२
३१	३५० ११५ -३	६५-३-६५०	यूनेस्कोका निमित्त नेपाल राष्ट्रिय आयोग	९,२००	१०,०००	१०,०००		१०,०००			१०,८००	१३,०००	३	४	३	३
केन्द्रिय स्तरको जम्मा				**४,९२७,२५७**	**६,३३१,७०६**	**५,७१२,३०६**	**६१९,४००**	**३,०१३,१२५**	**२,३२०,५०९**	**९९८,०७२**	**६,७२२,०५५**	**७,०५७,१९५**				
जिल्लास्तर																
३२	३५० ८०३ -३/४	६५-३/४-८१५	विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	१४,१८९,७५५	१८,३७७,६४६	१३,३८७,०५१	४,९९०,५९५	६,४५६,१६६	११,९२१,४८०		१८,६९७,५७९	२०,३६८,२५२	१	४	१	१
जिल्ला स्तरिय जम्मा				**१४,१८९,७५५**	**१८,३७७,६४६**	**१३,३८७,०५१**	**४,९९०,५९५**	**६,४५६,१६६**	**११,९२१,४८०**		**१८,६९७,५७९**	**२०,३६८,२५२**				
विकास तर्फको जम्मा				**१९,११७,०१२**	**२४,७०९,३५२**	**१९,०९९,३५७**	**५,६०९,९९५**	**९,४६९,२९१**	**१४,२४१,९८९**	**९९८,०७२**	**२५,४१९,६३४**	**२७,४२५,४४७**				
कुल जम्मा (विकास र साधारण)				**५४,९१८,८४३**	**६३,९१८,८३९**	**५७,२९८,५८९**	**६,६२०,२५०**	**४८,६७८,७७८**	**१४,२४१,९८९**	**९९८,०७२**	**६६,३९७,४९३**	**७३,८५७,०१९**				

६.२ स्वास्थ्य, पोषण तथा जनसंख्या

६.२.१ पृष्ठभूमि

नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ ले "स्वास्थ्य जनताको आधारभूत अधिकार" को विश्वव्यापी मान्यतालाई आत्मसात् गरेको सन्दर्भमा विना भेदभाव गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा उपभोग गर्न पाउने नागरिकको नैसर्गिक अधिकारलाई प्रत्याभूत गर्न, चालु त्रिबर्षीय योजनाको उद्देश्य अनुरूप गुणस्तरयुक्त स्वास्थ्य सेवामा आमनागरिकको पहुँच सुनिश्चित गर्न तथा जनस्वास्थ्यसँग सम्वन्धित सहस्राव्दी विकास लक्ष्य प्राप्त गरी गरिवी न्यूनीकरण तथा आर्थिक समृद्धिमा योगदान पुऱ्याउन विगत वर्षदेखि सञ्चालनमा रहेका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिनुका साथै थप कार्यक्रमहरू समावेश गरी आ.व. २०६८/६९ को विकास कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ।

जनस्वास्थ्य, चिकित्सा र जनसंख्या व्यवस्थापन क्षेत्रमा भएका नीतिगत, कार्यक्रमगत र संस्थागत सुधार, निजी र गैरसरकारी क्षेत्रबाट भैरहेको योगदान र दातृसंस्थाहरूबाट प्राप्त आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोगबाट स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तरमा क्रमिक सुधार हुँदै स्वास्थ्य सेवामा जनताको पहुँच बढ्दै गएको छ। स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न आवश्यक पर्ने सबै तहको जनशक्ति उत्पादन गर्ने राष्ट्रिय क्षमताको विकास भएको छ। महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविकाको माध्यमबाट विशेष गरी ग्रामीणस्तरसम्म स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्न सहज भएको छ। आमा सुरक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट निशुल्क प्रसुति सेवा प्रदान गरिनुका साथै आङ्ग खस्ने रोगको शल्यकृयालाई समेत निःशुल्क गरिएको छ। उप-स्वास्थ्य चौकी, स्वास्थ्य चौकी, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र र जिल्ला अस्पतालबाट अत्यावश्यक औषधि निःशुल्क वितरण गरिएको छ भने गरिव, असहाय तथा विपन्न जनताको लागि प्रदान गरिने अन्य सेवामा विशेष छुटको व्यवस्था गरिएको छ। सबै जिल्लामा सुरक्षित गर्भपतन सेवाको व्यवस्था मिलाइएको छ।

पर्याप्त जनशक्ति र भौगोलिक कठिनाइका बावजुद सहस्राव्दी विकास लक्ष्य प्राप्तिका लागि नेपालले गरेको प्रयास अनुरूप वाल मृत्युदर र मातृ मृत्युदर घटाउने तथा एचआईभि एड्स एवं कालाज्वर नियन्त्रण गर्ने कार्यमा समेत महत्वपूर्ण प्रगति हासिल भएको छ। यसरी वाल मृत्युदर र मातृ मृत्युदर उल्लेख्य रूपमा घटाउन सफल भएका कारण नेपाललाई यी दुवै क्षेत्रमा संयुक्त राष्ट्रसंघबाट सहस्राव्दी विकास अभिप्रेरणा पुरस्कार प्राप्त भएकोछ।

स्वास्थ्य केन्द्रहरूमा दक्ष जनशक्ति र आवश्यक औषधी एवं औजारको व्यवस्थित आपूर्तिमा कमी; भौतिक संरचनाको व्यवस्था र मर्मत सम्भारमा कमी; कमजोर अनुगमन तथा मूल्यांकन जस्ता समस्याले अझैपनि महिला, दलित, दुर्गमवासी, पिछडिएको वर्ग तथा गरिव जनताको गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा अपेक्षित रूपमा पहुँच पुग्न नसकेको हुँदा यसका लागि थप प्रयास गर्नुपर्ने देखिएको छ।

हाल सञ्चालनमा रहेको गाउँघर क्लिनिक कार्यक्रमलाई समानुकूल सुदृढ गर्दै लैजान आम जनताको सहभागितामा ग्रामीण सामुदायिक जनस्वास्थ्य कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ। आधारभूत स्वास्थ्य सेवालाई परिभाषित गरी विकट नौ जिल्लामा निःशुल्क गर्ने; एकीकृत महिला स्वास्थ्य सुधार तथा प्रजनन स्वास्थ्य, एकीकृत बाल सुधार तथा पोषण तथा पिछडिएको क्षेत्र स्वास्थ्य सुधार जस्ता कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछन्। सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा नीति अन्तर्गत स्वास्थ्य विमा नीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिने छ। स्थानीयस्तरमा काम गर्ने शर्तमा स्वास्थ्य जनशक्ति उत्पादन गर्ने र उनीहरूलाई दुर्गम क्षेत्रमा काम गर्न प्रोत्साहन गर्ने; आयुर्वेदिक लगायत बैकल्पिक चिकित्सा पद्धतिको प्रवर्द्धन तथा विस्तार गर्ने र निजी, गैह्रसरकारी र सामुदायिक क्षेत्रमा सञ्चालित अस्पतालहरूको सेवा स्थितिको नियमन गर्ने कार्यक्रम समेत सञ्चालन गरिनेछन्। नीति तथा योजनाहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि घुम्ती स्वास्थ्य सेवा र एकीकृत जनस्वास्थ्य अभियान सञ्चालन गरिनेछ। शहिद परिवार तथा विभिन्न जनआन्दोलनका घाइतेहरूको उपचारको समुचित व्यवस्था मिलाइने छ। नयाँ स्वास्थ्य नीतिको तर्जुमा र कार्यान्वयन, पोषण सम्वन्धी बहुक्षेत्रीय कार्ययोजना तयारीका साथै राष्ट्रिय जनगणना २०६८ बाट प्राप्त तथ्यांक र जनसंख्या सम्वन्धी दिर्घकालिन योजनाका आधारमा नयाँ जनसंख्या नीति र योजना तयार गरी 'सानो परिवार स्वस्थ जीवन'को मान्यतालाई सार्थक बनाउन बिशेष कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ।

६.२.२ नतिजा सूचकहरू

चालु त्रिबर्षीय योजनाले मातृमृत्युदर (प्रति लाख) २२९ बाट १९२, बाल मृत्युदर (प्रति हजार जीवित जन्ममा) ५५ बाट ४७, शिशुमृत्युदर (प्रति हजार जीवित जन्ममा) ४४ बाट ३८, नवजात शिशुमृत्युदर (प्रति हजार जीवित जन्ममा) ३० बाट २३, कम तौल भएका बच्चा ३४ बाट ३२ प्रतिशत र कुल प्रजनन् दर (१५-४९ वर्षका महिला) २.९ बाट २.७५ प्रतिशत मा पुऱ्याउने लक्ष्य राखेको छ। उपर्युक्त लक्ष्य हासिल गर्ने सन्दर्भमा आ.व. २०६८/६९ मा देहायबमोजिमको उपलब्धिहरू प्राप्त हुने अपेक्षा गरिएको छ।

केही प्रमुख सूचकहरूको लक्ष तथा प्रगति

सि.नं	स्वास्थ्य सूचक	२०६७/६८ को स्थिति	२०६८/६९ को लक्ष	थप हुने उपलब्धी
१.	परिवार नियोजनको आधुनिक साधन प्रयोग गर्ने (प्रतिशत)	४४	४६	२
२.	चौथो पटकसम्म गर्भवती जाँच गर्ने (प्रतिशत)	५०	५२	२
३.	स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूति सेवाको उपलव्धता (प्रतिशत)	३२	३५	३
४.	स्वास्थ्यकर्मीद्वारा प्रसूति सेवा प्राप्त गर्ने (प्रतिशत)	४३	४५	२
५.	प्रसूति कक्षा सञ्चालन (संख्या)	६३१	७८१	१५०
६.	आङ्ग खस्ने समस्याबाट पिडितको शल्यक्रिया (संख्या)	१४०००	१४०००	१४०००
७.	डि.पि.टि.हेप. खोप तेश्रो प्राप्त गर्ने (प्रतिशत)	८२	८३	१
८.	पोलियो प्राप्त गर्ने वालवालिका (प्रतिशत)	८४	८५	१
९.	भिटामिन ए प्राप्त गर्ने महिला (प्रतिशत)	६०	६७	७
१०.	रक्त परीक्षण मध्ये नयाँ एचआइभी/एड्स लागेका रोगी (प्रतिशत)	२.१	१.९	०.२
११.	मलेरियाको स्लाइड पोजेटिभ दर (प्रतिशत)	२.१	१.८	०.२
१२.	क्षयरोगको अनुमानित केशको आधारमा पहिचान भएको केश (प्रतिशत)	७३	७४	१
१३.	दर्ता भएका क्षयरोगी मध्ये उपचारको सफलता (प्रतिशत)	८९	९१	२
१४.	निःशुल्क औषधि प्राप्त गर्ने विरामी (सख्या)	१६३६७४२७	१७८३५३७५	१४६७९४८
१५.	मुटु रोगीको परीक्षण (संख्या)	१०००००	१०८४५०	८४५०

स्वास्थ्य, पोषण तथा जनसंख्या क्षेत्रको उद्देश्य हासिल गर्नका लागि आ.व. २०६८/६९ मा केन्द्रस्तरमा ३३ र जिल्लास्तरमा ६ गरी कूल ३९ विकास कार्यक्रम तथा आयोजनाहरू सञ्चालन हुनेछन् । त्यसमध्ये पहिलो, दोश्रो र तेश्रो प्राथमिकतामा क्रमश १५, १८ र ६ आयोजनाहरू रहेका छन् । यी आयोजनाहरूको लागि छुट्टाइएको कूल बजेट रू २४ अर्व ९३ करोड ४८ लाख ८५ हजारमध्ये चालुतर्फ रू १८ अर्व ९८ करोड ४७ लाख ८९ हजार र पूजिगततर्फ रू. ५ अर्व ९५ करोड ९६ हजार विनियोजन गरिएको छ ।

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या क्षेत्र

बार्षिक विकास कार्यक्रम (२०६८/६९)

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने र अन्त्य हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगतिको स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३७०१०१-३/४ (७०-३/४-२१०) **राष्ट्रिय जनसंख्या कार्यक्रम**	२०५२/५३ देखि सालबसाली	• सानो, सुखी समृद्ध र गुणस्तरीय परिवारको विकासद्वारा गरिवी निवारणमा सघाउ पुग्ने ।	• नेपाल जनसंख्या प्रतिवेदन तयारी तथा प्रकाशन भएको, नेपाल जनसांख्यिक तथा स्वास्थ्य सर्वेक्षण २०११ को तथ्यांक संकलन कार्य भैरहेको, नेपाल किशोरकिशोरी तथा युवा सम्बन्धी सर्वेक्षणको प्रतिवेदन तयार भई प्रकाशनको क्रममा रहेको, • जनसंख्या सम्बन्धी दीर्घकालिन योजना तथा कार्ययोजना तयार गरिएको, • जनसंख्यासम्बन्धी अभिमुखिकरण तथा अन्य कार्यक्रम संचालन गरिएको ।	• राष्ट्रिय जनगणना २०६८ बाट प्राप्त तथ्यांक र जनसंख्यासम्वन्धी दिर्घकालिन योजनाको आधारमा नयाँ जनसंख्या नीति र योजना तर्जुमा गर्ने । • जनसंख्या सम्वन्धी छाता नीति तर्जुमा गर्ने । • "सानो परिवार स्वस्थ जीवन" लाई सार्थक बनाउन विशेष कार्यक्रम लागु गर्ने । • नेपाल जनसांख्यिक तथा स्वास्थ्य सर्वेक्षण २०११ को प्रतिवेदन प्रकाशन गर्ने । • जनसंख्या सूचना प्रणालीको विकास गर्ने । • वृद्धवृद्धाहरूको लागि उपचारार्थ पाटन अस्पतालमा वार्ड संचालन गर्ने । • जनसंख्यासम्बन्धी अभिमुखिकरण तथा समीक्षा गोष्ठी आयोजना गर्ने । • One Stop Crisis Center संचालन गर्ने ।
३७०१०२-३/४ (७०-३/४-३०१) चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान (वीर अस्पताल समेत)	सालबसाली	• गुणस्तरीय तथा सुलभ चिकित्सा सेवा उपलब्ध हुने तथा पोष्ट ग्रायजुयट चिकित्सकहरू उत्पादन भई स्वास्थ्य सेवाका लागि आवश्यक थप जनशक्ति उपलब्ध हुने ।	• रेडियोलोजी, एनेस्थेटिक आईसीयू, डेण्टल, जीआई सर्जरी जेनेरेटर, मृगौला प्रत्यारोपण, क्याथ ल्याव फर कार्डियोलोजी, रेनल ट्रान्स्प्लान्ट एण्ड यूरोलोजी, फूल इन्ड्यूरोलोजी सेट, सि.टि.स्क्यान जस्ता मेशिन औजार खरिद गरिएको, • ट्रमा सेन्टर संचालन गर्ने तयारी गरिएको र • असहाय विरामीलाई सहयोग गर्ने कार्य भैरहेको ।	• नमूना अस्पतालको रूपमा सेवा सुदृढीकरण एवं विस्तार गर्ने । • ट्रमा सेन्टर संचालन गर्ने । • भौतिक संरचनाको निर्माण मर्मत सुदृढिकरण गर्ने । • असहाय विरामीलाई सहयोग गर्ने । • प्रेषण प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्ने ।
३७०१०३-३/४ (७०-३/४-३०२) कान्ति बाल अस्पताल	सालबसाली	• बालबालिकाहरूको स्वास्थ्य स्थितिमा सुधार आउने ।	• मेशिनरी औजार, औषधि खरीद कार्य भएको, • गरीब असहायको निःशुल्क उपचार भै रहेको ।	• सवारी साधन, मेशिनरी औजार, औषधि खरिद गर्ने । • गरिब असहायको निःशुल्क उपचार गर्ने । • प्रेषण प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्ने । • अस्पताल सेवा सुदृढीकरण एवं विस्तार गर्ने ।
३७०१०४-३/४ (७०-३/४-३०३) सरूवा रोग अस्पताल	२०४६/४७ देखि सालबसाली	• सरूवा रोग नियन्त्रण र रोकथाम गर्न सघाउ पुऱ्याई मृत्युदरमा कमी हुने,	• बिभिन्न सक्रमणजन्य रोगीहरूको उपचार, औषधी खरीद तथा वितरण, विरामीको लागि रासन आदि वितरण कार्य भै रहेको ।	• मेशिनरी औजार, औषधि खरीद गर्ने । • विरामीको लागि राशन वितरण तथा निःशुल्क उपचार गर्ने ।

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने र अन्त्य हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगतिको स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				• अस्पतालको पूर्वाधार विकास एवं सेवा सुदृढीकरण गर्ने ।
३७०१०५-३/४ (७०-३/४-३०४) प्रसुती गृह (थापाथली)	सालबसाली	• प्रसुति सेवा तथा पोष्ट कम्प्रिहेन्सिव एवोर्शन केयर लगायत प्रजनन् स्वास्थ्य सेवा जनतामा पुग्ने ।	• २६५४३ जना महिलाहरूले प्रसूति सेवा लिएको, १८३५ कम्प्रिहेन्सिव एवोर्शन, ८५६ जनाको गर्भपतन पश्चातको सेवा, विशिष्टीकृत बहिरङ्ग विभाग क्लिनिक, फ्याकल्टी, अस्पत्ताल भवन निर्माण भै रहेको, ल्याव ब्लडबैंक रिजेन्ट, केमिकल्स, एक्सरे प्लेट, आईयूआई केमिकल्स आदि खरीद भैसकेको र ६५जना लैङ्गिक हिंसा प्रभावित महिलाहरूलाई अभिमुखिकरण तालिम दिइएको ।	• विशिष्टीकृत बहिरङ्ग विभाग क्लिनिक, फ्याकल्टी, विरामी कुरूवा घर र अस्पताल भवन निर्माण गर्ने । • निःशुल्क प्रसुति सेवा प्रदान गर्ने । • अस्पतालजन्य फोहोर मैला व्यवस्थापन गर्ने । • अस्पताल सेवा सुदृढीकरण गर्ने ।
३७०१०६-३/४ (७०-३/४-३०५) नेपाल आँखा अस्पताल	२०३१/३२ देखि सालबसाली	• देशभित्रै सुलभ र प्रभावकारी आँखा उपचार सेवा उपलब्ध हुने ।	• २८५ जना गरीब विरामीको आँखा उपचार, १३ नेत्रदान शिविर सञ्चालन, ११५६७ जनालाई आँखाको विस्तारित सेवा दिइएको ।	• उपकरण तथा औजार खरिद गर्ने । • दुर्गम क्षेत्र तथा गरिब विरामी उपचार कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने । • नेत्रदान शिविर सञ्चालन गर्ने ।
३७०१०७-३/४ (७०-३/४-३०६) बी.पी. कोइराला मेमोरियल क्यान्सर अस्पताल	सालबसाली	• देशभित्र सुलभ र गुणस्तरीय क्यान्सर उपचार सेवा उपलब्ध हुने ।	• ३०० शैयाको अस्पताल भवन निर्माण शुरू, • क्यान्सर रोकथाम तथा अनुसन्धान कार्यक्रम एवं जनचेतनामूलक कार्यक्रम, महिलाहरुको क्यान्सर नियन्त्रण कार्यक्रम, तालिम र आवश्यक जनशक्तिको विकास गरिएको ।	• ३०० शैयाको अस्पताल भवन निर्माण चालु रहने । • महिलाहरुको क्यान्सर उपचार तथा नियन्त्रण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • क्यान्सरजन्य रोगको रोकथाम र सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • अस्पताल सेवा सुदृढीकरण गर्ने ।
३७०१०८-३/४ (७०-३/४-३०७) मनमोहन कार्डियो भस्कुलर केन्द्र (शिक्षण अस्पताल महाराजगञ्ज)	२०६१/६२ देखि सालबसाली	• मुटुरोगीहरूलाई न्यूनतम सेवा शुल्कमा स्तरीय एवं सुलभ चिकित्सा सेवा उपलब्ध हुने ।	• इकोकार्डियाग्राफी मेसिन, क्याथल्याव मेशिन खरिद, आंशिक उपकरण जडान; मुटुरोग जन्य उपचार, पन्ध्र वर्षभन्दा मुनिका मुटुरोगी र ७० वर्ष उमेर नाघेका गम्भीर प्रकृतिका मुटुरोगीहरुका लागि उपचार सेवा दिइएको ।	• आंशिक उपकरण जडान गर्ने । • मुटुरोग जन्य उपचार सेवा प्रदान गर्ने । • पन्ध्र वर्षभन्दा मुनिका मुटुरोगी र ७० वर्ष उमेर नाघेका गम्भीर प्रकृतिका मुटुरोगीहरुका लागि उपचार सेवा प्रदान गर्ने । • प्रशासनिक भवन निर्माण गर्ने ।
३७०१०९-३/४ (७०-३/४-३२१) शहीद गंगालाल हृदय केन्द्र	सालबसाली	• मुटुका रोगीहरूलाई न्यूनतम सेवा शुल्कमा स्तरीय एवं सुलभ चिकित्सा सेवा उपलब्ध हुने ।	• अस्पताल उपकरण, इको कार्डियोग्राफी उपकरण खरीद, अस्पताल भवन, आवास गृह निर्माण कार्य; पन्ध्र वर्षभन्दा मुनिका ४३१ मुटुरोगी र ७० वर्ष उमेर नाघेका गम्भीर प्रकृतिका मुटुरोगीहरुका लागि मुटु भित्र प्रत्यारोपण गरिने भल्भ ३००, मुटुमा प्रयोग हुने अक्सिजेनेटर ८००, कष्टम प्याक ८०० र पेश मेकर २००, मुटु भित्र प्रयोग हुने पीटीएम्सी बेलुन ४०० खरिद भएको ।	• अस्पताल उपकरण खरिद गर्ने । • अस्पताल भवन तथा आवास गृह निर्माण कार्य गर्ने । • १००००० जना मुटुरोगीको परीक्षण गर्ने । • पन्ध्र वर्षभन्दा मुनिका ६०० मुटुरोगी र ७० वर्ष उमेर नाघेका गम्भीर प्रकृतिका मुटुरोगीहरुका लागि मुटु भित्र प्रत्यारोपण गरिने भल्भ ३००, मुटुमा प्रयोग हुने

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने र अन्त्य हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगतिको स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				अक्सिजेनेटर ८००, पेश मेकर २००, मुटु भित्र प्रयोग हुने पीटीएम्सी बेलुन ४०० खरिद गर्ने ।
३७०११०-३/४ (७०-३/४-३३०) बी.पी. कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान	सालबसाली	• विभिन्नस्तरका चिकित्सा जनशक्ति उत्पादन हुने तथा आवश्यक स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध हुने ।	• एम.बी.बी.एस., बी.एस.सी नर्सिङ कोर्ष, वि.डि.एस कोर्ष, वि.एस.सी. यम आइ.टि. कोर्ष सञ्चालन, ओषधी सरसामान खरीद, भौतिक पूर्वाधार निर्माण कार्य सम्पन्न गरिएको ।	• मेनिशरी औजार उपकरण खरीद र भवन निर्माण गर्ने । • एमएस्सी, एम्पीएच्, एम्बीबीएस्, नर्सिङ, एम्डी/एम्एस् कोर्ष सञ्चालन गर्ने । • दुर्गम, गरीव, असहाय र पीछडिएका क्षेत्रका जनतालाई सेवा पहुँच अभिबृद्धि गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • अस्पताल सेवा तथा प्रेषण सेवा सुदृढीकरण गर्ने । • सूचनामुलक तथा विभिन्न अनुसन्धानात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
३७०१११-३/४ (७०-३/४-३३५) रामवृक्ष यादव स्मृति केन्द्र (जनकपुर अंचल अस्पताल)	२०६५/६६ देखि सालबसाली	• जनकपुर क्षेत्रका जनतालाई थप स्वास्थ्योपचार सेवा उपलब्ध हुने ।	• जनकपुर अञ्चल अस्पतालमा सघन उपचार कक्ष निर्माणको प्रक्रियामा रहेको ।	• आईसीयू भवन निर्माण गर्ने । • औषधि खरिद गर्ने । • अस्पताल सेवा तथा प्रेषण सेवा सुदृढीकरण गर्ने ।
३७०११२-३/४ (७०-३/४-३३६) सुरेश वाग्ले स्मृति क्यान्सर केन्द्र (त्रि.वि.शिक्षण अस्पताल)	२०६५/६६ देखि सालबसाली	• त्रि.वि. शिक्षण अस्पतालमा क्यान्सरका विरामीलाई उपचारसेवा उपलब्ध हुने ।	• त्रि.वि.वि.शिक्षण अस्पताल महाराजगञ्जमा क्यान्सर रोगीहरूलाई उपचार प्रदान गर्ने काम भएको, भवन निर्माणको कार्य भैरहेको र उपकरण समेत खरिद भएको ।	• उपकरण, फर्निचर खरिद गर्ने । • केन्द्र भवनको निर्माण गर्ने । • अस्पताल सेवा तथा प्रेषण सेवा सुदृढीकरण गर्ने ।
३७०११३-३/४ (७०-३/४-४०१) क्षयरोग नियन्त्रण	२०३२/३३ देखि सालबसाली	• क्षयरोगसम्बन्धी सेवामा व्यापकता आई (उपचारात्मक तथा जनचेतना सम्बन्धी) क्षयरोगीहरूको संख्यामा उल्लेख्य रूपमा कमी आउने ।	• केन्द्रीयस्तर र जिल्लास्तरमा क्षयरोग नियन्त्रण सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएको, • फ्लोरोसेन्ट माईक्रोस्कोप, लाइट वाईनाकुलर माईक्रोस्कोप, एक्स-रे मेशिन, औषधि खरिद भएको, डट्स माईक्रोस्कोपीक केन्द्रको स्थापना गरिएको, सार्कस्तरीय/आईयुएटिएलडि कन्फरेन्स संचालन भएको, प्राविधिकहरूको लागि डट्स प्लस तालिम गरिएको, पीपीएम्/आईएस्टिसी सम्बन्धी जनचेतना तथा अभिमुखीकरण तालिम संचालन, शहरी डट्स केन्द्र सुदृढीकरण गरिएको ।	• फ्लोरोसेन्ट माईक्रोस्कोप, लाइट वाईनाकुलर माईक्रोस्कोप, एक्स-रे मेशिन, औषधि खरिद गर्ने । • डट्स माईक्रोस्कोपीक केन्द्रको स्थापना गर्ने । • नयां खकार परीक्षण गर्ने । • प्राविधिकहरूको लागि डट्स प्लस तालिम सञ्चालन गर्ने । • पीपीएम्/आईएस्टिसी सम्बन्धी जनचेतना तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने र अन्त्य हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगतिको स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				गर्ने • कारागार, कारखाना र सुकुम्वासी क्षेत्रमा जनचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • शहरी डट्स केन्द्र सुदृढीकरण गर्ने । • एमडीआर, टीबी एचआइभी को-इन्फेक्सन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
३७०११४-३/४ (७०-३/४-४०२) एड्स तथा यौन रोग नियन्त्रण	सालबसाली	•एच.आई.भी. एड्स रोगसम्बन्धमा व्यापक जनचेतना बढ्ने; प्रतीकारात्मक र उपचारात्मक विधि अपनाई यो रोगलाई महामारीको रूपमा फैलनबाट जोगाउने; साथै यो रोगबाट पीडितको उपचार भई सहज जीवनयापन गर्न सक्ने वातावरण तयार हुने ।	•एचआइभी/एड्सबाट प्रभावित तथा संक्रमित बच्चाहरूमा समस्या र तिनका समाधान सम्बन्धमा अनुसन्धान गरिएको, ६७८०४ जनालाई एचआइभी/एड्स काउन्सिलिङ गरिएको तथा २५१५१ जनाको रक्त परीक्षण गरिएकोमा ४२५ जना एचआइभी/एड्स नयां देखा परेको र ८९ जनालाई एड्स भएको पाइएको; १५० जना पीएमटीसीटी कार्यक्रममा आवद्ध गर्भवती महिला तथा एआरभीमा रहेका १५ वर्ष मुनिका वालवालिकाहरूलाई पौष्टिक आहार सहयोग गरिएको, केन्द्रीय भण्डार भवन वनाईएको, ए.आर.टी सब-सेन्टर, स्वेच्छिक परामर्श र परीक्षण केन्द्र तथा यौन रोग उपचार केन्द्रको स्थापना गरिएको ।	• ग्रामीण सामुदायिक जनस्वास्थ्य कार्यक्रमसँग समन्वय गर्दै ७५ वटै जिल्लामा एचआइभी/एड्स सम्वन्धी कार्यक्रमलाई सामुदायिक विद्यालयमा क्रमशः विस्तार गर्दै लाने । • महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकालाई एच.आइ.भि. एड्स सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • एआरभी औषधि पहिलोपल्ट (नयाँ) सेवन गर्न गइरहेका एआरभी संक्रमितहरुलाई एक पटकको लागि पौष्टिक आहार सहयोग गर्ने । • भि.सि.टी. विस्तार, पिएमटिसिटि कार्यक्रममा आवद्ध गर्भवती महिला तथा एआरभीमा रहेका १५ वर्षमुनिका बालबालिकालाई पौष्टिक आहार सहयोग प्रदान गर्ने । • माइग्रेन्टस तथा बन्दीहरूको लागि कम्प्रिहेन्सिभ कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • यौनरोग व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • मार्प टि.आई.सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
३७०११५-३/४ (७०-३/४-४५१) एकीकृत महिला स्वास्थ्य तथा प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रम	२०२५/२६ देखि सालबसाली	• परिवार नियोजनको प्रयोगदरमा बृद्धि, महिलाको आङ्ग खस्ने रोगमा कमि, गर्भवति महिलाको जांचमा बृद्धि, स्वास्थ्य संस्थामा प्रसूति गराउनेको संख्यामा बृद्धि तथा सुरक्षित गर्भपतनको प्रयोगले महिलाको	• ८५३९ जना आङ्ग खस्ने रोगीको शल्यकृया गरिएको; सीईओसी, बीईओसी र वर्थिङ इकाईको लागि औजार उपकरण, औषधी र परिवार नियोजनका साधनहरू खरीद भएको, एम्भीए किट, गर्भपतन र परिवार नियोजन क्याम्पको लागि औजार उपकरण खरीद, परिवार	• पाठेघर खस्ने रोगको स्क्रिनिङ, १४००० जनाको शल्यक्रिया र घुम्ती शिविर सञ्चालन गर्ने । • सीईओसी, बीईओसी र वर्थिङ इकाइको लागि औजार उपकरण, औषधी र परिवार

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने र अन्त्य हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगतिको स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		प्रजनन स्वास्थ्यमा सुधार आई नवजात शिशु तथा मातृमृत्युदरमा कमी आउने ।	नियोजनको अस्थायी साधनहरू (कण्डम, पिल्स, डिपो तथा इम्प्लान्ट) खरिद भएको; अस्पताल १५, प्रास्वाके १५, हेपो १५ मा आमा सुरक्षा कार्यक्रमको सामाजिक लेखा परीक्षण गरिएको; किशोर किशोरी प्रजनन् स्वास्थ्य कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको; लैङ्गिक हिंसा र प्राथमिक स्वास्थ्य प्राटोकलको बारेमा ६० डाक्टर र २५ नर्सलाई जानकारी गराइएको ।	नियोजनका साधनहरू खरिद गर्ने । • एम्भीए किट, गर्भपतन र परिवार नियोजन क्याम्पको लागि औजार उपकरण खरिद गर्ने । • परिवार नियोजनको अस्थायी साधनहरू (कण्डम, पिल्स, डिपो तथा इम्प्लान्ट) खरिद गर्ने । • प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रमको सुपरिवेक्षण/अनुगमन गर्ने । • किशोर किशोरी प्रजनन् स्वास्थ्य कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • लैङ्गिक हिंसामा आधारित प्राथमिक स्वास्थ्य प्राटोकलको बारेमा डाक्टर र नर्सलाई जानकारी गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिने । • बाँझोपन निवारण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रमको अनुगमन सुपरिवेक्षण गर्ने ।
३७०११६-३/४ (७०-३/४-४७०) एकीकृत बालस्वास्थ्य एवं पोषण कार्यक्रम	२०३६/३७ देखि सालबसाली	• विभिन्न खोप कार्यक्रमबाट बालबालिका तथा अन्य उमर समूहका व्यक्तिहरू पनि रोगबाट सुरक्षित हुन गई समग्र मृत्यदरमा कमी आउने; उपचारात्मक तथा प्रतीकारात्मक रोग नियन्त्रणको उपाय अपनाई पाँच वर्षमुनिका बालबालिकाहरूमा झाडा पखाला एवं श्वास प्रश्वास रोग नियन्त्रणमा ल्याई बाल मृत्युदरमा कमी हुन जाने ।	• ४२८६९२ बालबालिकालाई बीसीजी खोप, ४११४५० बालबालिकालाई डीपीटी हेप तीन खोप, ४०६७७९ बालबालिकालाई पोलियो खोप तथा ३६८८२० बालबालिकालाई दादूरा खोप दिइएको; २९४०२९ स्वासप्रश्वासका रोगीको उपचार; १५०८४० जना झाडापखालाका रोगीको उपचार भएको; अल्वेण्डाजोल, भीटामिन ए, जिङ्क चक्की र आइरन चक्की खरिद भएको, ७५ जिल्लामा समुदायमा आधारित एकीकृत बालरोगको व्यवस्थापन कार्यक्रम विस्तार, ५ जिल्लामा मातृ तथा नवजात शिशुसम्बन्धी एकीकृत माइक्रोप्लानिङ कार्य, थप १६ जिल्लामा जिङ्क चक्कीको प्रयोग, आइरन चक्की, भिटामीन ए चक्की खरीद, Cortim Tablet, ARI Sound Timer, जुकाको औषधी तथा पुनर्जलीय औषधी खरिद गरिएको एवं ७५ जिल्लामा पोषण सप्ताह आयोजना गरिएको ।	• ग्रामीण सामुदायिक जनस्वास्थ्य कार्यक्रमसँग आवद्ध गर्दै सबै जिल्लामा बालस्वास्थ्य र पोषण कार्यक्रम संचालन गर्ने । • पोलियो खोप र विशेष पोलियो खोप अभियान सञ्चालन गर्ने । • राष्ट्रिय खोप अभियान कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • कोल्डबक्स तथा विभिन्न खोपहरू, भ्याक्सिन सूई र सेफ्टी बक्स सहित खरिद गर्ने । • विशेष पोलियो खोप अभियान सञ्चालन गर्ने । • दादुरा रूवेला खोप अभियान सञ्चालन गर्ने । • खोप र कोल्डचेन व्यवस्थापन तालिम

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने र अन्त्य हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगतिको स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				सञ्चालन गर्ने । • एआरआई टाईमर, साल्टर स्केल (बच्चा तौलने उपकरण), जिंक चक्की (७५ जिल्ला), सुत्केरीको लागि अल्बेण्डाजोल ट्याबलेट, आइरन चक्की, भिटामिन ए क्याप्सुल खरिद गर्ने । • समुदायमा आधारित नवजात शिशु स्याहार प्याकेज कार्यक्रम अन्तर्गत समुदाय स्तरीय तालिम सञ्चालन गर्ने । • समुदायमा आधारित शिशु तथा बाल्यकालिन आहार र स्याहार प्रवर्द्धनात्मक तयार गर्ने । • कुपोषण व्यवस्थापन तथा विद्यालय स्वास्थ्य पोषण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने। • वालवालिका एवं गर्भवती महिलाका लागि पोषण कार्यक्रम संचालन गर्ने। • पिठो फोर्टिफिकेसन (पानी घट्टमा) कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • आयोडिनयुक्त नुनको उपयोगिताबार सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • पोषण कार्यक्रमको अनुगमन गर्ने ।
३७०११९-३/४ (७०-३/४-५१०) इपिडेमियोलोजी, औलो, कालाज्वर नियन्त्रण तथा प्राकृतिक प्रकोप व्यवस्थापन	सालबसाली	• सर्पदंश, रेविज, कालाजार, डेंगु, मलेरिया, एभियन इन्फ्लुयन्जा जस्ता महामारीको रूपमा फैलिने रोगको रोकथाम भई मृत्युदरमा कमी आउने ।	• एभियन इन्फ्लुएन्जाको सर्भिलेन्स गरिएको, ३१ जिल्लामा हात्तिपाइले रोग नियन्त्रणका लागि औषधी वितरण, शंकास्पद १ लाख ५० हजार मध्ये ९८७६७ औलो रोगी पत्ता लगाई उपचार र रक्त नमुना संकलन गरिएको, हात्ती पाइले रोग विरूद्धको डी.इ.सी. चक्की खरिद गरिएको ।	• माहामारी रोग नियन्त्रण कार्यक्रमलाई ग्रामीण सामुदायिक जनस्वास्थ्य कार्यक्रमसँग आवद्ध गर्दै सबै जिल्लामा सञ्चालन गर्ने । • रेबिजको जोखिममा पर्ने लगभग ६५००० व्यक्तिलाई टिस्सु कल्चर एआर्भी भ्याक्सीनको व्यवस्था गर्ने । • हात्तीपाइले रोग विरूद्धको डी.ई.सी. चक्की खरिद तथा व्यवस्थापन गर्ने । • औलो रोग विरूद्ध विभिन्न औषधि खरिद, वितरण तथा व्यवस्थापन गर्ने । • किटनाशक विषादियुक्त झुल खरिद र वितरण गर्ने । • खानेपानी परीक्षण तथा सुद्धीकरण कार्यक्रम

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने र अन्त्य हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगतिको स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				सञ्चालन गर्ने । • कालाजार नियन्त्रणको लागि औषधि खरिद र वितरण गर्ने । • डेङ्गु ज्वरोको संक्रमण हुने संभावित ५ वटा शहरमा किटको अध्ययन गर्ने । • सर्पदंस विरामीबाट पिडितको उपचारको लागि १६००० ए एस् भि खरिद गर्ने । • मानव संशाधनको व्यवस्थापनका साथै तालिम, अभिमुखिकरण, अनुगमन गर्ने ।
३७०१२०-३ (७०-३-५१२) कुष्ठरोग नियन्त्रण	२०१९/२० देखि सालबसाली	• कुष्ठरोगीहरूले प्रभावकारी उपचार सेवा प्राप्त गर्ने ।	• कुष्ठरोगबाट प्रभावित हुनेको संख्या एक प्रतिशत भन्दा कम भएकोले नेपालवाट उन्मुलनभएको मानिएका जटिल कुष्ठरोगको उपचारका लागि औषधि खरिद र बहु औषधि व्यवस्थापन, कुष्ठरोगीको उपचारको लागि यातायात खर्च वितरण गरिएको, कुष्ठरोग निवारण कार्यक्रमको प्राविधिक रेखदेख, स्वास्थ्य शिक्षकहरूलाई कुष्ठरोगसम्बन्धी तालिम, स्वास्थ्य चौकीहरूमा अनुगमन र सुपरिवेक्षण गर्ने कार्य भएको ।	• ग्रामीण सामुदायिक जनस्वास्थ्य कार्यक्रमसँग आवद्ध गर्दै सामुदायिक पुन:स्थापना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • जटिल कुष्ठरोगको उपचारका लागि औषधि खरिद र बहुऔषधि व्यवस्थापन गर्ने । • जटिल कुष्ठरोगीको उपचारको लागि प्रेषण यातायात खर्च उपलब्ध गराउने । • शहरी सुकुम्वासी बस्तीमा कुष्ठरोगीको खोज पडताल गर्ने । • कुष्ठरोग निवारण कार्यक्रमको प्राविधिक रेखदेख, अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण गर्ने ।
३७०१२१-३/४ (७०-३/४-६१०) औषधी र उपकरण आपूर्ति	२०३८/३९ देखि सालबसाली	स्वास्थ्य संस्थाहरूमा समयमा नै औषधि र उपकरणहरू उपलब्ध भई सेवा प्रभावकारी हुने र सामुदायिक औषधि कार्यक्रमका माध्यमद्वारा स्थानीय निकायका जनतालाई प्रत्यक्ष सहयोग पुग्ने ।	स्वास्थ्य सस्थाहरुको लागि मेशिनरी औजार तथा उपकरण खरिद, दुर्गम क्षेत्र टेलीमेडीसिन कार्यक्रमका लागि औजार उपकरण खरिद, ट्रकोमाको लागि जिथ्रोम्याक्स औषधि प्राप्त भएको, बायो मेडिकल उपकरण, मेसिनरी, ढुवानी तथा सवारी साधनहरुका साथै कोल्ड चेन र अन्य मर्मत कार्य गरिएको, अत्यावश्यक औषधि खरिद गरिएको र औषधि रिप्याकिङ्ग तथा ढुवानी गरिएको ।	• स्वास्थ्य सस्थाहरुको लागि मेशिनरी औजार तथा उपकरण खरिद, दुर्गम क्षेत्र टेलीमेडीसिन कार्यक्रम सुदृढीकरण गर्ने • औजार उपकरण खरिद, औजार उपकरण तथा औषधि ढुवानी गर्ने । • ट्रकोमा नियन्त्रणकालागि जिथ्रोम्याक्स औषधि प्राप्त गर्ने । • बायो मेडिकल उपकरण, मेसिनरी, ढुवानी तथा सवारी साधनहरु साथै कोल्ड चेन र अन्य मर्मत कार्य गर्ने । • एल.एम्.आइ.एस् फारम तथा स्टकबुक छपाई गर्ने । • सार्क टेलीमेडिसिन केन्द्र सञ्चालन गर्ने । • अत्यावश्यक औषधि खरिद गर्ने । • औषधि रिप्याकिङ्ग तथा ढुवानी गर्ने ।

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने र अन्त्य हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगतिको स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३७०१३६-३/४ (७०-३/४-६११) प्राथमिक स्वास्थ्य पुनःर्जागरण कार्यक्रम	२०६७/६८ देखि सालबसाली	जनतालाई निःशुल्क तथा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको पहुंचमा बृद्धि हुने ।	जनरल सर्जिकल क्याम्प संचालन गरिएको, जिल्ला स्वास्थ्य संस्थाहरू (अस्पताल, प्रा.स्वा.के., स्वास्थ्य चौकी र उप स्वास्थ्य चौकि) को लागि औषधि खरिद गरी पठाइएको, शहरी स्वास्थ्य एवं वातावरणीय व्यवस्थापन कार्यक्रमको लागि सहकार्य गरिएको, अस्पताल नभएका नगरपालिकामा १५ शैयाको अस्पताल निर्माणमा सहयोग गरिएको ।	• सामाजिक सुरक्षा इकाईको स्थापना गर्ने र सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम अन्तरगत जनरल सर्जिकल क्याम्प स्थापना र सञ्चालन गर्ने । • निःशुल्क सेवा कार्यक्रमको विस्तार गर्ने । • स्वास्थ्य वीमा कार्यक्रमवारे उपयुक्त मोडेल छनौट र योजना तयारी गर्ने । • लैंगिक सामाजिक समावेशीकरण सम्वन्धी तालिम प्रदान गर्ने । • जिल्लाका स्वास्थ्य संस्थाहरू (अस्पताल, प्रा.स्वा.के., स्वास्थ्य चौकी र उप स्वास्थ्य चौकि) को लागि औषधि खरिद गर्ने । • शहरी स्वास्थ्य एवं वातावरणीय व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • समुदायमा आधारित मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • अस्पताल नभएका नगरपालिकामा १५ शैयाको अस्पताल निर्माणमा सहयोग गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिने ।
३७०१२२-३/४ (७०-३/४-६२०) अस्पताल निर्माण सुधार तथा व्यवस्थापन सूचना प्रणाली	सालबसाली	जनतालाई स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउन आवश्यक भौतिक पूर्वाधारको विकास हुने ।	आवश्यक पूर्वाधार पुगेका गाउँ विकास समितिका ५०० वटा उपस्वास्थ्य चौकीलाई स्वास्थ्य चौकीमा स्तरोन्नति गरी सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता ल्याउन O & M Survey पूरा भएको र दरबन्दी र संस्था स्वीकृतिको प्रकृयामा रहेको; देशभरका स्वास्थ्य संस्थाको अभिलेख GIS System मा राख्न नक्सांकन डाटा संकलन भै रहेको, क्षेत्र तथा जिल्लामा कार्यक्रम समीक्षा गरिएको, नेपाल स्वास्थ्य सूचनाको सिडी प्रकाशन गरिएको, १५०० जनालाई HMIS तालिम प्रदान गरिएको ।	• पुर्वाञ्चल र मध्यपश्चिमान्चल क्षेत्रीय स्वास्थ्य निर्देशनालयको भवन निर्माण कार्य तथा अन्य मर्मत तथा सम्भार गर्ने । • स्वास्थ्य सम्वन्धी भौगोलिक सूचना प्रणाली तथ्यांक तयार गरी अनुगमन गर्ने । • क्षेत्रीय तथा केन्द्रिय स्तरमा स्वास्थ्य सेवाको समीक्षा गर्ने । • एप्रिसिएटिभ इन्क्वाइरी सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गर्ने । • स्वास्थ्य व्यवस्थापन सम्वन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • नर्सिङ कर्मचारीलाई तालिम दिने । • नाक, कान, दांत घाटी रोगको व्यवस्थापन, व्यवस्थापन सूचना शाखाको सुदृढीकरण, एकीकृत सुपरीवेक्षण गर्ने । • उपस्वास्थ्य चौकी, स्वास्थ्य चौकी, प्राथमिक

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने र अन्त्य हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगतिको स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				स्वास्थ्य केन्द्र र अस्पतालको अभिलेखीकरण गरी स्तरोन्नती गर्न आधार तयार गर्ने । • केन्द्र, क्षेत्र र जिल्लास्तरको स्वास्थ्य व्यवस्थापन सुदृढीकरण गर्ने । • पिछडिएका क्षेत्रका जिल्ला अस्पतालहरूको स्तरउन्नति गरी २५ शैया बनाउने ।
३७०१२३-३/४ (७०-३/४-६५०) राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना तथा संचार केन्द्र	२०५१/५२ देखि सालबसाली	• स्वास्थ्य विषयमा जनचेतना अभिवृद्धि भई जनस्वास्थ्यमा सुधार हुने ।	• टिभी र रेडियोबाट स्वास्थ्यसम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको, फोहरमैला व्यवस्थापन; तरकारी बजार, गलैचा कारखाना, होटल, रेष्टुरामा एचआईभी र एड्स तथा यौन रोग र स्वास्थ्यसम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिएको, महिला समूहको लागि प्रजनन स्वास्थ्य, लैङ्गिक समानता तथा स्वास्थ्यमा महिला सशक्तिकरण, स्वास्थ्य शिक्षा, प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन, परिवार नियोजन, सुरक्षित मातृत्व, वाल स्वास्थ्य, महामारी तथा टि.बि. एच.आइ.भी सम्बन्धी रेडियो, टिभी. वाट प्रसारण गरिएको ।	• ग्रामीण सामुदायिक जनस्वास्थ्य कार्यक्रमसँग आवद्ध गर्दै सबै जिल्लामा स्वास्थ्य शिक्षा तथा जनचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • टिभी र रेडियोबाट स्वास्थ्यसम्बन्धी सचेतना कार्य सञ्चालन गर्ने । • फोहरमैला व्यवस्थापन, तरकारी बजार, गलैचा कारखाना, होटल, रेष्टुरामा एचआईभी र एड्स तथा यौन रोग र स्वास्थ्यसम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्ने । • महिला समूहको लागि प्रजनन स्वास्थ्य, लैङ्गिक समानता तथा स्वास्थ्यमा महिला सशक्तिकरण, स्वास्थ्य शिक्षा, प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • परिवार नियोजन, वाल स्वास्थ्य, कुष्ठरोग, महामारी, डेङ्गु, जुनोटिक, औलो जस्ता रोगहरूको सम्वन्धमा टिभी र रेडियोबाट सचेतना कार्य संचालन गर्ने । • धुमपान र नसर्ने रोगको रोकथाम सम्वन्धी जनचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
३७०१२४-३/४ (७०-३/४-६६०) राष्ट्रिय तालिम कार्यक्रम	२०५०/५१ देखि सालबसाली	• बिभिन्न प्रकारका तालिमबाट स्वास्थ्यकर्मीहरूको सीप तथा क्षमतामा अभिवृद्धि भई गुणस्तरिय सेवा प्रवाह हुने ।	• प्रजनन् स्वास्थ्य सेवाको लागि प्रशिक्षक प्रशिक्षण, दक्ष प्रसूति सेवा, एनेस्थेसिया, अल्ट्रासाउण्ड, सुरक्षित गर्भपतनसम्बन्धी तालिम, माशिकाबाट अनमि, अनमिबाट सिअनमि (१८० दिने), अहेवबाट सिअहेव (१८० दिने), ग्रास्वाका पुनर्ताजगी तालिम (३५ दिने) गरी जम्मा ३९७३ जना विभिन्न तहका स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई विभिन्न प्रकारको तालिम प्रदान गरिएको ।	• स्थानीयस्तरमा जनशक्ति उत्पादन तथा विकासका लागि निर्देशिका तयार गरी व्यवस्थापन गर्ने । • सुरक्षित मातृत्व, दक्ष प्रसूति, सुरक्षित गर्भपतन तालिम सञ्चालन गर्ने । • परिवार नियोजन तालिम र स्टाफ नर्सलाई आइ.यु.डि तालिम दिने । • स्वास्थ्य चौकी र अस्पतालमा संक्रमण

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने र अन्त्य हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगतिको स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				नियन्त्रण तालिम दिने । • अ.हे.व, अ.न.मी, तथा मा.शि.का.लाई स्तरोन्नती तालिम दिने । • मानसिक रोग व्यवस्थापन र ५ क्षेत्रमा लैङ्गिक हिंसा व्यवस्थापन तालिम दिने । • अन्य सेवामुलक तालिम तथा तालिम व्यवस्थापन, अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण गर्ने ।
३७०१२५-३/४ (७०-३/४-६६१) किटजन्य रोग नियन्त्रण अनुसन्धान तथा तालिम केन्द्र	सालबसाली	• मलेरिया, हात्तीपाइले, जापानिज इन्सेफलाइटिस, कालाजारलगायतका कीटजण्य रोगहरू बारे अनुसन्धान भै रोग निदानमा योगदान हुने ।	• २५० जना विभिन्न तहका स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई विभिन्न प्रकारका तालिम प्रदान गरिएको । औलो/कालाजार/ जापानिज इन्सेफलाइटिस रोगको निदान तथा उपचारको लागि आवश्यक औषधि र केमिकल्स जिल्लामा वितरणको लागि खरिद गरिएको ।	• औलोरोगमा प्रयोग हुने औषधिको प्रभावकारिताको अध्ययन गर्ने । • मलेरिया माइकोस्कोपिक तालिम दिने । • कालाजार रोगबाट प्रभावित जिल्लाहरुमा कालाजार रोगको रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्न एक्टीभ केस डिटेक्सन र जनचतेना जगाउने । • औलो/कालाजार/जापानिज इन्सेफलाइटिस रोगको निदान तथा उपचारको लागि आवश्यक औषधि र केमिकल्स जिल्लामा वितरणको लागि खरीद गर्ने तथा अनुगमन गर्ने ।
३७०१२६-३/४ (७०-३/४-६८०) स्वास्थ्य प्रयोगशाला सेवा	सालबसाली	जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाहरूलाई सुदृढ तथा व्यवस्थित भई व्याक्टेरियोलोजी, वायोकेमेष्ट्रि र प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रहरूमा समेत प्रयोगशाला सेवा उपलब्ध हुने ।	क्षेत्र, अन्चल, जिल्ला तथा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रहरुमा प्रयोगशाला सेवाको विस्तार, लाइफोलाइजेशन मेशिन खरिद गरिएको, नयाँ नियुक्ति भएका ल्याव टेक्निसियन तथा ल्याव असिस्टेन्टहरुको लागि सेवाकालीन तालिम दिइएको ।	• क्षेत्र तथा अञ्चलस्तरसम्म प्रयोगशालाको सेवा विस्तार तथा सुदृढीकरण गर्ने । • प्रयोगशाला मर्मत तथा उपकरण खरिद गर्ने । • प्रयोगशालासम्वन्धी रशायन तथा औषधि खरिद गर्ने । • एड्स संक्रमित विरामीहरुको रक्त परीक्षण गर्न चाहिने रशायन तथा रिएजेन्ट किटहरु उपलब्ध गराउने । • नयाँ नियुक्ति भएका प्रयोगशाला प्राविधिक तथा सहयोगीहरुको लागि सेवाकालीन तालिम दिने ।
३७०१२७-३ (७०-३-७०१) स्वास्थ्य करकोषबाट	सालबसाली	• क्यान्सर, मुटुसमेत धुम्रपानजन्य रोग नियन्त्रणमा सहयोग पुग्ने ।	• स्वास्थ्यको लागि हानिकारक मदिरा तथा सूर्तिजन्य पदार्थमा लागेको कर रकमबाट क्यान्सर, मुटुरोग रोकथाम कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न अनुदान दिइएको ।	• क्यान्सर, मुटुको रोग, टिबीलगायतका धुमपानजन्य रोग नियन्त्रण एवं उपचारात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने र अन्त्य हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगतिको स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
संचालित कार्यक्रमहरू				• विरामीको उपचार तथा प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमको संख्याको आधारमा इकाइ लागत निर्धारण गरी रकम बाँडफाँड गर्ने ।
३७०१२९-३/४ (७०-३/४-७५६) विविध कार्यक्रम (आयुर्वेद विभाग)	सालबसाली	• आयुर्वेद अस्पतालहरू स्थापना र सुदृढ भई जनतालाई आयुर्वेद सेवा उपलब्ध हुने ।	• १०० जना स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई आयुर्वेद सम्बन्धी अभिमुखीकरण तथा तालिम प्रदान गरिएको, ५१ पटक निःशुल्क आयुर्वेद शिविर संचालन गरिएको, २ वटा नयाँ क्षेत्रीय आयुवेर्द चिकित्सालय स्थापना र नयाँ आयुर्वेद औषधालयहरूको स्थापना कार्य भइरहेको, आयुर्वेद औषधी खरीद, भवन निर्माणको बाँकी काम सम्पन्न, जडिबुटीबाट चुर्ण औषधी उत्पादन, राष्ट्रिय आयुर्वेद अनुसन्धान तथा तालिम केन्द्र स्थापना गरिएको ।	• हिमाली क्षेत्रका केही जिल्लामा जडीबुटी प्रवर्द्धन तथा प्रशोधन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • अञ्चल आयुर्वेद कार्यालय सुर्खेतलाई जडीबूटी संकलन तथा प्रशोधन केन्द्रको रूपमा विकास गर्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • आयुर्वेदिक संस्था निर्माण, मर्मत, कम्पाउण्डवाल निर्माण तथा संस्था सुधार गर्ने । • केन्द्र र जिल्लाको लागि पञ्चकर्म/योग, चूर्ण, अत्यावश्यक औषधि खरिद गर्ने । • निशुल्क सेवा अनुदान उपलव्ध गराउने । • पञ्चकर्म/योग, चूर्ण औषधि निर्माणसम्बन्धी तालिम दिने । • निशुल्क आयुर्वेद स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गर्ने ।
३७०१३०-३/४ (७०-३/४-७५८) सिँहदरवार वैद्यखाना	सालबसाली	• आयुर्वेद औषधिहरू स्तरीय र सुलभ रूपमा उपलब्ध हुने ।	• आयुर्वेदिक औषधी उत्पादन तथा विक्री वितरण गरिएको, ब्वाइलर, ट्युव फिलिङ्ग, मेसिन संचालन गरिएको ।	• ब्वाइलर, ट्युव फिलिङ्ग, मेसिन संचालन गर्ने । • चन्द्रनिघण्टु प्रकाशनको सुरूवात गर्ने ।
३७०१३१-३/४ (७०-३/४-७६२) वी.पी. कोइराला लायन्स नेत्र अध्ययन केन्द्र	सालबसाली	• दक्ष नेत्र विशेषज्ञ उत्पादन भई स्तरीय नेत्र सेवा उपलब्ध हुने ।	• अपरेटिङ माइक्रोस्कोप, फेकोमल्सीफिकेसन, भिट्रेक्टोमी, आईओएल् माष्टर, ओटी/ओपीडी उपकरण खरिद गरिएको र निःशुल्क आँखा शिविर कार्यक्रम सम्पन्न भएको, आकस्मिक कक्ष र आंखा वार्डको भवन निर्माण भएको ।	• आकस्मिक कक्ष र आंखा कक्ष निर्माण गर्ने । • निःशुल्क आँखा उपचार शिविर सञ्चालन गर्ने । • आँखा सेवा कार्यक्रमलाई सुदृढीकरण गर्ने ।
३७०१३२-३ (७०-३-७६३) नेपाल नेत्र ज्योति संघ	सालबसाली	• आँखा उपचार सम्बन्धी जनचेतना जागृत भई आंखाको रोगमा कमी आउने ।	• ७६६५ जनाको आँखाको उपचार गरिएको, स्कूल तथा समूदायमा आँखा जाँच कार्यक्रम मार्फत ८००० जनाको आँखा जाँच गरिएको, धामी झाक्री, औषधी विक्रेता र महिला स्वयंसेविका गरी २४६ जनालाई आँखा सम्बन्धी तालिम प्रदान गरिएको, ६००० जना आँखाका रोगीको मोतिविन्दुको शल्यक्रिया गरिएको, कर्णाली र सुदर पश्चिमका १२ जिल्लामा ५० वर्ष माथिका नागरिकलाई	• २५ जिल्लामा प्राथमिक आंखा उपचार केन्द्र स्थापना र संचालन गर्ने । • २५ जिल्लामा ५० वर्ष माथिका १०००० नागरिकलाई निशुल्क चस्मा वितरणका साथै विद्यालय र समुदायमा आँखा जाँच कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • रौतहट, सर्लाही, रूकुम, डोटी र दैलेखमा

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने र अन्त्य हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगतिको स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			निशुल्क चस्मा वितरण गरिएको ।	जिथ्रोम्याक्स औषधि खुवाइने । • नेत्रदान शिविर र मोतीबिन्दु शल्यक्रिया (८००० जना) कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
३७०१३३-३/४ (७०-३/४-७६५) स्वास्थ्य अनुसन्धान परिषद्	सालबसाली	• स्वास्थ्य क्षेत्रमा आवश्यक अनुसन्धान भई यसलाई थप प्रभावकारी बनाउने उपाय पहिचान हुने ।	• ट्रपीकल रोगहरू, नसर्ने रोगहरु, परम्परागत औषधि, रोगको भार, स्वास्थ्यचौकी र उपस्वास्थ्यचौकी तथा जिल्लास्तरमा निःशुल्क स्वास्थ्य सेवाको अवस्था जस्ता अध्ययन अनुसन्धान कार्य गरिएको ।	• ट्रपीकल रोगहरू, नसर्ने रोगहरु, परम्परागत औषधि, रोगको भार, स्वास्थ्यचौकी र उपस्वास्थ्यचौकी तथा जिल्लास्तरमा निःशुल्क स्वास्थ्य सेवाको अवस्था जस्ता अध्ययन अनुसन्धान कार्य गर्ने । • ध्वनी प्रदुषण तथा पोषण सम्बन्धी अध्ययन गर्ने ।
३७०१३४-३/४ (७०-३/४-७६८) अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा योजना सुदृढीकरण	सालबसाली	• अनुगमन, मूल्यांकन कार्य सुदृढ हुने र मानव संशाधनका विकासका नीतिगत सुधार हुने ।	• नेपाल स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम दोश्रो तयार गरिएको, मन्त्रालयको संक्षिप्त परिचय र प्रगति विवरण प्रकासन, सामाजिक समावेशी रणनीति तयार गरिएको, दुर्गम तथा पिछडिएको क्षेत्रमा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीलाई प्रोत्साहन दिन निर्देशिका तयार भएको, सुत्रमा आधारित स्थानीय स्वशासान सुदृढीकरण अनुदानको निर्देशिका तयार भएको र यस अनुरूप अनुदान दिइएको, साथै राष्ट्रिय मृगौला केन्द्रमार्फत १२५ जना जेष्ठ नागरिकको मृगौलाको डायलाइसिस गरिएको, विपन्न, जेष्ठ नागरिकहरूको मृगौला, क्यान्सर, मुटु जस्ता कडारोगको उपचारकालागि अस्पताललाई अनुदान प्रदान गरिएको, जन आन्दोलन २ एवं द्वन्द पीडित तथा घाइतेहरूलाई उपचार प्रदान गरिएको ।	• नयाँ स्वास्थ्य नीति तर्जुमा गर्ने । • "आधारभूत स्वास्थ्य सेवा" लाई परिभाषित गर्ने । • राष्ट्रिय स्वास्थ्य बीमा नीति तर्जुमा गरी क्रमशः लागु गर्ने । • दुर्गम क्षेत्रमा काम गर्ने स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई प्रोत्साहित गर्न निर्देशिका तयार गर्ने । • महाकाली अञ्चल अस्पताल, डोटी अस्पताल र क्षेत्रीय अस्पताल सुर्खेतमार्फत स्थानीयस्तरमा काम गर्ने शर्तमा स्वास्थ्य जनशक्ति उत्पादन तथा विकास गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • आधुनिक आयुर्वेद लगायत अन्य बैकल्पिक चिकित्सा पद्धतिहरूको प्रतिकारात्मक, प्रवर्द्धनात्मक, उपचारात्मक तथा पुनर्स्थापनात्मक सेवाको क्षेत्रगत विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने संयन्त्र विकास गर्ने । • सहीद परिवार, सशस्त्र द्वन्द र विभिन्न आन्दोलनका घाइतेहरूको उपचारको समूचित व्यवस्था मिलाउने । • निजी, गैह्रसरकारी तथा सामूदायिक क्षेत्रमा सञ्चालित अस्पतालहरूको सेवाशुल्क र सेवा प्रवाहमा स्तरीयता र एकरूपता कायम गर्न आवश्यक मापदण्ड सहित

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने र अन्त्य हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगतिको स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				संयन्त्र निर्माण गर्ने । • स्वास्थ्य सम्वन्धी कार्यक्रमहरूको नियमित अनुगमन तथा नियमन गर्न संयन्त्र निर्माण गर्ने । • शासकीय उत्तरदायित्व सम्वन्धी कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने । • सामूदायिक स्वास्थ्य सुरक्षा समिति गठन गर्ने । • विपन्न, जेष्ठ नागरिकहरूको मृगौला, क्यान्सर, मुटु जस्ता कडारोगको उपचारकालागि अस्पताललाई अनुदान उपलब्ध गराउने । • लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्वन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • नमूना अस्पतालको कार्यविधि निर्माण गर्ने । • बार्षिक योजना तयारी तथा आर्थिक व्यवस्थापन समवन्धी इ.सफ्टवेयर तयार गरी पाइलटिङ गर्ने ।
३७०१३५-३ (७०-३-७७५) ग्रामीण सामूदायिक जनस्वास्थ्य, आधारभूत स्वास्थ्य तथा नमूना स्वस्थ गाउँ कार्यक्रम	२०६८/६९ देखि सालवसाली	• ग्रामीण तथा सीमान्तकृत समूदायमा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको पहुँचमा अभिबृद्धि हुने ।	• नयाँ कार्यक्रम ।	**(क) ग्रामीण सामूदायिक जनस्वास्थ्य:** • ग्रामीण सामूदायिक जनस्वास्थ्य समिति गठन गर्ने । • ग्रामीण सामूदायिक जनस्वास्थ्य कार्यक्रमको कार्यविधि निर्माण गर्ने । • वातावरणीय शिक्षा र सरसफाई एवं स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने • गर्भवती जाँच एवं प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • पोषण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • स्वयंसेवक परिचालन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • सामान्य उपचार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • प्रेषण कार्यक्रमलाई व्यवस्थित गर्ने । **(ख) आधारभूत स्वास्थ्य:** • आधारभूत स्वास्थ्य सेवालाई परिभाषित गर्ने ।

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने र अन्त्य हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगतिको स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				• पीछडिएका क्षेत्रका नौ जिल्लामा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क उपलब्ध गराउने । • निःशुल्क स्वास्थ्य सेवालाई विस्तार गर्ने । • बहुक्षेत्र समन्वयात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । **<u>(ग) नमूना स्वस्थ्य गाउँ कार्यक्रम:</u>** • स्वास्थ्य संस्था सुदृढीकरण, स्वास्थ्य प्रवर्द्धन एवं स्थानीय संस्था व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • बालस्याहार केन्द्र तथा ज्येष्ठ नागरिक दिवा सेवा केन्द्र स्थापना तथा सञ्चालन गर्ने । • असहाय, अपाङ्ग स्वास्थ्य मैत्री कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • स्वास्थ्य सूचकांकाको विकास गर्ने । • विद्यालय स्वास्थ्य एवं स्वास्थ्य स्वयंसेवक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
३७०८०६-३/४ (७०-३/४-८०१) क्षयरोग नियन्त्रण	सालबसाली	• क्षयरोग नियन्त्रणमा सहयोग पुगी विरामीहरूको स्वास्थ्यमा सुधार हुने ।	• ५३२७० जना शंकास्पद विरामीहरूको खकार परीक्षण, १२८७४७ स्लाइड नयाँ खकार परीक्षण, २२४७८ स्लाइड फलोअप खकार परीक्षण, २२३९४ स्लाइड रिचेकिङ्ग गरिएको, २६२५९ जनाको खकार कल्चर एवं सेन्सेटिभिटी परीक्षण गरिएको ।	• डट्स उपचार केन्द्र अनुगमन तथा योजना तर्जुमा गर्ने । • संकास्पद विरामीको खकार परीक्षण गर्ने । • नयां खकार स्लाइड परीक्षण गर्ने । • विभिन्न सरोकारवालाहरूलाई टीबी/एच्आईभी रोग सम्वन्धी चेतनामूलक तालिम दिने । • विद्यालय स्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • शहरका सुकुम्वासी क्षेत्रमा क्षयरोगसम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • अन्य अभिमुखिकरण, अनुगमन तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
३७०८०१-३ (७०-३-८०५) ग्रामीण स्वास्थ्य विकास परियोजना (रामेछाप र दोलखा)	सालबसाली	• ग्रामीण जनताको स्वास्थ्य सेवामा पहुँच बढ्ने ।	• रामेछाप, ओखलढुङ्गा र दोलखामा महिला तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रम गरिएको ।	• रामेछाप, ओखलढुङ्गा र दोलखा जिल्लामामा महिला तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी जनचेतना, अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने र अन्त्य हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगतिको स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३७०८०२-३/४ (७०-३/४-८१५) राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा सूचना तथा संचार सेवा	सालबसाली	• जनसमुदायमा स्वास्थ्यसम्बन्धी चेतना अभिवृद्धि हुने	• पत्रकार र विद्यालयका शिक्षकहरूलाई स्वास्थ्य सम्बन्धी विषयमा अभिमुखीकरण, जीवनशैलीजन्य रोग रोकथामका लागि धुम्रपान विरूद्ध र क्यान्सर, मुटुरोग आदि विरूद्धका सचेतना कार्यक्रम, सामुदायिक सहभागिता वृद्धि गर्न उपभोक्ता समूह, आमा समूह, स्थानीय स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन समिति तथा स्थानीय क्लबहरूलाई स्वास्थ्य प्रवर्द्धन लगायतका जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएको ।	• ग्रामीण सामुदायिक जनस्वास्थ्य कार्यक्रमसँग आवद्ध गर्दै सबै जिल्लामा स्वास्थ्य शिक्षा तथा जनचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • विद्यालयमा अत्यावश्यकीय स्वास्थ्य शिक्षा सम्बन्धी (७५ जिल्लाका ४५०० विद्यालयका विद्यार्थीहरु) अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रमको सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन गर्ने । • वातावरणीय तथा पेशागत स्वास्थ्यबारे ७५ जिल्लामा होटल तथा रेष्टुरा वा उद्योग/कलकारखानामा काम गर्ने श्रमिकहरुकालागि सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्ने । • धुमपान र नसर्ने रोगको रोकथामबारे जनचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
३७०८०३-३ (७०-३-८१६) राष्ट्रिय तालिम कार्यक्रम	सालबसाली	• स्वास्थ्यकर्मीहरूको क्षमता अभिवृद्धि भई गुणस्तरीय सेवा प्रदानमा सहयोग पुग्ने ।	• आधारभूत महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेवक तालिम आमा समूह अभिमुखीकरण स्वास्थ्यकर्मीको लागि विविध तालिम • किशोर किशोरी तथा युवाहरुको लागि प्रजनन स्वास्थ्य एवं यौन तथा एचआईभी एड्स तालिम शिशु तथा बाल्यकालिन पोषण तालिम स्वास्थ्य संस्था समितिका सदस्यलाई तालिम प्रदान गरिएको ।	• आमा समूह अभिमुखीकरण तालिम सञ्चालन गर्ने । • आधारभूत महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेवक तालिम प्रदान गर्ने । • महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूकोलागि किटवक्स, औषधि र झोला खरिद गर्ने ।
३७०८०४-३/४ (७०-३/४-८५५) एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम	सालबसाली	• आमजनताहरूको स्वास्थ्यमा सुधार हुने ।	एकीकृत महिला स्वास्थ्य एवं प्रजनन स्वास्थ्य • ५४,३६८ जनाको स्थायी बन्ध्याकरण गरिएको; १९,८३९ जनालाई आइयूडी र १४,२३९ जनालाई इम्प्लाण्ट सेवा दिइएको; १,९०,५३२ जनालाई सुरक्षित प्रसूती सेवा उपलब्ध गराइएको; ४,६७,१९७ जनाले प्रसूती पहिलो जाँच र २,४३,२५६ जनाले पीएनसी सेवा लिएका; २४ घण्टे प्रसूति सेवाका लागि ८०० जना अ.न.मी. करारमा नियुक्त गरिएको ।	एकीकृत महिला स्वास्थ्य एवं प्रजनन स्वास्थ्य • "गाउँघर क्लिनिक कार्यक्रम", "ग्रामीण सामूदायिक जनस्वास्थ्य कार्यक्रम" सञ्चालन गर्ने । • एकीकृत महिला स्वास्थ्य सुधार तथा प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • विशेष घुम्ती स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन गर्ने । • सुरक्षित मातृत्व एवं महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका सम्वन्धी कार्यक्रमको समीक्षा गर्ने, दीर्घकालिन सेवा सम्मान तथा पोशाक

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने र अन्त्य हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगतिको स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			वाल स्वास्थ्य एवं पोषण कार्यक्रम • ४,२८,६९२ जना वालवालिकालाई वि.सि.जि. खोप, ४११४५० जना वालवालिकालाई डि.पि.टि हेप ३ खोप, ४,०६,७७९ जना वालवालिकालाई पोलियो खोप तथा ५१३२५४ जना वालवालिकालाई दादुराको खोप दिइएको; २९४०२९ जना श्वास प्रश्वासको रोगीको उपचार गरिएको; र १५०८४० जना झाडापखालाको रोगीको उपचार गरिएको ।	वितरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • महिला स्वास्थ्य स्वयम्सेविकाको जिल्लास्तरीय कोषमा रकम थप गर्ने । • २४ सै घण्टा सीइओसी सेवा संचालन गर्ने । • ७५ जिल्लामा पाठेघर खस्ने रोगको स्क्रिनिङ तथा रिङपेसरी लगाउने र अपरेशन गर्नुपर्नेको सूची तयार गर्ने । • आमा सुरक्षा कार्यक्रम अन्तरगत स्वाथ्य संस्थामा प्रसूति सेवा, गर्भवति सेवा उपलव्ध गराउने । • आमा सुरक्षा कार्यक्रमको अनुगमन गर्ने । • परिवार नियोजनको अस्थायी साधन वितरण तथा स्थायी बन्ध्याकरण सेवा संचालन गर्ने । • स्थानीयस्तरमा जनसंख्या व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • जिल्ला जनसंख्या सूचना केन्द्र स्थापना गर्ने । • किशोर किशोरी लक्षित साथी शिक्षा कार्यक्रम संचालन गर्ने । वाल स्वास्थ्य एवं पोषण कार्यक्रम • समुदायमा आधारित नवजात शिशु स्याहार प्याकेज कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • समुदायमा आधारित एकीकृत वाल रोग व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • राष्ट्रिय खोप/विशेष खोप सेवा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • पोषण आहार, भिटामिन ए र जुकाको औषधि वितरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • झाडा पखाला, श्वास प्रश्वास रोग नियन्त्रण र पोषण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • आयोडिनसम्बन्धी सचेतना जगाउने र पैरवी गर्ने ।

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने र अन्त्य हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगतिको स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			इपिडेमिलोलोजी तथा रोग नियन्त्रण कार्यक्रम • एभियन इन्फ्लुएन्जाको सर्भिलेन्स गरिएको, ३१ जिल्लामा हात्तिपाइले रोग नियन्त्रणका लागि औषधी वितरण, शंकास्पद १ लाख ५० हजार मध्ये १०५००० औलो रोगी पत्ता लगाई उपचार र रक्त नमुना संकलन गरिएको, हात्ती पाइले रोग विरूद्धको डी.इ.सी. चक्की खरिद, किटनासक झुल खरिद तथा वितरण गरिएको छ भने ५ वटा शहरमा डेङ्गो ज्वरो तथा चिकेन गुनिया रोग किटको अध्ययन गरिएको । स्वास्थ्य भवन निर्माण एवं औषधी आपूर्ति • भवन विभाग मार्फत निर्माण भैरहेको जम्मा ९७१ संस्था मध्ये १२५ इष्टिमेट डिजाइन भैरहेको, ५५ वटा टेण्डर मुल्यांकन भैरहेको, २८७ वटा निर्माण भैरहको, १२१ वटा सम्पन्न हुन गैरहेको, ३८३ सम्पन्न भैसकेको; ७५ जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय र क्षेत्रीय मेडीकल स्टोरमा औषधिको नियमित आपूर्ति भैरहेको ।	• पोषण पुर्नस्थापना गृह संचालनको लागि टेवा कार्यक्रम (अञ्चल/क्षेत्रीय अस्पतालमा) सञ्चालन गर्ने । इपिडेमिलोलोजी तथा रोग नियन्त्रण कार्यक्रम • ५१ जिल्लामा हात्तीपाइले रोग विरूद्धको औषधि वितरण गर्ने । • विद्यालय स्वास्थ्य र पोषण कार्यक्रम संचालन गर्ने । • अनुगमन, सुपरिवेक्षण, व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • इपिडेमिलोलोजी, औलो, कालाजार नियन्त्रण तथा प्राकृतिक प्रकोप व्यवस्थापन कार्यक्रम चलाउने । • कुष्ठरोग र चर्मरोग उपचार शिविर सञ्चालन गर्ने । स्वास्थ्य भवन निर्माण एवं औषधी आपूर्ति • एकीकृत जिल्ला स्वास्थय कार्यक्रमका लागि औषधी खरिद गर्ने । • जिल्ला स्टोर तथा कोल्ड रूम, जिल्ला स्वास्थ्य/जनस्वास्थ्य कार्यालय, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी, शैया विस्तार, वर्थिङ सेन्टर, डाक्टर तथा स्टाफ क्वार्टर निर्माण गर्ने । • दुर्गम जिल्लाहरुमा टेलिमेडिसिन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • नयां निर्माण तथा अन्य भौतिक सुधार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • स्वास्थ्य मेसिनरी औजार उपकरण र औषधि खरिद तथा वितरण गर्ने । प्राथमिक स्वास्थ्य पुनर्जागरण कार्यक्रम • विकट ९ जिल्लाहरूमा आधारभूत स्वास्थ्यका सबै सेवाहरू निःशुल्क उपलव्ध गराईने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिनुका साथै अस्पताल विकास/सहयोग समिति मार्फत आवास निर्माण गर्ने कार्य विस्तार

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने र अन्त्य हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगतिको स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				गर्ने । • राष्ट्रिय नि:शुल्क स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रमलाई विस्तार गर्ने । • नमूना स्वास्थ्य कार्यक्रम, पीछडिएको क्षेत्र स्वास्थ्य सुधार कार्यक्रम, सीमान्तकृत तथा ज्येष्ठ नागरिक स्वास्थ्य कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • दुर्गम क्षेत्रमा काम गर्ने स्वास्थ्य कर्मीहरूलाई प्रोत्साहित गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • विशेष घुम्ती स्वास्थ्य सेवा र एकीकृत जनस्वास्थ्य अभियान सञ्चालन गर्ने । • निजी, गैह्रसरकारी तथा सामूदायिक क्षेत्रमा सञ्चालित अस्पतालहरूको सेवा शुल्क र सेवा प्रवाहको नियमित अनुगमन तथा नियमन गर्ने । • नमूना गाउँ स्वास्थ्य कार्यक्रम, पिछडिएको क्षेत्र स्वास्थ्य सुधार कार्यक्रम, सीमान्तकृत तथा ज्येष्ठ नागरिक स्वास्थ्य कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
३७०८०९-३/४ (७०-३/४-८५७) आयुर्वेद सेवा कार्यक्रम	सालबसाली	• आमजनताहरूको बैकल्पिक स्वास्थ्य सेवामा पहुँच बृद्धि हुने ।	• यस आ.व. देखि शुरू ।	• आयुर्वेदिक संस्था निर्माण, मर्मत, घेरा पर्खाल निर्माण तथा संस्था सुधार गर्ने । • जिल्लाको लागि पञ्चकर्म/योग, चूर्ण, अत्यावश्यक औषधि खरिद गर्ने । • पञ्चकर्म/योग, चूर्ण औषधि निर्माणसम्बन्धी तालिम दिने । • निशुल्क आयुर्वेद स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गर्ने । • ७५ जिल्लामा औषधोपयोगी जडिबुटीसम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शिर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१	३७० ०११ -३	७०-३-११०	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	५६,७१०	४६,८१४	४६,८१४		४६,८१४			३९,५५८	४२,२३८	१	७	३	३
२	३७० ०१२ -३	७०-३-१२०	स्वास्थ्य सेवा विभाग	३७,८९२	३८,००५	३८,००५		३८,००५			४०,६००	४३,३००	१	७	३	३
३	३७० ०१३ -३	७०-३-१२१	क्षेत्रीय स्वास्थ्य निर्देशनालयहरू	६६,११०	६९,४१७	६९,४१७		६९,४१७			७४,०३०	७५,७३०	२	७	३	३
४	३७० ०१४ -३/४	७०-३/४-१२२	प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा (जनस्वास्थ्य कार्यालय, स्वास्थ्य केन्द्र, चौकी तथा उप-चौकीहरू)	३,९४४,४८५	४,४७१,६००	४,४६३,८००	७,८००	४,४७१,६००			४,३३३,४००	४,६९७,६००	१	७	३	३
५	३७० ०२१ -३	७०-३-१२८	स्वास्थ्य तालिम केन्द्र (क्षेत्रीय तथा उपक्षेत्रीय समेत)	२६,६१७	२६,४१४	२६,४१४		२६,४१४			२९,८०५	३१,४२५	२	७	३	३
६	३७० ०२२ -३/४	७०-३/४-१३४	क्षेत्रीय तथा अंचल अस्पताल	६१५,५००	६२३,०००	५७३,०००	५०,०००	६२३,०००			६४५,०००	६९०,०००	१	७	३	३
७	३७० ०२३ -३/४	७०-३/४-१५०	अस्पतालहरू	३९४,५९७	४०२,५७४	३९९,४७४	३,१००	४०२,५७४			४४४,२००	७४५,६५०	१	७	३	३
८	३७० ०२४ -३/४	७०-३/४-१६०	औषधि व्यवस्था विभाग	३८,४०४	३८,२३५	३६,१८५	२,०५०	३८,०३५	२००		४३,९२०	४६,२८५	१	७	३	३
९	३७० ०२५ -३	७०-३-१६५	आयुर्वेद विभाग	६,९७५	७,९००	७,९००		७,९००			८,७५०	१०,४५०	२	७	३	३
१०	३७० ०२६ -३/४	७०-३/४-१६६	आयुर्वेद चिकित्सालयहरू/ओषधालयहरू	३२,३८०	२८३,८४०	२८२,८४०	१,०००	२८३,८४०			३२०,१७५	३२८,६७५	२	७	३	३
११	३७० ०३० -३/४	७०-३/४-१७१	पशुपति होमियो चिकित्सालय र युनानी औषधालय	९,३७०	९,९३१	८,१३१	१,८००	९,९३१			१०,८१८	१२,१६८	२	७	३	३
१२	३७० १०१ -३/४	७०-३/४-२१०	राष्ट्रिय जनसंख्या कार्यक्रम	१८,९६५	४५,१६०	४४,६६०	५००	२०,८५०	२४,३१०		४९,८००	५२,५००	२	४	२	३
१३	३७० १०२ -३/४	७०-३/४-३०१	चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान (वीर अस्पताल समेत)	५०३,०००	५५३,०००	४१५,०००	१३८,०००	५५३,०००			५६०,०००	५७५,०००	२	४	२	३
१४	३७० १०३ -३/४	७०-३/४-३०२	कान्ति बाल अस्पताल	१७७,९२३	१४६,५५०	१११,५५०	३५,०००	१४६,५५०			१५८,०००	१६०,०००	२	४	२	३
१५	३७० १०४ -३/४	७०-३/४-३०३	सरूवा रोग अस्पताल	४४,८६६	६०,७३७	४९,९३७	१०,८००	६०,७३७			६७,५००	७५,५००	२	४	३	३
१६	३७० १०५ -३/४	७०-३/४-३०४	प्रसुती गृह (थापाथली)	१४३,५५०	१६८,५००	१०९,०००	५९,५००	१६८,५००			१८१,०००	१९५,०००	२	४	३	१
१७	३७० १०६ -३/४	७०-३/४-३०५	नेपाल आंखा अस्पताल	२२,३००	२५,७००	१५,७००	१०,०००	२५,७००			२७,४००	२९,३००	२	४	२	३
१८	३७० १०७ -३/४	७०-३/४-३०६	बी.पी. कोइराला मेमोरियल क्यान्सर अस्पताल	५६,०००	५१,०००	१,०००	५०,०००	५१,०००			१०६,०००	१०६,५००	२	४	२	३
१९	३७० १०८ -३/४	७०-३/४-३०७	मनमोहन कार्डियोभस्कुलर केन्द्र (शिक्षण अस्पताल, महाराजगंज)	८३,१००	८८,५००	१२,५००	७६,०००	८८,५००			६५,०००	६०,०००	२	४	२	३
२०	३७० १०९ -३/४	७०-३/४-३२१	शहीद गंगालाल हृदय केन्द्र	२३०,५००	२५९,०००	१९६,५००	६२,५००	२५९,०००			२८०,६१५	३०७,१०८	२	४	२	३
२१	३७० ११० -३/४	७०-३/४-३३०	बी.पी. कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान	२००,०००	२३०,०००	३०,०००	२००,०००	२३०,०००			२३०,०००	२३०,०००	२	४	२	३
२२	३७० १११ -३/४	७०-३/४-३३५	रामवृक्ष यादव स्मृति केन्द्र (जनकपुर अंचल अस्पताल)	८,५००	१०,१९६	१९६	१०,०००	१०,१९६			१०,२००	१०,२००	२	४	२	३
२३	३७० ११२ -३/४	७०-३/४-३३६	सुरेशवाग्ले स्मृति क्यान्सर केन्द्र (त्रि.वि.शिक्षण अस्पताल)	२५,०००	१०,४९०	४९०	१०,०००	१०,४९०			५०,५४०	६०,५५०	२	४	२	३
२४	३७० ११३ -३/४	७०-३/४-४०१	क्षयरोग नियन्त्रण	४६५,५४०	९३०,८६९	७६८,७१९	१६२,१५०	८६,८४६	८४४,०२३		१,०२५,५६०	१,०८२,२५०	१	४	२	३
२५	३७० ११४ -३/४	७०-३/४-४०२	एडस तथा यौन रोग नियन्त्रण	२३४,०६५	६५९,९५४	६५०,१३४	९,८२०	४९,४४२	६१०,५१२		७६४,८२०	८२४,७९५	१	४	२	३
२६	३७० ११५ -३/४	७०-३/४-४५१	एकीकृत महिला स्वासथ्य तथा प्रजनन् स्वास्थ्य कार्यक्रम	५८८,५४६	८०९,३६२	६५६,४६२	१५२,९००	११४,२५०	४६५,११२	२३०,०००	९५९,३००	१,०५९,८००	१	४	२	३
२७	३७० ११६ -३/४	७०-३/४-४७०	एकीकृत वाल स्वास्थ्य एवंम पोषण कार्यक्रम	८६८,७४२	२,००८,८६३	१,९७१,७४१	३७,१२२	१०२,५०४	१,४८३,७३४	४२२,६२५	२,०३२,९५१	२,०३६,८६४	१	४	२	३

सि. नं.	बजेट शिर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
२८	३७० ११९ -३/४	७०-३/४-५१०	इपिडेमियोलोजी, औलो, कालाज्वार नियन्त्रण तथा प्राकृतिक प्रकोप व्यवस्थापन	३०१,२६७	३४९,१९५	३४१,३३७	७,८५८	७५,५००	१९१,१९५	८२,५००	३८१,९२५	४०३,२७५	१	४	२	३
२९	३७० १२० -३	७०-३-५१२	कुष्ठरोग नियन्त्रण	१६,३४२	१७,०४०	१७,०४०		११,७२०	५,३२०		१९,०४८	२०,६४८	१	४	२	३
३०	३७० १२१ -३/४	७०-३/४-६१०	औषधि र उपकरण आपूर्ति	१,५३१,२३३	९४६,०५०	६२७,९००	३१८,१५०	१९,०५०	६२७,०००	३००,०००	१,०८८,६५०	१,१५३,९५०	१	४	२	३
३१	३७० १३६ -३/४	७०-३/४-६११	प्राथमिक स्वास्थ्य पुनर्जागरण कार्यक्रम	५००,५२९	५५४,३५०	५५२,४५०	१,९००	२४,३५०	५३०,०००		६२८,०००	६४४,३००	१	४	२	३
३२	३७० १२२ -३/४	७०-३/४-६२०	अस्पताल निर्माण सुधार तथा व्यवस्थापन सूचना प्रणाली	१७४,३९०	१६४,०५८	१२९,२०८	३४,८५०	९५,०३०	४९,०२८	२०,०००	१८९,४००	२०२,५५०	१	२	२	३
३३	३७० १२३ -३/४	७०-३/४-६५०	राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना तथा संचार केन्द्र	५५,४३३	९२,२५०	९१,६५०	६००	६०,२५०	३२,०००		११२,८००	१२०,४००	२	४	२	३
३४	३७० ८०३ -३/४	७०-३/४-६६०	राष्ट्रिय तालिम कार्यक्रम	८९,११२	१५२,९४०	१४६,९४०	६,०००	४३,३८०	१०९,५६०		१७२,७५०	१८२,२००	२	४	२	३
३५	३७० १२५ -३/४	७०-३/४-६६१	किटजन्य रोग नियन्त्रण अनुसन्धान तथा तालिम केन्द्र	१३,११७	१३,३५०	१२,७५०	६००	१३,३५०			१३,४५०	१३,७००	३	४	२	३
३६	३७० १२६ -३/४	७०-३/४-६८०	स्वास्थ्य प्रयोगशाला सेवा	३२,२४९	९१,५४०	५४,३४०	३७,२००	३४,९४०	५६,६००		९२,४५०	१००,९५०	२	४	२	३
३७	३७० १२७ -३	७०-३-७०१	स्वास्थ्य करकोषबाट संचालित कार्यक्रमहरू	४३१,२००	४००,०००	४००,०००		४००,०००			४४०,०००	४४०,०००	३	४	२	३
३८	३७० १२९ -३/४	७०-३/४-७५६	विविध कार्यक्रम (आयुर्वेद विभाग)	१८४,११०	४६,०६०	४४,५१०	१,५५०	४६,०६०			५३,२५०	५५,४००	२	४	२	३
३९	३७० १३० -३/४	७०-३/४-७५८	सिंहदरवार वैद्यखाना	४,८४१	७,५७२	३,४७२	४,१००	७,५७२			६,५००	६,५५०	३	४	२	३
४०	३७० १३१ -३/४	७०-३/४-७६२	वी.पी. कोइराला लायन्स नेत्र अध्ययन केन्द्र	२५,९९०	३१,०००	१,०००	३०,०००	३१,०००			३१,१००	३४,२००	३	४	२	३
४१	३७० १३२ -३	७०-३-७६३	नेपाल नेत्र ज्योति संघ	५४,०००	५९,५१२	५९,५१२		५९,५१२			६५,०००	६८,०००	२	४	२	३
४२	३७० १३३ -३/४	७०-३/४-७६५	स्वास्थ्य अनुसन्धान परिषद्	२९,१२५	३७,५००	२७,५००	१०,०००	३७,५००			४०,०००	४०,५००	३	४	२	३
४३	३७० १३४ -३/४	७०-३/४-७६८	अनुगमन, मूल्यांकन तथा योजना सुदृढीकरण	८४५,६७३	१,४९३,०५४	९७८,७८४	५१४,२७०	१,३२७,२९२	१६५,७६२		१,५६५,६००	१,६५६,९००	१	४	२	३
४४	३७० -३	७०-३-७७५	ग्रामीण सामूदायिक जनस्वास्थ्य, आधारभूत स्वास्थ्य तथा नमूना स्वस्थ गाउँ कार्यक्रम		२०७,०५०	२०७,०५०		११३,५५०	९३,५००		५०,०००	५०,०००	१	४	२	३
४५	३७० ८०६ -३/४	७०-३/४-८०१	क्षयरोग नियन्त्रण	११६,२१६	१४१,१३४	१२९,२४९	११,८८५	३८,४१०	१०२,७२४		१६०,५००	१६५,१००	१	४	२	२
४६	३७० ८०१ -३	७०-३-८०५	ग्रामीण स्वास्थ्य विकास परियोजना (रामेछाप र दोलखा)	५१,२४२	६६,७१८	६६,७१८		४८	६६,६७०		६६,७१८	६६,७१८	३	४	२	१
४७	३७० ८०२ -३/४	७०-३/४-८१५	राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा सूचना तथा संचार सेवा	५५,०५४	८४,०००	८१,२००	२,८००	३९,४००	४४,६००		७८,६००	७९,९००	१	४	२	३
४८	३७० १२४ -३	७०-३-८१६	राष्ट्रिय तालिम कार्यक्रम	४१,०१८	५८,०६५	५८,०६५		५,५००	५२,५६५		६६,७००	६८,५००	२	४	२	३
४९	३७० ८०४ -३/४	७०-३/४-८५५	एकीकृत जिल्ला स्वास्थ्य कार्यक्रम	५,१३९,७२१	७,६६५,०८६	३,८८५,७९५	३,७७९,२९१	४,५५३,०९५	२,९११,९९१	२००,०००	८,९४६,३००	९,१६९,८००	१	४	२	३
५०	३७० ८०९ -३/४	७०-३/४-८५७	आयुर्वेद सेवा कार्यक्रम		१८१,७५०	८२,७५०	९९,०००	१८१,७५०					१	४	२	३
			जम्मा	**१८,५९१,४९९**	**२४,९३४,८८५**	**१८,९८४,७८९**	**५,९५०,०९६**	**१५,२१३,३५४**	**८,४६६,४०६**	**१,२५५,१२५**	**२६,८२७,६८३**	**२८,३३२,४२९**				

६.३ खानेपानी तथा सरसफाइ

६.३.१ पृष्ठभूमि

हाल नेपालमा करिब ८२ प्रतिशत जनसंख्यालाई आधारभूतस्तरको खानेपानी तथा करिब ४६ प्रतिशत जनसंख्यालाई सरसफाइ सुबिधा पुगेको छ । स्वास्थ्य (Hygiene) लाई खानेपानी तथा सरसफाइ सुबिधाको अभिन्न अंगका रूपमा सँगसँगै लैजान सकिएको छैन । सहस्राब्दी विकास लक्षअनुसार सन् २०१५ सम्म ७३ प्रतिशत जनसंख्यालाई खानेपानी सुविधा र ५३ प्रतिशत जनसंख्यालाई सरसफाइ सुविधा पुऱ्याउने लक्ष रहेको छ भने राष्ट्रिय जल योजनाले सन् २०१७ सम्ममा सतप्रतिशत जनसंख्यालाई आधारभूतस्तरको खानेपानी र सरसफाइ सुविधा पुऱ्याउने लक्ष लिएको छ ।

मागअनुसार गुणस्तरीय खानेपानी उपलब्ध गराउनु, सम्पन्न भइसकेका आयोजनाहरूलाई चालु अवस्थामा राखी राख्नु, यस क्षेत्रमा क्रियाशील निकायहरूबीच योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन तथा मूल्याङ्कनमा समन्वय कायम गर्नु यस क्षेत्रका मुख्य चुनौती हुन । निर्माणाधीन आयोजनाहरू समयमै सम्पन्न गर्न नसक्नु, जलवायु परिवर्तनका कारण उपलब्ध मुहानहरू सुक्दै जानु, बढ्दो बसाइ सराइको कारण शहरी क्षेत्रमा अत्यधिक माग रहनु, सरसफाइलाई सामाजिक मूल्यका रूपमा स्थापित गर्न नसक्नु जस्ता समस्याहरू यस क्षेत्रका प्रमुख समस्याहरू हुन ।

यस क्षेत्रको समग्र विकास र खानेपानी तथा सरसफाइको बढ्दो मागलाई सम्बोधन गर्न बैकल्पिक स्रोतको खोजीका साथसाथै आयोजनाको दिगोपनामा ध्यान दिनु, खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रलाई क्षेत्रगत अवधारणा अनुसार कार्यान्वयनमा लैजानु र खानेपानी, स्वास्थ्य र सरसफाइलाई एकीकृत दृष्टिकोणबाट हेरिनु आवश्यक देखिन्छ ।

६.३.२ नतिजा सूचकहरू

प्रतिफल सूचकहरू	चालु त्रिवर्षीय योजना (०६७/६८-०६९/७०) को लक्ष	हालको स्थिति	आ.व. ०६८/६९ को लक्ष
आधारभूत खानेपानी सेवाबाट लाभान्वित जनसंख्या (प्रतिशत)	८५	८२	८३
उच्च/मध्यमस्तरको खानेपानी सेवाबाट लाभान्वित जनसंख्या (प्रतिशत)	१५	१३	१४
सरसफाइ सुबिधाबाट लाभान्वित जनसंख्या (प्रतिशत)	६०	४६	५१

खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रमा आ.व. ०६८/६९ मा कूल २२ आयोजनाहरू सञ्चालन हुनेछन । यी आयोजना/कार्यक्रमहरू मध्ये मध्यमकालीन खर्च संरचना अनुसार पहिलो, दोस्रो र तेस्रो प्राथमिकतामा क्रमश १५, ५ र २ आयोजना/कार्यक्रमहरू रहेका छन् । यस क्षेत्रको लागि कूल विनियोजित रकम रू. ९ अर्ब ६८ करोड १ लाख २५ हजार मध्ये चालु खर्चतर्फ रू. ८८ करोड ५१ लाख १६ हजार र पूँजिगततर्फ रू. ८ अर्ब ७९ करोड ५० लाख ९ हजार रहेको छ ।

खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रको वार्षिक विकास कार्यक्रम

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	चालु आ.व. २०६७।६८ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)	कार्यक्रम/आयोजनामा विनियोजित रकम खर्च हुने स्थान/क्षेत्र
३३७१६६-३/४ (४८-३/४-७०५) **वातावरणीय सरसफाइ आयोजना**	२०५७/५८ - सालबसाली	• सरोकारवाला संस्थाहरूसँगको साझेदारी र सहकार्य तथा विद्यालय/गा.वि.स./ समुदायको अगुवाइमा जागृतिमूलक क्रियाकलाप र सामाजिक परिचालनबाट पूर्ण सरसफाइ कार्यक्रम सञ्चालन गरी विद्यालय क्षेत्र, गा.वि.स., समुदाय खुला दिशा मुक्त क्षेत्रको रूपमा विकास हुने ।	• ७५ वटै जिल्लाका विभिन्न ५०३ गा.वि.स. र ४ न.पा.हरूमा पूर्ण सरसफाई कार्यक्रम सन्चालन गरी करिब ८०० संस्थागत र ७७ हजार घरायसी शौचालय निर्माण गरिएको । • कास्की जिल्लाका साथसाथै विभिन्न १४८ गा.वि.स. हरूलाई खुल्ला दिशा मुक्त क्षेत्रको रूपमा विकास गरिएको । • सरसफाइ कार्यक्रमलाई व्यापकता दिन रणनीतिक योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न सरसफाइ गुरूयोजना तयार गरी स्वीकृतीको लागि मन्त्री परिषदमा पेश गरिएको । • क्षेत्रगत अवधारणा (SWAP) लाई अगाडि बढाउने रणनीति तय गर्न सरोकारवालाहरू संग समन्वय भइरहेको ।	• सरसफाइ गुरूयोजनाको कार्यान्वयन निर्देशिका तयार गरी प्रचार प्रसार तथा अभिमुखीकरण गर्ने । • जिल्लागत रणनीतिक कार्ययोजना अनुरूप ७५ वटै जिल्लामा पूर्ण सरसफाई कार्यक्रम सन्चालन गरी थप २ लाख ५० हजार संस्थागत तथा नीजि शौचालयहरूको निर्माण गर्ने । • चितवन, तनहुँ, दाङ र प्युठान जिल्ला लगायत करिव ५०० गा.वि.स. लाई खुल्ला दिशा मुक्त क्षेत्र घोषणा गर्ने । • प्रकोप जोखिम व्यवस्थापन (Disaster Risk Management), जलवायु परिवर्तन (Climate Change), आपतकालीन खानेपानी तथा सरसफाइ (WASH Emergency), तथा सरसफाइमा लैङ्गिक तथा समावेशीकरण (GESI in Sanitation) सम्वन्धी क्रियाकलापहरू सन्चालन गर्ने । • पूर्ण सरसफाइ सम्वन्धी अध्ययन अनुसन्धान लगायत प्रचार प्रसार तालिम सामाग्रीहरूको विकास उत्पादन र वितरण गर्ने । • अनुगमन तथा तथ्याङ्क	• सम्पूर्ण ७५ जिल्लाका गा.वि.स. तथा न.पा.हरू

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	चालु आ.व. २०६७६८ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)	कार्यक्रम/आयोजनामा विनियोजित रकम खर्च हुने स्थान/क्षेत्र
				अद्यावधिक गर्ने सम्वन्धी सफ्टवेयर/पद्धतिको विकास तथा प्रवर्द्धन गर्ने । • नगर तथा नगरोन्मुख क्षेत्रमा **सहलगानी र सार्वजनिक नीजि साझेदारीमा** (५०/५०) खानेपानी तथा सरसफाइको क्षेत्रमा सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने ।	
३३७१६७-३/४ (४८-३/४-७०६) **राष्ट्रिय सूचना व्यवस्थापन तथा अनुगमन आयोजना**	२०५९/६० - सालवसाली	• सम्पन्न भएका खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजनाहरूको वर्तमान अवस्था (functional Status), खानेपानी तथा सरसफाइ सुविधाबाट लाभान्वित जनसंख्या सम्बन्धी अद्यावधिक तथ्याङ्कसहित खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्र सम्वन्धित सूचना केन्द्र (Resource Center) को स्थापना तथा विकास हुने ।	• खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धी तथ्याङ्क जिल्लास्तरमा अद्यावधिक र प्रमाणीकरण गर्ने कार्यलाई संस्थागत गरिएको । • राष्ट्रिय तथ्याङ्क संकलन, प्रशोधन र अद्यावधिक गर्ने कार्य भईरहेको ।	• खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धी तथ्याङ्क जिल्लास्तरमा अद्यावधिक र प्रमाणीकरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिने । • राष्ट्रिय तथ्याङ्क अद्यावधिक गरी विद्युतीय सञ्जालमा राख्ने ।	• सम्पूर्ण ७५ जिल्लाका गा.वि.स. तथा न.पा.हरू
३३७१६८-३/४ (४८-३/४-७०७) **खानेपानी पूनस्थापन आयोजना**	सालवसाली	• आयु सकिएका र धेरै नै जिर्ण अवस्थामा पुगेका प्रणालीहरूको नविकरण तथा पूनर्निर्माण र दैवी प्रकोपबाट वा अन्य कारणबाट क्षति भएका प्रणालीहरूको पुनर्स्थापन हुने ।	• प्रकोपवाट क्षतिग्रस्त तथा अन्य कारणवाट खानेपानी सेवा अवरूद्ध भएका १३३ खानेपानी आयोजना/प्रणालीहरूको मर्मत सुधार गरी खानेपानी सेवा पुनर्स्थापना गरिएको ।	• करिब ३०० खानेपानी आयोजना/ प्रणालीहरूको मर्मत सम्भार तथा सुधार गरी अवरूद्ध खानेपानी सेवा पुनर्स्थापन तथा नियमित गरिने ।	• विभिन्न गा.वि.स. तथा न.पा.हरू
३३७१६९-३/४ (४८-३/४-७०८) **डीप ट्युबवेल आयोजना (मर्मत सुधार)**	सालवसाली	• इलेक्ट्रो-मेकानिकल उपकरण जडान भएका खानेपानी आयोजनाहरूमा नियमित वितरण गर्न नयाँ डिप ट्युबवेल निर्माण, पम्प तथा इलेक्ट्रो-मेकानिकल उपकरणहरूको मर्मत सुधार, प्रतिस्थापन हुने ।	• मिर्चैया, खजुरा र प्रगतिनगर खनेपानी आयोजनाहरूमा १/१ वटा डीप ट्युववेल बोरिङ्ग सम्पन्न भएको। • धुलावारी, वर्दघाट लगायत ९ आयोजनामा थप १/१ वटा डीप टयुबवेल निर्माण गर्ने काम भईरहेको । • जीतपुर, परसौनी, प्रगतिनगर	• ९ आयोजनाहरूमा क्रमागत डीप ट्युववेल बोरिङ्ग कार्य सम्पन्न गर्ने । • थप पम्पीङ्ग प्रणालीका आयोजनाहरूमा डीप ट्युववेल निर्माण/ पुनर्स्थापन, इलेक्ट्रो मेकानिकल उपकरणहरूको पुनर्स्थापना गर्ने ।	• विभिन्न न.पा. तथा गा.वि.स. हरू

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	चालु आ.व. २०६७।६८ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)	कार्यक्रम/आयोजनामा विनियोजित रकम खर्च हुने स्थान/क्षेत्र
			लगायतका आयोजनाहरूमा इलेक्ट्रो मेकानिकल उपकरणहरूको पुनर्स्थापन गरिएको । • महोत्तरी, धनुषा र रूपन्देही जिल्लाहरूमा Groundwater drawdown सम्बन्धी अध्ययन भईरहेको ।	• Groundwater draw down सम्बन्धी अध्ययनलाई निरन्तरता दिने । • नगर तथा नगरोन्मुख क्षेत्रमा **सहलगानी र सार्वजनिक नीजि साझेदारीमा** (५०/५०) खानेपानी तथा सरसफाइको क्षेत्रमा सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने ।	
३३७१७०-३/४ (४८-३/४-७०९) **जनसाधन विकास आयोजना**	सालवसाली	• विभिन्न विषयका तालिम कार्यक्रम मार्फत खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रसँग सम्वन्धित कर्मचारीहरूको सीप एवं दक्षताको विकास र आयोजना सञ्चालन, व्यवस्थापन तथा नियमित मर्मत सम्भारमा संलग्न उपभोक्ता तथा विभिन्न तहका कामदारहरूको ज्ञान र सीप अभिवृद्धि हुने ।	• क्षेत्रगत विषयमा विभिन्न तहका कर्मचारी तथा उपभोक्ताहरूको सीप, ज्ञान र क्षमता अभिबृद्धि गर्न विभिन्न १३ वटा तालीम कार्यक्रम सन्चालन गरी २७३ जनालाई तालिम दिइएको । • केन्द्रीय जनसाधन विकास इकाइ (Central Human Resource Development Unit) लाई सम्वन्धित सरोकारवालाहरूसंगको परामर्श र सहयोगमा राष्ट्रियस्तरको तालिम केन्द्रको रूपमा विकसित गर्न अध्ययन तथा परामर्शको काम भईरहेको । • विश्वविद्यालय तथा स्म्बन्धित विषयका विज्ञहरूको साभ्भेदारीमा अनुसन्धान र विकास (R&D) अगाडी बढाउन तालिम भवन परिसरमा (क) पिसावलाई मलको रूपमा प्रयोग अध्ययनको लागि ग्रीन-हाउसको निर्माण र (ख) विकेन्द्रीत ढल प्रशोधन प्रणाली को निर्माण गरिएको ।	• क्षेत्रगत विषयमा विभिन्न तहका ३२० कर्मचारी तथा उपभोक्ताहरूको सीप, ज्ञान र क्षमता अभिबृद्धि गर्न विभिन्न १६ वटा तालीम कार्यक्रम सन्चालन गर्ने । • केन्द्रीय जनसाधन विकास इकाइलाई राष्ट्रियस्तरको क्षेत्रगत तालिम केन्द्रको रूपमा स्थापित गर्न आवश्यक पहल गर्ने । • विश्वविद्यालय तथा स्म्वन्धित विषयका विज्ञहरूको साभ्भेदारीमा अनुसन्धान र विकास (R&D) कार्यलाई निरन्तरता दिने । • खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रको संस्थागत विकासमा Society of Public Health Engeneering समेतको सहयोगबाट अनुसन्धान र सचेतनाका कार्यक्रम अघि बढाइने छ ।	• केन्द्रगत

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	चालु आ.व. २०६७।६८ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)	कार्यक्रम/आयोजनामा विनियोजित रकम खर्च हुने स्थान/क्षेत्र
३३७१७१-३/४ (४८-३/४-७१०) **खानेपानी गुणस्तर सुधार आयोजना**	२०५३/५४ सालवसाली	• राष्ट्रिय खानेपानी गुणस्तर मापदण्ड कार्यान्वयन निर्देशिका २०६२ अनुरूप विगतमा सम्पन्न खानेपानी प्रणालीहरूबाट वितरित खानेपानीको गुणस्तर बृद्धि गर्न स्थानीय आवश्यकता अनुसार खानेपानी प्रशोधन प्रणालीहरूको निर्माण हुने ।	• इलाम, झुम्का, मन्थली, विदुर, रजहर र बेलझुण्डी खानेपानी आयोजनाहरूमा खानेपानीको गुणस्तर सुधारको लागि पानी प्रशोधन प्रणाली निर्माण कार्य सम्पन्न गरिएको । • प्रत्येक जिल्लाका २ वटा आयोजनामा पानी सुरक्षा योजना (Water Safety Plan) कार्यान्वयन गरिएको । • विभिन्न जिल्लामा क्रमागत र नयाँ समेत २४ खानेपानी आयोजनाहरूमा पानी प्रशोधन प्रणाली निर्माण गर्ने कार्य भइरहेको ।	• खानेपानीको गुणस्तर सुधारको लागि विभिन्न जिल्लाका खानेपानी आयोजनाहरूमा ८ वटा पानी प्रशोधन प्रणालीहरूको निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने । • क्रमागत रहने पानी प्रशोधन प्रणालीहरूको निर्माण कार्यलाई तिब्रता दिने । • प्रत्येक जिल्लाका ३ वटा आयोजनाहरूमा पानी सुरक्षा योजना (Water Safety Plan) कार्यान्वयन गर्ने । • नयाँ १२ खानेपानी आयोजनाहरूमा पानी प्रशोधन प्रणालीको निर्माण कार्य शुरू गर्ने ।	• विभिन्न न.पा. तथा गा.वि.स. हरू
३३७१७२-३/४ (४८-३/४-७११) **बागमती क्षेत्र भौतिक पूर्वाधार विकास आयोजना**	शुरू बर्ष : २०५३/५४ सम्पन्न हुने बर्ष : २०७०/७१ कूल लागत : रू १५ अर्व	• भौतिक पूर्वाधारको विकास भई बागमती र यसका सहायक नदीनालाहरू वरपरका प्राकृति, पुरातात्विक, साँस्कृतिक तथा धार्मिक सम्पदा, सभ्यता एवं वातावरणको संरक्षण हुने	• नागमतीको मुहान (ठूलो धाप) क्षेत्रमा मिचाहा प्रजाति (बोझो) हटाई संरक्षण कार्य शुरू भएको । • बागमती नदीको सुन्दरीजल गोकर्ण खण्डमा २०२१/२२ सालको (हाल कायम रहेको नापी नक्सा अनुसारको) वहावमा ल्याउन ८.२५ कि.मी. मध्ये ४.०० कि.मी. नदी तटवन्ध कार्य सम्पन्न भएको । • गोकर्ण गुह्येश्वरी खण्डमा पूर्व तथा पश्चिम दुबै किनारामा गरि २२ कि.मी. ढल विछ्याउने कार्य भएको • गोकर्ण गुह्येश्वरी खण्डमा १.५० कि.मी. सडक निर्माण सम्पन्न भएको । • गुह.येश्वरी ढल प्रशोधन केन्द (१६.४	• ठूलो धाप संरक्षण कार्य गर्ने । • सुन्दरीजल गोकर्ण खण्डको बाँकी ४.२५ कि.मी. तटवन्ध कार्य पूरा गर्ने । • गोकर्ण गुह्येश्वरी खण्डको बाँकी पूर्वाधारहरू निर्माण गर्ने । • निर्मित संरचनाहरूको मर्मत संभार संचालन र स्तर उन्नति गर्ने । • आर्यघाट विशेष सुधार कार्यक्रम संचालन गर्ने (१.० कि.मी. लम्बाईमा नदीको सुन्दरता अभिवृद्दि गर्ने) • मीनभवन शंखमूल खण्डको पूर्वाधार निर्माणको ठेक्कापट्टा बन्दोवस्त गर्ने ।	

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	चालु आ.व. २०६७६८ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)	कार्यक्रम/आयोजनामा विनियोजित रकम खर्च हुने स्थान/क्षेत्र
			करोड लि क्षमता/दिन) को निर्माण भै संचालनमा रहेको । • गुह्येश्वरी तिलगंगा ०.५७ कि.मी. टनेल निर्मण भै संचालनम रहेको । • तिलगंगा मिनभवन खण्डमा नदीको दुबै किनारामा १.५० कि.मी. ढल निर्माण कार्य भएको । • शंखमूल घाट संरक्षण कार्य शुरू भएको । • गुह्येश्वरी तिलगंगा खण्डको आर्यघाट विशेष सुधार कार्यक्रमको सर्भेक्षण, डिजाइन इष्टिमेट सम्पन्न भएको । • मीनभवन शखमुल खण्डको भौतिक पूर्वाधार निर्माण कार्यहरूको सर्भेक्षण, डिजाइन इष्टिमेट सम्पन्न भएको ।	• चेतनामूलक, अध्ययन अनुसन्धानमूलक तथा प्रचारात्मक एवं प्रवर्धनात्मक कार्यहरू गर्ने ।	
३३७१७३-३/४ (४८-३/४-७१२) **ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाइ कोष**	सेप्टेम्बर २००४ - अगष्त २०११ (अगष्त २०१२ सम्म म्याद थपको प्रक्रियामा रहेको)	• १०९३ आयोजना संचालन भै ८,२३,००० जनसंख्या खानेपानी सेवा बाट लाभान्वित हुने ।	• विकास चरणका १५४१ आयोजनाहरू सम्पन्न भई ती आयोजनाहरू कार्यान्वयन चरणमा प्रवेश गरेका छन् । • कार्यान्वयन चरणमा प्रवेश गरेका मध्ये १०५१ आयोजनाहरू सम्पन्न भएका छन् । यसबाट ७,७२,४८५ जनसंख्या लाभान्वित भएका छन् ।	• आठौं समूहमा छनौट भई विकास चरण पूरा भएका ३१३ आयोजनाहरूको कार्यान्वयन चरण सम्पन्न भै करीब २,१९,१०० ग्रामीण जनसंख्या लाभान्वित हुने । • नवौं समुहमा बिभिन्न सहयोगी संस्थाहरूको माध्यमबाट करीब ४०० आयोजनाहरू देशका ५० जिल्लाहरूमा संचालन हुने । • सातौं समुहको कार्यान्वयन चरणमा रहेका ५३ आयोजनाहरू सम्पन्न भै	

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	चालु आ.व. २०६७६८ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)	कार्यक्रम/आयोजनामा विनियोजित रकम खर्च हुने स्थान/क्षेत्र
				करीब ३७,१०० ग्रामीण जनसंख्या लाभान्वित हुने ।	
३३७१७४-३/४ (४८-३/४-७१६) **साना शहरी खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजना**	२०५७/५८-२०६६/६७ ५३८६९ हजार अमेरिकी डलर	• साना शहरी खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजना अन्तर्गत निर्माण सम्पन्न कोहलपुर, अत्तरिया, त्रिभुवननगर, तुलसीपुर, वीरेन्द्रनगर र महेन्द्रनगर नगर आयोजनाहरूमा उपभोक्ता समितिको क्षमता अभिबृद्धि तथा सशक्तिकरण हुने ।	• सम्पन्न नगर आयोजनाहरूमा इन्टेक सुधार तथा संरक्षण, वर्षातको पानी निकास ढल, शौचालय निर्माण, पानी सुरक्षा योजना जस्ता कार्यक्रमहरू संचालन गरिएको ।	• १० नगर आयोजनाहरूमा उपभोक्ताहरूको क्षमता अभिबृद्धिको लागि तालिम कार्यक्रम संचालन गरिने । • नगर आयोजनाहरूमा आवश्यक उपकरण तथा प्राविधिक परामर्श सेवा उपलव्ध गराउने । • लघुवित्त कार्यक्रम संचालनको लागि निर्यात अनुदान सहयोग उपलव्ध गराइने ।	• प्रथम साना शहरी खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजना अन्तर्गत निर्माण सम्पन्न २९ नगर आयोजनास्थल
३३७१७५-३/४ (४८-३/४-७१७) **वर्षात्‌को पानी संकलन आयोजना**	२०६५/६६ सालवसाली	• सुगम रूपमा खानेपानीको स्रोत उपलब्ध नभएका स्थानहरूमा घरायसी प्रयोजनको लागि वर्षात्‌को पानी संकलन तथा उपयोग हुने ।	• वर्षातको पानी संकलन तथा उपयोग सम्वन्धी निर्देशिका तयार गरी स्वीकृतीको प्रक्रियामा लगिएको । • ५ वटै विकास क्षेत्रका सदरमुकामहरूमा क्षेत्रीयस्तरको ज्ञान व्यवस्थापन तथा स्रोत केन्द्र (Knowledge Management and Information Center) स्थापनाको लागि पूर्वाधार तयार भएको । • विभिन्न जिल्लामा निर्माणाधिन ७ वटा आयोजना सम्पन्न गरी करिव २,८०० जनतालाई खानेपानी सेवा उपलव्ध गराएको । • विभिन्न जिल्लामा १४ वटा नयाँ आयोजना शुरू गरिएको । • ११ वटा सरकारी स्कूलहरूमा वर्षातको पानी संकलन तथा उपयोगको प्रणाली निर्माण गरिएको ।	• वर्षातको पानी संकलन तथा उपयोग सम्वन्धी निर्देशिका स्वीकृत गराई लागु गरिने । • क्षेत्रीय ज्ञान व्यवस्थापन तथा स्रोत केन्द्र (Knowledge Management and Information Center) हरूको सुदृढीकरण गरी वर्षातको पानी संकलन तथा उपयोग सम्वन्धी ज्ञान र सीप जनस्तरमा पुऱ्याउने । • निर्माणाधिन ७ वटा आयोजना सम्पन्न गर्ने • विभिन्न जिल्लामा १३ वटा नयाँ आयोजना शुरू गर्ने । • २० वटा सरकारी स्कूलहरूमा वर्षातको पानी संकलन तथा उपयोगको प्रणाली निर्माण गर्ने । • डीप टयुबवेल र आर्सेनीक प्रदूषण बढी भएका ठाउँहरूमा	विभिन्न गा.वि.स. तथा न.पा.हरू

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	चालु आ.व. २०६७६८ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)	कार्यक्रम/आयोजनामा विनियोजित रकम खर्च हुने स्थान/क्षेत्र
				वर्षातको पानी पूनर्भरणको असर र संभावना सम्वन्धी अध्ययन अनुसन्धान गर्ने ।	
३३७१७६-३/४ (४८-३/४-७१८) **मेलम्ची खानेपानी आयोजना**	शुरू २०५५/५६ - सम्पन्न २०७०/७१ लगत रू. १७ अर्व ४३ करोड ७४ लाख	• काठमाण्डौ, भक्तपुर र ललितपुरका उपभोक्ताहरुलाई शुद्ध पिउने पानी उपलब्ध हुने । • मेलम्ची उपत्यका, मण्डन उपत्यका क्षेत्रमा सामाजिक उत्थानका कार्यक्रम मार्फत • आर्थिक तथा सामाजिक विकास हुने ।	• २२ कि.मी. मेन एक्सेस रोड निर्माण सम्पन्न भएको । • ४१.८ कि.मी. सडक स्तर सुधार भएको । • २१.२ कि.मी. अडिट एक्सेस रोड निर्माण कार्य सम्पन्न भएको । • २.५ कि.मी.टनेल निर्माण सम्पन्न भएको र हेडवर्क्सको काम शुरू भएको ।	• ७ कि.मी. सुरूङ्ग निर्माण गर्ने । • सुन्दरीजलमा पानी प्रशोधन केन्द्र निर्माण कार्य शुरू गर्ने • प्रभावित गा.वि.स. हरुमा सञ्चालित सामाजिक उत्थान कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउने ।	
३३७१७७-३/४ (४८-३/४-७२०) **ढल निर्माण तथा प्रशोधन आयोजना**	२०५७/५८ सालवसाली	• स्थानीय निकाय तथा उपभोक्ता समुदायको सक्रिय सहभागिता र आर्थिक साझेदारीमा प्रशोधन केन्द्र सहितको ढल प्रणाली निर्माण हुने ।	• मनकामना, बालकोट, हरिसिद्धी, ठैव र गोलढुङ्गामा निर्माणाधिन ढललाई जनताको साझेदारीमा प्रशोधन केन्द्र सहित कार्यान्वयन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइएको । • चापागाउँमा निर्मित ढल प्रशोधन केन्द्रमा अनुसन्धान कार्य भईरहेको ।	• मनकामना र गोलढुङ्गामा निर्माणाधिन ढल आयोजना सम्पन्न गर्ने । • बालकोट, हरिसिद्धी र ठैवमा प्रशोधन केन्द्र सहितको ढल निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने ।	• विभिन्न गा.वि.स. तथा न.पा.हरू
३३७१७९-३/४ (४८-३/४-७२७) **दोस्रो साना शहरी खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजना**	२०६६/६७-२०७२/७३ ७१७०० हजार अमेरिकी डलर	• २० वटा साना शहरका २ लाख ४० हजार जनतालाई उच्चस्तरको खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा उपलब्ध हुने ।	• पहिलो समुहका १२ नगर आयोजनाको विस्तृत डिजाइन प्रतिवेदन तयार गरी परामर्शदाता र स्थानीय गैर सरकारी संस्थाहरूको नियुक्ती भईरहेको । • दोस्रो समुहका १२ नगर आयोजनाहरूको छनौट सम्पन्न गरिएको ।	• पहिलो समुहका १० नगर आयोजनाहरूको निर्माण कार्य शुरू गर्ने • पहिलो समुहका १२ नगर आयोजनाका उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरूलाई प्राविधिक तालिम दिने । • दोस्रो समुहका १२ नगर आयोजनाहरूको विस्तृत डिजाइन प्रतिवेदन तयार गर्ने । • दोस्रो समुहका आयोजनाहरूमा परामर्शदाता र स्थानीय गैर सरकारी संस्थाहरूको नियुक्ती	• दोस्रो साना शहरी खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजना अन्तर्गत छनौट भएका नगर आयोजनास्थल

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	चालु आ.व. २०६७।६८ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)	कार्यक्रम/आयोजनामा विनियोजित रकम खर्च हुने स्थान/क्षेत्र
				गर्ने ।	
३३७८०१-४ (४८-३/४-८०२) **ग्रामीण खानेपानी आयोजना**	२०६६/६७-२०६९।७० रू. ८ करोड ५८ लाख	• मध्य र सुदूर पश्चिमान्चलका दैलेख, जाजरकोट, कालीकोट र अछाम जिल्लाहरूमा स-साना ग्रामीण खानेपानी आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्न उपभोक्ता समितिहरूलाई टेवा पुऱ्याउने ।	• जाजरकोट, दैलेख, कालिकोट र अछाममा १९ स-साना ग्रामीण खानेपानी आयोजनाहरू कार्यान्वयन गरी करिव ६ हजार जनतालाई खानेपानी रसरसफाइ सेवा उपलब्ध गराएको ।	• जाजरकोट, दैलेख, कालिकोट र अछाम जिल्लाहरूमा क्रमागत तथा नयाँ ग्रामीण खानेपानी आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्न उपभोक्ता समितिहरूलाई टेवा पुऱ्याउने ।	• मध्यपश्चिमान्चल र सुदूर पश्चिमान्चल क्षेत्रमा हेल्भेतासवाट कार्यक्रम संचालन गरिएका जिल्लाहरू
३३७८०२-३/४ (४८-३/४-८०४) **खानेपानी आयोजनाहरू**	सालवसाली	• नेपाल सरकारको आन्तरिक स्रोतवाट ७५ वटै जिल्लाहरूमा क्रमागत रूपमा खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजनाहरूको निर्माण गरी खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा विस्तार हुने ।	• ७७ आयोजना सम्पन्न गरी २ लाख ११ हजार जनतालाई आधारभूतस्तरको खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा उपलब्ध गराइएको । • मर्मत सम्भार गर्नुपर्ने आयोजनाहरूको प्राथमिकीकरणसहितको जिल्ला प्रोफाइल तयार गरिएको ।	**क) सह लगानी/साझेदारी कार्यक्रम** • नगर तथा नगरोन्मुख क्षेत्रमा **सहलगानी र सार्वजनिक नीजि साझेदारीमा** (५०/५०) प्रत्येक विकास क्षेत्रमा, कम्तीमा १/१ वटा खानेपानी तथा सरसफाइको सेवास्तर तथा गुणस्तर बृद्धि सम्वन्धी कार्य सहलगानी कार्यक्रम शुरूवात गर्ने ।	• सम्पूर्ण ७५ जिल्लाका गा.वि.स. तथा न.पा.हरू
				ख) सहभागिता कार्यक्रम • कार्यान्वयनमा रहेका करिव १०० आयोजना सम्पन्न गरी २ लाख ८० हजार जनतालाई आधारभूतस्तरको खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा उपलब्ध गराउने । क्रमागत आयोजना छिटो सम्पन्न गर्न निर्माण कार्यलाई तिव्रता दिने । • खानेपानी सेवा उपलब्ध गराउन बाँकी ठाउँहरूको गा.वि.स./ न.पा., वडा, ठाउँ र जनसंख्या खुल्ने गरी जिल्ला प्रोफाइल तयार गर्ने ।	

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	चालु आ.व. २०६७।६८ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)	कार्यक्रम/आयोजनामा विनियोजित रकम खर्च हुने स्थान/क्षेत्र
५०११२६-४ (८७-४-४५२) **खानेपानी उत्पादन बृद्धि कार्यक्रम**	सालबसाली	• खानेपानीको विद्यमान स्रोतको संरक्षण तथा अतिरिक्त स्रोत परिचालनद्वारा खानोपानीको आपूर्तिमा बृद्धि हुने ।		• डिप ट्युववेल निर्माण, पानीपोखरी निर्माण, पम्पसेट खरिद, हेम्जा खानेपानी कार्यक्रम, चुहावट नियन्त्रण, बुटवल खानेपानी आयोजना निर्माण गरिने ।	
५०११२७-४ (८७-४-४५५) **खानेपानी तथा ढल निकास कार्यक्रम**	सालबसाली	• थप खानेपानी उत्पादन तथा वितरण प्रणालीको सुधारद्वारा उपभोक्तालाई सुविधा पुग्ने । ढल निकास व्यवस्थित हुने ।		• पाइप लाइन विस्तार, जेनेरेटर खरिद, मुहान नियन्त्रण, मास्टर प्लान तयार पार्ने, सवारी साधन खरिद, वाटर सेफ्टी प्लान सञ्चालनमा ल्याउने ।	
५०११०४-४ (८७-४-४५९) **नगर विकास कोष (खानेपानी क्षेत्र)**	सालबसाली	• साना सहरहरूमा सञ्चालित खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजनाबाट स्वच्छ तथा स्वस्थ खानेपानी वितरण भई जनस्वास्थ्यमा सुधार हुने ।	• दोस्रो साना शहरी खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना अन्तर्गत छनौट भएका साना शहरी खानेपानी तथा सरसफाई आयोजनाहरू कार्यान्वयनका लागि वित्तीय सम्झौताहरू भैरहेको ।	• यस कार्यक्रम अन्तर्गत छनौट भएका साना शहरहरूमा वित्तीय सम्झौताहरू सम्पन्न गरी ऋण प्रवाह गर्ने ।	
५०११४६-४ (८७-४-४६०) **काठमाडौ उपत्यका खानेपानी सेवा क्षेत्र विकास कार्यक्रम**	२०६६/६७-०६८/६९ रू १६ करोड ७९ लाख	• विलिङ्ग प्रणाली र लेखा प्रणालीमा सुधार भई उपभोक्ता वर्गलाई सुविधा हुने ।	• आयोजनाको मूख्य Component को रूपमा रहेका CBP Team र Computerized Billing & Accounting System का लागि अन्तराष्ट्रिय स्तरमा वोलपत्र आह्वान र छनोट समेत गरी, No. Objection को लागि प्रक्रिया अघि बढाइएको । • Computerized & Accounting System का लागि Worldlink Communication Pvt.Ltd. सँग ठेक्का सम्झौता भई CBP Team बाट Inception Report र World link Communication बाट Final Gap Analysis Report को काम अन्तिम चरणमा	• काठमाडौं महानगरपालिका र यसका वरिपरिका शहरी क्षेत्रका खानेपानी तथा सर सफाई सेवा क्षेत्रमा सुधार गर्ने कार्य लाई निरन्तरता दिने । • व्यवस्थापकिय क्षमता अभिवृद्धि गर्नुको साथै सस्थागत संरचनामा सुधार गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिने । • आय, खर्च, सम्पत्ति तथा कर्मचारीको रेकर्ड चुस्त र दुरूस्त राख्नको लागि कम्प्यूटर प्रणालीको विकास गरी प्रयोगमा ल्याउने कार्यलाई निरन्तरता दिने ।	

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	चालु आ.व. २०६७६८ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)	कार्यक्रम/आयोजनामा विनियोजित रकम खर्च हुने स्थान/क्षेत्र
			रहेको ।		
५०११२८-४ (८७-४-४६१) **काठमाडौ उपत्यका खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड**	२०६५/६६ सालबसाली	• खानेपानीको उत्पादनमा बृद्धि, गुणस्तर सुधार तथा वितरण प्रणालीमा सुधार हुने ।	• २ स्थानमा पर्खाल निर्माण काम अन्तिम चरणमा पुगेको । • अन्य ३ स्थानमा काम शुरू भएको । • ५१ वटा टयुववेललाई अनुमती पत्र प्रदान भएको । • ४१ स्थानमा अनुगमन केन्द्र स्थापना भएको । • करिव १० कि.मी पाइप लाइन विस्तार भै सप्लाइमा सुधार भएको ।	• रिजरभ्वायर निर्माणका लागि अधिग्रहण भएका कुल ५ स्थानमा पर्खाल निर्माण गरिने । • भूमिगत पानीको नियमित अनुगमन गरिने । • ग्वालिन्दह खानेपानी योजनाको ८०% काम सम्पन्न हुने । • संचालनमा आइनसकेका थप ५ टयुववेल संचालनमा आउने । • चुहावट नियन्त्रण भै वितरण प्रणालीमा सुधार हुने ।	
५०११३५-४ (८७-४-४६२) **काठमाडौ उपत्यका खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजना निर्देशनालय**	सन २००८-२०१३ ४८.८ मि.अ.ड.	• काठमाडौ उपत्यकाका १६ लाख जनसंख्यालाई खानेपानी सेवास्तर अभिबृद्धि गर्ने ।	• ३५ कि.मि. वितरण प्रणाली निर्माण भएको । • ४ गोटा डिप ट्यूववेल निर्माण भएको । • व्यवस्थापकिय सुधारका लागि उपकरण खरिद भएको ।	• ८५ कि.मि. वितरण प्रणाली संजाल सुधार गर्ने । • ९.५ कि.मि. प्रशारण पाइपलाइन जडान कार्य शुरू गर्ने । • १० गोटा नया ट्युबवेल निर्माण गर्ने ।	
५०११४५-५ (८७-४-४६३) **काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजना दोस्रो**	२०६८/६९ २०६९।७० कूल लागत: रू ९ अर्ब ३६ करोड	• कूल ६८००० घ.मि. क्षमताका ५ वटा पानीपोखरी निर्माण, ३० कि.मि. मुख्य वितरण लाइन जडान तथा ५० कि.मि. बितरण संजाल बिकास भई ६००० घरधुरी लाभान्वित हुने ।	नयाँ आयोजना	• परामर्शदातृ संस्था नियुक्ति गर्ने । • वितरण प्रणाली सुधार सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने । • क्षमता अभिवृद्धि तालिम कार्यक्रम संचालन गर्ने । • सामुदायिक सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

खानेपानी तथा सरसपफाइ क्षेत्र

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शिर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबीमुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
			साधारण प्रशासनतर्फ													
१	३३७ ०१८ -३/४	४८-३/४-१६५	खानेपानी तथा ढल निकास विभाग	३२२४७	३९०१६	३८७१६	३००	३९०१६			४२४०५	४६३२६	१	७		
			जम्मा	**३२२४७**	**३९०१६**	**३८७१६**	**३००**	**३९०१६**	**०००**	**०००**	**४२४०५**	**४६३२६**				
			विकास कार्यक्रमतर्फ													
२	३३७ १६६ -३/४	४८-३/४-७०५	वातावरणीय सरसफाई आयोजना	२०४८८०	३२१६०२	२१४०२	३००२००	३१३६०२	८०००		३५३०७०	४०३५००	१	४	२	२
३	३३७ १६७ -३/४	४८-३/४-७०६	राष्ट्रिय सूचना व्यवस्थापन तथा अनुगमन आयोजना	१३४४०	१०४३५	१००३५	४००	८४३५	२०००		१६१०७	१७८६१	३	४	२	२
४	३३७ १६८ -३/४	४८-३/४-७०७	वृहत खानेपानी पुनःस्थापना आयोजना	१००३२१	१५०४७०	४७०	१५००००	१५०४७०			२००५५३	२५०६५०	१	४	१	२
५	३३७ १६९ -३/४	४८-३/४-७०८	डीप ट्युववेल आयोजना	१९४९०	३०८६१	५७६	३०२८५	३०८६१			५०९७०	७११६४	१	४	१	२
६	३३७ १७० -३/४	४८-३/४-७०९	जनसाधन विकास आयोजना	१३५७५	१४८६९	१३६५९	१२१०	१३८६९	१०००		१६५३१	१८१७९	२	५	२	२
७	३३७ १७१ -३/४	४८-३/४-७१०	खानेपानी गुणस्तर सुधार आयोजना	१००१८७	१४२३६७	१०२७	१४१३४०	१३६३६७	६०००		१६१५०५	१८१८२५	१	४	२	२
८	३३७ १७२ -३/४	४८-३/४-७११	वाग्मती क्षेत्र भौतिक पूर्वाधार विकास आयोजना	२९९३०१	३९४६७९	१४२७९	३८०४००	३९४६७९			४६७१४५	५१८०००	१	४	२	२
९	३३७ १७३ -३/४	४८-३/४-७१२	ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाई कोष	८६४०३२	१०६०९४०	२२५०५३	८३५८८७	४९४६४	१०११४७६		१६००००	६००००	१	४	१	२
१०	३३७ १७४ -३/४	४८-३/४-७१६	साना शहरी खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना	३०४१८	११२५०	२१००	९१५०	११००	१०१५०				१	४	१	२
११	३३७ १७५ -३/४	४८-३/४-७१७	वर्षातको पानी संकलन आयोजना	३५३८२	४०८४४	९०९	३९९३५	४०८४४			५०७९७	५८७३२	२	४	१	२
१२	३३७ १७६ -३/४	४८-३/४-७१८	मेलम्ची खानेपानी आयोजना	१०६२३९३	२४६६०८०	६१०८०	२४०५०००	६०३०८०		१८६३०००	३२६३८८४	३५६६८००	१	४	१	२
१३	३३७ १७७ -३/४	४८-३/४-७२०	ढल निर्माण आयोजना	३५८७४	५२३८०	१५३०	५०८५०	५२३८०			६३२७६	७५८१९	२	४	२	२
१४	३३७ १७९ -३/४	४८-३/४-७२७	दोस्रो शहरी खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना	१२८७१३	४५७४८९	४६७६४	४१०७२५	१८७८०७	२६९६८२		१५३८१५६	१६३२०३६	१	४	१	२

सि. नं.	बजेट शिर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१५	३३७ ८०१ -४	४८-४-८०२	ग्रामीण खानेपानी आयोजना	१५०००	२५०००		२५०००		२५०००		७२०००	८६४००	१	४	१	१
१६	३३७ ८०२ -३/४	४८-३/४-८०४	खानेपानी आयोजनाहरू	१९६७३६६	२४५६१६६	४४७५१६	२००८६५०	२४१९२२१	३६९४५		२८६००९३	३२५३५६९	१	४	१	१
१७	५०१ १२६ -४	८७-४-४५२	खानेपानी उत्पादन बृद्धि कार्यक्रम	१४२५००	१२००००		१२००००	१२००००			१४५०००	१५००००	२	४	२	२
१८	५०१ १२७ -४	८७-४-४५५	खानेपानी तथा ढल निकास कार्यक्रम	५७०००	५००००		५००००	५००००			६००००	६२५००	२	४	२	२
१९	५०१ १०४ -४	८७-४-४५९	नगर विकास कोष (खानेपानी क्षेत्र)	१७१०००	३७६०००		३७६०००			३७६०००	३७६०००	३७६०००	१	४	१	२
२०	५०१ १४६ -४	८७-४-४६०	काठमाडौं उपत्यका खानेपानी सेवा क्षेत्र विकास कार्यक्रम	१६२८३४	१३०४३५		१३०४३५	३२३४४		९८०९१	१२४०००	११७०००	१	४	२	२
२१	५०१ १२८ -४	८७-४-४६१	काठमाडौं उपत्यका खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड	७००००	१७९२४२		१७९२४२	१७९२४२			१७२०००	१८७०००	१	४	२	२
२२	५०१ १३५ -४	८७-४-४६२	काठमाडौं उपत्यका खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना	५०६७००	८५००००		८५००००	२५००००		६०००००	९०००००	४०००००	३	१	१	२
२३	५०१ १४५ -५	८७-४-४६३	काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजना दोस्रो		३०००००		३०००००	६००००	२४००००		३०००००	३०००००	१	४	१	२
			जम्मा	**६०००४०६**	**९६४११०९**	**८४६४००**	**८७९४७०९**	**५०९३७६५**	**१६१०२५३**	**२९३७०९१**	**११३५१०८७**	**११७८७०३५**				
			कूल जम्मा	**६०३२६५३**	**९६८०१२५**	**८८५११६**	**८७९५००९**	**५१३२७८१**	**१६१०२५३**	**२९३७०९१**	**११७०४१५७**	**१२१९०५३५**				

६.४ महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण

६.४.१ पृष्ठभूमि

महिला सशक्तीकरण, लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरण, लैङ्गिक समानता र सामाजिक सुरक्षाको अवधारणालाई आत्मसात गर्दै महिला विरूद्धका सबै विभेद र हिंसाको अन्त्य गरी महिलाको हकहित, अधिकारको संरक्षण तथा प्रबर्द्धन गर्ने, राष्ट्रिय विकासको क्षेत्रमा महिलाको श्रोत, साधन र प्रतिफलमा पहुंच, नियन्त्रण र अर्थपूर्ण सहभागिता अभिबृद्धि गर्ने, बालबालिकाको अधिकारलाई संरक्षण गर्ने, जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको हकहितलाई सुनिश्चित गर्ने कार्यक्रमहरूमा क्रमिक रूपमा लगानी र प्रयासहरू वृद्धि हुंदै गएका छन् । यस प्रयोजनका लागि निर्माण भएका नीतिगत, प्रक्रियागत र सगठनात्मक सुधार गर्न सरकारी, गैर सरकारी, नीजि क्षेत्र तथा नागरिक समाज र दातृ निकाय समेतको सहयोग, सहकार्य एवं समन्वयलाई सुदृढ गरिँदैछ । फलस्वरूप महिला, वालवालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, ज्येष्ठ नागरिकहरूको अधिकारको संरक्षण प्रवर्द्धन र कार्यान्वयनको लागि विभिन्न नीतिगत, कानूनी र संस्थागत पूर्वाधार तयार हुंदै छन् । सहस्राव्दी विकास लक्ष्य पूरा गर्नको लागि लैंङ्गिक समता अभिवृद्धि तथा महिला सशक्तिकरण र वालमृत्यूदर न्यूनीकरण गर्ने लक्ष्यहरूमा आशातित प्रगति भईरहेको छ । चालु आवधिक योजनाले सबै वर्ग र क्षेत्रका महिलाहरूको सामाजिक, आर्थिक तथा राजनैतिक सशक्तिकरण गर्दै दीगो शान्ति एवं विकासमा महिलाहरूको भूमिकालाई सशक्त वनाउने, महिलाविरूद्धका विभिन्न प्रकारका लैङ्गिकतामा आधारित हिंसा एवं विभेदको अन्त्य गर्ने, सबै प्रकारका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई सम्मानपूर्ण, स्वतन्त्र, अवरोधमुक्त र आत्मनिर्भर जीवनयापनका लागि उपयुक्त रोजगारी सहित आवश्यक सामाजिक, आर्थिक तथा भौतिक पूर्वाधार एवं सुविधाहरू उपलब्ध गराउने, बालबालिकाहरूको समग्र विकासका लागि अनुकुल, सवल बालमैत्री वातावरण श्रृजना गरी उनीहरूका मौलिक हक अधिकारहरूको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने, ज्येष्ठ नागरिकहरुको स्वस्थ, सुरक्षित र सम्मानजनक जीवनयापनका लागि अनुकूल वातावरणको सिर्जना गर्न जनचेतना जागरण तथा सेवा, सुविधाहरुको विस्तार गर्ने , सेवा तथा सुविधाहरूको विस्तारमा गैरसरकारी संस्थाहरूको भूमिकालाई सुदृढ गर्ने जस्ता उद्धेश्यहरू लिएको छ । समष्टिगत तथा क्षेत्रगत नीति, कार्यक्रम र वजेटको लैङ्गिकीकरण गर्ने, महिला, वालवालिका, ज्येष्ठनागरिक तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको हक अधिकारको संरक्षण गर्ने, तदनुरूप महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठ नागरिक बिरूद्धका विभेद र हिंसाका घटनामा कमी ल्याउने, महिलाहरूको सामाजिक, आर्थिक सशक्तिकरण र प्रतिनिधित्वमा अभिबृद्धि गर्ने, विभिन्न सेवा, सुविधा र सामाजिक सुरक्षाको प्रावधानहरूको बिस्तार गरी पहुँच बढाउने तर्फ केहि थप प्रयासहरू अघि बढेका छन् । चालु आवधिक योजनाले पनि यीनै प्रयासहरूलाई थप प्रभावकारी ढंगले अघि बढाउन विकास प्रक्रिया, सेवा प्रवाह र शासकीय प्रणालीका सबै क्षेत्रमा लैंगिक मूलप्रवाहीकरणलाई सुदृढ गर्ने, लैंगिक बजेट प्रणालीलाई सुदृढ गर्दै स्थानीय स्तरसम्म विस्तार गर्ने, सीमान्तकृत र जोखिममा रहेका महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू लक्षित सेवा, सुविधाहरू तथा सामाजिक संरक्षणका प्रावधानहरूको सुदृढीकरण र बिस्तार गर्ने, महिला हिंसा बिरूद्ध अभियान चलाउने, स्रोत साधन र प्रतिफलमा महिलाहरूको पहुँच र नियन्त्रण स्थापित गर्ने कुरामा जोड दिएको छ । तथापी महिला, वालवालिका, ज्येष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको लागि आधारभूत भैातिक पूर्वाधार निर्माण एवं आर्थिक, सामाजिक सशक्तीकरणका प्रयासहरू आवश्यकता र गुणस्तरका दृष्टिले अपर्याप्त रहेका छन् । विगतका उपलब्धीहरूलाई सुदृढ गर्दै र विगतका पाठबाट सिक्दै आगामी प्रयासहरूलाई अझ प्रभावकारी र सार्थक ढंगले अघि बढाउनेतर्फ आ.व.२०६८/६९ को वार्षिक विकास कार्यक्रम केन्द्रित रहेको छ ।

६.४.२ नतिजा सुचकहरू

तीनवर्षे योजनाको अवधिमा लैङ्गिक विकास सूचकाङ्कलाई ०.५९२ र लैङ्गिक सशक्तिकरण मापलाई ०.५४९ पुर्‍याउने लक्ष्य राखिएको छ । त्यस्तै लैंङ्गिक समता अभिवृद्धि तथा महिला सशक्तिकरण, महिला विरूद्धको हिंसामा कमी, वालमृत्यूदर न्यूनीकरण गर्ने, जोखिममा रहेका वालवालिकाहरूको संख्यामा कमी, अपाङ्गताको प्रकृति हेरी लक्षित सेवा सुविधाहरूको विस्तार हुने, सामाजिक सुरक्षाका प्रावधानहरू सुदृढ हुने, सामाजिक संरक्षण र राज्य प्रदत्त सेवा तथा सुविधाहरूमा महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिकहरूको पहुँच एवं सहभागिताको अनुपातमा बृद्धि हुने र मानव अधिकारको उल्लंघनका घटनाहरूमा कमी आउनेछ । चालु आ.व. २०६८/०६९ को वार्षिक कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनबाट वार्षिक रूपमा निर्धारित सुचकाङ्कमा आधारित नतिजा प्राप्त हुने र चालु आवधिक योजनाको लक्ष्य पुरा गर्न समेत सघाउ पुग्नेछ । महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण क्षेत्रमा पहिलो प्राथमिकतामा ८ र दोस्रोमा २ गरी कूल १० वटा विकास कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ । यस क्षेत्रको कूल बजेट रू.१,२१,३२,५५ हजार मध्ये चालू तर्फ रू.९७,५२,०० हजार र पूँजीगततर्फ रू.२३,८०,५५ हजार विनियोजन गरिएको छ ।

महिला, वालवालिका तथा समाज कल्याण क्षेत्रको वार्षिक विकास कार्यक्रम

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३४०१०१-३/४ (५६-३/४-२००) **महिला विकास कार्यक्रम, केन्द्रस्तर**	• ०३८।३९ सालवसाली	• महिला विकास कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउनको निमित्त सामाजिक परिचालन, लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरण र महिला सशक्तीकरणका क्षेत्रमा दक्ष जनशक्ति विकास हुने । • विभिन्न विषयगत स्रोत पुस्तिका तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन मार्गदर्शनको उत्पादन एवं उपयोग भएको हुने । • थप परिस्कृत र परिमार्जित रूपमा महिला विकास कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुने • कार्यक्रमको कार्यान्वयन अनुगमन, अभिलेखीकरण तथा समन्वय हुने ।	• सालबसाली स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार विभिन्न अनुशिक्षण, विषयगत प्रशिक्षण, पुनर्ताजगी प्रशिक्षण सम्पन्न । • कार्यक्रमको नियमित अनुगमन, पुनरावलोकन, लेखाजोखा गरी परिमार्जन भएको । • कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि आवश्यक निर्देशिका, स्रोत पुस्तिका, मानकहरुको विकास गरी उपयोग गरिएको ।	• 'गरिबीविरूद्ध महिला' अभियान कार्यक्रमको अनुशिक्षण गर्ने । • सुपरभाइजर तथा मुख्य महिला कार्यकर्तालाई सेवा प्रवेश अनुशिक्षण तालिम दिने । • किशोरी विकास प्रशिक्षक प्रशिक्षण दिने । • ग्रामीण व्यवसाय प्रवर्धनकर्ता पुनर्ताजगी प्रशिक्षण दिने । • संस्थागत विकास पुनर्ताजगी प्रशिक्षण दिने । • वार्षिक योजना तर्जुमा तथा समीक्षा गोष्ठी संचालन गर्ने । • स्रोत पुस्तक तथा सञ्चार सामग्री प्रकाशन प्रदान गर्ने । • उत्तम महिला संस्था पुरस्कार प्रदान गर्ने । • कार्यक्रमको सघन अनुगमन गर्ने ।
३४०८०२-३/४ (५६-३/४-८०१) **महिला विकास कार्यक्रम, जिल्लास्तर**	• ०३८।३९ सालवसाली	• लक्षित महिलाको पहिचान र समूहीकरण गरी सामाजिक परिचालनको माध्यमबाट सशक्तीकरणको प्रक्रिया प्रारम्भ हुने । • कार्यक्रम नपुगेका विकट गाविस तथा वडामा कार्यक्रमको क्रमिक विस्तार भएको हुने । • व्यक्तित्व विकासका प्रारम्भिक प्रशिक्षणबाट लक्षित महिलाको आर्थिक-सामाजिक सशक्तीकरणमा टेवा पुग्ने । • संस्थागत विकासको माध्यमबाट सशक्तीकरण क्रियाकलापको निरन्तरता हुने । • लक्षित महिलाहरुको व्यावसायिक समूह निर्माण भई जीविकोपार्जनको दिगो	• महिला संस्थाहरुको समन्वयमा सुरक्षित अल्पकालीन आश्रयसहित सेवा केन्द्र १५ जिल्लामा सञ्चालन भएको । • विद्यालयविमुख किशोरीको बहुआयामिक सशक्तीकरणका लागि जीवनपयोगी तालिम, व्यावसायिक किशोरी समूह विकास, सीप विकास तालिमलगायतका कार्यक्रमहरु भएको । • महिला जागृति कार्यक्रमअन्तर्गत एकीकृत जागृति तथा आयआर्जन कार्यक्रम ८ जिल्लामा एकीकृत रूपमा सञ्चालन गरिएको । • विपन्न, अति विपन्न र बहुविपन्न	• लक्षित महिलाको पहिचान र समूहीकरण अन्तर्गत थप गाविस तथा वडाहरूमा क्षेत्र विस्तार, समूह गठन, बचत परिचालन, समिति गठन लगायतका क्रियाकलापहरु गर्ने । • लैङ्गिक विकास सूचकाङ्कमा पछाडि परेका १५ जिल्लामा 'गरिबीविरूद्ध महिला' अभियान अन्तर्गत निम्न कार्यहरू गर्ने : – सहभागितात्मक अवस्था विश्लेषण र रणनीति पत्र तर्जुमा कार्यशाला – छूट घरधुरीको समूहीकरण – समूह /समिति गठन वा पुनर्गठन – पुनर्ताजगी अनुशिक्षण – स्वरोजगारका लागि सीप तथा व्यावसायिकता विकास तालिम – स्वव्यवसाय स्थापना खर्च अनुदान

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		आधार तयार हुने । • सूचना, परामर्श एवं जीवनोपयोगी सीप तथा वस्तुगत टेवामा विद्यालयविमुख किशोरीको पहुँच स्थापना भई जोखिमबाट सुरक्षाका साथै बहुआयामिक विकास हुने । • लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरणमा सम्पर्क निकाय सेवाको माध्यमबाट क्षेत्रगत कार्यक्रममा स्थानीय स्तरमै लैङ्गिक मुद्दाहरुको संवोधन हुने । • महिला संस्थाअन्तर्गत ग्रामीण उत्पादनको सङ्कलन, जतन, प्रारम्भिक प्रशोधन लगायतका साझा उपयोगका बजार पहुँच सुविधा विस्तार हुने ।	महिलालाई लक्षित गरी व्यावसायिक समूह निर्माण भैरहेको । • लघुवित्तमा पहुँचविहीन महिलाका लागि चालुकोषमार्फत बीउपुँजी प्रवाह भैरहेको । • आधारभूत अनुशिक्षण, नेतृत्व विकास तालिम, लैङ्गिक संवेदनशील प्रजनन स्वास्थ्य तालिम, संस्थागत विकास तालिम, महिला संस्थाको अवस्था विश्लेषण कार्यशाला, अन्तरजिल्ला रेखाङ्कन अभ्यास, लेखापालन तालिम, व्यावसायिक विकास तालिम लगायतका विविध सशक्तीकरणका क्रियाकलापबाट लक्षित महिला आर्थिक तथा सामाजिक रूपमा सशक्त भएका । • सम्पर्क निकायको रूपमा महिला तथा बालबालिका कार्यालयले स्थानीयस्तरमा लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरणमा सहजीकरण, समन्वय तथा सहकार्य गरेको ।	– साझा व्यावसायिक सेवाका लागि निश्चित मापदण्डका आधारमा तोकिएका महिला संस्थाहरूलाई कार्यक्रम अनुदान – अभिलेखीकरण • विशेषतः मानव बेचविखनका दृष्टिले अति संबेदनशील जिल्लामा किशोरीहरूका लागि विशेष कार्यक्रमअन्तर्गत – स्वरोजगारी हुने गरी जीवनोपयोगी तालिम – महिला संस्थामा किशोरी सूचना तथा परामर्श केन्द्र सञ्चालन – अतिविपन्न किशोरीका लागि महिला संस्थामार्फत शैक्षिक तथा स्वास्थ्योपचार सहयोग । • व्यक्तित्व विकासको लागि प्रारम्भिक प्रशिक्षण अन्तर्गत – समूह सदस्यको अनुशिक्षण – आधारभूत तालिम – महिला-पुरूष समविकास तालिम – सासू-बुहारी अर्न्तक्रिया – प्रजनन स्वास्थ्य सचेतना तालिम लगायतका क्रियाकलापहरु • संस्थागत विकास र सहभागिता अन्तर्गत – मौजुदा संस्थाको साङ्गठनिक सुदृढीकरण (निष्कृय वा नभएका समूह वा समितिको गठन वा पुर्नगठन) – नेतृत्व तथा संस्थागत विकास तालिम – लेखापालन तालिम – प्रस्तावना /प्रतिवेदन लेखन तालिम – महिला संस्था/समितिको अवस्था विश्लेषण तथा रणनीति-पत्र तर्जुमा कार्यशाला लगायतका क्रियाकलापहरु। • स्थानीय सम्भाव्यता हेरी सीप तथा व्यावसायिक विकास तालिम र वस्तुगत टेवामार्फत व्यावसायिक महिला समूह विकास

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				– विषयगत कार्यालयबाट संयुक्त स्थलगत अवलोकन – व्यापार मेलामा प्रदर्शनी मण्डप – लघुवित्तमा पहुँचविहीन महिलाका लागि चालुकोष मार्फत बीउपुँजी प्रवाह • लैङ्गिक हिंसाविरूद्धको अभियानअन्तर्गत – सहभागितात्मक तथ्याङ्क सङ्कलन, विश्लेषण तथा स्थानीय स्तरमा सञ्चालन गरिने कार्यक्रम तर्जुमा – घरेलु हिंसाबाट प्रभावित महिलाका लागि सेवा केन्द्र सञ्चालन – जिल्लास्तरीय परामर्श कार्यशाला – जिल्ला श्रोत समुहको बैठक • मुक्त कमलरीको सशक्तीकरण अन्तर्गत – महिला संस्थाअन्तर्गत मुक्त कमलरी समूह गठन – समूह सदस्यको अनुशिक्षण – व्यावसायिक कमलरी समूह विकास – सहभागितात्मक लेखाजोखा विधिबाट व्यवसाय छनौट तथा प्रवर्द्धन कार्ययोजना तयारी – सीप तथा व्यावसायिकता विकास तालिम र बस्तुगत टेवा – स्थलगत प्राविधिक परामर्श तथा पुनर्अभ्यास – सहजीकरण, सम्बन्धन एवं अनुगमन • बालअधिकारको सम्बर्द्धनअन्तर्गत – जिल्ला बालकल्याण समितिमार्फत विपत्मा परेका बालबालिकाका लागि सहयोग । – बालगृहहरुको संयुक्त निरीक्षणलगायतका क्रियाकलापहरु • वादी समुदायका महिलाका लागि घरविकास योजनाको अनुशरण • मूलप्रवाहीकरण सम्पर्क निकाय सेवाअन्तर्गत – क्षेत्रगत कार्यालयको सहभागितात्मक लैङ्गिक लेखाजोखा र संयुक्त कार्ययोजना तर्जुमा

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				– लैङ्गिक सरोकारका विषयगत अध्ययन तथा प्रकाशन – जिल्ला लैङ्गिक विकास प्रतिवेदन तयारी र प्रकाशन । – मूलप्रवाहीकरण समन्वय समितिका सदस्यबाट कार्यक्रम अनुगमन । – लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरणसम्बन्धी अभिमुखीकरण एवं तालिम । • सामाजिक परिचालनअन्तर्गत सामाजिक परिचालिका र महिला संस्थाका अध्यक्ष, व्यवस्थापक तथा सहजकर्तालाई प्रशिक्षक प्रशिक्षणलगायतका क्रियाकलापहरु । • सूचना, शिक्षा र सञ्चारअन्तर्गत – महिला संस्थाको तुलनात्मक विवरणिका प्रकाशन । – जनचेतनामूलक सन्देश प्रवाह – साप्ताहिक एफएम कार्यक्रम – रेडियो सन्देश उत्पादन र प्रसारण – ब्रोसर, भित्तेपात्रो प्रकाशन – वृत्तचित्र उत्पादन – स्थानीय स्तर (वडा स्तर)मा अन्तक्रिया कार्यक्रमहरू – दिवसीय कार्यक्रम (अन्तर्राष्ट्रिय दिवश तथा अभियान) – कार्यक्रमको सार्वजनिक लेखापरीक्षण लगायतका क्रियाकलापहरु • साझा उपयोगका बजार पहुँच सुविधाका लागि अग्र-व्यावसायिक संस्थालाई अनुदान । महिला संस्थालाई भवन निर्माण अनुदान ।
३४०१०३-३/४ **(५६-३/४-२०४)** **लैङ्गिक समानता तथा**	शुरू वर्ष सन् २००६ • समाप्ति समय डिसेम्वर २०११	• मानव विकास सूचाकाङ्क र लैङ्गिक विकास सूचाकाङ्कमा पछाडि परेका अति दुर्गम र अवसर विहिन महिलाहरूमा केन्द्रित रहि आयोजना संचालन भएका	१) **आर्थिक सशक्तीकरण** • ४८८६ जना महिला (४०% दलित, ३५% जनजाति, २५% अन्य) तालिम प्राप्त र १८% ले लघु उद्यम व्यवसाय	• सामुदायिक पूर्वाधार विकासका लागि ३०० वटा साना-सामुदायिक आयोजना निर्माण गर्ने (कार्यसम्पादनका आधारमा जिल्ला/गाविसहरूको पुन: मूल्याकंन एवं वर्गीकरण गरी रकम विनियोजन

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
महिला सशक्तीकरण कार्यक्रम	• कुल लागत अमेरीकी डलर १ करोड ५५ लाख • जसमध्ये - एशियाली विकास वैंकको ऋण सहयोग -१ करोड अमेरिकी डलर • नेपाल सरकारको तर्फवाट -३४ लाख डलर र • स्थानीय समुदायको योगदान (स्थानीय श्रमदान र सामाग्री) २१ लाख अमेरीकी डलर रहेको छ।	१५ जिल्लाका ८२ वटा गाउँ विकास समितिमा वसोवास गर्दै आएका ७०,००० घरधुरीका विपन्न तथा अतिविपन्न महिला, जनजाति र दलित परिवारहरू लाभान्वित हुने ।	संचालन । • १३५१ जना कृषि ज्यालादार महिला मध्ये ८२% ले तालिम प्राप्त गरी कार्य शुरू गरेका । • १२% ज्यालादार महिलाहरूले आय-आर्जनमा प्रत्यक्ष संलग्न भएका छन् । • ४६१ जना महिलाहरूले विशेष सीपमूलक तालिम प्राप्त (जस्तै- कृषि, नर्सरी, मौरीपालन, कुखुरापालन, बाखापालन) गरेका छन् । २) **कानुनी सशक्तीकरण** • ८२ वटा गाविसमा कानूनी सचेतना अभियान सम्पन्न भएको छ । जसमा १५००० जना महिला पुरूषको संलग्नता रहेको छ । • १५ वटा जिल्लामा १-१ वटा कानूनी सन्देश सामाग्रीहरू सहितको पुस्तकालय स्थापित भै संचालनमा आएको र दैनिक रूपमा ५ देखि १० जनासम्म, अध्ययन गर्ने गरेको । • २७ जना जिल्ला न्यायधीश सरकारी वकिल एवं प्रहरी प्रमुख र २८ जनालाई महिला (एवं प्रतिनिधि) अधिकारका सवालमा तालिम प्राप्त गरी सकारात्मक विभेद अभ्यासको थालनी । • चालू शैक्षिक सत्र देखि ऐच्छिक विषयको रूपमा उच्च मा.वि.मा ७०-८० जना र नेपाल Law Campus मा २५ जनाले Gender and Justice विषयमा अध्ययनरत । • आयोजना लागू भएपश्चात ३६७७ जना (८३.२ प्रतिशत) महिलाहरूले	गर्ने) • महिला वहुउद्धेश्यीय भवन निर्माण ४ वटा । • अपुरा तथा जोखिममा परेका भवन निर्माण र सुधार (२२ वटा) • सामाजिक सशक्तीकरण क. समुह गठन (२००) ख. गाविस स्तरीय संस्था गठन र दर्ता (१५) ग. अनुशिक्षण/ आधारभुत /संस्थागत तथा नेतृत्व विकास/ उत्कृष्ट सहकारी संस्थालाई प्रोत्साहन तथा पुरस्कार • लैङ्गिक सचेतना कार्यक्रम • दिवसीय कार्यक्रमहरू संचालन • आयोजना व्यवस्थापन तथा मर्मत संभार तालिम (लक्षित समूह) ८२ गाविस • अन्तरजिल्ला मापदण्ड रेखांकन भ्रमण (१५ जिल्ला) • महिला वहुउद्धेश्यीय भवनमा भौतिक सामग्री वितरण तथा व्यवस्थापन (५८ संस्था) • स्थानीय स्तरमा सुधारिएको चुल्हो प्रर्वधक तालिम (१२० जना) • आर्थिक सशक्तीकरण कार्यकम क. महिला सहकारी संस्थाको क्षमता विकास र प्रवर्द्धन ख. वीउँपूजी परिचालन ग. लघुउद्यमशिलता संवन्धी सीप विकास तथा प्रवर्द्धन कार्यकम घ. पकेट क्षेत्र विकास कार्यकम २ जिल्ला ङ. अनूगमन तथा मूल्याकंन परामर्श सेवा च. आयोजना सम्पन्न प्रतिवेदन परामर्श सेवा • कानुनी सचेतना तथा सशक्तीकरण सूचनामूलक सन्देश प्रसारण १५ जिल्ला • संस्थागत सुदृढिकरण तथा आयोजना व्यवस्थापन कर्मचारीको क्षमता तथा सीप विकास/

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			नागरिकताको प्रमाणपत्र प्राप्त गरेका छन् । • १५ जिल्लाका १५ वटा जिल्ला स्रोत समूहको गठन भई २ समूहमा जम्मा ५२ जनाले तालिम प्राप्त गरेका छन् । • ८२ गाविसमा गाविस स्तरीय पारालिगल समितिको गठन भै १६७ वटा मुद्धा मध्ये १५७ वटा मुद्धा समितिको पहलमा समाधान भएको छ । **३) सामाजिक सशक्तीकरण** • १0000 जना महिलाहरूले कार्यमूलक साक्षरता कक्षामा संलग्न भै साक्षार भएका छन् जसमध्ये ३५% ले साक्षरता कक्षा प्रथम र २0% ले साक्षरता कक्षा दोस्रोमा संलग्न हुन सकेका छन् । • ३0% महिला समूहहरू निर्णय प्रक्रियामा संलग्न भै सामुदायिक विकास योजना तथा अन्य सामाजिक कार्य सम्पन्न गर्न सक्षम भएका छन् । • १५ जिल्लामा २८ वटा बहुउद्देश्यीय भवन सम्पन्न २0 वटा भवन लगभग ७५ प्रतिशत कार्य सम्पन्न भएको र वाकी ३४ वटा भवन यस आर्थिक वर्षमा निर्माण कार्य शुरू भएको छ । साथै सम्पन्न उक्त भवन मार्फत सामाजिक क्रियाकलाप एवं वैकल्पिक विवाद निरूपण केन्द्रको रूपमा प्रयोगमा आएको । • १0९७३ घरधुरी जसमध्ये २९% ले घरायसी प्रविधिको प्रयोग भै दैनिक २-३ घण्टा समयको बचत भएको छ । • २५0 कि.मी. भन्दा वढी पैदल बाटो निर्माण, काठेपुल, नाला निर्माण,	व्यवस्थापकीय क्षमता विकास/ प्रोत्साहन तथा पुरस्कार/एकल तथा दलित महिलाको क्षमता विकास / लैङ्गिक लेखा परीक्षण/अनुमगन तथा मूल्याकंन/प्रभाव मूल्याकंन/प्रतिवेदन प्रकाशन एवं सार्वजनिक गर्ने ।

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			सिँचाई Canal एवं खानेपानी पाइप लाइन निर्माण भएको । • हालसम्म २८५० वटा साना सामुदायिक आयोजनाहरू निर्माण सम्पन्न भै कूल ५0000 घरधुरी प्रत्यक्ष लाभान्वित भएका । • हालसम्म १२२५५ समूहमा ६६,,७६२ जना सदस्य आवद्ध भएका छन् जसमध्ये ७३८ वटा वडा स्तरीय समितिमा ४७,४८७ महिलाहरू संलग्न छन् । • ७७ वटा महिला सहकारी संस्था गठन एवं दर्ता भै १६,१२८ जना सदस्यले शेयर प्रमाण पत्र प्राप्त गरेका छन् । जसमध्ये ४१% दलित, २२% जनजाति र ३७ % अन्य रहेका छन् । • आयोजना क्षेत्रका २३ वटा उपभोक्ता समितिका ६६४ जना सदस्यहरूले साना सामुदायिक योजनाको दिगो व्यवस्थापनका लागि तालिम प्राप्त गरेका छन् । • आयोजना लागू भएका १५ जिल्लाका ८२ गाविसमा कूल रू.२,००,५६,५६८।- बचत भै रू. १,९७,९३,४७७।- लगानीमा रहेको छ । ४) **संस्थागत सुदृढीकरण** • सहभागितात्मक लैङ्गिक स्वलेखाजोखा सम्बन्धी निर्देशिका तयारी र छपाई गरी सम्बन्धित सरोकारवाला निकायमा वितरण । • आयोजना लागू भएका क्षेत्रका सम्बन्धित कर्मचारीहरूको क्षमता एवं सीप विकास तालिम प्रदान गरिएको	

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			(३५६ जना कर्मचारी, गाविस सचिव DRG Member) • जेन्डर अडिट एवं लैङ्गिक संवेदनशील जस्ता विषयमा आयोजना लागू भएका १५ जिल्लाका ३० सम्बन्धित कार्यालयहरूको लैङ्गिक परीक्षण गरिएको । • महिला तथा बालबालिका विभाग तथा कार्यालयमा भौतिक सामाग्रीको व्यवस्था ।	
३४०१०२-३/४ (५६-३/४-२०१) **महिला शसक्तीकरण कार्यक्रम (मन्त्रालयस्तर)**	• शुरू आ. ब. २०५३/५४ • सालबसाली	• महिला शसक्तिकरण र मूल प्रवाहीकरणको माध्यमबाट महिला विरूद्धको हिंसा र लैंङ्गिक विभेदमा कमी आउने, महिला अधिकारको संरक्षण र सम्वर्द्धन हुने, राष्ट्रिय विकासको सवै क्षेत्रमा महिला सहभागिता वृद्धि हुने ।	• घरेलु हिंसा नियन्त्रण सम्वन्धी ऐन/नियम पुस्तिका छपाई तथा वितरण । • लोक सेवा आयोगबाट लिईने रा.प.द्वितीय श्रेणीको समान्य प्रशासन समुहको परीक्षा मा सहभागि हुने ८० जना महिला उम्मेदवारको लागि तयारी कक्षा संचालन । • लोक सेवा आयोगबाट लिईने रा.प.तृतीय श्रेणी प्रशासन सेवाको (८० जना सामान्य प्रशासन समूह र ८० जना राजस्व समूह) परीक्षा मा सहभागि हुने १६० जना महिला उम्मेदवारलाई मूल परीक्षा तयारी कक्षा संचालन गरिएको । • लोक सेवा आयोगबाट लिईने राजपत्र अनंकित परीक्षामा सहभागि हुने ६०० जना महिला उमेदवारको लागि १० जिल्लामा तयारी कक्षा संचालन भएको । (अछाम, डोटी, सुर्खेत, कालीकोट, अर्धाखाँची, बाँके, बाग्लुङ, रौतहट, उदयपुर, सुनसरी) • २६ जिल्लालाई रू.५०,०००।-, १४	• महिला सम्वन्धी विभिन्न ऐन, नियम तथा निर्देशिका तर्जुमा साथै विद्यमान ऐन, नियम तथा निर्देशिकाको आवश्यकता अनुसार परिमार्जनको लागि अध्ययन गर्ने गराउने तथा ऐन, नियम पुस्तिका छपाई । • सामाजिक कुरीति सम्वन्धी अपराध (नियन्त्रण र सजायं) विधेयकको मस्यौदा उपर सरोकारवालासंग अन्तर्क्रिया गरी सुझाव संकलन । • राष्ट्रिय महिला नीति तथा राष्ट्रिय लैङ्गिक रणनीति तर्जुमा । • लोक सेवा आयोगबाट लिईने रा.प.तृतीय श्रेणी (सबै सेवा समूह) को मूल परीक्षा तयारी कक्षा २०० जना महिला उम्मेदवारको लागि संचालन । • लोक सेवा आयोगबाट लिईने राजपत्र अनंकित तह (सबै सेवा समूह)को लागि ९०० जना महिलाहरूलाई प्रत्येक विकास क्षेत्रका तीन/तीन जिल्ला गरी जम्मा १५ जिल्लामा तयारी कक्षा संचालन गर्ने । • मानव बेचविखन तथा ओसारपसार नियन्त्रण जिल्ला समितिलाई अनुदान दिने । • मानव बेचविखनबाट पीडित र प्रभावितहरूको लागि पुनर्स्थापन केन्द्र संचालन । • लैंङ्गिक हिंसा पिडित र प्रभावितलाई राष्ट्रिय कोषबाट राहत प्रदान गर्ने ।

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			जिल्लालाई रू.२०,०००।- र ३५ जिल्लालाई रू.१६,०००।- का दरले मानव बेचविखन तथा ओसारपसार नियन्त्रण जिल्ला समितिलाई अनुदान दिइएको । • आठ जिल्लाका मानव बेचविखनमा परेका महिलाहरूको पुनर्स्थापनको लागि पुनर्स्थापना केन्द्र संचालनमा रहेको । हालसम्म पुनर्स्थापना केन्द्रले ३२६ जनालाई सेवा उपलब्ध गराएको (झापा, पर्सा, रूपन्देही, चितवन, सिन्धुपालचोक, काठमाण्डौ, बांके, कैलाली) • लैंङ्गिक हिंसा निवारणको लागि लैङ्गिक हिंसा निवारण राष्ट्रिय कोष स्थापना र सो कोष संचालनको लागि लैंङ्गिक हिंसा निवारण कोष (संचालन) नियमावली, २०६७ मन्त्रिपरिषद्बाट पारित भएको । • घरेलु हिंसा, मानव बेचविखन तथा लैंङ्गिक हिंसा सम्वन्धी जानकारीमूलक पोष्टर छपाई । • लैंङ्गिक हिंसा सम्बन्धी जानकारी मूलक रेडियो कार्यक्रम पुष मसान्त देखि हरेक शुक्रबार ७.१५ बजे प्रसारण भैरहेको ।	• लैंङ्गिकता सम्वन्धी क्षमत्ता अभिवृद्धि तालिम (मन्त्रालय/विभागका कर्मचारी तथा GFP हरूलाई) • रेडियो नेपाल तथा नेपाल टेलिभिजन वाट लैंङ्गिक हिंसा, सामाजिक कुरीतिहरू, मानव वेचविखन तथा ओसारपसार विरूद्ध जनचेतना अभिवृद्धिहुने खालका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने ।
३४०१०४-३/४ (५६-३/४-२०८) **जोखिममा रहेका तथा द्वन्दबाट प्रभावित बालबालिका एवं परिवारका लागि विकेन्द्रित सहयोग**	• मे २००८ बाट शुरू भई २०१२ मा समाप्त हुने	• द्वन्द्वबाट प्रभावित ४ हजार परिवारले जिविकोपार्जन अनुदान प्राप्त गरेको हुने । • स्थानीयस्तरमा लक्ष्यित परिवारले व्यवसायिक क्रियाकलापको शुरूवात गरेको हुने ।	• कार्यक्रम लागु भएका जिल्लामा ३१ वटा साझेदार गैर सरकारी संस्था छनौट भई संस्थाको साझेदारीमा क्रियाकलापहरू सम्पन्न भै रहेको । • लक्षित गाविसमा लक्षित ४ हजार परिवारको पहिचान भएको । • पहिचान भएका परिवारको प्रतिनिधित्व	• जीविकोपार्जन अनुदान वितरण हुन बाँकी परिवारलाई प्रति परिवार रू १२,०००।– का दरले नगद अनुदान वितरण गरिने । • लक्षित परिवारको व्यवसाय विकासका लागि स्थलगत प्राविधिक परामर्श तथा वस्तूगत टेवाका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरिने । • लक्षित परिवारको व्यवसाय विकास एवम्

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
सुदृढीकरण आयोजना			गर्ने सदस्यलाई सीप विकास तालीम प्रदान गरी व्यवसाय विकास योजना तर्जूमा सम्पन्न भएको • लक्ष्यित ४ हजारमध्ये अधिकांश परिवारलाई व्यवसाय शुरू गर्न रू १२०००।- बराबर जीविकोपार्जन अनुदान वितरण गरिएको । • केन्द्रतहका कर्मचारीहरूको क्षमता विकासतर्फ ३० जनाका लागि Social Work विषयक एक वर्षे Post Graduate Diploma Course अध्यापन कार्य सम्पन्न भएको ।	रोजगारीमा टेवा पूऱ्याउन मूल्यसिक्री सम्बन्धी क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरिने । • सामूदायिक पूर्वाधार निर्माण क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने । • कर्मचारीहरूको क्षमता विकासतर्फ थप ३० जनाका लागि Social Work विषयक एक वर्षे Post Graduate Diploma Course सञ्चालन गर्ने ।
३४०१०७-३/४ (५६-३/४-४०१) **बाल कल्याण कार्यक्रम**	• शुरू आ. ब. २०५३/५४ • सालबसाली	• बालकल्याणसँग सम्बन्धित विभिन्न क्रियाकलापको कार्यान्वयनद्वारा समग्र बालबालिकाको स्थितिमा सुधार हुने । • बाल हेल्पलाईन नेपाल सञ्चालन गर्न सिविन नेपाल (CWIN-Nepal) संगको सहकार्य यथावत रहने ।	• आपत्कालिन बालउद्धार कोषको स्थापना भै आपत्कालिन बालउद्धार कोष (सन्चालन) नियमावली, २०६७ लागू भैसकेको छ । • सो नियमावलीको नियम ७ बमोजिमको कोष सञ्चालक समिति गठन भै कार्य सुरू गरिसकिएको छ । • सिंहदरबार परिसरभित्र सञ्चालित भएको शिशु स्याहार केन्द्र सञ्चालनका लागि उपलब्ध भवन टहराको मर्मत सम्भार र निर्माण कार्य गरिएको । • सडक बालबालिकाहरूको पुनःस्थापना, संरक्षण तथा हेरविचार गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्न परियोजना प्रस्ताव अनुसार बालबालिका सम्बन्धी गैरसरकारी संस्था महासंघलाई अनुदान दिइएको । • बाल सुधार गृह अन्तर्गत जेलका वन्दीमाथि आश्रित तथा कैद सजायँ तोकिएका बालबालिकाहरूलाई	• केन्द्रीय आपत्कालीन बालउद्धार कोषमा थप रकम राखी सञ्चालन गर्ने । • सिंहदरबार परिसरभित्र महिला कर्मचारीहरूको शिशुहरूको रेखदेखका लागि दिवा शिशु स्याहार केन्द्र सञ्चालन गर्न निजामती कर्मचारी श्रीमति संघलाई के.बा.क.स. मार्फत अनुदान निकासा दिने । • सडक बालबालिका लागि अलग्गै पुनर्स्थापना केन्द्र र सुधार गृहको व्यवस्था सार्वजनिक-निजी-साझेदारी अन्तर्गत सञ्चालन गर्ने । • बाल सुधार गृह विस्तारित क्षमता समेतको लागि युसेप नेपाललाई सञ्चालन खर्च अनुदान दिने । • पोखरा, नेपालगञ्ज तथा बिराटनगरमा हाल निर्माणधीन बालसुधार गृह सञ्चालनको लागि केन्द्रीय बालकल्याण समितिलाई अनुदान दिने । • वाल अदालत स्थापना गर्न प्रकृया अघि बढाउने । • बाल हेल्पलाईन नेपाल सञ्चालन गर्न सिविन नेपाल (CWIN-Nepal) लाई केन्द्रीय बालकल्याण समितिमार्फत अनुदान दिने । • बालबालिका खोजतलास समन्वय केन्द्र सञ्चालनको लागि केन्द्रीय बालकल्याण समितिमार्फत अनुदान

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			पुनर्स्थापनाको लागि युसेप नेपाललाई सन्चालन अनुदान दिइएको । • नेपालगञ्ज, धनगढी, पोखरा र बिराटनगरमा निर्माणधीन बालसुधार गृहको लागि केन्द्रीय बालकल्याण समितिलाई अनुदान दिइएको । • बाल हेल्पलाईन नेपाल सञ्चालन गर्न सिविन नेपाल (CWIN-Nepal) लाई अनुदान दिइएको । • बालबालिका खोजतलास समन्वय केन्द्र सञ्चालनको लागि अनुदान दिइएको । • हालसम्म हराएका र बेवारीसे गरी जम्मा २३७८ बालबालिका मध्ये १२०३ परिवारमा पुनःस्थापना र ७३ जना संरक्षरण गृहमा राखिएको । • विभिन्न बालमन्दीरहरूमा आश्रय दिइएका द्वन्दमा परेका बालबालिकाहरू र बालमन्दीरबाट परिवारमा पुनर्मिलन गराइएका बालबालिकाहरूलाई समेत प्रतिव्यक्ति मासिक रू.१२००।– का दरले नेपाल बाल संगठनमार्फत दिंदै आइएको पुःनर्स्थापन खर्च नेपाल बाल संगठनलाई अनुदान दिइएको । • संयुक्त राष्ट्रसंघीय बालअधिकार महासन्धि अन्तर्गतको बालबालिकालाई शसस्त्र द्वन्द्वमा प्रयोग बिरूद्धको ईच्छाधिन आलेख (Optional Protocol to The Convention On The Rights of The Child (CRC) on Involvement of Children in Armed Conflict) को प्रारम्भिक प्रतिवेदन तयार भै स्वीकृतिको लागि मन्त्रिपरिषद्मा पेश गरिएको छ ।	दिने । • द्वन्दमा परेका बालबालिकाहरूलाई नेपाल बाल संगठन अन्तर्गतका विभिन्न बाल मन्दिरहरूमा आश्रय दिइएकोमा निजहरूको लागि र बाल गृहबाट परिवारमा पुनर्मिलन गराइएका त्यस्ता बालबालिकाहरूलाई समेत प्रतिव्यक्ति मासिक रू.१२००।– का दरले नेपाल बाल संगठनमार्फत दिंदै आइएको पुःनर्स्थापन खर्च अनुदान जारी राख्ने । • बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०६८ को तर्जुमा पुरा गरी मन्त्रिपरिषद्को स्वीकृतिसहित व्यवस्थापिका संसदमा पेश गर्ने • राष्ट्रिय बालसंरक्षण नीति, २०६७ र आवासिय बालगृह सञ्चालनका लागि बिस्तृत न्यूनतम मापदण्ड तयार गरी लागु गर्ने । • बाल सम्वेदनशील सामाजिक सुरक्षा नीति तर्जुमा गर्ने । • संयुक्त राष्ट्रसंघीय बाल अधिकार सम्बन्धी महासन्धि, १९८९ को धारा ४४(१) अन्तर्गत संयुक्त राष्ट्रसंघीय बाल अधिकार समितिमा बुझाउनुपर्ने आवधिक प्रतिवेदन–२०११ तैयार गरी संयुक्त राष्ट्र संघीय बाल अधिकार सम्बन्धी समितिमा प्रस्तुत गर्ने गरिने । • बालबालिका सम्बन्धी संस्था दर्ता गर्ने प्रक्रिया निर्धारण गर्न के.बा.क.स. लाई अनुदान ।

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			• बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०६८ को मस्यौदा तर्जुमा भई अन्तिमरूप दिने कार्य जारी छ । • वालवालिका सम्वन्धी नीति तर्जुमाको क्रममा रहेको छ । • संयुक्त राष्ट्रसंघीय बाल अधिकार सम्बन्धी महासन्धि (सि.आर.सि.) को आवधिक प्रतिवेदन–२०१० को प्रारम्भिक मस्यौदा तैयार गरिएको ।	
३४०१०८-३/४ (५६-३/४-४०२) **बाल कल्याण समिति**	• शुरू आ. ब. ०५९/६० • सालबसाली	• केन्द्रमा केन्द्रीय बालकल्याण समितिको गठन र सञ्चालन प्रत्येक जिल्लामा जिल्ला बालकल्याण समितिको गठन र सञ्चालन (७५ जिल्ला वालकल्याण समिती) • हराएका, हराएर फेला परेका र बेवारिस भेटिएका बालबालिकाको उद्धार र परिवारमा पुनःस्थापनको लागि काठमाण्डौंको भृकुटीमण्डपमा बालबालिका खोजतलास समन्वय केन्द्रको स्थापना र निःशुल्क टेलीफोन नं. १०४ को सञ्चालन । • देशभरी सञ्चालनमा रहेका बालगृहहरूको सर्वेक्षण गरिएको र ३७ जिल्लामा रहेका ४४४ वटा बालगृहको अनुगमन गरी पृष्ठपोषण गरिएको ।	• बालकल्याण समितिहरू मार्फत बालअधिकारको संरक्षण र सम्बर्द्धन कार्यले निरन्तरता पाएको । • केन्द्र र जिल्लामा रहेका बालकल्याण समितिका पदाधिकारीहरूलाई बालअधिकार सम्बन्धी प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम प्रदान गरिएको (केन्द्र र ६४ जिल्ला सहित) । • ५० जिल्लामा बालअधिकारको संरक्षण र सम्बर्द्धका लागि परियोजना कार्यक्रम सञ्चालन गर्न बालअधिकार अधिकृत नियुक्त गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको । • समय सापेक्ष बालबालिकासम्बन्धी नीति, ऐन, नियम तथा निर्देशिका निर्माण , परिमार्जन एवं संशोधन हुनका लागि मस्यौदा तयार गरी नेपाल सरकार समक्ष पेश गरिएको । • बालगृहहरूको नियमित अनुगमन गरिदै आइएको र यस चालु आ.व.मा ११२ बालगृहहरूको अनुगमन गरिएको । • ५ वटै विकास क्षेत्रमा बालसुधार गृहको स्थापना र सञ्चालनको लागि सुधार गृह भवन निर्माण कार्य सञ्चालन तथा	• सबै जिल्लामा रहेका बालकल्याण समितिहरू सञ्चालन गर्न अनुदान सहयोग कार्यक्रम । • विशेष हेरचाह र संरक्षणको आवश्यकता भएका बालबालिकाको संरक्षण र भरणपोषणको लागि बालगृह (सुस्तःमनस्थिति केन्द्र सहित) अनुदान सहयोग । • बालबालिकाको संरक्षणको निमित्त वैकल्पिक स्याहार (Alternative Care) का लागि आवश्यक नीति र निर्देशिका तयार गरी मन्त्रालयमा पेश गर्ने । • बालअधिकार संरक्षण र सम्बर्द्धनको लागि विद्युतीय सञ्चार, भित्तेपात्रो र पत्रपत्रिकाको माध्यमबाट लोक कल्याणकारी सन्देश, प्रसारण, प्रकाशन तथा विज्ञापन गर्ने । • बाल कल्याण समितिका कृयाकलापहरूको राष्ट्रिय योजना आयोग, महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय तथा सम्बद्ध अन्य निकायहरूद्वारा अनुगमन एवम् प्रतिवेदन ।

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			व्यवस्थापनमा आवश्यक सहयोग प्रदान गरिएको । • द्वन्द्व प्रभावित बालबालिकालाई आवश्यक आर्थिक राहत सहयोग प्रदान गरिएको । • आवासीय बालगृहमा रहेका बालबालिकाको संरक्षण र विकासका लागि अनुदान सहयोग प्रदान गरिएको (२० वटा बालगृह सम्म) । • सडक बालबालिकाको उद्धार, पुनःस्थापन र पारिवारिक पुनःएकीकरणका लागि सम्बन्धित गैरसरकारी संघसंस्थासँगको सहकार्य र समन्वयमा कार्यक्रम सञ्चालन ।	
३४०१०५-३/४ (५६-३/४-३०१) **समाज कल्याण कार्यक्रम (ज्येष्ठ नागरिक उपचार सेवा र सि. वि. आर.कार्यक्रम समेत)**	• शुरू आ. ब. २०५३/५४ • सालबसाली	• बृद्धाश्रम/आरोग्य आश्रमहरूको निर्माणले असहाय ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई उचित स्याहार सहित बसोबासको व्यवस्था हुने • उनीहरूको अनुभव, सीप र ज्ञानको अन्तरपुश्ता हस्तारन्तरण भै समाज लाभान्वित हुने, उनीहरूको हक हित संरक्षण एंव प्रर्वद्धन हुन गइ सामाजिक सुरक्षाको प्रत्यभूति हुनाका साथै उनीहरूको जीवनयापनमा सहजता आउने ।	• ५ विकास क्षेत्रमा २३ बटा ज्येष्ठ नागरिक आरोग्य आश्रमको लागि पूजीगत अनुदान । • जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य उपचार कार्यक्रम ७५ जिल्लामा संचालन भएको । • समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना कार्यक्रम (CBR) ७५ जिल्लामा सञ्चालन भएको । • अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई बिभिन्न सीपमूलक तालिम , सुन्ने सिडि, विशेष शिक्षा प्रदान गरिएको । • नेपाल टेलिभिजनबाट अपाङ्गता सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरिएको । • रेडियो नेपालबाट अपाङ्गता सम्बन्धी कार्यक्रम प्रसारण गरिएको । • अति अशक्त अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई पुनस्थापना कार्यक्रम संचालन गरिएको ।	• ५ विकास क्षेत्रका बृद्धाश्रम / आरोग्य आश्रमहरू लाई पूँजीगत अनुदान • २ स्थानमा ज्येष्ठ नागरिक ग्राम निर्माण गर्न पूँजीगत अनुदान • काठमाडौको कीर्तिपुरमा पुष्पलाल सर्जक आश्रम निर्माण गर्न पूजीगत अनुदान • ७५ जिल्लामा जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्योपचार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । सम्भव भए सम्म गैरसरकारी क्षेत्रलाई समेत जेष्ठ नागरिकहरूको उपचारमा सघाउन आव्हान गर्ने । • अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाइ ७५ जिल्लामा समुदायमा आधारित पुनस्थापन कार्यक्रम (CBR) संचालन गर्ने । • रेडियो नेपाल तथा नेपाल टेलिभिजनबाट जेष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गता सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने । • नेत्रविहिन लगायत अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई बिभिन्न स्थानीय स्तरमा स्वरोजगारमूलक/सीपमूलक तालिम प्रदान गर्ने ।

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			• अन्तराष्ट्रिय अपाङ्गता दिबस, जेष्ठ नागरिक दिबस र अल्जाइमर्स दिवस मनाउने र अपाङ्गता परिचय पत्र वितरण गर्ने कार्य भएको । • ७५ जिल्लामा अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा ज्येष्ठ नागरिकहरूको तथ्यांक संकलन तथा घरधुरी नक्शांकन शुरू गरिएकोमा ५५ जिल्लाको विवरण संकलन भएको । • काठमाडौंको किर्तिपुरमा पुष्पलाल सर्जक आश्रम निर्माण गर्न पूजीगत अनुदान दिइउको । • Talking Library स्थापनार्थ अनुदान सहयोग गरेको ।	• Talking Library लाई अनुदान सहयोग • ७५ जिल्लामा अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा ज्येष्ठ नागरिकहरूको तथ्याङ्क प्रशोधन, परिमार्जन र प्रकाशन । • UNCRPD कार्यान्वयन सम्बन्धी प्रयोजनको लागि प्रतिवेदन तयारी । • ५ विकास क्षेत्रमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि साझेदारीमा सहायक सामाग्री उत्पादन तथा वितरण केन्द स्थापना गर्ने । • अन्तराष्ट्रिय अपाङ्गता दिबस, जेष्ठ नागरिक दिबस, अल्जाइमर्स दिवस आदि मनाउने । • अपाङ्गता परिचयपत्र वितरण कार्यलाई व्यवस्थित रूपमा निरन्तरता दिने । • ५ विकास क्षेत्रमा Geriatric Care Giver Training कार्यक्रम संचालन गर्ने । • ५ विकास क्षेत्रका विभिन्न जिल्लामा रहेका सबै महिला तथा बालबालिका कार्यालयहरूमा अपाङ्गता तथा जेष्ठ नागरिकसम्बन्धी हेल्पडेस्क (सूचना तथा सशक्तिकरण केन्द्र) स्थापना तथा संचालन । • ज्येष्ठ नागरिक सम्बन्धी ऐन, नियम, निर्देशिका परिमार्जन र छपाई • जेष्ठ नगारिक तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरूसँग सहकार्य गर्न निश्चित मापदण्ड तयार गरी सोहि अनुसारका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने । • महिला तथा बालबालिका कार्यालयहरूमा रहेका सम्पर्क व्यक्तिहरूको लागि पाँचै विकास क्षेत्रमा जेष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गता सम्बन्धी अनुशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • एकल तथा असहाय महिला सुरक्षा कोषमा रकम थप । • अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी सँस्थाहरूलाई राष्ट्रिय प्राथमिकताप्राप्त क्षेत्रमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				सहजीकरण बैठकमार्फत् आधार तयार गरी आवश्यक मार्गदर्शन गर्ने । • मन्त्रालय तथा रा.यो.आ. बाट संयुक्त रूपमा पाँचै विकास क्षेत्रमा क्रियाशिल २० वटा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी सँस्थाहरूका क्रियाकलापहरूको कार्यक्षेत्रमा गई अनुगमन गर्ने । • NGO/INGO को डाटा रेकर्डको लागि सफ्टवेयर निर्माण र सर्भर स्थापना । • समाज बिकास ऐन कार्यान्वयन सम्वन्धमा स्थानीय स्तरमा अन्तरक्रिया र गोष्ठि गर्ने । • स्थानीय बिकासमा गैरसरकारी क्षेत्रको भूमिका सम्वन्धी क्षेत्रीय स्तरमा गोष्ठि ।
३४०१०६-३ (५६-३-३०२) **राष्ट्रिय अपाङ्ग महासंघ (नेपाल अपाङ्ग संघ समेत)**	• शुरू आ. ब. ०५७/५८ • सालबसाली	• अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको हक हितको संरक्षण र सम्बर्द्धन भई देशको सर्वाङ्गीण विकासमा अपाङ्गता भएका नागरिकहरुको योगदानमा अभिबृद्धि हुने	• अपाङ्गताको क्षेत्रमा कामगर्ने विभिन्न संस्थाहरूले पेश गरेको कार्यक्रम स्वीकृत भई ती संस्थाहरूबाट व्यवसायिक तालिम, नेतृत्व विकास तालिम, पुनर्स्थापना र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि आयमूलक कार्यक्रम, सहायक सामाग्री वितरण, स्वावलम्वी जीवन पद्धतिको बिकासका लागि रोजगार तथा स्वरोजगारमूलक जस्ता बिभिन्न कार्यक्रमहरू संचालनमा रहेको ।	• अपांगता भएका व्यक्तिहरूको लागि व्यवसायिक तालिम, नेतृत्व विकास तालिम, पुनर्स्थापना र अपाङ्गहरूका लागि आयमूलक कार्यक्रम, अपाङ्गता सम्वन्धी अभिमुखीकरण गोष्ठी, स्वावलम्वी जीबन पद्धतिको बिकासका लागि रोजगार तथा स्वरोजगारमूलक बिभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न विभिन्न संस्थाहरूलाई निश्चित मापदण्ड तय गरी सोको आधारमा अनुदान सहयोग उपलब्ध गराईने ।
३४०८०१-४ (५६-४-८०५) **यौनीक तथा लैंगिक अल्पसंख्यक सहयोग कार्यक्रम**	• शुरू आ. ब. ०६५/६६ • सालबसाली	• यौनिक तथा लैंगिक अल्पसंख्यकहरूको हक अधिकारको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन हुने ।	• नील हिरा समाजको जग्गामा लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकहरूको सामुहिक आवासको लागि भवन निर्माण हुँदै ।	• निल हिरा समाजलाई लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकहरूका लागि नमुना आवास गृह निर्माण गर्न अनुदान दिने ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

महिला, वालवालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शिर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिवोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.ब. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
			साधारण प्रशासन तर्फ													
१	३४० ०११ -३/४	५६-३/४-११०	महिला, वालवालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	५२,०००	५१,३४२	२४,५४२	२६,८००	५१,३४२			५४,५४६	५०,९८६	१	७		
२	३४० ०१२ -३	५६-३-१२०	समाज कल्याण	१६,०००	१३,०००	१३,०००		१३,०००			१५,०००	१५,०००	१	७		
३	३४० ०१३ -३	५६-३-१३०	समाज कल्याण परिषद्	१७,५००	१७,५००	१७,५००		१७,५००			१८,०००	१९,०००	१	७		
४	३४० ०१४ -३/४	५६-३/४-१४०	समाज कल्याण केन्द्रहरू	२६,३१४	२४,५००	२३,५००	१,०००	२४,५००			२७,२००	२७,९००	१	७		
५	३४० ०१५ -३	५६-३-१५०	नेपाल कुष्ठरोग निवारण संघ	५,४४०	६,०००	६,०००		६,०००			६,३००	६,५००	१	७		
६	३४० ०१८ -३/४	५६-३/४-१८०	राष्ट्रिय महिला आयोग	३३,१२०	३४,४२८	३३,९२८	५००	३४,४२८			४०,२६९	४६,२०९	१	७		
			साधारणको जम्मा	**१५०,३७४**	**१४६,७७०**	**११८,४७०**	**२८,३००**	**१४६,७७०**			**१६१,३१५**	**१६५,५९५**				
७	३४० १०१ -३/४	५६-३/४-२००	महिला विकास कार्यक्रम (केन्द्रस्तर)	१९,४८१	३३,६८१	३३,१९६	४८५	३३,६८१			३६,९३०	४०,१४५	१	३	१	१
८	३४० १०२ -३/४	५६-३/४-२०१	महिला सशक्तीकरण कार्यक्रम	२८,६२३	३७,३४०	३७,१४०	२००	३५,७४०	१,६००		३८,३००	४०,३००	१	३	१	१
९	३४० १०३ -३/४	५६-३/४-२०४	लैंगिक समानता तथा महिला सशक्तीकरण कार्यक्रम	२४८,९५०	२३७,०२२	१३५,४२२	१०१,६००	८७,४९७		१४९,५२५	१००,०००	१००,०००	१	३	१	१
१०	३४० १०४ -३/४	५६-३/४-२०८	जोखिममा रहेका तथा द्वन्द्वबाट प्रभावित बालबालिका एवं परिवारका लागि विकेन्द्रित सहयोग सुदृढीकरण आयोजना	२०,३८४	७४,६६०	५१,६६०	२३,०००	३,६१०	७१,०५०		५,०००	५,०००	१	३	१	२
११	३४० १०५ -३/४	५६-३/४-३०१	समाज कल्याण कार्यक्रम (जेष्ठ नागरिक उपचार कार्यक्रम समेत)	५१,१४५	५३,३५५	३६,३५५	१७,०००	५३,३५५			५४,०००	५६,५००	१	३	१	२
१२	३४० १०६ -३	५६-३-३०२	राष्ट्रिय अपांग महासंघ (नेपाल अपांग संघ समेत)	१२,९००	११,७००	११,७००		११,७००			११,२००	११,२००	१	३	१	२
१३	३४० १०७ -३/४	५६-३/४-४०१	बाल कल्याण कार्यक्रम	३४,७००	२०,५९३	१८,५९३	२,०००	२०,५९३			२२,८५०	२४,९५०	१	३	१	२
१४	३४० १०८ -३/४	५६-३/४-४०२	बाल कल्याण समिति	५,४०४	५,७२०	५,५००	२२०	५,७२०			६,२५०	६,५००	२	३	१	२
१५	३४० ८०२ -३/४	५६-३/४-८०१	महिला विकास कार्यक्रम (जिल्लास्तर)	५२१,८२६	५८९,४१४	५२७,१६४	६२,२५०	५८९,४१४			६२८,५९५	६६८,६५०	१	३	१	१
१६	३४० ८०१ -४	५६-४-८०५	यौनिक तथा लैगिक अल्पसंख्यक सहयोग कार्यक्रम	२,०००	३,०००		३,०००	३,०००			३,०००	३,०००	२	३	१	१
			विकासको जम्मा	**९४५,४१३**	**१,०६६,४८५**	**८५६,७३०**	**२०९,७५५**	**८४४,३१०**	**७२,६५०**	**१४९,५२५**	**९०६,१२५**	**९५६,२४५**				
			कूल जम्मा	**१,०९५,७८७**	**१,२१३,२५५**	**९७५,२००**	**२३८,०५५**	**९९१,०८०**	**७२,६५०**	**१४९,५२५**	**१,०६७,४४०**	**१,१२१,८४०**				

६.५ स्थानीय विकास

६.५.१ पृष्ठभूमि

स्थानीयस्तरमा सेवा प्रवाहलाई सुदृढ गर्न र विकास निर्माणलाई गति प्रदान गर्न उपलब्ध हुने स्रोत, साधन, सीप र प्रविधिको अधिकतम परिचालनद्वारा स्थानीय आवश्यकता अनुरूपका विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै विकेन्द्रीकरणको भावनालाई मूर्तरूप दिनु स्थानीय विकासको प्रमुख उद्देश्य हो । विकास कार्यक्रमलाई दिगो तुल्याउन स्थानीय स्तरमा सञ्चालन गरिने योजनाहरूको छनौट, तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समेतमा स्थानीय जनताहरूलाई प्रत्यक्ष सहभागी गराई आम समुदायमा प्रभावकारी सेवा प्रवाह गराउनु, समावेशी र सहभागितामूलक विकेन्द्रीकरण प्रणालीको अवधारणा अनुसार स्थानीय निकाय मार्फत् कार्यक्रमहरू सन्चालन गरी आधारभूत सेवा र सुविधामा जनताको बढी भन्दा बढी अवसर/पहुँच वृद्धि गर्न आवश्यक छ । यसका लागि स्थानीय स्वायत्त शासन पद्धति र विकेन्द्रीकरणको माध्यमबाट स्थानीय निकायको संस्थागत विकासमा जोड दिनुपर्ने देखिएको छ ।

मुलुक सशस्त्र द्वन्द्वबाट मुक्त भएपनि आर्थिक तथा सामाजिक द्वन्द्वबाट मुक्त हुन नसकेको स्थिति छ । संविधान निर्माण, राज्यको पुनःसंरचना जस्ता दूरगामी महत्वको विषयले मूर्तरूप पाउन नसक्दा स्थानीय सुशासनमा प्रत्यक्ष असर पर्न गएको छ । लामो समयदेखि स्थानीय निकायहरू निर्वाचित जनप्रतिनिधिविहिन भएको कारणले स्थानीय निकायहरूबाट प्रदान गरिने सेवा तथा सुविधा प्रभावकारी हुन सकेका छैनन । साथै एकातिर राजनीतिक संयन्त्रको जिम्मेवारी सहितको कार्यविधि नहुनु र कर्मचारीहरूका बिचमा पनि जिम्मेवारी र जवाफदेहिता लिने सम्बन्धमा अन्यौलता रहनु र स्थानीय निकायमा अनुगमन मूल्याङ्कन प्रक्रियामा कमजोरी देखिनु ठूलो समस्या देखिएको छ भने अर्को तर्फ स्थानीय निकायमा दरबन्दी अनुसारका जनशक्ति नहुनाले कार्यबोझ झन् वढन गएको छ ।

चालू त्रिवर्षीय योजनाले स्थानीय जनताको प्रत्यक्ष संलग्नतामा विकेन्द्रीकरणको माध्यमद्वारा श्रोत, साधन, सीप तथा प्रविधिको समेत उपयोग गर्दै जनताका आधारभूत सेवा एवं सुविधाहरू प्रभावकारी ढंगले उपलब्ध गराउने र साधन, श्रोत तथा अवसरहरूमा स्थानीयवासीको पहुंच अभिवृद्धि गरि रोजगारी सृजना गर्ने उद्देश्य लिइएको छ ।   योजनाको उक्त उद्धेश्य अनुरूप क्षेत्रगत प्रतिफल प्राप्त हुने गरी चालू आ.ब.को कार्यक्रम तयार गरिएको छ । कार्यक्रमको थप प्रभावकारिताको लागि राष्ट्रिय योजना आयोग, स्थानीय विकास मन्त्रालय, स्थानीय निकायहरू र सम्बन्धित आयोजनाको पहल, सहकार्य र समन्वयमा अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाईने छ ।

६.५.२ नतिजा सूचकहरू

चालु तीन वर्षीय योजनाले स्थानीय निकाय अनुदान तथा व्यवस्थापन कार्यक्रममा जि.वि.स., न. पा. र गा.वि.स.मा अनुदानको वितरण, ३५ जिल्ला विकास समिति र १५ न.पा.हरूमा अद्यावधिक योजनाको समीक्षा एवं मूल्याङ्कन गर्ने, ४५ जिल्ला र ५८ नगरपालिकाको आवधिक योजना तर्जुमा गर्ने लक्ष्य लिएको छ । यसका साथै लक्षित कार्यक्रम अन्तर्गत महिला, आदिवासी, जनजाति, दलित, मधेशी, मुस्लिम पछाडि परेका समुदायहरू, कर्णाली लगायतका दुर्गम क्षेत्र आदिलाई विशेष लक्षित गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिने, सामाजिक परिचालन कार्यक्रम सबै नगरपालिका र गाविसमा संचालन गर्ने, सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमअन्तर्गत लक्षित वर्गलाई सुरक्षा भत्ताको व्यवस्था गरिने आदि लक्ष रहेको छ । यसका साथै स्थानीय पूर्वाधारहरूको विकास अन्तर्गत आ.ब. ०६७।६८ सम्ममा ३५१५ कि.मी. सडक बाह्रै महिना संचालनमा रहेकोमा चालु योजना अवधि भरमा ४२८५ कि.मी. पुऱ्याउने लक्ष्य रहेको छ । जस मध्ये २००० कि.मी. सडकको स्तरोन्नती तथा पुनःस्थापना कार्य यस आ.ब.मा संचालन गरिने लक्ष्य राखिएको छ । चालु योजना अवधिमा नयाँ बाटो सडक निर्माण ३०००० कि.मी. पुऱ्याउने लक्ष्य अनुरूप आ.ब. ०६७।६८ सम्म २८००० कि.मी नयाँ माटे सडक निर्माण भएको र आ.ब. ०६८।६९ मा १००० कि.मी नयाँ माटे सडक निर्माण गर्ने लक्ष्य राखिएको छ । आ.ब. ०६७।६८ सम्म १२००० कि.मी. सडक चालु हालतमा रहेको र आवधिक योजना भित्र १८००० कि.मी. पुऱ्याउने लक्ष्य अनुरूप आ.ब. ०६८।६९ मा ३००० कि.मी. सडकको नियमित र अद्यावधिक मर्मत गरी चालु हालतका सडक १५००० कि.मी. पुऱ्याउने लक्ष रहेको छ । हाल सम्म मुख्य मार्ग र स्थानीय मार्गमा ४३०० झोलुङ्गे पुल र २० वटा सडक पुल निर्माण निर्माण भएकोमा आवधिक योजनाको लक्ष्य बमोजिमका १४०० मध्ये यस यस आ.ब.मा ४०० थप नयाँ झोलुङ्गे पुल र ३० वटा नयाँ सडक पुल निर्माण गर्ने लक्ष्य रहेकोछ । खानेपानी तर्फ ६०० वटा ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाई योजना सम्पन्न भएको र योजना अवधिमा उक्त संख्यालाई १२०० मा पुऱ्याउने लक्ष्य अनुरूप आ.ब. ०६८।६९ मा थप ३०० वटा ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाई योजनाहरू संचालन हुनेछन् । आ.ब. ०६७।६८ सम्म ६०% व्यक्तिगत घटनाहरूको दर्ता भएको र आवधिक योजनाको लक्ष्य ९०% पुऱ्याउने रहेकोमा आ.ब. ०६८।६९ मा व्यक्तिगत घटना दर्तालाई ७०% सम्म पुऱ्याउने लक्ष्य रहेको छ । आ.ब. ०६७।६८ सम्म प्रति वर्ष २ करोड १० लाख श्रमदिन बराबरको स्थानीय तहमा रोजगारी सिर्जना भएको छ । आवधिक योजनाको लक्ष्य कूल २ करोड ५० लाख श्रम दिन पुऱ्याउने रहेकोमा आ.ब. ०६८।६९ मा थप १५ लाख रोजगारी सिर्जना गर्ने लक्ष्य रहेको छ ।

माथि उल्लेखित लक्ष्य हासिल गर्न योजना अवधिमा राखिएका भौतिक प्रगति खुलाउने केही प्रमुख सूचकहरूको लक्ष्य, प्रगति र आ.ब. २०६८/६९ को लक्ष्य निम्न बमोजिम रहेको छ।

स्थानीय विकास क्षेत्रका केही प्रमुख सूचकहरूको लक्ष्य, प्रगति

क्र.सं	क्रियाकलाप	इकाई	चालू आवधिक योजनाको लक्ष्य	आ.ब.२०६७।६८ को अवस्था	आ.ब. २०६८।६९ को लक्ष्य
१.	जि.वि.स.को प्रथम आवधिक योजनाको समीक्षा एवं मूल्याङ्कन	जिल्ला	३५	७	१५
२.	आवधिक जिल्ला विकास योजना तर्जुमा	जिल्ला	४५	१०	१५
३.	न.पा. को आवधिक योजना तर्जुमा	जिल्ला	५८	१८	४०
४.	जिल्ला स्तरीय सडक गुरू योजना अध्यावधिक	जिल्ला	७५	०	२५
५.	नगरस्तरीय सडक गुरू योजना निर्माण	वटा	१५	०	१५
६	स्थानीय निकायहरूको क्षमता विकास योजना तर्जुमा हुने	जिल्ला	सबै	०	सबै
७	जिल्ला विकास समिति र नगरपालिकाहरूको बार्षिक योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनको स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट मूल्यांकन	जि.वि.स. न.पा.	३०	०	१०
८	भौगोलिक सूचना प्रणाली (GIS) को प्रयोग	जि.वि.स. न.पा.	सवै	सवै	सवै
९	गरिबी नक्साङ्कन, सामाजिक परिचालन नक्साङ्कन र विपन्न वर्ग नक्साङ्कन	जि.वि.स. न.पा.	सवै	सवै	सवै
१०	विषयगत क्षेत्रमा क्षमता अभिवृद्धि र मानव स्रोत विकास योजना तयार र कार्यान्वयन	जि.वि.स. न.पा.	सबै	सबै	सबै
११	स्थानीय निकायका पदाधिकारी तथा कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृति तथा कार्यान्वयन	स्थानीय निकाय	सबै	सवै	सबै
१२.	नागरिक वडापत्रको प्रयोगमा निरन्तरता	स्थानीय निकाय	सबै	सवै	सबै
१३	सामुदायिक विकास कोष संचालन	गाविस	८८०	५५०	८८०
१४	सामाजिक परिचालन कार्यक्रम सन्चालन	गा.वि.स. कि.मी.	सबै	२७४९	सबै
१५	निसर्त अनुदान सुत्रमा समयानुकुल परिमार्जन र कार्यान्वयन	जिल्ला/न.पा./ गा.वि.स.	सबै	सवै	सबै
१६	लेखा, DPMAS सम्वन्धी कम्प्युटर software स्थापना र प्रयोग	जिल्ला	सबै	७२	सबै
१७	नगरपालिकामा प्रोदभावी लेखा software को स्थापना र प्रयोग	न.पा.	१५	२	१०
१८	स्थानीय निकायका पदाधिकारी, कर्मचारी र अन्य सरोकारवालाहरूलाई स्वायत्त शासन पद्धति सम्वन्धी, योजना, समन्वय, स्रोत परिचालन, विवाद समाधान, सशक्तीकरण, प्रशासनिक एवं वित्तीय व्यवस्थापन, निर्णय गर्ने क्षमता आदि विषयमा अभिमुखीकरण	हजार जना	६०	१५	२०
१९	फोहोर मैला व्यवस्थापन स्थलको विस्तृत अध्ययन	कि.मी.	२०	१० कि.मी.	६
२०	फोहोर मैला व्यवस्थापन स्थलको निर्माण संख्या	वटा	३०	न.पा. को मागको आधारमा	१०
२१	जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सन्चालन	वटा	२५		८

क्र.सं	क्रियाकलाप	इकाई	चालू आवधिक योजनाको लक्ष्य	आ.ब.२०६७।६८ को अवस्था	आ.ब. २०६८।६९ को लक्ष्य
	गरी व्यवस्थित फोहोर निष्कासन गर्ने नगरपालिकाको संख्या				
२२	सार्वजनिक निजी साझेदारीमा फोहोर मैला व्यवस्थापन	वटा	१०		५
२३	स्थानीय निकायको आन्तरिक श्रोत अभिबृद्धि	वर्षिक रू	७ अरब	५ अरब	६ अरव
२४	केन्द्र तथा स्थानीय तहमा क्षमता विकास कार्यक्रम सन्चालन	जि.वि.स.	सबै	०	सबै
२५	गाउँ विकास समितिको क्षमता विकास योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	गा.वि.स.	१०००	०	३००
२६	व्यक्तिगत घटना दर्ता सम्वन्धी कम्पुटर प्याकेजको जडान तथा कार्यान्वयन	जिल्ला	७५	०	२०
२७.	व्यक्तिगत घटनाहरूको दर्ता	प्रतिशत	९०	६०	७०
२८	सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण	रू	११ लाख ५० हजार	११ लाख	११ लाख २५ हजार
२९	बाल संरक्षण अनुदान वितरण	रू लाख	५	४	५
३०	बालमैत्री स्थानीय शासनको विस्तार	जिल्ला,न.पा. गा.वि.स.	२० जिल्ला, १० न.पा. र १०० गा.वि.स.	७ जिल्ला, १ न.पा. र १४ गाविस	१२ जिल्ला, ५ न. पा. र ५० गा. वि. स.
३१	स्थानीय उपभोक्ता समितिको निर्णय महिला/आदिवासी /जनजाति/ दलित/मधेसी/अपाङ्ग र पिछडिएका वर्गको सहभागिता	स्थानीय निकाय	सबै	कम्तीमा ५०%	सबै
३२	स्थानीय निकायबाट हुने खर्चको निश्चित प्रतिशत रकम लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको क्षेत्रमा लगानी	प्रतिशत	३५	भई रहेको	३५
३३	राष्ट्रिय भवन संहिताको कार्यान्वयन गर्ने नगरपालिकाको संख्या	वटा	३५	शुरू भएको	८
३४	सडकको स्तरोन्नती तथा पुनःस्थापन गरी बाह्रै महिना सञ्चालनमा ल्याउने	कि.मी.	८२२५	३५१५	२०००
३५	चालू हालतका सडकको नियमित र अद्यावधिक मर्मत	कि.मी.	१८०००	१२००० कि.मी. आ.व. ०६७/६८ सम्म)	१५०००
३६.	नयाँ माटे सडक निर्माण	कि.मी.	३००००	२८००० कि.मी. आ.व. ०६७/६८ सम्म)	१०००
३७	सडक पुल निर्माण	वटा	१५० वटा	२० वटा	३० वटा
३८	मुख्य मार्ग र स्थानीय मार्गमा झोलुङ्गे पुल निर्माण	वटा थप	१४००	४३००० वटा आ.व. ०६७/६८ सम्म)	४००
३९	ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाइ सम्वन्धी योजना सम्पन्न	वटा	१२००	६००	३००
४०	साना सिंचाइ जिल्ला गुरू योजना तयार	जिल्ला		२५	२
४१	साना सिचाई सुविधा पुगेको क्षेत्र	हेक्टर	२१०००	५०००	३०००
४२	स्थानीय तहमा रोजगारी सिर्जना	श्रम दिन	२ करोड ५० लाख	२ करोड १० लाख	२ करोड २५ हजार

यस आर्थिक बर्षमा स्थानीय विकास मन्त्रालय अन्तर्गतका कार्यक्रमहरूको लागि कूल बजेट ४४ अरब ५० करोड ०५ लाख ९१ हजार मध्ये १४ अरब ७९ करोड ५७ लाख ४४ हजार चालू खर्चमा (३३.२५%) र २९ अरब ७० करोड ४८ लाख ४७ हजार (६६.७५%)पूँजीगतमा विनियोजन गरिएको छ । ४४ वटा विकास कार्यक्रम मध्ये पहिलो प्राथमिकतामा ३२, दोस्रो प्राथमिकतामा ८ र तेश्रो प्राथमिकतामा ४ वटा आयोजना/कार्यक्रम रहेका छन् ।

स्थानीय विकास क्षेत्रको वार्षिक विकास कार्यक्रम

<table>
<tr><th>ब.उ.शी. नं.
कार्यक्रम/ आयोजना</th><th>शुरू तथा
समाप्त हुने वर्ष</th><th>प्रमुख प्रतिफलहरू</th><th>आ.व. ०६७/६८ को प्रगति</th><th>२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)</th></tr>
<tr><td>३६५०११-३/४
(६९-३/४-११०)
स्थानीय विकास मन्त्रालय</td><td>• २०३७
• सालवसाली</td><td>• स्थानीय सुशासन व्यबस्थापन भएको हुने ।</td><td>• नियमित कार्य संचालन भएको ।</td><td>• मन्त्रालयका कर्मचारीको तलव भत्ता, कार्यालय संचालन गर्ने ,
• जनशक्ति, वातावरण, योजना, अनुगमन सुशासन ईकाई र खरिद इकाई शाखाको व्यवस्थापन गरिने,
• योजना सफ्टवेयर प्याकेज निर्माण तथा कार्यान्वयन गरिने,
• योजना तर्जुमा तथा समीक्षा गोष्ठी सञ्चालन गरिने,
• Third Party Monitoring कार्य तथा सुशासन पत्रिका प्रकाशन गरिने,
• पुस्तकालय सुदृढिकरण, खरिद इकाइ सुदृढिकरण, सिंहदरवार भित्र भवन निर्माण, विपद जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रम, DPMAS संचालनको लागि Matching Fund, निक्षेपण समन्वय सम्बन्धी आदि कार्यहरू गरिने</td></tr>
<tr><td>३६५०१३-३/४
(६९-३/४-११५)
राष्ट्रिय दलित आयोग</td><td>• ०५८।५९
• सालवसाली</td><td>• दलितहरूको हकहित संरक्षण भएको हुने ।</td><td>• दलित जातीय अनूसूची अद्यावधिक गरिएको,
• सेवा प्रदायकलाई दलित मैत्री बनाउन पाँच वटा अभिमुखीकरण कार्यक्रम सम्पन्न भएको,
• दलित सूचना केन्द्र प्रवर्द्धन तथा विस्तार गरिएको,
• चेतनामूलक कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको ।</td><td>• दलित कार्यक्रमको अनुगमन, मुल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन प्रकाशन गर्ने,
• जिल्ला स्थित कार्यालय प्रमुखहरूलाई दलित मैत्री अभिमुखीकरण तालिम दिने,
• दलित सूचना प्रवर्द्धन, आयोगको संस्थागत विकास गर्ने,
• नीति निर्माणमा सहयोग, घुम्ती न्यायिक सेवा दिने,
• दलित समुदायका शहिदहरूको खोज तथा अनुसन्धान गर्ने ।</td></tr>
<tr><td>३६५०१४-३
(६९-३-१४०)
पञ्जीकरण कार्यक्रम</td><td>• सालवसाली</td><td>• व्यक्तिगत घटना दर्ताको कार्य भई अभिलेख व्यवस्थापन र सेवा प्रवाहमा सुधार भएको हुने ।</td><td>• विगत दुई वर्षको व्यक्तिगत घटना दर्ता वार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशन गरिएको,
• व्यक्तिगत घटना दर्ता सम्बन्धी ब्रोसर तयार भएको,
• व्यक्तिगत घटना दर्ताको विवरण:
<table>
<tr><th>क्र. सं.</th><th>व्यक्तिगत घटना</th><th>विवरण</th><th>वि.सं २०६६</th><th>आ.व. २०६७ को फाल्गुण मसान्त सम्म</th></tr>
<tr><td rowspan="3">१</td><td rowspan="3">जन्म दर्ता</td><td>महिला</td><td>२४६३६९</td><td>१२३७८३</td></tr>
<tr><td>पुरुष</td><td>२७९३४६</td><td>१४२०६०</td></tr>
<tr><td>जम्मा</td><td>५२५७१५</td><td>२६५८४३</td></tr>
<tr><td rowspan="3">२</td><td rowspan="3">मृत्यु दर्ता</td><td>महिला</td><td>३३०३६</td><td>१२५९५</td></tr>
<tr><td>पुरुष</td><td>५३६३१</td><td>२०६५०</td></tr>
<tr><td>जम्मा</td><td>८६६६७</td><td>३३२४५</td></tr>
<tr><td>३</td><td colspan="2">विवाह</td><td>१४४९९२</td><td>५६११७</td></tr>
<tr><td>४</td><td colspan="2">सम्वन्ध विच्छेद दर्ता</td><td>२५७</td><td>९२</td></tr>
<tr><td>५</td><td colspan="2">वसाइसराइ दर्ता</td><td>६९७१३</td><td>२७८६९</td></tr>
</table></td><td>• व्यक्तिगत घटना दर्ता गर्ने,
• व्यक्तिगत घटना दर्ताको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गर्ने,
• पारिवारिक लगत सम्बन्धी निर्देशिका तयार गर्ने,
• १० जिल्लामा VER Computer Software Installation सम्बन्धी कार्य गर्ने,
• पारिवारिक लगत सम्बन्धी Software निर्माण गर्ने,
• चेतना मुलक कार्यक्रम (IEC Material) तयार गर्ने</td></tr>
</table>

<table>
<tr><th>ब.उ.शी. नं.
कार्यक्रम/ आयोजना</th><th>शुरू तथा
समाप्त हुने वर्ष</th><th>प्रमुख प्रतिफलहरू</th><th>आ.व. ०६७/६८ को प्रगति</th><th>२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td><table>
<tr><td></td><td>वसाई सरी गएको संख्या</td><td>१३१२८९</td><td>४४९०५</td></tr>
<tr><td></td><td>वसाई सरी आएको संख्या</td><td>१४४७६६</td><td>६०२३२</td></tr>
<tr><td></td><td>वसाई सराई गर्नेको जम्मा संख्या</td><td>२७६०५५</td><td>१०५१३७</td></tr>
<tr><td></td><td>व्यक्तिगत घटना दर्ताको जम्मा संख्या</td><td>८२७३४४</td><td>३८३१६६</td></tr>
</table></td><td></td></tr>
<tr><td>३६५०१५-३
(६९-३-१४५)
जेष्ठ नागरिक, अशक्त अपाङ्ग, लोपोन्मुख जाति, एकल महिला सुरक्षा व्यवस्था</td><td>०५१।५२
सालवसाली</td><td>• सामाजिक सुरक्षा व्यवस्था र सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता तथा पारदर्शिता कायम भएको हुने ।</td><td>• समाजका ज्येष्ठ नागरिक, एकल महिला, दलित वर्ग, लोपोन्मुख आदिवासी, जनजाति एवं अशक्त अपाङ्गलाई सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गरिएको,
• सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत ५ गाउं विकास समिति र ५ नगरपालिकामा भत्ता वा वृत्ति रकम वैंकिग प्रणालीवाट भुक्तानी गर्न अध्ययन प्रारम्भ गरिएको,
• सामाजिक सुरक्षा भत्ता वा वृत्ति उपलव्ध गराइएका लक्षित समूहको विवरण
<table>
<tr><th>क्र. सं.</th><th>लक्षित समूहको विवरण</th><th>मासिक दर (रू.)</th><th colspan="2">आर्थिक वर्ष</th><th>कैफियत</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td>२०६६।६७</td><td>२०६७।६८</td><td></td></tr>
<tr><td>१</td><td>ज्येष्ठ नागरिक(७०+)</td><td>५००</td><td>५७११९५</td><td>६३५९३८</td><td></td></tr>
<tr><td>२</td><td>ज्येष्ठ नागरिक दलित(६०+)</td><td>५००</td><td>१०७५०१</td><td>१२५८१९</td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>ज्येष्ठ नागरिक कर्णाली (६०+)</td><td>५००</td><td>१७४४२</td><td>३०७५८</td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>एकल महिला</td><td>५००</td><td>२९९८२७</td><td>३१९७८१</td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>लोपोन्मुख जनजाति</td><td>५००</td><td>१६४१९</td><td>१९६८१</td><td>राउटेलाई मासिक रू. १००० का दर</td></tr>
<tr><td></td><td>पूर्ण अशक्त अपाङ्ग</td><td>१०००</td><td>१३७६२</td><td>१६२०२</td><td></td></tr>
<tr><td></td><td>आंशिक अपाङ्ग</td><td>३००</td><td>६८७५</td><td>६८७५</td><td>जिल्लागत कोट निर्धारण गरिएको</td></tr>
<tr><td></td><td>जम्मा</td><td></td><td>१०३३०२१</td><td>११५५०५४</td><td></td></tr>
</table>
• कर्णाली अञ्चलका प्रत्येक परिवारका र अन्य जिल्लाका विपन्न दलित परिवारका ५ वर्ष मुनिका २ जनासम्म वालवालिकालाई मासिक रू. २०० का दरले वाल संरक्षण अनुदान दिने कार्य भइरहेको</td><td>• ज्येष्ठ नागरिक, एकल महिला, लोपोन्मुख जनजाति अशक्त र अपाङ्गलाई सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्ने,
• विपन्न दलित, कर्णाली अञ्चलका सबै परिवारका ५ वर्ष मुनिका बालबालिकालाई वाल संरक्षण अनुदान दिने,
• सबै जि.वि.स.बाट सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने समुहको नामावली प्रकाशन गर्ने,
• कार्यविधि परिमार्जन र प्रकाशन, प्रभाव अध्ययन गर्ने,
• सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको Software निर्माण र Instlation सम्बन्धी कार्य गर्ने ।</td></tr>
<tr><td>३६५०१६-३/४
(६९-३/४-२१०)</td><td>०५५।५६
सालवसाली</td><td>• साना सिंचाई तथा स्थानीय पूर्वाधारको</td><td>• साना सिंचाई, लघु जलविद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा, फोहरमैला व्यवस्थापन र आवास जस्ता स्थानीय</td><td>• साना सिंचाई तथा नदी नियन्त्रण कार्यक्रम अन्तर्गत जिल्ला सिंचाई गुरूयोजना तयार गर्ने सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने, योजना</td></tr>
</table>

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व. ०६७/६८ को प्रगति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
स्थानीय पूर्वाधार विकास तथा कृषि सडक विभाग (DOLIDAR)		विकास भएको हुने ।	पूर्वाधारका क्षेत्रमा कार्य संचालन भएको । • पूँजीगत परामर्श अन्तर्गत १ वटा जिल्ला सिचाई गुरूयोजना तयार भएको । • १६ वटा सम्भाव्यता अध्ययन सम्पन्न भएको १ वटा सिचाई सम्बन्धी म्यानुएल तयार भएको, ५ वटा बस्ती विकास सम्बन्धी अध्ययन भएको, ४ वटा जिल्लाको ल्याडफिल साइट सम्भाव्यता अध्ययन सम्पन्न भएको र १ वटा ल्याडफिल साइटको डिजाइन कार्य सम्पन्न भएको ।	संचालन गर्न अनुदान दिने, • नदि नियन्त्रण, बाढी पहिरो रोकथाम तथा नियन्त्रण कार्य गर्ने, • ९ वटा जिल्लामा ग्रामीण बस्ती विकास सम्बन्धी एकीकृत पूर्वाधार विकास कार्यक्रम संचालन गर्ने, • लघु जलविद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा कार्यक्रमको सर्वेक्षण र उत्पादन गर्ने, • जिल्ला सदरमुकाम क्षेत्रमा स्यानिटरी ल्यान्डफिल्ड साइटको अध्ययन तथा निर्माण गर्ने ।
३६५१०१-३/४ (६९-३/४-२२०) **गुम्बा व्यवस्थापन तथा विकास समिति**	आ.व २०४५/४६ सालवसाली	सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण भएको हुने ।	• २०० गुम्बाहरूलाई आर्थिक सहयोग प्रदान गरिएको, • ४ प्राचीन गुम्बाहरूको प्राविधिक अध्ययन अनुसन्धान कार्य सम्पन्न भएको ।	• ३०० वटा सय वर्ष पुरा नभएका प्राचीन गुम्बाहरू संरक्षण गर्ने, • ७५ वटा १०० देखि ५०० वर्ष पुराना गुम्बाहरूको संरक्षण गर्ने, • १ पटक लामा अध्ययन भ्रमणको आयोजना गर्ने, • २ वटा सीपमुलक आम्ची तालिम, २ वटा प्राचीन थाङ्का संरक्षण, २ वटा प्राचीन मुर्ति संरक्षण गर्ने, • २ वटा प्राचीन गुम्वा स्वावलम्बन तालिम कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • दर्ता भएका गुम्बाहरूको विस्तृत प्रोफाइल निर्माण गर्ने ।
३६५१४४-३ (६९-३-२४०) **स्थानीय विकास प्रशिक्षण प्रतिष्ठान**	सालवसाली	मानवसंशाधन विकासको माध्यमवाट स्थानीय निकायको क्षमता अभिवृध्दि भएको हुने ।	• २५ जना स्थानीय निकायका कर्मचारीको लागि लेखा व्यवस्थापन प्रशिक्षण दिईएको, • १ सय ७७ जना गा.वि.स.का सहायक कर्मचारीहरूलाई लेखा सम्बन्धी सेवाकालिन प्रशिक्षण प्रदान गरिएको, • २४ जनालाई सामाजिक परिचालन प्रशिक्षण दिईएको, • २० जनालाई लैङ्गिक मूल प्रवाहीकरण तथा सामाजिक समावेशीकरण प्रशिक्षण दिइएको ।	• रा.प.द्वि.३०, रा.प.तृ. ६०, जिल्ला प्राविधिक कार्यालयका इन्जिनियरहरू ३० र ४०० जना गा.वि.स.सचिवहरूलाई प्रशिक्षण दिईने, • स्थानीय विकास मन्त्रालय अन्तर्गत सञ्चालित विभिन्न आयोजनाहरूलाई आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण प्रशिक्षण कार्यहरू सञ्चालन गर्ने, • स्थानीय निकायका कर्मचारीहरूका लागि निम्न तालिम सञ्चालन गरिने, • २० जनालाई स्थानीय साधन परिचालन तालिम, • २० जनालाई जनासामाजिक परिचालन तालिम र • २० जनालाई समावेशीकरण सम्बन्धी अभिमुखिकरण तालिम । • स्थानीय निकायका कर्मचारीहरूका लागि स्थानीय साधन परिचालन, सामाजिक परिचालन, समावेशीकरण सम्बन्धी अभिमुखिकरण तालिम सञ्चालन (संख्या तोक्ने) • गा. वि. स. सचिवका लागि सेवाकालीन प्रशिक्षण दिईने ।

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व. ०६७/६८ को प्रगति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३६५१३२-३ (६९-३/४-२७२) **शहरी वातावरण सुधारका लागि सार्वजनिक निजी साझेदारी कार्यक्रम** (PPPUE)	२००४ २०१२	• १२ जिल्लाका १३ साझेदार न.पा.हरू, युवा संघ सस्थाहरू, व्यापारीहरू, नागरिक समाज र उपभोक्ता समूहको सहभागितावाट वातावरण सुधारमा योगदान पुगेको हुने।	• शहरी सरसफाइ ३, फोहोरमैला व्यवस्थापन २, नवीकरणीय उर्जा २ वटा कार्यक्रमहरू सम्पन्न भएको, • ९५१ जनालाई क्षमता अभिबृद्धि तालीम प्रदान गरिएको ।	• PPP परियोजना शुरू गर्न कार्यपद्धतिहरू तयार गरिने, • PPP कार्यक्रमका लागि वीरगन्ज, बुटवल, धनगढी र धरानका लागि प्रविधिक सहयोग गरिने, • विराटनगर उप म.न.पा.मा दिगो फोहर मैला व्यवस्थापन अनुगमन गरिने ।
३६५१०४-३ (६९-३/४-३१०) **स्थानीय निकाय वित्तीय आयोग**	०५८।५९ सालवसाली	• स्थानीय निकायहरुको वित्तीय सुदृढीकरणमा सहयोग पुऱ्याउन स्थानीय निकाय आन्तरिक श्रोत अभिवृद्धि गर्न, स्थानीय निकायहरुलाई दिइने अनुदान नीति र अनुदान वितरणको आधार तयार गर्न नेपाल सरकारलाई सुझाव प्राप्त भै सो सम्बन्धी नीति निर्माणमा सहयोग पुगेको हुने ।	• स्थानीय निकायहरूको न्यूनतम शर्त (MCPM) तथा कार्य सम्पादनको मूल्यांकन भएको, • स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन तथा नियमावलीको पालना, पारदर्शिता तथा जवाफदेहीतामा बृद्धि भएको, • स्थानीय निकायहरू बिच प्रतिस्पर्धी भावना जागृत भएको • क्षमता विकासको क्षेत्रहरू पहिल्याउन मद्दत पुगेको ।	• स्थानीय निकाय वित्तीय स्थिति विश्लेषण प्रतिवेदन १ वटा तयारी गरिने, • संस्थागत क्षमता विकास गरिने, • २ पटक सबै जि.वि.स. तथा नगरपालिकाको लागि छुट्टाछुट्टै गुणस्तर परीक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गरिने ।
३६५१०५-३/४ (६९-३/४-३२०) **लोपोन्मुख आदिवासी/जनजाति उत्थान चेपाङ्ग समेत**	आ.व. ०५३/५४ सालवसाली	• आदिवासी जनजातिहरूको आर्थिक सामाजिक साथै सांस्कृतिक विकासमा सहयोग पुगेको हुने ।	• ६० जनालाई लोकसेवा आयोगको तयारी कक्षा संचालन गरिएको, • ७४ जिल्लाहरूमा स्थानीय आदिवासी जनजाति समुदाय सम्वन्धि चेतनामूलक गोष्ठी संचालन भएको, • गोरखा, धादिङ्ग, चितवन, मकवानपुर, तनहुँ र लमजुङ्गका चेपाङ्ग जातिको आर्थिक, सामाजिक,	• मातृभाषाको संरक्षण १० वटा र साक्षरता कार्यक्रम १० वटा सञ्चालन गरिने, • ५ वटा रोजगारमुलक व्यवसायीक प्रशिक्षण सञ्चालन गरिने, • १६० जनालाई आदिवाासि जनजाति छात्रवृत्ति दिईने, • आदिवासी जनजातिहरूको सास्कृतिक सम्पदाहरूको संरक्षण, सम्वर्द्धन, सस्थागत तथा क्षमता विकास कार्यक्रम गरिने, • १० वटा आदिवासि जनजाति महिला सशक्तिकरण कार्यक्रम गरिने,

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व. ०६७/६८ को प्रगति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			शैक्षिक उत्थान सम्वन्धी कार्यक्रम संचालन गरिएको, • १४ वटा जातीय संघसंस्थाद्वारा मौलिक संस्कृति संरक्षण सम्वन्धी कार्यक्रम संचालन भएको, • ५ वटा मातृभाषााहरूको वर्ण निर्धारण तथा प्रकाशन भएको, • थकाली, गुरूङ्ग, नेवार, वरामु आदि भाषामा साक्षरता कक्षा संचालन गरिएको ।	• ५ वटा आदिवासि जनजातिहरूको परम्परागत ज्ञान सिपमा आधारित आय आर्जन कार्यक्रम सञ्चालन गरिने, • आदिवासी जनजाति उत्थान कार्यक्रम ५ पटक, सांस्कृतिक ५ पटक, ऐतिहासिक ५ पटक, धार्मिक स्थलहरूको संरक्षण तथा जिर्णोद्दार कार्य ५ पटक गरिने, • गोरखा, धादिङ्ग, चितवन, मकवानपुर, तनहुँ, र लम्जुङ्ग जिल्लामा चेपाङ्ग विकास कार्यक्रम संचालन गरिने • लोक सेवा आयोगको तयारी कक्षा सञ्चालन गरिने ।
३६५१०६-३/४ (६९-३/४-३८०) **उपेक्षित, उत्पीडित र दलित वर्ग उत्थान विकास समिति**	आ.व. ०५४/५५ सालवसाली	• दलित समुदायको आर्थिक, सामाजिक विकासमा सहयोग पुगेको हुने ।	• २०६६ सालको प्रवेशिका परीक्षामा सर्वोत्कृष्ट नतिजा हासिल गर्ने २४ जना दलित छात्र/छात्राहरूलाई जेहेन्दार विद्यार्थी पुरस्कार प्रदान गरिएको, • ५ विकास क्षेत्रका स्थानीय एफएमहरूवाट १६० पटक चेतनामूलक कार्यक्रम सन्चालन भएको, • सिन्धुली, अर्घाखाँची, गुल्मी, नवलपरासी, वाँके, प्यूठान, पर्सा र धनुषा जिल्लाका दलित वस्तीमा निशुल्क स्वास्थ्य शिविर संचालन गरी १०००० जनालाई स्वास्थ्य सेवा पुर्‍याईएको, • गरीब एवं जेहेन्दार २०० जना दलित विद्यार्थीहरूलाई छात्रबृत्ति प्रदान गरिएको, • ९ जिल्लाका १००० जना दलित विद्यार्थीलाई शैक्षिक सामग्री वितरण भएको र विभिन्न जिल्लामा ६० जना दलित युवायुवतीहरूलाई रोजगारमूलक तालिम दिइएको ।	• १००० जनालाई रोजगारमुलक तालिम प्रदान गरिने, • ४० जनालाई लोक सेवा आयोगको तयारी कक्षा प्रदान गरिने, • ३४ जना दलित विद्यार्थीहरूलाई जेहेन्दार विद्यार्थी पुरस्कार प्रदान गरिने । • ७५ जनाको लागि आयमूलक, सीपमूलक तथा सामाजिक परिचालन कार्यक्रम संचालन गरिने, • दलित वस्तीहरूमा शुद्ध खानेपानी तथा ५० वटा चर्पीको व्यवस्था गरिने,
३६५१०७-३/४ (६९-३/४-४००) **फोहरमैला व्यवस्थापन कार्यक्रम**	आ.व. ०५६/५७ सालवसाली	• फोहोरमैला व्यवस्थापनमा प्रभावकारिता आएको हुने ।	• ओखरपौवा प्रवेशमार्ग मर्मत संभार र पुनः निर्माण गरिएको, • सिसडोल ल्याण्डफिल साइटको क्षमता विस्तार गर्ने कार्यको ठेक्का सम्फौताको चरणमा पुगेको, • फोहरमैला व्यवस्थापन नमूना कार्यक्रम ५ वटा नगरपालिकाहरूमा संचालन गरिएको, • फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी अधिकार सम्पन्न उच्चस्तरीय समिति गठन भएको, • EOI को मूल्यांकनका आधारमा Request for proposal तयार गरी प्राविधिक तथा वित्तीय	• ओखरपौवा प्रवेशमार्ग निर्माण, सिसडोल आलेटार ल्याण्डफिल साइटको क्षमता विस्तार गरिने, • दीर्घकालीन ल्याण्डफिल साईट (वञ्चरेडाडा) को तारवार गरिने, • न.पा.रूलाई फोहरमैला व्यवस्थापनका लागि प्राविधिक सहयोग तथा क्षमता विकास गरिने, • फोहरमैला व्यबस्थापन सयन्त्रहरूको विस्तृत वातावरणीय अध्ययन, प्रविधिको व्यबस्था विकास गरिने, • आलेटार घट्टे खोला वञ्चरे डाँडा सडक निर्माण १.८ कि.मी, वैकल्पिक सडक निर्माण (मुडुखु-आठमाइल-ढाडे-घट्टेखोला वञ्चरेडाँडा) निर्माण, ओखरपौवा ल्याण्डफिल साइट क्षेत्रमा प्रहरी

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व. ०६७/६८ को प्रगति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			प्रस्ताव मूल्याङ्कन सम्पन्न भएको, • उपत्यकाको फोहोरमैला दीर्घकालिन व्यवस्थापनका लागि ल्याण्डफिल साइटको विकास गर्न १६ सय रोपनी जमिन अधिग्रहण गरिएको ।	पोष्टका लागि भवन निर्माण एउटाका अतिरिक्त पूर्वाधार तथा निर्माण कार्य गरिने ।
३६५१०८-३/४ (६९-३/४-४०१) **मधेशी-पिछडा वर्ग र मुस्लिम उत्थान कार्यक्रम**	आ.व. २०६४/६५ सालवसाली	• मधेशी, मुस्लिम र अन्य अल्पसंख्यक पिछडिएका वर्गको आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक विकासमा सहयोग पुगेको हुने ।	• मधेशी, मुस्लिम, पछाडि परेका वर्ग र अल्प संख्यकहरूको उत्थानकालागि नीति निर्माण गरिएको, • सम्बन्धित जि.वि.स.हरूवाट कार्यक्रम स्वीकृत गरी योजना कार्यान्वयन भएको । • मधेशी मुस्लिम पिछडा वर्ग समिति मार्फत स्थानीय आवश्यकता अनुरूपका योजना छनोट भई योजना संचालन भएको ।	• कास्की, गोरखा, जुम्ला, बाजुरा, अछाम, दैलेख लगायतका तथा तराईका गरि २६ जिल्लाका मुस्लिम समुदायलाई लक्षित गरि पूर्वाधार विकासका कार्य गरिने, मधेशी मुस्लिम पिछडा वर्ग समिति मार्फत स्थानीय आवश्यकता अनुरूपका योजना छनोट भई योजना संचालन हुने । • स्थानीय निकाय मार्फत चेतनामुलक, सीपमुलक, आयमुलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने । मधेशी मुस्लिम पिछडा वर्ग समितिमर्फत स्थानीय आवश्यकता अनुरूपका योजना छनोट भई योजना संचालन हुने ।
३६५१३३-३/४ (६९-३/४-४०५) **नेपाल खाद्य संकट सम्बोधन कार्यक्रम**	०६५।६६ सालवसाली	• खाद्य संकट न्यूनीकरणमा सहयोग पुगेको हुने ।	• ११ किमी कुलो निर्माण, ३७ किमी सिचाई कुलो पुन निर्माण, १९ हेक्टर जमीन सुधार, ४ हेक्टरमा वृक्षारोपण गरिएको, • १३ वटा खानेपानी योजना, १८४ वटा पोखरी निर्माण र ३७ किमी ग्रामीण सडक निर्माण सम्पन्न भएको, • ४७४८ वटा कम्पोष्ट पिट, १६९ किमी घोडेटो वाटो र एउटा सामुदायिक भवन निर्माण गरिएको ।	• २१ जिल्लामा खाद्यान्न कार्यक्रम सन्चालन तथा अध्ययन कार्य गरिने, • ग्रामीण सडक, साना सिचाई, घोडेटो वाटो, सामुदायिक स्वास्थ्य भवन निर्माण जस्ता पूर्वाधार निर्माण गर्ने, • गरिवी निवारण कोषको साझेदारीमा Community Challenge Fund तथा स्वास्थ्य तथा पोषण सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने ।
३६५८०१-३/४ (६९-३/४-८००) **जिल्ला विकास समिति अनुदान (गरिवसँग विश्वेश्वर कार्यक्रम समेत)**	सालवसाली	• स्थानीय आवश्यकता अनुसारको विकास निर्माणका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सहयोग पुगेको हुने ।	• जिल्लाको कार्य सम्पादन मापनलाई आधार मानी प्रोत्साहन अनुदान दिने व्यवस्था गरिएको, • जि.वि.स. अनुदान सञ्चालन कार्यविधि, २०६७ स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको ।	• स्थानीय श्रम, साधन तथा सीपको अधिकतम उपयोग गरिने, • जनसहभागितामूलक कार्यलाई संस्थागत रूपमा विकास गरि आन्तरिक श्रोत साधनको समेत परिचालन गरिने, • स्थानीय पूर्वाधार विकास, क्षमता विकास तथा परिषदवाट निर्णय भएका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने, • जि.वि.स. अनुदान सञ्चालन कार्यविधिले प्राथमिकता दिएका कार्यहरू सञ्चालन गरिने, • गरिवसँग विश्वेश्वर कार्यक्रम सञ्चालन गरिने ।
३६५८०२-३/४ (६९-३/४-८०१) **गाँउ विकास समिति**	सालवसाली	• स्थानीय आवश्यकता अनुसारको विकास	• गा.वि.स. अनुदान सन्चालन कार्यविधि, २०६७ स्वीकृत गरि कार्यान्वयनमा ल्याइएको, • गाउँ विकास समिति अनुदान रु. १५ लाखदेखि रु.	• ३९१५ गा.वि.स.हरूलाई अनुदान उपलव्ध गराउने, • जनताको माग वमोजम गाँउ परिषदवाट स्वीकृत योजनाहरू संचालन गरिने,

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व. ०६७/६८ को प्रगति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
अनुदान (गरिवसँग विश्वेश्वर कार्यक्रम समेत)		निर्माणमा सहयोग पुगी गरिवी निवारणमा टेवा पुग्ने तथा सीप विकास, रोजगार सृजना, क्षमना अभिवृद्धि तथा श्रोत साधनमा पहुँच अभिवृध्दि भएको हुने ।	३० लाखसम्म वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाइएको, • गाउँ विकास समितिको न्यूनतम शर्त मापन र विपन्न वर्ग नक्साङ्कनका आधारमा समेत थप अनुदान उपलब्ध गराईएको ।	• गरिवसँग विश्वेश्वर कार्यक्रम सञ्चालन गरिने ।
३६५८०३-३/४ (६९-३/४-८०२) **नगरपालिका अनुदान**	सालबसाली	• भौतिक पूर्वाधार विकासमा सुधार, उपभोक्ताहरूको सीप विकास, रोजगारी सृजना, क्षमता अभिवृद्धि, श्रोत साधनमा पहुँच अभिवृध्दि तथा मुलप्रवाहीकरण हुन नसकेका वर्गहरूको विकासमा पँहुच अभिवृध्दि भएको हुने ।	• परिमार्जित सूत्र तथा नगरपालिकाहरूको MCPM सँग आवद्ध गरी अनुदान वितरण गरिएको, • नगरपालिका अनुदान संचालन कार्यविधि, २०६७ स्वीकृत गरी लागु गरिएको ।	• जनताको माग वमोजम नगरपरिषदवाट स्वीकृत योजनाहरू सचालन गरिने, • ५८ वटा नगरपालिकाहरूको पूर्वाधार विकासमा सहयोग र सेवा प्रवाहमा सुधार ल्याउने कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने । • नयाँ घोषणा भएका नगरपालिकाहरूको पूर्वाधार विकासमा सहयोग र सेवा प्रवाहमा सुधार ल्याउने कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।
३६५८२८-४ (६९-३/४-८०४) **निर्वाचन क्षेत्र विकास कार्यक्रम**	सालवसाली	• स्थानीय पूर्वाधार, समावेशी विकास तथा क्षेत्रीय सन्तुलनमा सहयोग पुगेको हुने ।	• निर्वाचन क्षेत्र विकास कार्यक्रम (संचालन कार्यविधि), (तेश्रो संसोधन) नियमावली, २०६५ अनुसार वजेट निकासा भई कार्यक्रम संचालन भएको ।	• ६०१ सविधानसभा सदस्यद्धारा तोकिएको क्षेत्रमा पूर्वाधार, सामाजिक विकास र संस्कृति प्रवर्द्धन जस्ता योजनाहरू सञ्चालन गरिने ।
३६५८०४-३/४ (६९–३/४–८०५) **ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना**	०५८।५९ सालबसाली	• खानेपानी तथा सरसफाईको सुविधा बृद्धि भएको हुने ।	• १५० वटा क्रमागत तथा नयाँ ग्राभीटी खानेपानी आयोजना सम्पन्न भएको, • कास्की जिल्लालाई खुला दिशामुक्त क्षेत्र घोषणा गरिएको ।	• ७५ जिल्लामा क्रमागत ७५ र नयाँ ७५ गरि १५० वटा ग्राभिटी खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना सम्पन्न हुने, • १० वटा आकाश पानी संकलन कार्यक्रम, २०० वटा स्यालो ट्युववेल जडान, ७५ वटा सौचालय निर्माण गरिने, • १० वटा ढल निर्माण, ७५ वटा खानेपानी तथा सरसफाई तालिम

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व. ०६७/६८ को प्रगति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				कार्यक्रम सञ्चालन गरिने, • ३ वटा आर्सेनिक न्यूनीकरण कार्यक्रम, १०० वटा खानेपानी आयोजना मर्मत कार्य र २५ वटा पुनः स्थापना कार्य गरिने, • ७५ जिल्लामा खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी सफ्टवेयर Instalation र खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी IEC Material उत्पादन का साथै जनचेतना अभिवृद्धि मुलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने ।
३६५८०५-३/४ (६९–३/४–८०८) **ग्रामीण जलश्रोत व्यवस्थापन परियोजना**	दोश्रो चरण आ.व. ०६७/६८ देखि ०७२/७३	• ग्रामीण जनतालाई खानेपानी , सरसफाइ तथा सिचाई सुविधा उपलव्ध भएको हुने ।	• पहिलो चरणमा खानेपानी कार्यक्रमबाट २९८९ जना, सरसफाई कार्यक्रमबाट २६७२ जना, सिंचाई कार्यक्रमबाट ७३७ जना र लघु जलविद्युत कार्यक्रमबाट ३१८९ जना लाभान्वित भएका (पहिलो चरणको कार्य सम्पन्न भई दोस्रो चरण को कार्य हालसालै शुरू भएको) • दोश्रो चरणका Inception Report हाल तयार भएको	• खानेपानी प्रणाली तथा सरसफाई, Stand Alone सरसफाई, सिचाई तथा पानीको बहुउपयोग, श्रोत संरक्षण, भु-संरक्षण, लघु जलविद्युत र नमुना फोहरमैला व्यवस्थापन कार्यक्रमहरू संचालन गरिने । • १२,००० जनता खानेपानी प्रणाली तथा सरसफाइ योजनाबाट लाभान्वित हुने, • करिव २०,००० जनता Stand Alone सरसफाई योजनाबाट लाभान्वित हुने, • करिव १,००० जनता सिंचाई तथा पानीको बहुपयोग योजनाबाट लाभान्वित हुने, • करीव १०,००० जनता लघु जलविद्युत योजनाबाट तथा Livelihood तथा Micro credit संचालन गरी लाभान्वित हुने।
३६५८०६-३/४ (६९-३/४-८०९) **ग्रामीण पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापना कार्यक्रम** (RRRSDP)	सन २००८ सन २०११	• ८५९ कि.मि ग्रामीण सडक निर्माण तथा सुधार, ५९१ गोटा खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना, ७६९ वटा समुदायमा आधारित पुरक ग्रामीण पूर्वाधारहरू निर्माण भई आवत जावतमा सहजता पुगेको हुने तथा सामुदायिक	• ९२४ कि.मी. सडकको डिजाईन कार्य सम्पन्न भएको, • ५४८ कि.मी. सडकमा ठेक्काद्वारा निर्माण कार्य शुरू गरिएको, • ६ वटा मोटरेवल पुलको निर्माण शुरू तथा ३ वटाको डिजाइन कार्य सम्पन्न भई टेण्डर आह्वान भएको, • १५४ वटा खानेपानी तथा सरसफाई उप-आयोजनाको निर्माण सम्पन्न भैसकेको, • ८६ वटा झोलुङ्गे पुल को निर्माण कार्य सम्पन्न भएको, • ४१ वटा ग्रामीण सडकको Detailed Project Report तयार भएको ।	• २६० कि.मि ग्रामीण सडक निर्माण तथा सुधार कार्य गरिने, • ३८ जिल्लामा ५९१ वटा नयाँ तथा क्रमागत खानेपानी तथा सरसफाई उप आयोजना निर्माण तथा सुधार गरिने, • २० जिल्लामा ग्रामीण सडकको सम्भाव्यता अध्ययन गरिने, • २० जिल्लामा सडक प्रभावित क्षेत्रको घरधुरीको सर्भेक्षण र संस्थागत क्षमता विकास तालिम कार्यक्रमहरू संचालन गरिने । • २० जिल्लामा ७०० कि.मी. ग्रामीण सडक सुधार तथा निर्माण गरिने, • १२ जिल्लामा १४ वटा सडक पुल निर्माण गरिने, • १७ जिल्लामा ३०० वटा क्रमागत झो.पु.निर्माण गरिने,

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व. ०६७/६८ को प्रगति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		चेतनामा वृद्धि भएको हुने ।		
३६५८०७-३/४ (६९-३/४-८१०) **ग्रामीण सामुदायिक पूर्वाधार विकास कार्यक्रम** (RCIW)	• ०५२।५३ • सालबसाली	• कामको लागि खाद्यान कार्यक्रमको माध्यबाट ग्रामीण सडकको निर्माण तथा रोजगारी उपलब्ध भएको हुने ।	• २१ जिल्लाका १२२ वटा गाउँ विकास समितिहरूबाट ग्रामीण सडक तथा आयआर्जन सम्बन्धी योजना सञ्चालन गर्न छनौट गरी पठाइएको । • ५० कि.मी. ग्रामीण सडक सम्पन्न भएको, • ७५ वटा लघु आयोजनाहरू सम्पन्न भएको ।	• ५० कि.मी. सडक निर्माण तथा १०० वटा लघु आयोजनाहरू संचालन हुने, आय आर्जन वृद्धि गर्ने खालका योजनाहरू (जस्तै सिचाई माछापोखरी, फलफुल खेती नर्सरी) सञ्चालन गरिने । • व.शी.नं. ६९-३।४-४०५ मा विनीयोजित विश्व बैंक WFP मार्फत बस्तुगत अनुदानको रूपमा प्राप्त भई खर्च हुनेछ । **जिल्ला** – **चामल** – **दाल** दार्चुला ३८४ ४८ बैतडी ४४० ५५ डडेल्धुरा ३८४ ४८ बझाङ् ४४० ५५ बाजुरा ४९६ ६२ कालिकोट ३३६ ४२ जुम्ला ३८४ ४८ हुम्ला ३३६ ४२ मुगु ४४० ५५ जाजरकोट ४४० ५५ डोल्पा ३८४ ४८ सल्यान ३३६ ४२ प्यूठान ३३६ ४२ डोटी ४४० ५५ अछाम ४९६ ६२ दैलेख ४९६ ६२ रूकुम ४४० ५५ रोल्पा ४४० ५५ खोटाङ्ग ३६८ ४६ मकवानपुर ३८४ ४८ उदयपुर ४४० ५५ **जम्मा मे.ट. ८६४० १०८०**
३६५८०८-३/४ (६९-३/४-८१४) **स्थानीय यातायात पूर्वाधार क्षेत्रगत कार्यक्रम**	• आ.व २०३३।३४ • सालबसाली	• ग्रामीण क्षेत्रको उत्पादन र बजार प्रकृयालाई सघाई निजी क्षेत्रको आर्थिक कृयाकलापमा बिस्तार हुनाका साथै आंशिक	• १७५ किमी कच्ची सडक निर्माण, १०० कि.मी सडक ग्राभेल र ३०० किमी सडक मर्मत कार्य सम्पन्न भएको ।	• ९८० कि.मी कच्ची सडक निर्माण, ५४५ कि.मी. सडक ग्राभेल, १५०० कि.मी सडक मर्मत सुधार कार्य गरिने, • ४१५ वटा पुलपुलेसा निर्माण, ४० कि.मी.सडक कालोपत्रे र ५०० कि.मी. सडक सर्वेक्षण कार्य सञ्चालन गरिने ।

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व. ०६७/६८ को प्रगति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		रोजगारको अबसरमा बृद्धि भई गरीबी न्यूनीकरणमा सघाउ पुगेको हुने ।		
३६५८०९-३/४ (६९-३/४-८१५) **झोलुंगे पुल क्षेत्रगत कार्यक्रम**	• आ.व.२०२० /०२१ • सालवसाली	• झोलुगे पूलहरूको निर्माण वाट स्थानीय यातायात तथा पहुँचमा सुधार भएको हुने ।	• झोलुङ्गे पुलको लठ्ठा आयात गर्ने काम सम्पन्न भएको, • ग्राभिटी रोपवेको लागि विस्तृत अध्ययन तथा निर्माणको प्रकृया भैरहेको । • हाल सम्म ४४०० वटा झो.पु.निर्माण सम्पन्न भएको,	• १९ वटा क्रमागत झोलुङ्गे पुल र १० वटा नयाँ झोलुङ्गे पुलको निर्माण गरिने, • २ वटा आकस्मिक मर्मत एवं निर्माण, ४० वटा झो.पु.हरूको सर्भे गरिने, • ३८५ वटा झो.पु. RAIDP , DRILP र RRRSDP लगायत नेपाल सरकार तथा स्वीस सरकारको संयुक्त सहयोगमा TB SWAp अन्तर्गत ७५ वटै जिल्लामा झोलुङ्गेपुल निर्माण गर्ने, • झोलुङ्गे पुल तथा समान ओसार पसार गर्न Gravity Goods Rope Way निर्माण गरी असुरक्षित तुईन प्रतिस्थापन गरिने ।
३६५८१०-३/४ (६९-३/४-८१७) **ग्रामीण पहुंच कार्यक्रम** (RAP)	आ.व. २०६५/६६ आ.व. २०६९/७० दोश्रो चरण	• ३६५ कि. मी ग्रामीण सडक निर्माण, पूरक पूर्वाधारहरूको निर्माण तथा मर्मत सुधार र दैनिक १५ हजार जनतालाई रोजगारीको अवसर प्रदान गरी ५५ लाख रोजगारीको सिर्जना भएको हुने ।	• १२ वटा ग्रामीण सडकहरू मध्ये २ वटा सडकहरू (चैनपुर ब्राहबीसे र कमलबजार - जंगलघाट) को निर्माण सम्पन्न भएको, • २२३.५ कि.मी. ग्रामीण सडक निर्माण कार्य सम्पन्न भएको, • १३९ किमीमा ट्र्याक खोल्ने काम सम्पन्न भएको ।	• १३९ कि.मि ग्रामीण सडक निर्माण कार्य सम्पन्न गरिने, • २ वटा घोडेटो बाटो निर्माण सम्पन्न गरिने, • ११ वटा बजार भवन र १ सामुदायिक भवन निर्माण सम्पन्न गरिने, • २ वटा प्राथमिक विद्यालय को स्तर उन्नती गरिने, • ५ वटा खानेपानी तथा सरसफाई आयोजनाहरूको निर्माण गरिने ।
३६५८११-३/४ (६९-३/४-८१८) **जिल्ला सडक सहयोग कार्यक्रम** (DRSP)	• सन २०१० • सन २०१३	• नयाँसडक निर्माण, सडक पुनस्थापना तथा स्तरोन्नती, नियमित मर्मत सम्भार र सामाजिक अभिबृद्धि सम्वन्धी क्रियाकलाप भई सहयोग पुगेको हुने	• ६८.८ कि.मि ग्रामीण सडक निर्माण कार्य सम्पन्न भएको, • ६०४ कि.मि नियमित मर्मत संभार कार्य सम्पन्न भएको, • ११२ कि.मि सडक पुनःस्थापना भएको, • ५०२ कि.मी. आवधिक मर्मत संभार सम्पन्न भएको ।	• ३४ कि.मी, ग्रामीण सडक निर्माण गरिने, • २०० किमि सडक मर्मत सम्भार गरिने, • १६.६६ कि.मि सडक पुनःस्थापना कार्य गरिने, • दलित, , उपेक्षित र उत्पिडित वर्गको उत्थानको लागि सामाजिक अभिवृद्धि कृयाकलाप (सीपमुलक तालिमहरू) सञ्चालन गरिने ।
३६५८१२-४	• आ.व.	• जनसहभागितामा		• स्थानीय पूर्वाधारसँग सम्बन्धित स्थानीय माग र आवश्यकता

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व. ०६७/६८ को प्रगति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
(६९-४-८३१) **जनसहभागितामा आधारित विकास कार्यक्रम**	२०६८/६९	आधारित स्थानीय स्तरका पूर्वाधार विकास कार्यक्रम मार्फत श्रममूलक स्थानीय रोजगारी सृजना भएको हुने ।		अनुरूपका जनसहभागिता समेट्ने कार्यक्रम गरिने, • नदी नियन्त्रण तथा सिंचाई सुविधा वृद्धि गर्न पूर्वाधाको विकास गरिने, • स्थानीय पूर्वाधार तयार गर्न सडक निर्माण कार्य गरिने, • उत्पादनमूलक तथा व्यवसायिक कृषि विकास कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने, • भवन निर्माण, खाने पानी तथा विद्युतीकरण जस्ता स्थानीय पूर्वाधार विकास कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने ।
३६५८१३-३/४ (६९-३/४-८३४) **पश्चिम उच्च पहाडी क्षेत्र गरिबी निवारण आयोजना** (WUPAP)	• जनवरी २००३ • मार्च २०१४	• ७५० वटा पूर्वाधारका योजना निर्माण, ११००० हेक्टर सिमान्तीकृत जग्गामा कबुलियती वन स्थापना गरी रोजगारी सिर्जना भई रोजगारी सृजना भएको हुने, ४९०० सामुदायिक संस्था स्थापना भई आय आर्जनमा सहयोग पुगेको हुने ।	• ९ वटा कबुलियती बन उपभोक्ता समिति गठन, ५० हेक्टर जग्गा कबुलियति बन समूहलाई हस्तान्तरण गरिएको, • कबुलियती बन सदस्य १५१ जनालाई तालिम प्रदान गरिएको, • ५००० प्याकेट तरकारी र ३९८० प्याकेट खाद्यान्न वालीको उन्नत किट वितरण,४५ वटा तरकारी नर्सरी स्थापना र ५३ वटा सामुदायिक संस्था गठन गरिएको ।	• समुदायको मागमा आधारित खानेपानी, सिंचाई, लघुजलविद्युत आयोजनाको निर्माण सञ्चालन गरिने, • विद्यालय, हेल्थपोष्ट, सामुदायिक भवन निर्माण गरिने, • पूर्वाधार निर्माण, क्षमता विकास ,कृषि तथा पशु विकास लघुवित्त तथा वजारीकरण संस्थागत विकास जस्ता कार्यहरू सञ्त्रालन गरिने । • यो कार्यक्रम दोस्रो चरणको समायवधी समाप्त भएको र तेस्रो चरणको लागि प्रक्रियामा रहेकोले सो अनुरूपको कार्यक्रम सञ्चालन गरिने ।

३६५८१४-३/४ (६९-३/४-८३७) **ग्रामीण पहुँच सुधार तथा विकेन्द्रीकरण परियोजना** (RAIDP)	• सन २००५
	• सन २०१३
		• ११६५ कि. मि ग्रामीण सडक बाह्रै महिना यातायात संचालन हुने गरी स्तरोन्नती गर्ने, २०१ कि.मि नयाँ मौसमी सडक निर्माण गर्ने, ३५० वटा झोलुङ्गे पुल निर्माण गर्ने, १२ स्थानीय मोटरपुल निर्माण गर्ने ।	• ६५ कि.मी. मौसमी सडक निर्माण भएको,
			• १५१ वटा झोलुङ्गे पुल निर्माण कार्य सम्पन्न भएको,
			• ३५ कि.मी. बाह्रै महिना संचालन हुने सडक स्तरोन्नती कार्य भएको ।
				• WB (IDA) र स्वीस सहयोगमा (झो.पु.तर्फ) ५८ जिल्लामा निम्नानुसारको कार्यक्रमहरू संचालन गरिने:
				  • बाह्रै महिना संचालन हुने सडक निर्माण २०० कि.मी.
				  • मौसमी सडक निर्माण २० कि.मी.
				  • झो.पु निर्माण ५० वटा
				  • ३ वटा नदी तर्ने संरचना (सडक, पुल, कल्भर्ट) निर्माण ।

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व. ०६७/६८ को प्रगति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३६५८१५-३/४ (६९-३/४-८३९) **विकेन्द्रित ग्रामीण पूर्वाधार तथा जिविकोपार्जन सुधार आयोजना**	• आ.व २०६२/६३ देखि २०६८/६९ • अक्टोबर २०११ मा Loan closing भई सम्झौता हुने क्रममा रहेको ।	• ग्रामीणस्तरमा भौतिक संरचनाहरू ग्रामीण सडक तथा झो. पु. साना खानेपानी सिचाई कुलो, सामुदायिक भवनको निर्माणवाट जनताको जीविकोपार्जन मा सहयोग पुगेको हुने ।	• २०५ कि.मी. नयाँ सडक निर्माण भएको, • १७० कि.मी. सडक पुनर्स्थापना र स्तरोन्नती भएको, • १२००० मी. झो.पु निर्माण सम्पन्न भएको ।	• ७५ कि. मी. नयाँ सडक निर्माण, २० कि.मी पुनर्स्थापना र स्तरोन्नती गरिने, • २००० मीटर झोलुङ्गे पुल निर्माण गरिने ।
३६५८१६-३/४ (६९-३/४-८४०) **दुर्गम एवं विशेष क्षेत्र विकास कार्यक्रम**	• २०२५ साल • सालवसाली	• उत्तरी भेगका सिमावर्ती जिल्लाहरू र भौगोलिक दृष्टिकोणले अत्यन्त विकट एवं आर्थिक दृष्टीकोणले अत्यन्त पिछडिएका २२ जिल्लाका ४७५ गाविसमा गरिवी निवारणलाई सघाउ पुगको हुने ।	• ३ वटा झो.पु. आयोजना र २ वटा विद्युतीकरण आयोजना सम्पन्न भै ३० कि. वा. विद्युत उत्पादन भएको, • ३५ वटा क्रमागत झो.पु. बाँकी रहेको ।	• १० वटा खाने पानी योजना सम्पन्न गरिने, • जडिबुटी विकास सम्बन्धी गोष्ठी, पर्यटकीय क्षेत्रका होटल व्यवसायीहरूको लागि होटल व्यवस्थापन तालिम सञ्चालन गरिने, • २४ कि.मी घोडेटो बाटो, ९ वटा सिचाई योजना, २ वटा साना विद्युतीकरण (टर्वाइन) र १० वटा नयँ झो.पु निर्माण गरिने ।
३६५८२५-४ (६९-४-८४७) **स्थानीय अग्रसरतालाई नयाँ ज्ञान र सीप सँग जोड्ने कार्यक्रम**	• सन् १९९७ • सन् २०१२	• दिगो प्राकृतिक व्यवस्थापन, साना भौतिक पूर्वाधार निर्माण, सीप विकास तथा रोजगारी सिर्जना भएको हुने ।	• विभिन्न आयआर्जन कार्यक्रममा १३५०० परिवारलाई संलग्न गराईएको, • २५ वटा गा.वि.स.हरूको आवधिक योजना निर्माणमा सहयोग गरिएको ।	• २५ जनालाई गा.वि.स.हरूको आवधिक योजना निर्माण सम्बन्धमा प्रक्रियागत तालिम सञ्चालन गरिने, • २०० जनालाई आवधिक योजना निर्माण सहयोग एवं सहजीकरण, उत्पादक समूहहरूको क्षमता विकास र उत्पादन एवं व्यवसायिक योजना निर्माणमा सहजीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिने, • ७००० जनालाई साना किसानहरूको बजारमा पहुँच, कृषि उप संकलन केन्द्र स्थापना एवं संचालनमा सहयोग पुऱ्याउने ।
३६५८२६-४ (६९-३/४-८४९) **जीवनस्तर**	• सन् २००९ • सन् २०१३	• सीमान्तकृत तथा गरीब कृषकहरूको सिंचाई सुविधामा	• १०० वटा सिचाई योजनाको सम्झौता भई निर्माणधीन चरणमा रहेको ।	• १०५ वटा साना सिंचाई कुलो निर्माण (२५ हेक्टर भन्दा कम) गरि १५७५० रोपनी क्षेत्रफलमा सिंचाई पुऱ्याईने ।

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व. ०६७/६८ को प्रगति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
सुधारकालागि स्थानीय पूर्वाधार कार्यक्रम		बृद्धि भई कृषि उत्पादनमा सुधार आएको हुने ।		
३६५८१७-३/४ (६९-३/४-८५०) **स्थानीय विकास शुल्क कोष**	• ०६५।६६ • सालवसाली	• नगरपालिकाको संस्थागत र आर्थिक क्षमताको विकास भएको हुने ।	• जगेडाकोष कार्यक्रम सञ्चालन, नगरपालिकाहरूको लागि आवधिक योजना तयारी, भवन आचार संहिता निर्माणको कार्य शुरूवात गरिएको ।	• २१० वटा योजना जगेडा कोष कार्यक्रमवाट सञ्चालन गरिने । • १५ वटा विद्यालय भवन निर्माण गरिने, • २ वटा अस्पताल निर्माण निर्माण गरिने, • ५ वटा नगरपालिका भवन निर्माण गरिने, • ५ वटा ल्याडफिल्ड साईट निर्माण गरिने, • ३ वटा सपिङ्ग कम्प्लेक्स निर्माण गरिने, • १० वटा दमकल खरिद गरिने ।
३६५८१९-३/४ (६९-३/४-८५३) **स्थानीय स्वायत्त शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रम** (LGCDP)	• जुलाई २००८ • जुलाई २०१२	• स्थानीय तहको सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी वनाउन स्थानीय निकायको क्षमता वढाई स्थानीय मागको क्षमता सम्वोधन गर्न सक्ने गरि क्षमता अभिवृद्धि भएको हुने ।	• स्थानीय निकाय अनुदान सञ्चालन कार्यविधि, २०६७ तयार गरी लागु गरिएको, • स्थानीय जनतालाई सशक्तिकरण गरी निर्णय प्रकृयामा सहभागी गराउन सामाजिक परिचलन कार्यक्रम २२०७ गा.वि.स.हरूमा सञ्चालन गरीएको तथा सो अर्न्तगत १८२ नागरिक सचेतना केन्द्र र ७४७२ वटा वडा नागरिक मञ्च स्थापना भएको, • MCPM को आधारमा ६३ जिल्ला विकास समितिलाई रू १ अर्व ६३ करोड ७१ लाख र ५३ वटा नगरपालिकालाई रू.१ अर्व ३१ करोड ५० लाख तथा न्यूनतम शर्त नतिजाको आधारमा ३३६५ वटा गा.वि.स.लाई रू १ अर्व ३६ करोड निर्शत अनुदान उपलब्ध गराईएको ।	• स्थानीय निकाय अनुदान, वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा सुधार कार्यक्रम सञ्चालन गरिने, • विकेन्द्रीकरण तथा क्षेत्रगत नीति सम्बन्धी अध्ययन तथा वातावरण संरक्षाण गरिने, • केन्द्रीय निकाय तथा केन्द्रीय निकायमा कार्यरत कर्मचारीहरू (स्थानीय विकास मन्त्रालय र राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय) को क्षमता विकास कार्यक्रम गर्ने, • स्थानीय निकाय संघसंस्थाहरूलाई अनुदान प्रदान गरिने, • स्थानीय शासन अनुगमन मुल्यांकन प्रणाली तथा नीति समन्वयमा सहयोग पुऱ्याउने, • ४००० जना जि.वि.स, न.पा, गा.वि.स.का कर्मचारीहरूलाई तालिम प्रदान गरिने, • १६०९१ जना स्थानीय गैसस, सामुदायिक संस्था तथा उपभोक्ता समितिलाई तालिम दिइने, • योजना तर्जुमा प्रक्रयामा ३३ प्रतिशत महिला तथा DAG समुदायको सहभागिता गराउने ।
३६५८३१-३/४ (६९-३/४-८५४) **स्थानीय स्तरका सडक पुल तथा सामूदायिक पहुँच सुधार परियोजना**	• आ.व. ०६७/६८ • सालवसाली • आ.व. ०६७/६८ देखि ०६८/६९	• स्थानीय सडकहरूमा पुल निर्माणभै वाह्रै महिना यातायात सञ्चालन भई आवागमनमा सहजता पुगेको	• ४८ वटा क्रमागत सडक पुलहरू मध्ये १० वटा सम्पन्न भएको • २७ वटा ग्रामीण सडक पुलको टेण्डर स्वीकृत भै निर्माण कार्य शुरू हुने चरणमा रहेको । • प्राथमिकता (A) का २८ वटा सडकपुलको टेण्डर प्रक्रिया सम्पन्न भएको, • प्राथमिकता (B) का ४ वटा पुलहरू निर्माणाधीन	• ३० वटा विस्तृत सर्वे डिजाइन र २० वटा क्रमागत स्थानीय स्तरका सडक पुल निर्माण सम्पन्न गरिने, • ३० वटा सामुदायिक सडकपुलहरूको सम्भाव्यता अध्ययन कार्य सम्पन्न गरिने । • काभ्रेपलाञ्चोक, रामेछाप, सिन्धुपाल्चोक, सिन्धुली र महोत्तरीको वि.पि राजमार्गमा जोडिने १३ वटा ग्रामीण सडकमा पर्ने ३५ वटा सडक पुलको निर्माण गरिने ।

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व. ०६७/६८ को प्रगति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
		हुने ।	अवस्थामा रहेको,	• निर्माणाधिन ३२ गोटा पुलको निर्माण कार्य जारी रहने,
३६५८२७-३/४ (६९-३/४-८५५) **बालवालिका तथा महिलाको लागि विकेन्द्रित कार्य योजना**	• सन् २००२	• महिला बालबालिकाहरूको स्वास्थ्य स्थितिमा सुधार भएको हुने ।	• बालमैत्री स्थानीय शासनको अवधारणा बमोजिमका सूचकहरू तयार गरि ११ वटा जिल्लामा अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको, • स्थानीय निकायले प्रवाह गर्ने सेवा सुविधा, निर्माण गरिने भौतिक पूर्वाधारलाई बालमैत्री बनाउने अभियानको शुरूवात भएको, • बालमैत्री स्थानीय शासनको अवधारणालाई कानूनी र संस्थागत रूपमा विस्तारको लागि राष्ट्रिय खाका तथा कार्यविधि तयार भई स्वीकृतिका लागि मन्त्रिपरिषद्मा पेश भएको, • गाउँ विकास समितिस्तरमा हालसम्म ५ सय ५७ वटा प्यारालिगल कमिटि क्रियाशील भएका छन् भने करिव ८ हजार प्रारम्भिक बाल विकास केन्द्र सञ्चालनमा रहेका ।	• बाल मैत्री कक्षा सञ्चालन सञ्चालन, खोपको मात्रा पुरा गराउने, मातृ स्वास्थ्यको प्रचार प्रसार गर्ने, • सुलभ शौचालय निर्माण सम्बनधमा जनचेतना जगाउने, • जि.वि.स, विषयगत कार्यालयहरूले पहिचान गरेका क्षेत्रहरू (वालसंरक्षण, स्वास्थ्य तथा पोषण HIV/AIDS, सामाजिक तथा विकेन्द्रित नीति सहयोग) जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गरिने ।
३६५८३३-३/४ (६९-३/४-८५६) **सामुदायिक सिंचाई आयोजना**	०६७/०६८ ०७३ /०७४	• लक्षित जिल्लाका गरीब, महिला र अन्य उपेक्षित वर्गको उत्थानमा योगदान पुगेको हुने तथा १५,३०० हेक्टर भूमिमा नयां र दिगो सिंचाई सुबिधा पुगी उत्पादकत्व अभिवृध्दि भएको हुने ।	• यस आ.व. को फागुनमा ADB सँग सम्झौता भई Project Support Unit स्थापना भएको, • कार्यालय स्थापनाको क्रममा मेशिनरी औजार, सवारी साधन लगाएत आवश्यक सामग्री खरिद प्रक्रिया अगाडि वढाईएको ।	• १२ जिल्ला कंचनपुर, कैलाली, दाङ, कपिलवस्तु, डोटी, सल्यान, रूकुम, रोल्पा, प्युठान, बझाङ, जुम्ला र मुगुमा लागु हुने, • १२ जिल्लामा १/१ जना ईन्जिनियर र १/१ जना सव ईन्जिनियर परामर्श सेवामा नियुक्ति गरिने, • १२ जिल्लामा सम्बन्धित अधिकारीहरूलाई सिंचाई सम्बन्धि TOT दिईने, • केन्द्रमा र जिल्लाको लागि परामर्शदाता नियुक्ति गरिने, • आयोजनाका २ जना प्राविधिक कर्मचारीलाई स्वदेशमा उच्च शिक्षाको लागि छात्रावृत्ति प्रदान गर्ने, • १५ जना सम्बन्धीत अधिकारीहरूलाई क्षमता विकास सम्बन्धी बैदेशिक तालिममा सहभागि गराईने ।
३६५८३२-३ (६९-३-८५७) **शहरी शासकीय विकास कार्यक्रम**	२०६८।६९ २०७२।७३	• सडक, ढल, खानेपानी आदि क्षेत्रको पूर्वाधार निर्माण सुधार भएको हुने ।	–	• सडक, ढल, विद्यालय, क्याम्पस निर्माण सुधार कार्य गरिने, • स्वास्थ्य केन्द्र भवन निर्माण/सुधार कार्य गरिने, • तालीम तथा सीप विकास र आय आर्जन कार्यक्रम गरिने, • खानेपानी निर्माण/सुधार कार्यक्रम सञ्चालन गरिने, • फोहोरमैला व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गरिने, • सामुदायिक पूर्वाधार निर्माण तथा सामाजिक परिचालन कार्यक्रम

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व. ०६७/६८ को प्रगति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				कार्यक्रम सञ्चालन गरिने, • संस्थागत क्षमता विकास (स्थानीय विकास मन्त्रालय, राष्ट्रिय योजना आयोग, नगर विकास प्रशिक्षण केन्द्र र स्थानीय निकाय)
३६५८३५-४ (६९-४-८५८) **कर्णाली र कर्णाली वरिपरि विशेष कार्यक्रम**	२०६८।६९	• आर्थिक दृष्टिकोणले अत्यन्त पिछडिएका कर्णाली वरिपरिका क्षेत्रहरूमा विकास प्रक्रिया र गरिवी निवारणलमा सघाउ पुगको हुने ।	–	• हाल सञ्चालनमा रहेका दूर्गम क्षेत्र विकास समिति तथा कर्णाली रोजगार कार्यक्रमलाई समेत यसै कार्यक्रममा गाभी नयाँ स्वरूप र कार्यविधि अनुरूप लक्षित कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने ।
३६५८३६-४ (६९-४-८५९) **पिछडिको तराई मधेश विशेष कार्यक्रम**	२०६८।६९	• तराई मधेशका अति विकट र पिछडिएको क्षेत्रहरूमा विकास प्रक्रियामा सहयोग पुगेको हुने ।	–	• बाँके जिल्लाको राप्ती पारीका भोज भगवानपुर, वगौडा क्षेत्र जस्ता तराई मधेशका अति विकट र पिछडिएको क्षेत्रहरूमा लक्षित कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
३६५८२०-३/४ (६९-३/४-८६०) **स्थानीय स्तरमा वातावरण व्यवस्थापन सुदृढीकरण कार्यक्रम** SEAM (नेपाल तथा फिन्ल्याण्ड सरकार विच दुईवटा परियोजनाको अलग अलग सम्झौता भई एउटै ब.उ.शी. नं. मा समावेश भई संचालनमा रहेका)	(क) स्थानीय स्तरमा वातावरण व्यवस्थापन कार्यक्रम सन् २००९-२०११	• फोहरमैला व्यवस्थापन तथा वातावरण संरक्षणमा सहजता कायम भएको हुने ।	• जि.वि.स.का वातावरण अधिकृतलाई प्रदूषण नियन्त्रण एवं वातावरणीय नियमन तालिम प्रदान गरिएको, • १ न.पा.मा वातावरणीय योजना तर्जुमा तथा व्यवस्थापन तालिम प्रदान गरिएको, • प्रदुषण रोकथाम तथा नियन्त्रण निर्देशिका र वातावरणीय निरीक्षण निर्देशिका तयार गरिएको, • ४ वटा जि.वि.स.मा पानी नमूना संकलन केन्द्र स्थापना गरिएको ।	• वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन, ल्याण्डफिल साइटको प्रवेश मार्ग निर्माण, ल्याण्डफिल साइट जोड्ने सडकमा पुल र स्यानीटरी ल्याण्डफिल साइटको निर्माण गरिने, • फोहरमैला संकलन तथा वित्तिय प्रणाली सम्बन्धी क्षमता विकास, जनचेतना अभिवृद्धि तालिम कार्यक्रम तथा वातावरणीय दिगोपना र जनसहभागिता लागि क्षमता विकास तालिम कार्यक्रम संचालन गरिने ।
	(ख) क्षेत्रीय फोहोर व्यवस्थापन परियोजना (RWMP) २०१० २०१४	• फोहोरमैला व्यवस्थापनमा एकीकृत अवधारणाका लागि स्थानीय निकायको क्षमता विकास र नमूना परियोजना संचालन भएको हुने।	• EIA का लागि परामर्शदाता छनौट भैइरहेको, • सम्भाव्यता अध्ययन, डिजाइन स्टिमेट भैरहेको, • सम्भाव्यता अध्ययन, डिजाइन स्टिमेट भैरहेको, • गुरूयोजना तर्जुमाको कार्य भैरहेको, • फोहोर व्यवस्थापनको क्षेत्रीय संरचना सम्बन्धी अवधारणाको गोष्ठी सम्पन्न भएको, • नमूना परियोजना तर्जुमा कार्य भैरहेको ।	• EIA सम्पन्न गरिने, • प्रवेश मार्ग निर्माण कार्यको थालनी गरिने, • पुल निर्माण कार्य सुरूवात गरिने, • गुरूयोजना तर्जुमा कार्य सम्पन्न गरी कार्यान्वयन शुरू गरिने, • क्षेत्रीय फोहोरमैला व्यवस्थापन संरचना सम्बन्धी कार्यका लागि स्थानीय निकायको क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिने । • नमूना परियोजना तर्जुमा गरी सञ्चालन गरिने ।
३६५८२१-३/४	आ.व.	• क्रमागत तथा नयाँ	• १०९८० जना नयाँ ग्राभेटी खानेपानी तथा	• करिब ३,००,०० जना लाभान्वित हुने गरि क्रमागत तथा नयाँ

ब.उ.शी. नं. कार्यक्रम/ आयोजना	शुरू तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व. ०६७/६८ को प्रगति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
(६९–३/४–८६८) **पश्चिम नेपाल ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाई कार्यक्रम**	०६५/६६ आ.व.०६८/६९	घरायसी खानेपानी तथा सरसफाई आयोजनाहरू संचालन गरि करिव ८०,००० जनता, सरसफाई तथा स्वस्थ्व कार्यक्रमहरू संचालन गरि करिव २५,०००० जनता, आर्सेनिक न्यूनिकरण कार्यक्रमहरू संचालन गरि करिव १०,००० जनता, बातावरण संरक्षण, आयमुलुक, क्षमता अभिबृद्धी , सुशासन आदी कार्यक्रमहरू संचालन गरि करिव २०,०००० जनता लाभान्वित भएको हुने ।	सरसफाई आयोजनाबाट लाभान्वित भएका, • ५१००३ जना सरसफाई तथा स्वास्थ्य कार्यक्रमबाट लाभान्वित भएका, • २९ जना आर्सेनिक न्युनिकरण कार्यक्रमवाट लाभान्वित भएका, • १२३३७ जना क्षमता अभिवृद्धि, वातावरण संरक्षण, आयमूलक कार्यक्रमवाट लाभान्वित भएका ।	घरायसी खानेपानी तथा सरसफाई आयोजनाहरू संचालन गरिने, • करिब ८०,००० व्यक्ति लाभान्वित हुने गरि सरसफाई तथा स्वास्थ्य कार्यक्रम सञ्चालन गरिने, • आर्सेनिक न्यूनिकरण कार्यक्रमबाट करिव ४,००० जना, वाताबरण संरक्षण, आयमूलक, क्षमता अभिबृद्धि, सुशासन आदि कार्यक्रमहरूबाट करिब १,००,००० जनता लाभान्वित हुने ।
३६५८२२-३/४ (६९-३/४-८६९) **कर्णाली रोजगार कार्यक्रम**	२०६३।६४ सालवसाली	• वेरोजगार परिवारबाट १ जनाले कम्तिमा २० दिनको रोजगारी प्राप्त गरेको हुने ।	• ७५ हजार ३०४ बेरोजगार परिवारहरूले ५१ दिन रोजगारी प्राप्त गरेको, • हाल सम्म यस योजनाबाट २४,७३,५९५ बराबरको श्रमदिन (Man Days) सिर्जना भएको, • बेरोजगार परिवारहरूको विवरण अद्यावधिक गरिएको, • बेरोजगार परिवारका समूह गठन गरी समूहबाट चयन गरेका योजना छनौट गरिएको, • गै.स.स. संग कार्यगत समन्वयको काम भएको ।	• कर्णाली अञ्चलका करिव ७५३०४ बेरोजगार परिवारहरूको समुहले छनौट गरेको योजना सञ्चालन गरिने, • यस्ता कार्यक्रमहरूमा करिव २० दिन वराबरको रोजगारी उपलब्ध गराईने ।

बजेट उपशिर्षक नं ६९-३/४-८०९
ग्रामिण पुन:निर्माण तथा पुन:स्थापना आयोजना
अन्तर्गतका सडक उप-सडक आयोजना विवरण

क्र.स.	जिल्ला	सडक उप-आयोजनाको नाम	लम्बाइ कि.मी.	हालको अबस्था
Cluster –I				
१	डडेल्धुरा	बगबजार-बगरकोट सडक	१८.२०	२.१ कि.मी निर्माण भएको ।
		बुडर - जोगबूढा सडक	२९.२	शुरू भएको ।
		जोगबूढा - लिप्ना - दाइजे सडक	१७	शुरू भएका ।
२.	रूकुम	कन्क्रि- तक्सेरा - हुकाम - माइकोट सडक	३७.५	शुरू भएको ।
		नदुवा - राडिजिउला	१६.५	शुरू भएको ।
		छिनखेत -स्यार्पुदह	८.००	संरचनाको कार्यमा ७५% सम्पन्न भएको ।
३.	रोल्पा	मिफिङ्ग -बडाचौर -हरजाङ्ग -सिउरी-गाम सडक	३५	८.२ कि.मी सडकको माटो खन्ने काम सम्पन्न भएको ।
		सहिद मार्ग - रङ्क सडक	१८	शुरू भएको ।
Cluster _ II				
४	मुस्ताङ्ग	कागवेनी(झैते सडक	३८.८०	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
५	पर्वत	दोबिल्ला - फलेबास सडक	१६.००	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		कुस्मा - दुर्लुङ - हालहाले - क्याङसलिजा सडक	२१.१	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		चिसापानी - हुवास - बाराचौर	१६	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		कार्कीनेटा - लुखु - भोकसिहं	१०.७	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
६	मनाङ्ग	चामे -खाङ्गसार सडक	३५.६०	निर्माण स्थलमा अफिस स्थापना भई काम शुरू भएको ।
Cluster _ III				
७	काठमाडौं	कागेश्वरी चक्रपथ सडक	९	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		साखु - जरसिहंपौवा - फटाकेश्वर	१३.५	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		कलंकी- घयाम्पेडोल(बाडभञ्याङ्ग सडक)	६.००	माटोको कार्य ७०% र संरचनाको ५० % सम्पन्न भएको ।
८	ललितपुर	बगुवा - प्युटार - असरङ्ग सडक	१६	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		भारदेउ - चन्दनपुर (ले ले चन्दनपुर सडक)	२५.००	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		द्यालचोकी - साखु - इकुडोल	२४	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
९	भक्तपुर	भत्केको पाटी-जीतपुर-महामञ्जुश्री-चरेली(कालामासी-नगरकोट) सडक	११.५०	माटो खन्ने कार्य अन्तिम अवस्थामा पुगेको ।
		च्यामासिहं - अमाडोल - नाला सडक	६	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		ज्याति प्रहरी चौकी - डोलेश्वर - आशापुरी सडक	९.९	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		तेलकोट -छलिङ -चाङ्गु गा.वि.स भवन -नेपाल ईञ्जिनियरिङ कलेज सडक	८	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		बोडे - सिलकोपाटी - पुरानो बाटो - मनहरा सडक	३.०९	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
१०	चितवन	शक्तिखोर - दारेचोक सडक	३६	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		बनकट्टा-बगइ सडक	२४.००	प्याकेज नं. १ र २ मा कालोपत्रेको काम भईरहेको, प्याकेज नं. ३ को नाली निर्माणको काम भईरहेको ।
Cluster _ IV				
११	काभ्रे	खोपासी-तलढुङ्गा(कामीडाँडा-तलढुङ्गा क्षेत्र - १) सडक	१८	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		खोपासी-तलढुङ्गा(कामीडाँडा-तलढुङ्गा क्षेत्र - २) सडक	२४	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
१२	सिन्धुली	खनियाखर्क - कमारेभञ्याङ्ग सडक	१४.८०	प्याकेज नं. १ र २ मा निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		कमारेभञ्ज्याङ -डापचौकी सडक	१३.६	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		पिपल भञ्ज्याङ - हैटर सडक	२२.७	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
१३	दोलखा	सुनखानी-क्यान.पा. सडक	२७.००	६ वटा प्याकेज मध्ये ३ वटा को निर्माण कार्य सम्पन्न र वांकी ३ वटाले

				कार्य शुरू नगरेको ।
		भिरकोट - हवा सडक	२२	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		नम्डु - मर्बु - चाप	२०	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
१४	सिन्धुपाल्चोक	नौबीसे - चौतारा - (नवलपुर - मेलम्ची)	३८	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		सिल्गुढा -जेथल टउथली-टेकान्पुर सडक	२२.९०	निर्माण कार्य भईरहेको ।
Cluster _ V				
१५	मोरङ्ग	लेटाङ - जाते - बरङ्गी ६ नं. बुधबारे सडक	२९	निर्माण कार्य भईरहेको ।
		पथरी -डाइनिया -सिकटी सडक	३०.९०	निर्माण कार्य भईरहेको ।
१६	सुनसरी	इनरूवा - कप्तानगञ्ज - कौवाखोच सडक	२१	निर्माण कार्य भईरहेको ।
		पकली - चतरा सडक	२८.००	निर्माण कार्य भईरहेको ।
		कोशी बाढीबाट बिग्रेका सडक	१२	निर्माण कार्य भईरहेको ।
		भोक्राहा - प्रकाशपुर सडक	२१	निर्माण कार्य भईरहेको ।
१७	धनकुटा	हिले - उत्तरपानी -छिन्ताङ्ग सडक	२५.००	निर्माण कार्य भईरहेको ।
		राजारानी-६ नं बुधबारे सडक	२७.००	३ वटै प्याकेजमा निर्माण कार्य भईरहेको
		त्रिशुले - हात्तिखर्क - अरखौले - जितपुर सडक	१७	निर्माण कार्य भईरहेको ।
१९	पाँचथर	जोरपोखरी-आहालडांडा-चरीभञ्याङ्ग ओयम सडक	२४.००	प्याकेज नं. १ को करिव ५० प्रतिशत कार्य सम्पन्न भई प्याकेज नं. २,३,४ र ५ को निर्माण कार्य भईरहेको ।
		फिदिम - रानीगाउँ - यासोक	१८	निर्माण कार्य भईरहेको ।
		कालेबुडुलि - लिम्बा खण्ड	९	निर्माण कार्य भईरहेको ।
		कालेबुडुलि - दुरडुम्बा खण्ड	९	निर्माण कार्य भईरहेको ।
२०	इलाम	राजदुवालि - चिसापानी - दानाबारी	२२.४	निर्माण कार्य भईरहेको ।
		इलाम-नगरपालिका -दुधाङ्ग-सोयाङ्ग सडक	७.१	माटो खन्ने कार्य ९० प्रतिशत सम्पन्न ।
		मङ्गलबारे - धुसेनी -गजुरमुखीधाम - इभाङ	२०.२	निर्माण कार्य भईरहेको ।
२१	झापा	सुरूङ्गा-सरणामति-टागनडुब्बा-दीगलबान्क सडक	२४.२	निर्माण कार्य भईरहेको ।
		सधुतार - मदनपुर - लक्ष्मीपुर -घेराबारी	४३.८	निर्माण कार्य भईरहेको ।
		दुढे - शिवगञ्ज -महाभारा - कुञ्जबारी -कोरोबारी बघाचौधरी	३१.६	निर्माण कार्य भईरहेको ।

बजेट उपशिर्षक नं ६९–३/४–८१७

ग्रामिण पहुँच कार्यक्रम (RAP) **अन्तर्गत संचालित उप–आयोजनाहरू**

सि.नं	जिल्ला	सडकको नाम	लम्बाइ कि.मी.	हालसम्म सम्पन्न कि.मी.
१	डोटी	दिपायल -पातिहाल्ने	२२.३	१४
		राजपुर-चमरा चौतारा	३१.४	२५
		तिमिलसेन-रामारोशन	२३.०	१०
२	अछाम	कमलबजार-जङ्गलधाट	१५.३	१५.३ सम्पन्न
		रामधाट- सिंहासेन	१४.८	९
		देशीगाडे-महाबु	१२.०	८
३	दैलेख	चुप्रा मेहेलटोली	२०.५	१५
४	खोटाङ्ग	दिक्तेल खोटाङ्ग बजार	५०.००	४०
		भोजपुर घोडेटार	३५.००	८
५	भोजपुर	हिलेभञ्याङ्ग-दिङ्गला	३५.००	१६
६	संखुवासभा	चैनपुर-वाह्रविसे	३६.२	३६.२ सम्पन्न
७	तेह्रथुम	म्यागलुङ्ग-सक्रान्ति वजार	६७.०	२७

बजेट उपशिर्षक नं ६९-३/४-८१८

जिल्ला सडक सहयोग कार्यक्रम (DRSP) अन्तर्गत सञ्चालित उप आयोजनाहरू

सि.नं	जिल्ला	सडकको नाम	लम्बाइ (कि.मी.)	हालको अवस्था
१	खोटाङ्ग	गाईघाट-दिक्तेल(मुडे-फोक्सीङ्गटार)	४४	५० प्रतिशत कार्य सम्पन्न
२	ओखलढुंगा	वरवोटे-कोसभञ्याङ्ग	२०	६० प्रतिशत कार्य सम्पन्न
३	सिन्धुली	कमैया-पिपलमाडी	१७	५ प्रतिशत कार्य सम्पन्न
४	रामेछाप	खिम्ती-नामदी-वेताली	१९	२० प्रतिशत कार्य सम्पन्न

बजेट उपशिर्षक नं ६९-३/४-८३७

ग्रामिण पहुँच सुधार तथा विकेन्द्रीत परियोजना (RAIDP) अन्तर्गत सञ्चालित उपआयोजनाहरू

सि.नं	जिल्ला	आयोजनाको नाम	लम्वाई (कि.मी.)	हालको अवस्था
१	कैलाली	डुडेझाडी-टिकापुर सडक	११.५०	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		बौनिया-जोशीपुर-भजनी सडक	२०.००	डिजाईन तथा ईस्टीमेट शुरू भएको ।
		चिसापानी-कर्णालीपुल-सोल्टा सडक	३.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		सतीवजार-वटनपुर सडक	२.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		सुखड-भजनी सडक	२४.००	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
२	बर्दिया	भोलागौरी-डाँफे सडक	५.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		बाँसगडी-मैनापोखर सडक	५.००	बेलपत्र मूल्याङ्कनको अवस्थामा रहेको ।
		पुष्पलाल मार्ग	५.००	बोलपत्र आवह्वानको अवस्थामा रहेको ।
३	बाँके	च्यामा-सम्झनाचोक-खजुरा-राधापुर सडक	२२.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
४	सल्यान	कपुरकोट-निगालपानी सडक	५.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		धोरचौर-गुरूवासे सडक	१०.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		लुहाम-काभ्रा-रामपुर सडक	११.००	तीन कि.मी. क्षेत्रको निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		कुभिन्डेदह-बालुवा-सेग्रही सडक	११.००	तीन कि.मी. क्षेत्रको निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		थारमारे-बडागाऊँ-सनिपिप्ले-चौरझारी सडक	११.००	बोलपत्र आवह्वानको अवस्थामा रहेको ।
५	कपिलवस्तु	टिक्कर-बुढी-बिगौरी-हुलाकी सडक	११.००	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
६	रूपन्देही	केटालीडाँडा-बनघुसी-चपिया सडक	८.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		बाँसिगढी- गजेरी-सूर्यपुरा सडक	६.००	निर्माणको कार्य अन्तिम अवस्थामा रहेको
		बुद्ध मावली मार्ग, देवदह-५	२.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		मुकुन्दगढ-तुनिहवा सडक	१२.००	निर्माणको कार्य अन्तिम अवस्थामा रहेको
		वुटवल नुवाकोट झुम्सा सडक शान्ति मार्ग	१०.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		रामनगर-देकेवार सडक	१२.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		मधौलिया-भूताहा सडक	७.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
७	नवलपरासी	दलदले-धौवाडी सडक	११.००	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		त्रिवेणी-महेशपुर सडक	१०.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
८	पाल्पा	हार्थोक-छहरा-टिङ्गीरी सडक	८.००	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		आर्यभञ्ज्याङ्ग-हुमाने-रामपुर सडक	९.००	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		चिलाङ्गदी-चापपानी-राम्दी सडक	२५.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		बाँसटारी-झडेवा सडक	५.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
९	स्याङ्गजा	राङ्गखोला-विरूवा सडक	६.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		नौडाँडा-कार्किनेटा सडक	८.००	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		पुतलीखेत-सिरूवारी-पाञ्चमुल-आरूचौर सडक	१५.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		बाँधखोला-टक्सार-दुलेगौडा सडक	२५.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।

सि.नं	जिल्ला	आयोजनाको नाम	लम्वाई (कि.मी.)	हालको अवस्था
		वालिङ्ग-हुवास सडक	८.४५	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		मिर्दि-जगतभञ्ज्याङ्ग सडक	८.३०	बोलपत्र आवह्वानको अवस्थामा रहेको ।
१०	कास्की	काहुँखोला-दुधपोखरी सडक	४.००	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		छोरेपाटन-कृष्टी-निर्मलपोखरी-भरतपोखरी सडक	११.००	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		नौडाँडा-कास्कीकोट-सराङ्गकोट सडक	२०.००	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		दोविल्ला-बाघमारा सडक	१४.००	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		काहुँखोला-काउरे-मेलबोट-सिक्लेश-दुधपोखरी	२०.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
११	धादिङ्ग	धादिङ्गवेशी-सल्यानटार सडक	८.९०	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		भिमढुङ्गा-लामीडाँडा सडक	१०.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
१२	नुवाकोट	त्रिशुली-देउराली-मेघाङ्ग सडक	३.००	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		नुवाकोट-वागेश्वरी-उर्लेनी सडक	१०.००	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
१३	मकवानपुर	दामन-दन्दवास सडक	९.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		हेटौंडा-पदमपोखरी-मकैरी-हाँडीखोला सडक	१०.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		कुलेखानी-पाखेल-हुमानेभञ्ज्याङ्ग सडक	१०.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
१४	रौतहट	गौर-गंगापिप्रा-समनपुर-सन्तपुर सडक	१०.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		औराहैया-रामपुरखाप-बंकुल-हिमालीबास सडक	१०.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		गौर-बन्जरहा-इनारवारी सडक	१०.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
१५	सर्लाही	कौदेना-जानकीनगर सडक	८.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		कर्मैया-हाथिअल सडक	५.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
१६	महोत्तरी	जलेश्वर-रौजा-बर्दिवास सडक	१०.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		मटीहानी-पिप्रा-भमरपुरा-महदैया-तपनपुर सडक	१०.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
१७	धनुषा	जनकपुर-मनहरपुर-खरिहानी सडक	८.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		देवपुरा-घोडघास-फुलगामा-तुलसीयाही सडक	८.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		महुवा-खजुरी-जदुकोहा-बालाबाखर सडक	६.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		नक्टाझिझ-विश्वकर्मा चौक-लक्ष्मी निवास	१०.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		वलहा भन्सार-डुम्रिया चौक	१०.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
१८	सिराहा	सिराह-कल्याणपुर-मिर्चैया सडक	१२.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		लाहन-ठाडी सडक	५.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		जिरोमाईल-बरियारपट्टि सडक	५.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
१९	उदयपुर	गाईघाट-बेलटार-बसाह-चतराघाट सडक	१०.००	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		नेपालटार-उदयपुरगढी सडक	८.००	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		बेतनी-इनामे-माझखर्क-पोवारे-रौतापोखरी सडक	२५.००	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		रामपुर-मैनामैनी सडक	२४.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
२०	रसुवा	कालिकास्थान-ढुंगे-कर्मीडाँडा-बनुवा सडक	१०.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य सम्पन्न हुने।
		धारापानी-भोर्ले-यार्सा सडक	२५.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		बोगटीटार-सिम्ले-भोर्ले-पर्स्याङ्ग सडक	१०.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		बहुडाँडा-ग्रेहाकु-डौडाँडा-ठोलेडाँडा-सातदोबाटो	१०.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
२१	कञ्चनपुर	परासन-त्रिभुवनवस्ती-लक्ष्मीपुर-बेलुरी सडक	११.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		रेडक्रस-बाघफन्टा	४.५०	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।

सि.नं	जिल्ला	आयोजनाको नाम	लम्वाई (कि.मी.)	हालको अवस्था
		सस्पेन्सन बृज-बाबाधाम-कौतियाकभर सडक	१०.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
२२	सुर्खेत	रातानाङ्गाला-धरमपोखरा सडक	१०.००	ठेक्का व्यवस्थापन भएको ।
		बढीचौर-गुटु सडक	२०.००	ठेक्का व्यवस्थापन भएको ।
		दशरथपुर-नेटादह सडक	२०.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
२३	दाङ्ग	पवननगर-पुरनधारा सडक	१२.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		कालाकाटे-गधहवा सडक	१०.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
२४	प्यूठान	बागडुला-बहाने-स्याउलीवाङ्ग सडक	२३.००	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		छेनेटा-पुरनठाँटी-जोगीटारी सडक	११.००	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
२५	अर्घाखाँची	सन्धीखर्क-बालकोट-तम्घास सडक	११.००	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		सन्धीखर्क-धारापानी-चुम्भाथाटी सडक	११.००	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
२६	गुल्मी	रिडी-रूद्रवेनी-वामिटक्सार सडक	११.००	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		तम्घास-सिमलटारी-पुर्कोटदह सडक	११.००	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		रूद्रवेनी-हर्मीचौर-पूर्तिघाट सडक	२०.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
२७	तनहुँ	भिमाद-भिर्कोट (सिरिङ्गपथ)	१५.००	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		दुलेगौा-साँखी-रायपुर (धोरबाराही मार्ग)	१५.००	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
२८	पर्सा	आत्माराम पथ	१२.००	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
		गण्डक नहर-जगरनाथपुर ड्रईपोर्ट वाईपास	७.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		पोखरिया-लङ्गडी-भिस्वा सडक	१४.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		जनता सडक	१२.००	निर्माण कार्य शुरू भएको ।
२९	बारा	कबाहिगोठ-बरियापुर सडक	१३.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		बहुअरी-सिम्रौनगढ-अरूवानदी सडक	१०.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
३०	सप्तरी	जन्डोल-कुसाह सडक	१०.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।
		कुसाह-बेलिही सडक	१३.००	आ.व. ०६८/६९ मा निर्माण कार्य शुरूहुने ।

बजेट उपशिर्षक नं ६९-३/४-८३९

विकेन्द्रीत ग्रामिण पूर्वाधार तथा जीविकोपार्जन अन्तर्गत संचालित उप-आयोजना (DRILP)

सि.नं	जिल्ला	उप-आयोजनाको नाम	लम्बाइ (कि.मि)	हालको अवस्था
१	ताप्लेजुङ्ग	गुफापोखरी-ढुङ्गेसाँघु	२०.६	१६ की.मी सम्पन्न
		झोलुङ्गेपुल		१७ वटा सम्पन्न
२	सोलुखुम्बु	फाप्लु-जन्तरधाप	२९.१	सम्पन्न
		गार्मा-नेले-बुढिडाँडा	८.०	सम्पन्न
३	ओखलढुङ्गा	ओखलढुङ्गा-जन्तरधाप	२१.५	स्तरोन्नती
		रूम्जाटार-कुईभिर (रूम्जाटार)	१६.५	५.५ की.मी सम्पन्न
		झोलुङ्गेपुल		१० वटा सम्पन्न
४	रामेछाप	मन्थली-पकरबास	१६.८	सम्पन्न
		मन्थली-कठजोर-धोबी	२२.३	निर्माणधिन
		झोलुङ्गेपुल		२९ वटा सम्पन्न
५	गोरखा	गोरखा-कोयाभञ्याङ्ग	३७	स्तरोन्नती गरिएको
		झोलुङ्गेपुल		१२ वटा सम्पन्न
		पक्की पुल		निर्माणधिन
६	लमजुङ्ग	सुन्दरबजार-कुन्छा-दुइपिप्ले	२३.६	सम्पन्न
		पाउँदी खेला पक्की पुल खत्री ठाँटी		निर्माणधिन
		कुन्छा-दुइपिप्ले(स्तरोन्नती)	२३.६	स्तरोन्नती
		साल्मेभञ्याङ्ग-घाम्राङ्ग	७.१	सम्पन्न
		झोलुङ्गेपुल		१७ वटा सम्पन्न
७	बाग्लुङ्ग	बाग्लुङ्ग-घोडाबाँधे	२५.४	सम्पन्न
		काठेखोला पुल २५ मी.स्पान		सम्पन्न
		झोलुङ्गेपुल		१४ वटा सम्पन्न
८	म्याग्दी	बेनी-दर्वाङ्ग	२३.१	९.५ की.मी ग्राभेलिड.सम्पन्न
		बेनी-पाखापानी		२.५ की.मी निर्माणधिन
		पक्की पुल	२ वटा	निर्माणधिन
		झोलुङ्गेपुल		९ वटा सम्पन्न
९	जाजरकोट	खलङ्गा-रिम्ना	१६.५	सम्पन्न
१०	बझाङ्ग	भोपुर-रूपाताल	१७.९	सम्पन्न
		कपडे झोलुङ्गेपुल		सम्पन्न
		पक्की पुल	२ वटा	निर्माणधिन
११	बाजुरा	मर्तडी थामलेक	७.०	सम्पन्न
		बाह्रविसे-आटिचौर	२२.७	४ की.मी सम्पन्न
१२	जुम्ला	थिन्के-उर्थुचौतारा	४.९	सम्पन्न
		डिल्लिचौर-धुपाघाट	१०.६	सम्पन्न
		कुदारी-चाम्ती-टोप्ला	२३.२	१५ की.मी सम्पन्न
१३	हुम्ला	सिमिकोट-हिल्सा(सल्लीखोला-थुमकोट)	१०.०	९ की.मी सम्पन्न
		सिमिकोट-हिल्सा(सल्लीखोला)	१०	निर्माणधिन
१४	मुगु	गमगढी-रारा	१४.५	सम्पन्न
		रारा-चिमाढुङ्गी-कालाकाँडा	२०.०	४.५ की.मी सम्पन्न
१५	कालिकोट	खुलालु-लालु-लैफू रेलिङ्ग-भारतडी)	१३.०	११.२ की.मी सम्पन्न
		खुलालु-लालु-लैफू (भारतडी-लैफु)	१०.०	२.६ की.मी सम्पन्न
१६	डोल्पा	दुनै-सुपानी	१४	८ की.मी सम्पन्न
		दुनै-ल्यासिक्यापधो	२०	५ की.मी सम्पन्न
१७	बैतडी	श्रीभावर-कोटिला	१५	१४ की.मी सम्पन्न
		सलेना-मेलौलि	१९.५	१३ की.मी सम्पन्न
१८	दार्चुला	बिटुले-लाटिनाथ-परिबगर	१४.५	१० की.मी सम्पन्न
		खलङ्गा-देथला	१८	८ की.मी सम्पन्न

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

स्थानीय विकास मन्त्रालय

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शिर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.व. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबिमुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
			साधारण प्रशासनतर्फ													
१	३६५ ०११ -३/४	६९-३/४-११०	स्थानीय विकास मन्त्रालय	४०,२३०	१०३,६१७	५२,५१७	५१,१००	१०३,६१७			११९,४३५	१२६,८४५	१	७	३	३
२	३६५ ०१३ -३/४	६९-३/४-११५	राष्ट्रिय दलित आयोग	२३,९१०	२५,६००	२५,०००	६००	२५,६००			२६,६२०	२८,२००	१	७	३	३
३	३६५ ०१४ -३	६९-३-१४०	पञ्जिकरण कार्यक्रम	३४,४९२	४२,३७५	४२,३७५		१,५७५	४०,८००		४२,४३५	४२,७४०	२	७	३	३
४	३६५ ०१५ -३	६९-३-१४५	जेष्ठ नागरिक, अशक्त, अपाङ्ग, लोपुन्मोख जाति तथा एकल महिला सुरक्षा व्यवस्था	७,५९८,०००	८,५६०,१९०	८,५६०,१९०		८,५६०,१९०			९,०६२,६९०	१०,०६४,७३०	१	७	१	१
५	३६५ ०१६ -३/४	६९-३/४-२१०	स्थानीय पूर्वाधार विकास तथा कृषि सडक विभाग	२५२,८५३	२८८,५५४	२१,४०४	२६७,१५०	२८८,५५४			३२१,३०२	३४२,४९४	१	२	२	३
६	३६५ १०१ -३/४	६९-३/४-२२०	गुम्बा व्यवस्थापन तथा विकास समिति	३५,८३८	४२,४००	१३,०००	२९,४००	४२,४००			४४,२००	४६,५००	२	५	२	३
७	३६५ १४४ -३	६९-३-२४०	स्थानीय विकास प्रशिक्षण प्रतिष्ठान	२६,०००	२७,०००	२७,०००		२७,०००			२९,०००	३०,०००	३	५	२	३
८	३६५ १३२ -३	६९-३-२७२	शहरी वातावरण सुधारका लागि सार्वजनिक निजि साझेदारी कार्यक्रम	३६,७००	२८,९९०	२८,९९०			२८,९९०		३०,३००	३१,३००	३	५	२	२
९	३६५ १०४ -३	६९-३-३१०	स्थानीय निकाय वित्तीय आयोग	२,४२३	४,०८५	४,०८५		४,०८५			४,२७५	४,४४०	२	५	२	३
१०	३६५ १०५ -३/४	६९-३/४-३२०	लोपोन्मुख आदिवासी/ जनजाति उत्थान र चेपाङ्ग समेत	८६,७१३	१०६,०००	१८,०००	८८,०००	१०६,०००			११०,०००	११६,०००	१	३	१	२
११	३६५ १०६ -३/४	६९-३/४-३८०	उपेक्षित, उत्पिडीत र दलित उत्थान विकास समिति	५०,२१५	६७,३००	६,३००	६१,०००	६७,३००			६८,५००	७०,७००	१	३	२	१
१२	३६५ १०७ -३/४	६९-३/४-४००	फोहर मैला व्यवस्थापन कार्यक्रम	५५,८६२	६५,९९१	४,६१५	६१,३७६	६५,९९१			६७,०८९	६८,२१६	१	४	२	३
१३	३६५ १०८ -३/४	६९-३/४-४०१	मधेशी, पिछडा वर्ग र मुश्लिम उत्थान कार्यक्रम	४१,१८२	४९,८५०	८,३००	४१,५५०	४९,८५०			५१,३००	५३,२००	१	३	१	२
१४	३६५ १३३ -३/४	६९-३/४-४०५	नेपाल खाद्य संकट सम्बोधन कार्यक्रम	१,९२८,२२४	१७१,२२०	१६०,८५०	१०,३७०		५,०००	१६६,२२०	१८०,४६५	१८९,६६०	१	१	१	२
१५	३६५ ८०१ -३/४	६९-३/४-८००	जिल्ला विकास समिति अनुदान (गरिवसँग विश्वेश्वर कार्यक्रम समेत)	२,२६४,२००	३,६११,२६०	१,३११,२६०	२,३००,०००	२,४६१,२६०	१,१५०,०००		३,६११,२६०	३,६११,२६०	१	२	१	२
१६	३६५ ८०२ -३/४	६९-३/४-८०१	गाँऊ विकास समिति अनुदान, (गरिवसँग विश्वेश्वर कार्यक्रम समेत)	७,०३७,६४०	९,२५८,०००	१,५६६,०००	७,६९२,०००	७,८३२,५००	१,४२५,५००		९,२५८,०००	९,२५८,०००	१	२	१	२

सि. नं.	बजेट शिर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबीमुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१७	३६५ ८०३ -३/४	६९-३/४-८०२	नगरपालिका अनुदान	६११,६५०	१,६९९,७००	११०,०००	१,५८९,७००	७१०,०००	९८९,७००		१,६९९,७००	१,६९९,७००	१	२	१	२
१८	३६५ ८२८ -४	६९-४-८०४	निर्वाचन क्षेत्र विकास कार्यक्रम	५१०,८५०	६०१,०००		६०१,०००	६०१,०००			६०१,०००	६०१,०००	३	५	२	३
१९	३६५ ८०४ -३/४	६९-३/४-८०५	ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना	४१५,९०३	४८३,७४८	३१,८५८	४५१,८९०	४८१,२४८	२,५००		४९४,३३६	५२५,३१७	१	४	१	१
२०	३६५ ८०५ -३/४	६९-३/४-८०८	ग्रामीण जलस्रोत व्यवस्थापन परियोजना	५३,७०८	१७१,९५०	२,९५०	१६९,०००	४१,९५०	१३०,०००		१७२,४००	१७२,५६०	१	४	१	१
२१	३६५ ८०६ -३/४	६९-३/४-८०९	ग्रामीण पुननिर्माण तथा पुनस्थापन आयोजना (RRRSDP)	१,७६०,४२५	३,९६६,०३०	१७१,२८०	३,७९४,७५०	५५०,२५२	२,८३९,७७८	५७६,०००	४,५०१,४२७	४,७३८,८०९	१	१	१	२
२२	३६५ ८०७ -३/४	६९-३/४-८१०	ग्रामीण सामुदायिक पूर्वाधार विकास कार्यक्रम (RCIW)	३२६,८०८	४४८,९५६	४७,८५६	४०१,१००	१४७,८५६	३०१,१००		५०१,९६५	५२४,३२५	१	२	१	२
२३	३६५ ८०८ -३/४	६९-३/४-८१४	स्थानीय यातायात पूर्वाधार क्षेत्रगत कार्यक्रम	९३८,४९९	१,११४,२१८	१२,२१८	१,१०२,०००	१,११४,२१८			१,२३८,०००	१,३६५,७१०	१	२	१	२
२४	३६५ ८०९ -३/४	६९-३/४-८१५	झोलङ्गेपुल क्षेत्रगत कार्यक्रम	७३१,४९५	८४६,९९५	७,४९५	८३९,५००	४७९,९९५	३६७,०००		८८७,१९५	९३७,३५५	१	२	१	२
२५	३६५ ८१० -३/४	६९-३/४-८१७	ग्रामीण पहुँच कार्यक्रम (RAP)	५३०,१२२	६९७,८५८	५,८५८	६९२,०००	२५,८५८	६७२,०००		७०७,३३०	७०८,३९०	१	१	१	२
२६	३६५ ८११ -३/४	६९-३/४-८१८	जिल्ला सडक सहयोग कार्यक्रम (DRSP)	२१३,३७३	३२५,६६४	१,२७६	३२४,३८८	१२१,२७६	२०४,३८८		३४१,५६५	३४१,७१५	१	२	१	२
२७	३६५ ८१२ -४	६९-४-८३१	जनसहभागितामा आधारित विकास कार्यक्रम		२००,०००		२००,०००	२००,०००					३	२	१	२
२८	३६५ ८१३ -३/४	६९-३/४-८३४	पश्चिम उच्च पहाडी गरिवी निवारण आयोजना (WUPAP)	२६६,८४९	३४८,३४५	२५७,१९०	९१,१५५	४५,४००		३०२,९४५	४१९,४४५	४३१,७५५	१	१	१	२
२९	३६५ ८१४ -३/४	६९-३/४-८३७	ग्रामीण पहुँच सुधार तथा विकेन्द्रीत परियोजना (RAIDP)	६५१,८२६	१,३१२,४०४	४२,४६४	१,२६९,९४०	२४,८००	१,२८७,६०४		१,३९२,४३०	१,५०२,२५६	१	२	१	१
३०	३६५ ८१५ -३/४	६९-३/४-८३९	विकेन्द्रीत ग्रामीण पूर्वाधार तथा जिविकोपार्जन आयोजना (DRILP)	१,५३६,५४८	२,०२५,१८५	८९,७८५	१,९३५,४००	२४१,२५०	४२,९२५	१,७४१,०१०	५२५,१९३	५३७,३३७	१	२	१	२
३१	३६५ ८१६ -३/४	६९-३/४-८४०	दुर्गम एवं विशेष क्षेत्र विकास कार्यक्रम	१०८,१५६	१२२,९०२	४२,९०२	८०,०००	१२२,९०२			१२९,४९२	१३५,१२२	१	१	१	२
३२	३६५ ८२५ -४	६९-४-८४७	स्थानीय अग्रसरतालाई नयाँ ज्ञान र सीप सँग जोड्ने कार्यक्रम	१०,६००	२८,०००		२८,०००		२८,०००		२९,०००	२९,५००	२	१	१	२
३३	३६५ ८२६ -४	६९-४-८४९	जीवनस्तर सुधारका लागि स्थानीय पूर्वाधार कार्यक्रम	७२,५७०	१५१,९३१		१५१,९३१		१५१,९३१		१५४,०००	१५७,५००	१	२	१	२
३४	३६५ ८१७ -३/४	६९-३/४-८५०	स्थानीय विकास शुल्क कोष	१,९९९,४००	२,३००,०००	४००,०००	१,९००,०००	२,३००,०००			२,५००,०००	२,६००,०००	२	४	२	३
३५	३६५ ८१९ -३/४	६९-३/४-८५३	स्थानीय स्वायत्त शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रम	३,६८६,४८४	३,०३३,०१२	१,५७२,७१२	१,४६०,३००	२,१६७	३,०३०,८४५		२,०३४,९३६	२,७१०,६५६	१	२	१	१

सि. नं.	बजेट शिर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिवोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
३६	३६५ ८३१ -३/४	६९-३/४-८५४	स्थानीयस्तरका सडक पुल तथा सामुदायिक पहुँच सुधार परियोजना	३०८,४७०	८९३,१००	२,१००	८९१,०००	३७७,१००	५१६,०००		८९८,१००	८९८,१००	२	२	१	२
३७	३६५ ८२७ -३/४	६९-३/४-८५५	वालवालिका तथा महिलाको लागि विकेन्द्रीत कार्य योजना (DACAW)	१३०,५५०	२१२,७००	२,७००	२१०,०००		२१२,७००		२३२,९१०	२३८,०७५	२	३	१	१
३८	३६५ ८३३ -३/४	६९-३/४-८५६	सामुदायिक सिंचाइ आयोजना		११५,२५०	२५,९५०	८९,३००	२५,९६९	८९,२८१		११७,२४०	११८,७८३	१	१	१	२
३९	३६५ ८३२ -३	६९-३-८५७	सहरी शासकीय विकास कार्यक्रम		८२,०००	८२,०००				८२,०००	८५,०००	८८,०००	१	५	१	२
४०	३६५ ८३५ -४	६९-४-८५८	कर्णाली र कर्णाली वरिपरी विशेष कार्यक्रम		१००,०००		१००,०००	१००,०००			१००,०००	१००,०००	१	३	१	१
४१	३६५ ८३६ -४	६९-४-८५९	पिछडिएको तराइ मधेस विशेष कार्यक्रम		१००,०००		१००,०००	१००,०००			१००,०००	१००,०००	१	३	१	१
४२	३६५ ८२० -३/४	६९-३/४-८६०	स्थानीयस्तरमा वातावरण व्यवस्थापन सुदृढीकरण कार्यक्रम (SEAM)	१५६,८३०	१६५,९१९	२६,२९२	१३९,६२७	१२,९३१	१५२,९८८		१७१,७००	१७४,९२५	२	४	२	२
४३	३६५ ८२१ -३/४	६९-३/४-८६८	पश्चिम नेपाल ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाई कार्यक्रम	२२१,९५३	२४२,१२२	२,१२२	२४०,०००	१०२,१२२	१४०,०००		२५७,२५७	२६०,८८३	१	४	१	१
४४	३६५ ८२२ -३/४	६९-३/४-८६९	कर्णाली रोजगार कार्यक्रम	२१३,८१३	२५९,१७०	८,८५०	२५०,३२०	२५९,१७०			२५९,९७५	२६१,००५	१	१	१	१
			जम्मा	**३४,९७१,३६४**	**४४,५००,५९१**	**१४,७९५,७४४**	**२९,७०४,८४७**	**२७,८२३,३८६**	**१३,८०९,०३०**	**२,८६८,१७५**	**४३,५७८,४६७**	**४६,०४३,०६३**				

६.६.१ भवन, आवास तथा शहरी विकास

६.६.१.१ पृष्ठभूमि

नेपालमा सहरीकरणको प्रक्रिया तीब्र रूपमा बढिरहेको छ । राजधानी लगायत प्रमुख सहरहरूको जनघनत्वमा निरन्तर विस्तार हुनुका अतिरिक्त विकासका पूर्वाधार विस्तार सँगै विभिन्न स्थानमा नयाँ सहरहरूको विकास हुने क्रम बढीरहेको छ । हाल करिब २० प्रतिशत जनसंख्या सहरी क्षेत्रमा बसोबास गरिरहेको अनुमान छ । शहरी क्षेत्रमा भइरहेको तीब्र बसाइसराइको कारण सहरी क्षेत्रको धारण क्षमता भन्दा जनसंख्याको चाप बढी हुँदा माग अनुरूप सहरी सेवा तथा सुविधा पुऱ्याउन कठिन हुँदै गएको छ । छरिएर रहेका बस्तीहरूलाई एकीकृत गरी आधारभूत सेवा तथा सुविधाहरू सहज र किफायती रूपमा उपलब्ध गराउन एकीकृत बस्ती विकास कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइएको छ । त्यसैगरी प्रकोपजन्य जोखिमबाट सुरक्षित रहन भवन निर्माण आचारसंहिता कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ ।

सहरी क्षेत्रको बढ्दो जनसंख्याको चाप अनुसार सहरी सेवा सुविधाहरू उपलब्ध गराउनु, नयाँ विकसित सहर क्षेत्रमा आधारभूत भौतिक पूर्वाधारको विकास र विस्तार गर्नु, सहरी सेवा सुविधाको लागि बसाइसराइ गर्ने जनसंख्यालाई कम गर्न ग्रामीण क्षेत्रको विकासलाई समेत सँगसँगै लैजानु, प्रभावकारी सहरी विकास योजनाको कार्यान्वयन मार्फत सहरीकरण प्रक्रियालाई व्यवस्थित तुल्याउनु, सहरी क्षेत्रमा विस्तार भइरहेको अपार्टमेन्ट, सुपरमार्केट जस्ता ठूला संरचनाहरू तथा अस्पताल, विद्यालय/महाविद्यालय, सरकारी भवन लगायतका सार्वजनिक उपयोगका भवनहरूको निर्माण, सञ्चालन, तथा मर्मत सम्भारको प्रभावकारी अनुगमन गरी सुरक्षा (Safety) को सुनिश्चितता गर्नु यस क्षेत्रका प्रमुख चुनौतीहरू हुन । यस क्षेत्रमा संलग्न निकायहरूबीच योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन तथा मूल्याङ्कनमा समन्वय हुन नसक्नु, नदी किनार, तथा सहर छेउछाउ (Urban Edge) लगायतका सार्वजनिक स्थानहरू अतिक्रमण गरी झुप्रेबस्ती (Slum Area) हरूको संख्या बढ्दै जानु, द्वन्द्वको स्थायी समाधान हुन नसक्दा द्वन्द्व प्रभावितहरू सहरी क्षेत्रमा बसाइसराइ गर्ने क्रम तीब्र हुनु यस क्षेत्रका प्रमुख समस्याहरू हुन ।

योजनाबद्ध सहरी विकास मार्फत स्वच्छ, सुरक्षित र समृद्ध सहरहरूको विकास गरी माग अनुसारको सहरी सेवा तथा सुविधा उपलब्ध गराइ सहरी बासिन्दाको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउनु आवश्यक रहेको छ ।

२. नतिजा सूचकहरू

प्रतिफल सूचकहरू	चालु त्रिवर्षीय योजना (०६७/६८–०६९/७०) को लक्ष	हालको स्थिति	आ.व. ०६८/६९ को लक्ष
महत्वपूर्ण कोरिडरमा रहेका ठूला क्षेत्रीय र मध्यम स्तरका शहरहरूको पूर्वाधार विकास भएको हुने ।	३ वटा ठूला क्षेत्रीय र ७ वटा मध्यम स्तरका शहरहरू	५ ठूला शहरी कोरिडोर खण्डको पूर्वाधार विकास कार्यक्रम चालु रहेको ।	५ ठूला शहरी कोरिडोर खण्डको पूर्वाधार विकास कार्यक्रम चालु राख्दै २ वटा कोरिडोरको डि.पि.आर. तयार गर्ने ।
छानिएका नगरपालिकाहरूमा एकीकृत पूर्वाधार विकास कार्यक्रम कार्यान्वयन भएको हुने ।	९ वटा न.पा.हरूमा सम्पन्न गर्ने र ७ वटा न.पा.मा संचालन गर्ने	९ वटामा सम्पन्न भएको, ३ वटा न.पा. (विराटनगर, विरगंज र वुटवल) मा प्रारम्भ भएको ।	३ वटामा सुचारू गर्ने र ४ वटा थप गर्ने ।
अव्यवस्थित वस्तीमा आवास स्तरोन्नति, जनता आवास कार्यक्रम अन्तर्गत किफायती लागतको आवास विकास भएको हुने ।	२० वटा वस्तीहरूमा आवास ७००० आवास निर्माण	१२७४ वटा आवास सम्पन्न हुने, १२६५ वटा आवास निर्माणका निर्माण कार्य प्रारम्भ भएको ।	१२६५ वटा आवस निर्माण सम्पन्न गर्ने र १९४२ वटा थप गर्ने ।
बजार केन्द्र, साना शहर, नगरपालिका भइनसकेका जिल्ला सदरमुकाम, नमूना गाउं तथा घनावस्तीको एकिकृत पूर्वाधार विकास भएको हुने ।	५ वटा साना शहर ६ वटा घनावस्ती १५ वटा नमूना गाउँ	६१ साना शहर, ३८ वटा बजार केन्द्र, १३ न.पा. नभएका जिल्ला सदरमूकाम, १२ नमूना गा.वि.स. ४ वटा नमूना गाउँ, ६ घनावस्ती विकासका लागि पूर्वाधार विकासको कार्यक्रम संचालन भैरहेको ।	६६ साना शहर (६१ क्रमागत र ५ वटा नयाँ थप), २१ बजार केन्द्र (६ वटा क्रमागत र १५ वटा थप), १३ न.पा. नभएका जिल्ला सदरमूकाम (क्रमागत), ११ वटा घनावस्ती (६ वटा क्रमागत र ५ वटा थप) र ६ वटा नमूना गाउँ (१ क्रमागत, ५ वटा नयाँ थप) ।

प्रतिफल सूचकहरू	चालु त्रिवर्षीय योजना (०६७/६८–०६९/७०) को लक्ष	हालको स्थिति	आ.व. ०६८/६९ को लक्ष
नगरपालिकाहरूको नगर प्रोफाइल, स्रोत नक्शा तथा आवधिक योजना तयार गर्ने	५८ न.पा.हरू	४९ वटा न.पा. हरूको सम्पन्न भएको (स्था.वि.मन्त्रालयबाट भएको समेत)।	३ वटा न.पा.को आवधीक योजना र ३ वटा न.पा. को Urban Map तयार गर्ने।
सरकारी कार्यालय भवन निर्माण तथा मर्मत भएको हुने।	३० वटा नयाँ निर्माण र १५०० वटा मर्मत	२७ निर्माणाधीन रहेकोमा ६ वटा भवनको ९०% कार्य सम्पन्न भइसकेको, ३२३ वटा सरकारी कार्यालयहरूको मर्मत संभार सम्पन्न हुने ।	१२ वटाको निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने, १५ वटा सुचारू हुने र ५ वटा नयाँ थप गर्ने, ४०० वटा सरकारी कार्यालयहरूको मर्मत संभार गर्ने ।
भवन संहिता परिमार्जन तथा कार्यान्वयवन भएको हुने।	भवन संहिता परिमार्जन भई कार्यान्वयवन हुने	परामर्शदाता छनौट चरणमा रहेको	परिमार्जनको कार्य गर्ने

भवन, आवास तथा सहरी विकास क्षेत्रमा आ.व. ०६८/६९ मा कूल १७ आयोजनाहरू सञ्चालन हुनेछन । यी आयोजना/कार्यक्रमहरू मध्ये मध्यमकालीन खर्च संरचना अनुसार पहिलो र दोस्रो प्राथमिकतामा क्रमश ६, १०, १ आयोजना/कार्यक्रमहरू रहेका छन् । यस क्षेत्रका लागि छुट्टाइएको कूल रू.४ अर्ब ३३ करोड ५५ लाख ८९ हजार मध्ये चालू तर्फ रू.३२ करोड ५० लाख ९ हजार रू. पूँजीगततर्फ रू.४ अर्ब १ करोड ५ लाख ८० हजार रहेको छ ।

आवास, बस्ती तथा शहरीकरण क्षेत्र

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व.२०६७/०६८ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
५०१०२०-३/४ (४८-३/४-१७२) सरकारी भवन मर्मत सम्भार	सालवसाली	विभाग अन्तरगत २४ डिभिजन कार्यालय, १ तालिम केन्द मार्फत ७५ जिल्लामा रहेका सरकारी भवनहरू तथा आवास गृह मर्मत सम्भार भई सरकारी सम्पत्तिको दिगोपनामा वृद्धि हुने ।	• ३२३ वटा सरकारी भवनहरूको मर्मत सम्भार सम्पन्न भएको ।	• २४ डिभिजन कार्यालय र १ तालिम केन्द मार्फत ७५ जिल्लामा रहेका सरकारी भवनहरू मर्मत सम्भार गरिने ।
५०१०२१-३/४ (४८-३/४-१७६) भवन निर्माण सम्भार डिभिजन कार्यालय	२०५८/८/२१ - एकिन नभएको । सालवसाली	उपत्यकाभित्रका विभिन्न सरकारी भवनहरू, ऐतिहासिक दरवार एवं स्मारकहरूको संरक्षणबाट सरकारी सम्पत्तिको दिगोपनामा वृद्धि साथै राष्ट्रका विशिष्ट महानुभावहरूको निवासमा सरकारले उपलव्ध गराउनु पर्ने सुविधाहरू प्रभावकारी ढंगले उपलव्ध हुने ।	• उपत्यकाभित्रका विभिन्न सरकारी भवनहरू, ऐतिहासिक दरवार एवं स्मारकहरूको संरक्षणबाट सरकारी सम्पत्तिको दिगोपनामा वृद्धि भईरहेको । • राष्ट्रका विशिष्ट महानुभावहरूको निवासमा सरकारले उपलव्ध गराउनु पर्ने सुविधाहरू प्रभावकारी ढंगले उपलव्ध गराइएको ।	• उपत्यकाभित्रका विभिन्न सरकारी भवनहरू, ऐतिहासिक दरवार एवं स्मारकहरूको संरक्षण गरिने । • राष्ट्रका विशिष्ट व्यक्तिहरूको आवास निर्माण/मर्मत सुधार, सुविधा उपलव्ध गराउने साथै उपत्यकाका सरकारी कार्यालय भवनहरूको माग बमोजिम निर्माण एवं मर्मत सम्भार गरिने ।
५०११८०-३/४ (४८-३/४-७५०) शहरी क्षेत्र विकास तथा बजार केन्द्र अध्ययन कार्यक्रम	२०४९/५०- एकिन नभएको । सालवसाली	जग्गा विकास चक्रकोष मार्फत ऋण लगानीबाट जग्गा विकास कार्यक्रम संचालन भई आवास घडेरी आपूर्ति हुने । न्यून आय भएका गरिव वस्तीका घर निर्माण भई व्यवस्थित बसोबासमा सुधार हुने । शहरी क्षेत्र तथा बजार केन्द्र अध्ययन प्रतिवेदन वाट आवश्यकता पहिचान हुन गई आगामी वर्षका कार्यक्रम तर्जुमामा सहयोग पुग्ने ।	• ६४ जिल्लामा २६१ वटा विभिन्न सामुदायिक/दलित जन जाति छात्रबास भवन, अनाथालय, बृद्धाश्रम, महिला सामुदायिक, आदिवासी संग्रहालय आदिको निर्माण तथा मर्मत सुधार गरिएको । • काठमाडौ उपत्यकाका सुकुम्बासी बस्तीहरू व्यवस्थित गर्न काठमाण्डौंको इचगुंनारायाण जग्गा विकास कार्यक्रम आयोजना क्षेत्र भित्र ३ रोपनी ४ आना जग्गा गत आ.व.मा खरिद गरिएको र थप जग्गा खरिदका लागि प्रकृया अघि बढेको । • ६ वटा जिल्लाका बजार केन्द्रहरूको भौतिक विकास योजना कार्यान्वयवन प्रकृया शुरू गरिएको (६ वटा क्रमागत र १५ वटा नयाँ थप) (झापा-गौरादह, रामेछाप- बाम्ति, तनहु- कलेस्ति, सल्यान- सल्लि, रूकुम- चौरझहारी, डोटी- बुडहर) ।	• महेन्द्रनारायण निधि मिथिला सांस्कृतिक केन्द्रको भवन निर्माण सम्पन्न गरिने । • २१ वटा बजार केन्द्रको भौतिक विकास योजना कार्यान्वयन गर्ने । (६ वटा क्रमागत र १५ वटा नयाँ थप) • काठमाण्डौ उपत्यकाको अव्यवस्थित एवं अस्वस्थकर टोल वस्तीहरूको व्यवस्थापन गर्न न्यून आय परिवारहरूको निम्ति आवास सुविधा तथा भौतिक पूर्वाधार सम्वन्धी कार्यक्रम संचालन गरिने ।

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व.२०६७/०६८ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			• ५ वटा बजार केन्द्रहरूको भौतिक विकास योजना तर्जुमा भई रहेको । • ३ वटा सभाहलहरूको विस्तृत डिजाइन भइरहेको । • मिथिला सास्कृतिक केन्द्र निर्माणको काम भई रहेको । • २ सभाहल तथा सभाहल परिसरको विकास निर्माण कार्य सुचारू रहेको ।	• ८ वटा शहरी क्षेत्र विकास तथा बजार केन्द्र योजना तर्जुमा गरी डि.पि.आर. तयार गरिने । • स्थानीय निकाय एवं डिभिजन कार्यालयहरूबाट माग भई आएका सामुदायिक भवन निर्माण गरिने । • २ वटा सभाहलहरू (दिपायल र रत्ननगर) को विस्तृत डिजाइन कार्य सम्पन्न गरिने । • ३ सभाहल (बुटवल, रत्ननगर र स्याङ्जा) को निर्माण कार्य सुचारू गरिने ।
५०११८१-३/४ (४८-३/४-७५१) साना शहर विकासबाट ग्रामीण विकास	२०५१/५२- एकिन नभएको । सालवसाली	साना शहर एवं ग्रामिण क्षेत्रमा पूर्वाधार निर्माण सुधारको कार्य भई शहर र गाउँको अन्तर सम्वन्धमा विकास हुने ।	• ९९ स्थानमा साना सहर तथा बजारको पूर्वाधार विकास कार्यक्रम कार्यान्वयन प्रारम्भ भएको । • ५ वटा सानाशहरहरूको भौतिक विकास योजना तर्जुमा भएको । नेपालगञ्ज र डोटीमा मा निर्देशित जग्गा विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्न प्रारम्भ हुने र पर्वत र इलाममा निर्देशित जग्गा विकास कार्यक्रम संचालन गर्न योजना तर्जुमा भई रहेको ।	• ६५ वटा साना शहरको भौतिक विकास गुरूयोजना कार्यान्वयन गरिने (५८ वटा क्रमागत र ७ वटा थप) । • पर्वत, बाँके, डोटी र इलाममा निर्देशित जग्गा विकास कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिने । • ५ वटा सानाशहरहरको भौतिक विकास योजना र DPR तयार गरिने ।
५०११८२-३/४ (४८-३/४-७५३) एकिकृत कार्यमूलक योजना	२०५२/५३ - एकिन नभएको । सालवसाली	नगरपालिकाको डिजिटल आधार नक्शा एवं न.पा.हरूको आवधिक योजना अद्यावधि गर्ने २ न.पा.हरूको भौतिक विकास योजना तर्जुमा तथा शहरी वातावराण व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको विकास, जग्गा विकास कार्यक्रम संचालन गर्न संभाव्यता अध्ययन वाट व्यवस्थित सहरिकरण योजना तर्जुमामा सहयोग पुग्ने ।	• कन्चनपुर-बेलौरी, धादिङ्गबेसी-धादिङ्ग, सल्यानटार-धादिङ्ग, पाल्पा-रामपुर वर्दिया-न्यौलापुर, हुम्ला-सिमिकोट र वर्दिया - बाँसगढी नगर विकास समितिहरूको भौतिक विकास योजना तर्जुमा भई रहेको । • २ न.पा.हरूको डिजिटल शहरी आधार नक्सा गर्ने कार्य सम्पन्न भएको । • पकली र पोखरीयाको जग्गा एकीकरण आयोजनाको DPR तयार भएको । • ५ वटा स्थानमा जग्गा विकास कार्यक्रम (Land Pooling) संचालन गर्न संभाव्यता अध्ययन भएको । (भैरहवा, वुटवल, जनकपुर, लेखनाथ र मेचीनगर)	• १ वटा न.पा. (त्रियुगा) को विद्यमान वेश म्याप लाई स्तरोन्नती गरी अर्वन म्याप तयार गरिने । • २ वटा न.पा (व्यास र सुर्खेत) को Urban Map तयार गरिने । • पुतलीबजार, र भद्रपुर न.पा.को आवधिक योजना तर्जुमा गर्ने कार्य सम्पन्न गरिने । • शहरी वातावरण व्यवस्थापन सुचना प्रणाली विकास गरिने । • जग्गा विकास कार्यक्रम (Land Pooling) को संभाव्यता अध्ययन भएका ठाउँहरूको (बुटवल, लेखनाथ) DPR तयार गरिने ।

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व.२०६७/०६८ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
५०११८३-३/४ (४८-३/४-७५८) विशेष भौतिक तथा पूर्वाधार क्षेत्र विकास आयोजना	२०४३/४४- एकिन नभएको । सालवसाली	धार्मिक, साँस्कृतिक तथा पर्यटकीय दृष्टिले महत्वपूर्ण विशेष स्थानहरूमा भौतिक विकास भई भक्तजनहरू तथा पर्यटकलाई सुविधा पुग्न जाने । दिगो विकासको अवधारणा अनुरूप भौतिक विकासको माध्यमवाट स्थानीय जनताको आय वढ्न गई गरिवी निवारणको राष्ट्रिय लक्ष्य पुरा गर्ने कार्यमा टेवा पुग्ने ।	• दीगो विकासको अवधारणा अनुरुप तयार भएको गुरू योजनाले निर्देशित गरेको ३७ वटा स्थानहरूमा मठमन्दिर, मस्जिद आदिको निर्माण तथा मर्मत सम्भार भएको । • विशेष महत्व रहेका ४१२ स्थानमा रहेका भौतिक संरचनाहरूको निर्माण तथा मर्मत तथा मर्मत संभार भएको । • ८ वटा विशेष महत्व भएका क्षेहरूको दीगो विकासको अवधारणा अनुरूप बेश म्याप तयार गरी गुरू योजना तयार गरिएको । • गुरू योजना तयार भई कार्यान्वयन भइरहेका ५ वटा स्थानमा वातावरण सुधार तथा सरसफाई कार्यक्रम संचालन भएको ।	• गुरूयोजना अनुरूप विभिन्न स्थानको भौतिक तथा पूर्वाधार विकास गरिने । • विभिन्न विशेष स्थानहरूको भौतिक संरचनाहरूको निर्माण र सम्भार गरिने ।
५०११८४-३/४ (४८-३/४-७५९) काठमाडौ उपत्यका नगर विकास समिति (काठमाडौ उपत्यका एकीकृत विकास कार्यक्रम)	२०६५/६६- एकिन नभएको । सालवसाली	काठमाडौं उपत्यकाभित्रको सडक पूर्वाधारहरूमा सुधार, खुला क्षेत्र संरक्षण जस्ता कार्य भई व्यवस्थित शहरीकरणमा टेवा पुग्ने तथा नगरोन्मुख गा.वि.स. हरूको लागि विकासका आधारहरू तयार हुने ।	• विभिन्न परामर्श सेवा सम्बन्धी अध्ययन कार्यक्रम ८५ प्रतिशत सम्पन्न भएको । • चक्रपथको ग्रिनवेल्ट तथा वरिपरिको जग्गा संरक्षण गरी पार्क विकास गर्ने कार्य भइरहेको । • चक्रपथको ग्रिनवेल्ट तथा वरिपरिको जग्गा संरक्षण गरी पार्क विकास गर्ने कार्य भइरहेको । • जग्गा अधिग्रहण कार्य भइरहेको । • उपत्यकाको सार्वजनिक स्थलको सुधार कार्य भइरहेको ।	• परामर्श सेवामार्फत थप नया विषयहरूमा अध्ययन गरी प्रतिवेदन तयार गरिने । • चक्रपथको ग्रिनवेल्ट तथा वरिपरिको जग्गा संरक्षण गरी पार्क विकास गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइने । • जग्गा अधिग्रहण कार्यलाई निरन्तरता दिइने । • निर्देशित जग्गा विकास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने । • उपत्यकाका सार्वजनिक स्थलहरूको सुधार कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने ।
५०११८५-३/४ (४८-३/४-७६२) नगर विकास कोष	शुरू: सन् २००१ सम्पन्न: सन् २०१२ लगत: रू. १ अर्व ५५ करोड	नगरपालिकाहरूमा समाजिक पूर्वाधार तथा आयमूलक आयोजनाहरूमा ऋण तथा अनुदान प्रवाह गरी व्यवस्थित शहरीकरणमा सघाउ पुऱ्याउने ।	• नगर विकास कार्यक्रम प्रथम तथा दोस्रो चरण अन्तर्गत विभिन्न नगरपालिकाहरूमा विभिन्न ६८० वटा सामाजिक पूर्वाधार तथा आयमूलक आयोजनाहरूमा करीव रू २ अर्व लगानी गरी नगरपालिकाहरूको पूर्वाधार विकासमा सघाउ पुऱ्याएको । • नगर विकास कार्यक्रम तेस्रो चरण अन्तर्गत विभिन्न आयोजनाहरूको सम्भाव्यता अध्ययन भैरहेको ।	• तेस्रो चरण अन्तर्गतका आयोजनाहरूको सम्भाव्यता अध्ययन सम्पन्न गरी कार्यान्वयन शुरू गरिने । • विभिन्न नगरपालिकाहरूमा चालु अवस्थाामा रहेका र नयाँ सामाजिक पूर्वाधार तथा आयमूलक आयोजनाहरूमा ऋण तथा अनुदान प्रवाह गरिने ।

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व.२०६७/०६८ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
५०११८६-३/४ (४८-३/४-७६३) शहरी विकास आयोजना	२०५६/५७ - एकिन नभएको । सालवसाली	स्थानीय निकायको सहभागिता तथा सहकार्यमा आवधिक/भौतिक विकास आयोजना कार्यान्वयन भई शहरी पूर्वाधार विकासवाट शहरी वातावरणमा सुधार हुने । राष्ट्रिय शहरी नीतिले निर्देशन गरेअनुसार देशका ७ ठूला शहरी कोरिडोर पूर्वाधार विकास वाट उक्त क्षेत्रमा व्यवस्थित बसोवासको व्यवस्था तथा वातावरण सुधार हुनुका साथै उक्त कोरिडोरमा बसोवास गर्ने स्थानीय जनताको जीवनस्तर सुदृढ हुने। मध्य पहाडी लोकमार्गमा पर्ने १० स्थानहरूमा आधुनिक शहरहरूको निर्माणका लागि पूर्वाधार विकासको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार भई सो अनुसार पूर्वाधार विकास हुने ।	• १८ नगरपालिकाको आवधिक योजना, भौतिक विकास योजना (इलाम, धरान, धनकुटा, त्रियुगा, भिमेश्वर, किर्तिपुर, गौर, कलैया, पृथ्वीनारायण, रामग्राम, लेखनाथ, तानसेन, धोराही, तुलसीपुर, बाँके, सुर्खेत, दशरथचन्द र धनगढी) अनुरूप पूर्वाधार विकास गर्ने कार्य भैरहेको । • विभिन्न २६ स्थानको शहरी पूर्वाधार तथा वातावरणीय सुधार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको । • १५ जिल्लाको १५ वटा सामूदायिक विद्यालयहरूमा चेतनामूलक वर्षे पानी संकलन तथा पुनःभरण सम्वन्धी प्रविधी जडान भइरहेको । • ५ ठूला शहरी करिडोरको पूर्वाधार विकास कार्यक्रम क्रमागत रूपमा सञ्चालन भएको । • २ वटा न.पा.मा गरिवी नक्शाङ्कनले इङ्गित गरेका साना पूर्वाधार कार्य कार्यान्वयन गर्न प्रारम्भ गरिएको । • इकोसिटि सम्भ्वन्धी कार्यक्रमहरू संचालन भएको ।	• १३ नगरपालिकाको आवधिक योजना, भौतिक विकास योजना अनुसार पूर्वाधार विकास गर्ने कार्यक्रम लाई सुचारू राख्ने (इलाम, त्रियुगा, भिमेश्वर, किर्तिपुर, गौर, पृथ्वीनारायण, रामग्राम, धोराही, तुलसीपुर, बाँके, सुर्खेत, दशरथचन्द र धनगढी) र थप ६ वटा (दमक, खाँदवारी, पुतलीबजार, वालिङ्ग, भिमदत्त, अमरगढी) न.पा.हरूमा आवधिक योजना कार्यान्वयवन गरिने । • काठमाण्डौ महानगरपालिका इचंगुनारायण जग्गा एकीकरण आयोजनाको अन्तिम विन्दु देखी चक्रपथ सम्म करिव १.५ कि.मि. (न.पा र आयोजनाको सहकार्यमा) ढल निर्माण कार्य सम्पन्न गरिने । • १५ सामुदायिक विद्यालयमा वर्षातको पानी संकलन कार्यक्रम सञ्चालन गरिने । • Eco-city कार्यक्रम (विरगंज, विराटनगर, वुटवल, नेपालगंज, जनकपुर, धरान र सिद्धार्थनगर न.पा.हरूमा) क्रमागतरूपमा संचालन गरिने ।

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व.२०६७/०६८ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			• ३ वटा न.पा WHO को प्राविधिक सहयोगमा स्वस्थ शहर कार्यक्रम सञ्चालन भैरहेको । (कपिलवस्तु, भिमेश्वर, धरान) • मध्यपहाडी लोकमार्ग र उत्तर-दक्षिण कोरिडोरको आसपासमा पर्ने १० वटा शहरको पूर्वाधार विकासको सम्भाव्यता अध्ययन भइरहेको । • निर्माणाधिन काठमाण्डौं-तराई-मधेश फाष्ट ट्रयाक र मध्यपहाडी लोकमार्गले छुने २ वटा (निजगढ, भोजपुर) शहरको दीर्घकालीन विकास योजना तयार गरी मुख्य पुर्वाधारको डि.पि.आर. तयार भएको ।	• ३ वटा न.पा (कपिलवस्तु, भीमेश्वर र धरान) मा Healthy City सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सुचारू गर्ने • नेपालगञ्ज- कोहलपुर र कपिलबस्तु लुम्बिनी सिद्धार्थनगर बुटवल कोरिडोरको मुख्य पूर्वाधारहरूको DPR तयार गरिने । • मध्य पहाडी लोकमार्ग र उत्तर-दक्षिण कोरिडोरको आसपासमा पर्ने १० वटा शहरहरू (वसन्तपुर-तेह्रथुम, फिदिम-पाँचथर, खुर्कोट-सिन्धुली, गल्छी बैरेनी-धादिङ, डुम्रे भन्सार-तनहुँ, बुतिबाङ्ग-बाग्लुङ, चौरजहारी-रूकुम, राकम कर्णाली-दैलेख, साँफेबगर-अछाम, पाटन-बैतडी) को मुख्य पूर्वाधारहरूको DPR तयार गर्ने तथा पूर्वाधार विकास गरिने । • मध्य पहाडीको वैकल्पिक मार्ग सिन्धुपाल्चोक-नगरकोट- धादिङ्ग - गोरखा- लमजुङ्ग - कास्की मध्ये सल्यानटार, पालुङ्गटार समेतको DPR तयार गर्न अध्ययन गरिनेछ । • ६ ठूला शहरी कोरीडर (दुहवी-इनरूवा-इटहरी-धरान, पाँचखाल-धुलीखेल-बनेपा-पनौति, पोखरा-लेखनाथ-दुलेगौंडा, सुर्खेत-दशरथपुर-छिञ्चु, अत्तरिया- धनगढी, कपिलवस्तु-लुम्बिनी-सिद्धार्थनगर -बुटवल) को पूर्वाधार विकास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने । • काठमाण्डौका भित्रि पुराना टोलहरूको पुर्नः विकास योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिने ।
५०११८७-३/४ (४८-३/४-७६५) शहरी तथा वातावरणीय सुधार आयोजना र मझौला शहर एकिकृत शहरी तथा वातावरणीय सुधार आयोजना	२०६०/६१- २०६७/६८ रू. २ अर्ब ५५ करोड र २०६७/६८- २०६२/६३ रू. ७ अर्ब ७० करोड	• विभिन्न ९ वटा नगरपालिकाहरूमा वातावरण सुधार कार्यक्रम कार्यान्वयन एवं शहरी पूर्वाधारको विकास भई काठमाडौं उपत्यकामा परिरहेको जनसंख्याको अत्यधिक चाप कम गर्न सहयोग पुग्ने । • ३ वटा न.पा.का जनताको जिवनस्तरमा गुणात्पक रूपले सुधार हुने र समावेशी आर्थिक समुन्नति हासिल हुनका साथै काभ्रे उपत्यकाका न.पा.हरूमा खानेपानी आपुर्तिमा सुधार हुने	• विभिन्न ९ वटा नगरपालिकाहरूमा शहरी तथा वातावरणीय सुधार आयोजना सम्पन्न भएको । • काभ्रे उपत्यकाका न.पा.हरूमा एकिकृत खानेपानी आयोजना संचालनका लागि विस्तृत डिजाइन कार्य सम्पन्न भएको । • केन्द्रमा आयोजना समन्वय कार्यालय तथा न.पा.हरूमा परियोजना कार्यान्वयन इकाईहरूको स्थापन भएको । • न.पा.हरूमा परामर्शदाता छनौट सम्वन्धी कार्यहरू भैरहेको ।	• STIUEIP अन्तर्गत विराटनगर, बुटवल र वीरगञ्ज न.पा.हरूको एकीकृत पूर्वाधार विकास (ढल तथा ढल प्रशोधन केन्द्र, फोहर मैला व्यवस्थापन, सडक सुधार, खानेपानी आपूर्ति र सामुदायिक विकास) आयोजनाको काम शुरू गरिने । • काभ्रे उपत्यकाका न.पा.हरूमा एकिकृत खानेपानी आयोजना कार्यान्वयन गर्न शुरू गरिने ।

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व.२०६७/०६८ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
५०११८८-३/४ (४८-३/४-७६६) बाहिरी चक्रपथ विकास आयोजना	२०६१/६२ - २०६६/६७ सालवसाली	चक्रपथको निर्माणबाट काठमाडौंमा बढिरहेको सवारीको चाप कम हुन गई वातावरणीय प्रदूषण कम हुने। व्यवस्थित शहरीकरणमा सघाउ पुग्ने।	• सतुङ्गल पैयाँटा १० कि.मिडि.पि.आर तयार भएको। • सतुङ्गल चोभार खण्डको सडक सञ्जाल सीमाङकन गरी १४.५ मिटर सर्विस ट्र्याक निर्माणको लागत अनुमान तयार भएको।	• पैयाँटार देखि सण्डोल सम्मको (१२ कि.मि.) डि.पि.आर तयार गरिने। • ल्याण्ड पुलिङ्ग कार्यक्रम संचालनका लागि Social Survey गर्ने। • बहिरी चक्रपथको कुनै खण्डमा ल्याण्ड पुलिङ्ग कार्यक्रम संचालन गरिने।
५०११८९-३/४ (४८-३/४-७६७) सिंहदरबार पुनःनिर्माण सचिवालय	शुरू- ०३१।३२ सम्पन्न- ०७१।७२	सिंहदरबार केन्द्रीय सचिवालय गुरूयोजना कार्यान्वयनबाट यस क्षेत्रमा आवश्यक पूर्वाधारको विकास भई राज्यको केन्द्रीय प्रशासनिक परिसर व्यवस्थित हुने र सम्वन्धित निकायको काममा प्रभावकारिता आउने। प्रत्यक्ष साथै अप्रत्यक्ष रोजगारीमा वृद्धि हुने।	• सिंहदरबार परिसर भित्र सिंहदरबार पहिलो चोक भवन, विभिन्न १४ मन्त्रालय भवन निर्माणको साथै आवश्यक पूर्वाधार व्यवस्थाको काम सम्पन्न भएको। • स्थानीय विकास, शिक्षा, महिला वालवालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालयका भवन निर्माण कार्य चालु रहेको • राष्ट्रिय योजना आयोगको लागि “योजना भवन” निर्माण गर्न डिटेल डिजाइन इष्टिमेटको काम भै रहेको।	• सिंहदरबार परिसरको पूर्वाधार व्यवस्था ल्याण्डस्केपीङ्ग, सडक, पेटी, ढल, सेन्ट्री पोष्ट निर्माण, सिंहदरबार परिसरभित्र सरसफाई तथा सि.सि.टि.भि. जडान जस्ता काम गर्ने। • सिंहदरबार परिसरभित्र Food Court सहित सुविधा सम्पन्न केन्द्रीय सर्भिस सेन्टर भवन निर्माणको चालु कार्यलाई निरन्तरता दिने। • स्थानीय विकास, शिक्षा, महिला वालवालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय भवन निर्माण चालु राख्ने। • राष्ट्रिय योजना आयोगको लागि “योजना भवन” निर्माण सूरू गरिने। • परराष्ट्र मन्त्रालय भवन पूर्णरूपमा सिंहदरबार परिसरमा स्थानान्तरण गरिने। • कृषि, शान्ति लगायत विभिन्न मन्त्रालयको तल्लाथप कार्य गरिने। • रक्षा, श्रम, उर्जा मन्त्रालय भवनको डिटेल डिजाईन ल.ई. गरी निर्माण कार्य सूरू गरिने।

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व.२०६७/०६८ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
५०११९०-३/४ (४८-३-७६८) भवन निर्माण संहिता, सरकारी भवन निर्माण	२०४९/५०- एकिन नभएको सालवसाली	विभिन्न सरकारी भवन निर्माण हुने र सरकारी/सामुदायिक भवन प्रवलीकरणवाट भुकम्पीय जोखिम न्यून हुन जाने। राष्ट्रिय भवन संहितामा आधारित प्राविधिक, कालीगढ, निर्माण व्यवसायी र निर्माणमा संलग्न अन्य प्राविधिकहरूलाई तालिम प्राप्त हुन गई सुरक्षित भवन निर्माणमा वल पुग्ने ।	• विभिन्न डिभिजन कार्यालयका १४ वटा भवन र अन्य १३ वटा सरकारी भवनहरूको निर्माणाधीन रहेको (६ वटाको ९०% सम्पन्न भइसकेको) । • भु.पु.प्र.म. स्व. कृष्णप्रसाद भट्टराई आश्रम निर्माण कार्य भइरहेको । • सुर्खेत, अछाम र रूपन्देहीमा ३ वटा सरकारी/सामुदायिक भवन प्रवलीकरण कार्यक्रम सञ्चालन भएको । • धनुषा, मुस्ताङ्ग, दैलेख र बझाङ्गमा स्थानीय सीप र सामग्री प्रयोग गरी बनाइएका ऐतिहासिक भवनहरूको अध्ययन गरिएको ।	• १२ वटा निर्माणाधीन भवन सम्पन्न गरिने, अन्य सरकारी/सामुदयिक भवन प्रबलीकरण, सरकारी भवन निर्माण, भट्टराई आश्रम निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने र ५ वटा थप सरकारी भवनहरूको निर्माण कार्य शुरू गरिने । • भु.पु.प्र.म. स्व. कृष्णप्रसाद भट्टराई आश्रम निर्माण कार्य सम्पन्न हुने । • १० जिल्लामा भवन संहितामा आधारित भूकम्प प्रतिरोधात्मक भवन निर्माण प्रविधि बारे प्राविधिक,साना निर्माण व्यवसायी र कालिगढहरू लाई तालीम दिइने । • सरकारी भवनहरूको लगत तयार गरी मर्मत योजना तयार गरिने । • १० जिल्लाका सरकारी कार्यालय भवनहरूमा नमूनाका रूपमा वर्षे पानी संकलन प्रविधि निर्माण गरिने । • ४ जिल्लामा स्थानिय सीप र सामग्री प्रयोग गरी बनाइएका पुराना तथा ऐतिहासिक भवनहरूको अध्ययन गर्ने कार्य (सोलुखम्बु, बागलुङ्ग, वर्दिया र डोटी) सम्पन्न गरिने । • भवन संहिता परिमार्जन गर्ने, भवन संहिता अनुरूप घरहरू निर्माण गर्न जनचेतना अभिवृद्धि गर्न Audio/Video तयार गरी रेडीयो/टि.भि. बाट प्रसारण गरिने । • इन्जिनियरिङ्ग क्षेत्रको विकास तथा प्रवर्द्धनका लागि अध्ययन तथा अनुसन्धान (Research and Development) कार्य गर्न इन्जिनियरिङ्ग स्टाफ कलेजको स्थापनाको लागि आवश्यक कार्य प्रक्रिया अगाडि बढाइने ।

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व.२०६७/०६८ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
५०११९१-३/४ (४८-३/४-७६९) विराटनगर चक्रपथ आयोजना	२०६४/६५- २०७०/७१	विराटनगर क्षेत्रको सवारी चाप र प्रदूषण कम गर्न सहयोग पुग्ने। व्यवस्थित शहरीकरणमा टेवा पुग्ने।	● जग्गा विकासको माध्यमवाट करिव ३० कि.मि. लम्वाईको चक्रपथ निर्माणको केही खण्डको विस्तृत योजना प्रतिवेदन तयार भएको। ● कच्ची सडक निर्माण एवं यस आ.व.मा रेखाङ्कन गरी निर्माण कार्य भइरहेको।	● चक्रपथको सम्पूर्ण खण्डको विस्तृत योजना प्रतिवेदन (DPR) तयार गर्ने कार्य सम्पन्न गरिने। ● आयोजनाको ट्र्याक खोली विस्तृत ईन्जिनियरिङ्ग डिजाइन तथा, डि.पि.आर. बमोजिमको निर्माण कार्य संचालन गरिने। ● विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (DPR) तयार भै सकेको क्षेत्रभित्र १० कि.मी. लम्वाईमा विस्तृत ईन्जिनियरिङ्ग डिजाइन तथा डि.पि.आर. बमोजिमको रि-एडजष्टमेन्ट प्लान लाई फिल्डमा कार्यान्वयन गरिने।
५०११९२-३/४ (४८-३/४-७७०) नमुना एकिकृत वस्ती विकास कार्यक्रम (तराई, मधेश, पहाड, हिमाल)	२०६५/६६ - एकिन नभएको सालवसाली	नगरपालिका नभएका जिल्ला सदरमुकामहरूको एकिकृत पूर्वाधार विकास एवं नमुना गाउँ अध्ययन प्रतिवेदनले इंगित गरेका पूर्वाधार विकास योजना कार्यान्वयन भई सम्बन्धित क्षेत्रमा बसोबास गर्ने जनताको समग्र विकासमा टेवा पुग्ने। दलित तथा विपन्न मुसलमान हस्लाई न्यून लागतका आवास इकाइ उपलब्ध भई जीवन स्तरमा सुधार हुने।	● रोल्पाको थवाङ्गमा नमुना एकिकृत वस्ती विकास कार्य भैरहेको। ● ७ एकिकृत घनावस्तीको पूर्वाधार निर्माण कार्य संचालनमा रहेको। ● ४ नमुना गाउँको अध्ययन प्रतिवेदन कार्यान्वयनमा रहेको। ● १२ वटा नमुना गा.वि.स. को योजना अनुसार पूर्वाधार विकास एवं ११ न.पा. नभएका जिल्ला सदरमुकामहरूको एकिकृत पूर्वाधार विकास कार्य चालु रहेको। ● जनता आवास कार्यक्रम अन्तर्गत सिराहा, सप्तरी र कपिलवस्तुमा दलित तथा विपन्न मुसलमानको लागि १२४७ वटा आवास निर्माण सम्पन्न हुने र उल्लेखित जिल्लाका साथै अन्य जिल्लामा समेत गरी १९४२ वटा आवास भवन निर्माणका लागि उपभोक्ता समिति गठन भएको। ● लोकमार्गमा पर्ने प्रत्येक विकास क्षेत्रको ११ साना शहर वस्तीको पुर्वाधार विकास कार्यक्रम चालु रहेको। ● न.पा. नभएका १३ वटा जिल्ला सदरमुकामको एकिकृत पूर्वाधार विकास कार्यक्रम चालु रहेको।	● रोल्पाको थवाङ्गमा नमुना एकिकृत वस्ती विकास कार्य सुचारू गरिने। ● ७ एकीकृत घनावस्ती (भिङ्गी-प्यूठान, गोल्जुङ्ग-रसुवा, ताकम-म्याग्दी, विजयनगर (स्युना बस्ती)-कालीकोट, श्रीनगर-हुम्ला, सिमिचौर-गुल्मी, अछाम) को पूर्वाधार निर्माण कार्य सुचारू गरिने। ● ७ वटा नमुना गाउँ (थवाङ्ग-रोल्पा, तकसेरा-रूकुम, ढुङ्गेसाँगु-ताप्लेजुङ्ग, कुइभीर-ओखलढुङ्गा, यदुकुवा-धनुषा, पिस्कर-सिन्धुपाल्चोक र जीतपुरफेंदी-काठमाडौ) को एकीकृत पूर्वाधार विकास कार्यक्रम संचालन गरिने। ● १३ नगरपालिका नभएका जिल्ला सदरमुकामहरू (जुम्ला, धादिङ्ग, रोल्पा, अछाम, लमजुङ्ग, भोजपुर, अर्घाखाँची, गुल्मी, ओखलढुङ्ग, सिन्धुपाल्चोक, म्याग्दी, खोटाङ्ग, मुगु) को एकीकृत पूर्वाधार विकास कार्यक्रम लाई निरन्तरता दिइने । ● जनता आवास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने। ● लोकमार्गमा पर्ने प्रत्येक विकास क्षेत्रको ११ साना शहर वस्ती (तुम्लिङ्गटार-संखुवासभा, दुम्जा-सिन्धुली, डुम्रे-पाल्पा, दुल्लु-दैलेख, पाटन-बैतडी,) को पुर्वाधार विकास कार्यक्रम चालु राखिने।

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व.२०६७/०६८ को प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
५०१३०८-३/४ (४८-३/४-७७१) धोविखोला कोरिडोर सुधार आयोजना	शुरू भएको वर्ष ०६४।६५ सम्पन्न हुने ०६८।६९ लागत रू.५० करोड	धोबीखोलाको दायाँबायाँ नदी नियन्त्रण भई बाटो सुधार हुने ।	• धोवी खोलाको दायाँबायाँ ट्र्याक खोल्ने काम ५० प्रतिशत सम्पन्न भएको ।	• नदी नियन्त्रण गरी दुवै किनारामा ट्र्याक खोल्ने कार्य सम्पन्न गर्ने । • धोवीखोला कोरिडरको वातावरणको सुधार गर्न आवश्यक कार्य गर्ने ।
५०१३०९-३/४ (४८-३/४-७७२) नेपाल भारत सीमा, एकीकृत चेक पोष्ट विकास आयोजना	शुरू हुनेः २०६७/०६८ सम्पन्न हुनेः २०७०/०७१ कूल लागतः १० करोड ८३ लाख	नेपाल तथा भारतका जनताको ब्यापार, सञ्चार तथा आवागमनमा सकारात्मक प्रभाव पर्नेः व्यवस्थित, बैज्ञानीक सीमा जाँच चौकी निर्माण हुन गई खुल्ला सीमाना केही हदसम्म नियमन भई राजस्व बृद्धि तथा सीमा सुरक्षामा योगदान पुग्ने ।	विराटनगर, विरगञ्ज, भैरहवा र नेपालगञ्जमा आवश्यक पर्ने जग्गाको लागी रकम विनीयोजन भएको, विरगञ्ज र भैरहवामा जग्गा प्राप्त भैंसकेको । विरगञ्जमा भारत सरकार र नेपाल दुवै तर्फ र विराटनगरमा भारत तर्फको काम काम शुरू भएको ।	नेपाल सरकारतर्फबाट निर्माण हुने सडक ढल पूर्वाधार निर्माण सुधार, जग्गा संरक्षण, विद्युत व्यवस्थापन, वातावरणीय अध्ययन, योजना संचालन समन्वय तथा अनुगमनका कार्यहरू गरिने ।
५०११९७-३/४ (४८-३/४-७७५) गणतन्त्र स्मारक तथा गणतन्त्र स्तम्भहरू	०६५/६६-०६७/६८ रू. १५ करोड ८ लाख	नेपालमा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापना भएको ऐतिहासिक अवसरमा सर्वसाधरण जनताको चाहना र अवधारणा प्रतिविम्बित हुने गणतन्त्र स्मारक तथा गणतन्त्र स्तम्भहरू निर्माण भई चीरकालसम्म प्रतिकको रूपमा रहने ।	• UN पार्कको करिब ३०००० ब.मी. जग्गामा गणतन्त्र स्तम्भ निर्माण गर्ने गरी विस्तृत डिजाइन तयार भएको । • गणतन्त्र स्तम्भको विस्तृत डिजाईनको कार्य सम्पन्न भई खरिद गुरू योजना तथा वोलपत्र आव्हान गर्न स्वीकृतिका लागि पेश भएको ।	• UN पार्कमा गणतन्त्र स्तम्भ निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने । • गणतन्त्र स्मारकको निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने ।
५०१३१६-३/४ (४८-३/४-७७७) शहरी शासकीय क्षमता तथा विकास कार्यक्रम	शुरू हुनेः २०६८/०६९ सम्पन्न हुनेः २०७४/०७५ कूल लागतः ३ अर्ब ५० करोड	६ वटा न.पा.(इटहरी, धनकुटा, मेचीनगर, तानसेन, लेखनाथ, बाग्लुङ्ग) हरूमा शासकीय क्षमता अभिबृद्धि तथा पूर्वाधार विकास हुने ।	• नगरपालिकाहरूको छनौट भएको । • विश्वबैंकसँग ऋण सम्झौता भइसकेको ।	छनौट भएका न.पा.हरूमा शासकीय क्षमता अभिबृद्धि तथा पूर्वाधार निर्माण सम्बन्धी कार्य प्रारम्भ गरिने ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

भवन, आवास तथा सहरी विकास क्षेत्र

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शिर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१	५०१ ०१९ -३	४८-३-१७०	शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग	४८७७५	४८४४८	४८४४८		४८४४८			५६७२९	६२४०१	१	७		
२	५०१ ०२० -३/४	४८-३/४-१७२	शहरी विकास तथा भवन निर्माण डिभिजन कार्यालयहरू	१७२९७१	१८६९०७	११५८६२	७१०४५	१८६९०७			२२४५३९	२६०१५५	१	७		
३	५०१ ०२१ -३/४	४८-३/४-१७६	विशेष भवन निर्माण तथा सम्भार डिभिजन	१५५१८०	१४६३०६	५७१३१	८९१७५	१४६३०६			१४४१२७	१५३६४७	१	७		
			जम्मा	३७६९२६	३८१६६१	२२१४४१	१६०२२०	३८१६६१			४२५३९५	४७६२०३				
			विकास कायक्रम तर्फ													
४	५०१ १८० -३/४	४८-३/४-७५०	शहरी क्षेत्र विकास तथा बजार केन्द्र अध्ययन कार्यक्रम	१५१६७	१४२२०२	२२०२	१४००००	१४२२०२			२३८४५०	२६२२९५	२	२	२	२
५	५०१ १८१ -३/४	४८-३/४-७५१	साना शहर बजार विकासबाट ग्रामीण विकास	६९४८	७४२०५	१२०५	७३०००	७४२०५			९८१८०	१३१७६८	१	२	२	२
६	५०१ १८२ -३/४	४८-३/४-७५३	एकीकृत कार्यमूलक योजना (शहरी विकास)	१६१६४	२०९००	३४००	१७५००	२०९००			२४११४	२४५२८	२	२	२	२
७	५०१ १८३ -३/४	४८-३/४-७५८	विशेष भौतिक तथा पूर्वाधार क्षेत्र विकास आयोजना	५११०५	६४७९८	३६०१	६११९७	६४७९८			६६३३७	६९३१८	२	२	२	२
८	५०१ १८४ -३/४	४८-३/४-७५९	काठमाडौं उपत्यका नगर विकास समिति (काठमाडौं उपत्यका एकीकृत विकास कार्यक्रम)	६७१४९	९३८६०	२२४१०	७१४५०	९३८६०			९७५००	१०३५००	२	२	२	२
९	५०१ १८५ -४	४८-४-७६२	नगर विकास कोष	३४१६५०	६५००००		६५००००	५००००	६०००००		५८००००	६२००००	२	२	२	२
१०	५०१ १८६ -३/४	४८-३/४-७६३	सघन शहरी विकास कार्यक्रम	२८४२६७	३६१२३०	१३१४०	३४८०९०	३६१२३०			५४१०८५	५९६३५६	१	२	२	२
११	५०१ १८७ -३/४	४८-३/४-७६५	शहरी तथा वातावरण सुधार आयोजना	६०४२१४	६२४१८९	१०५९१	६१३५९८	१२४४५३		४९९७३६	११५७०३४	२०८४०१२	१	४	२	२
१२	५०१ १८८ -३/४	४८-३/४-७६६	बाहिरी चक्रपथ विकास आयोजना	१७६३९	३०२३६	७१३६	२३१००	३०२३६			२९२८९	३२२०५	२	२	२	२
१३	५०१ १८९ -३/४	४८-३/४-७६७	सिंहदरबार पुनर्निर्माण समिति	५६१०३	७२१४०	६१४०	६६०००	७२१४०			६२६९०	५३६८०	२	१	२	२
१४	५०१ १९० -३/४	४८-३/४-७६८	भवन निर्माण संहिता, सरकारी भवन निर्माण	८३३५७	११९०५०	१८५५०	१००५००	११९०५०			२२९५३३	२८२५३५	२	२	२	२
१५	५०१ १९१ -३/४	४८-३/४-७६९	बिराटनगर चक्रपथ आयोजना	२१८८१	२८११७	२४१७	२५७००	२८११७			४१०४२	४४५८६	२	२	२	२
१६	५०१ १९२ -३/४	४८-३/४-७७०	नमुना एकीकृत वस्ती विकास कार्यक्रम (तराई मधेश-पहाड-हिमाल)	५१७२७७	६६१९७६	८९७६	६५३०००	६६१९७६			७०९६४२	७६०६२४	१	२	२	२
१७	५०१ ३०८ -३/४	४८-३/४-७७१	धोविखोला कोरिडोर सुधार आयोजना	९२३७५	१५२७२५	१८००	१५०९२५	१५२७२५			२४५१३५	१३७०७०	३	२	२	४
१८	५०१ ३०९ -३/४	४८-३/४-७७२	नेपाल-भारत सीमा एकिकृत जांच चौकी विकास आयोजना	२४०१	६४५७००	१०००	६४४७००	४५७००	६०००००		७०१०१५	७११०३०	२	२	२	२
१९	५०१ १९७ -३/४	४८-३/४-७७५	गणतन्त्र स्मारक तथा गणतन्त्र स्तम्भ	४८००	२२६००	१०००	२१६००	२२६००			५१५००	७१७००	१	२	२	२
२०	५०१ ३१६ -४	४८-४-७७७	शहरी शासकीय क्षमता विकास कार्यक्रम		१९००००		१९००००		१९००००		९००००	१९५०००	१	५	२	२
			जम्मा	**२१८२४९७**	**३९५३९२८**	**१०३५६८**	**३८५०३६०**	**२०६४१९२**	**१३९००००**	**४९९७३६**	**४९६२५४६**	**६१८०२०७**				
			कूल जम्मा	**२५५९४२३**	**४३३५५८९**	**३२५००९**	**४०१०५८०**	**२४४५८५३**	**१३९००००**	**४९९७३६**	**५३८७९४१**	**६६५६४१०**				

६.६.२ युवा तथा खेलकुद

६.६.२.१ युवा विकास

६.६.२.१.१ पृष्ठभूमि

संभावना र उर्जाका श्रोतको रूपमा रहेका युवाहरूलाई नयाँ नेपाल निर्माणका लागि संवाहक शक्तिका रूपमा स्थापित गर्नु आजको आवश्यकता हो । युवाहरूमा राष्ट्रिय भावना, जिम्मेवारी बोध, सीप, सामाजिक-आर्थिक उद्यमशीलताको विकास, रोजगार एवं स्वरोजगारका अवसरहरू उपलब्ध गराएर उनीहरूका आवश्यकता, समस्या र सवालहरूलाई प्राथमिकताका साथ सम्बोधन गर्ने तर्फ पहल र प्रयत्न हुन पर्ने कुरा स्पष्ट छ । शिक्षा, खेलकुद, प्रजनन स्वास्थ्य, सीप विकास र बैदेशिक रोजगार जस्ता क्षेत्रका कार्यक्रमहरू युवाहरूलाई लक्षित गरी संचालन गर्नु आवश्यक छ । प्रस्तुत योजना युवाहरूलाई देशको विकास र सामाजिक आर्थिक रूपान्तरणको प्रकृयामा ठोस भूमिका प्रदान गर्न र नयाँ नेपाल निर्माण प्रकृयाको मूलप्रवाहमा ल्याउनेतर्फ केन्द्रीत रहनेछ ।

बेरोजगारी र अर्ध बेरोजगारी युवाहरूको प्रमुख समस्या हो । विभिन्न विधामा मुलुकले लगानी गरी तयार गरेका युवाहरू विदेश पलायन हुने, श्रम बजारको माग र शिक्षा प्रणालीवीच सामन्जस्य नभई युवा समुदायभित्रै उमेर, वर्ग, क्षेत्र, जातजाति वा लिङ्ग आदि विविधतालाई समेट्नु समस्याकै रूपमा रहेको छ भने राजनीतिक दल, दातृ निकाय, गैर सरकारी संस्था तथा अन्य निकायहरूबाट संचालित युवा लक्षित कार्यक्रमहरूलाई एकीकृत र समन्वय गर्नु आवश्यक छ । वर्तमान त्रिबर्षीय योजनाले राष्ट्रको सामाजिक, साँस्कृतिक, आर्थिक विकास तथा दीगो शान्ति स्थापनामा युवाहरूको भूमिकालाई जोड दिई राष्ट्र निर्माणमा युवाहरूलाई प्रमुख साझेदार बनाउने सोचका साथ युवा लक्षित नीति तथा कार्यक्रमहरू अघि सारेको हो । गरिबी, बेरोजगारी र अर्ध बेरोजगारीको स्थितिमा कमी ल्याउने, युवाहरूको सहभागिताका लागि स्थानीय र राष्ट्रिय युवा परिषद गठन गर्ने, ग्रामिण क्षेत्रमा थप अवसरको सृजना गर्ने, विभिन्न समुदायका बञ्चितिकरणमा परेका युवाहरूको सशक्तिकरण गर्ने, युवाहरूलाई नेतृत्व, सीप र उद्यमशीलता विकासका लागि अवसरहरू प्रदान गर्ने, युवाका सरोकारका विषयलाई विभिन्न क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रममा मूलप्रवाहीकरण गर्ने र शान्ति तथा विकासको प्रक्रियामा उनीहरूको सहभागिता बढाउने कुरामा योजनाको जोड रहने छ ।

आ.व. २०६७/६८ मा राष्ट्रिय युवानीतिले तय गरेका १७ वटा क्षेत्रमा युवा सम्बद्ध संस्थाहरू मार्फत केन्द्र र स्थानीयस्तरमा युवा साझेदारी कार्यक्रम, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय युवा अनुभव आदानप्रदान, युवा रणनीति तथा कार्यान्वयन योजना निर्माण प्रारम्भ, युवा प्रतिभा सम्मान, युवा उत्तरदायी बजेटको खाका तयार गर्ने कार्यारम्भ, शान्ति र बिकासमा युवा परिचालन, अल्पकालिन तालिम जस्ता युवासँग प्रत्यक्ष सम्वन्धित कार्यक्रमहरू सञ्चालन भए । आ.ब. २०६८/६९ मा नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रममार्फत युवाशक्तिको सिर्जनात्मक विकासका लागि युवा सशक्तिकरण कार्ययोजना तयार गर्ने, युवा स्वरोजगार कार्यक्रमलाई व्यापक बनाईने, विकास निर्माणमा युवाहरूलाई राष्ट्रव्यापीरूपमा परिचालन गरिने, युवा लक्षित कार्यक्रमहरूलाई गाउंस्तरसम्म पुऱ्याईने, युवा सूचना केन्द्रहरूको सुदृढीकरण गरिने छ भने राष्ट्रिय विकास स्वयंसेवक कार्यक्रम, युवा प्रशिक्षार्थी कार्यक्रम, युवा स्वरोजगार कार्यक्रम र युवा सम्बन्धी अन्य कार्यक्रमहरू एकीकृत रूपमा संचालन गरिने छ । साथै राष्ट्रिय युवा परिषदको गठन र युवा नीतिले तय गरेका १७ बिषय क्षेत्रहरूमा युवा साझेदारी कार्यक्रम सञ्चालन तथा नीतिले बिशेष प्राथमिकताको समूहका युवाहरूका लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन, सार्वजनिक निजी साझेदारीमा युवा प्रशिक्षार्थी तालिम संचालन गरिने छ । युवा अनुभव आदानप्रदान, युवा सशक्तिकरण तथा क्षमता अभिबृद्धि कार्यक्रम, युवा परिचालन सम्बन्धी अन्य कार्यक्रमहरू पनि संचालित हुनेछन् ।

६.६.२.१.२ नतिजा/सूचकहरू

त्रिवर्षीय योजनाले तय गरेका १७ क्षेत्रका कार्यक्रमहरू र युवा स्वरोजगार मार्फत शैक्षिक वेरोजगार र प्रतिभा पलायनमा कमी आउने, राज्यका नीति निर्माणमा युवा सहभागिता बृद्धि हुने, युवाहरूको रोजगारी दर बृद्धि हुने, युवाहरूको मानव विकास सुचकांकमा सुधार आउने, राष्ट्र निर्माणका विविध प्रकृयामा युवाहरूको सहभागिता हुने, कृषि, पर्यटन एवं उद्योगहरूमा युवाहरूको संलग्नता र युवा रोजगारका अवसरहरूको बृद्धि हुने, युवाहरू स्वयंसेवकको रूपमा राष्ट्रिय विकासमा परिचालित हुने, युवाहरूको सामाजिक र आर्थिक सशक्तिकरण हुने, युवा कार्यक्रमहरू एकीकृतरूपमा संचालित हुने, ग्रामिण युवा, सीमान्तकृत तथा बञ्चितिमा परेका युवा, जोखिममा परेका तथा अपाङ्गता भएका युवाको जीवनमा समेत समानुपातिक सुधार हुने, युवा रणनीतिक योजना र युवा उत्तरदायी बजेटको खाका तयार भै कार्यान्वयन गर्ने जस्ता कार्यक्रमहरू यस आर्थिक वर्षमा विशेष महत्वका साथ अगाडी बढ्ने विश्वास गरिएको छ ।

युवा तथा खेलकुद क्षेत्रको वार्षिक विकास कार्यक्रम

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३४३१०१-३ (५७–३/४-२०१) राष्ट्रिय युवा परिचालन कार्यक्रम	शुरू ०६४/६५ सालवसालि	• राष्ट्रिय बिकासमा युवा परिचालन भएका हुने, • युवा सूचना केन्द्रको सुदृढीकरण हुने, • युवा प्रशिक्षार्थी तालिम संचालन भएको हुने, • राष्ट्रिय युवा परिषद स्थापना र सञ्चालन भएको हुने, • अन्तर्राष्ट्रिय युवा दिवस मनाईने, • युवा प्रतिभाहरू सम्मानित भएका हुनेछन् ।	• युवा साझेदारी कार्यक्रम निर्देशिका निर्माण गरी केन्द्रीय स्तरमा १५० र ७५ जिल्लास्तरमा स्थानीय तहका विभिन्न संस्थाहरू संगको सहकार्यमा रोजगारमूलक, चेतनामूलक र सशक्तिकरणका कार्यक्रमहरू संचालन भएका, • राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय युवा अनुभव आदानप्रदान, • युवा प्रतिभा सम्मान कार्यक्रम संचालनभएको, • युवा सशक्तिकरण तथा क्षमता अभिबृद्धि कार्यक्रमहहरू संचालन भएका, • "सम्बाद र आपसी समझदारी" भन्ने नाराका साथ अन्तर्राष्ट्रिय युवा वर्ष मनाईएको, • थप ३५ जिल्लामा युवा सूचना केन्द्र स्थापना गरिएको, • युवा जागरण अभियान टि.भी. प्रसारण, युवा साहित्य प्रथियोगिता, युवा सूचना केन्द्र सम्बन्धी अभिमूखिकरण कार्यक्रमहरू संचालन भएका छन् ।	• राष्ट्रिय युवा परिषद स्थापन र सञ्चालन गर्ने, • ७५ जिल्लाका युवा सूचनाकेन्द्रहरू सुदृढ र संचालन गर्ने, • युवा रोजगार, सीपमूलक, व्यवसाय प्रवर्धन र आयमूलक तालिम संचालन गर्ने, • केन्द्रीय र स्थानीय स्तरबाट युवा साझेदार कार्यक्रम संचालन गर्ने, • युवा सम्पर्क विन्दुहरूको सशक्तीकरणका लागि कार्यशाला संचालन गर्ने, • युवा प्रतिभा सम्मान र सहयोग तथा युवा साहित्य प्रतियोगिता संचालन गर्ने, • युवा अनुभव आदानप्रदान (आन्तरिक र बाह्य) गर्ने, • अन्तर्राष्ट्रिय युवा दिवस मनाउने, • युवा संगठनहरूको क्षमता अभिबृद्धि कार्यक्रम संचालन गर्ने, • बेरोजगार युवाहरूलाई सेवा र तालिम संचालन गर्ने, • युवा उत्तरदायी बजेटको खाका निर्माण गर्ने, • युवा रणनीतिक कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्ने ।

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३४३१०२-३ (५७–३-२०२) खेलकुद तथा अतिरिक्त क्रियाकलाप	शुरू ०६४/६५ सालवसालि	• ७५ जिल्लामा राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड संचालन भएको हुने, • अन्तरजिल्ला क्षेत्रव्यापी खेलकुद र अन्तर क्षेत्र राष्ट्रव्यापी खेलकुद प्रतियोगिता संचालन हुने, • मा.वि.स्तरीय फुटवल र क्रिकेट प्रतियोगिता संचालन हुने, • विद्यालय खेलकुद शिक्षक तालिम तथा खेल सामग्री सहयोग हुने, • खेलकुद राष्ट्रिय प्रतिभा सम्मान, खेलकुद ऐन र नियम संशोधन भएको हुने, • खेलकुदमा प्रतिवन्धित औषधि विरूद्धको सचेतना कार्यक्रम संचालन भएको हुने ।	• केही जिल्लामा राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड संचालन भएको, • मा.वि.स्तरीय छात्रछात्रा फुटवल र क्रिकेट प्रतियोगिता संचालन भएको, • विद्यालय खेल शिक्षक तालिम प्याकेज निर्माण भएको, • विभिन्न जिल्लाका १०२ विद्यालय तथा क्लवहरूलाई खेल सामग्री सहयोग गरिएको, • केही जिल्लामा खेलमैदान निर्माण र मर्मतका लागि सहयोग गरिएको, • खेल सामग्री सहयोग, खेल मैदान निर्माण र मर्मत निर्देशिका तयार भएको, • खेलकुदमा प्रतिवन्धित लागु औषधि विरूद्ध सचेतना कार्ययोजनाका लागि निर्देशक समिति गठन भएको छ ।	• ७५ जिल्लामा राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड संचालन गर्ने, • अन्तरजिल्ला क्षेत्रव्यापी खेलकुद र अन्तर क्षेत्र राष्ट्रव्यापी खेलकुद प्रतियोगिता संचालन गर्ने, • मा.वि.स्तरीय फुटवल र क्रिकेट प्रतियोगिता संचालन गर्ने, • विद्यालय खेल शिक्षक तालिम तथा खेल सामग्री सहयोग कार्यक्रम संचालन गर्ने, • खेलकुद राष्ट्रिय प्रतिभा सम्मान र खेलकुद ऐन नियम संशोधन गर्ने, • खेलकुदमा प्रतिवन्धित औषधि विरूद्धको सचेतना कार्यक्रम संचालन कार्ययोजना निर्माण (UNESCO को सहयोगमा) गर्ने, • पारा र स्पेशल खेलकुदलाई व्यवस्थित गर्दै लैजाने, • नेपाल स्काउटको अन्तर्राष्ट्रिय ज्याम्बोरी आयोजना गर्ने, • नेपालमा आयोजना गरिने १३ औं दक्षिण एशियाली खेलकुद तयारी पूर्वाधार निर्माण गर्ने । • नेपाल स्काउटलाई कार्यक्रमको आधारमा अनुदान दिने ।

४. गुणात्मक उद्देश्यहरू:

- मन्त्रालयका लागि कार्यक्रम, बजेट तथा संस्थागत र मानव संशाधनको व्यवस्था गर्ने ।
- विद्यमान युवा लक्षित कार्यक्रमहरू वीच समन्वय र परस्पर आवद्धताको विकास गर्ने ।
- संचालित कार्यक्रमहरूको बिस्तार, गुणस्तर तथा प्रभावकारीतामा सुधार गर्ने ।

६.६.२.२ खेलकुद विकास

६.६.२.२.१ पृष्ठभूमिः

खेलकुदको माध्यमबाट राष्ट्रको प्रतिष्ठा बढाउन, स्वस्थ अनुशासित नागरिक तयार गर्दै खेल संस्कारको विकास गर्न राष्ट्रिय खेलकुद परिषदको स्थापना गरी संगठित प्रयास हुन थालेको दशकौं भएको र स्वदेश तथा विदेशमा आयोजना हुने राष्ट्रिय, क्षेत्रीय र अन्तर्राष्ट्रिय खेलकूद प्रतियोगिताहरूमा पनि नेपाल सहभागी हुँदै आएको छ । यस क्षेत्रको विकासको लागि राष्ट्रले बर्षेनी ठूलो लगानी गर्दै आएपनि सन्तोषजनक उपलब्धी हासिल गर्न सकेको छैन । नेपाल सरकारले युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय स्थापना गरेपश्चात खेलकुद क्षेत्र नीतिगत एवं संस्थागत रूपमा योजनाबद्ध एवं रणनीतिक ढंगले अघि बढ्ने प्रयत्नमा लागिरहेको छ । यस पृष्ठभूमिमा खेलकुदको विकासका लागि एक्काईसौं शताब्दीको अन्तर्राष्ट्रिय खेलकुद समाजले अंगालेको संस्कार अनुरूप खेलकुद क्षेत्रको नीतिगत, संस्थागत तथा भौतिक पूर्वाधारहरूको पुनरावलोकन, सुधार एवं योजनाबद्ध विकासमा योजनाको जोड रहने छ ।

राष्ट्रिय खेलकूद नीति, २०६७ जारी भएको, राष्ट्रपति रनिङ्गशील्ड प्रतियोगिता सञ्चालन गरिएको, विद्यालयस्तरीय विभिन्न खेलकुद प्रतियोगिताहरू सञ्चालन गरिएको, विद्यालय खेलमैदान निर्माण एवम् मर्मत कार्यमा विद्यालयहरूलाई प्रोत्साहित गरिएको, नेपाल स्काउट सम्बन्धी रोवर रेन्जमोट कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको, सामुदायिक विद्यालयका केहि शिक्षकहरूलाई खेलकुद शिक्षक तालिम दिईएको र कतिपय अन्तर्राष्ट्रिय खेलकूद प्रतियोगिताहरूमा नेपालले आशालाग्दो प्रदर्शन गरेकोछ । तर, खेलकुदको सकारात्मक पक्षबारे जनचेतनामा कमी, भौतिक पूर्वाधारको अभाव रहनु, खेलकुद सम्बद्ध निकायहरूवीच समन्वय नहुनु, नियमित खेलकुद प्रतियोगिताहरू आयोजना नहुनु, खेलकुद सम्बन्धी दक्ष प्राविधिक जनशक्तिको कमी हुनु, खेलकुद क्षेत्रमा भौगोलिक र आनुवंशीय पक्ष (Geographical & Genetic Character) ले पार्ने प्रभावलाई वास्ता नगरिनु, खेल प्रतिभाहरूको भविष्य सुनिश्चित नहुनु, स्काउटलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न पर्याप्त साधन र श्रोतको अभाव देखिनु आदी खेलकुद क्षेत्रका प्रमुख समस्या एवं चुनौतीको रूपमा रहेका छन् ।

आ.व. २०६८/६९ मा नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रम मार्फत खेलकुद क्षेत्रको भौतिक पूर्वाधार निर्माण, विस्तार तथा सुधार गरिने, खेलकुद नीतिको कार्यान्वयनका लागि कानूनमा सुधार गरिने, नीजि क्षेत्रको सहभागितामा बहुउद्देश्यीय खेलकुद कम्प्लेक्सहरू निर्माण गर्दै जाने, ७५ जिल्लामा राष्ट्रपति रनिङ्ग शील्ड (एथ्लेटिक्स र भलिवल) संचालन गर्ने, देशभरिका २०० शारिरक शिक्षकहरूलाई खेलकुद शिक्षक तालिम दिने, अन्तरजिल्ला क्षेत्रव्यापी र अन्तर क्षेत्र राष्ट्रव्यापी छात्र/छात्रा भलिवल र एथ्लेटिक्स प्रतियोगिता, माध्यमिक विद्यालयस्तरीय छात्र/छात्रा फुटवल र क्रिकेट प्रतियोगिता गर्ने, पारा ओलम्पिक खेलकुद प्रतियोगिता संचालन गर्ने, सामुदायिक विद्यालयहरूलाई खेल सामग्री सहयोग गर्ने, छैठौं बृहद राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगिता संचालन गर्ने, खेलाडी प्रतिभा सम्मान गर्ने, खेलकुद चिकित्सा तथा अनुसन्धान केन्द्र संचालन गर्ने, राष्ट्रिय, क्षेत्रीय र जिल्ला खेलकुद गतिविधि संचालन गर्ने, बर्ष उत्कृष्ट खेलाडी पुरस्कार कर भुक्तानी, सुनसरी, चितवन र कैलालीमा क्षेत्रीयस्तरको रंगशाला निर्माण गर्ने, दक्षिण एसियाली, एशियाली तथा ओलम्पिक खेलमा स्वर्णपदक विजेतालाई निर्वाह भत्ताको व्यवस्था गर्ने, खेलकुद क्षेत्रलाई अनुशासित, मर्यादित र सुव्यवस्थित बनाउदै राष्ट्रिय बिकासको एक महत्वपूर्ण पक्षको रूपमा स्थापित गर्न बिद्यालय, विश्वविद्यालय र स्थानीय तहदेखि नै खेलकुद प्रतिभाको पहिचान र प्रतियोगिताहरू आयोजना गरी खेलकुद क्षेत्रको बिकास र बिस्तारका कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छन् ।

६.६.२.२.२ नतिजा/सूचकहरू

त्रिबर्षीय योजनाको लक्ष अनुरूप खेलकुदमा प्रतिभावान खेलाडीहरूको पहिचान र विकास गर्ने, परम्परागत खेलकुदहरूको पहिचान र बिकास हुने, राष्ट्रिय खेलकुद परिषद र खेल संघहरूको संस्थागत सुदृढिकरण हुने, खेलकुद क्षेत्र युवाहरूको व्यक्तित्व विकास एवं बृत्तिविकास तथा राष्ट्रिय पहिचान अभिवृद्धि गर्ने, खेलकुद क्षेत्र मर्यादित व्यवसायको रूपमा स्थापित हुने, स्काउटिङ्ग क्रियाकलापमा बालवालिका तथा किशोर किशोरीहरूको संलग्नतामा बृद्धि हुने, खेलकुद क्षेत्रको विकासमा गैरसरकारी र नीजि क्षेत्रको लगानी आकर्षित हुने, खेलकूद क्षेत्रको विकासको लागि सरकारी, निजी र गैरसरकारी क्षेत्रको भूमिका बिस्तार हुने, खेलकुद क्षेत्रको व्यवसायिकरण हुने, खेलकुद पूर्वाधारहरूको निर्माण तथा मर्मत सुधाार गरी विद्यालय तहदेखि नै खेलकुद क्षेत्रको विकास र विस्तार गर्ने तर्फ आ.व. ०६८/०६९ का कार्यक्रमहरू महत्वपूर्ण आधार एवं सूचक बन्ने छन् ।

खेलकुद क्षेत्रको वार्षिक विकास कार्यक्रम

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३४३०१२-३ (५७–३-१७५) राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्	शुरू ०४४ /४५ सालबसाली	• छैंठौं वृहद राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगिता संचालन भएको हुने । • १६ औं एशियाली खेलकुद सम्बन्धी तयारी र प्रतिफलमूलक सहभागिता भएको हुने । • क्षेत्रीय र जिल्ला खेलकुद विकास समितिहरूको संचालन भएको हुने । • खेलकुद क्षेत्र व्यवसायीकरण भएको हुने ।	• बंगलादेशमा सम्पन्न ११ औं दक्षिण एसियाली खेलकुदमा २३ खेलमा सहभागिता भएको, • बिजयी खेलाडीहरूलाई पुरस्कृत गरिएको । • भियतनाममा सम्पन्न ५ खेलमा सहभागिता भएको । • क्रिकेट प्रतियोगिता सम्पन्न भएको । • १६ वर्ष मुनि र १९ वर्ष मुनि उमेरको फुटवल प्रतियोगिता सम्पन्न भएको । • चीनको ग्वाङझाउ शहरमा आयोजित १६ औं एशियाली खेलमा सहभागी भै १ कास्य पदक प्राप्त गरेको,	• छैंठौं वृहद राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगिता संचालन गर्ने । • दक्षिण एसियाली, एशियाली तथा ओलम्पिक खेलमा स्वर्णपदक विजेतालाई निर्वाह भत्ताको व्यवस्था गर्ने । • खेलकुद संघहरूलाई कार्यक्रमको आधारमा अनुदान उपलव्ध गराउने । • दक्षिण एशियाली, र ओलम्पिक खेलको प्रतिफलमूलक सहभागिताका लागि तयारी गर्ने । • खेलकुदमा प्रतिवन्धित औषधि सेवन विरूद्ध चेतनामूलक कार्यक्रम (UNESCO) को सहयोगमा) संचालन र कार्ययोजना कार्यान्वियन गर्ने ।
३४३०१२-४ (५७–४-१७५) राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्	शुरू ०४४ /४५ सालबसाली	• खेलकुद पूर्वाधाररूको निर्माण र मर्मत सुधार हुने ।	• क्षेत्रीय रंगशाला निर्माणका लागि सुनसरीमा स्थान (ईटहरी) तोकिएको, चितवनमा जग्गा भोगाधिकारमा लिने प्रकृयामा रहेको । • कैलालीमा रंगशाला निर्माणका लागि ठेक्का पट्टा भएको । • हेटौडामा राष्ट्रिय खेलकुद प्रतिष्ठानको जग्गामा पर्खाल निर्माण कार्य भएको । • दशरथ रंगशालामा शौचालय मर्मत कार्य भएको । • पोखरा रंगशाला मर्मत कार्य भएको । • नेपालगञ्ज पौडीपोखरी निर्माणको लागि ठेक्का पट्टा भएको । • मूलपानी क्रिकेट रंगशाला निर्माण कार्य प्रारम्भ भएको ।	• खेलकुद पूर्वाधारहरूको निर्माण र मर्मत सुधार गर्ने । • क्रिकेट संघको सहभागितामा मूलपानी र भैरहवा क्रिकेट रंगशाला निर्माण गर्ने । • धनगढी, चितवन र सुनसरीमा रंगशाला निर्माण गर्ने । • नेपालगंज पौडी पोखरीको निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने । • कैललीको प्रतापपुर कभर्ड हल निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने । • जुम्लामा निर्माणाधिन कभर्डहलको निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने । • विभिन्न जिल्लामा स्थलगत अध्ययनको आधारमा कभर्ड हल तथा खेल मैदान निर्माण गर्ने ।

गुणात्मक उद्देश्यहरू:

१. खेलकूद क्षेत्र सम्बन्धी विद्यमान नीतिगत र संस्थागत व्यवस्थामा सुधार गर्ने ।

२. खेलकूद क्षेत्रको विकासको लागि सरकारी, निजी र गैरसरकारी क्षेत्रको भूमिकालाई बिस्तार गर्ने ।

३. खेलकुद क्षेत्रको ब्यवसायिकरण गर्ने ।

४. परम्परागत खेलकुदको अभिलेखीकरण तथा व्यवसायिकरण गर्ने ।

५. स्काउटिङ्गको माध्यमबाट बालबालिका, किशोर किशोरी तथा युवाहरूको शारीरिक, मानसिक र चारित्रिक विकास गराउने ।

६. खेलकूदलाई व्यक्तित्व विकास तथा राष्ट्रिय पहिचान अभिवृद्धि गर्ने माध्यमको रूपमा विकास गर्ने ।

७. खेलकूंद संघहरूलाई निश्चित मापदण्डका आधारमा पुनःब्यबस्थापन गर्ने ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शिर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
			साधारण प्रशासन तर्फ													
१	३४३ ०११ -३/४	५७-३/४-११०	युवा तथा खेलकुद मन्त्रालय	२७,६४४	२३,८००	२३,०००	८००	२३,८००			२४,४९०	२४,९३०	१	७	२	३
२	३४३ ०१२ -३/४	५७-३/४-१७५	राष्ट्रिय खेलकुद परिषद	४१२,९९६	५५६,७७३	४०८,८४८	१४७,९२५	५५६,७७३			५९०,०००	६३०,०००	१	१	२	३
			जम्मा	**४४०,६४०**	**५८०,५७३**	**४३१,८४८**	**१४८,७२५**	**५८०,५७३**			**६१४,४९०**	**६५४,९३०**				
			कार्यक्रम तर्फ													
३	३४३ १०१ -३	५७-३-२०१	राष्ट्रिय युवा परिचालन कार्यक्रम	७१,८११	७६,९००	७६,९००		७५,४००	१,५००		८०,९००	९१,३००	१	३	२	२
४	३४३ १०२ -३	५७-३-२०२	खेलकुद तथा अतिरिक्त क्रियाकलाप	३२,९००	४५,३००	४५,३००		४१,८००	३,५००		५०,२००	५४,५००	१	३	२	२
			जम्मा	**१०४,७११**	**१२२,२००**	**१२२,२००**		**११७,२००**	**५,०००**		**१३१,१००**	**१४५,८००**				
			कुल जम्मा	**५४५,३५१**	**७०२,७७३**	**५५४,०४८**	**१४८,७२५**	**६९७,७७३**	**५,०००**		**७४५,५९०**	**८००,७३०**				

६.६.३ संघीय मामिला, संविधानसभा, संसदीय व्यवस्था तथा संस्कृति

६.६.३.१ पृष्ठभूमि

देशको मूर्त तथा अमूर्त साँस्कृतिक सम्पदाहरूको पहिचान, सुचिकरण, वर्गीकरण गरी राष्ट्रिय स्तरका ऐतिहासिक, साँस्कृतिक, पुरातात्विक र राष्ट्रिय महत्वका सम्पदाहरूलाई राष्ट्रिय सम्पदाको रूपमा समावेश गरी संरक्षण, सर्म्वद्धन र प्रचार प्रसार गर्ने तथा स्थानीय स्तरका सम्पदाहरूको संरक्षण, प्रर्वद्धनमा स्थानीय जनताको अपनत्व कायम गराउन आवश्यक भएकोले स्थानीय बासिन्दा र निकायहरूको सहभागिता गराउने गरी साँस्कृतिक सम्पदाहरूको संरक्षण सम्वन्धि कार्यक्रमहरू संचालन भईरहेका छन् ।

नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान, नेपाल ललितकला प्रज्ञा प्रतिष्ठान र नेपाल संगीत नाट्य प्रज्ञा प्रतिष्ठान मार्फत विभिन्न जात जाती भाषा, भाषिको कला, सस्कृति, भेषभुषा र सभ्यताको प्रर्वद्धन र विशिष्टीकरणका कार्यहरू शुरू भएका छन । अमूर्त साँस्कृतिक सम्पदाहरूको सम्बन्धि अनुवन्ध २००३ लाई व्यवस्थापिक संसदले अनुवन्ध गरेको छ । यसका साथै प्रतिलिपि अधिकार संरक्षण, विश्व सम्पदा सुचिमा परेका सम्पदाहरूको संरक्षण र बिकासका कार्यहरू निरन्तर रूपमा भएका छन । राष्ट्रिय महत्वका सम्पदाहरू पशुपतिनाथ, लुम्विनी र जनकपुर क्षेत्रको योजनाबद्ध बिकासका कार्यक्रमहरूलाई अगाडि वढाइएको छ भने सामाजिक समावेशीकरणका लागि केहि कार्यक्रमहरू समेत संचालन भएका छन । यसका साथै देवघाट क्षेत्रको २० बर्षे गुरूयोजना स्वीकृति गरी कार्यान्वयन शुरू गरिएको, संस्कृति क्षेत्रमा अनुदान उपलव्ध गराउने र त्यसको उपयोग गर्ने सम्वन्धि कार्यविधि, २०६६ तर्जुमा गरी मन्त्रालयबाट प्रदान गरिने अनुदान रकमको पारदर्शिता र कार्यक्रम छनौटको योजनाबद्ध प्रकृया शुरू गरिएको, पशुपति क्षेत्रको B11 क्षेत्रको गुठी वाहेक सर्वसाधरणको जग्गा अधिग्रहण कार्य सम्पन्न भइसकेको छ ।

देशभर रहेका मूर्त सांस्कृतिक सम्पदाहरूको विवरण अद्यावधिक गरी एकीकृत लगत निर्माण गर्ने कार्य अन्तर्गत उपत्यकाका काठमाण्डौ भक्तपुर र ललितपुर जिल्लाहरूको समेत एकिकृत विवरण संकलन भइरहेको छ । यसका साथै काठमाण्डौको गोकर्णमा जनआन्दोलन तथा शहीद स्मृति संग्रहालयको पूर्वाधार विकासको काम शुरू भएको र विभिन्न जिल्लाहरूमा जातीय संग्रहालयहरू स्थापना गर्ने काम शुरू भएको छ ।

आर्थिक बर्ष ०६८।६९ को बार्षिक कार्यक्रम तर्जुमामा समेत त्रिवर्षीय योजनाको आधारपत्र, संस्कृति सम्वन्धि नीति, विभिन्न जातजाति, भाषाभाषीको संस्कृति संरक्षण, ऐतिहासिक, पुरातात्विक, धार्मिक, साँस्कृतिक र राष्ट्रिय महत्वका सम्पदाहरूको संरक्षण, प्रर्वद्धन, विकास गरी स्थानीय जनताको सहभागिता र अपनत्व बृद्धि गर्ने कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकता दिइएको छ ।

६.६.३.२ नतिजा सूचकहरू

अमूर्त सम्पदाहरूको एकिकृत लगत तयार गर्ने संस्कृति नीति बमोजिम कार्यक्रमहरू समावेशी वनाउने, राष्ट्रिय प्रतिभाहरूलाई सम्मान गर्ने, लोपोन्मुख भाषा, साहित्य, कला एवं संस्कृति सम्वन्धि अध्ययन अनुसन्धान गर्ने, निर्धारित मापदण्डहरूको परिपालना गरी ऐतिहासिक,पुरातात्विक एवं धार्मिक महत्व र विश्व सम्पदा सूचीमा सूचीकृत संरक्षित स्मारक क्षेत्रका सम्पदाहरूको संरक्षण गर्ने, प्रतिलिपि अधिकारको दर्ता अभिबृद्धि गर्न जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ । यस आ.व. ०६८/०६९ मा संचालन हुने भएका छन् ।

केहि प्रतिफल सूचकहरूको कार्यान्वयन स्थिति

सि.न.	प्रतिफल सुचकहरू	योजनाको लक्ष्य	हालसम्मको स्थिति	आ.व.०६८।६९ को लक्ष्य
१	राष्ट्रिय संस्कृति नीति जारी गर्ने	राष्ट्रिय संस्कृति नीति परिमार्जन तथा यसको कार्यान्वयन गर्न आवश्यक निर्देशिकाहरू वनाउने	मस्यौदा तयार भई स्वीकृतिको लागि पठाइएको	स्वीकृत नीति बमोजिम निर्देशिकाहरू वनाउने ।

सि.न.	प्रतिफल सुचकहरू	योजनाको लक्ष्य	हालसम्मको स्थिति	आ.व.०६८।६९ को लक्ष्य
२	•विभिन्न मठ, मन्दिर, गिर्जाघर, गुरूद्धारा, मस्जिद आदि संरक्षण गर्ने •विभिन्न जात जातिको भाषा, संस्कृति र सम्पदाहरूको संरक्षण गर्ने	सांस्कृतिक समावेशीकरण तथा पुरातात्विक एवं ऐतिहासिक महत्वका सम्पदाहरूको संरक्षण, पूनर्निर्माण एवं जिर्णोद्धार ।	१. चालु आ.व.मा २०० भन्दा बढी सम्पदाहरूको संरक्षणको लागि रकम निकासा गरिएको । २. विभिन्न १०० भन्दा वढी संस्थाहरूलाई सामाजिक सेवा अनुदान दिइएको ।	१. करिव ७६ वटा पुरातात्विक , ऐतिहासिक एवं धार्मिक महत्वका सम्पदाहरूको संरक्षण गर्ने । २. विभिन्न १०० भन्दा वढी संस्थाहरूलाई पुरातात्विक , ऐतिहासिक एवं धार्मिक महत्वका सम्पदाहरूको संरक्षण का लागि सामाजिक सेवा सशर्त अनुदान दिने ।
३	प्रतिलिपि अधिकारको दर्ता	वौद्धिक सम्पतिको चोरी नियन्त्रण ।	विभिन्न ८ वटा जनचेतनामूलक गोष्ठी, कार्यशाला र छलफल आयोजना भएको ।	विभिन्न १० वटा जनचेतनामूलक गोष्ठी, कार्यशाला र छलफल आयोजना गर्ने ।

वार्षिक विकास कार्यक्रम

१. **क्षेत्र/मन्त्रालय :** सामाजिक / संघीय मामिला, संविधानसभा, संसदीय व्यवस्था तथा सस्कृति मन्त्रालय

२. **नतिजा सूचकहरू :** देशको बौद्धिक, सांस्कृतिक तथा पुरातात्विक सम्पदाको संरक्षण, संवर्द्धन र विकाश गर्दै सघीय शासन प्रणाली, समावेशी लोकतन्त्र र संसदीय व्यवस्थाको सुदृणीकरणमा वल पुऱ्याई नयाँ नेपाल निर्माण अभियानमा योगदान गर्ने ।

ब.उ. शी. नं.	कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३५५१०१-३/४ (६३-३/४-५६०)	पुरातात्विक स्थल संरक्षण	२०४६/४७ सालवसाली	• ऐतिहासिक,धार्मिक तथा पुरातात्विक स्थलको संरक्षण सम्वर्धन तथा जिर्णोद्धार, पुननिर्माण र पुर्नस्थापना भएको हुने ।	• पुरातत्व विभागबाट हुने सम्पदाहरूको जीर्णोद्धार एवं संरक्षण कार्यको ठेक्का प्रकृया सम्पन्न भई कार्य भईरहेको , • स्थानीय जनसहभागिताबाट हुने सम्पदाहरूको जीर्णोद्धार एवं संरक्षणका कार्यहरूमध्ये बाला त्रिपुरासुन्दरी, कनकसुन्दरी लगायतका मन्दिरहरूको पुननिर्माण एबम् विभिन्न सत्तलहरूको संरक्षण लगायत २८ कार्यहरूको लागि अनुदान रकम निकासा भई कार्य भइरहेको । • ५ वटा पुरातात्विक स्थलहरू उत्खनन् एवं संरक्षण कार्यहरूमध्ये ४वटा स्थलको कार्य सम्पन्न भईसकेको छ । • विभागको आन्तरिक सुदृढिकरण, अनुसन्धान सुचिकरण एबम् अभिमुखिकरण लगायतका २२ वटा कार्यहरू अन्तिम चरणमा रहेका । • संग्रहालयहरूको आन्तरिक व्यवस्थापन एवं सुदृढीकरणको १५वटा कार्यहरू अन्तिम चरणमा पुगेको । • ऐतिहासिक दरवारहरूको संरक्षण र सुदृढीकरणका २ वटा कार्यहरू अन्तिम चरणमा पुगेको ।	• मुक्तिनाथ, मनकामना, हलेसी, रामारोशन, काँक्रेबिहार लगायतका सम्पदाहरूको जीर्णोद्धार एवं संरक्षण, (पुरातत्व विभागबाट हुने)२५ वटा, • मस्जीद, चर्च, गुम्बा, बिहार, चैत्य, मठ मन्दिर आदि सम्पदाहरूको जीर्णोद्धार एवं संरक्षण, (स्थानीय जनसहभागिताबाट हुने) ३९ वटा • पुरातात्विक स्थलहरू उत्खनन् एवं संरक्षण कार्यहरू ५ वटा • विभागको आन्तरिक व्यबस्थापन सुदृढीकरण आदि १० वटा • संग्रहालयहरूको आन्तरिक व्यवस्थापन एवं सुदृढीकरण ९ वटा • ऐतिहासिक दरवारहरूको संरक्षण र आन्तरिक व्यवस्थापन एवं सुदृढीकरण २ वटा • सम्पदा सूचीकरण, अभिमूखीकरण, विभिन्न स्थलहरूको अध्ययन, अनुसन्धान १२ वटा गरी जम्मा १०२ वटा कार्यक्रमहरू सम्पन्न गर्ने । • गढि, दुर्ग घाँटी, केलाडी घाट आदि ऐतीहासिक महत्वको विषयवस्तुको उत्खनन्, खोज तथा संरक्षण कार्य गर्ने ।

ब.उ. शी. नं.	कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३५५१०२-३/४ (६३-३/४-५६७)	विश्व सम्पदा क्षेत्र संरक्षण आयोजना	२०५८।५९ सालवसाली	• विश्वसम्पदा सूचीमा रहेका क्षेत्रको संरक्षण निर्धारित मापदण्डको परिपालना हुने ।	• पुरातत्व विभागबाट हुने सम्पदाहरूको जीर्णोद्धार एवं संरक्षण अन्तर्गतका ८ वटा कार्यहरू अन्तिम चरणमा पुगेको । • स्थानीय जनसहभागिताबाट हुने सम्पदाहरूको जीर्णोद्धार एवं संरक्षण अन्तर्गतको एउटा कार्यक्रमको पनौती नगरपालिका लाई रकम निकासा दिई कार्य भईरहेको ।	• संरक्षित स्मारक क्षेत्रका सम्पदाहरूको जीर्णोद्धार एवं संरक्षण (पुरातत्व विभागबाट हुने) ११ वटा • संरक्षित स्मारक क्षेत्रका सम्पदाहरूको जीर्णोद्धार एवं संरक्षण (स्थानीय जनसहभागिताबाट हुने) १ वटा • विश्व सम्पदा शाखाको सुदृढीकरण, वैदेशिक भ्रमण, इन्भेन्ट्री प्रकाशन, विभिन्न अध्ययन अनुसन्धान, प्रशासनिक, मापदण्ड तयार गर्ने आदि गरी १४ वटा समेत जम्मा २६ वटा कार्यक्रमहरू सम्पन्न गर्ने ।
३५५१०३-३/४ (६३-३/४-५९०)	सस्कृति प्रर्वद्धन कार्यक्रम	२०५५।५६ सालवसाली	• विभिन्न मठ, मन्दिर, गुम्वा, मस्जिद, गुरूदारा र अन्य धार्मिक सांस्कृतिक स्थल र विभिन्न जातजातिको संस्कृति संरक्षण र समावेशीकरण सम्वन्धि कार्यहरू मार्फत राष्ट्रिय अखण्डतामा योगदान गर्ने, राष्ट्रिय प्रतिभाहरू को कदर र योगदानको मुल्याकन हुने, सांस्कृतिक आदान प्रदानद्धारा सांस्कृतिक सम्वन्धको विस्ता संस्कृति संरक्षणमा योगदान पुग्ने,	• विभिन्न विकास समितिहरू ८ वटा अमूर्त एवं जीवन्त साँस्कृतिक सम्पदाको संरक्षणमा कार्यरत विभिन्न ३०० भन्दा वढी सस्थाहरूलाई अनुदान दिइएको • श्रलिंकाको क्याण्डीमा नेपाली मूर्ति उपहार दिइएको, • राष्ट्रिय प्रतिभा स्मारक कार्यक्रम मार्फत विभिन्न जातजातिको संस्कृति जर्गेना गर्नका लागी ५८ वटा संस्थाहरूलाई अनुदान दिइएको । २४ जनालाई राष्ट्रिय र क्षेत्रीय प्रतिभा पुरस्कार प्रदान गरिएको । • विभिन्न १५ वटा स्मृति प्रतिष्ठानहरूलाई अनुदान दिइएको साथै अन्य विभिन्न जात्रा पर्व मनाउन १६ वटा र अन्य २० वटा संघ संस्थाहरूलाई चालु खर्चको कार्यक्रम गर्न स्वीकृत अनुदान रकम निकाशा दिइएको ।	• मन्त्रालय अन्तर्गतका विभिन्न ८ वटा विकास समितिलाई अनुदान दिने । • मूर्त सामाजिक सम्पदाको संरक्षण अन्तर्गत सखडा भगवती सप्तरी, किराँत संस्कृति तथा साँस्कृतिक स्थल संरक्षण भोजपुर, बैंकटेश मन्दिर बत्तीसपुतली गौशाला एवं केदारेश्वर महादेव मन्दिर संरक्षण समिति, विष्णुपुर कट्टी सिरहा आदिको जिर्णोद्धार गर्न अनुदान दिने • वि.पी. सग्रहालय विकास समिति, नेपाल आर्ट काउन्सिल, नेपाल भाषा एकेडेमी, पुष्पलाल उद्यान विष्णुमती काठमाण्डौं, शहिद स्मारक प्रकृति प्रतिष्ठान थानकोट लगायत टंक प्रसाद आचार्य, शैलजा आचार्य, मदन भण्डारी, गणेशमान, भवानी भिक्षु, भिमनिधी तिवारी र जिवराज आश्रीतहरूको नाममा स्थापित स्मृति प्रतिष्ठानलाई पूँजीगत कार्यका लागि अनुदान दिने । • विभिन्न मठ, मन्दिर, गुम्बा, बिहार, चैत्य, मस्जिद, गुरूद्धारा, रौतहट गुठी लगायत संरक्षण गर्न करिव ७० वटा सामाजिक संघ संस्थालाई अनुदान दिने । • वि.स. २०६७ सालको राष्ट्रिय प्रतिभा पुरस्कार प्रदान गर्ने • श्री गिरिजाप्रसाद कोइराला फाउण्डेशनलाई विशेष निर्माण कार्यका लागि पूँजीगत अनुदान दिने ।

ब.उ. शी. नं.	कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
					• पूर्व प्रधानमन्त्री स्व. श्री कृष्णप्रसाद भट्टराईको आश्रमलाई "सन्त नेता कृष्णप्रसाद भट्टराइ" प्रष्ठिान को रूपमा विकास गर्ने । • नारदमणि थुलुङ एबम् राष्ट्रिय विभुति अरनिकोको शालिक निर्माण गर्ने । • अमूर्त साँस्कृतिक परिषद कोष खडा गर्ने तथा यी साँस्कृतिक सम्पदाहरूको Inventory तयार गरी प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम संचालन गर्ने । • सांस्कृतिक आदान प्रदान गर्न श्रीलंका, चीन तथा थाइल्याण्डसंग सहकार्यमा कार्यक्रम संचालन गर्ने • गौतमबुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय शान्ति पुरस्कार व्यवस्थापन गर्न आवश्यक तयारी गर्ने, • मैथिली साहित्यका महाकवि विद्यापति पुरस्कार कोष सचिवालय खर्च व्यवस्थापन गर्ने । • धर्मगुरू फाल्गुनानन्दको संझनामा अक्षय कोष खडा गर्ने । • युगकवि सिद्धिचरण श्रेष्ठ, साहित्यकार भीमनिधी तिवारीको शतवार्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गर्न र अप्रकाशित कृतिहरू मुद्रण गर्न सम्बन्धित संस्थालाई अनुदान दिने । • महाकवि लक्ष्मी प्रसाद देवकोटाको स्मृतिमा संग्रहालय स्थापना गर्नुका साथै साहित्य लगायतका विविध फाँटमा योगदान पुऱ्याउने ५ जनालाई प्रत्येक वर्ष रू.१ लाखका दरले पुरस्कार प्रदान गर्ने । • भाषिक सर्वेक्षण गर्ने । • कवि गोकुल जोशीको कृतिहरू प्रकाशन गर्न सहयोग गर्ने ।
३५५१०५-३/४ (६३-४-६८५)	पशुपति क्षेत्र विकास कोष	२०५८-२०६८ आ.व०५३।५४ को मुल्यमा २ अरव ३ करोड	• विश्व सम्पदा क्षेत्रमा सूचीकृत भएको यो क्षेत्रको संरक्षण एवं विकास हुने र गुरूयोजना अनुसारको पशुपति क्षेत्रको विकास	• अधिग्रहण भईसकेका गुठी जग्गाको मुआब्जा वितरण कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको । • विद्युत शवदाह निर्माण कार्यको शिलान्यास भएको । • B12 तथा B13 क्षेत्रको विस्तृत भू	• B 13 क्षेत्रको घर जग्गा अधिग्रहण, • अधिग्रहण भैसकेका गुठी जग्गाको मुआब्जा वितरण, • पशुपति प्राङ्गण सुधार तथा संरक्षण कार्य, • भौतिक पुर्वाधार विकास कार्य, • भुवनेश्वर देखि आर्यघाट बाटो सुधार कार्य, • विद्युत शवदाह निर्माण कार्य,

ब.उ. शी. नं.	कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			भई धार्मिक पर्यटकको संख्यामा बृद्धि हुने	उपयोग योजना अध्ययन तथा तयारीका लागि लागत योजना तयार भईरहेको । • B11 क्षेत्रको फिनिसिङ्ग कार्यको लागि डिजाईन, इस्टिमेट भई वोलपत्र आह्वानको क्रममा रहेको • नेपाल पर्यटन वर्ष २०११ को उपलक्ष्यमा धार्मिक पर्यटन अभिबृद्धिका लागि मन्दिर व्यवस्थापकहरूको अन्तराष्ट्रिय सम्मेलन काठमाण्डौंमा आयोजना गर्ने तयारी भैरहेको ।	• तिलगङ्गा B11 क्षेत्रमा अधिग्रहण भएको जग्गामा फिनिसिङ्ग कार्य, • पर्यटक सूचना केन्द्र निर्माण कार्य, • विस्तृत अध्ययन भूउपयोग योजना तयारी गुरूयोजनाको परिमार्जन सम्वन्धी कार्य ।
३५५१०६-३/४ (६३-३/४-६८६)	लुम्विनी बिकास कोष	२०४२ सालवसाली	• विश्व सम्पदा सूचीमा सूचीकृत भएको लुम्विनी क्षेत्रको संरक्षण, सम्वर्धन र विकास भई धार्मिक पर्यटकको संख्यामा बृद्धि हुने	• गुरुयोजनाको वरिपरि १ कि.मि. सुरक्षा पर्खाल लगाउने, केन्द्रिय नहरको पूर्व पट्टी ४५० मि. नियमित ईंटा विछ्याउने कार्य तथा लुम्विनी स्वायर १ मा निर्माण, विहारक्षेत्र र पवित्र उद्यान क्षेत्र जोड्नेLink Pond तयार गर्ने कार्यको गरी मुल्याङ्कन भईरहेको, • प्रचिन कपिलवस्तुमा १५० मि किल्ला पर्खाल उत्खनन् तथा संरक्षण र कुदानमा पोखरी संरक्षण, देवदह क्षेत्रमा परिक्षण उत्खनन्, नियमित वगैंचा विस्तार बृक्ष रोपण, थिनिङ्ग, पुनिङ्ग, नर्सरी सूधार, जंगल सुरक्षा कार्य चालु रहेको • सफ्टवेयर निर्माण, गेट निर्माण तथा गुरूयोजनाको कम्पोनेन्टको डिटेल नक्सा तयार गर्ने कार्यको ल.इं तयार भएको । • गौतमबुद्ध अन्तराष्ट्रिय शान्ति पुरस्कार वितरण तथा बुद्ध जयन्ती	• गुरुयोजनाको वरिपरि सुरक्षा पर्खाल निर्माण गर्ने कार्य, • केन्द्रिय नहर निर्माण, कालोपत्रे सडक निर्माण, • Symbolic Pavilion निर्माण गर्ने, • Campaing Ground & Central Plaza निर्माण गर्ने, कुदानमा सुरक्षा पर्खाल निर्माण गर्ने, • गोटीहवामा, निग्लिहवा, धमनीहवा जस्ता पुरातात्विक क्षेत्रमा तारबार तथा अन्य संरचना तयार गरी साईट Presentable बनाउने कार्य । • नियमित बगैंचा विस्तार, वृक्षारोपण, थिनिङ्ग, पुनिङ्ग, नर्सरी सूधार जंगल सूरक्षा । • प्राचीन कपिलवस्तुमा १५० मि. किल्ला पर्खाल उत्खनन् तथा संरक्षण, परिक्षण उत्खनन् • लुम्विनी संग्रहालयमा भौतिक पूर्वाधार सुधार तथा मर्मत । • मेशीनरी औजार खरिद, अन्तराष्ट्रिय शान्ति पुरस्कार तथा बुद्ध जयन्ती र लुम्विनी दिवस मनाउने । • रामग्राममा जग्गा अधिग्रहण • परामर्श सेवा, फर्निचर खरिद ।

ब.उ. शी. नं.	कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				र लुम्विनी दिवस मनाउने कार्य सम्पन्न भएको • तिलौराकोटको उत्खनन् कार्यका लागि बेलायतको Durham University सँग सम्झौता सम्पन्न भई सकेको ।	
३५५१०४-३/४ (६३-३/४-६१०)	वृहत्तर जनकपुर क्षेत्र विकास परिषद्	२०५५।५६ सालवसाली	• बृहत्तर जनकपुर क्षेत्रको गुरूयोजना अनुसार जनकपुर क्षेत्रको संरक्षण, सम्वर्धन तथा विकास भई धार्मिक स्थलको विकास र पर्यटनको विकास हुने ।	• १५ दिने माध्यमिकी पथमा मर्मत कार्य सम्पन्न । • परिक्रमा पडाव स्थल हरूमा विजुली व्यवस्थापन कार्य सम्पन्न । • सन्तवास निर्माण कार्य विहारकुण्ड, कलवार कल्याण धर्मशाला निर्माण, राघोवावा धाम संरक्षण, जनकपुरनाथ महादेव मन्दिर निर्माण कार्य सम्पन्न । • तिरहुतिया गाछी संरक्षण कार्य, रामजानकी कुटि संरक्षण कार्य, पुरन्दर सरक्षण एव सौन्दयीकरण,विभिन्न जलासय, मन्दिर, कुटीको सौदर्यकरण कार्य गर्ने ।	• मठ मन्दिर, कुटि, स्थान संरक्षण एवं सौन्दर्यीकरण, • दलित, जनजाती, पिछडावर्ग, मुस्लिम आदिको कुटि, स्थान संरक्षण एवं सौन्दर्यीकरण • सार्वजनिक पोखरी संरक्षण एवं सौन्दर्यीकरण • माध्यमिकि परिक्रमा सडक , खानेपानी, स्वास्थ्य शिविर तथा विजुली व्यवस्थापन • सांस्कृतिक, धार्मिक, पुरातात्विक सम्पदाको लगत तयार कार्यक्रम (क्रमागत) • एतिहासिक, सांस्कृतिक, धार्मिक, पुरातात्विक महत्वका सम्पदाको सर्वेक्षण तथा अन्वेषण गरी पुरातत्व विभागमा पठाउने (क्रमागत) • अधुरो गुरूयोजना तयार गर्ने कार्यक्रम (क्रमागत) • कृति, वार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशन तथा पुस्तक खरिद कार्यक्रम (क्रमागत) • संरचना डिजाइन, लागत, प्रपोजल तयारी कार्यक्रम (क्रमागत) • योजना अनुगमन, मूल्यांकन तथा उदघाटन कार्यक्रम • नेप्कोनद्धारा तयार माध्यमिकी परिक्रमा सडकको ईष्टिमेटलाई पुनःईष्टिमेट गरी कार्यन्वयनको लागी दार्तृ संघ सस्थाहरूमा पहल गर्ने कायक्रम
३५५१०८-३/४ (६३-३/४-६८८)	नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान	२०५३।५४ सालवसाली	• भाषा, साहित्य, सस्कृति दर्शन आदिको अध्ययन अनुसन्धान, मौलिक सिर्जनाका माध्यमद्धारा समाजपयोगी कृतिहरू तयार हुने र यस क्षेत्रका प्रतिभा र विद्वानहरूको	• विभिन्न भाषा कोष तथा व्याकरण निर्माण भइरहेको । • लिम्वु भाषाको व्याकरण र शब्दकोष, बृहत् भोजपुरी व्याकरण निर्माण । • नेपाली भाषा संगोष्ठी, २०६७ सम्पन्न ।	• फर्निचर तथा फिक्चर्स एबम् सवारी साधन खरिद • ध्वनि, विद्युत उपकरण, ग्रासकटर मेशिन, जेनेरेटर र अन्य उपकरण खरिद • नेपाल प्रज्ञा-प्रतिष्ठान कम्पाउण्ड र यस अन्तर्गतका भवनहरूमा मर्मत सुधार • आय आर्जनमूलक व्यापारिक कम्प्लेक्सको निर्माणार्थ डिजाईन, नक्शांकन एवं पुस्तक भण्डारणको लागि

ब.उ. शी. नं.	कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			सम्मान र कदर हुने ।	• नेवारी साहित्यको ईतिहास लेखन । • भवानी भिक्षुका कथाहरू(अङ्ग्रेजीमा अनुवाद) • बृत्तचित्र निर्माण (डायमन सम्सेर, तारानाथ शर्मा, गोविन्द गोठाले, दुर्गालाल श्रेष्ठ)	आवश्यक स्थल निर्माण • नेपालका अति लोपोन्मुख भाषाहरूमध्ये कुनै दुई वटा भाषाको अध्ययन • नेपालका कुनै दुई भाषाको व्याकरण र शब्दकोश निर्माण गर्ने • भाषिक कोश निर्माण, • दुई ठाउँमा भाषिक गोष्ठी गर्ने र भाषिक अध्ययन (प्रयोजनपरक) गर्ने । • नेपाली कथा र कथाकार विषयमा अनुसन्धानात्मक कृति तयार गर्ने (दुई वर्षे योजना अन्तर्गत पहिलो वर्षका लागि) • नेपाली निबन्ध, समालोचना तथा बाल साहित्यका विविध क्षेत्रमा अनुसन्धानात्मक अध्ययन गर्ने र यी विषयका ग्रन्थहरू तयार गर्ने तथा देशका विभिन्न स्थानमा गोष्ठी सेमिनार गर्ने । • बृत्तचित्र निर्माण, जीवनी लेखन, साहित्यको इतिहास लेखन तथा मातृभाषाको साहित्यिक क्षेत्रका विधाहरूमा अध्ययन अनुसन्धान गर्ने । • नेपालका लोपोन्मुख जाति जनजातिहरूको लोक साहित्य, लोक गीत, लोक नाट्य, लोक परम्परा, लोक बार्ता आदिको अध्ययन अनुसन्धान तथा यी विषयहरूमा साहित्य लेखन गर्ने । • नेपालको मातृभाषाहरू वा नेपाली भाषामा लेखिएका साहित्यिक कृतिहरूलाई विश्वका विभिन्न भाषाहरूमा र विश्व साहित्यका महत्वपूर्ण ग्रन्थहरूलाई नेपाली भाषामा अनुबाद गर्ने र यी विषयमा अध्ययन अनुसन्धान गर्ने । • नेपाली कथा साहित्यको अध्ययन अनुसन्धान गर्ने लगायत नेपाली लोक कथाको प्रबर्द्धन गरी विश्व साहित्यमा पु-याउने । • नेपाली दर्शन वा विश्व दर्शन सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान गर्ने र यी विषयहरूका ग्रन्थहरू प्रकाशन गर्ने तथा गोष्ठी सेमिनारहरू गर्ने ।

ब.उ. शी. नं.	कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
					• नेपाली समाज एवम् जाति सम्बन्धी समाजशास्त्रीय अध्ययन गर्ने र यी विषयहरूमा ग्रन्थ तयार गर्ने तथा गोष्ठी सेमिनार गर्ने । • नेपालका विविध जात जातिहरूको विद्यमान संस्कृतिको अध्ययन अनुसन्धान गर्ने । • नेपाली वृहत शब्दकोशको कार्यलाई निरन्तरता दिई अद्यावधिक संस्करण प्रकाशन गर्ने । • राष्ट्रिय कविता महोत्सव, नेपाल लघु विश्वकोश परिमार्जन तथा प्रकाशन, प्रशासनिक सुदृढीकरण,नेपालका प्रतिनिधि कविताहरू अनलाइनमा राख्ने, नारी साहित्यकारहरूको इतिहास लेखन तथा प्रकाशन, लिम्बु-नेपाली-अङ्ग्रेजी शब्दकोश अध्यावधिक गर्ने आदि ।
३५५१०९-३/४ (६३-३/४-६८९)	नेपाल ललितकला प्रज्ञा प्रतिष्ठान	२०६५।६६ सालवसाली	• ललितकलाको सम्वर्द्धन, प्रर्वद्धन एवं सर्वाङगीण विकास गर्न र ललितकला सम्वन्धि विषयमा अध्ययन, अनुसन्धान गर्न गराउन र यस प्रतिभाहरूको सम्मान र कदर हुने ।	• ललितकला क्षेत्रका नयाँ प्रतिभाहरूलाई प्रोत्साहन र सम्मान गर्नको लागि राष्ट्रिय स्तरबाट नामावली संकलन कार्य भैरहेको । • कला संवन्धी पुस्तकहरू खरिद गरिएको । • राष्ट्रिय कला प्रदर्शन सूचना प्रकाशित गरिएको ।	• फर्निचर मेशिनरी तथा सजावटका सामाग्री खरिद गर्ने । • १ वटा गाडी र २ वटा मोटरसाईकल खरिद गर्ने, विमा व्यवस्थापन गर्ने । • उद्यान निर्माण, कोठा पार्टिसन चौकिदार टहरा र भवनको छाना उठाउने, • कला संवन्धि पुस्तक खरिद गर्ने । • राष्ट्रिय कला गोष्ठी गर्ने ।
३५५११०-३/४ (६३-३/४-६९०)	नेपाल सगीत तथा नाट्य प्रज्ञा प्रतिष्ठान	२०६५।६६ सालवसाली	• सगीत तथा नाट्य विधाको संरक्षण, प्रर्वद्धन, विकास, अनुसन्धान र यस विधाका प्रतिभाहरूको सम्मान र कदर हुने ।	• विद्धान तथा नव प्रतिभाहरूको सम्मान गर्नका लागि राष्ट्रिय स्तरबाट नामावली संकलन कार्य भैरहेको । • प्रतिष्ठानका लागि आवश्यक मेसीनरी सामान खरिद, पुस्तक खरिद, • सु.प.मा मकर संक्रान्ति उत्सव तथा इटहरीमा नाटक महोत्सव सम्पन्न । • प्रतिष्ठानको लोगो तयार गर्न	• कार्यालयको भवन निर्माणका लागि जग्गा खरीद गर्ने • कार्यालयका लागि २ वटा मोटरसाइकल, ४ थान मोटर कार, १ वटा जिप(ठूलो गाडी) खरीद गर्ने • कार्यालयका लागि आवश्यक सांगितिक औजारहरू, क्यामरा, एडिटिङ्ग मेशिन, लगायतका सामाग्रीहरू खरीद गर्ने • संगीत, नाट्य सम्बन्धी कार्यको प्रवर्द्धन गर्ने संस्था तथा व्यक्तिहरूलाई पुरस्कार तथा सहयोग प्रदान गर्ने • प्रतिष्ठानको त्रैमासिक जर्नल, बार्षिक स्मारिका, विधागत पुस्तक प्रकाशन, संगीत नाट्य क्षेत्रको वैज्ञानिक अभिलेख राख्ने,

ब.उ. शी. नं.	कार्यक्रम/आयोजना	शुरू र समाप्त हुने वर्ष तथा कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				लगाई उत्कृष्ट ठहरिएको लोगो तयार गर्ने व्यक्तिलाई पुरस्कार प्रदान ।	• अक्षयकोषको व्यवस्था • नेपालमा बोलिने प्रमुख भाषाहरूको लोक गीत, संस्कार, व्यवहार, ऋतु, शिसु, श्रम, आदि गीतहरूको संकलन, स्वर लिपि सम्बन्धि अनुसन्धान गर्ने • राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्तरमा छात्रबृत्तिको कार्यक्रम
३५५१११-३/४ (६३-३/४-७००)	इच्छुक साँस्कृतिक प्रतिष्ठान	२०६५।६६	• प्रगतिशील साहित्यकारहरूको अध्ययन, चिन्तन केन्द्र वन्ने ।	• प्रतिष्ठानको भवन निर्माणका लागि विस्तृत नक्सा तयारी पुरा । • इच्छुक कला पुरस्कार र स्रष्टा पुरस्कार प्रदान गर्नका लागि विवरण संकलन । • प्रतिष्ठानको वेव साईट(web site) संचालन ।	• काठमाण्डौंमा प्रतिष्ठानको भवन निर्माण, • अक्षयकोषमा रकम जम्मा गर्ने • भालुवाङ्ग स्थित ईच्छुक स्मारक स्थल मर्मत गर्ने । • श्रव्य दृश्य उत्पादन तथा कार्यक्रम • पुस्तक प्रकाशन • गीती संग्रह निर्माण
३५५१०७-३/४ (६३-३/४-६८७)	• साँस्कृतिक संस्थान	• २०५३।५४ सालवसाली	• राष्ट्रिय सांस्कृतिक महोत्सवको सञ्चालन र राष्ट्रिय नाँचघर सपिङ्ग कम्प्लेक्सको निर्माण कार्यबाट संस्थानको आर्थिक स्थिति सवल हुनाको साथै सांस्कृतिक क्षेत्रको बिकासमा योगदान पुग्ने	• नयाँ कार्यालय भवन तथा सपिङ्ग कम्पलेक्स निर्माण कार्य २५% सम्पन्न भैसकेको ।	• राष्ट्रिय सांस्कृतिक महोत्सव, राष्ट्रिय नाटक महोत्सव, क्षेत्रीय लोक नृत्य महोत्सव, मौलिक नेपाली लोक संस्कृतिको अनुसन्धान तथा संरक्षण, क्षेत्रीय लोक नृत्य प्रदर्शन, उपत्यका व्यापी अन्तर कलेज नाटक प्रतियोगिता, बहुमूल्य श्रव्य तथा दृश्य सामाग्रीको संरक्षण, कलाकार प्रशिक्षण, • अन्तर्राष्ट्रिय संगीत दिवस ।

आ.ब.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

संघीय मामिला, संविधानसभा, संसदीय व्यवस्था तथा संस्कृति मन्त्रालय

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शिर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबीमुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.ब. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१	३५५ ०११ -३/४	६३-३/४-११०	संघीय मामिला, संविधानसभा, संसदीय व्यवस्था तथा संस्कृति मन्त्रालय	४३,३३७	३१,९१२	३१,५८७	३२५	३१,९१२			३५०५१	३७६४०	१	७		
२	३५५ ०१२ -३/४	६३-३/४-१६०	पुरातत्व विभाग	२०,८५०	२१,१६८	२१,१५८	१०	२१,१६८			२२९८९	२३२५२	१	७		
३	३५५ ०१३ -३/४	६३-३/४-१६१	स्मारक संरक्षण तथा दरवार हेरचाह कार्यालय भक्तपुर	३,३२३	३,५६९	३,४६९	१००	३,५६९			४२७८	४२६९	१	७		
४	३५५ ०१४ -३/४	६३-३/४-१६२	राष्ट्रिय अभिलेखालय	१३,४६४	१३,५१८	८,९९३	४,५२५	१३,५१८			११६२२	१२१८८	१	७		
५	३५५ ०१५ -३/४	६३-३/४-१६३	राष्ट्रिय सग्रहालय, छावनी	२४,२०९	३७,३९२	१३,५५७	२३,८३५	३७,३९२			१८४२०	१९६७१	१	७		
६	३५५ ०१६ -३/४	६३-३/४-१६४	राष्ट्रिय कला सग्रहालय भक्तपुर	८,०७५	७,७४८	६,५९३	१,१५५	७,७४८			७९०२	८६८२	१	७		
७	३५५ ०१७ -३/४	६३-३/४-१६५	क्षेत्रीय सग्रहालयहरू	६,७७६	७,०१२	७,००२	१०	७,०१२			७३२२	७८९४	१	७		
८	३५५ ०१८ -३/४	६३-३/४-१६६	संग्रहालयहरू	४३,९८०	१३,१७८	८,१७८	५,०००	१३,१७८			१३२४३	१३३२९	१	७		
९	३५५ ०२२ -३/४	६३-३/४-१६७	नारायणहिटी दरवार सग्रहालय	६८,२६५	६४,९१५	३९,२६५	२५,६५०	६४,९१५			७५३६८	८१८८७	१	७		
१०	३५५ ०१९ -३/४	६३-३/४-१६८	ऐतिहासिक दरवारहरू	६५,५०१	६६,३६८	४४,३४३	२२,०२५	६६,३६८			६६८५१	६७६६१	१	७		
११	३५५ ०२० -३/४	६३-३/४-१७०	केन्द्रीय सास्कृति सम्पदा संरक्षण प्रयोगशाला	५,४८४	५,६९२	४,४७२	१,२२०	५,६९२			५४६०	५६१३	१	७		
१२	३५५ ०२१ -३/४	६३-३/४-१७१	नेपाल प्रतिलिपि अधिकार रजिष्ट्रारको कार्यालय	९,४३४	९,९६०	८,९१०	१,०५०	९,९६०			१०२९७	११५७७	१	७		
			साधरणतर्फ जम्मा	**३१२,६९८**	**२८२,४३२**	**१९७,५२७**	**८४,९०५**	**२८२,४३२**	**०**	**०**	**२७८,८०३**	**२९३,६६३**				
१३	३५५ १०१ -३/४	६३-३/४-५६०	पुरातात्विक संरक्षण	२२९,५४९	६६,९८०	८,३३०	५८,६५०	६६,९८०			६९९०५	७४२४०	१	३	२	२
१४	३५५ १०२ -३/४	६३-३/४-५६७	विश्व सम्पदा क्षेत्र संरक्षण आयोजना	१६,५८२	२०,१२०	३,५७०	१६,५५०	२०,१२०			२२७६०	२३४३५	१	३	२	२
१५	३५५ १०३ -३/४	६३-३/४-५९०	सस्कृति प्रर्वद्धन कार्यक्रम	७७,२६४	२११,०३०	१४४,५३०	६६,५००	२११,०३०			२१३६९२	२१७३०४	२	३	२	२
१६	३५५ १०४ -३/४	६३-३/४-६१०	वृहत्तर जनकपुर क्षेत्र विकास परिषद्	१४,८००	२२,८००	७,४००	१५,४००	२२,८००			२२८००	२२८००	१	३	२	२
१७	३५५ १०५ -४	६३-४-६८५	पशुपति क्षेत्र विकास कोष	१३७,५००	१३७,५००		१३७,५००	१३७,५००			१३७५००	१३७५००	२	३	२	२
१८	३५५ १०६ -३/४	६३-३/४-६८६	लुम्विनी बिकास कोष	११८,९७०	११९,०००	३९,०००	८०,०००	११९,०००			११९०००	११९०००	१	३	२	२
१९	३५५ १०७ -३	६३-३-६८७	सास्कृतिक सस्थान	१४,७९६	१४,७९६	१४,७९६		१४,७९६			१४७९६	१४७९६	३	३	२	२
२०	३५५ १०८ -३/४	६३-३/४-६८८	नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान	६२,८४५	६२,८४७	६०,६४७	२,२००	६२,८४७			६२८४७	६२८४७	२	३	२	२
२१	३५५ १०९ -३/४	६३-३/४-६८९	नेपाल ललितकला प्रज्ञा प्रतिष्ठान	२५,०००	२५,०००	१९,०००	६,०००	२५,०००			२५०००	२५०००	२	३	२	२
२२	३५५ ११० -३/४	६३-३/४-६९०	नेपाल सगीत तथा नाट्य प्रज्ञा प्रतिष्ठान	२५,०००	२५,०००	१८,०००	७,०००	२५,०००			२५०००	२५०००	२	३	२	२
२३	३५५ १११ -३/४	६३-३/४-७००	इच्छुक सास्कृतिक प्रतिष्ठान	३,२१६	३,२१६	७१६	२,५००	३,२१६			३२१६	३२१६	२	३	२	२
			विकासतर्फ जम्मा	**७२५,५२२**	**७०८,२८९**	**३१५,९८९**	**३९२,३००**	**७०८,२८९**			**७१६,५१६**	**७२५,१३८**				
			जम्मा	**१,०३८,२२०**	**९९०,७२१**	**५१३,५१६**	**४७७,२०५**	**९९०,७२१**			**९९५,३१९**	**१,०१८,८०१**				

६.६.४ अन्य

६.६.४.१ प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय

प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् कार्यालय अन्तर्गत मन्त्रिपरिषद्को बैठक संचालन, संबैधानिक निकायहरू सम्बन्धी बिषय, अन्तरमन्त्रालय/विकास समन्वय, मन्त्रालय/निकायहरूको काम कारवाहीको अनुगमन/निरीक्षण, उच्च प्राथमिकता प्राप्त आयोजना/कार्यक्रमहरूको अनुगमन निरीक्षण, मानव अधिकार प्रवर्द्धन आदि बिषयहरू रहेका छन्। साथै, समाजका अति गरिब तथा पिछडिएका बिभिन्न जनजाति, दलित र महिला बर्गको सक्रिय सहभागितामा गरीबी निवारण सम्बन्धी बिभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गराउन र गरीबी निवारण कार्यमा संलग्न निकायहरुलाई अनुदान र आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराई मुलुकबाट गरीबी निवारण गर्न यस कार्यालय अन्तर्गत गरीवी निवारण कोष ऐन, २०६३ र गरीवी निवारण कोष नियमावली, २०६४ अनुसारका कार्यक्रमहरू र सूचना प्रविधि विकास आयोजना अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू संचालित छन्।

नतिजा सूचकहरू : पूर्वाधार विकास तथा सृजनशीलता सम्बन्धि परियोजनाहरूको संचालनबाट समूहको आय आर्जनमा बृद्धि, समग्र जीवनस्तरमा सुधार र सूचना प्रविधि विकास आयोजनाबाट सरकारी काम कारवाही विद्युतीय माध्यमबाट संचालन, सेवा प्रवाहमा सहजीकरण हुने।

प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् कार्यालयको वार्षिक विकास कार्यक्रम

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३०१०१५ (२५-३/४-२२०) गरिबी निवारण कोष (गरिबी निवारण कोष दोस्रो परियोजना)	२०६४ देखि २०६९ सम्म, आ.व. २०६८/६९ को वजेट रू ४,०५,४६,३७ हजार (नेपाल सरकार स्रोत रू ५३,२२,२४ हजार, विश्व बैंक स्रोत अनुदान रू. २,६७,७४,१३ हजार, जिएफआरपि स्रोत अनुदान रू. ७२,००,०० हजार र आइफाड स्रोत अनुदान रू. १२,५०,०० हजार)	• विकासको मूल प्रवाहबाट वाहिरिएका अत्यन्त विपन्न र गरीबीको रेखामुनी रहेका समुदाय खासगरी महिला, दलित, मधेशी, आदिवासी तथा जनजातिहरूलाई सामुदायिक संस्थामा आवद्ध गरी उनीहरूको आवश्यकता र प्राथमिकतामा परेका आय आर्जन, क्षमता अभिवृद्धि र सामुदायिक पूर्वाधार विकास कार्यक्रमहरू समुदायबाट कार्यान्वयन गराई यस्ता समुदायको जीवनस्तर सुधार भएको हुने।	• आयोजनाको शुरू देखि २०६७ फागुन मसान्तसम्ममा १३३५ गा.वि.स.हरूका १७,४४४ सामुदायिक संस्थाहरूमा कार्यक्रम लागू भईसकेको र हालसम्ममा ५,६५,२२१ बटा लक्षित घरधुरी लाभान्वित भएका। • सामुदायिक संस्थाहरूमा करिब ७५ प्रतिशत महिलाहरू रहेका। • कोषको कार्यक्रमबाट लाभान्वित कुल घर परिवार मध्ये ३० प्रतिशत दलित र २८ प्रतिशत जनजाति रहेका।	• कोषले कार्यक्रम संचालन गरेको ४० जिल्लाहरूमा गत आ.व. को कार्यक्रम संचालनमा निरन्तरता दिनुको साथै थप कार्यक्रम संचालन गरिने। • ३३२३ वटा आयमुलक कार्यक्रम संचालन गर्ने • १०९१ वटा सामुदायिक पूर्वाधार विकास परियोजना संचालन गर्ने • १९७ वटा सृजनशील परियोजना संचालन गर्ने • ४०७ सहयोगी संस्था मार्फत सामाजिक परिचालन गरिने।

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३०११०१ (२५-३/४-२४०) सूचना र संचार प्रविधि विकास आयोजना	सुरू: २०६६ साल सम्पन्न हुने: २०७१ साल कुल लागतः करिव २ अरब १८ करोड अर्थात ३१.२ मिलियन यू.एस. डलर	१. कार्यक्रम लागु हुने जिल्लामा ICT को पूर्वाधार विकास भएको हुने । २. सरकारी निकायहरूमा ICT को संजाल विस्तार भएको हुने । ३ केही सरकारी सेवाहरू (राष्ट्रिय परिचय–पत्र, सवारी साधन दर्ता, सवारी अनुमति पत्र, लोक सेवा आयोगमा आवेदन दिने, जग्गा दर्ता व्यवस्था) online मा भएको हुने । ४. सेवा–प्रदायक तथा सेवा ग्राहीहरूमा ICT का वारेमा जनचेतना दक्षता वृद्धि हुन का लागि यस सम्वन्धी प्रशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुने ।	१. PMC (आयोजना व्यवस्थापन परामर्शदाता) को नियुक्ति भइ २०६६ साल चैत्रबाट कार्य थालनी । २. सरकारी निकायहरूको National Porter तथा Government Enterprise Architecture तयार भएको । यसलाई Hosting गर्ने तयारी अन्तिम चरणमा पुगेको । ३. लोक सेवा आयोग र भूमिसुधार व्यवस्था विभागको बोलपत्र Document तयार भएको । ४. Government group ware तथा Government Network को बोलपत्र सम्बन्धी निर्णय अन्तिम चरणमा पुगेको । ५. राष्ट्रिय परिचय पत्र तयार गर्न परामर्श दाता नियुक्ति भई Document तयारी कार्य भईरहेको । ६. अन्य निकायहरूको Document तयारी कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको ।	१. लोक सेवा आयोग र भूमिसुधार व्यवस्था विभागको ठेक्कापट्टाको लागि बोलपत्र आव्हान भई कार्य शुरू गरिने । २. राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्रमा आवश्यक उपकरण जडान गरिने । ३. अन्य निकायहरूको Document तयार भई बोलपत्र आव्हान गरिने ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्‌को कार्यालय

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शिर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिवीन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१	३०१ ०११ -३	२५-३-११०	मन्त्रिपरिषद	७६,६५४	६४,८००	६४,८००		६४,८००			६४९२५	६५१२५	१	७	३	३
२	३०१ ०१३ -३/४	२५-३/४-१३०	प्रधान मन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	१२१,६६७	१००,६१३	९९,९१३	७००	१००,६१३			११३५१६	११८२५३	१	७	३	३
३	३०१ ०२० -३/४	२५-३/४-१५०	सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालय	६४,७२८	५५,६४१	५०,०४१	५,६००	४४,५७१	११,०७०		६५३६३	६७४२८	१	७	३	३
४	३०१ ०२२ -३/४	२५-३/४-१६०	नेपाल ट्रष्टको कार्यालय	१२,५४१	२९,०६२	२८,१६२	९००	२९,०६२			३१०१०	३३६२०	१	७	३	३
५	३०१ ०१५ -३/४	२५-३/४-२२०	गरिबी निवारण कोष	३,०१०,४६२	३,५४२,४१३	१४८,८९६	३,३९३,५१७	२०,०००	२,४६०,५२३	१,०६१,८९०	३९३९७४०	५०५१६१०	१	१	३	१
६	३०१ १०१ -३/४	२५-३/४-२४०	सूचना र प्रविधि विकास आयोजना	८१,०३८	५४९,०००	२,०००	५४७,०००	४९,०००	५००,०००		५५६५००	५५८०००	१	५	१	३
			जम्मा	**३,३६७,०९०**	**४,३४१,५२९**	**३९३,८१२**	**३,९४७,७१७**	**३०८,०४६**	**२,९७१,५९३**	**१,०६१,८९०**	**४,७७१,०५४**	**५,८९४,०३६**				
१	३०१ ०१४ -३	२६-३-११०	उपप्रधानमन्त्रीको कार्यालय		२,०००	२,०००		२,०००			२०००	२०००	१	७	३	३
			जम्मा		**२,०००**	**२,०००**		**२,०००**			**२,०००**	**२,०००**				
१	३०१ ०२५ -३/४	२७-३/४-११०	राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्र	४०,५५०	५८,४९३	३७,८८८	२०,६०५	५८,४९३			५९६६८	५०६३५	१	७	३	३
			जम्मा	**४०,५५०**	**५८,४९३**	**३७,८८८**	**२०,६०५**	**५८,४९३**			**५९,६६८**	**५०,६३५**				
			कूल जम्मा	**३,४०७,६४०**	**४,४०२,०२२**	**४३३,७००**	**३,९६८,३२२**	**३६८,५३९**	**२,९७१,५९३**	**१,०६१,८९०**	**४,८३२,७२२**	**५,९४६,६७१**				

६.६.४.२ गृह मन्त्रालय

राष्ट्रिय समस्याको रूपमा देखिएको लागु औषधको दुरूपयोग तथा अवैध कारोवारलाई नियन्त्रण, नियमन र व्यवस्थापन गर्ने राष्ट्रिय अभियानलाई सार्थक तुल्याउन लागु औषध नियन्त्रण सम्बन्धी थप कार्यक्रमहरू संचालन गर्नु अवश्यक छ । यस सम्बन्धी कार्यक्रमलाई अझ बढी गुणस्तरीय एवं प्रभावकारी तुल्याउन आगामी आ.व. २०६८/६९ का लागि लक्षित कार्यक्रम तथा चालु आ.व. मा संचालित कार्यक्रमको प्रमुख प्रतिफल, हाल सम्मको प्रगति स्थिति संक्षिप्त विवरण देहाय बमोजिम प्रस्तुत गर्दै लागु औषध नियन्त्रण नीति तथा रणनीतिले लक्षित गरेका कार्यक्रमहरू संचलन गरी नेपाललाई लागु औषध मुक्त समाजको रूपमा स्थापित गर्ने नेपाल सरकारको प्रतिबद्धता कार्यान्वयनमा थप टेवा पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

नतिजा सूचक: लागु पदार्थको कुलतमा लाग्नेहरूको संख्यामा कमी आउने ।

गृह मन्त्रालयको प्रमुख वार्षिक विकास कार्यक्रम

व.उ.शि.नं. आयोजना/कार्यक्रम	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३१४१०१ (४५-३/४-२०१) लागु औषध नियन्त्रण कार्यक्रम	सालवसाली	• देशका दुर्व्यव्यसनीहरूको संख्यामा कमी आएको हुने । • लागु औषध ओसार पसारमा कमी आएको हुने ।	सन्तोषजनक रहेको	• लागु औषध दुर्व्यसन विरूद्ध अभिमुखिकरण तथा चेतनामूलक कार्यक्रम सम्पन्न गरी उत्पादन, आपूर्ति तथा माग घटाउने कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

गृह मन्त्रालय

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शिर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिवोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१	३१४ ०११ -३/४	४५-३/४-११०	गृह मन्त्रालय	१८३,५९०	२२३,९६०	१६६,४६०	५७,५००	२२३,९६०			२३००००	२४४८००	१	७	३	३
२	३१४ ०१५ -३/४	४५-३/४-११२	क्षेत्रीय प्रशासन कार्यालयहरू	४९,२००	४९,६७०	४९,१७०	५००	४९,६७०			५७१६०	६१८४५	१	७	३	३
३	३१४ ०१२ -३	४५-३-११७	विशिष्ट व्यक्तिहरूको सुरक्षा	२,९५०	२,७००	२,७००		२,७००			३३५०	३८५०	१	७	३	३
४	३१४ १०१ -३/४	४५-३/४-२०१	लागू औषध नियन्त्रण कार्यक्रम	९,०५७	१६,०१२	१२,०१२	४,०००	१६,०१२			१९०५७	२२१०५	१	३	३	३
५	३१४ ०१३ -३/४	४५-३/४-१३०	राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग	४६५,४४९	४७९,५०३	४३८,२५३	४१,२५०	४७९,५०३			५२५०७५	५५४४०५	१	७	३	३
६	३१४ ०२१ -३/४	४५-३/४-१३५	अध्यागमन विभाग	९६,०३०	६४,१६५	२०,६४०	४३,५२५	६४,१६५			७६६३०	८८१९५	१	७	३	३
७	३१४ ०२२ -३/४	४५-३/४-१३६	अध्यागमन कार्यालयहरू	३४,०९३	४७,९७०	३०,१७०	१७,८००	४७,९७०			४४०८५	४२४२५	१	७	३	३
८	३१४ ०१९ -३/४	४५-३/४-१२५	कारागार व्यवस्थापन विभाग	४७,६८६	७३,५०७	८,२५७	६५,२५०	७३,५०७			३०४६५	३३६५५	१	७	३	३
९	३१४ ०२० -३/४	४५-३/४-१२६	कारागार कार्यालयहरू	५५२,१८१	६४४,०४०	५२६,१४०	११७,९००	६४४,०४०			७२९७६०	७८८०४०	१	७	३	३
१०	३१४ ०१६ -३/४	४५-३/४-११३	जिल्ला प्रशासन कार्यालयहरू	५६२,२२०	७५१,४३५	४८९,३८५	२६२,०५०	७५१,४३५			७१६५००	७४४७००	१	७	३	३
११	३१४ ०१७ -३/४	४५-३/४-११४	सीमा प्रशासन कार्यालयहरू	१४,५३७	१४,७२०	१४,५७०	१५०	१४,७२०			१६५४०	१८२६०	१	७	३	३
१२	३१४ ०१८ -३/४	४५-३/४-११५	इलाका प्रशासन कार्यालयहरू	४१,०९५	४०,३२०	३९,५७०	७५०	४०,३२०			४४२०५	४७५५०	१	७	३	३
१३	३१४ ०३२ -३/४	४५-३/४-१२२	राष्ट्रिय परिचय पत्र व्यवस्थापन केन्द्र	२१,२०९	९०,७७५	७७,२७५	१३,५००	९०,७७५			१३६४५०	१३८१०५	१	७	३	३
			अन्य													
१४	३१४ ०१४ -३/४	४५-३/४-१४०	समरजंग कम्पनी कार्यालय	८,३१०	७,१५८	६,८९३	२६५	७,१५८			७६४५	८१८०	३	७	३	३
१५	३१४ ०२३ -३/४	४५-३/४-१४१	जुद्ध वारूणयन्त्र कार्यालय	५,४२१	५,७३५	५,४८५	२५०	५,७३५			६६५५	७५१०	१	७	३	३
			प्रहरी													
१६	३१४ ०२४ -३/४	४५-३/४-१६०	प्रहरी प्रधान कार्यालय	२,३७६,०९९	१,८७३,७७५	१,४४८,८२५	४२४,९५०	१,८७३,७७५			२१३६०००	३३१९३००	१	७	३	३
१७	३१४ ०२५ -३/४	४५-३/४-१६१	नेपाल प्रहरी अस्पताल	२३०,८८८	२७०,२४२	१८८,३४२	८१,९००	२७०,२४२			३०११००	३३८०५०	२	७	३	३
१८	३१४ ०२६ -३/४	४५-३/४-१६३	राष्ट्रिय प्रहरी प्रशिक्षण प्रतिष्ठान	१४९,२४४	१६४,०७५	१३६,९२५	२७,१५०	१६४,०७५			१८४४५०	१९७४००	१	७	३	३
१९	३१४ ०२७ -३/४	४५-३/४-१६४	क्षेत्रीय प्रहरी कार्यालयहरू	२,११२,१५७	२,०२२,७६२	१,९८३,१६२	३९,६००	२,०२२,७६२			२१७३५२५	२३४८३३५	१	७	३	३
२०	३१४ ०२८ -३/४	४५-३/४-१६५	जिल्ला प्रहरी कार्यालयहरू	७,०८१,२४६	६,९४३,९४०	६,८४८,१४०	९५,८००	६,९४३,९४०			७४१५०००	७९५६०८०	१	७	३	३
२१	३१४ ०२९ -३/४	४५-३/४-१६६	महानगरीय प्रहरी	१,५८१,७४८	१,५१२,८५०	१,४३८,८००	७४,०५०	१,५१२,८५०			१६५४३००	१७७१६००	१	७	३	३
२२	३१४ ०३० -३/४	४५-३/४-१७०	सशस्त्र प्रहरी वल	६,५२२,७५०	६,२८४,१२५	५,७५८,४२५	५२५,७००	६,२८४,१२५			६८३११००	७४२८७५०	१	७	३	३
२३	३१४ ०३१ -३/४	४५-३/४-१७५	प्रहरी कितावखाना	२२,१५८	३१,१२०	१०,०५५	२१,०६५	३१,१२०			६२४६५	४४०७५	१	७	३	३
			जम्मा	**२२,१६९,३१८**	**२१,६१४,५५९**	**१९,६९९,६५४**	**१,९१४,९०५**	**२१,६१४,५५९**			**२३,४०१,५१७**	**२६,२०७,२१५**				

६.६.४.३ रक्षा मन्त्रालय

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शिर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिवोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१	३४५ ०११ -३/४	५८-३/४-११०	रक्षा मन्त्रालय	१९,२५९	२५,९९०	१३,९१५	१२,०७५	२५,९९०			६७,३९५	६८,८५५	१	७	३	३
२	३४५ ०१२ -३/४	५८-३/४-१२०	राष्ट्रिय सुरक्षा परिषद्	२१,६१५	२१,७५८	२०,३५८	१,४००	२१,७५८			२३,४८०	२५,१६०	१	७	३	३
३	३४५ ०१३ -३/४	५८-३/४-१३०	जंगि अड्डा	१८,४८९,४०३	१८,१२३,१००	१६,६३७,६००	१,४८५,५००	१८,१२३,१००			१८,७८१,३४०	२०,८२०,१५०	१	७	३	३
४	३४५ ०१४ -३/४	५८-३/४-१३१	सैनिक विमान सेवा (भि.भि.आइं.पि फलाईट समेत)	५३९,५१४	५३९,४५५	४३१,३०५	१०८,१५०	५३९,४५५			५५२,१२०	५६४,६५०	१	७	३	३
५	३४५ ०१५ -३/४	५८-३/४-१३२	वीरेन्द्र अस्पताल (पोष्ट एक्सिडेण्ड सेन्टर समेत)	३५८,२६४	३२१,४६०	२९७,९६०	२३,५००	३२१,४६०			३६२,७८०	३८४,३३०	२	७	३	३
६	३४५ ०१६ -३/४	५८-३/४-१३३	सैनिक कमाण्ड तथा स्टाफ कलेज	३४,२०५	३५,०६५	३१,७१५	३,३५०	३५,०६५			४०,५२५	४५,९४५	१	७	३	३
७	३४५ ०१७ -३/४	५८-३/४-१३४	रक्षा लेखा नियन्त्रकको कार्यालय	५,३६७	९,२२०	८,९८५	२३५	९,२२०			१०,०८०	१०,९३५	३	७	३	३
८	३४५ ०१८ -३/४	५८-३/४-१३५	राष्ट्रिय सेवा दल	१७,२४५	१७,४४५	१७,३९५	५०	१७,४४५			१८,८०५	२०,३८०	२	७	३	३
९	३४५ ०१९ -३/४	५८-३/४-१३६	अति विशिष्ट व्यक्तिहरूको सुरक्षा	६,६१०	७,४७३	५,३७३	२,१००	७,४७३			८,६१०	९,७१५	१	७	३	३
			जम्मा	**१९,४९१,४८२**	**१९,१००,९६६**	**१७,४६४,६०६**	**१,६३६,३६०**	**१९,१००,९६६**			**१९,८६५,१३५**	**२१,९५०,१२०**				

६.६.४.४ परराष्ट्र मन्त्रालय

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शिर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१	३२६ ०११ -३/४	५०-३/४-११०	परराष्ट्र मन्त्रालय केन्द्रीयस्तर/परराष्ट्र मन्त्रालय	९७,६५०	९८,९४०	९८,५४०	४००	९८,९४०			१०४,२३५	११०,०२५	१	७	३	३
२	३२६ ०१२ -३/४	५०-३/४-१२०	वैदेशिक सेवा/नेपाली राजदूतावासहरू	१,१४८,७१८	१,२९५,९०५	१,२३०,९०५	६५,०००	१,२९५,९०५			१,३९९,८०५	२,२२१,३५५	१	७	३	३
३	३२६ ०१३ -३/४	५०-३/४-१५०	नेपाली महावाणिज्य दूतावास तथा स्थायी नियोगहरू	५००,१२५	२५४,७७०	२५१,४७०	३,३००	२५४,७७०			२६७,३४५	२८२,२९०	१	७	३	३
४	३२६ ०१४ -३	५०-३-१५६	विविध/अतिथि सत्कार विभाग	९,२६४	९,०३०	९,०३०		९,०३०			९,५३०	१०,०००	३	७	३	३
५	३२६ ०१५ -३	५०-३-१६०	अन्तर्राष्ट्रिय संघ, संस्था सदस्यता शुल्क अनुदान विविध	१४९,८०९	१५०,०००	१५०,०००		१५०,०००			१६५,०००	१८०,०००	१	७	३	३
६	३२६ ०१६ -३/४	५०-३/४-१६१	सार्क तथा विमस्टेक गतिविधि	१६,५१४	१६,०५०	१५,८००	२५०	१६,०५०			१८,०००	२०,८९५	१	७	३	३
७	३२६ ०१७ -३/४	५०-३/४-१६२	सीमा नापी टोली	२०,९७३	२२,६६५	१०,४१५	१२,२५०	२२,६६५			२२,९००	२३,०६०	२	७	३	३
८	३२६ ०१८ -३/४	५०-३/४-१६३	केन्द्रीय राहदानी कार्यालय	४५१,३००	३९५,८०५	३३४,७८०	६१,०२५	३९५,८०५			४०८,८०५	४११,८७५	२	७	३	३
			जम्मा	**२,३९४,३५३**	**२,२४३,१६५**	**२,१००,९४०**	**१४२,२२५**	**२,२४३,१६५**			**२,३९५,६२०**	**३,२५९,५००**				

७. साधारण प्रशासन

७.१.१ सामान्य प्रशासन

७.१.१.१ पृष्ठभूमि

निजामती प्रशासनलाई समावेशी, जनउत्तरदायी, सक्षम, निष्पक्ष, स्वच्छ, तटस्थ तथा संघीय प्रणालीअनुरूप बनाउन निजामती सेवा सञ्चालनको केन्द्रीय कर्मचारी इकाईको रूपमा रही सामान्य प्रशासन मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूबाट गरिने मुख्य कामहरूमा निजामती कर्मचारी व्यवस्थापन नीति, अभिलेख प्रणाली व्यवस्थापन र प्रशासन सुधार पर्दछन् । यस अतिरिक्त प्रशासन सम्बन्धी तालीमको समन्वय, सञ्चालन र कर्मचारीको तलवभत्ता सम्बन्धी नीति तथा सिद्धान्त जस्ता विषयहरू समेत यसको कार्यक्षेत्र भित्र पर्दछन् ।

निजामती कर्मचारी अस्पताल सन्चालनमा आइसकेकोले बहालवाला निजामती कर्मचारी, सेवानिवृत्त कर्मचारी, उनीहरूका परिवार र सर्वसाधारण जनताहरूलाई गुणस्तरीय, भरपर्दो, र प्रभावकारी सेवा दिनका लागि आ.व. २०६८/६९ मा अस्पतालको व्यवस्थापनलाई सुदृढ बनाउने लगायतका प्रमुख कार्यक्रमहरू निजामती कर्मचारी अस्पताल विकास कार्यक्रम मार्फत सञ्चालन हुनेछन् ।

७.१.१.२ नतिजा सूचकहरू

निजामती कर्मचारी अस्पतालको व्यवस्थापनमा सुधार, सेवाग्राहीको संख्या, सेवाको नियमितता एवं गुणस्तरमा सुधार, मेशिनरी औजार खरिद, आदि ।

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने र समाप्त हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३५६१०१ (६६–३/४–२२०) निजामती कर्मचारी अस्पताल विकास कार्यक्रम	• आ.ब. ०६५।६६ मा स्थापना • सालवसाली	• चिनियाँ सरकारको सहयोगमा भवन निर्माण तथा मेशिनरी औजार उपकरणहरू नेपाल सरकारलाई हस्तान्तरण भइसकेको हुने । • चिनियाँ सरकारको सहयोगमा Water Treatment Plant को निर्माण भएको हुने • अस्पताल सञ्चालनवाट वहालवाला निजामती कर्मचारी, निबृत्तकर्मचारी तथा सर्वसाधारण जनतालाई सर्वसुलभ, छिटो, सुविधाजनक तथा आधुनिक स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरिएको हुने ।	• बहिरङ्ग सेवा अन्तर्गत जनरल मेडिसिन, जनरल सर्जरी, प्रसूति तथा स्त्रीरोग, बाल रोग, हाड जोर्नी, दाँत रोग, आँखा, मानसिक रोग, छालारोग, नशा रोग, मुटु रोग सम्बन्धी सेवा उपलब्ध भै राखेको । • अन्तरङ्ग सेवा अन्तर्गत जनरल मेडिसिन, जनरल सर्जरी, प्रसूति तथा स्त्रीरोग, बाल रोग, हाडजोर्नी रोग सम्बन्धी सेवा उपलब्ध भै राखेको • गुणस्तरीय र छिटो छरितो diagnostic सेवा उपलब्ध गराइएको । • अपरेशन सेवा संचालन गरिएको विस्तार गरिएको । • आ.सि.यु सेवा संचालन गरिएको । • अर्बुद रोगको पहिचान र सो को ओ.पि.डि. सेवा सञ्चालन गरिएको । • साइकोथेरापी सेवा एवं अप्टोमेदी सेवा संचालन गरिएको । • ल्याप्रोस्कोपी सर्जरी तथा नियोनेटल नर्सरी सेवा शुरू गरिएको । • चीन सरकारबाट अनुदानमा प्राप्त उपकरणहरू संचालनमा ल्याइएको । • मास्टर हेल्थ चेकअप सेवा शुरू गरिएको ।	• आइ.सि.यु. र पोष्ट अप. वार्ड हालको प्रशासनिक ब्लकमा बनाउने । • प्रसुति र नियोनेटल सेवालाई सुदृढीकरण गर्ने । इको कार्डियोग्राफी टि.एम.टी, इइजी इएमजी, स्पाईरोमेढी टान्सकानियल, अल्ट्रासाउण्ड सेवा सञ्चालनमा ल्याउने । • म्यामोग्राफी, एम.आर.आई. सेवा उपलब्ध गराउने । • ल्याप्रोस्कोपी सर्जरी सेवालाई सुदृढिकरण गर्ने । • आइ.सि.यु. सेवालाई विस्तार गर्ने । • इन्डोर सेवालाई विस्तार गर्ने । • ई.आर.सि.पि. सेवा सञ्चालन गर्ने । • अप्टिकल फाइवर नेटवर्किङ गरी हस्पिटल म्यानेजमेण्ट इन्फरमेशन सिस्टमलाई सुदृढिकरण गर्ने । • क्यू म्यानेजमेण्ट सिस्टम सि.सि.टी इलेक्ट्रोनिक इन्फरमेशन सिस्टम लागू गर्ने ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

सामान्य प्रशासन मन्त्रालय

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शिर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबीमुखी संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१	३५६ ०११ -३/४	६६-३/४-११०	सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	१७४,९८३	१७९,८९८	१३७,७१३	४२,१८५	१७९,८९८			२००,४०८	२१४,९२३	१	७	३	३
२	३५६ ०१२ -३/४	६६-३/४-१२०	नेपाल प्रशासनिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठान	६८,६६७	६५,५००	५७,५००	८,०००	६५,५००			६६,०००	६८,०००	२	७	३	३
३	३५६ ०१५ -३/४	६६-३/४-१२१	कर्मचारी प्रशिक्षण प्रतिष्ठान	३०,५००	३५,९६५	३२,५००	३,४६५	३५,९६५			३७,०००	४२,५००	२	७	३	३
४	३५६ ०१३ -३	६६-३-१३०	अतिरिक्त समूह	७०,५००	७३,२५०	७३,२५०		७३,२५०			७४,४१०	७४,५८०	२	७	३	३
५	३५६ ०१४ -३/४	६६-३/४-१४०	निजामती किताव खाना	३४,५५७	३३,५१७	३१,८५७	१,६६०	३३,५१७			३५,३८५	३८,१८०	१	७	३	३
६	३५६ १०१ -३/४	६६-३/४-२२०	निजामती कर्मचारी अस्पताल विकास समिति	१२४,१४९	१३५,५००	९३,०००	४२,५००	१३५,५००			१३८,०००	१४२,५००	२	५	३	३
			जम्मा	**५०३,३५६**	**५२३,६३०**	**४२५,८२०**	**९७,८१०**	**५२३,६३०**			**५५१,२०३**	**५८०,६८३**				

७.१.२ कानून तथा न्याय मन्त्रालय

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१	३११ ०११ -३/४	३९-३/४-११०	कानून तथा न्याय मन्त्रालय	३३,२०९	४०,१५६	३९,५६६	५९०	४०,१५६			४६,०४०	४७,५४०	१	७	३	३
२	३११ ०१२ -३/४	३९-३/४-१२०	नेपाल कानुन आयोग	१९,५८७	१७,४५७	१६,९०७	५५०	१७,४५७			१८,१९५	१८,६००	१	७	३	३
३	३११ ०१३ -३/४	३९-३/४-१३०	न्याय सेवा तालिम केन्द्र	१०,२४६	१२,६९९	८,८४९	३,८५०	१२,६९९			११,९६०	१२,३००	२	७	३	३
			कुल जम्मा	**६३,०४२**	**७०,३१२**	**६५,३२२**	**४,९९०**	**७०,३१२**			**७६,१९५**	**७८,४४०**				

७.२ राजस्व तथा आर्थिक प्रशासन

राजस्व तथा आर्थिक प्रशासनलाई समयसापेक्ष प्रतिस्पर्धी, गुणस्तरीय तथा क्षमतावानयोग्य, अन्तराष्ट्रिय मापदण्ड अनुरूप बनाउन वित्तिय व्यवस्थापन सूचना प्रणालीलाई सुदृढ बनाई सो सम्बन्धी सूचनाहरू यथार्थ र छिटो छरितो प्राप्त हुने बनाई अन्तर्राष्ट्रिय लेखा प्रणालीसँग तादम्यता कायम हुने गरी क्रियाकलाप कायम हुने छन् र सदाचारयुक्त राजश्व प्रशासनको विकास हुनेछ ।

राजश्व तथा आर्थिक प्रशासन क्षेत्रको वार्षिक विकास कार्यक्रम

सि.नं	ब.शि.नं कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. ०६८/६९ मा संचालनहूने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
१	३०५११५-३/४ (३५-३/४-२२०) **आर्थिक प्रशासन सुधार कार्यक्रम**	१. आ. व.०६६।६७ बाट सुरू भई आ.व. ०७०।७१ सम्म संचालन हुने ।	१. बित्तीय व्यवस्थापन प्रणाली सूदृढ हुने । २. बित्तीय सूचना यथार्थ र छिटो प्राप्त हुने । ३. अन्तर्राष्ट्रिय लेखा प्रणाली संग तादात्म्यता हुने ।	१. भक्तपुर र ललितपुर को.ले.नि.का.TSA लागू भएको । २.. NEPSAS कार्यान्वयन सम्बन्धमा मन्त्रिपरिषदबाट स्वीकृत भई कार्यदल गठन भएको	१.. TSA, PEFA and Nepsas को लागि रकम राखिएको ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

अर्थ मन्त्रालय

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शिर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबीमुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१	३०५ ०११ -३/४	३५-३/४-११०	अर्थ मन्त्रालय	१४३,५८२	१३८,८७९	१३६,०७९	२,८००	१३८,८७९			१४६,८१३	१५१,४४७	१	७	३	३
२	३०५ ०१६ -३	३५-३-१११	राजस्व वोर्ड		३,०००	३,०००		३,०००			३,०००	३,०००	२	७	३	३
३	३०५ ०१२ -३/४	३५-३/४-१२०	महालेखा नियन्त्रकको कार्यालय	९२,७८०	९५,४३०	८३,१०५	१२,३२५	९५,४३०			१०४,९०५	११०,६३०	१	७	३	३
४	३०५ ०१३ -३/४	३५-३/४-१२१	कौशी तोषाखाना	३०,६८५	७१,९३७	३४,४३७	३७,५००	७१,९३७			९१,८१७	९४,१४७	१	७	३	३
५	३०५ ०१४ -३/४	३५-३/४-१२२	कुमारी चोक तथा केन्द्रीय तहसिल कार्यालय	६,५४१	७,५१०	७,०००	५१०	७,५१०			८,१८५	८,८००	३	७	३	३
६	३०५ ०१५ -३/४	३५-३/४-१२४	कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयहरू	२९१,३५५	३५३,१९०	२५३,३९०	९९,८००	३५३,१९०			३८९,४००	४०५,६८५	१	७	३	३
७	३०५ ०१७ -३/४	३५-३/४-१३०	राजस्व प्रशासन तालिम केन्द्र	२०,५७५	२२,३१५	२०,३६५	१,९५०	२२,३१५			२५,४९५	२९,५२५	२	७	३	३
८	३०५ ०१८ -३/४	३५-३/४-१४०	भंसार विभाग (भंसार सुदृढीकरण समेत)	११४,८६८	१००,९४०	९३,२४०	७,७००	१००,९४०			१०४,२७५	१०७,४००	१	७	३	३
९	३०५ ०१९ -३/४	३५-३/४-१४१	भंसार कार्यालयहरू (गस्ती टोली समेत)	७३३,१२५	६९९,६१५	५२५,६१५	१७४,०००	६९९,६१५			७११,०४०	७२३,५९०	१	७	३	३
१०	३०५ ०२० -३/४	३५-३/४-१५०	आन्तरिक राजस्व विभाग	१२३,०२०	१७४,०००	१५१,६००	२२,४००	१७४,०००			२०४,३५०	१७९,९५१	१	७	३	३
११	३०५ ०२१ -३/४	३५-३/४-१५१	आन्तरिक राजस्व कार्यालयहरू	७२१,६५०	८३८,२४०	६५८,७४०	१७९,५००	८३८,२४०			८६५,४००	८९०,१००	१	७	३	३
१२	३०५ ०२८ -३/४	३५-३/४-१६०	सम्पत्ति शुद्धिकरण अनुसन्धान विभाग		४८,८२२	२८,८२२	२०,०००	४८,८२२			४४,०९२	४२,०५२	१	७	३	३
१३	३०५ ०२२ -३/४	३५-३/४-१७०	राजस्व अनुसन्धान विभाग	६८,२९४	६७,१६०	६०,६६०	६,५००	६७,१६०			६६,७४०	६९,३७०	१	७	३	३
१४	३०५ ०२३ -३/४	३५-३/४-१७१	राजस्व अनुसन्धान इकाई कार्यालयहरू	४७,४५४	७६,०२०	४६,०२०	३०,०००	७६,०२०			९३,५००	९५,५६५	२	७	३	३
१५	३०५ ०२४ -३/४	३५-३/४-१७७	ऋण असुली पुनरावेदन न्यायाधिकरण	४,०३५	४,५३५	४,३१५	२२०	४,५३५			४,८९०	५,१७५	१	७	३	३
१६	३०५ ०२५ -३/४	३५-३/४-१७८	ऋण असुली न्यायाधिकरण	१३,३२७	१३,०३७	१२,८३७	२००	१३,०३७			१३,६८५	१४,१६५	१	७	३	३
१७	३०५ ११७ -३/४	३५-३/४-१८०	पूजी बजार तथा पूवाधार क्षमता सहयोग आयोजना		१५१,२००	१०१,२००	५०,०००		१५१,२००		१५१,२००	१५१,२००	१	७	३	३
१८	३०५ ११५ -३/४	३५-३/४-२२०	आर्थिक प्रशासन सूधार कार्यक्रम	७०,५४३	१०१,०५०	४७,५५०	५३,५००	३०,०७५	७०,९७५		११६,७६५	१२०,९१५	१	५	२	३
			जम्मा	**२,४८१,८३४**	**२,९६६,८८०**	**२,२६७,९७५**	**६९८,९०५**	**२,७४४,७०५**	**२२२,१७५**		**३,१४५,५५२**	**३,२०२,७१७**				

७.३ राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय

७.३.१ योजना

राष्ट्रिय योजना आयोगले आवधिक योजनाको तर्जुमाको लागि सरोकार सबै मन्त्रालय/निकायहरूसंगको सहयोगमा आवधिक योजना निर्माणको कार्य गर्दै आएको छ । त्यसैगरी प्रत्येक आर्थिक वर्षको विकास बजेट सम्वन्धी सम्पूर्ण कार्यहरूको समन्वय गरी वार्षिक विकास कार्यक्रम (भाग १) र जिल्लाहरूमा संचालन गरिने विकास कार्यक्रम (भाग २) तयार पार्ने कार्य गरिरहेको छ । सबै विकाससंग सम्वन्धित पहिलो प्राथमिकता प्राप्त आयोजना/कार्यक्रमहरूको वार्षिक विकास कार्यक्रम राष्ट्रिय योजना आयोगबाट अनिवार्य स्वीकृत गराउनु पर्ने र कुनै पनि नयां आयोजना/कार्यक्रमहरू राष्ट्रिय योजना आयोगबाट स्वीकृति लिनुपर्ने प्रावधान रहेको छ । विकास आयोजना/कार्यक्रमहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने उपल्लो निकायको रूपमा समेत राष्ट्रिय योजना आयोगले कार्य गर्दै आएको छ ।

उपर्युक्त कार्यहरू प्रभावकारी रूपले संचालन गर्नको लागि राष्ट्रिय योजना आयोगमा एक सचिवालयको व्यवस्था रहेको छ । यस सचिवालयको सुदृढीकरण गरी विकास कार्यक्रमहरूको छनौट तथा अनुगमन मूल्याङ्कन कार्यमा दक्षता ल्याउन सधैं प्रयास गरिरहेको छ । त्रिवर्षीय योजनाले अङ्गिकार गरेका उद्देश्यहरू हासिल गर्ने दिशातर्फ सम्पुर्ण निकायहरूलाई उन्मुख गराउने कार्यको लागि सचिवालय सधैं प्रयत्नशिल रही आएको छ । आ.ब. २०६८/६९ मा राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालयले विकाससंग सम्वन्धित विभिन्न क्षेत्रमा विज्ञहरूको परामर्श सेवा लिनेछ भने कर्मचारीहरूको दक्षतामा अझ वढी प्रभाकारिता ल्याउन विभिन्न प्रकारका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ तथा मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा कार्यलाई पनि निरन्तरता दिइनेछ । साथै देशको सामाजिक आर्थिक रूपान्तरणको लागि राष्ट्रिय योजना आयोगद्वारा २० वर्षे दीर्घकालीन विकास रणनीतिक योजना तयार गरिनेछ ।

७.३.२ अनुगमन तथा मूल्यांकन

सरकारले सञ्चालन गरेका विकास कार्यक्रम/आयोजनाहरूवाट के कस्तो प्रतिफल र उपलव्धि हासिल हासिल भयो र कार्यान्वयनका सन्दर्भमा के कस्ता समस्याहरू देखिएका छन् भन्ने कुराको नियमित रूपमा जानकारी हासिल गरी देखिएका समस्याको समयमै समाधान गर्न अनुगमन तथा मूल्यांकनको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ । अनुगमन तथा मूल्यांकन सम्बन्धी केन्द्रीय निकायको रूपमा कार्य गर्ने यस सचिवालयले अनुगमन तथा मूल्यांकन पद्दतिको विकास तथा सञ्चालन र जनशक्ति विकासका क्षेत्रमा वार्षिक कार्यक्रममार्फत विभिन्न क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्दै आएको छ ।

आ.व. २०६८/६९ मा राष्ट्रिय विकास समस्या समाधान समितिको बैठकको लागि प्रगति विवरणको दस्तावेज तयार गर्ने, छानिएका कार्यक्रम र आयोजनाहरूको क्षेत्रीयस्तरमा र स्थलगत रूपमा अनुगमन गर्ने, केही छानिएका आयोजनाहरूको मूल्यांकन गर्ने, अनुगमन सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गर्ने, अन्तरमन्त्रालयको अनुगमन तथा मूल्यांकन कार्यको समन्वय र प्रगति स्थितिको विश्लेषण र पृष्ठपोषण गर्ने, लागू गरिएका निर्देशिकाहरूको कार्यान्वयन स्थितिको अनुगमन गर्ने र आयोजनाको कार्य सम्पादन सूचना प्रणालीको विकास र सञ्चालन गर्ने कार्यहरू गरिनेछ । यसैगरी विकास नतिजाका लागि व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य, सार्क क्षेत्रको गरिवी प्रोफायल तयारी गर्ने र बैठकको लागि गरिने तयारीको समन्वय गर्ने, गरिवी अनुगमनका सूचकहरूको परिमार्जन गर्ने, रोजगारी प्रत्याभूति सम्बन्धी विधेयकलाई अन्तिम रूप दिने, उपलव्ध तथ्यांकका आधारमा नक्साहरू तयार गर्ने, भू-तथ्यांक सम्बन्धी डाटा अध्यावधिक गर्ने, भौगोलिक सूचना प्रणाली सम्बन्धी न्यूजलेटर प्रकाशन गर्ने र तालिम प्रदान गर्ने कार्यहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

७.३.३ तथ्याङ्क

विकास योजनाको तर्जुमा, अनुगमन र मूल्यांकनका लागि आवश्यक र भरपर्दो तथ्याङ्क संकलन गर्ने उद्देश्यले स्थापित केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग र यस अन्तर्गत ३३ शाखा तथ्याङ्क कार्यालयहरु सञ्चालनमा छन् । राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को तथ्याङ्क प्रशोधन, विश्लेषण तथा राष्ट्रिय लेखा लगायतका आर्थिक तथ्याङ्क सुधार तथा तथ्याङ्क सुरक्षाको कार्य र समन्वय यसका प्रमुख कार्य हुन् । योजना तथा नीति निर्माणका लागि आवश्यक सूचना तथा तथ्याङ्कको मूख्य श्रोतको रुपमा रहेको केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको लागि रु ३२२६८ हजार र शाखा तथ्याङ्क कार्यालयहरुको लागि रु ७५५८० हजार गरी आ.व. २०६८/६९ मा साधारण प्रशासन तर्फ जम्मा रु १०७८४८ हजार विनियोजन गरिएको छ ।

आ.व. २०६२/६३ मा केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको संगठनात्मक संरचनामा परिवर्तन भए अनुसार महाशाखागत रुपमा विकास आयोजनाहरुको तर्जुमा गरी शाखागत रुपमा विकास कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने लक्ष्य राखिएको छ । आ.व. २०६८/६९ मा केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग अन्तर्गत आर्थिक तथ्याङ्क विकास आयोजना, सामाजिक तथ्याङ्क विकास आयोजना र योजना तथा जनशक्ति विकास आयोजनाहरु र अन्तर्गतका क्रियाकलापहरु सञ्चालनमा रहने छन् । यी आयोजनाहरुको कार्यक्रमको लागि रु.३७,८६,६४ हजार बजेट विनियोजन गरिएको छ ।

राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालयको वार्षिक विकास कार्यक्रम

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
३९१०११-३/४ (७२-३/४-२००) **राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय**	सालवसाली	• ०६८/६९ को वार्षिक कार्यक्रम भाग १ र जिल्लास्तरिय विकास कार्यक्रम भाग २ एवं विकास पत्रिका प्रकाशन भएको हुने, • विभिन्न विकास कार्यक्रमहरूको प्रभाव मूल्याङ्कन भएको हुने, • कर्मचारीहरूको क्षमता विकास भएको हुने, • MTEF तर्जुमा सम्बन्धी कार्य भएको हुने, • पुस्तकालय सुदृढीकरण भई संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि भएको हुने • विभिन्न विषयमा अध्ययन कार्य भएको हुने, • विभिन्न क्षेत्रमा परामर्श सेवा लिएको हुने • अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रणालीको सुदृढिकरण हुने • अनुगमन तथा मूल्यांकन सम्बन्धी नियमित कार्यहरू सञ्चालन हुने	• आ.व. ०६७/६८ को वार्षिक विकास कार्यक्रम भाग १ र जिल्लास्तरिय विकास कार्यक्रम भाग २ प्रकाशन भएको, • विकास पत्रिकाको नियमित प्रकाशन गरेको, • सवारी साधन, फर्निचर, मेशिनरी औजार लगायतका सामान खरीद भएको । • कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि तालिमहरू संचालन भएको, • MTEF तर्जुमा सम्वन्धी कार्य भएको, • पुस्तकालय विकासको लागि एक कार्यटोली गठन भई कार्य आरम्भ भएको । • दोलखाको ऐतिहासिक, सास्कृतिक तथा भाषा सम्वन्धी अध्ययन भएको, • Anthropological survey अन्तर्गत झापा जिल्लाको १० जातीहरूको अध्ययन भएको, • विभिन्न विषयमा अध्ययन कार्य सम्पन्न गरी प्रतिवेदन प्राप्त गरेको । • विभिन्न क्षेत्रमा परामर्श सेवा प्राप्त गरेको । • राष्ट्रिय योजना आयोगको वृत्त चित्र निर्माण कार्य भएको । • रेडियो नेपालबाट पाक्षिकरूपमा योजना आयोग कार्यक्रम प्रसारण भएको, • नतिजामूलक अनुगमन मूल्यांकन निर्देशिका र जिल्ला गरिवी अनुगमन तथा विश्लेषण प्रणाली सञ्चालन निर्देशिका लागू गरिएको । जिल्ला अनुगमन तथा विश्लेषण प्रणाली सञ्चालन सफ्टवयर सबै जिल्लामा स्थापना र सञ्चालन भएको । • रा.वि.स.स.समितिको बैठकमा प्रस्तुत गर्ने प्रगति विवरण नियमित रूपमा तयार गर्ने गरिएको । • क्षेत्रीयस्तर र स्थलगत रूपमा अनुगमन गर्ने कार्य गरिएको । • आयोजनाको कार्य सम्पादन सूचना प्रणालीको	• देशको सामाजिक आर्थिक रूपान्तरणको २० वर्षे दीर्घकालीन विकास रणनीतिक योजना तयार गर्ने, • वार्षिक विकास कार्यक्रम भाग १ र विकास कार्यक्रम भाग २ को तयारी तथा प्रकाशन, • विकास पत्रिका र योजना वुलेटिन प्रकाशन • विभिन्न आयोजना/कार्यक्रमहरूको स्थलगत अनुगमन निरीक्षण, • सवारी साधन, फर्निचर, मेशिनरी औजार लगायतका सामान खरीद, • कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि सम्वन्धी कार्यक्रम संचालन, • MTEF तर्जुमा सम्वन्धी कार्य, • पुस्तकालय सुदृढीकरण सम्वन्धी कार्य, • विभिन्न क्षेत्रमा परामर्श सेवा लिने • विभिन्न विषयमा अध्ययन कार्य गराउने • राष्ट्रिय विकास समस्या समाधान समितिको ३ वटा बैठक गर्ने • ५ वटा वृहत आयोजनाको मूल्यांकन गर्ने • २ वटा अनुगमन तथा मूल्यांकन सम्बन्धी तालिम गर्ने • २० वटा समावेशी तथा लक्षित कार्यक्रमहरूको स्थलगत अनुगमन गर्ने • १ पटक MfDR सम्वन्धी तालिम गर्ने • १ पटक सार्क विकास लक्ष्य सम्बन्धी प्रतिवेदन तयार गर्ने • जि.आई.एस.सम्बन्धी नीति तयार गर्ने र ३ पटक जि.आई.एस.न्यूजलेटर प्रकासन गर्ने ।

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			विकास गर्ने कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको । • रोजगारी प्रत्याभूति सम्बन्धी विधेयकको मस्यौदा तयार गरिएको । • भौगोलिक सूचना प्रणाली सम्बन्धी न्यूजलेटर नियमित रूपमा प्रकाशन गरिएको र तथ्यांक अध्यावकि गर्ने कार्य गरिएको ।	
३९११०२-३/४ (७२-३/४-३११) **आर्थिक तथ्यांक विकास आयोजना**	सालवसाली तथा १० वर्षे राष्ट्रिय कृषि गणना	• औद्योगिक उत्पादन तथा निर्माण सामाग्रीहरूको मूल्य सूचकांक निर्माण गर्न र कृषि जन्य वस्तुहरूको मूल्य संकलनको कार्य । • राष्ट्रिय कृषिगणना २०६८ को स्थलगत तथ्याङ्क संकलन कार्य सम्पन्न हुने । • त्रैमासिक राष्ट्रिय लेखा प्रणाली सम्बन्धी अध्ययन/सर्वेक्षण हुने । • नाफा नकमाइ घरपरिवारलाई सहयोग गर्ने संस्थाहरूको विस्तारित लेखा तयार हुने । • आयात निर्यात प्रतिष्ठान सर्वेक्षण कार्य प्रतिवेदन तयार हुने ।	• साना उद्योग सर्वेक्षण ०६६ को संकलित तथ्यांकको प्रशोधन तथा विश्लेषण गरि प्रतिवेदन तयार भएको • औद्योगिक उत्पादनको सूचकांक निर्माण गर्ने, निर्माण सामाग्रीहरूको मूल्य सूचकांक निर्माण, मासिक औद्योगिक उत्पादकको मूल्य सर्वेक्षण, मूल्य सूचकांक सम्बन्धी तालिम सञ्चालन, सूचकांक निर्माणको लागि कृषि जन्य वस्तुहरूको मूल्य संकलनका कार्यक्रमहरू सम्पन्न भएको । • राष्ट्रिय कृषिगणना २०६८ को तयारीको क्रममा प्रश्नाबली तथा निर्देशिकाहरू तयार भएका छन् । • राष्ट्रिय लेखा अनुमानलाई प्रारम्भिक संशोधित तथा अन्तिम अनुमानको रूपमा तयार गर्ने, राष्ट्रिय लेखा सम्बन्धि गोष्ठी गर्ने, त्रैमासिक रा.ले. अनुमानको विधि विकासको शुरूवात गर्ने, त्रैमासिक रा.ले. प्रणाली सम्बन्धी अध्ययन/सर्वेक्षण,सम्पन्न भएका छन् ।	• औद्योगिक उत्पादनको सूचकांक निर्माण गर्ने, निर्माण सामाग्रीहरूको मूल्य सूचकांक निर्माण गर्ने, मासिक औद्योगिक उत्पादकको मूल्य सर्वेक्षण गर्ने, मूल्य सूचकांक सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गर्ने, कृषिजन्य वस्तुहरूको मूल्य संकलन कार्यक्रमहरू रहेका छन् । • राष्ट्रिय कृषिगणना २०६८ को स्थलगत गणना कार्य सम्पन्न गर्ने, राष्ट्रिय लेखा अनुमानलाई प्रारम्भिक संशोधित तथा अन्तिम अनुमानको रूपमा तयार गर्ने । • राष्ट्रिय लेखा सम्बन्धि गोष्ठी गर्ने, त्रैमासिक रा.ले. अनुमानको विधि विकासको शुरूवात गर्ने, त्रैमासिक राष्ट्रिय लेखा प्रणाली सम्बन्धी अध्ययन/सर्वेक्षण आदि कार्य रहेका छन् । • Climate Change, Environment लगायत अन्य तथ्याङ्क सम्बन्धी कार्य शुरू गर्ने ।
३९११०३-३/४ (७२-३/४-३२२) **सामाजिक तथ्यांक विकास आयोजना**	सालवसाली तथा १० वर्षे जनगणना	• गरिवीका प्रतिवेदन तयार भई गरिवीका सुचकहरू अद्यावधिक हुने । • राष्ट्रिय जनगणना २०६८ तथ्याङ्क प्रशोधन कार्य सञ्चालन हुने । • Nepal Info CD जिल्ला स्तरमा तयार हुने ।	• नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षण तेश्रोको प्रशोधन कार्य सम्पन्न भई प्रमुख सुचकांकहरू तयार भएको । • राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को स्थलगत गणना कार्य सम्पन्न भएको । • Nepal Info CD अद्यावधिक गरी प्रकाशन, सामाजिक पक्षसँग सम्बन्धित विविध विषयहरूको तथ्याङ्कहरू संकलन तथा विश्लेषण गरी प्रकाशन भएको । • नेपालका नगरपालिकाहरूको गणनाक्षेत्र	• नेपाल जीवनस्तर सर्वेक्षण तेस्रो मार्फत गरिबी विश्लेषण तथा गरिबी नक्सांकन कार्य गर्ने रहेको छ । • राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को घरपरिवार सूचिरकण र मुख्य स्थलगत गणना कार्यको प्रशोधन कार्य सञ्चालन गरी जनगणनाको प्रारम्भिक नतिजा प्रकाशन गर्ने । • राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को मुख्य प्रशोधन कार्य शुरू गर्ने । • Nepal Info CD अद्यावधिक गरी प्रकाशन गर्ने,

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			नक्सा तयार भएको ।	सामाजिक पक्षसँग सम्बन्धित विविध विषयहरूको तथ्याङ्कहरू संकलन तथा विश्लेषण गरी प्रकाशन गर्ने, ● जनगणना नक्सा सुधार, लगत प्रशोधन Application निर्माण, केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग र शाखा तथ्याङ्क कार्यालयको ईन्टरनेट वेभसाईट सेवा सञ्चालन ।
३९११०४-३/४ (७२-३/४-३५७) **योजना तथा जनशक्ति विकास आयोजना**	सालवसाली	• तथ्यांक सम्वन्धि जानकारी लक्षित सबै क्षेत्र र बर्गसम्म पुग्ने । • विभिन्न तालिमवाट जनशक्ति विकास हुने । • पुस्तकालयको सुदृढीकरण तथा प्रकाशनहरूको Online Sale व्यवस्था हुने, विभिन्न पुस्तक, पुस्तिकाको प्रकाशन हुने र प्रचार प्रसार हुने । • ५ वटा शाखा तथ्याङ्क कार्यालयहरूको भवन निर्माण कार्य शुरू हुने ।	• बार्षिक कार्यक्रम सम्वन्धि केन्द्रीयस्तरको गोष्ठी, विभिन्न शा.त.का.हरूमा भईरहेको बार्षिक कार्यक्रमहरूको अनुगमन, सुपरिवेक्षण तथा मूल्यांकन, स्थानीय (जिल्ला) स्तरमा तथ्यांकीय क्रियाकलापहरूको समन्वय संभाव्यता तथा चुनौतीहरू सम्वन्धि कार्यशाला हरू सम्पन्न भएको । • Official statistics, अधिकृत स्तरीय SPSS तालिम तथा सामान्य तथ्याङ्क विषयक जिल्लास्तरीय प्रशिक्षण/गोष्ठी सम्पन्न भएका छन् । • उपलब्ध तथ्यांक, यसको वितरण र प्रयोग सम्बन्धी स्थानीय स्तरको गोष्ठी तथा CBS Cell स्थापना गरी पुस्तक प्रदर्शनी तथा हस्तान्तरण कार्यक्रम, शा. त का ,सरकारका स्थानीय निकायहरू, स्वदेशी तथ विदेशी विभिन्न संघसंस्था तथा लाईब्रेरीहरूमा विभागका प्रकाशनहरू वितरण, विभागवाट विभिन्न स्थान तथा कार्यालयहरूमा वितरित प्रकाशनहरूको प्रयोग, उपलब्धता, पर्याप्तता सम्त्रन्धि अनुगमन एवं तथ्यांकको उत्पादन, प्रयोग तथा महत्व सम्बन्धी विभिन्न प्रचारात्मक एवं तथ्यांक प्रयोगको अभिमुखिकरण कार्यक्रम तथा जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू, चौमासिक तथ्याङ्क गतिविधि, Nepal in Figures 2010, नेपालको तथ्यांकीय झलक २०६७ प्रकाशन, Statistical Pocket Book- 2010 को पुस्तक	• वार्षिक कार्यक्रम सम्वन्धी केन्द्रीयस्तरको नियमित गोष्ठी, विभिन्न शा.त.का.हरूमा भईरहेको बार्षिक कार्यक्रमहरूको अनुगमन, सुपरिवेक्षण तथा मूल्यांकन, जिल्लास्रीय तथ्यांकीय क्रियाकलापहरूको समन्वय, सम्भावना तथा चुनौती विषयक एक दिने कार्यशाला गोष्ठी, त्रि.वि. का विद्यार्थीहरूको लागि सरकारी तथ्याङ्कको उपयोग सम्बन्धी चेतना बढाउने कार्यशाला गोष्ठी सञ्चालन गर्ने रहेका छन् । • अधिकृत स्तरीय Stastical Analysis Package सम्बन्धी कार्यशाला गोष्ठी, सहायकस्तरीय अफिसियल स्टाटिटिक्स विषयक प्रशिक्षण/गोष्ठी र आधारभूत कम्प्युटर सम्बन्धि कार्यशाला गोष्ठी सञ्चालन गर्ने रहेका छन् । • उपलब्ध तथ्यांक, यसको वितरण र प्रयोग सम्बन्धी स्थानीय स्तरको गोष्ठी गर्ने तथा ऋद्यक ऋभी स्थापना गरी पुस्तक प्रदर्शनी तथा हस्तान्तरण कार्यक्रम गर्ने,शा. त का , सरकारका स्थानीय निकायहरू, स्वदेशी तथा विदेशी विभिन्न संघसंस्था तथा लाईब्रेरी हरूमा विभागका प्रकाशनहरू वितरण गर्ने (हुलाक, कुरियर्स, तथा कर्मचारी) विभागवाट विभिन्न स्थान तथा कार्यालयहरूमा वितरित प्रकाशनहरूको प्रयोग, उपलब्धता, पर्याप्तता सम्बन्धी अनुगमन, निरिक्षण गर्ने एवं तथ्यांकको उत्पादन, प्रयोग तथा महत्व सम्बन्धी विभिन्न प्रचारात्मक एवं तथ्यांक प्रयोगको अभिमुखीकरण कार्यक्रम तथा जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने, चौमासिक तथ्याक

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			प्रकाशन गर्ने कार्यक्रमहरू सम्पन्न भएको । • के.त.वि. तथा शा.त.का. हरूको सुदृढीकरण, केन्द्रीय तथ्याक विभागको नयाँ भवन निर्माण सम्पन्न हुने तयारीमा रहेको ।	गतिविधिको प्रकाशन गर्ने, Nepal in Figures 2011 को प्रकाशन गर्ने, नेपालको तथ्यांकीय झलक २०६८ प्रकाशन गर्ने, Statistical Year Book- 2011 को तथ्याङ्क संकलन तथा सुपरिवेक्षण सहित प्रकाशन गर्ने । • ५ वटा शाखा तथ्याङ्क कार्यालयहरूको नयाँ भवन निर्माणको कार्य सम्पन गर्ने ।
३९११०५-३/४ (७२-३/४-४०१) **राष्ट्रिय विकास स्वयंमसेवक सेवाको संस्थागत विकास**	२०५५/०५६ बाट शुरू सालवसाली	• स्वयमसेवाको भावना भएका शिक्षित जनशक्ति परिचालनको माध्यमबाट स्वयमसेवाको प्रवर्द्धन हुने । • प्राविधिक जनशक्तिको अभाव भएका क्षेत्रमा स्वयम्सेवक परिचालनको माध्यमबाट सेवा प्रवाह कार्यमा सहयोग पुग्ने । • स्वयमसेवक परिचालन गर्ने राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संस्थाहरूसँग संजाल (Network) विस्तार भई स्वयमसेवक सम्बन्धी सम्पूर्ण जानकारी एउटै थलोबाट उपलब्ध हुने । • राष्ट्रिय विकास स्वयमसेवक सेवा स्वयमसेवक परिचालन गर्ने राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संस्थाहरूको छाता संगठनको रूपमा विकसित हुने ।	• आ.व. २०५५/०५६ देखि चालु आ.व. २०६७/६८ सम्ममा सबै तहका गरी ७९५० जना स्वयंसेवकहरु परिचालन गरिएको । • आ.ब. ०६७/६८ मा कृषि, पशुसेवा, इञ्जिनियरिङ कार्यक्षेत्रमा र हिमाली एवं उच्चपहाडी जिल्लाहरूमा गणित, विज्ञान र अंग्रेजी विषयका शिक्षक समेत गरी ७४१ जना स्वंयसेवक परिचालन गरिएको । • स्वयंसेवकहरुबाट साक्षरता अभिबृद्धि, प्राथमिक स्वास्थ्य प्रवर्द्धन, आय-आर्जनमा सहयोग र सीप विकासमा सहयोग पुऱ्याउने आदि कार्यमा प्रत्यक्ष सहयोग पुगेको । • स-साना पूर्वाधार निर्माण गर्ने लगायत योजना तर्जुमा एवं समुदाय परिचालन आदि कार्यमा समेत स्वयंसेवकहरुले जिविसहरुलाई सहयोग पुऱ्याएका छन् । • युवा तथा स्वयंसेवक कार्यक्रम अन्तर्गत गरिब तथा पिछडिएका वर्गमा गरिबी न्यूनिकरण, साक्षरता कार्यक्रम, युवाहरूलाई ग्रामीण परिवेशको जानकारी, अल्पकालिन रोजगारी, मानव संसाधन न्यूनता परिपूर्ति आदि विभिन्न सामाजिक तथा आर्थिक क्षेत्रमा योगदान पुगेको । • महिला विकास संयोजक, सहयोजनाकार, सामाजिक परिचालक लगायत विभिन्न प्राविधिक स्वंयसेवकहरू केन्द्रीय तथा स्थानीयस्तरबाट विगत देखि संचालित कार्यक्रम ०६७ पौष मसान्तसम्म	• स्वयमसेवा प्रबर्द्धन सम्बन्धी कार्य गर्ने । • प्राविधिक जनशक्ति अभाव भएका क्षेत्रमा विभिन्न संघ/संस्थाहरूसँग स्वयमसेवक परिचालन गर्ने । • स्वयमसेवक परिचालन गर्ने राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय संस्थाहरूसँग संजाल स्थापना गरी छाता संगठनको रूपमा विकास गर्ने । • राष्ट्रिय विकास स्वयमसेवाको संस्थागत तथा कार्यात्मक पुनर्संरचना गरी यसलाई विकासका मोडलहरूको Learning Center को रूपमा विकास गर्न पूर्वाधार तयार गर्ने । • स्वयमसेवकको क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रम संचालन गर्ने । • स्वयमसेवक परिचालन सम्बन्धी नीति, निर्देशिका, आचार संहितालाई अन्तिम रूप दिने । • अन्तराष्ट्रिय स्वयमसेवा दिवस (IVD) मनाउने र IYV+10 अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्न सहयोग गर्ने । • LGCDP कार्यक्रम अन्तर्गत हाल संचालित स्वयमसेवकहरू दातृ निकायको सहयोगमा परिचालन गर्ने । • राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्वयमसेवी संस्थाहरूसँग समन्वय तथा सहकार्य गर्ने ।

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
			कार्यान्वयनमा रहेको । • देशका विभिन्न क्षेत्रमा क्षेत्रिय गोष्ठी तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम संचालन भएको । शुरूदेखि हालसम्म भएका: • विभिन्न जिल्लाहरूमा दलित उपेक्षित महिला संलग्न करीब १२०० वटा समूह गठन। • साक्षरता कार्यक्रमबाट ३५,००० ग्रामीण महिला लाभान्वित । • समुदायमा गठित समूहमा रू. ३५,००,०००/- बीउँ पूँजी परिचालित तथा बचत संकलन र परिचालन करीब रू. ५०,००,०००।- भएको । • विभिन्न समुदायहरूमा खानेपानी सुविधा करीब १,२०० घर धुरीमा विस्तार भएको छ भने करीब ४०० वटा चर्पी समेत निर्माण गरिएको छ । • यसरी नै विभिन्न समुदाय तथा गाविसहरूमा २० वटा सामुदायिक भवन निर्माण गरिएको छ ।	
६०२१०५-४ **विशेष क्षेत्र विकास कार्यक्रम**	२०६८/६९ बाट शुरू हुने	• विकास क्षेत्रमा विभिन्न अध्ययन, अनुसन्धानात्मक, अन्वेषात्मक तथा विकासात्मक कार्यहरू सम्पन्न भएको हुने ।		• विभिन्न अध्ययन, अनुसन्धानात्मक, अन्वेषात्मक तथा लक्षित वर्ग, दुर्गम, विकटका विकासात्मक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१	३९१ ०११ -३/४	७२-३/४-११०	राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	७७,८६४	१००,६९१	८७,६९१	१३,०००	१००,६९१			१०९,६९५	१००,४४५	१	७	३	३
२	३९१ ०१२ -३	७२-३-१२०	राष्ट्रिय विकास परिषद्	६००	१,०००	१,०००		१,०००			१,१५०	१,३००	१	७	३	३
३	३९१ ०१३ -३	७२-३-१५०	केन्द्रीय तथ्यांक विभाग	३१,६६२	३२,२६८	३२,२६८		३२,२६८			३२,९१०	३३,३५०	१	७	३	३
४	३९१ ०१४ -३	७२-३-१५१	जिल्ला तथ्यांक कार्यालयहरू	७७,४७१	७५,५८०	७५,५८०		७५,५८०			७६,३००	७७,७४०	१	७	३	३
५	३९१ १०२ -३/४	७२-३/४-३११	आर्थिक तथ्यांक विकास कार्यक्रम	३९,७७०	१५५,३७३	१५१,१०३	४,२७०	१५५,३७३			१५६,८३१	१६०,२७२	२	५	३	३
६	३९१ १०३ -३/४	७२-३/४-३२२	सामाजिक तथ्यांक विकास कार्यक्रम	१,२०७,२०४	१७९,१६३	१३७,४०७	४१,७५६	१६१,९१३	१७,२५०		८२,४१७	८५,३२३	१	५	३	३
७	३९१ १०४ -३/४	७२-३/४-३५७	योजना तथा जनशक्ति विकास कार्यक्रम	३६,५२६	४४,१२८	१६,६२८	२७,५००	४३,३९८	७३०		५४,८६५	६५,३२०	२	५	३	३
८	३९१ १०५ -३/४	७२-३/४-४०१	राष्ट्रिय स्वयंसेवक सेवाको संस्थागत विकास	१२६,३५६	१२७,२२५	१२५,८२५	१,४००	१२७,२२५			१२४,३९५	१३६,२४८	१	१	३	३
९	६०२ १०५ -४		विशेष क्षेत्र विकास कार्यक्रम		२००,०००	२००,०००					१	४	१	४		
			जम्मा	**१,५९७,४५३**	**९१५,४२८**	**८२७,५०२**	**८७,९२६**	**६९७,४४८**	**१७,९८०**		**६३८,५६४**	**६६०,००२**				

८. संवैधानिक अंगहरू

८.१ राष्ट्रपतिको कार्यालय

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१	१०१ ००१ -३	११-३-१११	राष्ट्रपति	४,४८६	४,४३४	४,४३४		४,४३४			४,५३४	४,५३४	१	७	३	३
२	१०१ ०११ -३/४	११-३/४-१२१	राष्ट्रपतिको कार्यालय (प्रशासनिक खर्च समेत)	१३७,८९६	१६०,९०७	५५,५४२	१०५,३६५	१६०,९०७			१७५,४७०	१९७,९७०	१	७	३	३
			जम्मा	**१४२,३८२**	**१६५,३४१**	**५९,९७६**	**१०५,३६५**	**१६५,३४१**			**१८०,००४**	**२०२,५०४**				

८.२ उपराष्ट्रपतिको कार्यालय

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबीमुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१	१०२ ००१ -३	१२-३-१११	उपराष्ट्रपति	३,९१३	४,१३०	४,१३०		४,१३०			४,४३०	४,५८०	१	७	३	३
२	१०२ ०११ -३/४	१२-३/४-१२१	उपराष्ट्रपतिको कार्यालय (प्रशासनिक खर्च समेत)	२८,२६७	१७,२९१	१६,१९१	१,१००	१७,२९१			१८,४०५	१९,८८१	१	७	३	३
			जम्मा	**३२,१८०**	**२१,४२१**	**२०,३२१**	**१,१००**	**२१,४२१**			**२२,८३५**	**२४,४६१**				

८.३ अदालत सुदृढीकरण र राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठान

८.३.१ सर्वोच्च अदालत

संविधान, कानुन तथा न्यायको मान्य सिद्धान्तको आधारमा स्वच्छ एवं निष्पक्ष न्याय सम्पादन गर्ने, स्वतन्त्र एवं सक्षम न्याय प्रणालीको स्थापना, सबैको पहुँच र कम खर्चिलो न्यायिक पद्धतिको विकास, न्यायपालिकाप्रतिको जनआस्थामा अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले आ.व. ०५७/५८ देखि यो कार्यक्रम संचालनमा रहेको छ। विगतका उपलब्धीहरुलाई आत्मसात गर्दै न्यायपालिकाको व्यवस्थापकीय क्षमतालाई अभिवृद्धि गर्ने र न्याय प्रणालीलाई अझ प्रभावकारी बनाउनुका साथै आवश्यक भौतिक पूर्वाधार, सामग्रीहरु र मानव संशाधनको विकास गर्नेतर्फ आ.व. २०६८/६९ को कार्यक्रमले जोड दिएको छ।

नतिजा सूचकहरु : तालीम कार्यक्रमहरु र सहभागीहरुको संख्या, निर्माण भएका नयाँ भवनको संख्या, स्थापित नयाँ इजलासहरुको संख्या र मुद्दा फछ्र्यौट, न्यायिक सूचनामा जनताको पहुँच पुग्ने, गरिबी सहायता प्रवर्द्धन, अभिलेख व्यवस्थापन।

अदालत सुदृढीकरण र राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठान क्षेत्रको वार्षिक विकास कार्यक्रम

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
२०४१०१ (१४-३/४-२००) अदालत सुदृढीकरण	सालवसाली	• न्यायपालिकाको व्यवस्थापकीय क्षमता सुदृढ, सक्षम र प्रभावकारी भएको हुने, • न्यायमा जनताको सहज पहुँच पुगेको हुने।	• न्यायपालिकाको व्यवस्थापकीय क्षमतालाई सुदृढ, सक्षम र प्रभावकारी वनाउन योजनाबद्ध रुपमा विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन भई मुद्दा फछ्र्यौटको स्थितिमा सुधार आएको। • फैसला कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी वनाउन फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालय स्थापना गरिएको छ।	• न्यायपालिकाको व्यवस्थापकीय क्षमतालाई सुदृढ, सक्षम र प्रभावकारी वनाउन योजनाबद्ध रुपमा विभिन्न सुधारका कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने। • मुद्दा व्यवस्थापनलाई सूचना प्रविधिसँग आवद्ध गर्न नेटवर्किङ्ग, सफ्टवेयर सुधार, सूचना प्रणालीमा प्रविधिको प्रयोग लगायतका विभिन्न कार्यहरु गर्ने। • न्यायमा सहज पहुँचको लागि विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने • न्याय क्षेत्रसँग सरोकार राख्ने निकायहरुसँग समन्वय गर्ने।
२०४१०२ (१४-३/४-२०५) आ.व. २०६५/६६ (अगाष्ट२००८) अदालत सुधार (न्यायमा पहूँच अभिवृद्धि समेत)	सालवसाली आ.व २०६९/७० (डिसेम्बर २०१२)	• फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालयको जनशक्ति क्षमतामा अभिवृद्धि भई प्राविधिक पक्षमा सहयोग भएको हुने। • पीडित तथा साक्षी संरक्षण सम्बन्धी कार्यक्रमको तर्जुमा भएको हुने। • वेपत्ता सम्वन्धी आयोग र सत्य तथा न्याय निरूपण आयोग स्थापनाको लागि शान्ति तथा पुन:निर्माण मन्त्रालयलाई सहयोग गरेको हुने। • प्यारालिगल कार्यक्रमको सञ्चालन तथा सुदृढीकरण भएको हुने।	• अदालत सुधारका लागि नमूना जिल्ला छनौट गरी कार्यक्रम सञ्चालन भएको। • पीडित साक्षी संरक्षण सम्बन्धी अध्ययन जारी रहेको तथा लैङ्गिक हिंसा सम्बन्धी अनुसन्धान सम्पन्न भएको।	• फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालयको जनशक्ति क्षमतामा अभिवृद्धि भई प्राविधिक पक्षमा सहयोग गर्ने। • पीडित तथा साक्षी संरक्षण सम्बन्धी कार्यक्रमको तर्जुमा गर्ने। • वेपत्ता सम्वन्धी आयोग र सत्य तथा न्याय निरुपण आयोग स्थापनाको लागि शान्ति तथा पुनः स्थापना मन्त्रालयलाई सहयोग गर्ने। • १० वटा जिल्लामा लैङ्गिक समता सम्बन्धी सर्भेक्षण गर्ने। • लैङ्गिक न्याय विषयमा सम्वन्धित सरोकारवालाहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने। • प्यारालिगल कार्यक्रमको सञ्चालन तथा सुदृढीकरण गर्ने,

ब.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
२०४१०३ (१४-३/४-२१०) राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठान	सालवसाली	• न्याय क्षेत्रका जनशक्तिले तालीम प्राप्त गरेको हुने । • तालीमबाट जनशक्तिको दक्षता र क्षमतामा अभिवृद्धि भएको हुने । • कार्यसंस्कृतिमा परिवर्तन भएको हुने । • न्यायिक सेवा प्रवाहको प्रभावकारितामा अझ अभिवृद्धि हुँदै गएको हुने ।	• न्याय क्षेत्रका जनशक्तिको कार्यक्षमता र व्यवसायिक दक्षता अभिवृद्धिको लागि तालीम, अन्तर्क्रिया, गोष्ठी तथा सेमिनारहरू सञ्चालन भई प्रचार प्रसार हुनुका साथै आवश्यक सामाग्रीहरू खरिद भएको ।	• न्यायाधीश, न्याय सेवाका अधिकृत, तथा अन्य कर्मचारी, निजी कानुन व्यवसायी, अर्द्धन्यायिक निकायका पदाधिकारीहरुसमेतलाई लक्षित गरी तालीम, गोष्ठी, अन्तरक्रिया, सेमिनार आदि सञ्चालन गर्ने, • कानुन र न्यायका क्षेत्रमा अध्ययन, अनुसन्धान तथा प्रकाशन गर्ने, • भवनको तला थप, सवारी साधन खरिद, सर्भर निर्माण, ल्यापटप एवं एलसिडि कम्प्युटर खरीद गर्ने

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

सर्वोच्च अदालत

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१	२०४ ००१ -३	१४-३-११०	सर्वोच्च अदालत	१५२,४५०	१७१,६२७	१७१,६२७		१७१,६२७			१७६,९४७	१८४,८४७	१	७	३	३
२	२०४ ०१२ -३	१४-३-११५	पुनरावेदन अदालतहरू	२७१,९७७	२९९,९०१	२९९,९०१		२९९,९०१			३२४,४३५	३४०,०३५	१	७	३	३
३	२०४ ०१३ -३	१४-३-११६	पुनरावेदन अदालत मुकाम	३,२८४	३,२११	३,२११		३,२११			३,४८३	३,६८८	१	७	३	३
४	२०४ ०१४ -३/४	१४-३/४-१२५	विशेष अदालत	१७,४३५	१७,५२८	१७,०९८	४३०	१७,५२८			१८,१७९	१८,८७४	१	७	३	३
५	२०४ ०१५ -३	१४-३-१३०	जिल्ला अदालतहरू	६४९,४४०	६६६,४९२	६६६,४९२		६६६,४९२			७०४,२१२	७३९,७१२	१	७	३	३
६	२०४ ०१६ -३/४	१४-३/४-१३५	प्रशासकीय अदालतहरू	८,५९२	८,६६५	८,४४०	२२५	८,६६५			९,२२०	९,५९०	१	७	३	३
७	२०४ ०१७ -३/४	१४-३/४-१३६	राजस्व न्यायाधीकरकण	१५,९४०	१५,५३०	१५,२३०	३००	१५,५३०			१६,२२७	१६,९२७	१	७	३	३
८	२०४ ०१८ -३/४	१४-३/४-१३७	श्रम अदालत	४,८६९	५,१८६	४,९८६	२००	५,१८६			५,४८४	५,७०९	१	७	३	३
९	२०४ ०२० -३	१४-३-१३८	फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालय		५,७६७	५,७६७		५,७६७			६,१९७	६,६२२	१	७	३	३
१०	२०४ १०१ -३/४	१४-३/४-२००	अदालत सुदृढीकरण	३५९,२०५	४०८,७५०	३८,७५०	३७०,०००	४०८,७५०			४१५,०००	४१५,०००	१	५	३	३
११	२०४ १०२ -३/४	१४-३/४-२०५	अदालत सुधार (न्यायमा पहुँच अभिवृद्धि परियोजना समेत)	३१,७००	३१,७००	३०,०००	१,७००		३१,७००		९,५००		१	५	३	३
१२	२०४ १०३ -३/४	१४-३/४-२१०	राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठान	२५,२०५	३५,०००	२६,०००	९,०००	३५,०००			३८,०००	४०,०००	२	५	३	३
१३	२१८ ०११ -३/४	२०-३/४-११०	न्याय परिषद्	९,६२९	१७,९५४	११,४५४	६,५००	१७,९५४			१०,२२५	१०,६४५	१	७	३	३
			जम्मा	**१,५४९,७२६**	**१,६८७,३११**	**१,२९८,९५६**	**३८८,३५५**	**१,६५५,६११**	**३१,७००**		**१,७३७,१०९**	**१,७९१,६४९**				

८.४ संविधान सभा/व्यवस्थापिका संसद

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१	२०२ ००१ -३	१३-३-११०	संविधान सभा/व्यवस्थापिका संसद	६,२७८	७,०५८	७,०५८		७,०५८			७,१३२	७,१८२	१	७	३	३
२	२०२ ०११ -३	१३-३-१११	संविधान सभा/व्यवस्थापिका संसद	६२७,६३७	६५१,८४५	६५१,८४५		६५१,८४५			६५४,४२९	६६७,४२९	१	७	३	३
३	२०२ ०१२ -३/४	१३-३/४-१२०	संविधान सभा/व्यवस्थापिका संसद सचिवालय	१७५,७५०	४७३,७६०	४७०,२६०	३,५००	४७३,७६०			२२४,३८०	२३२,८८०	१	७	३	३
जम्मा				**८०९,६६५**	**१,१३२,६६३**	**१,१२९,१६३**	**३,५००**	**१,१३२,६६३**			**८८५,९४१**	**९०७,४९१**				

८.५ महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय

संवैधानिक एवं कानुनी विषयमा नेपाल सरकार र नेपाल सरकारले तोकिदिएको अन्य अधिकारीलाई राय सल्लाह दिने, नेपाल सरोकारको हक, हित वा सरकार निहित मुद्दामा नेपालको जुनसुकै अदालत, कार्यालय र पदाधिकारी समक्ष उपस्थित भई नेपाल सरकारको प्रतिनिधित्व गर्ने, कुनै अदालत वा न्यायिक अधिकारी समक्ष नेपाल सरकारको तर्फबाट मुद्दा चलाउने वा नचलाउने भन्ने कुराको अन्तिम निर्णय गर्ने र प्रचलित ऐन कानुन र संविधानले निर्दिष्ट गरे बमोजिम कानुनी राज्यको अवधारणा साकार पार्न प्रयत्नशील हुने जस्ता कार्यहरू महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयबाट हुँदै आएको छ। यिनै जिम्मेवारीहरूलाई कुशलता, दक्षता र प्रभावकारिताका साथ सम्पन्न गर्ने र क्षमता अभिवृद्धि गर्ने तर्फ आ.व. २०६८/६९ वार्षिक कार्यक्रम पनि परिलक्षित रहेको छ।

महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयको वार्षिक विकास कार्यक्रम

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
२१६१०१ (१९-३/४-२००) संस्थागत सुदृढीकरण	सालवसाली	• सरकारी वकिलहरुको कार्यदक्षतामा अभिवृद्धि भई समग्र न्यायिक प्रशासनमा सुशासन कायम भई प्रभावकारी सेवा प्रवाह भएको हुने। • कम्प्यूटर नेटवर्कको स्थापना र सञ्चालन भई सरकारी मुद्दाहरुको वहस पैरवीमा आधुनिकीकरण भएको हुने।	• सरकारी वकीलहरुको कार्यदक्षता अभिवृद्धि सम्बन्धी तालीम तथा गोष्ठी सञ्चालन। • आवश्यक विभिन्न सामाग्रीहरु खरिद भएको।	• आवश्यक विभिन्न सामाग्रीहरु खरिद गर्ने, भवन निर्माण तथा मर्मत सम्भार गर्ने। • पञ्चवर्षीय रणनीतिक कार्यक्रमको कार्यान्वयन शुरु गर्ने। • मानव संशाधन विकास सम्बन्धी विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबीमुखी संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१	२१६ ०११ -३	१९-३-११०	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	३३,४००	४३,८७७	४३,८७७		४३,८७७			४९,७२०	५१,३७०	१	७	३	३
२	२१६ ०१२ -३	१९-३-१२०	सरकारी वकिल कार्यालय/पुनरावेदन सरकारी वकिल कार्यालयहरू	५४,५२०	६५,०६२	६५,०६२		६५,०६२			७१,२००	७३,९५०	१	७	३	३
३	२१६ ०१३ -३	१९-३-१३०	जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालयहरू	१०२,६५१	१५१,३३९	१५१,३३९		१५१,३३९			१५७,२३०	१६८,२३०	१	७	३	३
४	२१६ १०१ -३/४	१९-३/४-२००	संस्थागत सुदृढीकरण	६५,१००	१०३,९००	१०,०००	९३,९००	१०३,९००			११५,०००	१२०,०००	१	५	३	३
			जम्मा	**२५५,६७१**	**३६४,१७८**	**२७०,२७८**	**९३,९००**	**३६४,१७८**			**३९३,१५०**	**४१३,५५०**				

८.६ अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान आयोग

पारदर्शी, उत्तरदायी, जनमुखी, एवं कानूनसम्मत शासन प्रणालीको स्थापना गरी जनतालाई प्रदान गर्ने सेवा, सुविधा सहज र सरल तरिकाले उपलब्ध गराउन नेपाल सरकार प्रतिबद्ध रहँदै आएको छ। मुलुकमा सुशासन कायम गर्नको लागि दण्डात्मक, निरोधात्मक र प्रवर्द्धनात्मक उपायहरू अवलम्वन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ। भ्रष्टाचार विरूद्धको संयुक्त राष्ट्र संघीय महासन्धि अनुमोदन भैसकेपछिको परिप्रेक्षमा तदअनुरूपको भ्रष्टाचार निवारण सम्बन्धी आवश्यक कानूनको निर्माण, संशोधन तथा परिमार्जन गरिनेछ । नागरिक समाज तथा अन्य सरोकारवालाको सहयोगमा भ्रष्टाचार विरूद्धको जनसचेतना अभिवृद्धि गर्न दण्डात्मक र निरोधात्मक उपायहरूको अलावा प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम संचालन गरी आयोगबाट संचालित सामुदियक शिक्षा कार्यक्रम स्थानीय तहसम्म पुऱ्याउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ। यसै सन्दर्भमा आ.व. २०६८/६९ को बजेट तथा कार्यक्रम तयार गरिएको छ।

नतिजा सूचकहरू : भ्रष्टाचारमा उल्लेख्य रूपमा कमी आउने, आवश्यक कानून तर्जुमा एवं संशोधन हुने, गोष्ठी तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रमहरूमा उल्लेख्य वृद्धि, प्रशिक्षित कर्मचारीहरूको संख्यामा बृद्धि भै सदाचार संस्कृतिको विकास हुने ।

अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान आयोगको वार्षिक विकास कार्यक्रम

व.उ.शि.नं. कार्यक्रम/आयोजना	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०६८/६९ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
२०६१०१ (१५-३/४-२००) संस्थागत सुदृढीकरण	सालवसाली	• भ्रष्टाचार विरूद्ध जनचेतना अभिबृद्धि भई नागरिकहरूमा सचेतनाको विकास भएको हुने । • आचारसंहिता र कार्यविधिहरू प्रभावकारी रूपमा लागू भएको हुने । • आवश्यक कानूनहरूको तर्जूमा भएको हुने । • अभिलेख तथा सूचना प्रणाली भरपर्दो भएको हुने ।	• केही आवश्यक कानूनहरूको निर्माण भई भ्रष्टाचार नियन्त्रणका क्षेत्रमा आयोगको काम कारवाही सशक्त भएको । • भ्रष्टाचार नियन्त्रणका क्षेत्रमा प्रवर्द्धनात्मक र निरोधात्मक कार्यहरूलाई निरन्तरता दिइएको । • सूचना व्यवस्थापन प्रणालीलाई सुदृढ गरिएको तथा चेतनामूलक सामुदायिक शिक्षा, गोष्ठी, अन्तरक्रिया कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा संचालन गरिएको । • स्थानीयस्तरमा भ्रष्टाचार विरूद्धका कारवाही सशक्त हुनुका साथै भ्रष्टाचार नियन्त्रणमा नागरिकहरूमा सचेतना अभिबृद्धि भएको । • भ्रष्टाचार नियन्त्रण सम्बन्धी विषयमा अन्तर्राष्ट्रिय अनुभव आदान प्रदान भएको ।	• आयोगको अनुसन्धानलाई अझ बढी प्रभावकारी बनाउन विभिन्न तालीम, अन्तरक्रिया, गोष्ठी संचालन गर्ने । • भ्रष्टाचार नियन्त्रणको दृष्टिले संवेदनशील निकायको पहिचान गरी प्रणालीगत सुधारमा जोड दिने । • भ्रष्टाचार नियन्त्रणसम्बन्धी राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय कानून तथा नीति सम्बन्धमा अन्तरक्रिया, छलफल तथा गोष्ठी गर्ने । • विभिन्न माध्यमबाट भ्रष्टाचार विरूद्ध प्रचारप्रसार गर्ने । • अनुगमनका लागि व्यवस्थापन सूचना प्रणलीको विकास गर्ने । • भ्रमण, अध्ययन तथा अन्तरक्रियाको माध्यमबाट अनुभवको आदान प्रदान गर्ने । • भ्रष्टाचारविरोधी संस्थाहरूसँग सहकार्य गर्ने ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान आयोग

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१	२०६ ००१ -३	१५-३-११०	अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान आयोग	८५,१७०	९३,०७७	९३,०७७		९३,०७७			९८,८२६	१०२,१२६	१	७	३	३
२	२०६ १०१ -३/४	१५-३/४-२००	संस्थागत सुदृढीकरण	२०,८९४	२५,६५०	२२,८५०	२,८००	२५,६५०			२६,१५०	२७,४००	१	५	३	३
			कुल जम्मा	**१०६,०६४**	**११८,७२७**	**११५,९२७**	**२,८००**	**११८,७२७**			**१२४,९७६**	**१२९,५२६**				

८.७ लोकसेवा आयोग

लोकसेवा आयोगले सरकारलाई समयमा नै दक्ष जनशक्ति उपलब्ध गराई प्रशासनिक दक्षता र योग्यता प्रणालीको संरक्षण एवं सम्वर्द्धन मार्फत सुशासन अभिवृद्धिमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दै आएको छ । संवैधानिक दायित्व निर्वाहका सन्दर्भमा आयोगको संस्थागत पूर्वाधारहरू सुदृढ गर्ने, परीक्षा र पाठ्यक्रममा समसामयिक सुधार, जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि, निजामती सेवामा पहुँच विस्तार गरी समावेशी बनाउने कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

वार्षिक विकास कार्यक्रम

ब.उ.शि.नं.	सुरू तथा सम्पन्न हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	आ.ब.२०६८।६९ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलामहरू (लक्ष्य)
२१०१०१ (१७-३/४ -२०१) संस्थागत सुदृढीकरण	सालवसाली	• पाठ्यक्रम निर्माण,परिमार्जन तथा अनुसन्धान, परीक्षा प्रणाली पुनरावलोकन तथा सुदृढीकरण, प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुने ।	• पाठ्यक्रम निर्माण, परिमार्जन तथा अनुसन्धान गरिएको । • परीक्षा प्रणाली पुनरावलोकन, सुदृढीकरण तथा प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम भएको । • आवश्यक भौतिक सामाग्रीहरू खरिद भएको र भवन निर्माण भएको ।	• पाठ्यक्रम निर्माण,परिमार्जन तथा अनुसन्धान गर्ने • परीक्षा सञ्चालन, परीक्षा प्रणालीमा पुनरावलोकन तथा सुदृढीकरण गर्ने । • आवश्यक भौतिक सामाग्रीहरू तथा सवारी साधन खरिद गर्ने र भवन निर्माण गर्ने । • क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

लोकसेवा आयोग

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबीमुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१	२१० ००१ -३	१७-३-११०	लोकसेवा आयोग	९८,५२०	१००,२६६	१००,२६६		१००,२६६			१०७,७५०	११५,३६०	१	७	३	३
२	२१० ००२ -३	१७-३-१२०	क्षेत्रीय निर्देशनालय तथा अंचल कार्यालय	१०१,९००	१०१,३२२	१०१,३२२		१०१,३२२			१०७,९४०	११४,३९५	१	७	३	३
३	२१० १०१ -३/४	१७-३/४-२०१	संस्थागत सुदृढीकरण	२४,३५४	६५,१७०	१७,४००	४७,७७०	६५,१७०			६३,५००	५९,८००	१	५	३	३
जम्मा				**२२४,७७४**	**२६६,७५८**	**२१८,९८८**	**४७,७७०**	**२६६,७५८**			**२७९,१९०**	**२८९,५५५**				

८.८ निर्वाचन आयोग

लोकतन्त्रको संस्थागत विकासको लागि निर्वाचनलाई स्वच्छ, स्वतन्त्र, निष्पक्ष र विश्वसनीय तुल्याउन निर्वाचन प्रणाली, कानूनी संरचना, विधि तथा प्रक्रियामा सुधार गरी सम्पूर्ण मतदाताको मताधिकार सुनिश्चित गर्दै पचहत्तरै जिल्लामा वर्षैभरि मतदाताको फोटो र औंठा छाप (बायोमेट्रिक) सहितको डिजिटल प्रणालीमा आधारित फोटो सहितको मतदाता नामावली तयार गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ । मतदाताको मतदानकेन्द्र सम्म सहज पहुँच र सहभागिता वृद्धिका लागि मतदानकेन्द्रलाई क्रमशः स्तरीयकरण गर्दै लगिने छ । निर्वाचनको विश्वसनियता बढाउन र व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी पार्न आगामी निर्वाचनहरूमा विद्युतीय मतदान उपकरणको प्रयोगलाई विस्तार गरिनेछ । निर्वाचन विषयमा प्रशिक्षित तथा अनुभवी कर्मचारीहरूलाई निर्वाचन आयोगमानै कार्यरत राखी राख्न जनशक्तिको मनोबल एवं क्षमता अभिवृद्धिका लागि तालीम तथा सीप विकासमा जोड दिइने छ । राजनैतिक दल, नागरिक समाज, पर्यवेक्षक, मतदातालगायतका सरोकारवालाहरूलाई लोकतन्त्र, निर्वाचन प्रणाली, प्रक्रिया एवं विधिको ज्ञान तथा जानकारी प्रदान गर्ने ध्येयले "निर्वाचन शिक्षा तथा सूचना केन्द्र" को स्थापनासम्बन्धी कार्यलाई पूर्णता दिइने छ । साथै संस्थागत सुदृढीकरण कार्यक्रम अन्तर्गत जिल्ला निर्वाचन कार्यालयहरूको भौतिक पूर्वाधार तयार गर्न भवन निर्माण र जग्गा प्राप्तिको कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।

ब.उ.शी.नं. कार्यक्रम/आयोजना	शुरू हुने र समाप्त हुने वर्ष तथा आयोजनाको कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हालसम्मको प्रगति स्थिति	२०६८/६९ मा संचालन हुने प्रमुख क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
२१२१०१ (१८–४–२००) संस्थागत सुदृढीकरण	सालवसाली	• भौतिक पूर्वाधारको निर्माण भएको हुने । • कर्मचारीहरूको क्षमता अभिबृद्धि भएको हुने । • निर्वाचनसम्बन्धी बुलेटिन, पत्रपत्रिका प्रकाशन भएको हुने । • विद्युतीय उपकरणद्वारा नमुना मतदान भएको हुने ।	• जि.नि.का. मोरङ्गको कार्यालय भवन र कम्पाउण्ड वाल निर्माण • जि.नि.का. कैलालीको कम्पाउण्ड वाल निर्माण • जि.नि.का. कास्कीको भवन निर्माण ।	• विभिन्न जिल्लाहरूमा भवन तथा कम्पाउण्ड वाल निर्माण गर्ने । • निर्वाचनसम्बन्धी बुलेटिन, पत्रिका प्रकाशन तथा क्षमता अभिबृद्धिका कार्यक्रम गर्ने । • पचहत्तरै जिल्लामा विद्युतीय उपकरणद्वारा नमुना मतदान गर्ने । • कार्यालय सञ्चालनको लागि आवश्यक सामान खरिद गर्ने ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

निर्वाचन आयोग

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ. ब. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१	२१२ ००१ -३	१८-३-११०	निर्वाचन आयोग	३३,७११	३९,७४१	३९,७४१		३९,७४१			४१,६७४	४३,५४९	१	७	३	३
२	२१२ ०१४ -३	१८-३-१२०	निर्वाचन संचालन								२,०००,०००	२,०००,०००	१	७	३	३
३	२१२ ०११ -३	१८-३-१३०	मतदाता नामावली अध्यावधिक संकलन-मतदाता परिचय पत्र समेत	९०२,६००	७०,०००	७०,०००		७०,०००			७०,०००	७०,०००	१	७	३	३
४	२१२ ००२ -३	१८-३-१४०	निर्वाचन कार्यालयहरू	११९,४००	१२६,६८७	१२६,६८७		१२६,६८७			१४३,८७५	१५०,५७५	१	७	३	३
५	२१२ १०१ -३/४	१८-३/४-२००	संस्थागत सुदृढीकरण आयोजना	१६,२३४	४७,५७५	१०,६००	३६,९७५	४७,५७५			४८,३५०	५०,३५०	१	५	३	३
			जम्मा	**१,०७१,९४५**	**२८४,००३**	**२४७,०२८**	**३६,९७५**	**२८४,००३**			**२,३०३,८९९**	**२,३१४,४७४**				

८.९ महालेखा परीक्षकको कार्यालय

महालेखा परीक्षकको कार्यालयको संस्थागत सुदृढीकरण आयोजना अन्तरगतका प्रमुख क्रियाकलापहरूबाट कार्यालयको संस्थागत क्षमता एवं लेखापरीक्षण कार्यको क्षमता अभिवृद्धी भई सरकारी लेखा परीक्षणलाई गुणस्तरीय, विश्वसनीय र भरपर्दो वनाई सार्वजनिक खर्च तथा वित्तिय उत्तरदायित्व प्रवर्द्धनमा प्रभावकारिता ल्याउने उद्देश्यले कार्यक्रमहरू समावेश गरिएका छन् । आ. व. ०६८/०६९ मा उक्त कार्यक्रको लागि निम्न बमोजिमको बजेट र विस्तृत क्रियाकलापहरू समावेश गरिएको छ ।

सि.नं	ब.शि.नं कार्यक्रम/आयोजना	शुरू तथा सम्पन्न हुने बर्ष र कुल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. ०६८।६९ मा सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
१	२०८१०१-३/४ (१६-३/४-२००) संस्थागत सुदृढीकरण	१. आ. व. ०५९/६० मा सुरू भई सालवसाली रूपमा संचालन भैरहेको।	१. कर्मचारीहरू प्रशिक्षीत भई दक्ष तथा क्षमता युक्त हुने । २. लेखापरीक्षण नजिता सम्प्रेषणमा तीव्रता आउने । ३. समयमै गुणस्तरिय लेखापरीक्षण सम्पन्न हुने । ४. दक्ष तथा व्यवसायीक संगठनको रूपमा विश्वसनीयता अभिवृद्धि तथा दक्ष तथा व्यावसायिक संगठनको रूपमा पूर्वाधार विकास तथा कार्य वातावरण सृजना हुने । ५. दक्ष तथा व्यावसायिक संगठनको रूपमा पूर्वाधार विकास तथा कार्य वातावरण सृजना हुने ।	१. कार्यमुलक लेखापरीक्षण सञ्चालन । २. तालिम,गोष्टि, सेमिनार सञ्चालन । ३. कम्प्युटर नेटवर्किङ्ग तथा मेशिनरी जडान । ४. फर्निचर तथा कप्प्यूटर खरिद । ५. कार्यालयको कोठा, फर्निचर फिक्चर्स तथा शौचालय निर्माण एवं मर्मत सुधार ।	१. तालिम, गोष्ठि, सेमिनार सञ्चालन गरिने । २. परामर्श सेवा प्राप्ती गरिने । ३. कार्यमूलक लेखापरीक्षण सञ्चालन गरिने । ४. अनुसन्धान र विकासको लागि कायंक्रम प्रस्ताव तयार गरिने । ५. एकिकृत र निकायगत वित्तिय विवरणको ढाँचा अनुमोदन र सुझाव पेश गरिने । ६. लेखापरीक्षणको नतिजा र म.ले.प.को कायं सम्पादन प्रसार गनं नीति निमांण र अनुगमन गरिने । ७. लैगिक बजेट ले.प. निर्देशिका तयार गरिने । ८. विभिन्न सामाग्रीहरू खरिद गर्ने । ९. पूँजीगत सुधार गरिने । १०. वित्तीय लेखापरीक्षण सम्वन्धी म्यानूअल तयार गरिने । ११. गुणस्तर नीति अनुरूप गुणस्तर आश्वस्तता पुनरावलोकन गरिने । १२. तालिम सामग्री व्यवस्थापन गरिने । १३. सूचना प्रविधि लेखापरीक्षण गरिने । १४. वाषिंक प्रतिवेदनको पुनसंरचना र प्रस्तुतिकरणबारे अध्ययन । १५. संघीय व्यवस्थामा महालेखा परीक्षकको संरचना र प्रक्रियाबारे अध्ययन गनें ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

महालेखा परीक्षकको कार्यालय

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबोन्मुख संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१	२०८ ००१ -३	१६-३-११०	महालेखा परीक्षकको कार्यालय	१६०,०००	१९२,२८३	१९२,२८३		१९२,२८३			१८८,५५३	१९६,४५३	१	७	३	३
२	२०८ १०१ -३/४	१६-३/४-२००	संस्थागत सुदृढीकरण	१४,७३०	२३,२२५	१२,५२५	१०,७००	२३,२२५			२१,८००	२२,५००	१	५	३	३
			जम्मा	**१७४,७३०**	**२१५,५०८**	**२०४,८०८**	**१०,७००**	**२१५,५०८**			**२१०,३५३**	**२१८,९५३**				

८.१० राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शीर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन			स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबीमुखी संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.			कुल जम्मा	चालु	पूँजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१	२१४ ००१ -३/४	२१-३/४-११०	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग	९२,७६०	९१,३२१	८६,१२१	५,२००	९१,३२१			९४,४५०	१००,६१०	१	७	३	३
			जम्मा	**९२,७६०**	**९१,३२१**	**८६,१२१**	**५,२००**	**९१,३२१**			**९४,४५०**	**१००,६१०**				

९. विविध

९.१ अर्थ मन्त्रालय–कर्मचारी सुविधा तथा सेवा निवृत्त सुविधा (६०१)

यस कार्यक्रम अन्तर्गत आ.व.२०६८/०६९ को लागि रू.२६ अर्ब २७ करोड विनियोजन गरिएको छ।

९.२ अर्थ मन्त्रालय–विविध (६०२)

यस कार्यक्रम अन्तर्गत आ.व.२०६८/०६९ को लागि रू.४ अर्ब ७८ करोड २५ लाख विनियोजन गरिएको छ।

९.३ भन्सार महशुल (वैदेशिक सहायता सम्बद्ध) (६०२१०१)

यस कार्यक्रम अन्तर्गत आ.व.२०६८/०६९ को लागि रू.१० करोड विनियोजन गरिएको छ।

९.४ दैवी प्रकोप राहत तथा पुनर्स्थापना (६०२१०२)

विगतमा भएका बाढी पहिरोबाट प्रभावित जनताहरूको राहत तथा पुनर्स्थापनाका साथै मुलुकको विभिन्न भागमा आइ पर्न सक्ने बाढी, पहिरो, भुकम्प लगायतका प्राकृतिक विपद्हरूबाट जनताहरूलाई तत्काल राहत तथा पुनर्स्थापनाको कार्य संचालन गर्न र क्षतिग्रस्त भौतिक पूर्वाधारको मर्मत तथा सुधार कार्य संचालन गर्न यस आर्थिक वर्षमा रू.५० करोड विनियोजन गरिएको छ।

९.५ वृहद पूर्वाधार विकास कार्यक्रम (रेलमार्ग, अन्तर्राष्ट्रिय/क्षेत्रीय विमानस्थल, नदी डाइभर्सन) (६०२१०३)

यस कार्यक्रम अन्तर्गत आ.व.२०६८/०६९ को लागि रू.१५ करोड विनियोजन गरिएको छ।

९.६ जनसहभागितामा आधारित श्रममूलक विकास कार्यक्रम (६०२१०४)

यस कार्यक्रम अन्तर्गत आ.व.२०६८/०६९ को लागि रू.३० करोड विनियोजन गरिएको छ।

९.७ भैपरी आउने विकास कार्यक्रम (६०२१०६)

यस कार्यक्रम अन्तर्गत आ.व.२०६८/०६९ को लागि रू.१ अर्ब २० करोड विनियोजन गरिएको छ।

९.८ आयोजनाहरूको सम्भाव्यता अध्ययन, विस्तृत सर्भे (६०२१०७)

यस कार्यक्रम अन्तर्गत आ.व.२०६८/०६९ को लागि रू.१५ करोड विनियोजन गरिएको छ।

आ.व.२०६८/६९ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

विविध

(रू. हजारमा)

सि. नं.	बजेट शिर्षक नं.		कार्यक्रम/ आयोजना	आ.ब. २०६७/६८ को संशोधित अनुमान	आ.ब. २०६८/६९ को विनियोजन	स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	गरिबीमुखी संकेत	लैङ्गिक संकेत
	नयाँ ब.उ.शी.नं.	साविक ब.उ.शी.नं.				नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	आ.व. २०६९/७०	आ.ब. २०७०/७१				
१	६०१		अर्थ मन्त्रालय-कर्मचारी सुविधा तथा सेवा निवृत्त सुविधा	१३,००२,१००	२६,२७०,०००	२६,२७०,०००								
२	६०१		अर्थ मन्त्रालय-विविध	१,४१७,९५७	४,७८२,५००	४,७८२,५००								
३	६०२ १०१ -३	९५-३-९५२	भन्सार महसुल (वैदेशिक सहायता सम्बद्ध)		१००,०००	१००,०००					३	३	२	३
४	६०२ १०२ -३/४	९५-३/४-९७२	दैवीप्रकोप राहत तथा पुनर्स्थापना	१९४,५१३	५००,०००	५००,०००					१	२	२	३
५	६०२ १०३ -४	९५-४-९७७	वृहत पूर्वाधार विकास कार्यक्रम (रेलमार्ग, अन्तराष्टिय क्षेत्रीय विमानस्थल, नदी डाइभर्सन र व्यवस्थापिका संसद भवन)	१६५,०००	१५०,०००	१५०,०००					१	४	२	३
६	६०२ १०४ -३		जनसहभागितामा आधारित श्रममूलक विकास कार्यक्रम		३००,०००	३००,०००					१	२	१	३
७	६०२ १०६ -३/४	९५-३/४-९५१	भैपरी आउने विकास कार्यक्रम	५,०००	१,१००,०००	९२०,०००	१८०,०००				२	४	२	३
८	६०२ १०७ -४		आयोजनाहरूको सम्भाव्यता अध्ययन विस्तृत सर्भे र डिजाइन	५०,०००	१५०,०००	१५०,०००					२	१	२	३
			कुल जम्मा	**१४,८३४,५७०**	**३३,३५२,५००**	**३३,१७२,५००**	**१८०,०००**							

आर्थिक वर्ष २०६८/६९ को बजेटको सेवा तथा कार्यगत विवरण
(वित्तीय व्यवस्था सहित)

अनुसूची - १

(रू.हजारमा)

	सेवा तथा कार्य	२०६६/६७ को यथार्थ खर्च	२०६७/६८ को संशोधित अनुमान	२०६८/६९ को व्यय अनुमान			स्रोत			कुल खर्चको प्रतिशत	संशोधित अनुमानको तुलनामा वृद्धि प्रतिश
				जम्मा रकम	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक			
								अनुदान	ऋण		
	सामान्य सार्वजनिक सेवा	*६४,३८,८८,०४*	*७६,००,६८,०५*	*१,००,१०,३२,४६*	*७४,०५,८०,४०*	*३,५२,१६,२६*	*८९,१८,१०,३६*	*८,७०,१०,१०*	*२,२२,१२,०८*	*२६*	*३२*
०१.१	कार्यकारी र विधायिकाको निकाय, वित्तिय र वैदेशिक मामिला	३७,५१,४३,२९	४६,२६,४३,८५	६२,३७,१२,१९	४४,००,०३,१४	२,६६,३१,९५	५५,५१,९८,२८	४,७४,३१,९१	२,१०,८२,००	१६	३५
१०१	राष्ट्रपति	१३,५५,६१	१४,२३,८२	१६,५३,४१	५,९९,७६	१०,५३,६५	१६,५३,४१	०	०	०	१६
१०२	उपराष्ट्रपति	१,८२,९१	३,२१,८०	२,१४,२१	२,०३,२१	११,००	२,१४,२१	०	०	०	(३३)
२०२	संविधान सभा /व्यवस्थापिका - संसद	७०,९५,९२	८०,९६,६५	१,१३,२६,६३	१,१२,९१,६३	३५,००	१,१३,२६,६३	०	०	०	४०
२०६	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	८,२७,५९	१०,६०,६४	११,८७,२७	११,५९,२७	२८,००	११,८७,२७	०	०	०	१२
२०८	महालेखा परीक्षकको कार्यालय	१४,६४,८८	१७,४७,३०	२१,५५,०८	२०,४८,०८	१,०७,००	२१,५५,०८	०	०	०	२३
३०१	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	२,७०,१८,७५	३,२८,६०,५२	३,७९,४५,२९	३,७८,७३,२९	७२,००	२६,१०,४६	२,४७,१५,९३	१,०६,१८,९०	१	१५
३०५	अर्थ मन्त्रालय	३,८०,७९,२७	६,४५,२३,७८	६,९९,७०,९१	५,४१,९९,७६	६७,८९,०५	३,८५,९१,८३	२,०९,१५,९८	१,०४,६३,१०	२	८
३२६	परराष्ट्र मन्त्रालय	१,५६,५५,५०	१,९४,३०,५३	१,८४,७३,६०	१,७६,६१,६०	८,१२,००	१,८४,७३,६०	०	०	०	(५
३५५	संघीय मामिला,संविधानसभा,संसदीय व्यवस्था तथा संस्कृति मन्त्रालय	५,०५,६४	४,३३,३७	३,१९,१२	३,१५,८७	३,२५	३,१९,१२	०	०	०	(२६०
३५६	सामान्य प्रशासन मन्त्रालय		३,०५,००	३,५९,६५	३,५९,६५	०	३,५९,६५	०	०	०	१८
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	४,०१,८८	४,२६,५३	१०,७७,०२	६,१६,०२	४,६१,००	१०,७७,०२	०	०	०	१,५३
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	३,३१,९७,९६	४,९५,६१,१३	१,१५,००,००	०	०	१,१५,००,००	०	०	०	(७७
५०३	अर्थ मन्त्रालय- बाह्य ऋण भुक्तानी (बहुपक्षीय)	१०,४०,०५,२०	१२,२२,६८,७१	१३,६३,४५,००	३,३४,७५,००	०	१३,६३,४५,००	०	०	४	१२
५०४	अर्थ मन्त्रालय- बाह्य ऋण भुक्तानी (द्विपक्षीय)	२,८०,०५,६३	३,२२,३८,५०	३,८५,६०,००	४८,३५,००	०	३,८५,६०,००	०	०	१	२०
६०१	अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत सुविधा	१०,०६,५०,०५	११,५१,७१,००	२४,६२,००,००	२४,६२,००,००	०	२४,६२,००,००	०	०	६	१,१४
६०२	अर्थ मन्त्रालय - विविध	१,६६,९६,५०	१,२७,७४,५७	४,६४,२५,००	२,९१,६५,००	१,७२,६०,००	४,४६,२५,००	१८,००,००	०	१	२,६३
०१.३	सामान्य सेवा	१,०७,७८,५७	३,००,००,०१	२,६०,३७,०५	१,८४,०४,६९	५९,०७,६६	२,१०,०५,८६	३९,०१,१९	११,३०,००	१	(१३०
२१०	लोक सेवा आयोग	१८,७१,१९	२२,४७,७४	२६,६७,५८	२१,८९,८८	४,७७,७०	२६,६७,५८	०	०	०	१९
३२५	पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय		१५,४५,६४	३१,३१,३९	१३,०४,६९	१,०२,००	१०,००,००	१८,२१,३९	३,१०,००	०	१,०३
३२६	परराष्ट्र मन्त्रालय		४५,१३,००	३९,५८,०५	३३,४७,८०	६,१०,२५	३९,५८,०५	०	०	०	(१२
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय		१५,००	१९,२९,१०	२९,१०	१९,००,००	२९,१०	१९,००,००	०	०	१,२७,६१
३५६	सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	४६,९३,७६	४७,२८,५६	४८,७६,६५	४४,३८,२०	४,३८,४५	४८,७६,६५	०	०	०	३
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय			८,२०,००	८,२०,००	०	०	०	८,२०,००	०	०
३९१	राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	४२,१३,६२	१,६४,५०,०७	७१,५४,२८	६२,७५,०२	८,७९,२६	६९,७४,४८	१,७९,८०	०	०	(५७
६०२	अर्थ मन्त्रालय - विविध		५,००,००	१५,००,००	०	१५,००,००	१५,००,००	०	०	०	२,००
०१.६	सामान्य सेवा	२५,०५,८२	१,३०,२२,२१	७०,८८,३४	४४,२६,५९	२६,६१,७५	७०,८८,३४	०	०	०	(४६)
२१२	निर्वाचन आयोग	१५,९९,१४	१,०७,१९,४५	२८,४०,०३	२४,७०,२८	३,६९,७५	२८,४०,०३	०	०	०	(७४)
२१४	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग	५,३४,८६	९,२७,६०	९,१३,२१	८,६१,२१	५२,००	९,१३,२१	०	०	०	(२)

	सेवा तथा कार्य	२०६६/६७ को यथार्थ खर्च	२०६७/६८ को संशोधित अनुमान	२०६८/६९ को व्यय अनुमान			स्रोत			कुल खर्चको प्रतिशत	संशोधित अनुमानको तुलनामा वृद्धि प्रतिश
				जम्मा रकम	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक			
								अनुदान	ऋण		
३१४	गृह मन्त्रालय		२,१२,०९	९,०७,७५	७,७२,७५	१,३५,००	९,०७,७५	०	०	०	३,२८
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय		४३,०७	१,५७,३५	५२,३५	१,०५,००	१,५७,३५	०	०	०	२,६५
३४९	शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय			२०,००,००	०	२०,००,००	२०,००,००	०	०	०	०
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	३,७१,८२	११,२०,००	२,७०,००	२,७०,००	०	२,७०,००	०	०	०	(७६)
०१.७	सार्वजनिक ऋण कारोवार	१५,२१,२४,९६	१५,११,०८,०५	१९,३६,६७,८०	१२,७२,३३,८०	०	१९,३६,६७,८०	०	०	५	२८
५०२	अर्थ मन्त्रालय- आन्तरिक ऋण भुक्तानी	१५,२१,२४,९६	१५,११,०८,०५	१९,३६,६७,८०	१२,७२,३३,८०	०	१९,३६,६७,८०	०	०	५	२८
०१.८	विभिन्न तहका सरकारहरु बीच हुने सामान्य प्रकृतिको हस्तान्तरण	१०,३३,३५,४०	१०,३२,९३,९३	१५,०५,२७,०८	१५,०५,१२,१८	१४,९०	११,४८,५०,०८	३,५६,७७,००	०	४	४६
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	१०,३३,३५,४०	१०,३२,९३,९३	१५,०५,२७,०८	१५,०५,१२,१८	१४,९०	११,४८,५०,०८	३,५६,७७,००	०	४	४६
रक्षा		*१७,८१,४७,१८*	*१९,३८,९२,०८*	*२०,०१,८४,५४*	*१७,३०,९१,७६*	*२,४०,९२,७८*	*१९,११,८४,५४*	*९०,००,००*	*०*	*५*	*३*
०२.१	सैनिक सुरक्षा	१७,८१,४७,१७	१९,३८,६८,०७	१९,०७,२७,५४	१७,३०,८१,७६	१,७६,४५,७८	१९,०७,२७,५४	०	०	५	(२)
३०७	उद्योग मन्त्रालय	२६,७१,४१	२५,३५,८९	२९,३२,४८	१४,१५,३०	१५,१७,१८	२९,३२,४८	०	०	०	१६
३४५	रक्षा मन्त्रालय	१७,५४,७५,७६	१९,१३,३२,१८	१८,७७,९५,०६	१७,१६,६६,४६	१,६१,२८,६०	१८,७७,९५,०६	०	०	५	(२)
०२.२	नागरिक सुरक्षा			३०,००,००	०	०	०	३०,००,००	०	०	१,००
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था			३०,००,००	०	०	०	३०,००,००	०	०	०
०२.५	रक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको		२४,०१	६४,५७,००	१०,००	६४,४७,००	४,५७,००	६०,००,००	०	०	२,६७,९३
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय		२४,०१	६४,५७,००	१०,००	६४,४७,००	४,५७,००	६०,००,००	०	०	२,६७,९३
सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा		*२६,६५,१६,९६*	*३१,०३,०४,९७*	*३३,३७,६६,८८*	*२९,३८,५७,०३*	*३,९९,०९,८५*	*२९,६८,८७,५५*	*३,६८,७९,३३*	*०*	*९*	*८*
०३.१	प्रहरी सेवा	१७,७०,४८,९६	२०,००,८८,३४	१८,८४,८६,५९	१७,६३,६३,४४	१,२१,२३,१५	१८,८४,८६,५९	०	०	५	(६)
३१४	गृह मन्त्रालय	१७,७०,४८,९६	२०,००,८८,३४	१८,८४,८६,५९	१७,६३,६३,४४	१,२१,२३,१५	१८,८४,८६,५९	०	०	५	(६)
०३.२	अग्नी नियन्त्रण सेवा	५३,३०	५४,२१	५७,३५	५४,८५	२,५०	५७,३५	०	०	०	६
३१४	गृह मन्त्रालय	५३,३०	५४,२१	५७,३५	५४,८५	२,५०	५७,३५	०	०	०	६
०३.३	न्यायालय	१,६०,३८,६७	१,८७,६५,५३	२,१२,९२,०७	१,६५,०४,३२	४७,८७,७५	२,०९,७५,०७	३,१७,००	०	१	१३
२०४	अदालत	१,३५,४०,८२	१,५४,००,९७	१,६६,९३,५७	१,२९,६५,०२	३७,२८,५५	१,६३,७६,५७	३,१७,००	०	०	८
२१६	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	१९,९३,८०	२५,५६,७१	३६,४१,७८	२७,०२,७८	९,३९,००	३६,४१,७८	०	०	०	४२
२१८	न्याय परिषद्	९०,७१	९६,२९	१,७९,५४	१,१४,५४	६५,००	१,७९,५४	०	०	०	८६
३११	कानून तथा न्याय मन्त्रालय	४,१३,३४	६,३०,४२	७,०३,१२	६,५३,२२	४९,९०	७,०३,१२	०	०	०	१२
३७१	श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय		८१,१४	७४,०६	६८,७६	५,३०	७४,०६	०	०	०	(९)
०३.४	कारागार	५०,३९,२०	५९,९८,६७	७१,७५,४७	५३,४३,९७	१८,३१,५०	७१,७५,४७	०	०	०	२०
३१४	गृह मन्त्रालय	५०,३९,२०	५९,९८,६७	७१,७५,४७	५३,४३,९७	१८,३१,५०	७१,७५,४७	०	०	०	२०
०३.६	सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	६,८३,३६,८३	८,५३,९८,२२	११,६७,५५,४०	९,५५,९०,४५	२,११,६४,९५	८,०१,९३,०७	३,६५,६२,३३	०	३	३७

सेवा तथा कार्य		२०६६/६७ को यथार्थ खर्च	२०६७/६८ को संशोधित अनुमान	२०६८/६९ को व्यय अनुमान			स्रोत			कुल खर्चको प्रतिशत	संशोधित अनुमानको तुलनामा वृद्धि प्रतिश
				जम्मा रकम	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक			
								अनुदान	ऋण		
३०१	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	४,१६,०१	१२,१५,८८	६०,७४,९३	३,९८,८८	५६,७६,०५	१०,७४,९३	५०,००,००	०	०	४,००
३१४	गृह मन्त्रालय	१,०७,४६,४०	१,४५,७४,७४	१,६८,१६,०१	१,२९,२८,११	३८,८७,९०	१,६८,१६,०१	०	०	०	१५
३४९	शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	५,७१,७४,४२	६,९६,०७,६०	९,३८,६४,४६	८,२२,६३,४६	१,१६,०१,००	६,२३,०२,१३	३,१५,६२,३३	०	२	३५
आर्थिक मामिला		*६५,७५,५०,३२*	*८०,३०,०६,७६*	*१,०८,८९,१७,०८*	*४०,२३,९५,९२*	*४७,५४,१९,६६*	*५९,८६,८९,९८*	*२७,६२,९३,६७*	*२१,३९,३३,४३*	*२८*	*३६*
०४.१	सामान्य आर्थिक, व्यापारिक र श्रम	८,१०,१४,२२	११,८०,६७,६३	११,४२,६०,४१	९,३०,७४,२६	२,११,८६,१५	४,४०,९५,६१	४,८०,६३,०५	२,२१,०१,७५	३	(३०
३३०	बाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	९२,८४,२८	९१,५१,६४	१,३३,७४,७५	१,१८,२५,४०	१५,४९,३५	१,०७,७४,७५	२६,००,००	०	०	४६
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	६,९४,७७,६९	१०,४८,४५,१०	९,७५,२१,६९	७,८१,३७,४९	१,९३,८४,२०	२,९९,५६,८९	४,५४,६३,०५	२,२१,०१,७५	३	(७)
३७१	श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	२२,५२,२५	४०,७०,८९	३३,६३,९७	३१,११,३७	२,५२,६०	३३,६३,९७	०	०	०	(१७)
०४.२	कृषि, वन , मत्स्यपालन तथा शिकार	२०,०७,४३,२२	२२,७६,८३,०५	२९,७३,११,०७	१७,०८,५४,२८	१२,६४,५६,७९	२२,७१,४७,०५	५,०१,६५,६७	१,९९,९८,३५	८	३१
३१२	कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	६,८८,२६,०७	९,५३,७३,४२	१२,४३,१०,८४	११,०४,५७,९८	१,३८,५२,८६	९,४७,८९,७१	२,०१,४९,८६	९३,७१,२७	३	३०
३२९	बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	३,३५,३९,५८	४,२०,९२,६५	५,२७,७६,८७	३,६६,६९,३२	१,६१,०७,५५	४,३७,८८,१५	८३,४२,४९	६,४६,२३	१	२५
३३६	भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	१,३७,४७,३३	१,८५,२८,४३	१,९८,३६,५२	१,४७,६९,४७	५०,६७,०५	१,९८,३६,५२	०	०	१	७
३५७	सिंचाइ मन्त्रालय	८,४६,३०,२४	७,१६,८८,५५	९,९२,३४,३४	८६,९८,०१	९,०५,३६,३३	६,८४,७२,९८	२,०७,८०,५१	९९,८०,८५	३	३८
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय			११,५२,५०	२,५९,५०	८,९३,००	२,५९,६९	८,९२,८१	०	०	०
०४.३	इन्धन तथा उर्जा	१२,६४,५६,३०	१३,६०,०९,१४	२३,९९,७७,९७	२,७४,७२,७७	९३,५३,७०	६,६८,४७,५६	५,१९,०३,९१	१२,१२,२६,५०	६	७६
३०७	उद्योग मन्त्रालय	२,०२,५१	२,३२,३४	३,६८,१५	१,५६,१३	२,१२,०२	३,६८,१५	०	०	०	५८
३०८	उर्जा मन्त्रालय	७१,४८,७०	४१,०६,७१	९७,२४,७७	१०,१७,५९	८७,०७,१८	३८,४०,८३	५८,८३,९४	०	०	१,३७
३३१	वातावरण मन्त्रालय	३,३१,४६,४९	२,४०,७९,११	२,६७,३३,५५	२,६२,९९,०५	४,३४,५०	८७,१३,५८	१,८०,१९,९७	०	१	११
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	८,५९,५८,६०	१०,७५,९०,९८	२०,३१,५१,५०	०	०	५,३९,२५,००	२,८०,००,००	१२,१२,२६,५०	५	८९
०४.४	खानी , उत्पादन तथा निर्माण	४,१२,०७	४,३६,१४	५७,९०,५९	४,८९,५९	५३,०१,००	५,९०,५९	५२,००,००	०	०	१२,२८
३०७	उद्योग मन्त्रालय	४,१२,०७	४,३६,१४	५,९०,५९	४,८९,५९	१,०१,००	५,९०,५९	०	०	०	३५
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय			५२,००,००	०	५२,००,००	०	५२,००,००	०	०	०
०४.५	यातायात	२१,०२,१९,६५	२६,९५,०७,२८	३७,१६,९५,२४	६,९६,३१,९६	२९,४७,६३,२८	२०,३७,७७,३७	११,७३,११,०४	५,०६,०६,८३	१०	३८
३२५	पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	३४,२१	३९,२५	०	०	०				०	(१,००)
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	१७,२८,०५,०९	२३,१४,०७,४४	३१,९०,७०,६६	३,८२,९८,८८	२८,०७,७१,७८	१६,८७,४६,६७	९,९७,१७,१६	५,०६,०६,८३	८	३८
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	२,६२,४९,७६	२,९७,४८,१२	४,३६,६३,८९	२,९७,६७,३९	१,३८,९६,५०	२,६०,७०,०१	१,७५,९३,८८	०	१	४७
३७१	श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	१५,४६,५९	१८,१२,४७	१६,६०,६९	१५,६५,६९	९५,००	१६,६०,६९	०	०	०	(८)
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	९५,८४,००	६५,००,००	७३,००,००	०	०	७३,००,००	०	०	०	१२
०४.६	संचार	२,४४,५६,४७	२,६१,६०,९६	२,७०,५७,६६	२,३४,०३,६९	३०,०३,९७	२,६३,०७,६६	७,५०,००	०	१	३
३३२	विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	३२,३०,१०	३८,५१,९३	३८,६०,३३	२१,९६,३३	१६,६४,००	३८,६०,३३	०	०	०	०

	सेवा तथा कार्य	२०६६/६७ को यथार्थ खर्च	२०६७/६८ को संशोधित अनुमान	२०६८/६९ को व्यय अनुमान			स्रोत			कुल खर्चको प्रतिशत	संशोधित अनुमानको तुलनामा वृद्धि प्रतिश
				जम्मा रकम	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक			
								अनुदान	ऋण		
३५८	सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	२,०७,७६,३७	२,१६,९१,५३	२,२५,४७,३३	२,१२,०७,३६	१३,३९,९७	२,१७,९७,३३	७,५०,००	०	१	४
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	४,५०,००	६,१७,५०	६,५०,००	०	०	६,५०,००	०	०	०	५
०४.७	अन्य उद्योगहरु	१,४२,४८,३९	२,२६,३७,१४	२,८४,२७,५७	१,३२,७५,८०	१,५१,५१,७७	२,५५,२७,५७	२९,००,००	०	१	२६
३०७	उद्योग मन्त्रालय	९४,२२,७५	१,४३,८९,५०	१,९२,६५,९२	८९,८८,१५	१,०२,७७,७७	१,६३,६५,९२	२९,००,००	०	१	३४
३२५	पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	४८,२५,६४	८२,४७,६४	९१,६१,६५	४२,८७,६५	४८,७४,००	९१,६१,६५	०	०	०	११
०४.८	अनुसन्धान तथा विकास - आर्थिक मामिला		२५,०५,४२	३९,०८,३५	३९,०५,३५	३,००	३९,०८,३५	०	०	०	५६
३०८	उर्जा मन्त्रालय		२५,०५,४२	३९,०८,३५	३९,०५,३५	३,००	३९,०८,३५	०	०	०	५६
०४.९	आर्थिक मामीला - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको			४,८८,२२	२,८८,२२	२,००,००	४,८८,२२	०	०	०	१,००
३०५	अर्थ मन्त्रालय			४,८८,२२	२,८८,२२	२,००,००	४,८८,२२	०	०	०	०
वातावरण संरक्षण		*१,६०,४७,८६*	*१,३१,१६,४७*	*१,८८,८०,७८*	*७२,८८,४०*	*७४,२४,५१*	*९३,०२,१६*	*४५,८१,१८*	*४९,९७,३६*	*०*	*४४*
०५.१	फोहोर मैला व्यवस्थापन	६०,७९,६१	५,५८,६२	३६,५९,९१	४६,१५	६,१३,७६	१२,५९,९१	२४,००,००	०	०	५,५५
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	६०,७९,६१	५,५८,६२	६,५९,९१	४६,१५	६,१३,७६	६,५९,९१	०	०	०	१८
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था			३०,००,००	०	०	६,००,००	२४,००,००	०	०	०
०५.२	ढल व्यवस्थापन	८५,१३	३,५८,७४	१५,७३,३०	६५,३०	१५,०८,००	१५,७३,३०	०	०	०	३,३९
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	८५,१३	३,५८,७४	५,२३,८०	१५,३०	५,०८,५०	५,२३,८०	०	०	०	४६
३५७	सिंचाइ मन्त्रालय			१०,४९,५०	५०,००	९,९९,५०	१०,४९,५०	०	०	०	०
०५.४	जैविक विविधता र भू-संरक्षण			८६,४०	८६,४०	०	०	८६,४०	०	०	१,००
३२९	बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय			८६,४०	८६,४०	०	०	८६,४०	०	०	०
०५.६	वातावरण संरक्षण - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	९८,८३,१२	१,२१,९९,११	१,३५,६१,०९	७०,९०,५५	५३,०२,७५	६४,६८,९५	२०,९४,७८	४९,९७,३६	०	११
३३१	वातावरण मन्त्रालय	१९,५४,८८	२०,३८,४७	२०,४९,७४	१४,१४,७४	६,३५,००	१८,७४,७४	१,७५,००	०	०	१
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	६८,५९,९०	८२,२५,३४	९५,६२,२६	५०,०४,१९	३३,९०,२८	४४,६४,९०	१,००,००	४९,९७,३६	०	१६
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	१०,६८,३४	१९,३५,३०	१९,४९,०९	६,७१,६२	१२,७७,४७	१,२९,३१	१८,१९,७८	०	०	१
आवास तथा सामुदायिक सुविधा		*८,४०,३८,७१*	*९,६४,७८,३१*	*१५,८८,०१,७५*	*६,०१,२४,६६*	*८,५३,८०,३२*	*७,३७,१९,५३*	*५,३७,११,३१*	*३,१३,७०,९१*	*४*	*६५*
०६.१	आवास विकास	१,१०,३५,९८	१,४९,२७,६२	२,३३,१४,०९	७७,९०,७२	१,५५,२३,३७	१,७३,१४,०९	६०,००,००	०	१	५६
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	१,१०,३५,९८	१,४९,२७,६२	२,३३,१४,०९	७७,९०,७२	१,५५,२३,३७	१,७३,१४,०९	६०,००,००	०	१	५६
०६.२	सामुदायिक विकास			१०,००,००	१०,००,००	०	१०,००,००	०	०	०	१,००
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय			१०,००,००	१०,००,००	०	१०,००,००	०	०	०	०
०६.३	खानेपानी	६,४२,०१,६०	६,०६,७८,३६	९,०३,३७,८०	४,५१,३१,५८	३,१९,०९,४५	४,८४,२४,३६	१,६३,०२,५३	२,५६,१०,९१	२	४९
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	५,१४,४४,४४	४,८५,३१,४१	७,२९,००,३१	४,०९,९०,८६	३,१९,०९,४५	४,०६,६७,७८	१,३६,०२,५३	१,८६,३०,००	२	५०
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	२९,४२,१६	२७,५६,६१	४१,४०,७२	४१,४०,७२	०	१४,४०,७२	२७,००,००	०	०	५०

सेवा तथा कार्य		२०६६/६७ को यथार्थ खर्च	२०६७/६८ को संशोधित अनुमान	२०६८/६९ को व्यय अनुमान			स्रोत			कुल खर्चको प्रतिशत	संशोधित अनुमानको तुलनामा वृद्धि प्रतिश
				जम्मा रकम	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक			
								अनुदान	ऋण		
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	९८,१५,००	९३,९०,३४	१,३२,९६,७७	०	०	६३,१५,८६	०	६९,८०,९१	०	४२
०६.६	आवास तथा सामुदायिक सुविधा - अन्यत्र उल्लेख नभएको	८८,०१,१३	२,०८,७२,३३	४,४१,४९,८६	६२,०२,३६	३,७९,४७,५०	६९,८१,०८	३,१४,०८,७८	५७,६०,००	१	१,१२
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	८८,०१,१३	२,०८,७२,३३	४,४१,४९,८६	६२,०२,३६	३,७९,४७,५०	६९,८१,०८	३,१४,०८,७८	५७,६०,००	१	१,१२
स्वास्थ्य		*१७,९४,७३,७१*	*२१,९८,२१,१६*	*२७,१२,०३,५१*	*२२,४४,०४,५५*	*४,६७,९८,९६*	*१७,३९,८८,२०*	*८,४६,६४,०६*	*१,२५,५१,२५*	*७*	*२३*
०७.१	औषधी उत्पादन,उपकरण तथा औजार	८६,१०,१०	१,५६,९६,३७	९८,४२,८५	६६,४०,८५	३२,०२,००	५,७०,८५	६२,७२,००	३०,००,००	०	(३७)
३७०	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	८६,१०,१०	१,५६,९६,३७	९८,४२,८५	६६,४०,८५	३२,०२,००	५,७०,८५	६२,७२,००	३०,००,००	०	(३७)
०७.२	वहिरंङ्ग सेवा	१,९२,३३,१२	२,७२,९७,००	४,१०,९०,८१	३,८९,१६,३१	२१,७४,५०	४४,४८,६२	३,१५,९०,९४	५०,५१,२५	१	५१
३३०	बाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	९,००,००	९,००,००	९,८०,००	९,८०,००	०	९,८०,००	०	०	०	९
३७०	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	१,८३,३३,१२	२,६३,९७,००	४,०१,१०,८१	३,७९,३६,३१	२१,७४,५०	३४,६८,६२	३,१५,९०,९४	५०,५१,२५	१	५२
०७.३	अस्पताल सेवा	५,०५,६९,८२	५,९१,१९,८८	६,४७,१९,३४	६,०७,३३,३४	३९,८६,००	५,७०,७७,९४	५१,४१,४०	२५,००,००	२	९
३१४	गृह मन्त्रालय	१७,८२,२२	२३,०८,८८	२७,०२,४२	१८,८३,४२	८,१९,००	२७,०२,४२	०	०	०	१७
३४५	रक्षा मन्त्रालय	२६,४१,३१	३५,८२,६४	३२,१४,६०	२९,७९,६०	२,३५,००	३२,१४,६०	०	०	०	(१०)
३७०	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	३,१८,४८,८४	३,८३,७८,३६	४,२३,०२,३२	३,९३,७०,३२	२९,३२,००	३,४६,६०,९२	५१,४१,४०	२५,००,००	१	१०
६०१	अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत सुविधा	१,४२,९७,४५	१,४८,५०,००	१,६५,००,००	१,६५,००,००	०	१,६५,००,००	०	०	०	११
०७.४	सार्वजनिक स्वास्थ्य सेवा	८,८८,४२,४१	९,७७,८८,१०	१३,१३,२३,५२	९,४९,९५,७६	३,६३,२७,७६	९,२२,७४,६७	३,७०,४८,८५	२०,००,००	३	३४
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	१९,०२,९८		०	०	०				०	०
३७०	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	८,६९,३९,४३	९,७७,८८,१०	१३,१३,२३,५२	९,४९,९५,७६	३,६३,२७,७६	९,२२,७४,६७	३,७०,४८,८५	२०,००,००	३	३४
०७.५	अनुसन्धान सेवा	१,२३,१८,२६	१,९९,१९,८१	२,४२,२६,९९	२,३१,१८,२९	११,०८,७०	१,९६,१६,१२	४६,१०,८७	०	१	२२
३७०	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	१,२३,१८,२६	१,९९,१९,८१	२,४२,२६,९९	२,३१,१८,२९	११,०८,७०	१,९६,१६,१२	४६,१०,८७	०	१	२२
मनोरंजन,संस्कृति तथा धर्म		*१,४४,१७,३९*	*१,८५,०३,५२*	*२,३५,९९,६३*	*१,७७,१२,९२*	*५८,८६,७१*	*२,००,९२,७३*	*३५,०६,९०*	*०*	*१*	*२८*
०८.१	मनोरंजनात्मक र खेलकुद सेवाहरु	४३,०९,८०	५४,५३,५१	७०,२७,७३	६७,१९,७३	३,०८,००	६९,७७,७३	५०,००	०	०	२९
३४३	युवा तथा खेलकूद मन्त्रालय	४३,०९,८०	५४,५३,५१	७०,२७,७३	६७,१९,७३	३,०८,००	६९,७७,७३	५०,००	०	०	२९
०८.२	सांस्कृतिक सेवा	७९,१४,४५	१,०३,०७,२१	१,००,१२,०९	८७,७१,०४	१२,४१,०५	१,००,१२,०९	०	०	०	(३)
३५५	संघीय मामिला,संविधानसभा,संसदीय व्यवस्था तथा संस्कृति मन्त्रालय	७६,७२,३५	९९,४८,८३	९५,८८,०९	८३,४७,०४	१२,४१,०५	९५,८८,०९	०	०	०	(४)
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	२,४२,१०	३,५८,३८	४,२४,००	४,२४,००	०	४,२४,००	०	०	०	१८
०८.३	प्रसारण तथा प्रकाशन सेवा	२१,९३,१४	२७,४२,८०	६५,५९,८१	२२,२२,१५	४३,३७,६६	३१,०२,९१	३४,५६,९०	०	०	१,३९
३५८	सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	२१,९३,१४	२७,४२,८०	६५,५९,८१	२२,२२,१५	४३,३७,६६	३१,०२,९१	३४,५६,९०	०	०	१,३९
शिक्षा		*४६,२१,१४,८७*	*५४,९१,८८,४३*	*६३,९१,८८,३९*	*६३,६२,७३,३९*	*२९,१५,००*	*४८,६७,८७,७८*	*१४,२४,१९,८९*	*९९,८०,७२*	*१७*	*१६*
०९.१	पूर्व प्राथमिक र प्राथमिक शिक्षा	१६,६२,८५,४८	१८,३३,२५,०१	२०,८९,३२,३९	२०,८९,२२,८९	९,५०	२०,२४,६०,५०	६४,७१,८९	०	५	१४
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	१६,६२,८५,४८	१८,३३,२५,०१	२०,८९,३२,३९	२०,८९,२२,८९	९,५०	२०,२४,६०,५०	६४,७१,८९	०	५	१४

	सेवा तथा कार्य	२०६६/६७ को यथार्थ खर्च	२०६७/६८ को संशोधित अनुमान	२०६८/६९ को व्यय अनुमान			स्रोत			कुल खर्चको प्रतिशत	संशोधित अनुमानको तुलनामा वृद्धि प्रतिश
				जम्मा रकम	चालु खर्च	पूंजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक			
								अनुदान	ऋण		
०९.२	माध्यमिक शिक्षा	८,२०,२७,७०	९,०६,८८,०१	९,७६,४४,३८	९,७६,४४,३८	०	९,७६,४४,३८	०	०	३	८
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	८,२०,२७,७०	९,०६,८८,०१	९,७६,४४,३८	९,७६,४४,३८	०	९,७६,४४,३८	०	०	३	८
०९.५	तहमा वर्गिकृत नहुने शिक्षा (अनौपचारिक शिक्षा)	१३,४५,४८,५३	१७,४८,९२,७६	२२,२२,७६,२६	२२,१४,६९,८१	८,०६,४५	९,२५,१९,६८	१२,३२,६७,०९	६४,८९,४९	६	२७
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	१३,४५,४८,५३	१७,४८,९२,७६	२२,२२,७६,२६	२२,१४,६९,८१	८,०६,४५	९,२५,१९,६८	१२,३२,६७,०९	६४,८९,४९	६	२७
०९.६	शिक्षाको लागि सहायक सेवाहरु	७,९२,५३,१६	१०,०२,८२,६५	१०,४३,६७,३५	१०,३४,३९,३०	९,२८,०५	९,४०,१४,६९	१,०३,५२,६६	०	३	४
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	७,९२,५३,१६	१०,०२,८२,६५	१०,४३,६७,३५	१०,३४,३९,३०	९,२८,०५	९,४०,१४,६९	१,०३,५२,६६	०	३	४
०९.८	शिक्षा अन्यत्र वर्गिकृत नभएको			५९,६८,०१	४७,९७,०१	११,७१,००	१,४८,५३	२३,२८,२५	३४,९१,२३	०	१,००
३५०	शिक्षा मन्त्रालय			५९,६८,०१	४७,९७,०१	११,७१,००	१,४८,५३	२३,२८,२५	३४,९१,२३	०	०
सामाजिक सुरक्षा		*९,४५,९६,०३*	*९,८३,२४,११*	*११,३४,२५,०६*	*११,०३,९८,२१*	*३०,२६,८५*	*१०,८६,६८,३१*	*३२,६१,५०*	*१४,९५,२५*	*३*	*१५*
१०.४	परिवार र शिशु कल्याण	१,१५,०१,६९	८०,२१,१२	९६,७९,३६	९६,७९,३६	०	७५,५२,३६	२१,२७,००	०	०	२१
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	१,०४,१२,६८	६४,१४,००	८१,३७,००	८१,३७,००	०	६०,१०,००	२१,२७,००	०	०	२७
३७०	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	१०,८९,०१	१६,०७,१२	१५,४२,३६	१५,४२,३६	०	१५,४२,३६	०	०	०	(४)
१०.७	सामाजिक असमावेशी	७,४३,२४,२८	७,८३,४५,१२	८,९५,१३,१५	८,९५,१३,१५	०	८,९१,०५,१५	४,०८,००	०	२	१४
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	७,४३,२४,२८	७,८३,४५,१२	८,९५,१३,१५	८,९५,१३,१५	०	८,९१,०५,१५	४,०८,००	०	२	१४
१०.८	सामाजिक सुरक्षा - अनुसन्धान तथा विकास			११,००,००	११,००,००	०	११,००,००	०	०	०	१,००
३७१	श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय			११,००,००	११,००,००	०	११,००,००	०	०	०	०
१०.९	सामाजिक सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	८७,७०,०६	१,१९,५७,८७	१,३१,३२,५५	१,०१,०५,७०	३०,२६,८५	१,०९,१०,८०	७,२६,५०	१४,९५,२५	०	१०
३४०	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	८७,७०,०६	१,०९,५७,८७	१,२१,३२,५५	१,०१,०५,७०	२०,२६,८५	९९,१०,८०	७,२६,५०	१४,९५,२५	०	११
३४९	शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय			१०,००,००	०	१०,००,००	१०,००,००	०	०	०	०
६०२	अर्थ मन्त्रालय - विविध		१०,००,००	०	०	०				०	(१,००)
	जम्मा	२,५९,६८,९१,०६	३,०६,२७,०३,८६	३,८४,९०,००,००	२,६६,६१,२७,२४	७२,६०,७०,९०	२,८५,११,३१,१४	७०,१३,२७,९४	२९,६५,४०,९२	१,००	२६

मध्यमकालिन खर्च संरचना

त्रिवर्षीय बजेटको सेवा तथा कार्यगत विवरण

(वित्तीय व्यवस्था सहित)

अनुसूची - २

(रू. हजारमा)

	शीर्षक	२०६८/६९ को अनुमान	२०६९/७० को प्रक्षेपण				२०७०/७१ को प्रक्षेपण			
			जम्मा	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	कुल प्रक्षेपण को प्रतिशत	जम्मा	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	कुल प्रक्षेपण को प्रतिशत
०१	**सामान्य सार्वजनिक सेवा**	१००१०३२४६	१२७२५०६३९	८७७८४८७१	३९४६५७६८	२९.६९	१४४३३०९२८	९९३५२४६५	३९४६५७६८	३०.७१
०१.१	कार्यकारी र विधायिकाको निकाय, वित्तिय र वैदेशिक मामिला	६२३७१२१९	७५८६३८९६	५४१७७८४६	२१६८६०५०	१७.७०	८८८८६२८६	६३९४९४०६	२१६८६०५०	१८.९२
१०१	राष्ट्रपति	१६५३४१	१८०००४	६१००४	११९०००	.०४	२०२५०४	६३००४	११९०००	.०४
१०२	उपराष्ट्रपति	२१४२१	२२८३५	२२०८५	७५०	.०१	२४४६१	२३४६१	७५०	.०१
२०२	संविधान सभा /व्यवस्थापिका - संसद	११३२६६३	८८५९४१	८८२४४१	३५००	.२१	९०७४९१	९०३९९१	३५००	.१९
२०६	अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	११८७२७	१२४९७६	१२२९७६	२०००	.०३	१२९५२६	१२७५२६	२०००	.०३
२०८	महालेखा परीक्षकको कार्यालय	२१५५०८	२१०३५३	२०१३५३	९०००	.०५	२१८९५३	२०९९५३	९०००	.०५
३०१	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	३७९४५२९	४२१६५५४	४२०८९०४	७६५०	.९८	५३३८०३६	५३२९९१६	७६५०	१.१४
३०५	अर्थ मन्त्रालय	६९९७०९१	९११७१५७	६३६८४२७	२७४८७३०	२.१३	८२०३०६५	७४४७४३५	२७४८७३०	१.७५
३२६	परराष्ट्र मन्त्रालय	१८४७३६०	१९८६८१५	१८८७३१५	९९५००	.४६	२८४७६२५	२७४५०२५	९९५००	.६१
३५५	संघीय मामिला,संविधानसभा,संसदीय व्यवस्था तथा संस्कृति मन्त्रालय	३१९१२	३५०५१	३३७५१	१३००	.०१	३७६४०	३६२४०	१३००	.०१
३५६	सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	३५९६५	३७०००	३७०००	०	.०१	४२५००	४२५००	०	.०१
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	१०७७०२	१२३७१०	७२५९०	५११२०	.०३	१३१२८५	७८१५५	५११२०	.०३
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	११५००००	२००००००	०	२००००००	.४७	२७५००००	०	२००००००	.५९
५०३	अर्थ मन्त्रालय- बाह्य ऋण भुक्तानी (बहुपक्षीय)	१३६३४५००	१५२१६०००	३७८९०००	११४२७०००	३.५५	१६०३४५००	३९७७५००	११४२७०००	३.४१
५०४	अर्थ मन्त्रालय- बाह्य ऋण भुक्तानी (द्विपक्षीय)	३८५६०००	३४८०५००	३९८०००	३०८२५००	.८१	३३२७२००	३६७२००	३०८२५००	.७१
६०१	अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत सुविधा	२४६२००००	३०२८००००	३०२८००००	०	७.०६	३७६६५०००	३७६६५०००	०	८.०२
६०२	अर्थ मन्त्रालय - विविध	४६४२५००	७९४७०००	५८१३०००	२१३४०००	१.८५	११०२६५००	४९३२५००	२१३४०००	२.३५
०१.८	विभिन्न तहका सरकारहरु बीच हुने सामान्य प्रकृतिको हस्तान्तरण	१५०५२७०८	१५०६३२९६	१५०६१७९६	१५००	३.५१	१५०९४२७७	१५०९२७६७	१५००	३.२१
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	१५०५२७०८	१५०६३२९६	१५०६१७९६	१५००	३.५१	१५०९४२७७	१५०९२७६७	१५००	३.२१
०१.३	सामान्य सेवा	२६०३७०५	२४८०४१८	१७९२९५०	६८७४६८	.५८	२७१९३७६	१८५५८०३	६८७४६८	.५८
२१०	लोक सेवा आयोग	२६६७५८	२७९११०	२३०११०	४९०००	.०७	२८९५५५	२४४५५५	४९०००	.०६
३२५	पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	३१३१३९	२६४६५७	१३६१५७	१२८५००	.०६	२८६७६५	१४४२६५	१२८५००	.०६
३२६	परराष्ट्र मन्त्रालय	३९५८०५	४०८८०५	३४७८०५	६१०००	.१०	४११८७५	३५०८७५	६१०००	.०९
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	१९२९१०	९००००	०	९००००	.०२	१९५०००	०	९००००	.०४
३५६	सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	४८७६६५	५१४२०३	४५५७५०	५८४५३	.१२	५३८१८३	४६९००५	५८४५३	.११
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	८२०००	८५०००	८५०००	०	.०२	८८०००	८८०००	०	.०२
३९१	राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय	७१५४२८	६३८५६३	५३८०४८	१००५१५	.१५	६५९९९८	५५९१०३	१००५१५	.१४
६०२	अर्थ मन्त्रालय - विविध	१५००००	२०००००	०	२०००००	.०५	२५००००	०	२०००००	.०५
०१.६	सामान्य सेवा	७०८८३४	२५८००२९	२४८६७७९	९३२५०	.६०	२६००९८९	२५२४४८९	९३२५०	.५५
२१२	निर्वाचन आयोग	२८४००३	२३०३८९९	२२६७८९९	३६०००	.५४	२३१४४७४	२२७६४७४	३६०००	.४९
२१४	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग	९१३२१	९४४५०	८९४५०	५०००	.०२	१००६१०	९५६१०	५०००	.०२

	शीर्षक	२०६८/६९ को अनुमान	२०६९/७० को प्रक्षेपण				२०७०/७१ को प्रक्षेपण			
			जम्मा	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	कुल प्रक्षेपण को प्रतिशत	जम्मा	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	कुल प्रक्षेपण को प्रतिशत
३१४	गृह मन्त्रालय	९०७७५	१३६४५०	९५२००	४१२५०	.०३	१३८१०५	११६६०५	४१२५०	.०३
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	१५७३५	१६२३०	५२३०	११०००	.००	१७८००	५८००	११०००	.००
३४९	शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	२०००००	०	०	०	.००	०	०	०	.००
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	२७०००	२९०००	२९०००	०	.०१	३००००	३००००	०	.०१
०१.७	सार्वजनिक ऋण कारोवार	१९३६६७८०	३१२६३०००	१४२६५५००	१६९९७५००	७.२९	३५०३००००	१५९३००००	१६९९७५००	७.४५
५०२	अर्थ मन्त्रालय- आन्तरिक ऋण भुक्तानी	१९३६६७८०	३१२६३०००	१४२६५५००	१६९९७५००	७.२९	३५०३००००	१५९३००००	१६९९७५००	७.४५
०२	रक्षा	२००१८४५४	२०९३२५२०	१८३५०६७५	२५८१८४५	४.८८	२३०६७११०	२०३९६२१०	२५८१८४५	४.९१
०२.२	नागरिक सुरक्षा	३०००००	४०००००	०	४०००००	.०९	४५००००	०	४०००००	.१०
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	३०००००	४०००००	०	४०००००	.०९	४५००००	०	४०००००	.१०
०२.५	रक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	६४५७००	७०१०१५	१०१५	७०००००	.१६	७११०३०	१०३०	७०००००	.१५
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	६४५७००	७०१०१५	१०१५	७०००००	.१६	७११०३०	१०३०	७०००००	.१५
०२.१	सैनिक सुरक्षा	१९०७२७५४	१९८३१५०५	१८३४९६६०	१४८१८४५	४.६३	२१९०६०८०	२०३९५१८०	१४८१८४५	४.६६
३०७	उद्योग मन्त्रालय	२९३२४८	३२९१५०	१६१८२५	१६७३२५	.०८	३४०२९०	१७२११५	१६७३२५	.०७
३४५	रक्षा मन्त्रालय	१८७७९५०६	१९५०२३५५	१८१८७८३५	१३१४५२०	४.५५	२१५६५७९०	२०२२३०६५	१३१४५२०	४.५९
०३	सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा	३३३७६६८८	३२८७२४१९	२८७६८१२४	४१०४२९५	७.६७	३४६४८६९२	२९८६५०८७	४१०४२९५	७.३७
०३.२	अग्नी नियन्त्रण सेवा	५७३५	६६५५	६३५५	३००	.००	७५१०	७१६०	३००	.००
३१४	गृह मन्त्रालय	५७३५	६६५५	६३५५	३००	.००	७५१०	७१६०	३००	.००
०३.४	कारागार	७१७५४७	७६०२२५	६०१७२५	१५८५००	.१८	८२१६९५	६८२७४५	१५८५००	.१७
३१४	गृह मन्त्रालय	७१७५४७	७६०२२५	६०१७२५	१५८५००	.१८	८२१६९५	६८२७४५	१५८५००	.१७
०३.३	न्यायालय	२१२९२०७	२२१३६५७	१७३२७१७	४८०९४०	.५२	२२९१०५७	१८०५५०७	४८०९४०	.४९
२०४	अदालत	१६६९३५७	१७२६८८४	१३५००३४	३७६८५०	.४०	१७८१००४	१४०४५५४	३७६८५०	.३८
२१६	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	३६४१७८	३९३१५०	२९३१५०	१०००००	.०९	४१३५५०	३०८५५०	१०००००	.०९
२१८	न्याय परिषद्	१७९५४	१०२२५	९९२५	३००	.००	१०६४५	१०३४५	३००	.००
३११	कानून तथा न्याय मन्त्रालय	७०३१२	७६१९५	७२५९५	३६००	.०२	७८४४०	७४८४०	३६००	.०२
३७१	श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	७४०६	७२०३	७०१३	१९०	.००	७४१८	७२१८	१९०	.००
०३.१	प्रहरी सेवा	१८८४८६५९	२०४७५८९७	१८९५३१९७	१५२२७००	४.७८	२३०८७६४५	२०८१५७९५	१५२२७००	४.९१
३१४	गृह मन्त्रालय	१८८४८६५९	२०४७५८९७	१८९५३१९७	१५२२७००	४.७८	२३०८७६४५	२०८१५७९५	१५२२७००	४.९१
०३.६	सार्वजनिक शान्ति सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	११६७५५४०	९४१५९८५	७४७४१३०	१९४१८५५	२.२०	८४४०७८५	६५५३८८०	१९४१८५५	१.८०
३०१	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	६०७४९३	६१६१६८	४१०२८	५७५१४०	.१४	६०८६३५	४२०३५	५७५१४०	.१३
३१४	गृह मन्त्रालय	१६८१६०१	१७२११९०	१३७०८७०	३५०३२०	.४०	१८१४२१०	१४५९९९०	३५०३२०	.३९
३४९	शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	९३८६४४६	७०७८६२७	६०६२२३२	१०१६३९५	१.६५	६०१७९४०	५०५१८५५	१०१६३९५	१.२८

	शीर्षक	२०६८/६९ को अनुमान	२०६९/७० को प्रक्षेपण जम्मा	२०६९/७० को प्रक्षेपण चालु खर्च	२०६९/७० को प्रक्षेपण पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	२०६९/७० को प्रक्षेपण कुल प्रक्षेपण को प्रतिशत	२०७०/७१ को प्रक्षेपण जम्मा	२०७०/७१ को प्रक्षेपण चालु खर्च	२०७०/७१ को प्रक्षेपण पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	२०७०/७१ को प्रक्षेपण कुल प्रक्षेपण को प्रतिशत
०४	आर्थिक मामिला	१०८८९१७०८	११६५६१२३८	४३३११३४३	७३२४९८९५	२७.२०	१२४१९७७५९	४६८७५३२७	७३२४९८९५	२६.४३
०४.८	अनुसन्धान तथा विकास - आर्थिक मामिला	३९०८३५	४३०५३२	४३०१३२	४००	.१०	४७३६०२	४७३२५२	४००	.१०
३०८	उर्जा मन्त्रालय	३९०८३५	४३०५३२	४३०१३२	४००	.१०	४७३६०२	४७३२५२	४००	.१०
०४.७	अन्य उद्योगहरु	२८४२७५७	२६०५४१३	१०७९७४७	१५२५६६६	.६१	२७११६७४	११३२९३९	१५२५६६६	.५८
३०७	उद्योग मन्त्रालय	१९२६५९२	१७९६१३८	७७६७७२	१०१९३६६	.४२	१८६६०१४	८१५८७९	१०१९३६६	.४०
३२५	पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय	९१६१६५	८०९२७५	३०२९७५	५०६३००	.१९	८४५६६०	३१७०६०	५०६३००	.१८
०४.९	आर्थिक मामीला - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	४८८२२	४४०९२	३१०९२	१३०००	.०१	४२०५२	३२०५२	१३०००	.०१
३०५	अर्थ मन्त्रालय	४८८२२	४४०९२	३१०९२	१३०००	.०१	४२०५२	३२०५२	१३०००	.०१
०४.३	इन्धन तथा उर्जा	२३९९७७९७	२६५५५८८०	३३०११४९	२३२५४७३१	६.२०	२९३४२७१३	३७०१४७१	२३२५४७३१	६.२४
३०७	उद्योग मन्त्रालय	३६८१५	३८८०८	१५७४८	२३०६०	.०१	४२६३७	१६९८५	२३०६०	.०१
३०८	उर्जा मन्त्रालय	९७२४७७	८७६०४६	१११८७५	७६४१७१	.२०	९८३३५३	११९६६३	७६४१७१	.२१
३३१	वातावरण मन्त्रालय	२६७३३५५	३२०२४२६	३१७३५२६	२८९००	.७५	३५७५७२३	३५६४८२३	२८९००	.७६
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	२०३१५१५०	२२४३८६००	०	२२४३८६००	५.२४	२४७४१०००	०	२२४३८६००	५.२७
०४.२	कृषि, वन , मत्स्यपालन तथा शिकार	२९७३११०७	३४२३००३९	१९९२०३२८	१४३०९७११	७.९९	३७५३९४०३	२१६४९०९७	१४३०९७११	७.९९
३१२	कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	१२४३१०८४	१४४६३८१०	१३११८८८६	१३४४९२४	३.३७	१५५९४४४६	१४३२४९९२	१३४४९२४	३.३२
३२९	बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	५२७७६८७	५५६२५६३	४१७५७९९	१३८६७६४	१.३०	६०३१९३८	४५७०९०२	१३८६७६४	१.२८
३३६	भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	१९८३६५२	२२३६०७६	१६६३७३९	५७२३३७	.५२	२३६०४९५	१७३३०२६	५७२३३७	.५०
३५७	सिंचाइ मन्त्रालय	९९२३४३४	११८५०३५०	९३५११४	१०९१५२३६	२.७६	१३४३३७४१	९९२५४४	१०९१५२३६	२.८६
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	११५२५०	११७२४०	२६७९०	९०४५०	.०३	११८७८३	२७६३३	९०४५०	.०३
०४.४	खानी , उत्पादन तथा निर्माण	५७९०५९	६६५७८२	५४७८२	६११०००	.१६	७६७०४५	५४९४५	६११०००	.१६
३०७	उद्योग मन्त्रालय	५९०५९	६५७८२	५४७८२	११०००	.०२	६७०४५	५४९४५	११०००	.०१
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	५२००००	६०००००	०	६०००००	.१४	७०००००	०	६०००००	.१५
०४.५	यातायात	३७१६९५२४	३९६५७६७६	७३३६४८४	३२३२११९२	९.२५	४०१२८३४२	७५००९३०	३२३२११९२	८.५४
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	३१९०७०६६	३४२८७०९४	४१६५१०७	३०१२१९८७	८.००	३४५५२०४८	४२७८३७१	३०१२१९८७	७.३५
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	४३६६३८९	४३९३४९२	३००८२९७	१३८५१९५	१.०३	४५९३७६४	३०५८०४४	१३८५१९५	.९८
३७१	श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	१६६०६९	१७७०९०	१६३०८०	१४०१०	.०४	१८२५३०	१६४५१५	१४०१०	.०४
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	७३००००	८०००००	०	८०००००	.१९	८०००००	०	८०००००	.१७
०४.६	संचार	२७०५७६६	३०९२९९३	२४७८८५३	६१४१४०	.७२	२९३६०४३	२५८७१०८	६१४१४०	.६२
३३२	विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	३८६०३३	६८६८९३	२६६६४३	४२०२५०	.१६	४७४९२५	३२२१२५	४२०२५०	.१०
३५८	सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	२२५४७३३	२३३६१००	२२१२२१०	१२३८९०	.५५	२३९१११८	२२६४९८३	१२३८९०	.५१
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	६५०००	७००००	०	७००००	.०२	७००००	०	७००००	.०१
०४.१	सामान्य आर्थिक, व्यापारिक र श्रम	११४२६०४१	९२७८८३१	८६७८७७६	६०००५५	२.१६	१०२५६८८५	९७४३५३३	६०००५५	२.१८
३३०	बाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	१३३७४७५	१३०२२९५	११९१११०	१११९८५	.३०	१३३५३३९	१३२९८८९	१११९८५	.२८

	शीर्षक	२०६८/६९ को अनुमान	२०६९/७० को प्रक्षेपण				२०७०/७१ को प्रक्षेपण			
			जम्मा	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	कुल प्रक्षेपण को प्रतिशत	जम्मा	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	कुल प्रक्षेपण को प्रतिशत
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	९७५२१६९	७६२४९३६	७१६८८६६	४५६०७०	१.७८	८५५४७९१	८०८४२६४	४५६०७०	१.८२
३७१	श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	३३६३९७	३५१६००	३१८८००	३२८००	.०८	३६६७५५	३२९३८०	३२८००	.०८
०५	वातावरण संरक्षण	१८८८०७०	२४७३४०८	११५९३३७	१३१४०७१	.५८	३४८७६७२	२०५८७४०	१३१४०७१	.७४
०५.४	जैविक विविधता र भू-संरक्षण	८६४०	१७०००	१७०००	०	.००	२००००	२००००	०	.००
३२९	बन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय	८६४०	१७०००	१७०००	०	.००	२००००	२००००	०	.००
०५.२	ढल व्यवस्थापन	१५७३३०	१७३२२६	६९५६	१६६२७०	.०४	१८५७६९	७२३५	१६६२७०	.०४
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	५२३८०	६३२७६	१९५६	६१३२०	.०१	७५८१९	२२३५	६१३२०	.०२
३५७	सिंचाइ मन्त्रालय	१०४९५०	१०९९५०	५०००	१०४९५०	.०३	१०९९५०	५०००	१०४९५०	.०२
०५.१	फोहोर मैला व्यवस्थापन	३६५९९१	३६७०८९	४७५९	३६२३३०	.०९	३६८२१६	४८७९	३६२३३०	.०८
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	६५९९१	६७०८९	४७५९	६२३३०	.०२	६८२१६	४८७९	६२३३०	.०१
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	३०००००	३०००००	०	३०००००	.०७	३०००००	०	३०००००	.०६
०५.६	वातावरण संरक्षण - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	१३५६१०९	१९१६०९३	११३०६२२	७८५४७१	.४५	२९१३६८७	२०२६६२६	७८५४७१	.६२
३३१	वातावरण मन्त्रालय	२०४९७४	१८७८८२	१४४७३२	४३१५०	.०४	२०२०८९	१४९११४	४३१५०	.०४
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	९५६२२६	१५२६२११	९१६३४०	६०९८७१	.३६	२५०५३७३	१८०६५४७	६०९८७१	.५३
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	१९४९०९	२०२०००	६९५५०	१३२४५०	.०५	२०६२२५	७०९६५	१३२४५०	.०४
०६	आवास तथा सामुदायिक सुविधा	१५८८०१७५	१८५७३८४८	६११६५२६	१२४५७३२२	४.३३	१९४९५४६३	६३३५६३७	१२४५७३२२	४.१५
०६.६	आवास तथा सामुदायिक सुविधा - अन्यत्र उल्लेख नभएको	४४१४९८६	५००३३९२	६५७०९३	४३४६२९९	१.१७	५२६३१३४	७१६४००	४३४६२९९	१.१२
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	४४१४९८६	५००३३९२	६५७०९३	४३४६२९९	१.१७	५२६३१३४	७१६४००	४३४६२९९	१.१२
०६.१	आवास विकास	२३३१४०९	२७५५७६०	७३१५९५	२०२४१६५	.६४	३०३८७०५	७८४९२६	२०२४१६५	.६५
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	२३३१४०९	२७५५७६०	७३१५९५	२०२४१६५	.६४	३०३८७०५	७८४९२६	२०२४१६५	.६५
०६.३	खानेपानी	९०३३७८०	१०७१४६९६	४६२७८३८	६०८६८५८	२.५०	११०९३६२४	४७३४३११	६०८६८५८	२.३६
३३७	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय	७२९००३१	८८८४०३९	४१९८१८१	४६८५८५८	२.०७	९७४३६८१	४३००८६८	४६८५८५८	२.०७
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	४१४०७२	४२९६५७	४२९६५७	०	.१०	४३३४४३	४३३४४३	०	.०९
५०१	अर्थ मन्त्रालय-वित्तीय व्यवस्था	१३२९६७७	१४०१०००	०	१४०१०००	.३३	९१६५००	०	१४०१०००	.२०
०६.२	सामुदायिक विकास	१०००००	१०००००	१०००००	०	.०२	१०००००	१०००००	०	.०२
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	१०००००	१०००००	१०००००	०	.०२	१०००००	१०००००	०	.०२
०७	स्वास्थ्य	२७१२०३५१	२९४३७३७५	२४०८५०१५	५३५२३६०	६.८७	३१४९६५४१	२५९७९४४१	५३५२३६०	६.७०
०७.५	अनुसन्धान सेवा	२४२२६९९	२५८२३५०	२४६७९५०	११४४००	.६०	२७०३०५०	२५८१६५०	११४४००	.५८
३७०	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	२४२२६९९	२५८२३५०	२४६७९५०	११४४००	.६०	२७०३०५०	२५८१६५०	११४४००	.५८
०७.३	अस्पताल सेवा	६४७१९३४	७१३३६२८	६८१४१७८	३१९४५०	१.६६	८२४४९८१	७८८५७३१	३१९४५०	१.७५
३१४	गृह मन्त्रालय	२७०२४२	३०११००	२२११००	८००००	.०७	३३८०५०	२५७५५०	८००००	.०७
३४५	रक्षा मन्त्रालय	३२१४६०	३६२७८०	३३८०३०	२४७५०	.०८	३८४३३०	३५८४८०	२४७५०	.०८

	शीर्षक	२०६८/६९ को अनुमान	२०६९/७० को प्रक्षेपण जम्मा	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	कुल प्रक्षेपण को प्रतिशत	२०७०/७१ को प्रक्षेपण जम्मा	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	कुल प्रक्षेपण को प्रतिशत
३७०	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	४२३०२३२	४४६९७४८	४२५५०४८	२१४७००	१.०४	५०२२६०१	४७६९७०१	२१४७००	१.०७
६०१	अर्थ मन्त्रालय- कर्मचारी सुविधा तथा सेवानिवृत सुविधा	१६५००००	२००००००	२००००००	०	.४७	२५०००००	२५०००००	०	.५३
०७.१	औषधी उत्पादन,उपकरण तथा औजार	९८४२८५	११३२५७०	७७१७२०	३६०८५०	.२६	१२००२३५	८३२६८५	३६०८५०	.२६
३७०	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	९८४२८५	११३२५७०	७७१७२०	३६०८५०	.२६	१२००२३५	८३२६८५	३६०८५०	.२६
०७.२	वहिरंङ्ग सेवा	४१०९०८१	४३७४१०४	४१४९१९४	२२४९१०	१.०२	४५२३३३२	४२९३४८२	२२४९१०	.९६
३३०	बाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय	९८०००	१०००००	१०००००	०	.०२	१०३०००	१०३०००	०	.०२
३७०	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	४०११०८१	४२७४१०४	४०४९१९४	२२४९१०	१.००	४४२०३३२	४१९०४८२	२२४९१०	.९४
०७.४	सार्वजनिक स्वास्थ्य सेवा	१३१३२३५२	१४२१४७२३	९८८१९७३	४३३२७५०	३.३२	१४८२४९४३	१०३८५८९३	४३३२७५०	३.१५
३७०	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	१३१३२३५२	१४२१४७२३	९८८१९७३	४३३२७५०	३.३२	१४८२४९४३	१०३८५८९३	४३३२७५०	३.१५
०८	मनोरंजन,संस्कृति तथा धर्म	२३५९९६३	२४२३५११	१८३३१८१	५९०३३०	.५७	२५११६९९	१९०६०४९	५९०३३०	.५३
०८.३	प्रसारण तथा प्रकाशन सेवा	६५५९८१	६७३४५३	२३५७६३	४३७६९०	.१६	६८३३०८	२४३५५८	४३७६९०	.१५
३५८	सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	६५५९८१	६७३४५३	२३५७६३	४३७६९०	.१६	६८३३०८	२४३५५८	४३७६९०	.१५
०८.१	मनोरंजनात्मक र खेलकुद सेवाहरु	७०२७७३	७४५५९०	७०४७७०	४०८२०	.१७	८००७३०	७५४८८०	४०८२०	.१७
३४३	युवा तथा खेलकूद मन्त्रालय	७०२७७३	७४५५९०	७०४७७०	४०८२०	.१७	८००७३०	७५४८८०	४०८२०	.१७
०८.२	सांस्कृतिक सेवा	१००१२०९	१००४४६८	८९२६४८	१११८२०	.२३	१०२७६६१	९०७६११	१११८२०	.२२
३५५	संघीय मामिला,संविधानसभा,संसदीय व्यवस्था तथा संस्कृति मन्त्रालय	९५८८०९	९६०२६८	८४८४४८	१११८२०	.२२	९८११६१	८६११११	१११८२०	.२१
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	४२४००	४४२००	४४२००	०	.०१	४६५००	४६५००	०	.०१
०९	शिक्षा	६३९१८८३९	६६३९७४९३	६६१७५५२९	२२१९६४	१५.४९	७३८५७०१९	७३६२३६१९	२२१९६४	१५.७२
०९.५	तहमा वर्गिकृत नहुने शिक्षा (अनौपचारिक शिक्षा)	२२२२७६२६	२२७६८३५९	२२६८०४५०	८७९०९	५.३१	२४६२७५४४	२४५३६१०२	८७९०९	५.२४
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	२२२२७६२६	२२७६८३५९	२२६८०४५०	८७९०९	५.३१	२४६२७५४४	२४५३६१०२	८७९०९	५.२४
०९.१	पूर्व प्राथमिक र प्राथमिक शिक्षा	२०८९३२३९	२१४५१४३२	२१४५०२५२	११८०	५.००	२३१३३७४६	२३१३२४५४	११८०	४.९२
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	२०८९३२३९	२१४५१४३२	२१४५०२५२	११८०	५.००	२३१३३७४६	२३१३२४५४	११८०	४.९२
०९.२	माध्यमिक शिक्षा	९७६४४३८	१०००००००	१०००००००	०	२.३३	१३२०००००	१३२०००००	०	२.८१
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	९७६४४३८	१०००००००	१०००००००	०	२.३३	१३२०००००	१३२०००००	०	२.८१
०९.८	शिक्षा अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	५९६८०१	६३१७५०	५०३२३०	१२८५२०	.१५	६६५५९०	५२९७५०	१२८५२०	.१४
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	५९६८०१	६३१७५०	५०३२३०	१२८५२०	.१५	६६५५९०	५२९७५०	१२८५२०	.१४
०९.६	शिक्षाको लागि सहायक सेवाहरु	१०४३६७३५	११५४५९५२	११५४१५९७	४३५५	२.६९	१२२३०१३९	१२२२५३१३	४३५५	२.६०
३५०	शिक्षा मन्त्रालय	१०४३६७३५	११५४५९५२	११५४१५९७	४३५५	२.६९	१२२३०१३९	१२२२५३१३	४३५५	२.६०
१०	सामाजिक सुरक्षा	११३४२५०६	११६७९५८३	११५९१७८३	८७८००	२.७३	१२८१२७५३	१२७१६७३३	८७८००	२.७३
१०.४	परिवार र शिशु कल्याण	९६७९३६	९८८०९८	९८८०९८	०	.२३	१०००३४३	१०००३४३	०	.२१
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	८१३७००	८३३९१०	८३३९१०	०	.१९	८३९०७५	८३९०७५	०	.१८
३७०	स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	१५४२३६	१५४१८८	१५४१८८	०	.०४	१६१२६८	१६१२६८	०	.०३
१०.७	सामाजिक असमावेशी	८९५१३१५	९४६१५४५	९४६१५४५	०	२.२१	१०४७५५७०	१०४७५५७०	०	२.२३
३६५	स्थानीय विकास मन्त्रालय	८९५१३१५	९४६१५४५	९४६१५४५	०	२.२१	१०४७५५७०	१०४७५५७०	०	२.२३

शीर्षक		२०६८/६९ को अनुमान	२०६९/७० को प्रक्षेपण				२०७०/७१ को प्रक्षेपण			
			जम्मा	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	कुल प्रक्षेपण को प्रतिशत	जम्मा	चालु खर्च	पूँजीगत तथा वित्तीय व्यवस्था	कुल प्रक्षेपण को प्रतिशत
१०.८	सामाजिक सुरक्षा - अनुसन्धान तथा विकास	११००००	१६२५००	१६२५००	०	.०४	२१५०००	२१५०००	०	.०५
३७१	श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	११००००	१६२५००	१६२५००	०	.०४	२१५०००	२१५०००	०	.०५
१०.९	सामाजिक सुरक्षा - अन्यत्र वर्गिकृत नभएको	१३१३२५५	१०६७४४०	९७९६४०	८७८००	.२५	११२१८४०	१०२५८२०	८७८००	.२४
३४०	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	१२१३२५५	१०६७४४०	९७९६४०	८७८००	.२५	११२१८४०	१०२५८२०	८७८००	.२४
३४९	शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय	१०००००	०	०	०	.००	०	०	०	.००
	जम्मा	३८४९००००००	४२८६०२०३४	२८९१७६३८४	१३९४२५६५०	१००	४६९९०५६३६	३१९१०९३०८	१३९४२५६५०	१००

अनुसूची ३

आर्थिक वर्ष २०६८।६९ को बजेटका अपेक्षित उपलब्धिका सूचकहरु

सि.नं.	क्षेत्रगत कार्यक्रम	उपक्षेत्रगत कार्यक्रम		आर्थिक वर्ष २०६७।६८ सम्मको	आर्थिक वर्ष २०६८।६९ को अन्त्यमा हुने	थप हुने जम्मा उपलब्धी
१	कृषि	खाद्यान्न उत्पादन	मे.टन.	८६१६	९०५०	४३४
२	सिंचाई	थप जग्गामा सिंचाई सुविधा	हेक्टर	१३०९३७५	१३४८५७५	३९०००
३	बन	विरुवा रोप्ने	गोटा	२३५०००००	२७५०००००	२७५०००००
		सामुदायिक बनको क्षेत्र	प्रतिशत	२३	२४.२	१.२
		भूमिहिनले लिजहोल्ड जग्गाबाट लाभ लिने	घरधुरी	४९६२३	५०२५१	६२८
४	सडक	जिल्ला सदरमुकाममा बाटो पुग्ने	संख्या	७१	७३	२
		पिच सडक पुगेको जिल्ला	संख्या	५९	६२	३
		कालो पत्रे सडक	कि.मि.	६८०५	६९९९	१९४
		नयाँ ट्र्याक खोल्ने सडक	कि.मि.	९५२३	९८५७	३३४
		नियमित र पटके सडक मर्मत	कि.मि.		९४००	९४००
		आवधिक सडक मर्मत	कि.मि.		७२३	७२३
		पुल निर्माण संख्या	गोटा	१४३०	१४८०	५०
५	ग्रामिण सडक	कालो पत्रे सडक	कि.मि.	२०३	४५०	२४७
		ग्राभेल सडक	कि.मि.	३५५०	४५५०	१०००
		नयाँ ट्र्याक खोल्ने सडक	कि.मि.	२८०००	२९०००	१०००
		नियमित सडक मर्मत	कि.मि.	१२०००	१२०००	०
		ग्रामीण सडक पूल निर्माण	संख्या	२०	५०	३०
		झोलेङ्गे पुल	संख्या	४३००	४७००	४००
६	विद्युत	विद्युत सुविधा उपभोग गर्ने ग्राहक	संख्या	२०२३६२५	२२८६६९६	२६३०७१
		प्रशारण लाईन	कि.मि.	२०६३	२१३१	६८
		विद्युत चुहावट	प्रतिशत	२९	२४	५
७	सञ्चार	टेलिफोन सुविधा उपभोग गर्ने	संख्या	१२४३७८१५	१५८५९७३७	३४२१९२२
		टेलिफोन धनत्व	प्रतिसय व्यक्ति	४३	५५	१२
		रेडियो प्रशारणको कभरेज	प्रतिशत	४५	५०	५
८	शिक्षा	प्राथमिक तहमा विद्यालय भर्ना दर	प्रतिशत	९४.५	९८	३.५
		विद्यालय छाडने दर	प्रतिशत	६.२	३.१	३.१
		साक्षरता दर ६ वर्ष उमेर समूह भन्दा माथि	प्रतिशत	७५	७८	३
		विद्यालयमा छात्रा (कक्षा १-१२)	संख्या	३४६८४६५	३५१६६२६	४८१६१
		शौचालय निर्माण संख्या	संख्या	२१४३७	२४४३७	३०००
		कक्षा कोठा निर्माण संख्या	संख्या	२७५३०	३३५३०	६०००
		इन्टरनेट सुविधा पुगेको विद्यालय	संख्या	३२४	३२४	१०००
		समुदायमा हस्तान्तरित सामुदायिक विद्यालय	संख्या	१२७००	१५२००	२५००
९	स्वास्थ्य	स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रसुति सेवा लिने	संख्या	२५००००	२७००००	२००००
		निःशुल्क औषधि पाउने	संख्या	१६३६७४२७	१७८३५३७५	१४६७९४८
		मातृ मृत्यूदर	प्रति लाखमा	२४०	२३०	१०
		बाल मृत्यूदर	प्रति हजारमा	४५	४२	३
		नवजात शिशुमृत्युदर	प्रति हजारमा	२७	२५	२
		शिशु मृत्युदर	प्रति हजारमा	२८	२६	२
		भौतिक सुविधा सम्पन्न अस्पताल	संख्या	७५५	७७०	१५

सि.नं.	क्षेत्रगत कार्यक्रम	उपक्षेत्रगत कार्यक्रम		आर्थिक वर्ष २०६७।६८ सम्मको	आर्थिक वर्ष २०६८।६९ को अन्त्यमा हुने	थप हुने जम्मा उपलब्धी
		प्रसुती कक्ष उपलब्ध स्वास्थ्य संस्था	संख्या	६३१	७८१	१५०
		निःशुल्क मुटु रोग उपचार पाउने	संख्या	१०००००	१०८४५०	८४५०
१०	खानेपानी	आधारभूत खानेपानी पाउने जनता	प्रतिशत	८१.३	८२.३	१
११	शहरी विकास	शहरी सुविधा उपभोग गर्ने जनसंख्या	प्रतिशत	१९.५	२०.५	१
१२	पर्यटन	सबै मौसममा सञ्चालन हुने विमानस्थल	संख्या	१५	२	१७
		पर्यटक आगमन	संख्या	६८५०००	९०००००	२१५०००
१३	वैकल्पिक ऊर्जा	वायोग्यास प्लान्ट	संख्या	२३९७२३	२६६७२३	२७०००
		लघु जल विद्युत उत्पादन	किलोवाट	१२०११	१६५११	४५००
		सौर्य टुकी वितरण	संख्या	७१९१९	१२१९१९	५००००
		घरेलु सौर्य विद्युत प्रणाली	संख्या	२५४८०४	३१९८०४	६५०००
१४	सामाजिक सुरक्षा	वृद्ध भत्ता	संख्या	७५४५०७	७९९७७७	४५२७०
		विधवा भत्ता	संख्या	३०८३८५	३२३८०४	१५४१९
		बाल संरक्षण अनुदान	संख्या	४५००००	५०००००	५००००
		अन्य	संख्या	४१४५३	४३०००	१५४७
१५	आवास	जनता आवास : भवन निर्माण	संख्या	३०९१	५०९१	२०००
१६	तटबन्ध निर्माण	नदी नियन्त्रण गर्न तटबन्ध निर्माण	कि.मी.	६३६	७५६	१२०
१७	सीपमूलक तालीम	(क) शिक्षा	संख्या	३२५१९	६७५७९	३५०६०
		(ख) श्रम		१७३८१४	१९५११९	२१३०५
		(ग) उद्योग		२३९००९	२५०५०९	११५००